

Pomorze
Zachodnie
Strategia 2030

Raport o stanie WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO ZA 2024 ROK

Zachodniopomorskie Regionalne Obserwatorium Terytorialne
SZCZECIN MAJ 2025 r.

Wprowadzenie

4

Przegląd sytuacji społeczno-gospodarczej

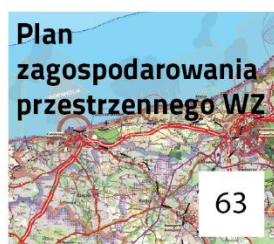
6

Sprawozdania z działalności ZWZ w 2024 r.

56

57

63

68

71

Działania realizowane w ramach polityk WZ

78

79

102

123

133

150

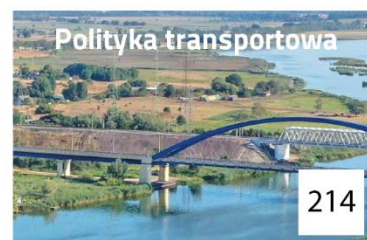
171

184

200

214

226

Załącznik nr 1 - wykaz uchwał Sejmiku WZ

256

1.

Wprowadzenie

WOJEWÓDZTWO
ZACHODNIOPOMORSKIE

Raport o stanie województwa zachodniopomorskiego za rok 2024 stanowi szóstą edycję dokumentu, jaki zarząd województwa przedstawia corocznie sejmikowi zgodnie z wymogami ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa. Raport obejmuje podsumowanie działalności zarządu województwa w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał sejmiku województwa. Raport syntetyzuje i porządkuje informacje o zadaniach, projektach i codziennych czynnościach setek pracowników samorządowych przygotowujących decyzje i inicjatywy dotyczące wszystkich wymiarów aktywności samorządu terytorialnego na poziomie regionu. Zarazem służy zwiększeniu udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania organów publicznych. Jego opracowanie otwiera zatem przestrzeń dla debaty publicznej, w której kluczowe znaczenie ma udział mieszkańców województwa oraz wszystkich zainteresowanych jego kondycją i perspektywami rozwojowymi. Zwieńczeniem procesu jest prezentacja raportu i debata podczas sesji absolutoryjnej, w trakcie której radni i mieszkańcy województwa oceniają efekt rocznej działalności zarządu. Debata o stanie województwa stanowi podstawę głosowania radnych województwa nad udzieleniem wotum zaufania zarządowi województwa.

Raport został przygotowany zgodnie z zasadami i założeniami określonymi w Uchwale Nr XIII/165/20 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 stycznia 2020 r. **w sprawie określenia szczegółowych wymogów dotyczących opracowania raportu o stanie województwa**¹ oraz Uchwale Nr 66/25 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 22 stycznia 2025 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Raportu o stanie województwa zachodniopomorskiego².

Część pierwsza Raportu zawiera przegląd głównych danych statystycznych obrazujących sytuację społeczno-gospodarczą województwa. Część druga obejmuje sprawozdanie z przebiegu działań w ramach poszczególnych sektorowych polityk rozwoju realizowanych w 2024 r. przez zarząd województwa, zestawiające informacje przedstawione przez poszczególne komórki organizacyjne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego oraz nadzorowane przez nie jednostki organizacyjne województwa.

Załącznik do Raportu stanowi informacja o stanie realizacji uchwał Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego obejmująca wykaz przyjętych uchwał wraz ze wskazaniem stanu ich realizacji.

Organem wykonawczym odpowiedzialnym za realizację działań objętych Raportem jest Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego. W skład Zarządu w 2024 r. wchodził:

1. Olgierd Geblewicz – Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego;
2. Anna Bańkowska – Wicemarszałek Województwa Zachodniopomorskiego;
3. Jakub Kowalik – Wicemarszałek Województwa Zachodniopomorskiego (od 9 maja 2024 r.);
4. Bogdan Jaroszewicz – Członek Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego (od 9 maja 2024 r.);
5. Marcin Łapeciński – Członek Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego (od 9 maja 2024 r.);
6. Tomasz Sobieraj – Wicemarszałek Województwa Zachodniopomorskiego (do 9 maja 2024 r.);
7. Rafał Rosiński – Wicemarszałek Województwa Zachodniopomorskiego (do 9 maja 2024 r.);
8. Anna Bańkowska – Członek Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego (do 9 maja 2024 r.);
9. Olgierd Kustosz – Członek Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego (do 9 maja 2024 r.).

¹ <http://www.bip.wzp.pl/artukul/uchwala-nr-xiii16520-sejmiku-wojewodztwa-zachodniopomorskiego>.

² https://baw.wzp.pl/UMWZP/document/17884/Uchwala-66_25

2.

Przegląd sytuacji społeczno-gospodarczej

województwa
zachodniopomorskiego

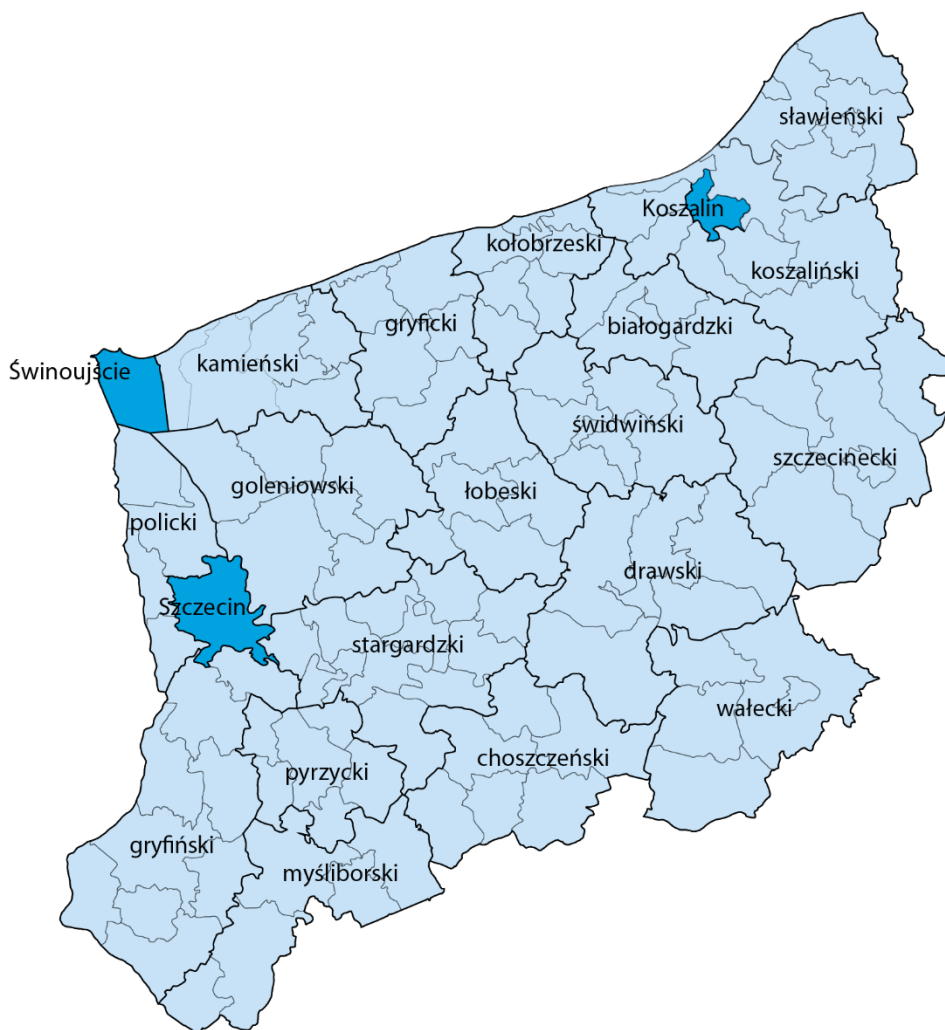

WIZERUNEK STATYSTYCZNY WOJEWÓDZTWA

Podział i powierzchnia województwa zachodniopomorskiego

W 2024 r. w skład województwa zachodniopomorskiego wchodziło 113 gmin, które przynależały do 21 powiatów, w tym 18 ziemskich i 3 grodzkich. Województwo zachodniopomorskie zajmuje powierzchnię 22 909 km² (2 290 965 ha), co stanowi 7,3% powierzchni kraju. Największym powiatem na Pomorzu Zachodnim jest powiat gryfiński (8,2% powierzchni województwa), natomiast najmniejszy jest powiat policki (2,9% powierzchni województwa).

Rysunek 1. Podział administracyjny województwa zachodniopomorskiego

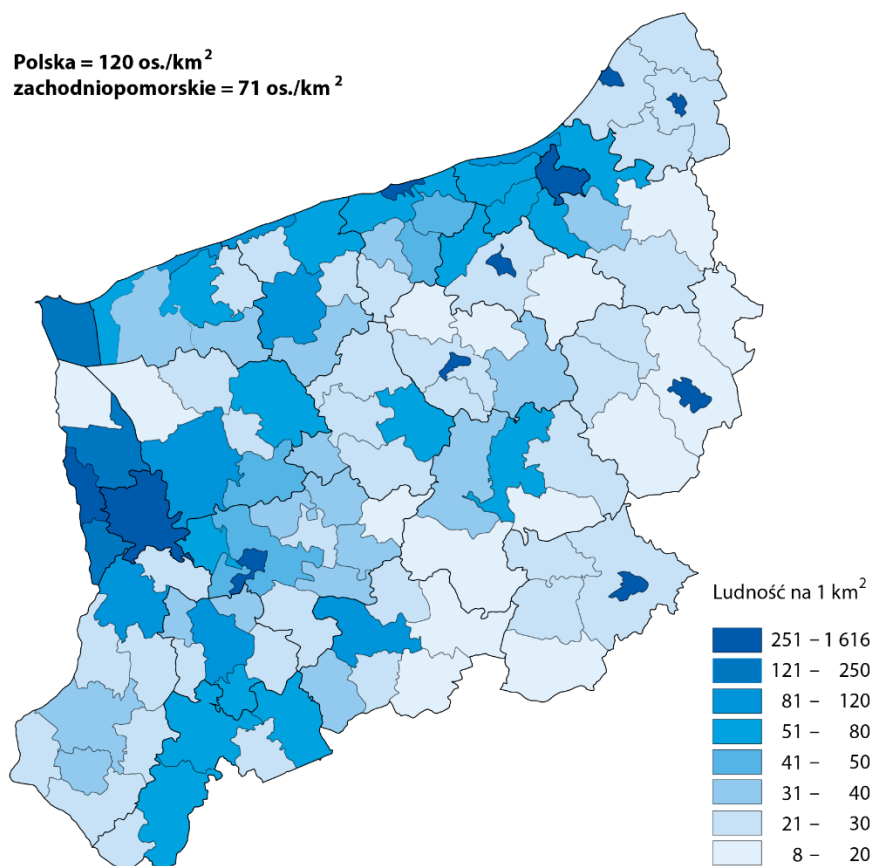

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Ludność

Liczba ludności województwa zachodniopomorskiego wg stanu na 31 grudnia 2024 r. wyniosła 1 622 760 osób i była mniejsza niż 31 grudnia 2023 r. o 9 024 osoby. Gęstość zaludnienia w województwie (stan na dzień 31 grudnia 2024 r.) była 4. najniższą w kraju i wyniosła 71 osób na km² – bez zmian w stosunku do 2023 r. W regionie największa gęstość zaludnienia występuje w powiecie polickim (130 osób na km²), natomiast najmniejsza w powiecie drawskim (30 osób na km²). Wśród miast na prawach powiatu gęstość zaludnienia wynosi odpowiednio: w Szczecinie 1 288, w Koszalinie 992 i w Świnoujściu 192 mieszkańców na km².

Rysunek 2. Gęstość zaludnienia województwa zachodniopomorskiego (stan na 30 czerwca 2024 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Miastami o największej liczbie mieszkańców w regionie są: Szczecin – 386,7 tys., Koszalin – 105,3 tys., Stargard – 66,1 tys., Kołobrzeg – 43,2 tys., Świnoujście – 38,5 tys. oraz Szczecinek – 37,3 tys. (stan na 31 grudnia 2024 r.). We wszystkich wyżej wymienionych miastach w ciągu ostatnich 10 lat nastąpił spadek liczby ludności. W odniesieniu do 31 grudnia 2023 r. ogólna liczba osób zamieszkujących miasta spadła o 8 007 osób. Największy ubytek ludności odnotowano w Szczecinie (-2 360 osób), Stargardzie (-527 osób) oraz Świnoujściu (-363 osoby).

Tabela 1. Zmiana liczby ludności w wybranych miastach (rok do roku)

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Świdwin	-34	-33	204	-131	-126	-497	-140	-196	-88	-136
Darłowo	-54	-62	-19	-165	-64	-553	-249	-178	-203	-142
Sławno	-135	-13	-87	-62	-60	-398	-68	-127	-98	-157
Kołobrzeg	-49	-208	105	-201	-108	-1 768	-488	-325	-252	-197
Białogard	-134	-69	0	-29	-193	-903	-335	-244	-246	-259
Koszalin	-635	-290	-10	-349	-273	-896	-1 261	-652	1 301	-277
Szczecinek	-95	-78	-70	-178	-71	-1 554	-341	-249	-342	-307
Wałcz	-151	-133	-216	-174	-180	-942	-259	-198	-202	-335
Świnoujście	-124	-37	-83	-122	-22	-562	-492	-466	-464	-363
Stargard	-252	-193	-282	-257	-101	-392	-284	-238	-319	-527
Szczecin	-1 523	-779	-995	-1 418	-558	-4 618	-2 807	-2 916	-2 500	-2 360

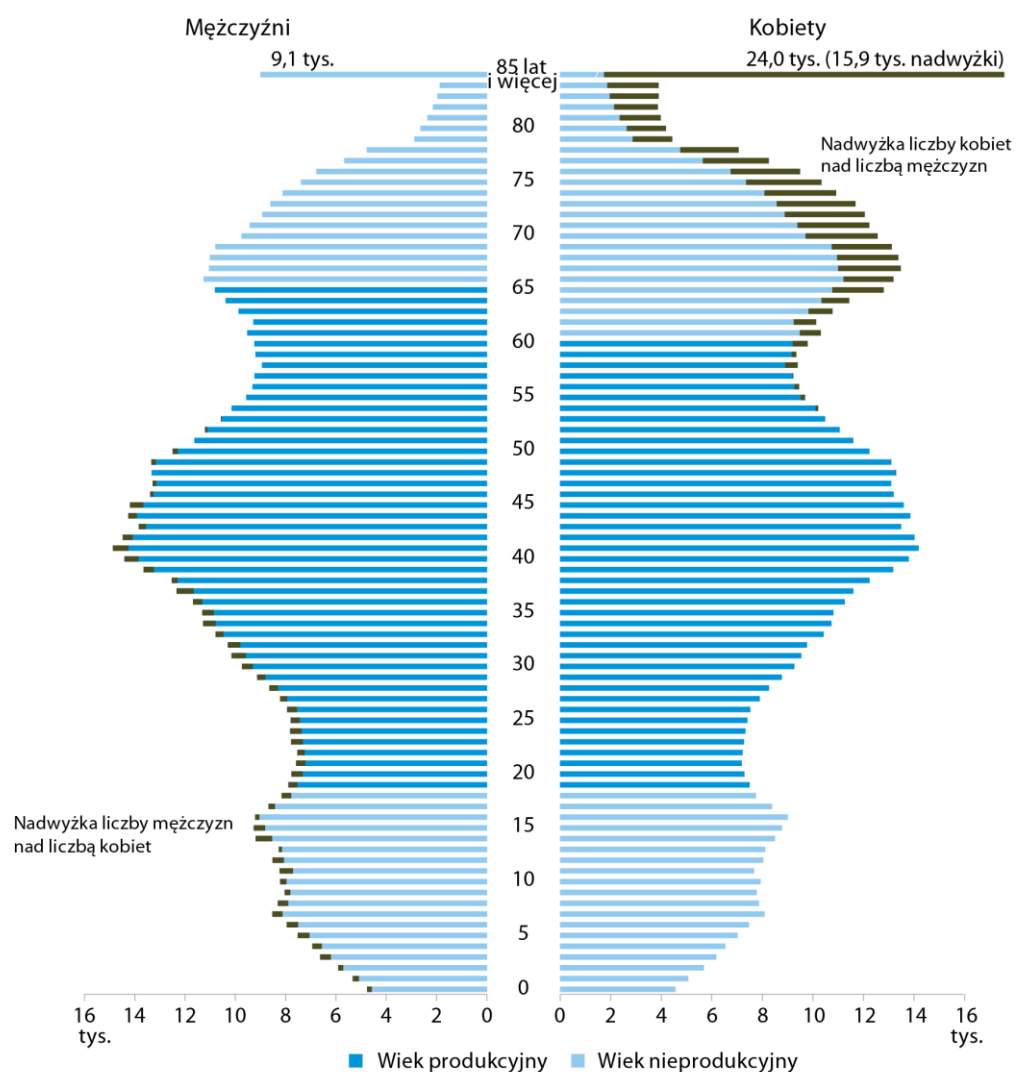
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 2. Podstawowe dane demograficzne województwa zachodniopomorskiego

Wyszczególnienie	2010	2019	2020	2021	2022	2023	2024 ^a
Ogółem	1 723 741	1 696 193	1 661 073	1 650 021	1 640 622	1 631 784	1 622 760
W tym w miastach w %	68,8	68,4	68,4	68,2	68,1	68,1	67,9
Na 1 km ²	75	74	73	72	72	71	71
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	84,8	131,5	134,3	136,6	140,2	145,2	150,5
Udział ludności według grup ekonomicznych:							
w wieku przedprodukcyjnym w %	18,5	17,2	17,4	17,4	17,3	17,1	16,8
w wieku produkcyjnym w %	65,8	60,1	59,3	58,8	58,5	58,1	57,9
w wieku poprodukcyjnym w %	15,7	22,6	23,3	23,8	24,2	24,8	25,3
Mediana wieku ogółem:	-	42,1	42,6	43,0	43,5	44,0	b.d.
w miastach	-	43,1	43,5	43,9	44,3	44,9	b.d.
na wsi	-	39,7	40,7	41,1	41,5	42,1	b.d.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wykres 1. Piramida wieku mieszkańców województwa zachodniopomorskiego (stan na 31 grudnia 2024 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Piramidy wieku według płci dla województwa zachodniopomorskiego i Polski nie różnią się znacząco. Obserwuje się wyraźnie niższą liczbę urodzeń w porównaniu do danych z końca ubiegłego wieku (podstawa piramidy), a w konsekwencji mniejszą liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym niż osób w wieku produkcyjnym. W niedalekiej przyszłości będzie to miało negatywny wpływ na rynek pracy, a także wiązać się będzie z wieloma wyzwaniami w obszarach ochrony zdrowia, pomocy społecznej i innych. Wśród osób do 50 roku życia odnotowuje się niewielką przewagę liczby mężczyzn nad liczbą kobiet.

Pośród osób w wieku poprodukcyjnym (górna część piramidy) występuje zdecydowana przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. Widać też wyraźny spadek wśród osób między 75 a 77 rokiem życia. Ze względu na poprawę jakości życia oraz wzrost poziomu opieki medycznej z biegiem kolejnych lat grupa osób w wieku poprodukcyjnym będzie się powiększać, co przy spadającej liczbie nowych urodzeń będzie pogłębiać problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa (opieką nad seniorami, świadczeniami społecznymi).

Tabela 3. Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Małżeństwa	5,5	4,8	4,8	4,6	3,7	4,2	4,1	3,8	3,7
Rozwody	1,9	2,0	1,9	1,8	1,4	1,9	2,0	1,6	b.d.
Urodzenia żywe	10,06	9,54	9,04	8,60	8,24	7,76	7,08	6,38	5,89
miasto	9,42	9,33	8,85	8,57	8,09	7,69	7,18	6,42	6,00
wieś	11,46	10,00	9,43	8,67	8,56	7,93	6,88	6,31	5,65
Zgony	9,59	10,42	10,90	10,88	12,62	14,05	12,42	11,43	11,54
miasto	9,63	10,85	11,35	11,29	13,20	14,80	13,07	12,07	11,91
wieś	9,49	9,50	9,90	9,98	11,36	12,42	11,02	10,04	10,75
Przyrost naturalny ^a	0,47	-0,89	-1,86	-2,27	-4,38	-6,28	-5,33	-5,04	-5,65
miasto	-0,21	-1,52	-2,50	-2,71	-5,11	-7,11	-5,89	-5,66	-5,92
wieś	1,97	0,50	-0,47	-1,31	-2,81	-4,49	-4,14	-3,73	-5,10
Współczynnik dzietności	1,308	1,372	1,332	1,299	1,302	1,260	1,176	1,087	b.d.
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	-0,54	-0,59	-0,59	-0,43	-0,36	-0,46	-0,31	-0,36	-0,09

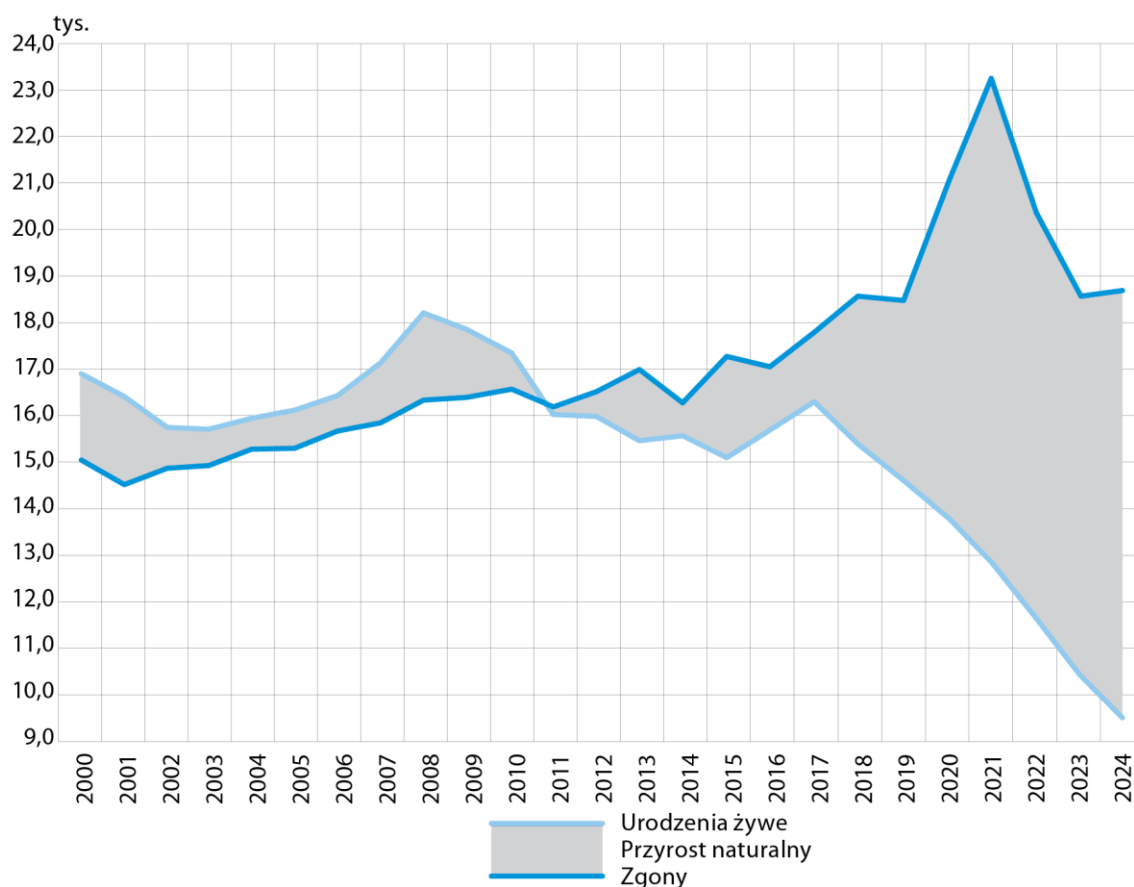
a Różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W województwie zachodniopomorskim w 2011 r. nastąpiła zmiana tendencji w ruchu naturalnym ludności. Liczba zgonów zaczęła przewyższać liczbę urodzeń. W 2017 r. w stosunku do 2015 r. liczba urodzeń wzrosła o 1 188, natomiast w 2019 r. spadła poniżej poziomu z 2015 r., co bezpośrednio przeniosło się na zdecydowany spadek przyrostu naturalnego (-2,27 na 1000 ludności – był to najniższy wynik w okresie poprzedzających 20 lat, ale w 2020 r. i pierwszej połowie 2021 r. wartości tego wskaźnika spadły znacznie poniżej poziomu z 2019 r.). Rzutowało to na zmniejszającą się z roku na rok populację województwa. Według stanu na 31 grudnia 2024 r. liczba urodzeń wyniosła 9 576 (2023 r. – 10 447), natomiast liczba zgonów 18 772 (2024 r. – 18 696).

Do 2017 r. ujemny przyrost naturalny cechował obszary miejskie, natomiast dodatni przyrost naturalny obserwowany był na obszarach wiejskich. Jednak w 2018 r. i na tych obszarach wystąpił ujemny przyrost naturalny, jednak o skali zdecydowanie niższej niż na obszarach miejskich. Ten negatywny trend utrzymuje się w kolejnych latach.

Wykres 2. Ruch naturalny ludności w województwie zachodniopomorskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Zamożność mieszkańców

Tabela 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę

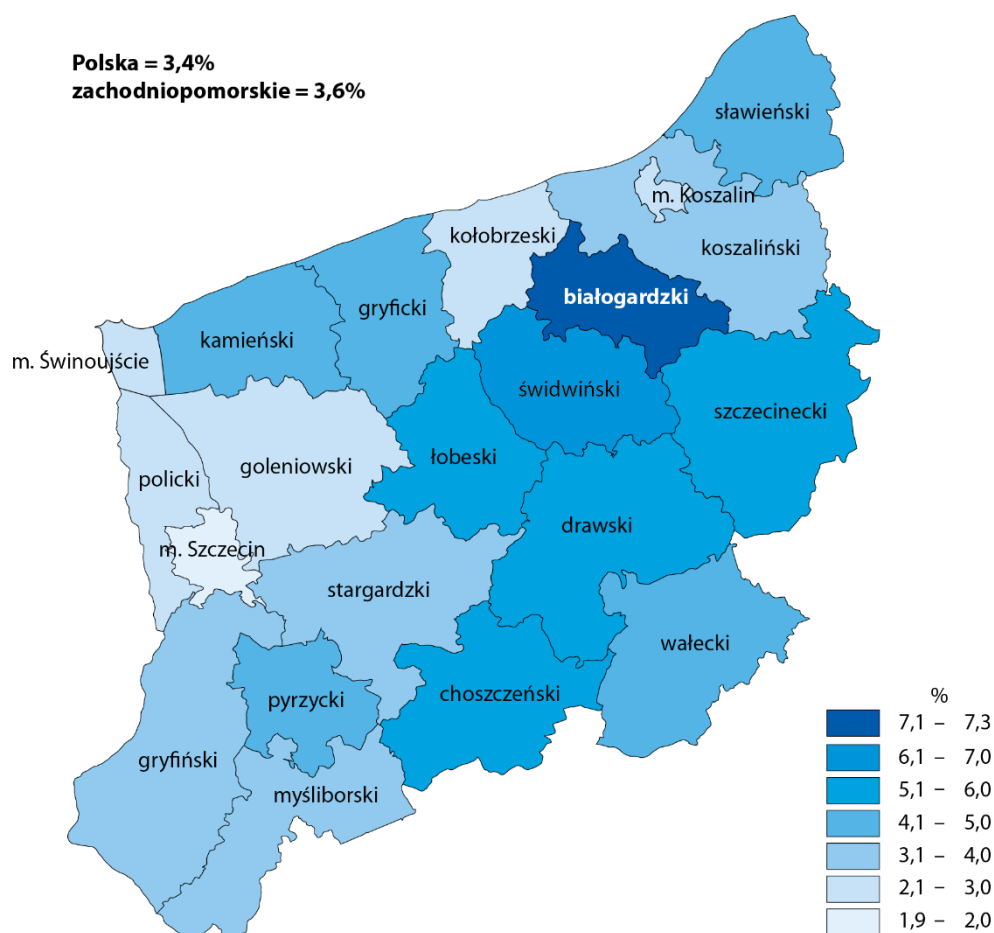
Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Polska	1 386,16	1 474,56	1 598,13	1 693,46	1 819,14	1 919,21	2 061,93	2 249,79	2 678,30
Zachodniopomorskie	1 426,85	1 482,90	1 652,60	1 722,23	1 801,11	1 862,09	2 028,69	2 342,39	2800,81
Różnica zachodniopomorskie - Polska w zł	40,69	8,34	54,47	28,77	-18,03	-57,12	-33,24	92,60	122,51
Polska=100	102,9	100,6	103,4	101,7	99,0	97,0	98,4	104,1	104,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w województwie zachodniopomorskim jest trzecim najwyższym w kraju (przesunięcie z 4. miejsca w 2022 r.). W 2023 r. w stosunku do 2015 r. przeciętny dochód wzrósł w województwie o 96,3% (dla Polski wzrost ten osiągnął wartość 93,2%).

poziomu 3,4%). W skali regionu najniższy udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w 2023 r. wystąpił w Szczecinie (1,9% ogółu ludności), powiecie polickim (2,1%) oraz w Świnoujściu (2,4%), natomiast najwyższy w powiatach: białogardzkim (7,3%) oraz świdwińskim (6,6%).

Rysunek 4. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności według powiatów w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 6. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności [%]

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Polska	8,7	7,1	6,5	5,7	5,1	4,6	4,2	3,7	3,4	3,4
Zachodniopomorskie	10,4	7,7	6,9	6,0	5,4	4,8	4,3	3,9	3,5	3,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Spółeczeństwo obywatelskie

Zgodnie z danymi przygotowanymi przez Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej w materiale pn. „Obraz pieczy zastępczej w województwie zachodniopomorskim. Szkolenie dla rodzin zastępczych – nowa perspektywa”, zaobserwowano że w latach 2019-2024:

- systematycznie rosła liczba rodzin zastępczych w regionie ogółem, przy jednoczesnym spadku liczby rodzin zastępczych zawodowych, w tym specjalistycznych; na 2 288 rodzin zastępczych w 2024 roku, tylko 10 stanowiły rodziny specjalistyczne;
- wzrosła liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych, w badanym okresie nastąpił przyrost o prawie 14%;
- spadła liczba miejsc (przeciętnie) w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, w badanym okresie nastąpił spadek o prawie 12%;
- wzrosła liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, prawie 16% stanowiły dzieci poniżej 10 roku życia;
- systematycznie wzrastała liczba rodzinnych domów dziecka;
- wzrosła liczba dzieci w pieczy zastępczej w regionie: od 4 542 w 2019 r. do 4 918 w 2024 r.;
- spadła liczba adopcji w regionie (i w kraju) oraz spadło zainteresowanie adopcją jako droga do posiadania dziecka; w 2013 r. w kraju zawieszono 3 537 adopcji, natomiast w 2023 r. zawieszono 2 482 adopcje.

Gospodarka

Według wstępnych danych za 2023 r. PKB na 1 mieszkańca województwa zachodniopomorskiego wyniosło 73 844 zł i było wyższe niż w 2022 r. (67 261 zł), co sytuowało region na 8. pozycji w kraju (2022 r. – 8. lokata). W 2023 r., w stosunku do 2015 r., PKB na 1 mieszkańca wzrosło o 85,5% (w kraju wzrost o 93,3%). Gospodarka regionu wygenerowała 3,5% PKB Polski (w 2022 r. – 3,6%).

W 2023 r. w województwie zachodniopomorskim wystąpił wzrost PKB rok do roku – o 9,0% (w 2022 r. wzrost o 13,4%). W porównaniu z dynamiką PKB dla Polski w województwie zachodniopomorskim w 2023 r. wystąpił niższy wzrost niż w kraju.

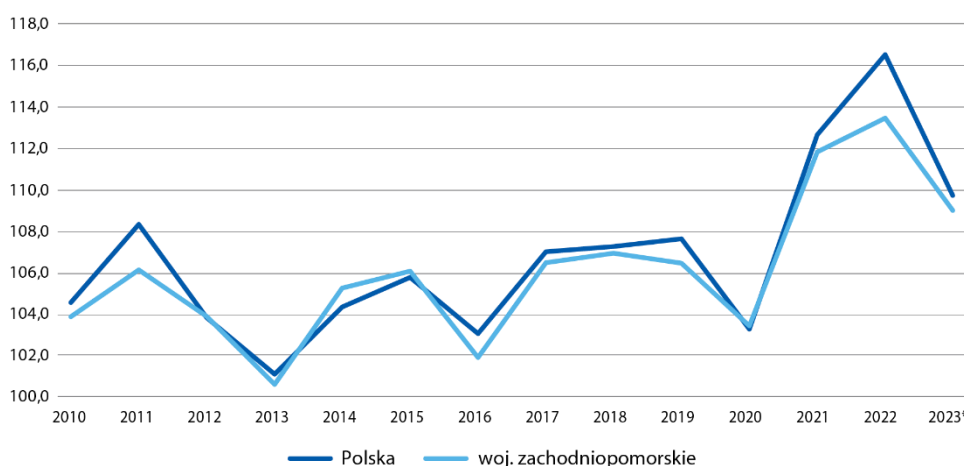
Tabela 7. PKB w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023 ^a
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w zł	31 981	43 358	46 455	49 581	53 922	60 693	67 261	73 844
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca, Polska = 100	85,9	84,0	83,9	83,2	84,8	84,3	81,9	81,7

a Dane wstępne szacunkowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

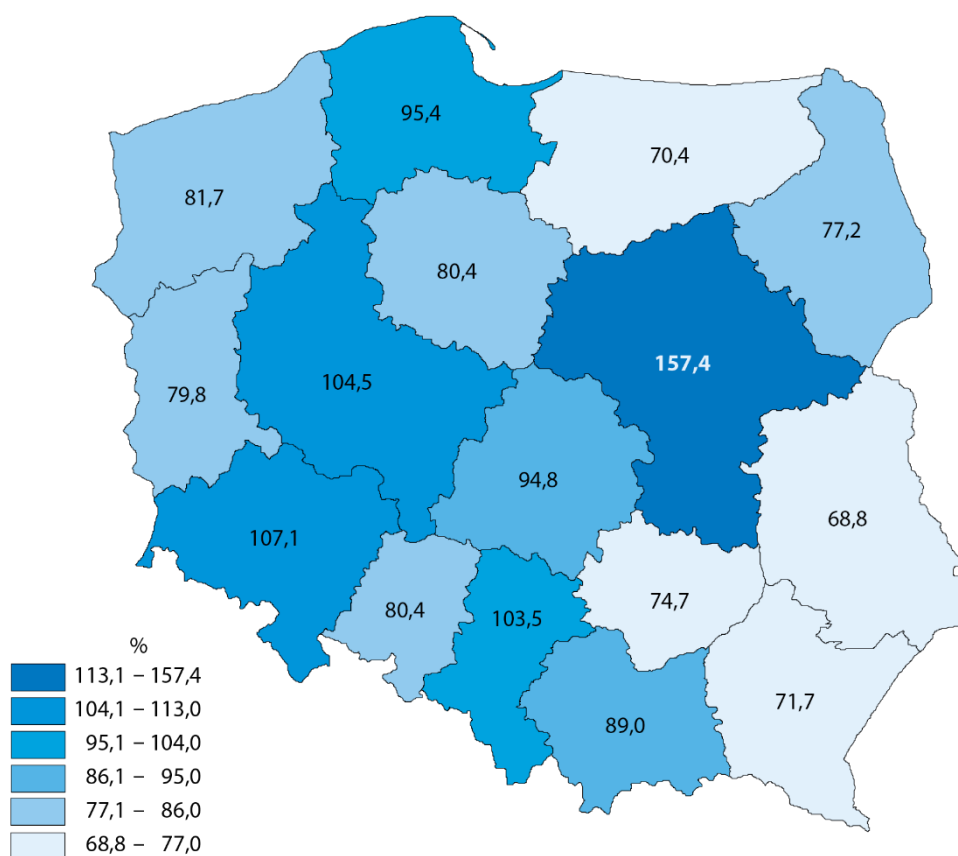
Wykres 3. Dynamika produktu krajowego brutto ogółem (rok poprzedni=100)

* Dane wstępne szacunkowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rysunek 5. PKB per capita w 2023 r. według województw (Polska =100%) – dane wstępne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Podmioty gospodarki narodowej według rejestru REGON

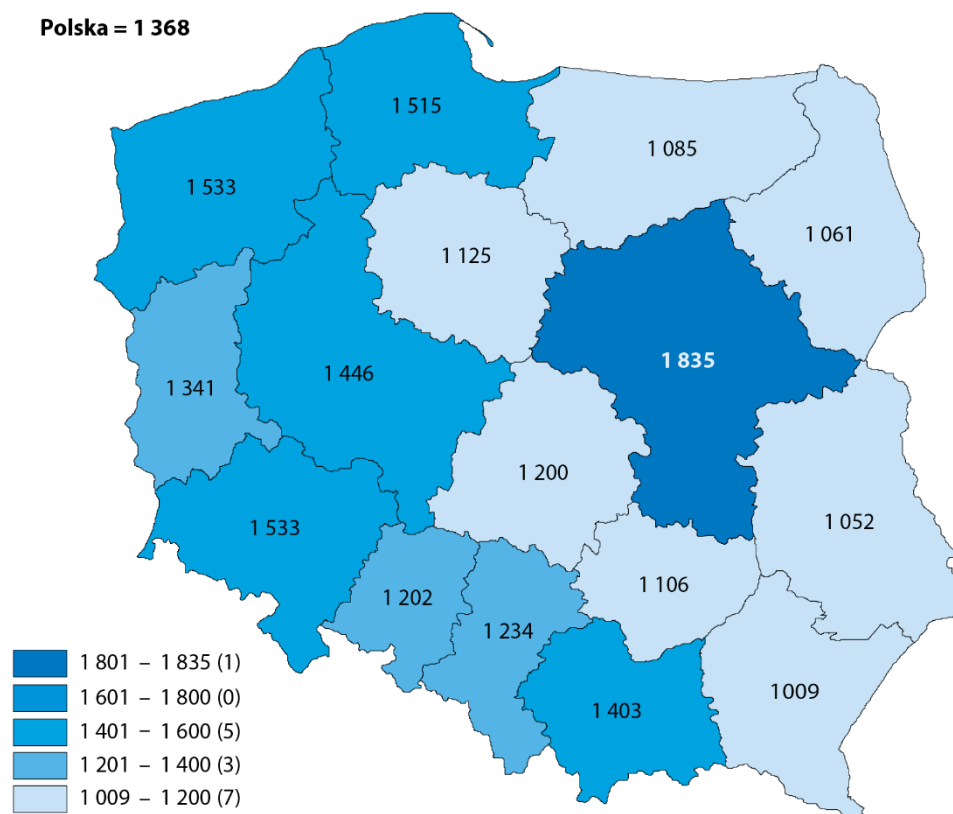
W województwie zachodniopomorskim w 2023 r. liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców sytuowała województwo zachodniopomorskie na 2. miejscu w rankingu województw (za województwem mazowieckim). Przy liczbie nowo zarejestrowanych jednostek województwo zachodniopomorskie miało jeden z najwyższych wskaźników, a przy liczbie wykreślonych z rejestru – najwyższy.

Tabela 8. Podmioty gospodarki narodowej według rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
podmioty wpisane										
Polska	1 015	1 089	1 103	1 121	1 136	1 175	1 224	1 276	1 323	1 368
Zachodniopomorskie	1 279	1 290	1 295	1 308	1 317	1 345	1 410	1 454	1 495	1 533
jednostki nowo zarejestrowane										
Polska	104	94	91	94	102	99	86	97	102	102
Zachodniopomorskie	121	109	104	109	113	113	95	104	106	107
jednostki wykreślone										
Polska	62	76	77	75	86	59	45	50	58	60
Zachodniopomorskie	90	100	100	96	106	85	58	66	72	75

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rysunek 6. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Struktura podmiotów gospodarki narodowej według wielkości w porównaniu do lat poprzednich nie uległa znaczącej zmianie. W Polsce, jak i w województwie zachodniopomorskim, dominują podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON zatrudniające do 9 osób. W 2024 r. w skali kraju jest to 97,0% ogółu przedsiębiorstw, natomiast w skali województwa nieznacznie więcej – 97,3%. Proporcjonalnie mniejszy niż w kraju jest jednak udział małych i średnich przedsiębiorstw (woj. zachodniopomorskie – 2,6%, Polska – 2,9%). Najmniejszy udział, bo niespełna 0,1%, dotyczy największych podmiotów powyżej 250 zatrudnionych (zarówno w Polsce, jak i w województwie).

Tabela 9. Struktura podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON według klas wielkości w 2024 r.

Wyszczególnienie	0-9	10-49	50-249	250 i więcej
	w %			
Polska	97,0	2,4	0,5	0,1
Zachodniopomorskie	97,3	2,2	0,4	0,1

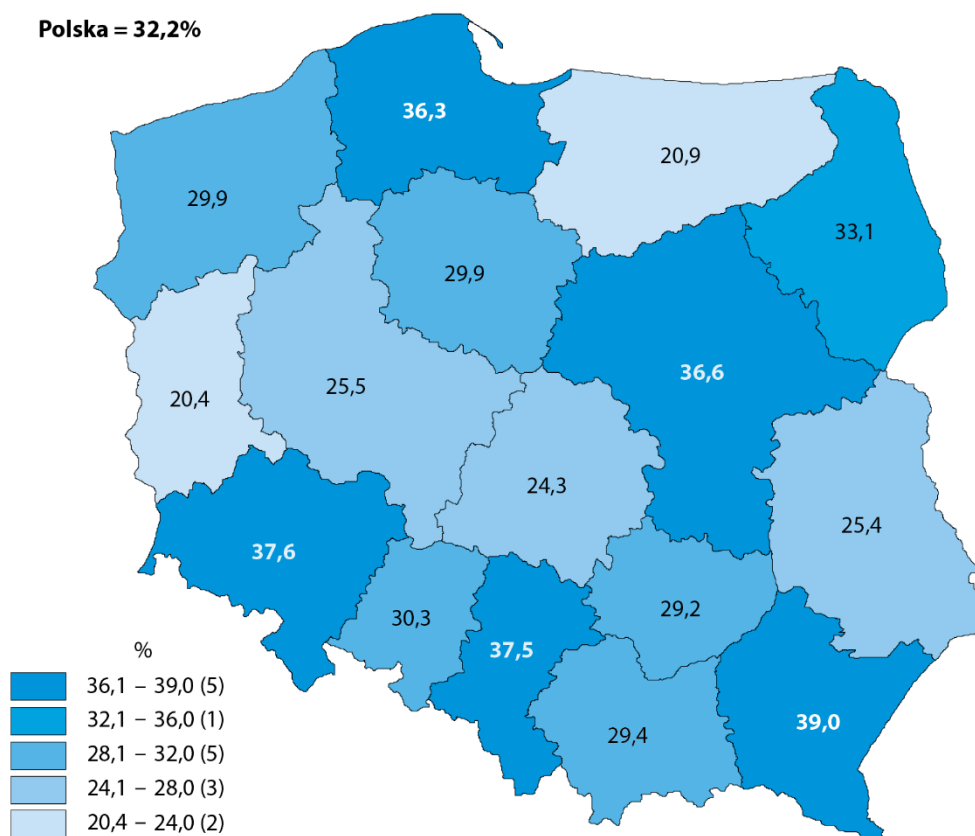
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Innowacje

W województwie zachodniopomorskim w 2022 r. średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw wyniósł 29,9% i wzrósł w stosunku do 2021 r. o 17,6 p. proc. Pod względem nakładów na działalność innowacyjną na 1 osobę aktywną zawodowo w 2022 r. województwo zachodniopomorskie

sytuowało się na 8. pozycji w kraju, natomiast udział nakładów na działalność innowacyjną

Polska = 32,2%

w przedsiębiorstwach w nakładach krajowych lokował region na 11. miejscu.

Rysunek 7. Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w 2022 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 10. Działalność innowacyjna – wskaźniki

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w %							
Polska	14,9	16,1	14,5	21,8	15,4	31,2	20,9	32,2
Zachodniopomorskie	13,3	11,9	13,7	20,2	12,1	28,4	12,3	29,9
nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach na 1 osobę aktywną zawodowo w zł								
Polska	2 088	2 298	2 417	2 153	2 291	2 313	2 401	3 231
Zachodniopomorskie	929	1 024	1 085	826	675	618	751	1 454
udział nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach w nakładach krajowych w %								
Zachodniopomorskie	1,7	1,9	1,9	1,7	1,3	1,2	1,3	1,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przemysł

Tabela 11. Produkcja sprzedana przemysłu w województwie zachodniopomorskim^a

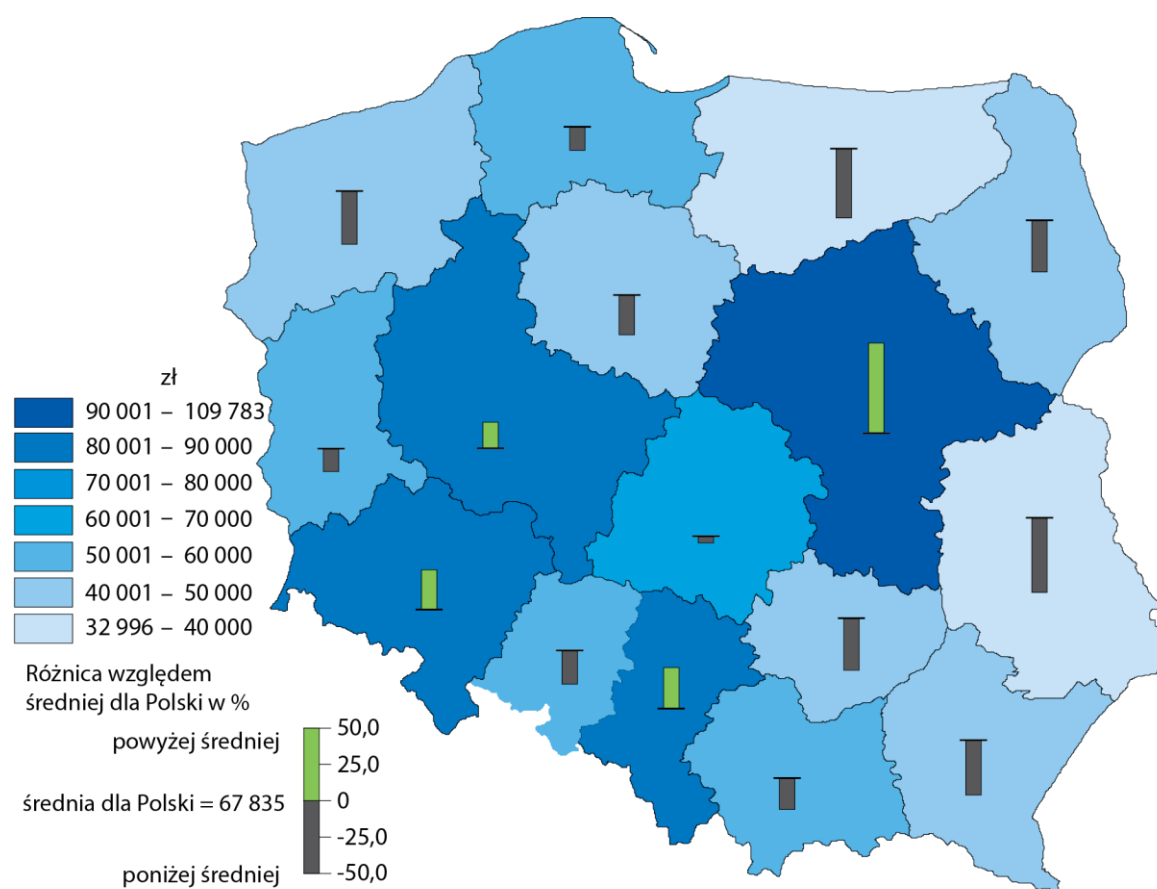
Wyszczególnienie	2015	2021	2022	2023		
	w mln zł (ceny bieżące)				w odsetkach	2021 = 100 (ceny stałe)
Ogółem	35 113,2	51 446,5	67 002,7	62 204,9	100,0	92,8
Górnictwo i wydobywanie	219,1	286,0	353,9	312,4	0,5	88,3
Przetwórstwo przemysłowe	-	48 036,5	63 593,6	58 295,4	93,7	91,7
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	547,1	987,2	804,0	1 237,6	2,0	153,9
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	1 097,2	2 136,8	2 251,1	2 359,4	3,8	104,8

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przemysł (przetwórstwo przemysłowe) województwa zachodniopomorskiego opiera się na produkcji rolno-spożywczej, w tym: rybołówstwie, przemyśle drzewnym i meblarskim, chemicznym, produkcji wyrobów metalowych oraz maszyn i urządzeń. Dotychczas główne skupiska zakładów przemysłowych znajdowały się w większych miastach regionu, jednak w miarę powstawania stref przemysłowych następuje stopniowe rozpraszanie produkcji i lokowanie jej w gminach sąsiadujących z miastami, np. w okolicach Goleniowa, Polic, Stargardu, Karlina oraz w rozwijających się strefach przemysłowych Gryfina, Dębna oraz Mirosławca.

Rysunek 8. Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca w 2023 r. (ceny bieżące) w zł według województw

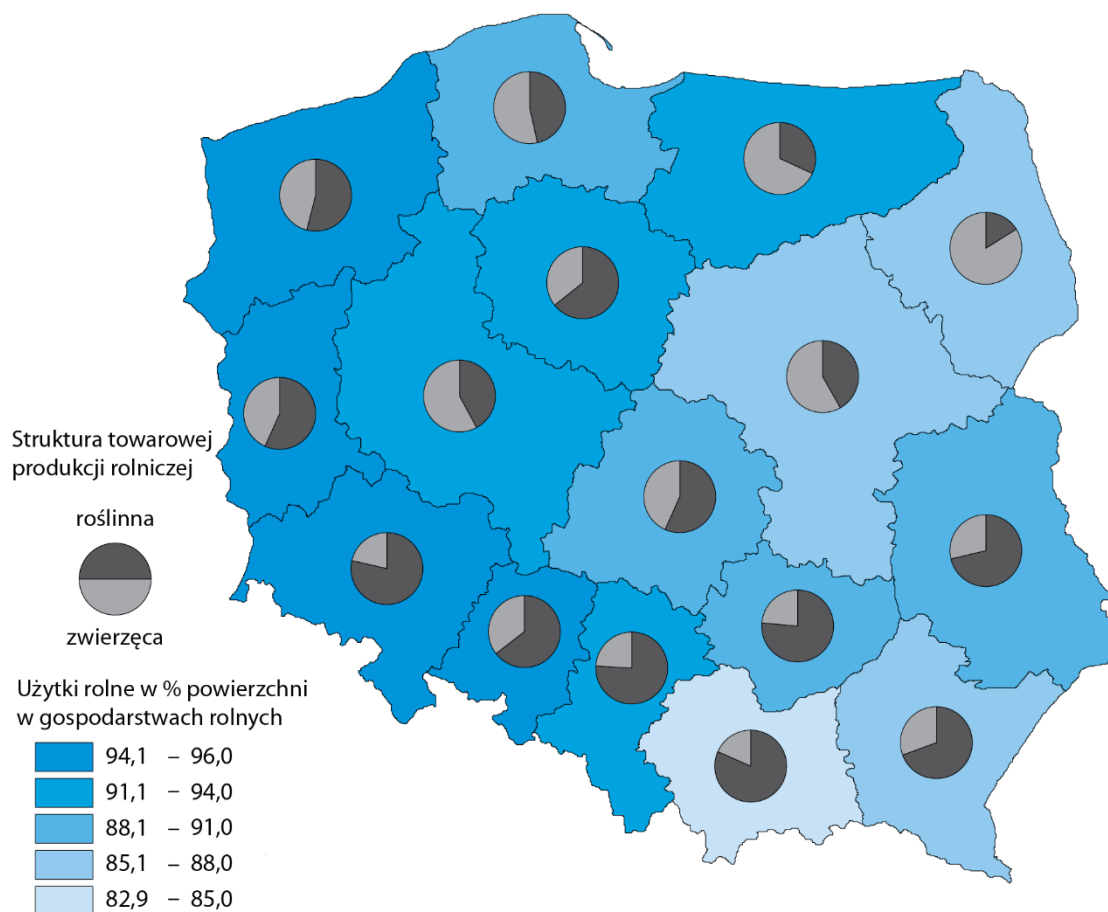
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2023 r. produkcja sprzedana przemysłu województwa w cenach bieżących na 1 mieszkańca osiągnęła wartość 42 987 zł, co oznacza spadek w stosunku do roku poprzedniego o 6,5%. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle i budownictwie województwa w 2023 r. wyniosło 106,9 tys. (co stanowiło 3,4% krajowego zatrudnienia w tych sektorach). Zachodniopomorski przemysł dostarczył 2,8% krajowej wartości produkcji sprzedanej przemysłu.

Rolnictwo

W województwie zachodniopomorskim w 2023 r. w strukturze produkcji towarowej ponad połowę stanowiła produkcja roślinna (54,0%), wobec 46,0% przypadających na produkcję zwierzęcą. W porównaniu z pozostałymi województwami pod względem struktury produkcji roślinnej województwo zachodniopomorskie sytuowało się na 11. pozycji, natomiast w zakresie produkcji zwierzęcej – na 6. W 2022 r. 51,1% produkcji towarowej stanowiła produkcja zwierzęca.

Rysunek 9. Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2023 r. oraz użytki rolne w % powierzchni w gospodarstwach rolnych w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

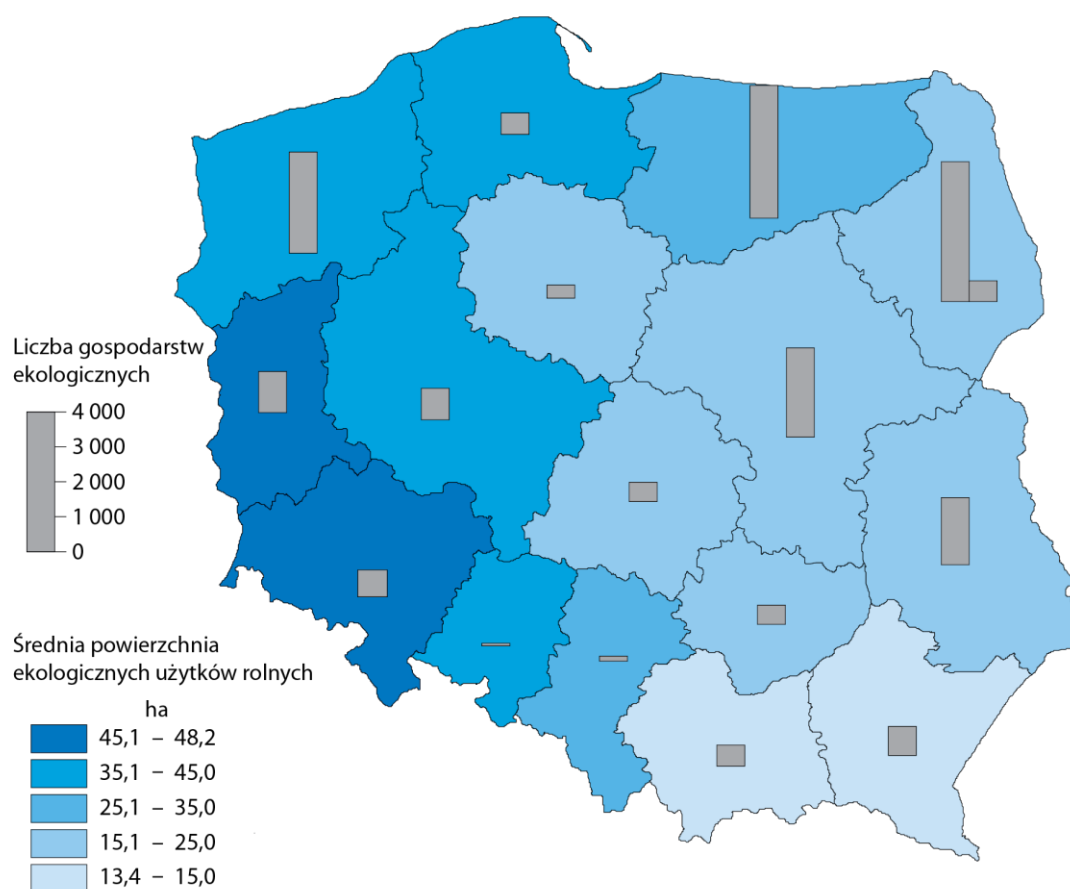
Zgodnie z danymi Powszechnego Spisu Rolnego 2020 w strukturze użytków rolnych w województwie zachodniopomorskim, podobnie jak w kraju, przeważały gospodarstwa o wielkości do 10 ha, jednak ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw jest znacznie niższy od średniej krajowej (zachodniopomorskie – 55,1% ogółu, Polska – 74,1%). Ponadto w porównaniu z pozostałymi regionami w województwie zachodniopomorskim występuje zdecydowanie największy udział (13,8%) gospodarstw rolnych powyżej 50 ha. W 2024 r. przeciętna wielkość gruntów rolnych w gospodarstwach rolnych w województwie wyniosła

33,5 ha (32,99 ha w 2023 r.) i była blisko trzykrotnie wyższa od średniej krajowej – 11,59 ha (11,42 ha w 2023 r.)³.

Liczba gospodarstw ekologicznych w Polsce w latach 2006-2013 dynamicznie rosła i osiągnęła wartość 26,6 tys. (na Pomorzu Zachodnim – 3,6 tys.), a po tym okresie ich liczba w Polsce konsekwentnie się zmniejsza (w 2020 r. Polska – 18,6 tys.). W województwie zachodniopomorskim krótkotrwały trend spadkowy został zahamowany w 2019 r. W 2020 r. odnotowano wzrost liczby gospodarstw ekologicznych (o 4,6% w stosunku do 2019 r. – 2,1 tys.). W 2023 r. w porównaniu do 2022 r. w Polsce liczba gospodarstw ekologicznych wzrosła do 22,4 tys., w województwie również odnotowano wzrost – do 2,9 tys. gospodarstw (o 318).

W 2023 r. średnia powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w województwie zachodniopomorskim wyniosła 43,6 ha (trzecia w Polsce), przy średniej powierzchni w Polsce – 28,5 ha.

Rysunek 10. Gospodarstwa ekologiczne w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

³ <https://www.gov.pl/web/arimr/srednia-powierzchnia-gruntow-rolnych-w-gospodarstwie-w-2024-roku>.

Tabela 12. Gospodarstwa ekologiczne

Wyszczególnienie	2006	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Polska									
Ogółem	9 187	20 582	20 257	19 207	18 637	18 575	19 986	21 193	22 354
z certyfikatem	3 504	12 901	15 470	14 927	15 353	15 680	15 845	15 197	16 905
w okresie przestawiania	5 683	7 681	4 787	4 280	3 284	2 895	4 141	5 996	5 449
województwo zachodniopomorskie									
Ogółem	678	2 373	2 165	2 060	2 054	2 149	2 411	2 577	2 895
z certyfikatem	163	1 312	1 746	1 553	1 570	1 707	1 755	1 796	2 029
w okresie przestawiania	515	1 061	419	507	484	442	656	781	866

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rynek pracy

Tabela 13. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
	w tys. (etat)								2023=100
Ogółem	160,4	188,6	192,0	189,0	188,5	196,2	194,3	190,4	98,0
Przemysł	78,7	95,6	96,1	92,7	92,5	94,4	94,8	91,8	96,8
Budownictwo	14,8	11,7	12,0	11,8	12,2	12,5	12,1	11,5	95,7
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	28,1	31,8	31,0	29,8	29,3	33,2	31,8	30,7	96,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W województwie zachodniopomorskim przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w przeciągu ostatnich lat wyraźnie wzrastało aż do 2019 r. (192,0 tys.). W kolejnych dwóch latach nastąpił spadek do poziomu z 2018 r. (w 2021 r. – 188,5 tys.). W 2022 r. nastąpił zdecydowany wzrost przeciętnego zatrudnienia do 196,2 tys. W 2023 r. przeciętne zatrudnienie spadło o 1,9 tys. (194,3 tys.) w stosunku do 2022 r. Również w 2024 r. odnotowano wyraźny spadek w stosunku do roku wcześniejszego o 3,9 tys. (do 190,4 tys.). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw z roku na rok wyraźnie wzrasta. W 2024 r. osiągnęło poziom 7 680,50 zł, co oznacza wzrost względem 2023 r. o 12,3%, natomiast w stosunku do 2015 r. przeciętne wynagrodzenie wzrosło dwukrotnie. W 2023 r. Pomorze Zachodnie pod względem przeciętnego zatrudnienia zajmowało 11. miejsce w kraju (podobnie jak w 2023 r.), natomiast pod względem przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw – 7. lokatę (8. lokata w 2023 r.). Najwyższe przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw było wypłacane w województwie mazowieckim, dolnośląskim i małopolskim.

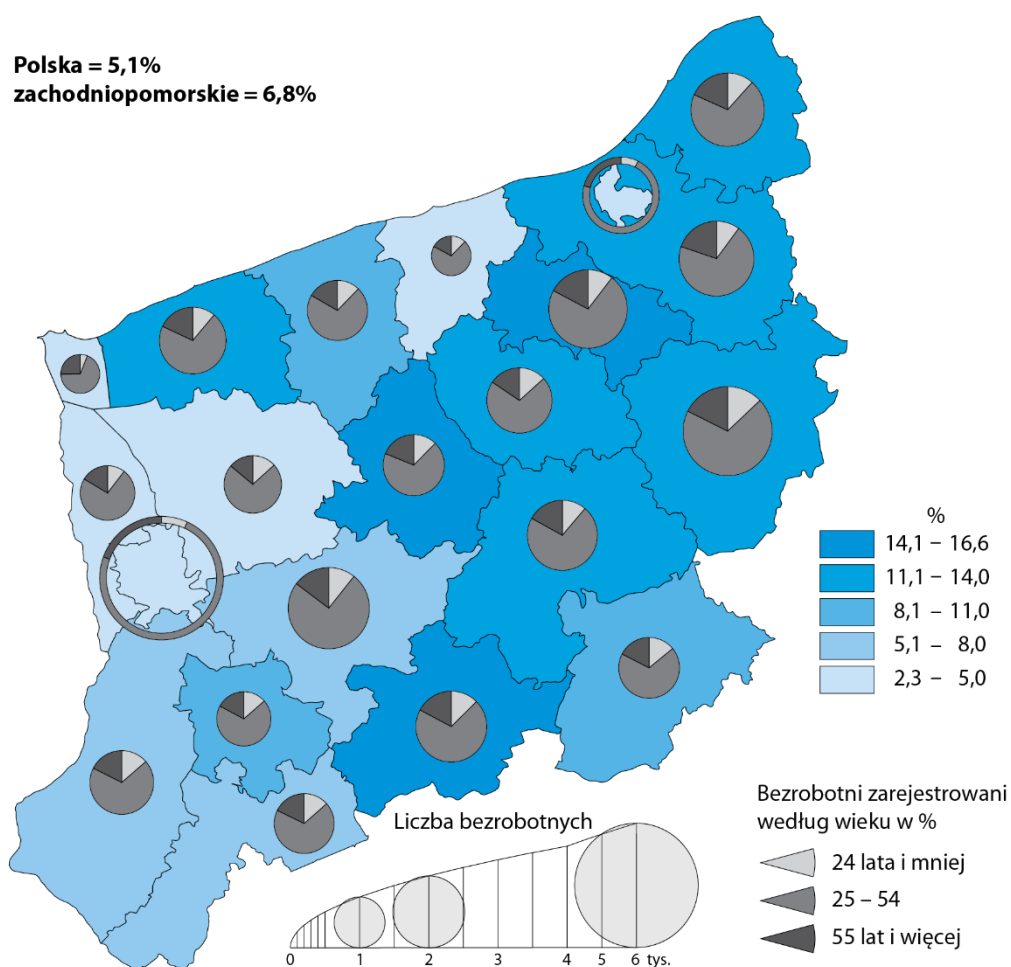
Tabela 14. Przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
	w zł								2023=100
Ogółem	3 059,96	4 466,57	4 765,91	5 019,82	5 450,87	6 123,73	6 839,47	7 680,50	112,3
Przemysł	3 091,96	4 528,60	4 840,86	5 146,64	5 595,14	6 119,76	6 734,51	7 564,76	112,3
Budownictwo	3 160,31	4 422,16	4 661,70	4 750,95	5 034,20	5 555,33	6 413,37	7 140,49	111,3
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	2 711,33	3 991,47	4 359,83	4 520,78	4 980,61	5 368,11	6 157,18	6 859,38	111,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

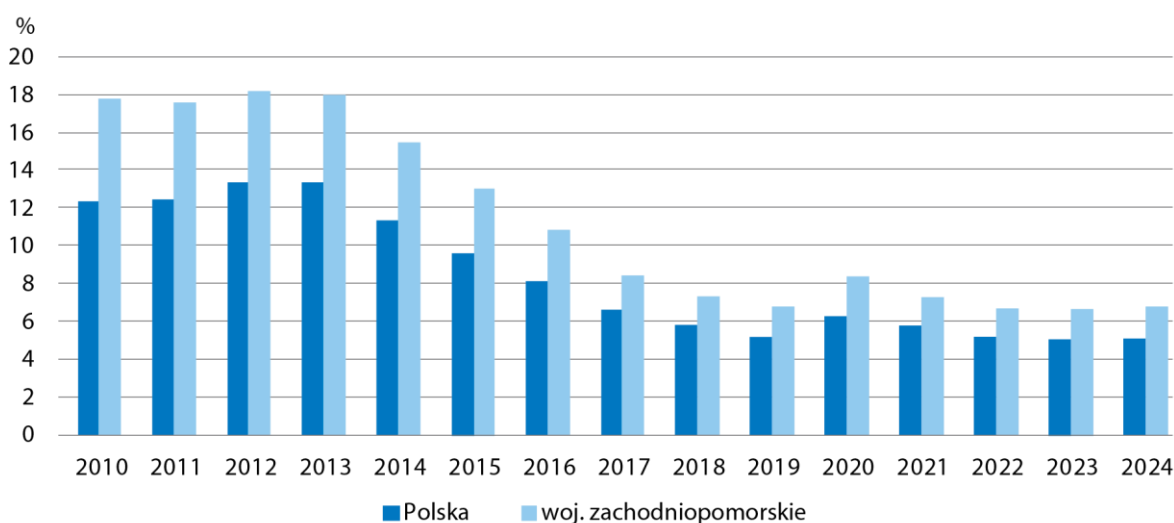
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w urzędach pracy w województwie zachodniopomorskim na koniec 2024 r. osiągnęła wartość 39,7 tys. osób i była niższa niż rok wcześniej o 0,1%. Stopa bezrobocia rejestrowanego (6,8%) na tle innych województw sytuowała Pomorze Zachodnie w 2024 r. na 10. miejscu w kraju (najniższą – 3,1% odnotowano w Wielkopolsce). W 2015 r. stopa bezrobocia na Pomorzu Zachodnim wyniosła 13,1% (o 6,3 p. proc. wyższa niż w 2024 r.) i była czwartą najwyższą w kraju, natomiast najniższa wystąpiła w województwie wielkopolskim – 6,1% (o 3,1 p. proc. wyższa niż w 2024 r.). Po wyraźnym wzroście bezrobocia w 2020 r., spowodowanym pandemią COVID-19 na świecie i ograniczeniem w funkcjonowaniu wielu branż gospodarki, w 2021 r. nastąpiło odwrócenie tej tendencji i bezrobocie spadło we wszystkich województwach. W 2024 r. stopa bezrobocia w 5 województwach, w tym w zachodniopomorskim w stosunku do 2019 r. stopa nie uległa zmianie, natomiast odpowiednio w 6 regionach osiągnęła wartości wyższe, a w 5 niższe niż przed okresem pandemii COVID-19. W 2015 r. różnica między średnią dla Polski a województwem zachodniopomorskim wyniosła 3,4 p. proc., natomiast w 2024 r. już tylko 1,7 p. proc.

Rysunek 11. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2024 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wykres 4. Stopa bezrobocia rejestrowanego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 15. Bezrobocie rejestrowane w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bezrobotni zarejestrowani w tys. (stan w dniu 31 grudnia)	110,0	46,0	41,8	52,0	43,4	40,1	39,7	39,7
mężczyźni w tys. (stan w dniu 31 grudnia)	52,8	18,9	17,5	23,5	19,2	17,5	18,2	18,5
kobiety w tys. (stan w dniu 31 grudnia)	57,2	27,1	24,3	28,5	24,3	22,6	21,5	21,2
Bezrobotni nowo zarejestrowani w tys. (w ciągu roku)	179,8	88,3	79,2	68,7	57,8	63,6	63,0	63,5
Bezrobotni wyrejestrowani w tys. (w ciągu roku)	175,7	94,9	83,5	58,4	66,4	66,9	63,5	63,5
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	98	15	13	24	12	16	18	21
Stopa bezrobocia rejestrowanego w % (stan w dniu 31 grudnia)	17,8	7,4	6,8	8,4	7,3	6,7	6,7	6,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 16. Bezrobotni zarejestrowani według wybranych kategorii w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	31 grudnia 2023 r.		31 grudnia 2024 r.		
	liczba bezrobotnych	w odsetkach	liczba bezrobotnych	w odsetkach	31 grudnia 2023 = 100
Ogółem	39 709	100,0	39 675	100,0	99,9
Zamieszkali na wsi	16 666	42,0	16 762	42,2	100,6
W szczególnej sytuacji na rynku pracy	31 763	80,0	31 480	79,3	99,1
Długotrwale bezrobotni	19 472	49,0	19 410	48,9	99,7
Powyżej 50 roku życia	11 462	28,9	11 523	29,0	100,5
Do 30 roku życia	8 660	21,8	8 331	21,0	96,2

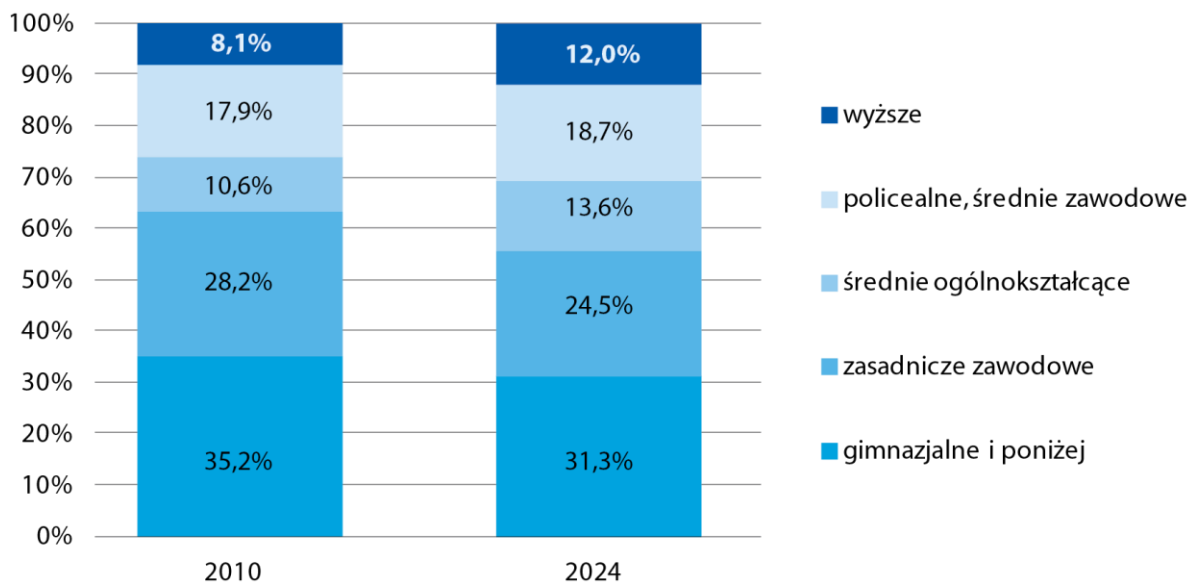
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wśród powiatów (łącznie z miastami na prawach powiatu) najwyższa stopa bezrobocia jest odnotowywana w powiatach: białogardzkim (2015 r. – 25,5%, 2023 r. – 16,5%, 2024 r. – 16,6%) i choszczeńskim (2015 r. – 23,4%, 2023 r. – 16,0%, 2024 r. – 15,9%). W 2015 r. najniższa wartość omawianego wskaźnika wystąpiła w Szczecinie (6,8%), Świnoujściu (7,0%) oraz Koszalinie (8,4%), a w 2024 r. były to kolejno: powiat kołobrzeski (2,3%), powiat policki i Szczecin (po 3,4%). Spadek stopy bezrobocia od 2015 do 2024 r. odnotowano we wszystkich powiatach i miastach na prawach powiatów. Po wzrostach stopy bezrobocia w 2020 r. w stosunku

do 2019 r., w 2024 r. odniesieniu do 2023 r. poprawa wystąpiła w 7 powiatach, z czego największa w powiatach: łobeskim (o 1,1 p. proc.), szczecineckim (o 0,8 p. proc.) i kamieńskim (o 0,3 p. proc.), natomiast wzrost stopy bezrobocia odnotowano w 14 powiatach, m.in.: myśliborskim i wałeckim (po 0,6 p. proc.) oraz drawskim (o 0,5 p. proc.).

W strukturze bezrobotnych według wykształcenia w województwie główną grupę stanowią osoby słabo wykształcone (z wykształceniem gimnazjalnym i niższym), jednak ich udział w latach 2010-2024 spadł o 3,8 p. proc do poziomu 31,3%. Natomiast w analogicznym okresie wzrósł odsetek osób bezrobotnych z wyższym wykształceniem – o 3,9 p. proc. do poziomu 12,0%.

Wykres 5. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wykształcenia w województwie zachodniopomorskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 17. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15-89 lat w IV kwartale w województwie zachodniopomorskim

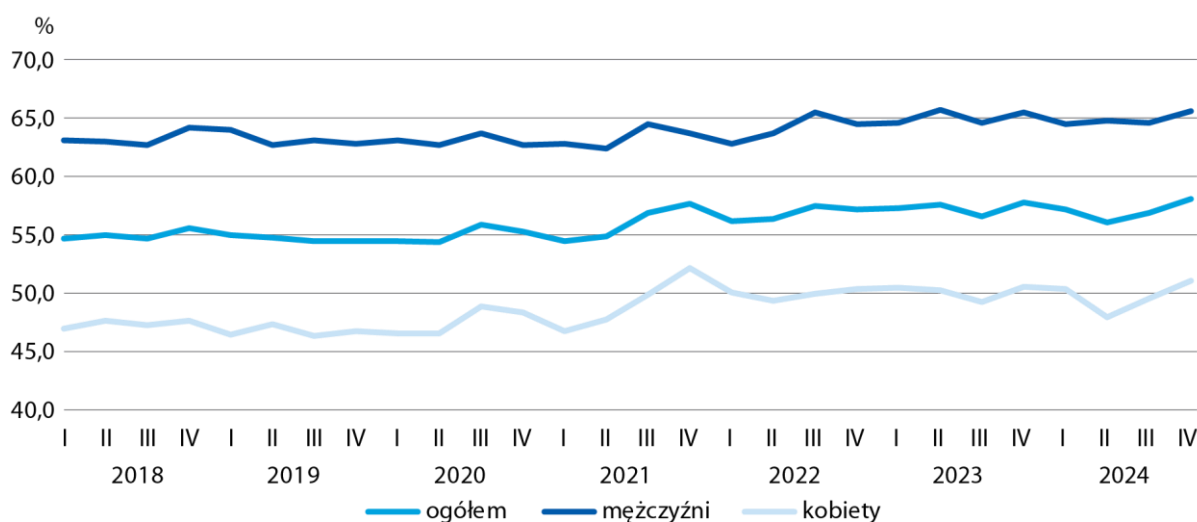
Wyszczególnienie	2010	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Aktywni zawodowo w tys.	643	740	711	723	747	737	768	770
pracujący w tys.	569	716	689	697	718	723	747	753
bezrobotni w tys.	74	23	21	26	30	15	22	17
Bierni zawodowo w tys.	582	590	610	600	562	567	561	555
Współczynnik aktywności zawodowej w %	25,5	55,6	53,8	54,6	57,1	56,5	57,8	58,1
Wskaźnik zatrudnienia w %	46,4	53,8	52,2	52,7	54,9	55,4	56,2	56,8
Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku 16-64 lata	15,5	24,4	17,2	22,1	23,2	27,5	22,4	17,4
Stopa bezrobocia w %	11,5	3,1	3,0	3,6	4,0	2,0	2,9	2,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W IV kwartale 2024 r. współczynnik aktywności ekonomicznej ludności według BAEL w województwie osiągnął wartość 58,1%, co na tle pozostałych województw sytuowało zachodniopomorskie na 8. miejscu (rok wcześniej było to 7. miejsce). Z kolei stopa bezrobocia według BAEL wyniosła 2,2% (1. miejsce w rankingu województw) i była o 0,7 p. proc. niższa niż w analogicznym okresie 2023 r. W IV kwartale 2024 r. liczba ludności biernej zawodowo w województwie wyniosła 555 tys. osób (4,4% udziału tej grupy w Polsce). W województwie zachodniopomorskim w IV kwartale 2024 r. liczba biernych zawodowo mężczyzn wyniosła 229 tys. osób (39,5% ogółu), natomiast liczba kobiet wyniosła 336 tys. osób (60,5% ogółu), w Polsce udział ten wyniósł odpowiednio 39,8% i 60,2%.

Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-89 lata (BAEL) w IV kwartale 2024 r. w Polsce kształtował się na poziomie 56,8%, najniższy poziom wskaźnika odnotowano w województwie podkarpackim – 50,8%, a najwyższy w mazowieckim – 61,5%. W województwie zachodniopomorskim ogółem wyniósł 56,8% i zwiększył się w stosunku do analogicznego okresu 2023 r. o 0,6 p. proc., wśród mężczyzn wynosił 64,9%, a wśród kobiet 49,2%, w podziale na grupy wiekowe odpowiednio: 15-24 lata – 34,5%, 25-54 lata – 87,8%, 55-64 lata – 59,7%, 20-64 lata – 80,0%.

Wykres 6. Współczynnik aktywności zawodowej wg płci w województwie zachodniopomorskim

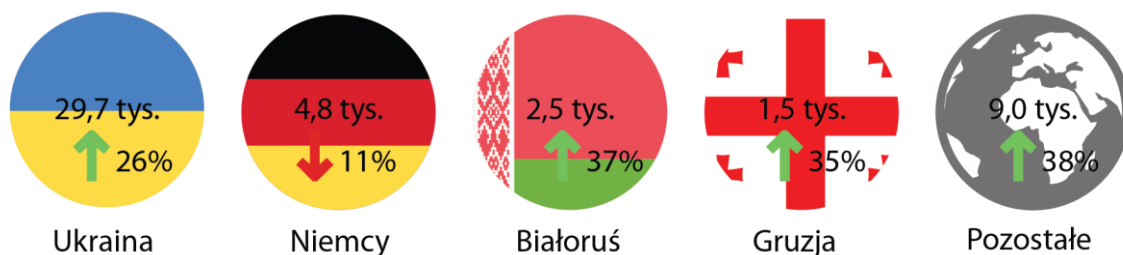

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na podstawie danych Urzędu do Spraw Cudzoziemców (migracje.gov.pl) w latach 2010-2024 w województwie zachodniopomorskim obserwowano zdecydowany (blisko 9-krotny) wzrost liczby cudzoziemców (przede wszystkim obywateli Ukrainy) posiadających ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu. W 2024 r. spośród cudzoziemców przebywających w Polsce na podstawie ważnych dokumentów pobytowych większość stanowili mężczyźni (64,3%). W podziale wg wieku największą grupą są osoby mające odpowiednio 20-39 lat (50,1%) oraz 40-59 lat (36,8%). Osoby powyżej 60 roku życia stanowią 4,6%, a do 20 roku życia – 8,6%. Obcokrajowcy w sposób znaczny zasilają rynek pracy, pracując m.in.: w handlu, przemyśle czy budownictwie.

Wykres 7. Liczba osób posiadających ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu cudzoziemca w tys. oraz tendencja zmiany liczby osób (rok do roku) wyrażona w % na obszarze województwa zachodniopomorskiego w 2024 r.

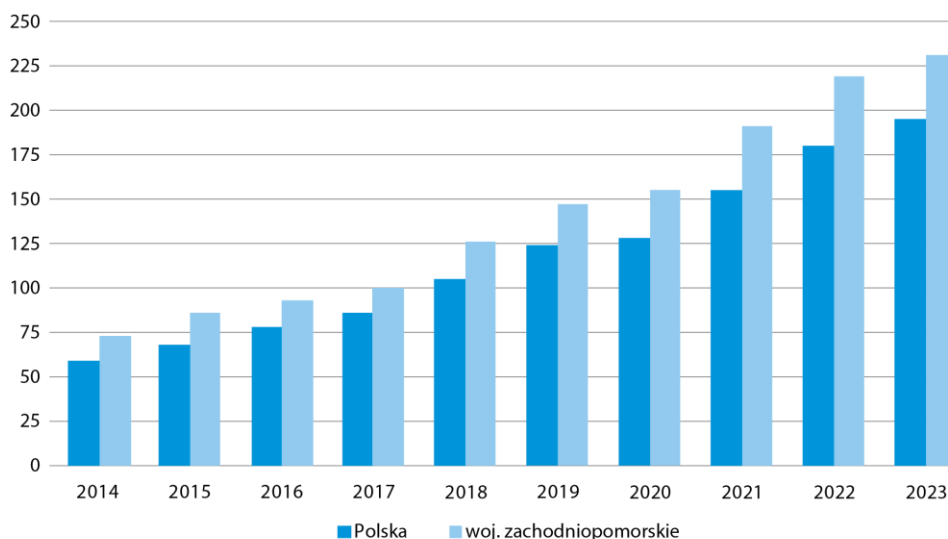
Źródło: opracowano na podstawie Polityki Gospodarczej Województwa Zachodniopomorskiego (rys. 10) i danych <https://migracje.gov.pl/> (dostęp 15 kwietnia 2025 r.).

Opieka nad dziećmi do lat 3 – żłobki

W województwie zachodniopomorskim, jak i w Polsce, na przestrzeni ostatnich lat (2014-2023) obserwuje się zdecydowany przyrost odsetka dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych. Odsetek ten na Pomorzu Zachodnim był w 2023 r. 4. najwyższym w Polsce (23,1%).

Wykres 8. Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do 3 lat

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Edukacja

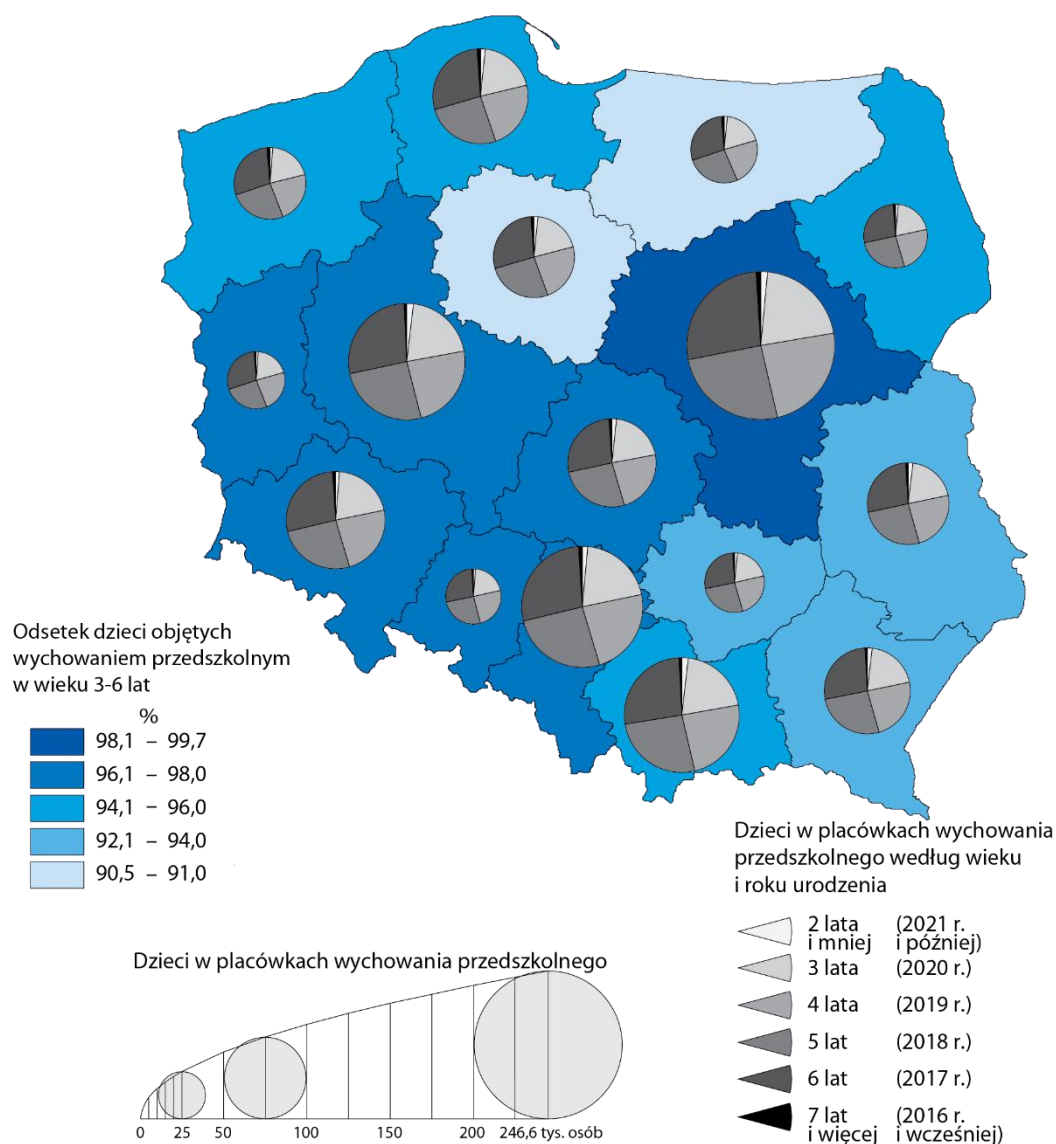
Wychowanie przedszkolne jest pierwszym poziomem edukacji w polskiej oświacie. System ten obejmuje dzieci w wieku 3-6 lat i jest realizowany przez przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, w zespołach wychowania przedszkolnego oraz w punktach przedszkolnych. W roku szkolnym 2023/24 w województwie zachodniopomorskim 94,2% dzieci w wieku 3-6 lat uczestniczyło w zajęciach przedszkolnych, co oznacza wzrost w ciągu ostatnich pięciu lat o 6,3 p. proc. (w Polsce odpowiednio 96,1% i wzrost o 5,7 p. proc.). Udział dzieci uczestniczących w zajęciach w placówkach zlokalizowanych w miastach przekroczył 100% ze względu na uczęszczanie do nich dzieci dowożonych z okolicznych miejscowości.

Tabela 18. Dzieci uczęszczające do placówek wychowania przedszkolnego według wieku w roku szkolnym 2023/24

Wyszczególnienie	Polska			Zachodniopomorskie		
	ogółem	miasto	wieś	ogółem	miasto	wieś
	w % ogólnej liczby dzieci w danym wieku					
3-4 lata	91,5	111,9	66,6	88,9	112,1	46,8
3-5 lat	94,2	114,1	70	91,7	114,4	50,7
3-6 lat	96,1	115,6	72,5	94,2	116,8	53,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rysunek 12. Wychowanie przedszkolne 2023/24

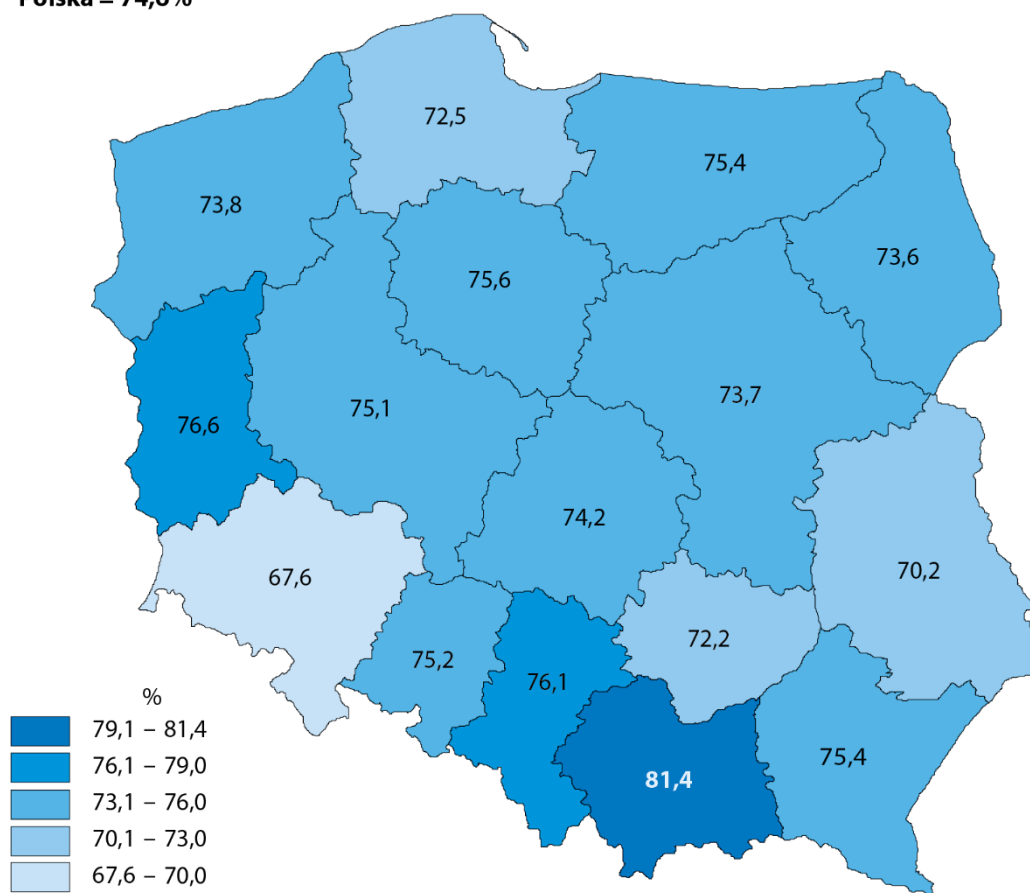

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W szkolnictwie podstawowym ze względu na zmiany w systemie oświaty i likwidację gimnazjów porównywanie aktualnych danych z danymi z lat ubiegłych nie jest miarodajne. W roku szkolnym 2023/24 na Pomorzu Zachodnim działało 470 szkół podstawowych (dla dzieci i młodzieży, bez szkół specjalnych), co stanowiło 3,6% wszystkich szkół w kraju.

W miastach funkcjonowało 240 szkół, w których uczyło się 76,9% dzieci i młodzieży województwa. Jednostki samorządu terytorialnego prowadziły 85,7% szkół podstawowych (dla dzieci i młodzieży bez szkół specjalnych), w tym w miastach – 70,0%, a na wsi – 91,7%. Pozostałe szkoły były prowadzone przez organizacje społeczne, stowarzyszenia oraz organizacje wyznaniowe. Ponadto 3 szkoły (stanowiące 0,6% ogółu placówek) były prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej) – wszystkie trzy w miastach.

Rysunek 13. Zdawalność egzaminów maturalnych w % według województw w 2023 r. – formuła 2015.

Polska = 74,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Szkolnictwo wyższe

Tabela 19. Studenci i absolwenci szkół wyższych

Wyszczególnienie	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	absolwenci na 10 tys. mieszkańców							
Polska	123	101	85	82	77	78	77	78
Zachodniopomorskie	115	70	56	52	49	50	49	46
	studenci na 10 tys. mieszkańców							
Polska	472	336	320	313	319	321	324	330
Zachodniopomorskie	416	246	232	222	225	220	214	220

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Liczba studentów w województwie w 2023 r. w porównaniu do 2022 r. wzrosła o 2,2%, z 35,1 tys. do 35,9 tys. (w Polsce wzrost o 1,7%). Na tle pozostałych województw Zachodniopomorskie – pod względem liczby studentów na 10 tys. ludności w 2023 r. – zajmowało 11. miejsce. W 2023 r. w województwie zachodniopomorskim funkcjonowało 14 uczelni, w tym 11 nadzorowanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, 1 nadzorowana przez Ministerstwo Infrastruktury, 1 nadzorowana przez Ministerstwo Zdrowia oraz 1 nadzorowana przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Środowisko, obszary prawnie chronione

Obszar województwa cechuje się ogromnym bogactwem i różnorodnością przyrodniczą oraz dużym stopniem lesistości. Powierzchnie zalesione w 2023 r. stanowiły 35,9% ogółu powierzchni (przy średniej krajowej 29,6%). Województwo zachodniopomorskie pod względem lesistości zajmowało 3. lokatę w kraju. Wśród powiatów województwa zachodniopomorskiego najwyższą lesistością w 2023 r. charakteryzował się powiat wałecki (55,2%), a najniższą – pyrzycki (6,5%). W województwie zachodniopomorskim przeważają gatunki iglaste drzew. Gatunkiem dominującym w tej grupie była sosna (62,0%); świerk stanowił 4,6%. Lasy liściaste zajmowały powierzchnię 244,6 tys. ha (31,6%), a największe udziały miały buk (9,9%), brzoza (7,4%) oraz dąb (7,3%). Pod względem struktury wiekowej lasów w zarządzie Lasów Państwowych blisko jedną czwartą (22,6%) stanowił drzewostan w klasie wieku 41–60 lat, drzew ponad stuletnich było niespełna 10%⁴.

Przeważająca część terenów zalesionych znajduje się w części południowej i wschodniej województwa. Zwarte kompleksy leśne tworzą puszcze o szczególnej wartości przyrodniczej i gospodarczej: Goleniowska, Bukowa, Piaskowa, Barlinecka, Wkrzańska i Wałecka (lasy wałecko-drawskie). Większe kompleksy stanowią także lasy koszalińsko-białogardzkie oraz człuchowsko-szczecińskie. Przestrzenne rozmieszczenie obszarów o największej wartości przyrodniczej układa się pasmowo. Obszar przygraniczny obejmuje pasmo Doliny Odry. Wzdłuż wybrzeża przebiega pas nadmorski, równoleżnikowo przez centralną część województwa przebiega pas środkowy, a wzdłuż południowej granicy województwa – pas południowy.

Dla zachowania unikatowego dziedzictwa przyrodniczego na obszarze województwa utworzono Woliński Park Narodowy, Drawieński Park Narodowy (wspólnie z województwami lubuskim i wielkopolskim), liczne rezerваты przyrody, parki krajobrazowe czy obszary chronionego krajobrazu. Łącznie 21,9% całkowitej powierzchni województwa objętych zostało tymi formami ochrony. Po akcesji Polski do Unii Europejskiej na obszarze województwa ustanowiono także obszary ochrony przyrody wchodzące w skład Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, obejmujące 22 obszary specjalnej ochrony ptaków oraz 66 obszarów specjalnej ochrony siedlisk⁵.

⁴ Źródło danych: Urząd Statystyczny w Szczecinie, „Ochrona środowiska i leśnictwo w województwie zachodniopomorskim w 2023 r.”.

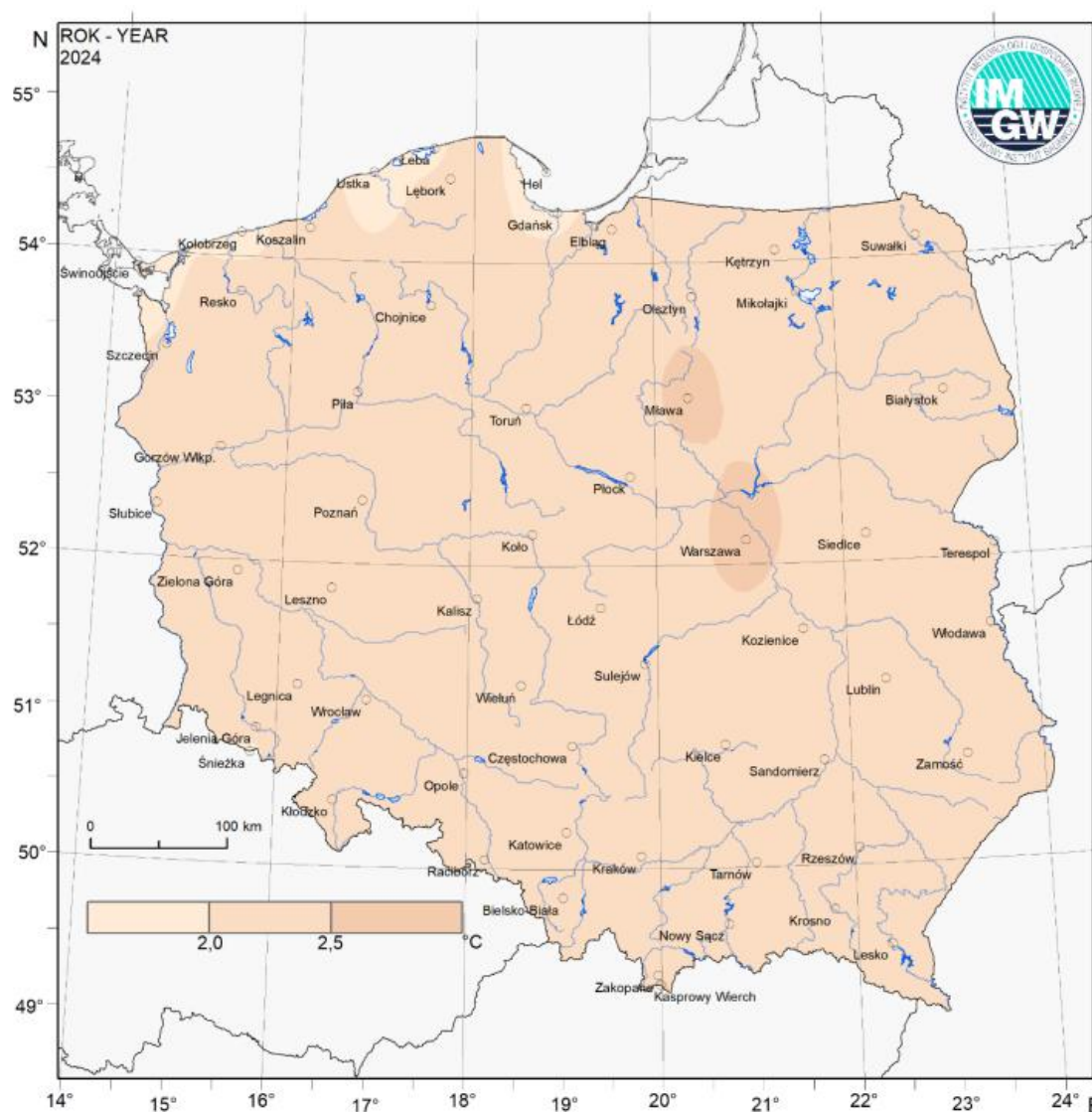
⁵ Źródło danych: GUS, „Ochrona środowiska 2024”.

Warunki meteorologiczne

Polska leży w strefie klimatu umiarkowanego ciepłego przejściowego, kształtowanego przez różne masy powietrza zarówno kontynentalne, jak i oceaniczne. Dodatkowo zróżnicowane ukształtowanie terenu Polski sprzyja tworzeniu się lokalnych warunków pogodowych/klimatycznych np. w pasie nadmorskim czy w górach.

Zachodzące obecnie zmiany klimatyczne przyczyniają się do zwiększenia częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk meteorologicznych (gwałtownych burz czy susz).

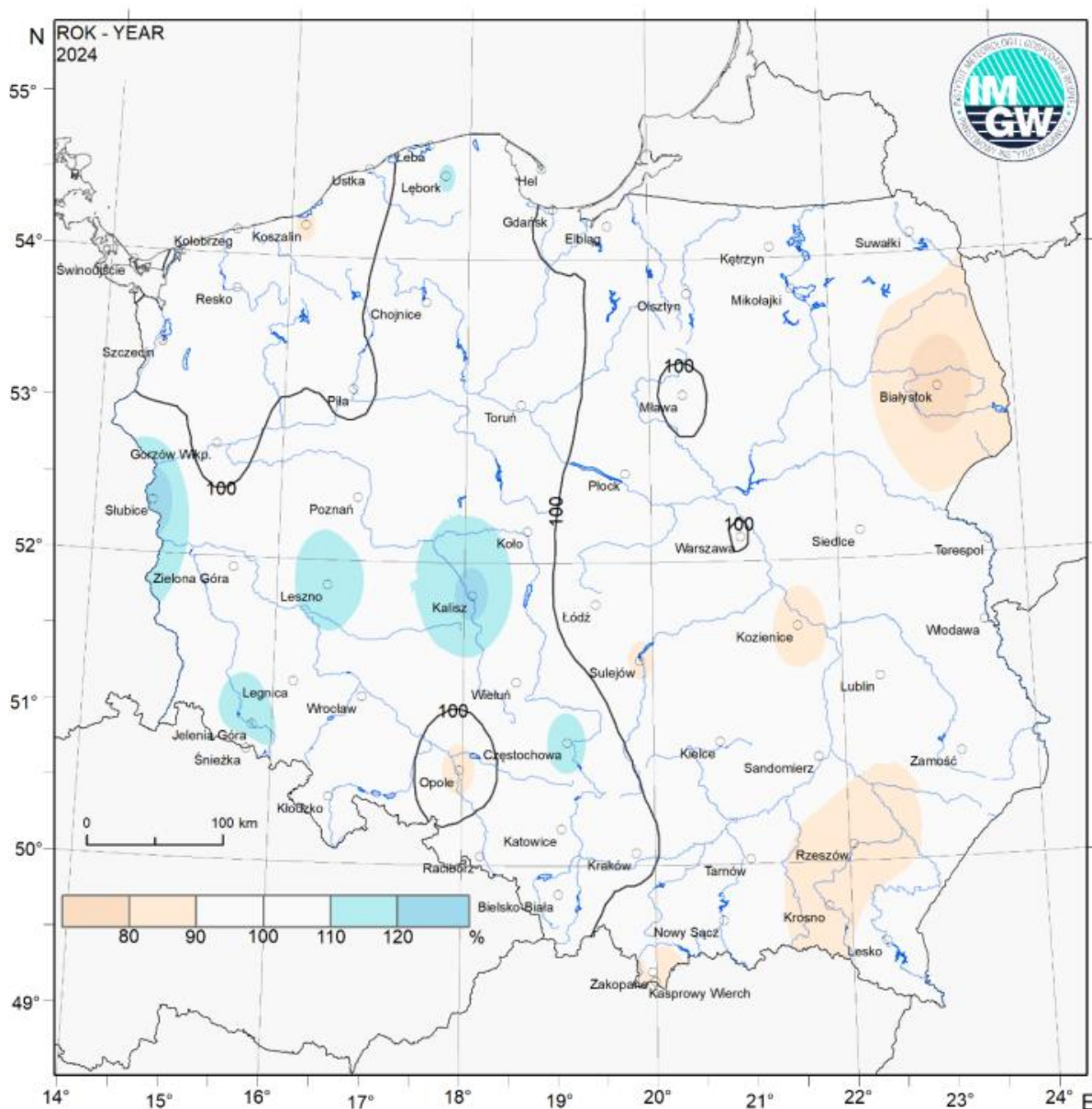
Rysunek 14. Anomalie średnich rocznych wartości temperatury powietrza w 2024 r. względem okresu referencyjnego 1991-2020

Źródło: Biuletyn monitoringu klimatu Polski rok 2024, IMGW-PIB.

W 2024 r. roczna suma opadów atmosferycznych na Pomorzu Zachodnim osiągnęła średnie wartości w stosunku do okresu referencyjnego 1991-2020. Według danych zebranych na stacji synoptycznej w Szczecinie ten rok został sklasyfikowany jako suchy. W 2024 r. średnia roczna temperatura w północno-zachodniej Polsce, jak i w całej Polsce, była wyższa względem okresu referencyjnego (1991-2020). W województwie zachodniopomorskim przeciętne przekroczenie wartości referencyjnej wyniosło 2,0-2,5°C.

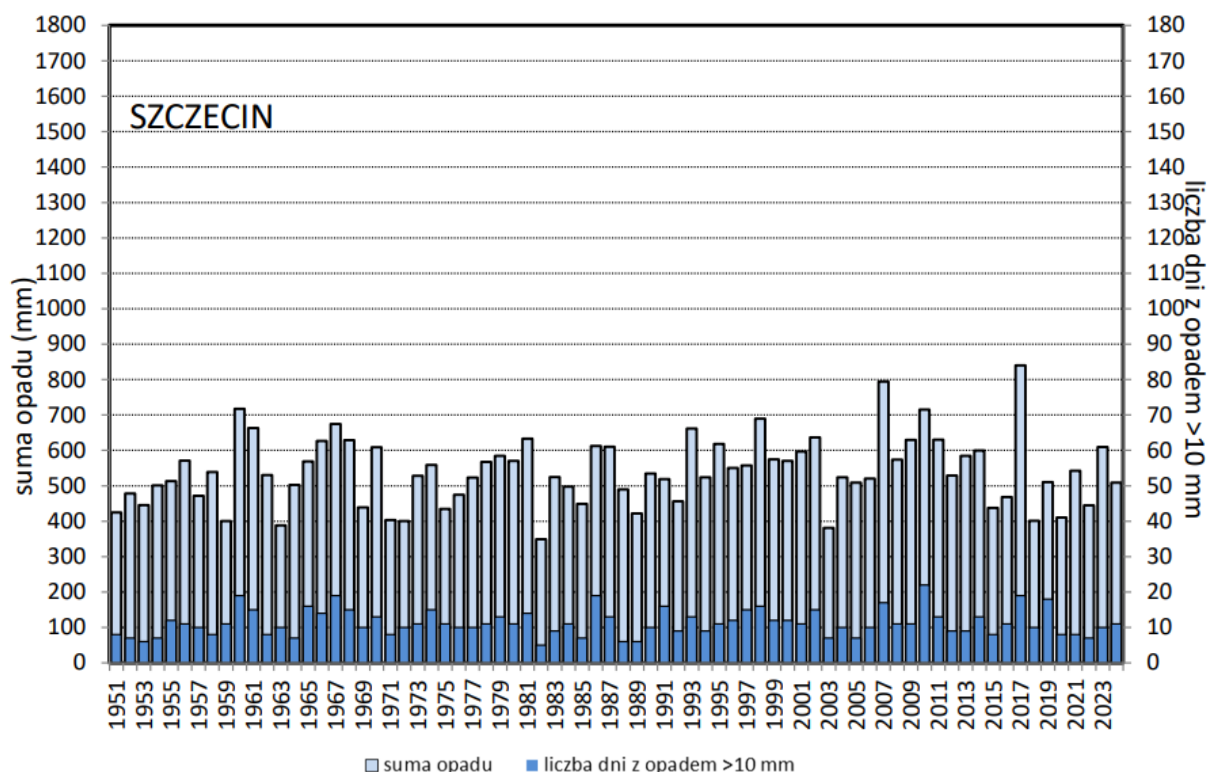
Rysunek 15. Anomalie rocznych sum opadów atmosferycznych w 2024 r. względem okresu referencyjnego 1991-2020

Źródło: Biuletyn monitoringu klimatu Polski rok 2024, IMGW-PIB.

Analizując wykres zmienności wieloletnich sum opadów atmosferycznych w Szczecinie można stwierdzić że obecnie znajdujemy się w okresie o niższych sumach opadów niż np. w pierwszej dekadzie XXI wieku. W 2024 r. w porównaniu do 2023 r. suma opadów była niższa, jednak była to jedna z wyższych wartości od 2017 r.

Rysunek 16. Zmienność wieloletnia rocznych sum opadów atmosferycznych oraz liczby dni z opadem >10 mm w roku na stacji synoptycznej w Szczecinie

Źródło: Biuletyn monitoringu klimatu Polski rok 2024, IMGW-PIB.

Turystyka

Województwo zachodniopomorskie należy do najatrakcyjniejszych turystycznie regionów w kraju.

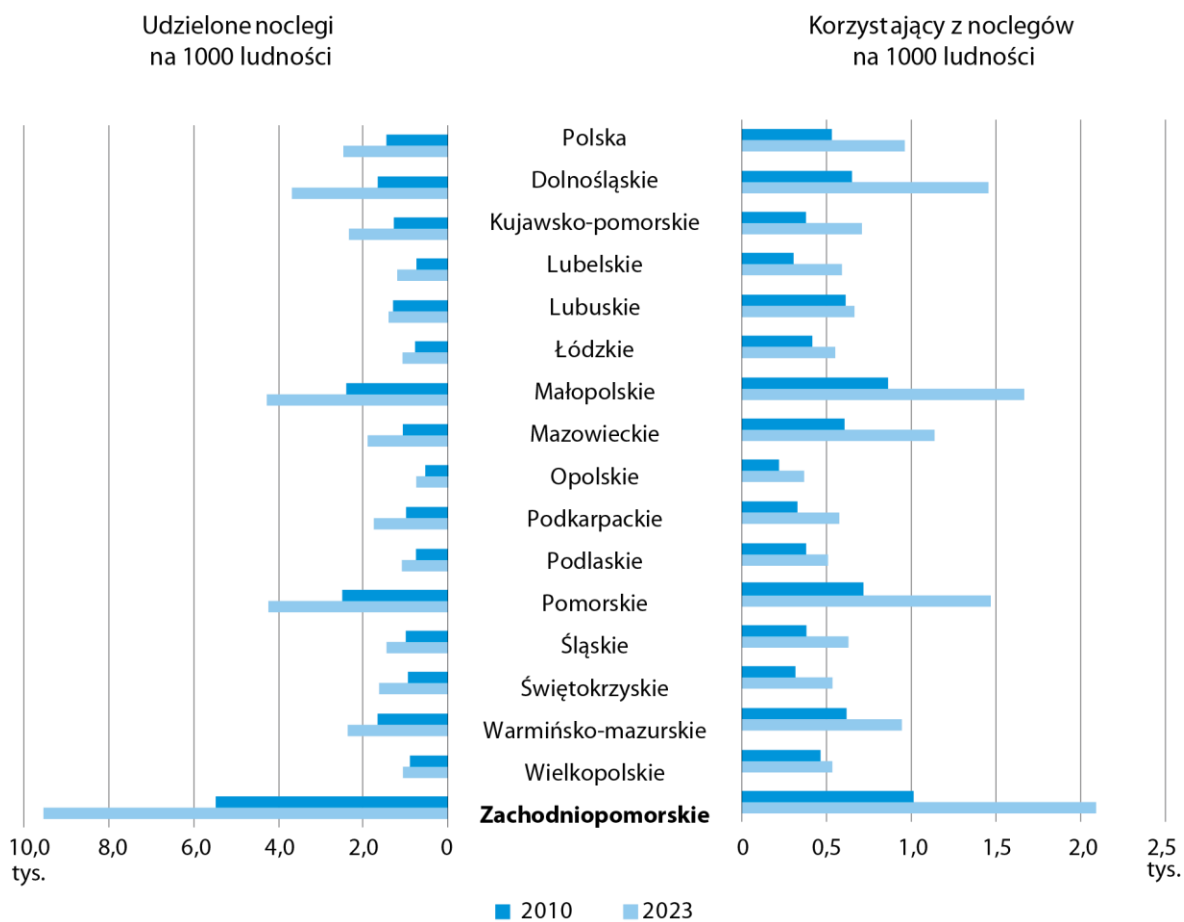
Dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego i bazy noclegowej wskazują, że w 2024 r. województwo zachodniopomorskie posiadało największą bazę noclegową w Polsce. Turystom oferowano 153,7 tys. miejsc noclegowych (o blisko 7,0 tys. więcej w porównaniu z 2023 r.).

W 2024 r. w województwie zachodniopomorskim z noclegów skorzystało 3,8 mln turystów, tj. o 17,9% więcej niż w 2019 r. oraz o 10,7% więcej niż w 2023 r. W 2024 r. udzielono 16,5 mln noclegów, tj. o 0,4 mln więcej niż w 2019 r. oraz o 0,9 mln więcej niż w 2023 r. W 2024 r. województwo zachodniopomorskie odwiedziło 868,6 tys. zagranicznych turystów (ok. 11,0% wszystkich turystów zagranicznych w Polsce), którym udzielono 3,5 mln noclegów (spadek o 14,3% w stosunku do 2019 r., wzrost w porównaniu z 2023 r. o 4,2%).

Pomorze Zachodnie jest destynacją najczęściej wybieraną na wypoczynek, bowiem proporcja liczby udzielonych noclegów w stosunku do liczby turystów wskazuje, że mniejszej niż np. w województwie małopolskim i mazowieckim liczbie turystów udzielono więcej noclegów. Czas pobytu turystów w turystycznych obiektach noclegowych wynosił w 2024 r. przeciętnie 4,36 noclegu (w Małopolsce, która gościła 2,4 mln więcej turystów niż Zachodniopomorskie, średnia długość pobytu wynosiła 2,52 noclegu).

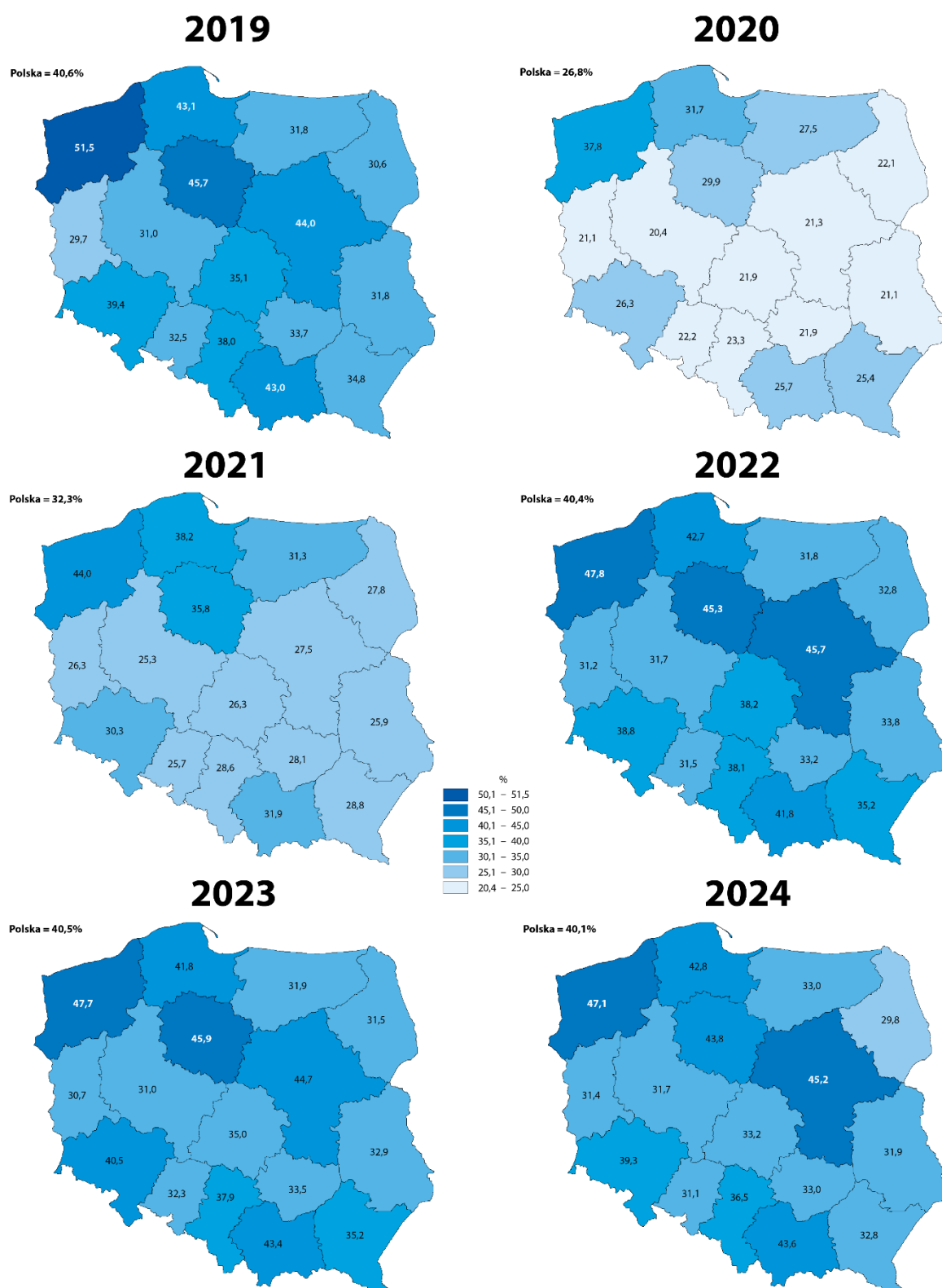
Wg stanu na 31 lipca 2024 r. w regionie działało 1 465 (więcej o 44 niż w 2023 r. i mniej o 19 niż w 2020 r.) obiektów noclegowych posiadających 10 lub więcej miejsc noclegowych, a 556 z nich stanowiły obiekty całoroczne. Pod względem liczby obiektów ogółem województwo zachodniopomorskie zajmuje pierwsze miejsce w Polsce, wyprzedzając województwo pomorskie, które w 2020 r. dysponowało większą liczbą obiektów. Jednak pod względem liczby obiektów całorocznych województwo zachodniopomorskie zajmuje dopiero 5. miejsce, co wskazuje na dużą sezonowość ruchu turystycznego w regionie.

Wykres 9. Rozkład ruchu turystycznego w latach 2010 i 2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rysunek 17. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 20. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w %

Wyszczególnienie	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	ogółem								
Polska	33,4	39,3	40,1	40,6	26,8	32,3	40,4	40,5	40,1
Zachodniopomorskie	43,9	51,0	51,6	51,5	37,8	44,0	47,8	47,7	47,1
	hotele								
Polska	33,8	42,2	43,2	44,1	26,0	31,6	43,2	43,6	44,0
Zachodniopomorskie	36,7	56,0	56,8	57,9	41,3	42,8	49,7	49,5	50,9

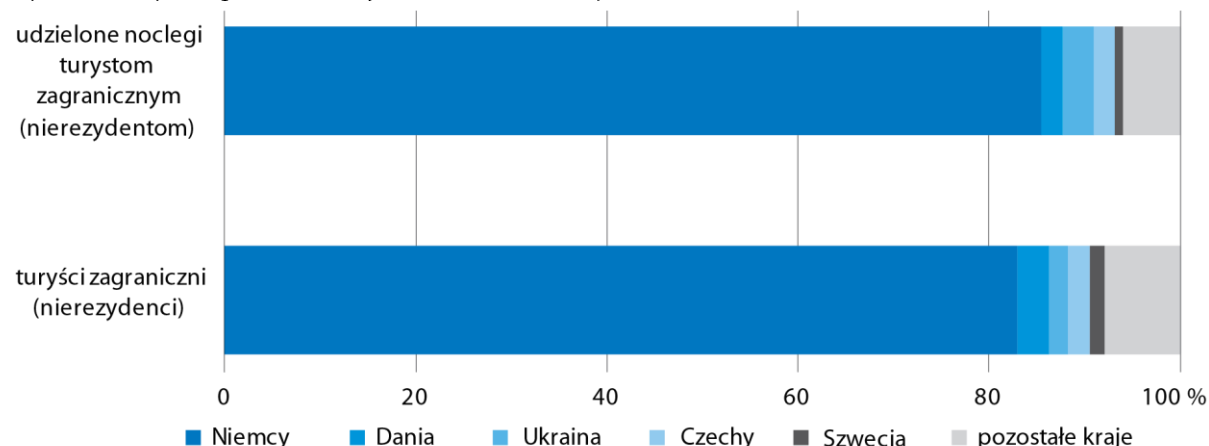
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2024 r. stopień wykorzystania miejsc noclegowych wyniósł 47,1% i w stosunku do 2023 r. był niższy o 0,6 p. proc. oraz wciąż nie wrócił do poziomu z 2019 r. (51,5%).

W 2023 r. w zakresie udzielonych noclegów i osób korzystających z obiektów turystycznych na 1000 ludności województwo zachodniopomorskie na tle pozostałych województw zdecydowanie przodkowało w statystykach.

Wśród turystów zagranicznych odwiedzających Pomorze Zachodnie i korzystających z infrastruktury noclegowej przeważają turyści z Niemiec (82,9% ogółu), w dalszej kolejności województwo licznie odwiedzają województwo także Duńczycy (3,3%) i Czesi (2,3%).

Wykres 10. Turyści zagraniczni w województwie zachodniopomorskim w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Najwięcej obiektów hotelowych w województwie znajduje się w powiatach pasa nadmorskiego oraz w Szczecinie. W pozostałych powiatach – mimo dogodnych warunków naturalnych sprzyjających turystyce – liczba obiektów hotelowych jest znacznie mniejsza. Konsekwencją tego jest również zdecydowanie niższa liczba miejsc noclegowych ogółem na 1000 ludności. Inne obiekty niż hotelowe m.in. ośrodki wczasowe czy zespoły domków turystycznych, także w większości znajdują się bezpośrednio nad Zatoką Pomorską i w znacznym stopniu powiększają bazę noclegową powiatów nadmorskich.

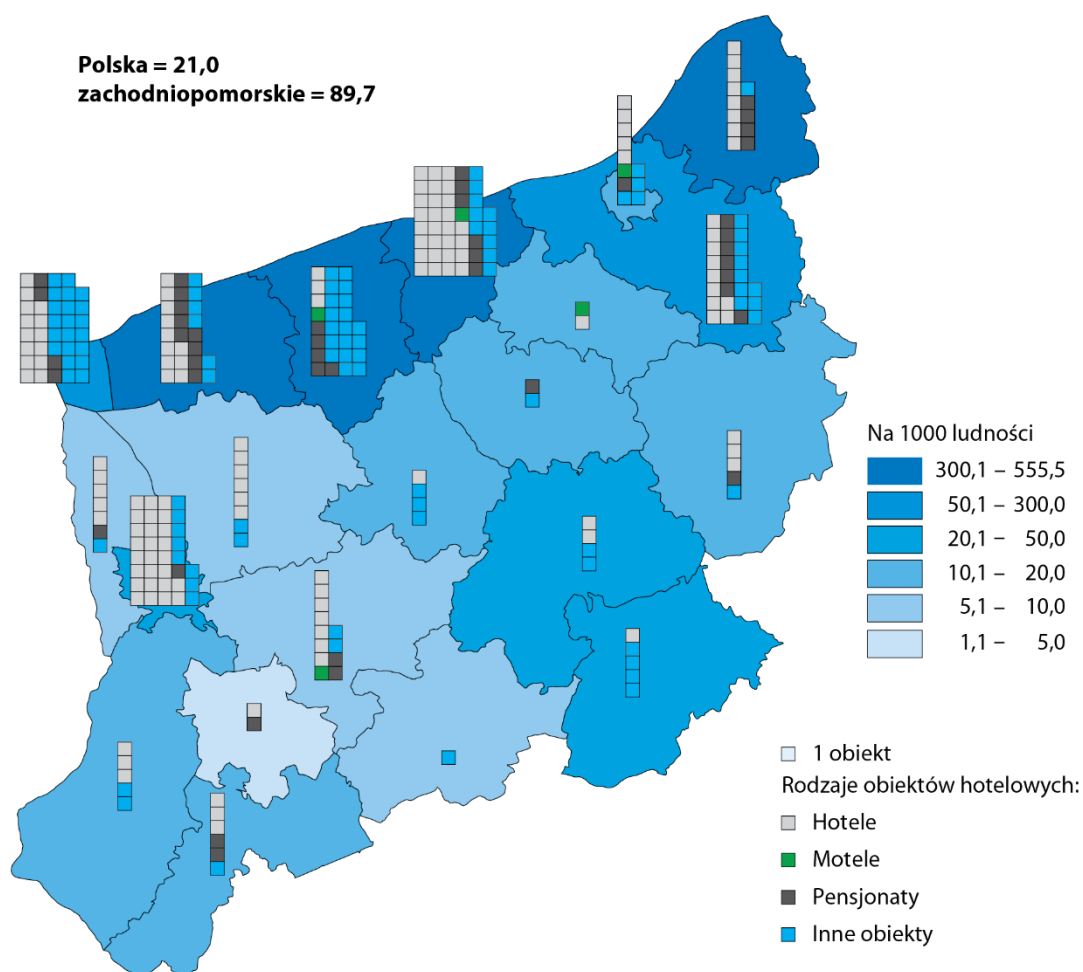
W 2024 r. Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego wydał: 3 decyzje administracyjne w przedmiocie zaszeregowania obiektu do obiektów hotelarskich określonego rodzaju i kategorii (2 decyzje o zaszeregowaniu do rodzaju HOTEL **** i 1 decyzja do rodzaju HOTEL *****), 5 decyzji administracyjnych w przedmiocie potwierdzenia zaszeregowania obiektu do obiektów hotelarskich określonego rodzaju i kategorii, 7 decyzji administracyjnych o uchyleniu zaszeregowania, 1 decyzję administracyjną o umorzeniu postępowania o uchyleniu zaszeregowania, 4 decyzje administracyjne o nakazie wstrzymania świadczenia

usług hotelarskich, 4 decyzje administracyjne – Promesy (przyrzeczenie zaszeregowania do rodzaju i kategorii).

Na koniec 2024 r. w Ewidencji obiektów hotelarskich województwa zachodniopomorskiego znajdowało się 181 obiektów hotelarskich, dysponujących 24 788 miejscami noclegowymi.

W Rejestrze Organizatorów Turystyki i Przedsiębiorców Ułatwiających Nabywanie Powiązanych Usług Turystycznych prowadzonym przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego na koniec 2024 roku wpisanych było 198 przedsiębiorców turystycznych, w tym 148 organizatorów turystyki oraz 49, którzy są jednocześnie organizatorami turystyki i przedsiębiorcami ułatwiającymi nabywanie powiązanych usług turystycznych oraz 1 przedsiębiorca, który jest tylko przedsiębiorcą ułatwiającym nabywanie powiązanych usług turystycznych. W 2024 roku wpisano 28 nowych przedsiębiorców turystycznych.

Rysunek 18. Miejsca noclegowe w 2023 r. (stan na 31 lipca)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Kultura

W 2023 r. w województwie zachodniopomorskim przeciętnie na jedną bibliotekę publiczną przypadało 4 090 mieszkańców, co sytuuje region na 6. miejscu na tle pozostałych województw.

W 2023 r. w porównaniu do 2010 r. liczba ludności na 1 miejsce w teatrach i instytucjach muzycznych spadła zarówno w Polsce, jak i w województwie – odpowiednio o 30,8% i o 56,0%.

Liczba zwiedzających muzea na 1 000 mieszkańców w 2023 r. w porównaniu do 2019 r. wzrosła w województwie o 16,6%, do 366,6 osób, natomiast w Polsce o odnotowano wzrost o 7,1%. W 2023 r. w stosunku do 2022 r. po okresie pandemii COVID-19 odnotowano również wzrost wartości wskaźnika zarówno w województwie, jak i w Polsce, odpowiednio o 15,8% i o 15,7%.

W 2023 r. liczba widzów w kinach na 1 000 ludności była o 16,3% niższa niż w 2019 r., natomiast w stosunku do 2022 r. odnotowano wzrost o ponad 21%. Przeciętnie liczba widzów w kinach w Polsce jest większa niż w województwie, tendencja ta nie zmienia się na przestrzeni lat.

Tabela 21. Wskaźniki dotyczące działalności kulturalnej

Wyszczególnienie	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną								
Polska	3 940	4 194	4 264	4 324	4 404	4 441	4 473	4 523
Zachodniopomorskie	3 668	3 629	3 797	3 899	3 983	4 084	4 071	4 090
liczba ludności na 1 miejsce w teatrach i instytucjach muzycznych								
Polska	529	406	392	380	377	372	385	367
Zachodniopomorskie	532	422	382	365	358	370	372	234
widzowie w kinach stałych na 1 000 mieszkańców								
Polska	974	1 476	1 541	1 608	511	723	1 095	1 319
Zachodniopomorskie	910	1 347	1 384	1 440	456	640	992	1 205
zwiedzający muzea i oddziały muzeów na 1 000 mieszkańców								
Polska	576,8	976,1	992,5	1 047,7	435,6	664,7	970,3	1 122,6
Zachodniopomorskie	258,3	363,2	368,2	314,4	176,0	249,7	316,6	366,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Ochrona zdrowia

Według danych GUS w 2023 r. w województwie zachodniopomorskim funkcjonowało 46 szpitali.

Na 10 tys. ludności przypadało 40,6 łóżek szpitalnych – daje to regionowi 12. miejsce na tle pozostałych województw (w 2022 r. 41,5 – 12. miejsce).

Liczba pracujących lekarzy według podstawowego miejsca pracy na 10 tys. ludności w województwie zachodniopomorskim w 2023 r. wyniosła 34,0 (9. lokata w kraju) i w stosunku do 2010 r. wzrosła o 56,0%, natomiast w stosunku do 2022 r. odnotowano również wzrost o 5,9%. Wśród powiatów województwa najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w: Szczecinie (85,7 lekarza na 10 tys. ludności), Koszalinie (38,8), powiecie polickim (34,2) i kołobrzeskim (28,3).

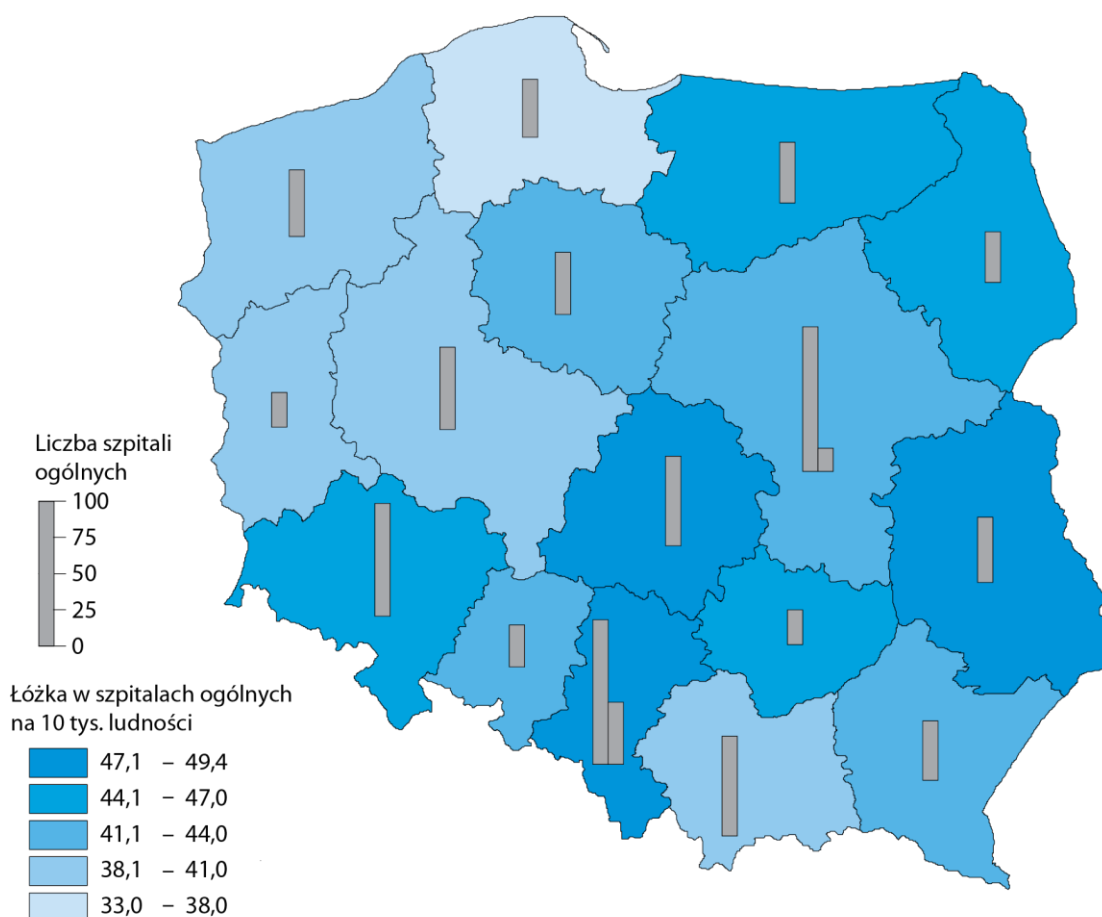
Liczba pielęgniarek i położnych według podstawowego miejsca pracy na 10 tys. ludności w województwie w 2023 r. osiągnęła wartość 54,6 (14. lokata w kraju) i w stosunku do 2010 r. wzrosła o 13,5%, natomiast w odniesieniu do 2022 r. nastąpił wzrost o 0,4%. Wśród powiatów województwa zachodniopomorskiego najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w: Szczecinie – 96,7 pielęgniarek i położnych na 10 tys. ludności (w 2022 r. – 95,5), Koszalinie – 88,2 (w 2022 r. – 90,2), powiecie kołobrzeskim – 74,3 (w 2022 r. – 74,9) oraz wałeckim – 64,6 (w 2022 r. – 63,5).

Tabela 22. Służba zdrowia - wskaźniki

Wyszczególnienie	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. mieszkańców								
Polska	47,0	48,2	47,3	43,5	44,0	44,4	43,5	42,8
Zachodniopomorskie	45,2	46,3	46,1	40,5	41,6	42,7	41,5	40,6
lekarze pracujący na 10 tys. mieszkańców wg podstawowego miejsca pracy								
Polska	20,6	23,5	23,3	23,7	24,2	34,3	34,8	37,6
Zachodniopomorskie	21,8	24,8	26,9	27,4	28,6	32,2	32,1	34,0
pielęgniarki i położne na 10 tys. mieszkańców wg podstawowego miejsca pracy								
Polska	53,7	56,3	56,2	56,3	56,3	64,1	64,3	65,0
Zachodniopomorskie	48,1	49,7	51,5	52,2	50,4	54,5	54,4	54,6
liczba mieszkańców na aptekę ogólnodostępną								
Polska	3 411	2 882	2 978	3 124	3 159	3 195	3 240	3 280
Zachodniopomorskie	3 584	2 901	2 958	3 073	3 026	3 050	3 078	3 073

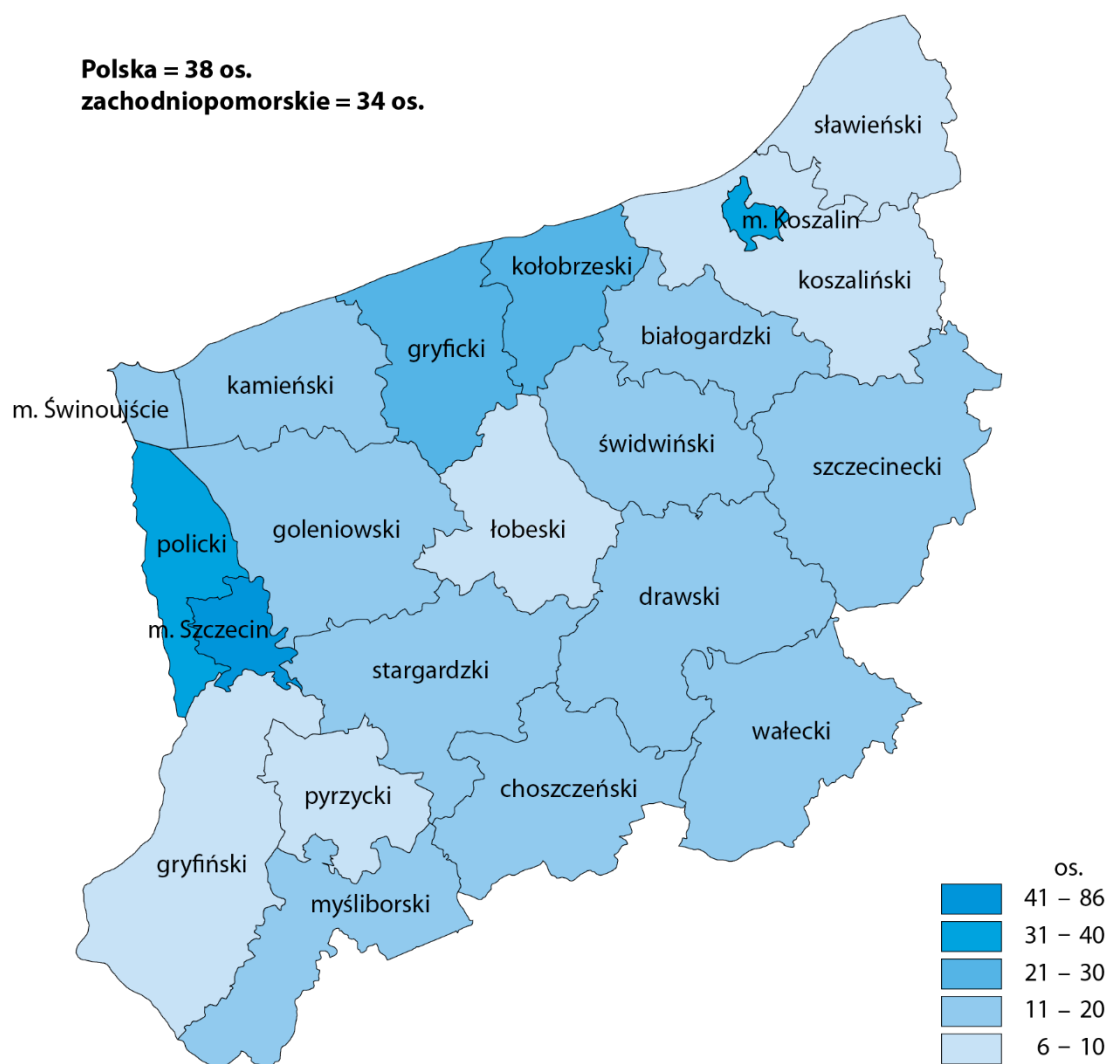
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rysunek 19. Szpitale ogólne w Polsce w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rysunek 20. Lekarze pracujący według podstawowego miejsca pracy na 10 tys. mieszkańców w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Infrastruktura transportowa

Pomorze Zachodnie charakteryzuje się dużym pokryciem obszaru lasami i jeziorami, co bezpośrednio przekłada się na niską gęstość sieci drogowej w regionie. Długość dróg publicznych o twardej nawierzchni na km² w województwie zachodniopomorskim jest jedną z najniższych w kraju (2023 r. – 15. miejsce), w przeliczeniu na 10 tys. ludności (2023 r. – 10. pozycja) ich długość przekracza średnią dla Polski.

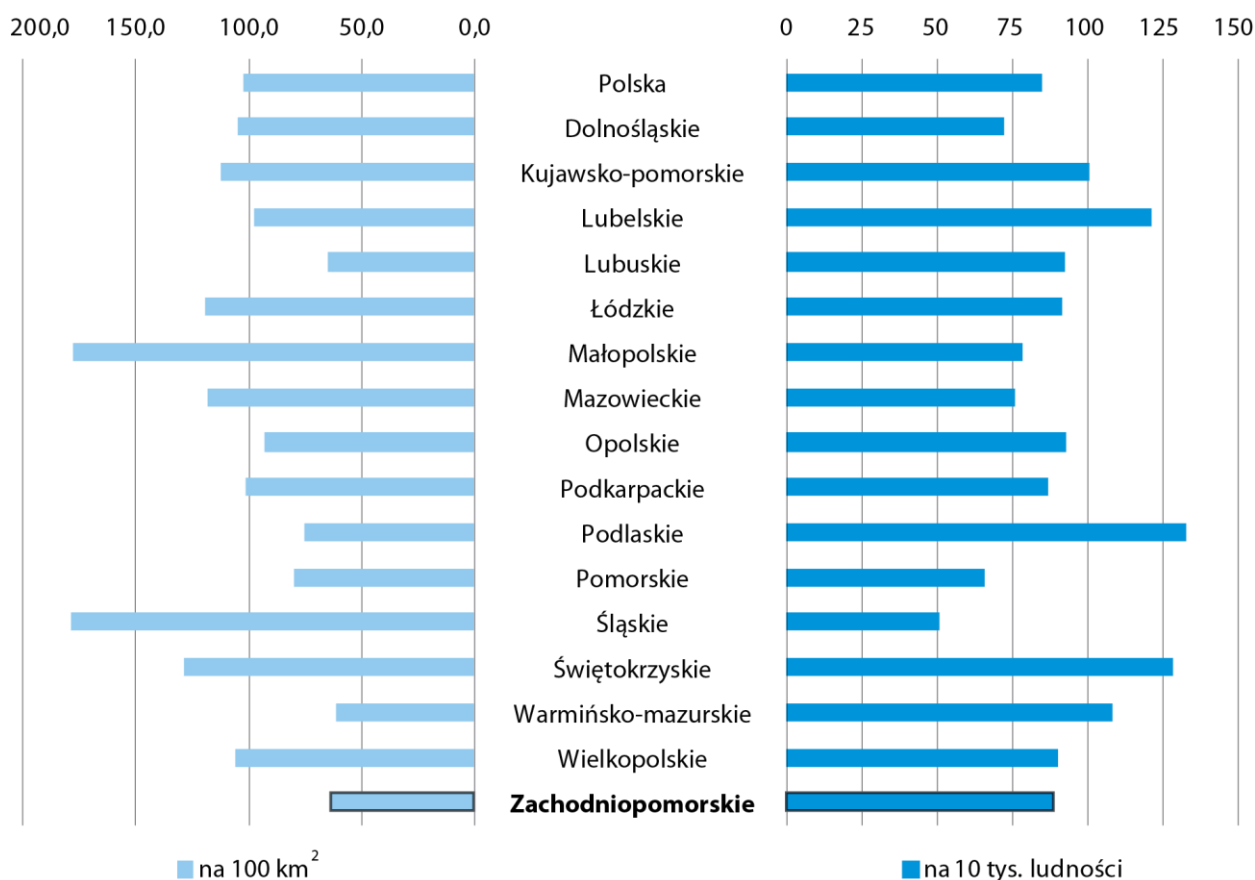
Sieć dróg wojewódzkich województwa zachodniopomorskiego, stanowiąca uzupełnienie sieci dróg krajowych, obejmuje 53 ciągi drogowe o sumarycznej długości 2 180 km. Średni dobowy ruch roczny pojazdów silnikowych dla wszystkich dróg wojewódzkich wynosi 4 231 poj./dobę (wg jednostkowego pomiaru).

Tabela 23. Drogi publiczne o twardej nawierzchni w km

Wyszczególnienie	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
na 100 km ²								
Polska	87,6	95,8	97,2	98,2	100,3	100,9	101,5	101,9
Zachodniopomorskie	59,2	61,2	61,2	60,9	63,3	62,2	62,3	63,3
na 10 tys. ludności								
Polska	71,1	78,0	79,1	80,0	81,9	83,2	84,1	85,0
Zachodniopomorskie	78,6	82,1	82,4	82,3	85,9	86,3	87,0	88,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wykres 11. Drogi publiczne o twardej nawierzchni w km w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

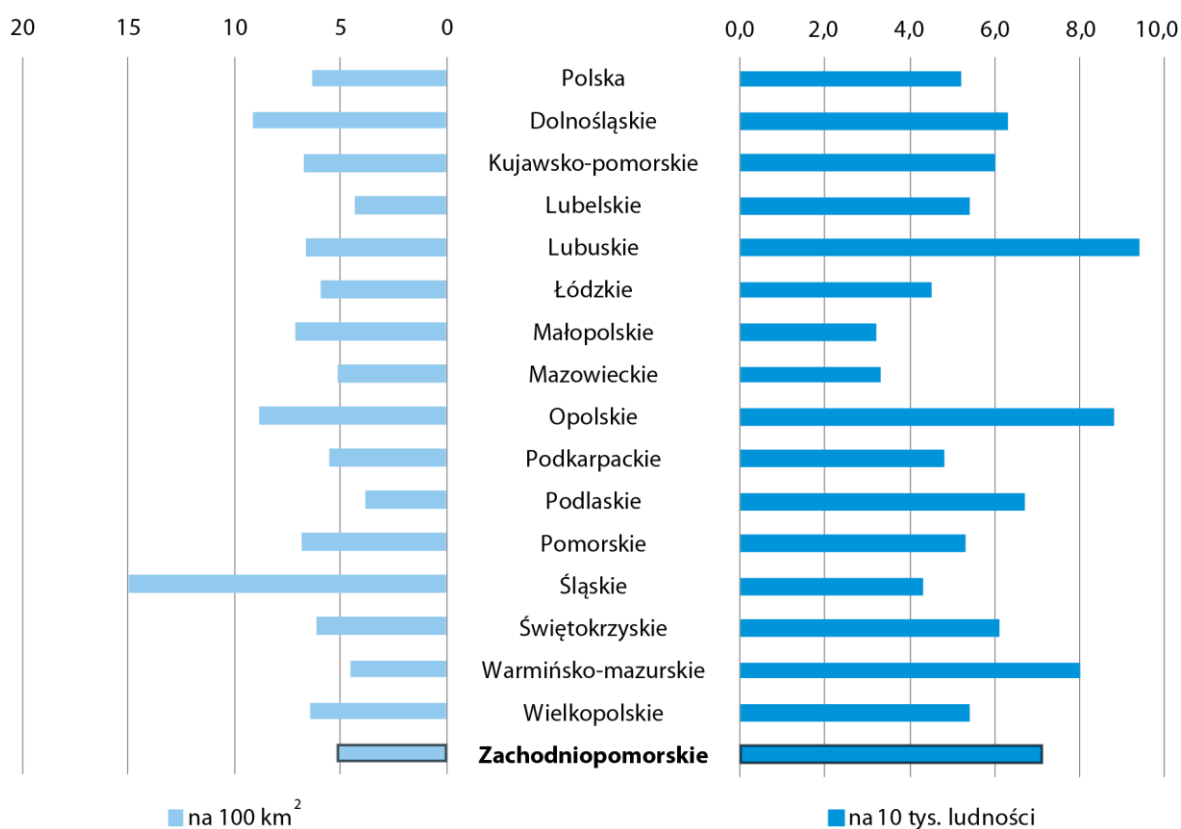
W 2023 r. pod względem gęstości linii kolejowych województwo zachodniopomorskie sytuowało się na 12. miejscu wśród województw (wartości bez zmian w stosunku do 2020 r.). Współczynnik długości linii kolejowych na 10 tys. ludności pozycjonuje Pomorze Zachodnie na 4. miejscu w kraju.

Tabela 24. Linie kolejowe ogółem w km

Wyszczególnienie	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
na 100 km ²								
Polska	6,5	6,1	6,2	6,2	6,2	6,2	6,2	6,3
Zachodniopomorskie	5,3	5,1	5,1	5,2	5,2	5,1	5,1	5,1
na 10 tys. mieszkańców								
Polska	5,2	5,0	5,0	5,1	5,1	5,1	5,1	5,2
Zachodniopomorskie	7,0	6,8	6,9	7,0	7,2	7,1	7,1	7,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wykres 12. Linie kolejowe ogółem w km w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Zmiany w natężeniu ruchu rowerzystów w regionie można monitorować poprzez zliczanie liczby rowerów przewożonych pociągami Polregio na terenie województwa. Porównanie liczby przewiezionych rowerów w latach 2023-2024 pokazuje wzrost o 23% (wzrost z 36,6 tys. do 47,7 tys.).

Natężenie ruchu rowerowego na trasach poziomu europejskiego i krajowego jest monitorowane w województwie poprzez sieć automatycznych pętli indukcyjnych. Pętle są montowane systematycznie, w miarę budowania kolejnych odcinków tras. Obecnie samorząd województwa posiada 16 pętli indukcyjnych, z czego 13 funkcjonowało w 2023 r. i 2024 r., więc możliwe jest porównanie dostarczonych przez nie danych.

Tabela 25. Liczba rowerzystów na szlakach rowerowych w 2024 r.

Miejsce zliczania	Liczba rowerzystów	Trend 2023/2024
Świnoujście/ Velo Baltica	782 527	2%
Sarbinowo / Velo Baltica	215 399	6%
Rogowo / Velo Baltica	207 756	10%
Darłowo / Velo Baltica	103 921	8%
Chwarstnica / Blue Velo	18 538	-4%
Nowe Objezierze / Trasa Pojezierzy Zachodnich	27 274	-27%
Czarnocin / Wokół Zalewu Szczecińskiego	10 759	13%
Toporzyk / Stary Kolejowy Szlak	17 078	10%
Kołczewo / Velo Baltica	70 319	11%
Mostkowo / Trasa Pojezierzy Zachodnich	26 004	8%
Borne Sulinowo / Trasa Pojezierzy Zachodnich	32 800	-18%
Mielno / Stary Kolejowy Szlak	111 627	28%
Pilchowo / Wokół Zalewu Szczecińskiego	74 907	2%

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Infrastruktura komunalna – urządzenia sieciowe

Tabela 26. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności

Wyszczególnienie	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
wodociągowa								
Polska	87,4	92,0	92,1	92,2	92,2	92,4	92,5	92,6
Zachodniopomorskie	93,3	96,3	96,2	96,2	96,2	96,3	96,3	96,3
Kanalizacyjna								
Polska	62,0	70,5	70,8	71,2	71,5	71,9	72,3	72,6
Zachodniopomorskie	74,8	81,0	80,4	80,6	80,7	80,9	81,1	81,3
gazowa								
Polska	52,5	52,1	52,3	52,9	54,2	54,8	55,9	56,3
Zachodniopomorskie	60,8	59,2	59,2	59,5	61,0	61,0	63,1	63,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

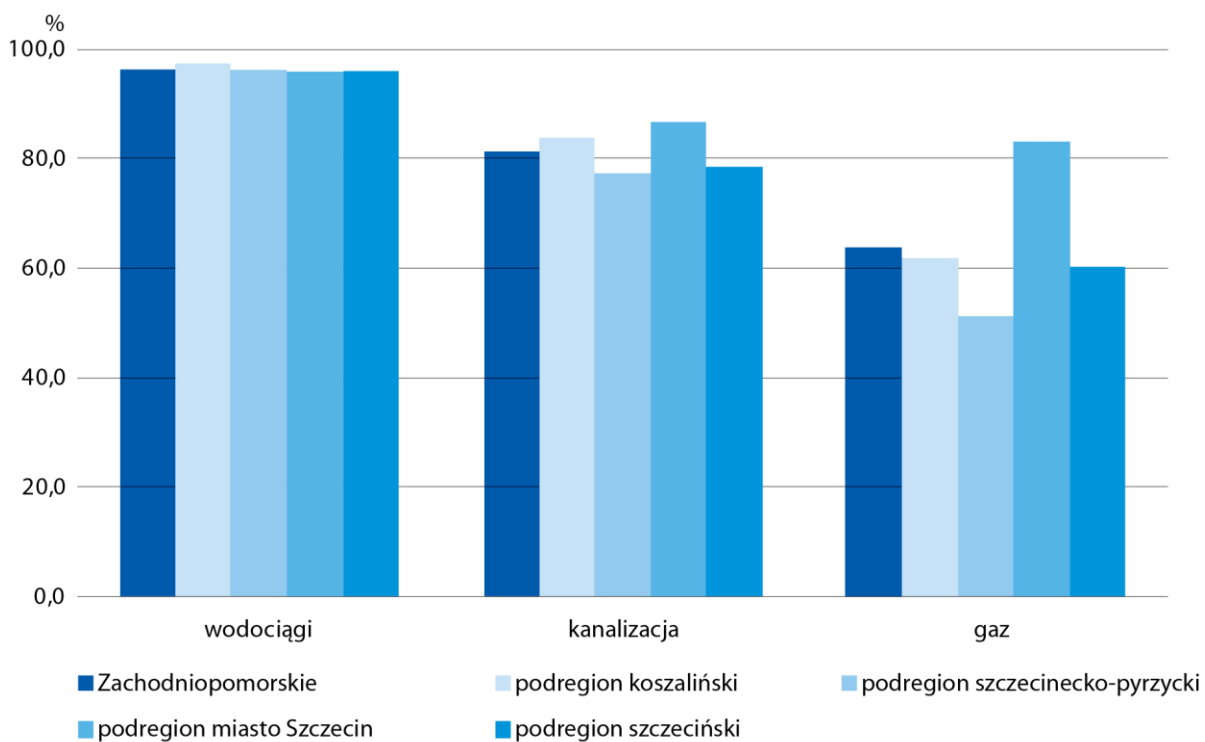
Odsetek osób korzystających z wodociągów w województwie jest wyższy niż przeciętna dla kraju i od 2010 r. do 2023 r. wzrósł o 3,0 p. proc. do poziomu 96,3% (w kraju odpowiednio o 5,2 p. proc. do 92,6%).

Odsetek osób korzystających z kanalizacji w województwie wynosił 81,2% i również jest wyższy niż w kraju (72,6%).

Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w województwie zachodniopomorskim w 2023 r. zwiększył się o 3,0 p. proc. w stosunku do 2010 r., natomiast w stosunku do 2022 r. wartość wzrosła o 0,7 p. proc.

Województwo zachodniopomorskie na tle pozostałych regionów miało drugi największy odsetek liczby mieszkańców korzystających z komunalnych oczyszczalni w 2023 r. (85,3%). Od 2010 r. do 2023 r. odsetek ten wzrósł o 7,1 p. proc. Spośród powiatów regionu w 2023 r. najwyższy odsetek ludności korzystającej z komunalnych oczyszczalni ścieków wystąpił w mieście Koszalin (100,0%), a najniższy w powiecie łobeskim (66,1%), w którym to w stosunku do 2010 r. odnotowano jednak wzrost o 11,5 p. proc.

Wykres 13. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w 2023 r.

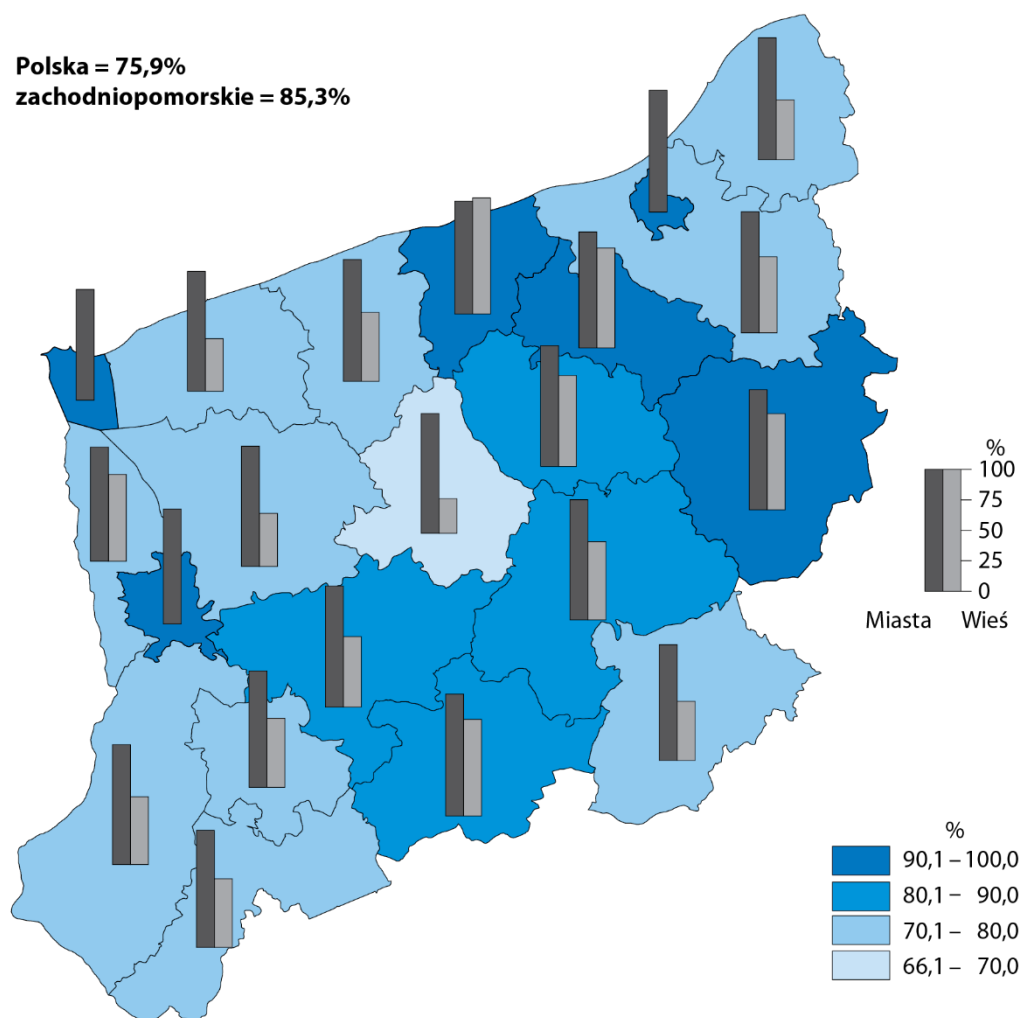
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 27. Ludność korzystająca z komunalnych oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności

Wyszczególnienie	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	%							
Polska	64,7	73,6	74,0	74,5	74,9	75,2	75,7	75,9
Zachodniopomorskie	78,2	81,4	83,1	83,0	83,6	83,5	84,5	85,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rysunek 21. Ludność korzystająca z komunalnych oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności według powiatów w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Infrastruktura energetyczna

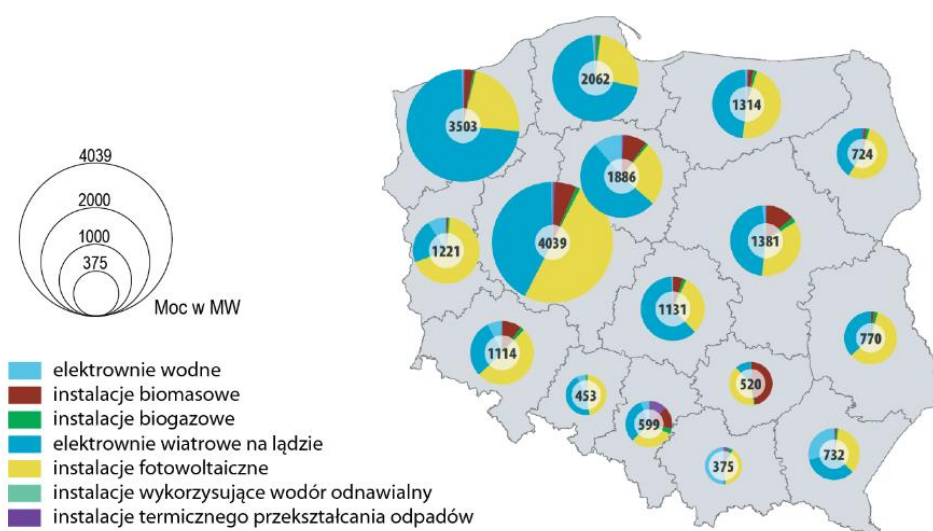
Województwo zachodniopomorskie w 2023 r. zajmowało 5. miejsce w Polsce pod względem mocy zainstalowanych i osiągalnych w elektrowniach (4 766,2 MW). Na Pomorzu Zachodnim zainstalowano 7,2% mocy krajowych jednostek wytwarzania energii elektrycznej. Łączna wielkość produkcji energii elektrycznej w 2023 r. w województwie wynosiła 10 394,9 GWh. Potencjał elektroenergetyczny województwa opiera się na działalności Zespołu Elektrowni Dolna Odra (powiat gryfiński) – elektrownia systemowa, największy wytwórca energii elektrycznej w północno-zachodniej Polsce o zainstalowanej mocy elektrycznej 908 MW⁶ oraz Elektrowni Szczytowo-Pompowej Żydowo w powiecie koszalińskim o mocy zainstalowanej 167 MW⁷. Pod koniec 2024 r. w Elektrowni Dolna Odra oddano do eksploatacji dwa bloki gazowo-parowe o łącznej mocy 1,4 GW. Na potencjał elektroenergetyczny województwa zachodniopomorskiego wpływa także produkcja energii ze źródeł odnawialnych (7 272,9 GWh), która stanowi ponad 70,0% całkowitej produkcji energii ze wszystkich rodzajów źródeł.

⁶ <https://zedolnaodra.pgegiek.pl/nasze-oddzialy/elektrownia-dolna-odra> (dostęp 16 kwietnia 2025 r.)

⁷ <https://energa-wytwarzanie.pl/obiekty/elektrownie-wodne-duze/20062/esp-zydowo> (dostęp: 16 kwietnia 2025 r.)

Zgodnie z informacjami zawartymi w Karcie charakterystyki energetycznej województwa zachodniopomorskiego w zakresie wykorzystania OZE w produkcji energii elektrycznej i ciepła, przygotowanej przez Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego w 2024 r. łączna moc instalacji OZE wytwarzających energię elektryczną wzrosła do 3,9 GW (w Polsce do 33,9 GW), z czego 11,2% przypada na mikroinstalacje (w Polsce 35,6%). W regionalnym miksie energetycznym dominuje energetyka wiatrowa z mocą 2,56 GW, a drugą pozycję zajmuje fotowoltaika z mocą ponad 1,2 GW. Pozostałe technologie łącznie to zaledwie 0,14 GW. W Polsce dominuje fotowoltaika z mocą 20,6 GW, na energetykę wiatrową przypada 10,5 GW, a na pozostałe technologie 2,7 GW łącznie. Ze względu na bliskość odbiorców i mniejsze problemy ze zdolnościami przesyłowymi, energetyka odnawialna dynamiczniej rozwija się w pozostałej części kraju, co skutkuje systematycznym zmniejszaniem się udziału mocy zainstalowanej w województwie na tle kraju⁸.

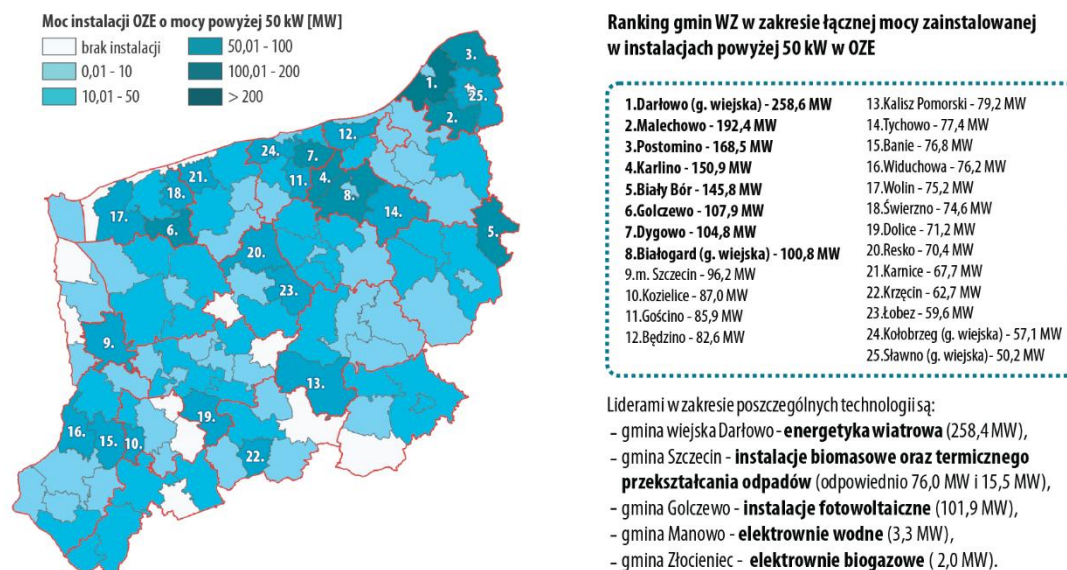
Rysunek 22. Moc elektryczna instalacji OZE powyżej 50 kW według województw z podziałem na technologie w MW, stan na 31 grudnia 2024 r.

Źródło: Karta charakterystyki energetycznej województwa zachodniopomorskiego w zakresie wykorzystania OZE w produkcji energii elektrycznej i ciepła wg stanu na koniec grudnia 2024 r. – Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego na podstawie danych Urzędu Regulacji Energetyki.

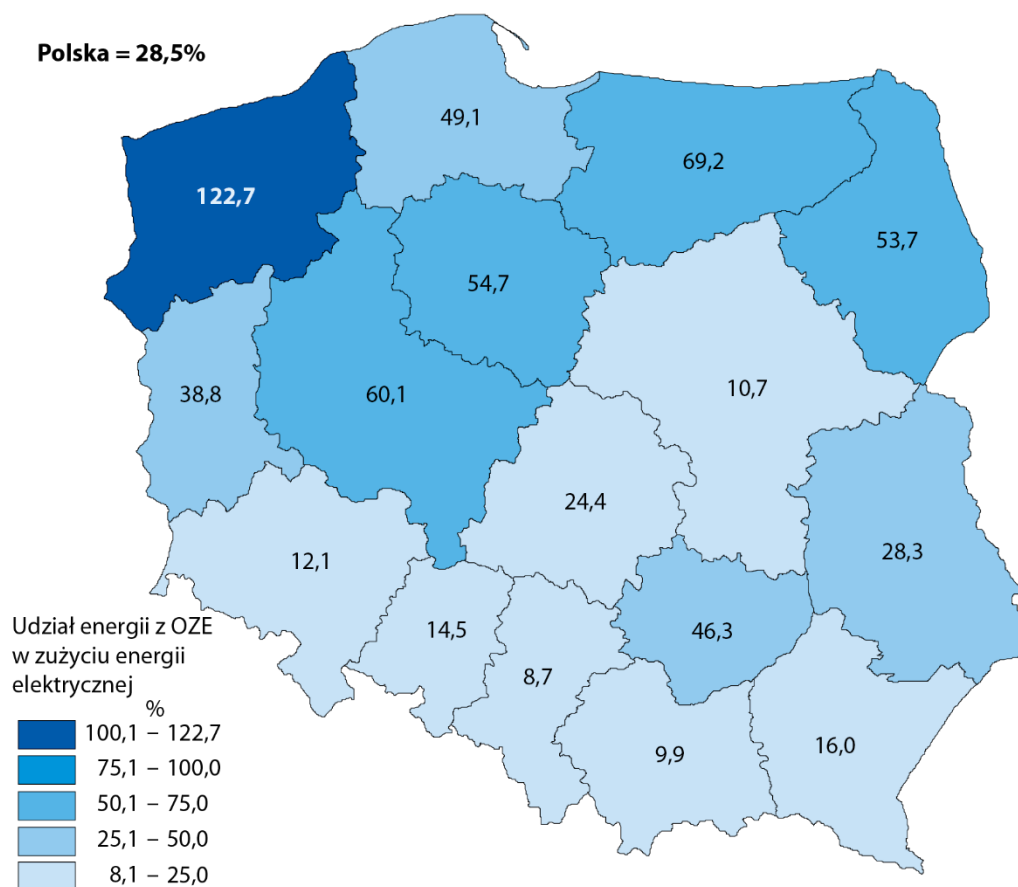
⁸ Karta charakterystyki energetycznej WZ – stan na koniec 2024 roku (<https://rbgp.pl/publikacje/energetyka/>)

Rysunek 23. Moc elektryczna instalacji OZE powyżej 50 kW w województwie zachodniopomorskim, stan na 31 grudnia 2024 r.

Źródło: Karta charakterystyki energetycznej województwa zachodniopomorskiego w zakresie wykorzystania OZE w produkcji energii elektrycznej i ciepła wg stanu na koniec 2024 r. – Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego na podstawie danych Urzędu Regulacji Energetyki.

Rysunek 24. Udział produkcji energii elektrycznej z OZE w jej zużyciu ogółem w % według województw w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2023 r. w województwie zachodniopomorskim wyprodukowano najwięcej energii elektrycznej z OZE (7 272,9 GWh), co stanowiło 15,9% produkcji krajowej. W 2023 r. produkcja energii elektrycznej z OZE przekroczyła w województwie zużycie energii ogółem, a relacja ta wyniosła 122,7% (średnio dla Polski – 28,5%), ; w 2022 r. było to odpowiednio 98,2% dla województwa zachodniopomorskiego i 22,3% dla Polski.

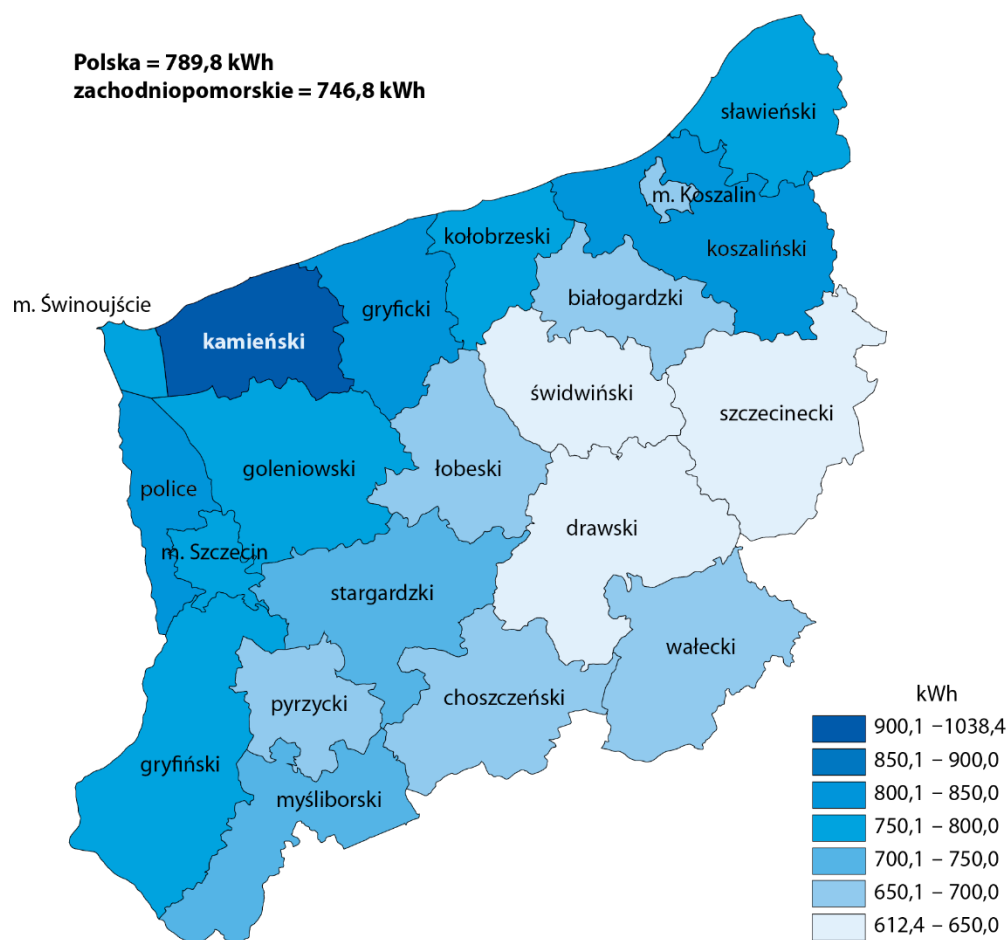
Tabela 28. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na niskim napięciu na 1 mieszkańca

Wyszczególnienie	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	kWh							
Polska	773,0	762,4	794,2	797,5	826,0	833,0	794,7	789,8
Zachodniopomorskie	700,3	689,9	730,0	739,5	776,0	767,6	751,1	746,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przeciętne zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2023 r. w województwie zachodniopomorskim było jednym z niższych w Polsce i sytuowało województwo na tle pozostałych na 12. pozycji. Na Pomorzu Zachodnim, podobnie jak i w większości województw, przeciętne zużycie energii elektrycznej w gospodarstwie domowym na 1 mieszkańca zwiększa się. W 2021 r. w stosunku do 2010 r. w województwie zachodniopomorskim zużycie zwiększyło się o 6,6% (w Polsce o 2,2%).

Rysunek 25. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na niskim napięciu na 1 mieszkańca według powiatów w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Środowisko – jakość powietrza

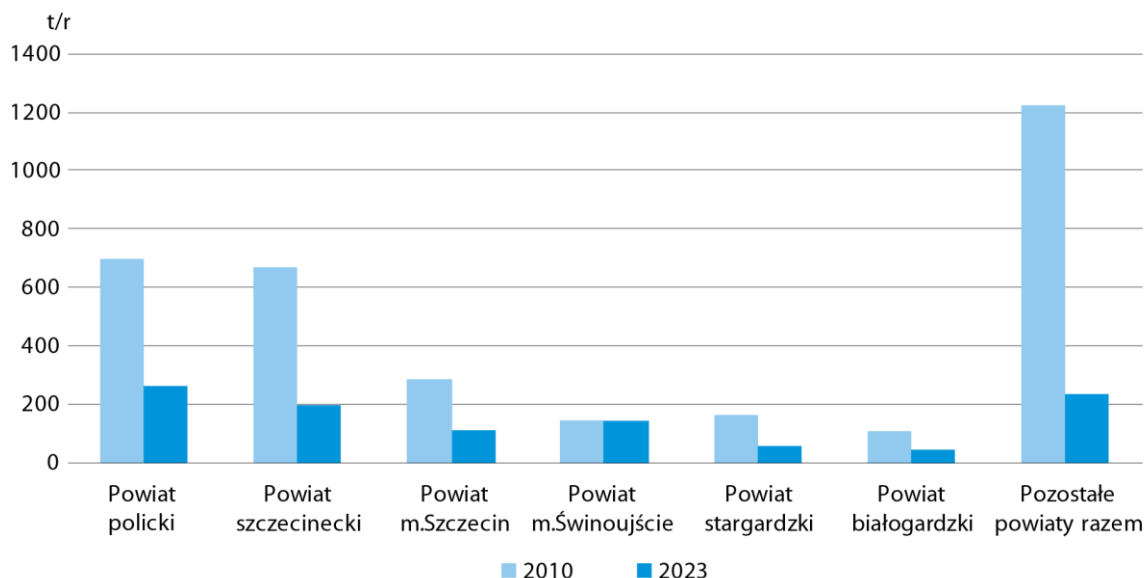
Wartość krajowego wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} w 2023 r. wyniosła 16 µg/m³. W 2023 r. najwyższe wartości wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} w aglomeracjach i miastach powyżej 100 tys. mieszkańców odnotowano w: Aglomeracji Rybnicko-Jastrzębskiej (22 µg/m³) oraz Aglomeracji Krakowskiej i Górnośląskiej (po 20 µg/m³). Najniższe wartości wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} w 2022 r. stwierdzono w Zielonej Górze, Koszalinie (po 11 µg/m³), w Aglomeracjach Trójmiejskiej i Szczecińskiej (po 12 µg/m³).

Tabela 29. Emisja zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych

Wyszczególnienie	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Polska ogółem = 100%								
Zachodniopomorskie	5,28	6,42	6,87	6,89	7,31	6,65	6,46	6,62
ogółem na 1 km ² [t/r]								
Polska	0,20	0,11	0,10	0,09	0,07	0,07	0,06	0,05
Zachodniopomorskie	0,14	0,10	0,10	0,08	0,07	0,06	0,06	0,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wykres 14. Emisja zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych według wybranych powiatów w województwie zachodniopomorskim

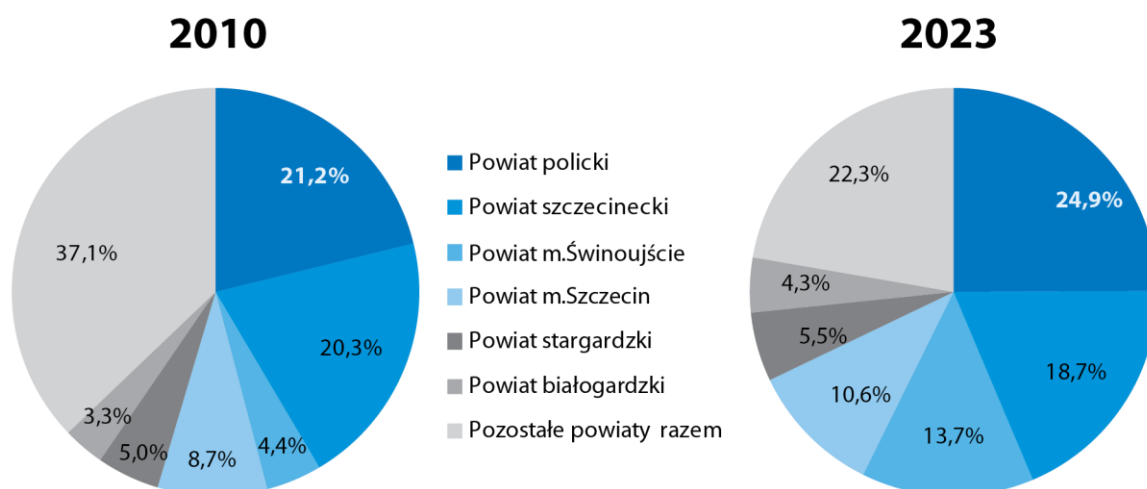

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2023 r. w porównaniu do 2010 r. w województwie zachodniopomorskim, podobnie jak i w Polsce, odnotowano wyraźny spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych (odpowiednio o 67,9% i o 74,4%).

W 2023 r. w porównaniu z 2010 r. udział emisji zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w województwie wzrósł o 1,34 p. proc. do 6,62% (Polska = 100%). Na tle pozostałych województw udział ten pozycjonuje województwo zachodniopomorskie na 5. miejscu (najwyższy udział ma województwo śląskie – 19,08%).

Wykres 15. Struktura emisji zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych według wybranych powiatów w województwie zachodniopomorskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

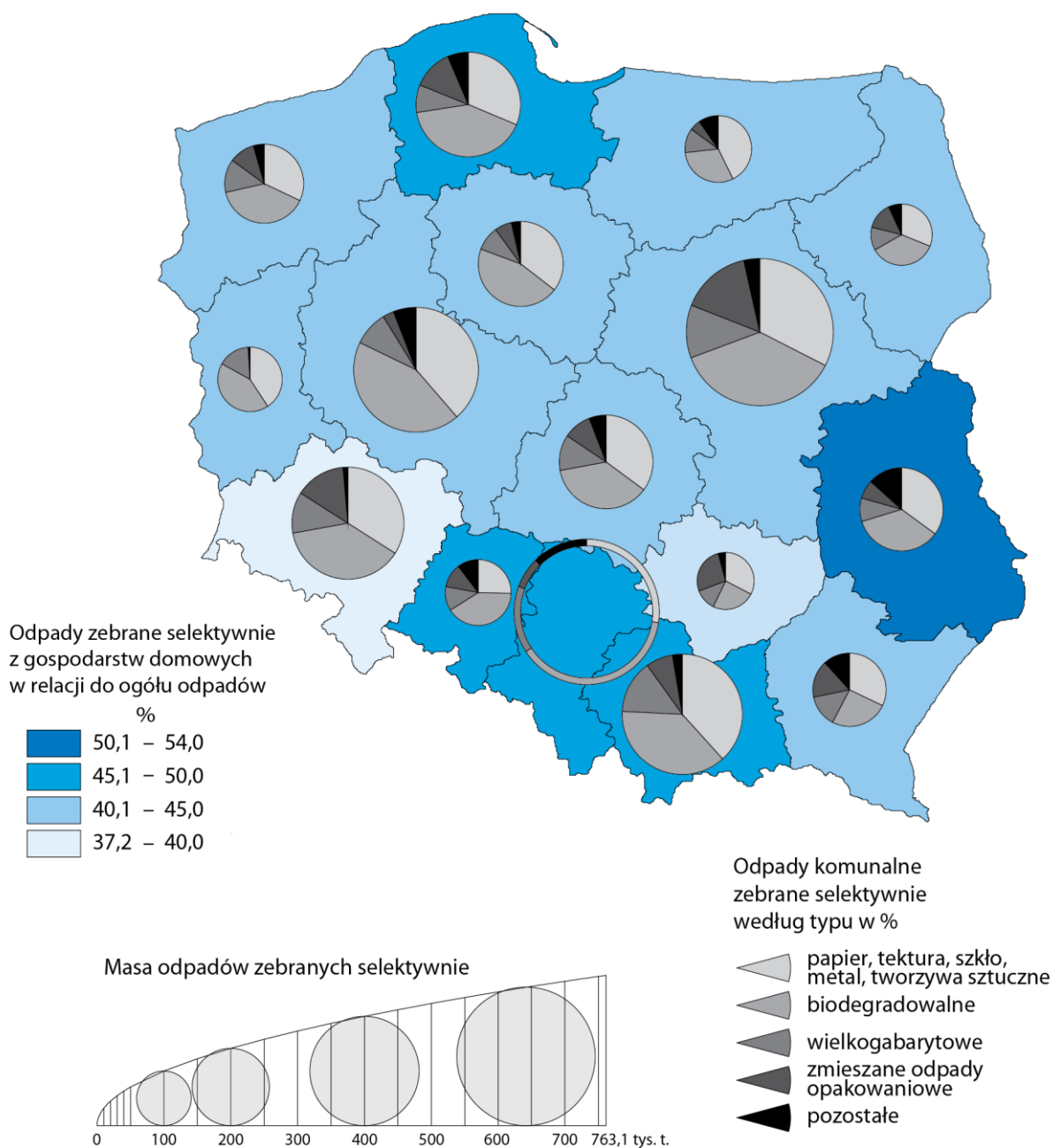
W powiecie polickim w 2023 r. w stosunku do 2010 r. – pomimo wzrostu udziału w emisji zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych o 3,7 p. proc. do 24,9% (województwo = 100%) – ogólna emisja obniżyła się o 62,2%.

Tabela 30. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów

Wyszczególnienie	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ogółem w %								
Polska	8,6	27,1	28,9	31,2	37,9	39,8	39,9	40,7
Zachodniopomorskie	8,0	22,8	23,1	26,5	32,2	35,2	35,1	35,5
z gospodarstw domowych w %								
Polska	8,7	29,6	31,8	34,0	40,8	42,9	42,9	43,5
Zachodniopomorskie	5,9	25,1	25,9	29,2	36,2	39,8	39,4	40,6
w tym papier i tektura, metale, szkło i tworzywa sztuczne w %								
Polska	5,3	8,4	8,9	10,5	13,2	13,6	14,1	14,0
Zachodniopomorskie	4,6	7,4	8,0	9,4	11,2	12,4	12,6	11,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rysunek 26. Odpady zebrane selektywnie w gospodarstwach domowych według województw w 2023 r.

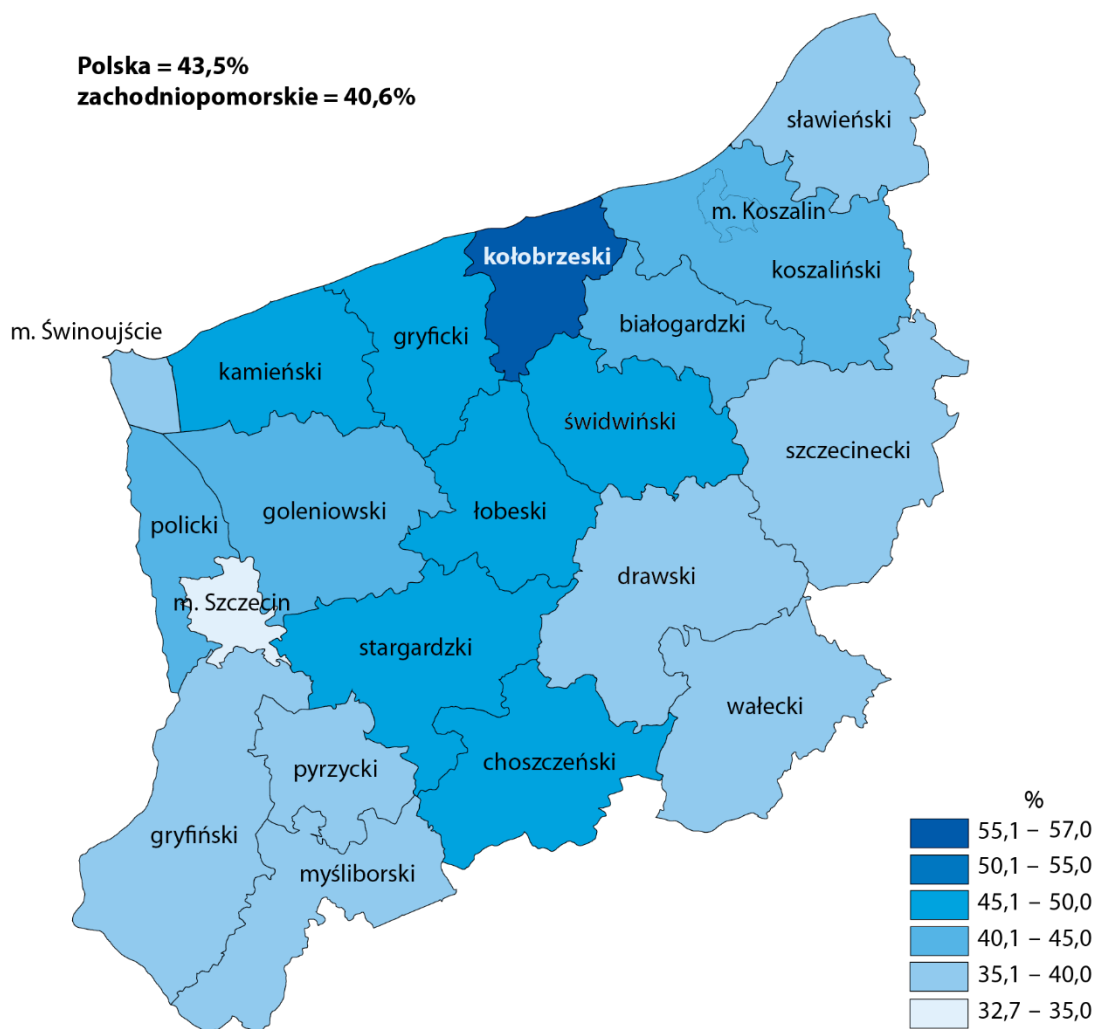
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na terenie województwa funkcjonuje 19 instalacji spełniających wymagania dla instalacji komunalnych: 12 instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych i 7 składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Ponadto, funkcjonuje 1 instalacja do termicznego przetwarzania odpadów komunalnych oraz 14 instalacji do przetwarzania selektywnie zbieranych bioodpadów w procesie tlenowym (kompostownie).

System gospodarowania odpadami komunalnymi tworzą również organizowane przez gminy punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK). Na koniec 2023 roku na terenie województwa zachodniopomorskiego funkcjonowało 112 PSZOK, 4 gminy nie utworzyły PSZOK na terenie swojej gminy lub wspólnie z inną gminą.

W 2023 roku 16 gmin nie ograniczyło masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania do wymaganego poziomu (35%, 88 gmin nie osiągnęło wymaganego 35% poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych).

Rysunek 27. Odpady zebrane selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów według powiatów w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W województwie zachodniopomorskim udział odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych od 2010 r. do 2023 r. wzrósł o 34,7 p. proc. do 40,6%. Na tle kraju pod względem odpadów zebranych selektywnie województwo zajmuje 13. pozycji (podobnie jak w 2022 r.).

W 2023 r. najwięcej odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych uzyskano w powiatach: kołobrzeskim (57,0%, spadek o 0,8 p. proc. względem 2022 r.), łobeskim (49,9%, wzrost o 1,5 p. proc.) oraz świdwińskim (46,7%, spadek o 9,5 p. proc.). Najniższe wartości wskaźnika odnotowano w powiatach: m. Szczecin (32,7%, wzrost o 1,1 p. proc. względem 2022 r.), szczecineckim (36,1%, wzrost o 1,2 p. proc.), gryfińskim (36,2%, wzrost o 2,7 p. proc.), ślawieńskim (36,4%, wzrost o 2,0 p. proc.), drawskim (36,9%, spadek o 1,6 p. proc.), pyrzyckim (37,9%, wzrost o 3,1 p. proc.) oraz myśliborskim (38,3%, wzrost o 1,4 p. proc.).

Porty morskie

Obroty ładunkowe portów morskich województwa zachodniopomorskiego poczynając od 2010 r. do 2022 r. systematycznie wzrastały (niewielkie spadki odnotowano w 2012 r., 2015 r. i 2020 r.). W 2024 r. osiągnęły poziom 29,8 mln ton, tj. o 2,8% mniej niż w 2023 r. Największe obroty osiągnęły, podobnie jak w latach poprzednich, porty w Świnoujściu (61,5% obrotów portów województwa i 14,8% obrotów ogólnokrajowych), Szczecinie (odpowiednio – 33,2% i 8,0%) i Policach (3,6% i 0,9%). Wzrost obrotów ładunkowych w 2024 r. w porównaniu z rokiem wcześniejszym odnotowano w Policach (o 39,2%) i w Świnoujściu (o 3,5%), natomiast spadek wystąpił w porcie w Kołobrzegu (o 18,0%) i w Szczecinie (o 14,1%).

W 2024 r. w strukturze obrotów ładunkowych portów województwa zachodniopomorskiego największy udział miały ładunki masowe ciekłe (41,9%). Udziały pozostałych ładunków kształtowały się następująco: masowe suche (27,4%), ładunki toczne (20,0%), pozostałe ładunki drobnicowe (9,9%), kontenery duże (0,9%).

Tabela 31. Obroty ładunkowe ogółem w portach morskich

Wyszczególnienie	2015	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	w tys. ton							
Zachodniopomorskie	22 243,8	28 272,9	27 672,7	26 594,2	28 755,0	32 683,5	30 742,9	29 876,4
Świnoujście	11 759,2	16 806,8	15 936,2	15 097,1	17 167,0	19 997,9	17 763,9	18 385,8
Szczecin	8 276,3	9 362,3	9 581,9	9 581,1	9 904,5	11 208,7	11 822,4	9 922,1
Police	1 724,5	1 534,4	1 671,3	1 640,1	1 375,5	1 212,0	766,4	1 067,1
Kołobrzeg	118,3	296,7	254,4	130,6	168,5	173,0	271,5	222,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 32. Międzynarodowy ruch pasażerów w portach morskich

Wyszczególnienie	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	Polska=100%								
Zachodniopomorskie	61,6	61,9	60,4	58,8	65,0	65,9	60,7	59,7	59,3
Świnoujście	56,2	57,3	55,8	54,5	62,5	62,2	60,7	59,7	59,2
Gdynia	28,0	32,9	33,8	33,2	25,5	24,9	30,1	32,0	32,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2024 r. w portach morskich województwa zachodniopomorskiego obsłużono 1 726,4 tys. pasażerów pływających w ruchu międzynarodowym (o 0,4% mniej niż rok wcześniej), ruch ten obsługiwany był głównie przez port w Świnoujściu. Port morski w Świnoujściu zajmuje pierwsze miejsce w Polsce pod względem wielkości międzynarodowego ruchu pasażerskiego, jednak w ciągu roku jego udział spadł o 0,5 p. proc. do 59,2%.

Ruch lotniczy

Tabela 33. Ruch pasażerski w portach lotniczych

Wyszczególnienie	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Przyjazdy i wyjazdy w tys. osób							
Polska	20 547,7	40 044,7	45 716,4	48 984,9	14 579,0	19 642,1	40 921,7	52 169,2
Zachodniopomorskie	274,5	578,5	598,7	583,6	184,8	181,8	419,8	477,3

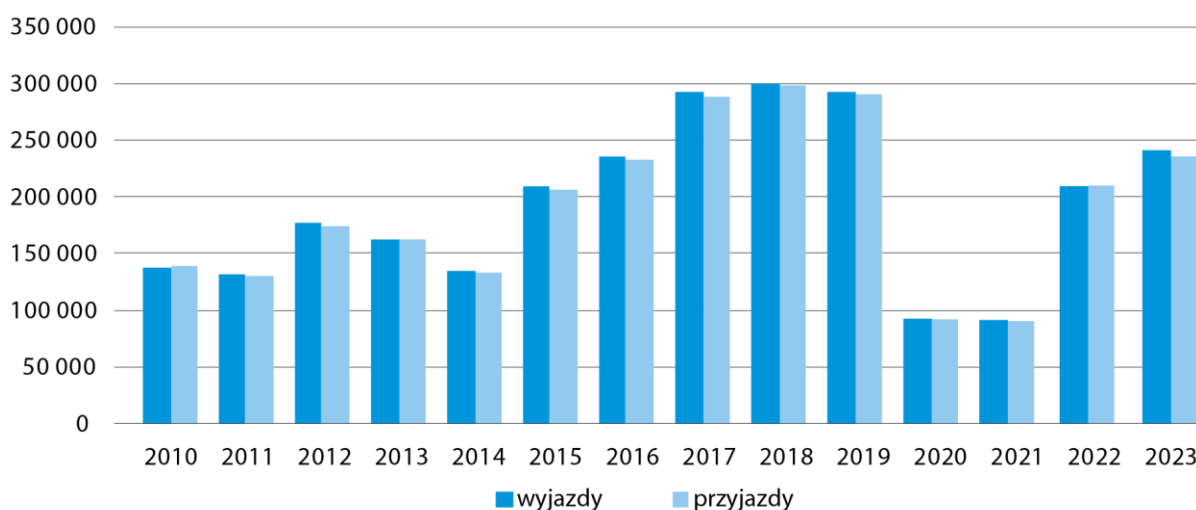
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2020 r. w porównaniu do 2019 r. pasażerski ruch lotniczy w województwie spadł o blisko 70% do 184,8 tys. odprawionych osób, co było wynikiem sytuacji pandemicznej. W 2021 r. odczuwalny był wpływ obostrzeń na ruch pasażerski w portach lotniczych. Jednakże z danych za 2021 r. wynika, że duże porty lotnicze jak Okęcie czy Pyrzowice odnotowały duży wzrost pasażerów, natomiast porty regionalne wciąż były odcięte od nowych połączeń i utrzymywał się na nich ruch podobny jak w 2020 r.

W województwie zachodniopomorskim w 2023 r. w odniesieniu do 2022 r. odnotowano wzrost odprawionych pasażerów o 13,7% do poziomu 477,3 tys. W 2023 r. Port lotniczy Szczecin-Goleniów pod względem odprawionych pasażerów zajmował 8. pozycję wśród 15 portów lotniczych w Polsce (bez zmian na przestrzeni wcześniejszych lat).

W zasobach Głównego Urzędu Statystycznego brak jest danych dotyczących ruchu pasażerskiego w całym 2024 r. Jednakże dane roczne Urzędu Lotnictwa Cywilnego obrazują, że w 2024 r. ruch pasażerski w polskich portach lotniczych wzrósł o 13,3% (r/r). W tym samym czasie liczba pasażerów w Porcie lotniczym Szczecin-Goleniów pozostała na zbliżonym poziomie (wzrost o 0,3%), co przełożyło się na 479,1 tys. odprawionych pasażerów (wobec 477,5 tys. pasażerów w 2023 r.).

Wykres 16. Ruch pasażerów w porcie lotniczym Szczecin-Goleniów

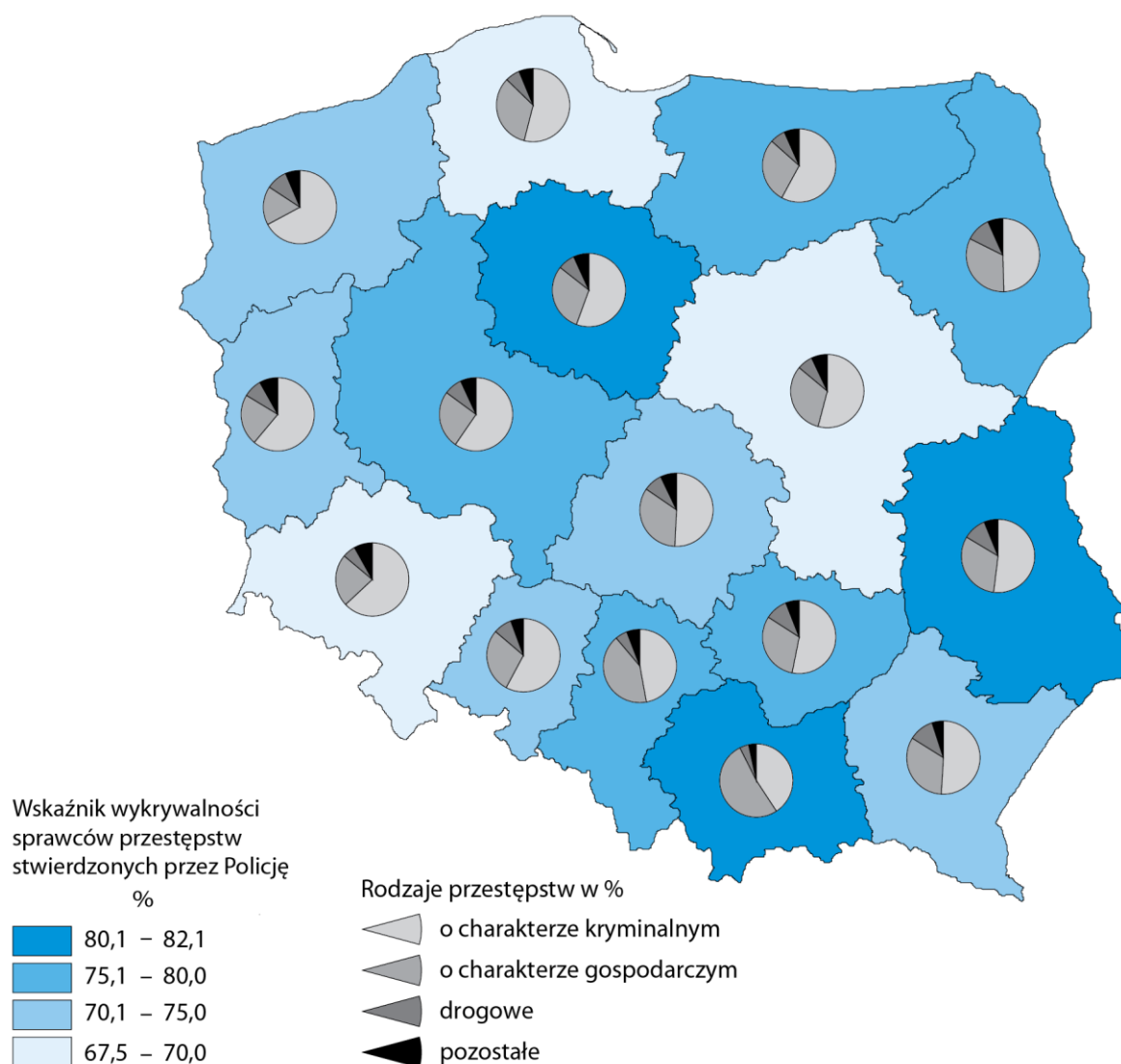

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Bezpieczeństwo publiczne

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ogółem w pierwszych 9 miesiącach 2024 r. w województwie zachodniopomorskim wyniósł 72,5% (o 1,1 p. proc. wyższy niż w 2023 r.). Na tle innych województw stanowi to 11. najwyższy wskaźnik w kraju. Dla porównania w 2022 r. województwo zachodniopomorskie osiągnęło 10. najwyższy wskaźnik. Przeciętna wartość wskaźnika dla Polski w pierwszych 3 kw. 2024 r. wyniosła 74,4% i w porównaniu do 2023 r. wzrosła o 2,9 p. proc. Zarówno w Polsce, jak i w województwie zachodniopomorskim najwięcej popełnianych przestępstw miało charakter kryminalny (odpowiednio 53,3% i 67,2%). W dalszej kolejności dochodziło do przestępstw o charakterze gospodarczym (odpowiednio w Polsce – 28,5%, w województwie – 15,1%) oraz drogowych (odpowiednio w Polsce – 7,0%, w województwie – 9,4%). Wymienione powyżej trzy główne rodzaje przestępstw stanowią 93,7% wszystkich przestępstw stwierdzonych w Polsce, natomiast w województwie – 93,6%.

Rysunek 28. Przestępstwa stwierdzone w okresie I-III kw. 2024 r.

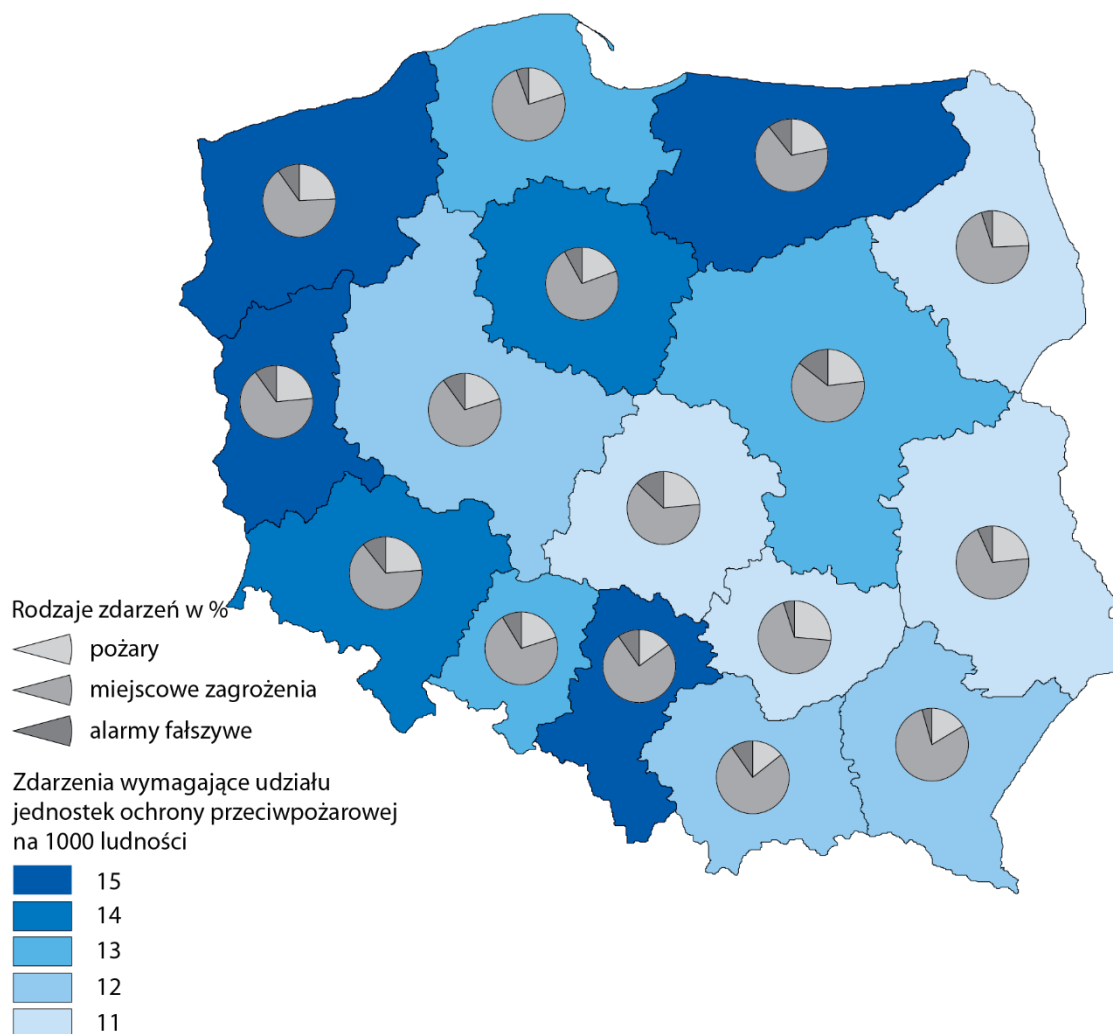
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W województwie zachodniopomorskim w 2023 r. odnotowano 47,9 wypadków na 100 tys. ludności (o 5,7 mniej niż w 2022 r.). Na tle innych regionów województwo zachodniopomorskie sytuuje się na 6. miejscu (największą liczbę wypadków odnotowano w województwie łódzkim – 89,7, a najmniejszą w województwie podlaskim – 30,4). W województwie śmierć w wyniku wypadku poniosło 5,62 osób na 100 tys. ludności (w 2022 r. – 4,56). Najwięcej ofiar śmiertelnych na 100 tys. ludności odnotowano w województwie świętokrzyskim – 7,24, a najmniej w województwie śląskim – 2,91. W 2023 r. w województwie zachodniopomorskim w wyniku wypadków rannych zostało 114,2 osób na 100 wypadków (największą liczbę osób rannych odnotowano w województwie lubuskim – 121,0, a najmniejszą – 105,2 w województwie lubelskim). W województwie w porównaniu do 2022 r. liczba osób rannych na 100 wypadków wzrosła o 1 osobę. W 2023 r. przeciętnie w Polsce odnotowano 55,5 wypadków na 100 tys. ludności (w 2022 r. – 56,4). W kraju liczba ofiar śmiertelnych na 100 tys. ludności wyniosła 5,02 (w 2022 r. – 5,01), natomiast liczba rannych na 100 wypadków osiągnęła wartość 115,2 (w 2022 r. – 116,0).

Ogólna liczba pożarów w 2023 r. w województwie zachodniopomorskim wyniosła 5 864 (najwięcej pożarów było w województwie mazowieckim – 16 218, a najmniej w województwie opolskim – 2 441). Liczba pożarów przypadająca na 1 000 ludności na Pomorzu Zachodnim w 2023 r. wyniosła 4. Miejscowe zagrożenia, czyli

inne niż pożar zdarzenia wynikające z rozwoju cywilizacyjnego, działań człowieka lub naturalnych sił przyrody, stwarzające zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska, w 2023 r. miały miejsce 15 942 razy. Dla porównania w województwie śląskim było ich najwięcej – 47 467, natomiast najmniej w województwie opolskim – 8 683.

Rysunek 29. Zdarzenia wymagające udziału jednostek przeciwpożarowych w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

3.

Sprawozdanie z działalności

Zarządu Województwa
Zachodniopomorskiego w 2024 roku

3.1

Strategia Rozwoju

Województwa
Zachodniopomorskiego
do roku 2030

Podczas sesji Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego 28 czerwca 2019 r. Uchwałą Nr VIII/100/19 została przyjęta Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 (SRWZ2030).

Dokument ten jest najważniejszym elementem systemu zarządzania rozwojem regionu i podstawą dla kształtowania i prowadzenia przez samorząd województwa polityki regionalnej w perspektywie średniookresowej. Określa misję Pomorza Zachodniego jako „lidera niebieskiego i zielonego wzrostu, zapewniającego wysoką jakość życia mieszkańców”. Definiuje także cele rozwojowe ukierunkowane na zaangażowanie społeczności i wspólnot lokalnych (Cel I Otwarta społeczność), wykorzystanie potencjału dla rozwoju niebieskiej i zielonej gospodarki (Cel II Dynamiczna gospodarka), budowę trwałych powiązań funkcjonalnych w regionie służących optymalizacji nakładów i maksymalizacji efektów (Cel III Sprawny samorząd) oraz efektywne dyskontowanie położenia geograficznego Pomorza Zachodniego na mapie Europy i w basenie Morza Bałtyckiego (Cel IV Partnerski region).

Uchwalenie SRWZ2030 rozpoczęło jednocześnie proces jej wdrażania jako dokumentu nadrzędnego wobec innych dokumentów programowych i operacyjnych samorządu województwa. SRWZ2030 stanowi również jeden z kluczowych elementów, służących programowaniu interwencji w perspektywie finansowej Funduszy Europejskich 2021-2027.

SRWZ2030 identyfikuje obszary priorytetowe, dla których sformułowano cele strategiczne polityki rozwoju województwa zachodniopomorskiego wyznaczające ścieżkę do osiągnięcia zamierzonej wizji rozwoju regionu w perspektywie 2030 r. Wszystkie kierunkowe działania sektorowe realizowane w ramach szerokiego obszaru aktywności samorządu województwa pozostają zbieżne z tym strategicznym wyborem lub stanowią jego dopełnienie.

ZACHODNIOPOMORSKI MODEL PROGRAMOWANIA ROZWOJU (ZMPR)

Na Zachodniopomorski Model Programowania Rozwoju składa się trójszczeblowy system właściwych dokumentów strategicznych oraz zasady ich wdrażania ustalone w relacji z instrumentami krajowej polityki regionalnej, instrumentami finansowymi szczebla krajowego i regionalnego oraz praktyką współpracy z podmiotami zewnętrznymi. Jego podstawową cechą jest uporządkowana zdolność do kształtowania aktywnej, zrównoważonej polityki rozwoju ukierunkowanej na dobro i poszanowanie interesów wszystkich mieszkańców regionu. W ramach Zachodniopomorskiego Modelu Programowania Rozwoju realizowany jest obowiązkowy katalog celów rozwojowych województwa określony w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa i podporządkowanych im działań.

- Pierwszy szczebel programowania strategicznego tworzą Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego oraz Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego. Oba te dokumenty są traktowane jako strategiczne o charakterze średniookresowym;
- Drugi szczebel programowania tworzą sektorowe polityki rozwoju i programy realizacyjne. Polityki rozwoju obejmują sprofilowane obszary aktywności samorządu regionalnego, istotne z punktu widzenia społeczności województwa, dla których istnieją instrumenty bezpośredniej lub pośredniej interwencji, względnie obszary, w których samorząd regionalny może wywierać wpływ na otoczenie.

Po przyjęciu SRWZ2030 rozpoczął się proces modyfikacji obowiązujących od 2016 r. sektorowych polityk rozwojowych, które po dokonanej rewizji celów zostały przyjęte przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w 2021 r.:

- „Polityka kapitału oraz spójności społecznej Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2021-2030” przyjęta uchwałą nr 1259/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
- „Polityka gospodarcza Województwa Zachodniopomorskiego” przyjęta uchwałą nr 32/21 z dn. 27 stycznia 2021 r.;
- „Polityka rynku pracy Województwa Zachodniopomorskiego” przyjęta uchwałą nr 1254/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;

- „Polityka edukacyjna Województwa Zachodniopomorskiego” przyjęta uchwałą nr 1260/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
 - „Polityka ekologiczna Województwa Zachodniopomorskiego” przyjęta uchwałą nr 1261/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
 - „Polityka transportowa Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030” przyjęta uchwałą nr 1256/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
 - „Polityka turystyczna Pomorza Zachodniego” przyjęta uchwałą nr 1258/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
 - „Polityka kulturalna Województwa Zachodniopomorskiego” przyjęta uchwałą nr 1257/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
 - „Polityka ochrony zdrowia Województwa Zachodniopomorskiego” przyjęta uchwałą nr 1255/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
 - „Polityka samorządowa Województwa Zachodniopomorskiego” przyjęta uchwałą nr 1441/21 z dn. 5 października 2021 r.
- Trzeci szczebel programowania strategicznego stanowią sektorowe dokumenty programowe obowiązujące na poziomie regionalnym, zarówno na podstawie przepisów właściwych ustaw, jak i z racji wdrażania przez samorząd polityki rozwoju w różnych dziedzinach życia.

Cele strategiczne i kierunki rozwoju zidentyfikowane w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego uwzględniają ukierunkowanie procesu rozwoju na wzmacnianie zdolności instytucjonalnej i współpracy administracji publicznej oraz zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych. Realizacja celów rozwojowych polityki regionalnej opiera się na realizacji celów i kierunków zdefiniowanych w poszczególnych politykach rozwojowych z uwzględnieniem nadrzędności celów Strategii, a w wymiarze operacyjnym poprzez przedsięwzięcia wskazane w programach realizacyjnych.

SYSTEM MONITOROWANIA REALIZACJI STRATEGII

Określone w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego cele podlegają monitorowaniu. Przyjęty system monitorowania buduje mechanizm oceny skuteczności i postępu w realizacji założonych rezultatów prowadzenia polityki regionalnej. Zestaw wskaźników, bazujących na danych pochodzących m.in. ze statystyk publicznych, umożliwia obiektywną ocenę stanu zakładanych rezultatów, trafności prognozowanych w SRWZ2030 trendów rozwojowych oraz sformułowanych scenariuszy rozwoju.

Mając na uwadze powyższe przywołano na potrzeby Raportu wskaźniki, które wskazują na kierunek i dynamikę zachodzących zmian wg struktury celów SRWZ2030. Poniżej przywołano również przykłady działań samorządu regionu przyczyniające się do realizacji celów w ramach poszczególnych sektorowych polityk rozwojowych. Bardziej szczegółowy opis podjętych w 2024 r. działań w poszczególnych obszarach tematycznych znajduje się w dalszej części Raportu.

PKB według parytetu siły nabywczej na 1 mieszkańca

PKB obrazuje końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej (jednostek będących rezydentami) w danym roku. Sztuczna jednostka walutowa PPS to wskaźnik poziomu różnic w cenach pomiędzy krajami, a jego zastosowanie umożliwia osiągnięcie wymiernych wskaźników, odzwierciedlających rzeczywiste różnice w sile nabywczej. Zastosowanie tak zunifikowanej jednostki pozwala na porównania nie tylko wewnątrz krajowe, ale również pozycjonuje województwo zachodniopomorskie na tle regionów europejskich.

Wartość bazowa na 2017 r. dla województwa zachodniopomorskiego w SRWZ2030 została wyznaczona w oparciu o dane Eurostatu, natomiast aktualizacje wskaźnika (uwzględniające m.in. zmniejszenie się liczby krajów członkowskich [EU 27]) wskazują wartość 17,1 tys. PPS na mieszkańca i tym samym wzrost o 7 tys. PPS do poziomu 24,1 tys. PPS w roku 2023.

Odsetek mieszkańców nienarażonych na ponadnormatywne stężenie zanieczyszczeń (BaP)

Ocena pod kątem ochrony zdrowia ludzi została wykonana na obszarze 3 stref województwa zachodniopomorskiego (aglomeracja szczecińska, miasto Koszalin i strefa zachodniopomorska) odrębnie dla 12 zanieczyszczeń: dwutlenku siarki (SO_2), dwutlenku azotu (NO_2), tlenku węgla (CO), ozonu (O_3), benzen (C_6H_6), pyłu zawieszonego PM_{10} , pyłu zawieszonego $\text{PM}_{2,5}$ oraz zanieczyszczeń oznaczanych w pyłe zawieszonym PM_{10} : benzo(a)pirenu (BaP), arsenu (As), kadmu (Cd), niklu (Ni) i ołowiu (Pb). Ocena pod kątem ochrony roślin została wykonana dla strefy zachodniopomorskiej odrębnie dla 3 zanieczyszczeń: dwutlenku siarki (SO_2), tlenków azotu (NOX) i ozonu (O_3).

Ocena jakości powietrza za rok 2024, podobnie jak w roku 2023, wykazała że na całym obszarze województwa zachodniopomorskiego dotrzymane zostały poziomy dopuszczalne i docelowe dla wszystkich badanych zanieczyszczeń. Wszystkie trzy strefy województwa: aglomeracja szczecińska, miasto Koszalin i strefa zachodniopomorska w ocenie pod kątem ochrony zdrowia ludzi za rok 2024 otrzymały klasę A dla: dwutlenku siarki (SO_2), dwutlenku azotu (NO_2), pyłu zawieszonego PM_{10} , pyłu zawieszonego $\text{PM}_{2,5}$ (klasa A1), benzen (C_6H_6), tlenku węgla (CO), ozonu (O_3) – poziom docelowy, a także benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM_{10} oraz metali ciężkich oznaczanych w pyłe zawieszonym PM_{10} , tj.: arsenu, kadmu, niklu i ołowiu. Dobra jakość powietrza w roku 2024 jest wypadkową działań na rzecz ochrony powietrza oraz bardzo korzystnych warunków meteorologicznych. Ciepłe, w porównaniu do wielolecia, miesiące zimowe skutkowały mniejszymi emisjami zanieczyszczeń do powietrza, zwłaszcza z indywidualnych źródeł grzewczych⁹.

Odsetek pracujących w podmiotach gospodarki morskiej w liczbie pracujących ogółem w województwie

Ogólna liczba pracujących¹⁰ w województwie zachodniopomorskim w 2023 r. to 745 tys. osób, z czego 28 571 to osoby pracujące w sektorze gospodarki morskiej¹¹. Liczba pracujących w podmiotach gospodarki morskiej w województwie zachodniopomorskim w roku 2023 była porównywalna z rokiem poprzednim. Odsetek pracujących w sektorze gospodarki morskiej w 2023 r. wynosił 3,83% ogółu pracujących.

Udział pracujących w dużych i średnich firmach w stosunku do ogółu pracujących¹²

Wskaźnik ten został wybrany do monitorowania realizacji Celu II SRWZ2030 z uwagi na najniższe w skali kraju wartości. Jego wartość w roku 2023 – 35,62% jest porównywalna z rokiem bazowym (2017) i nadal jest to najniższy wynik w Polsce (Polska – 47,76%). Odzwierciedla to strukturę podmiotów gospodarki narodowej w regionie, w której dominują podmioty zatrudniające do 9 osób (dla porównania – Tabela 9). Niski wolumen dużych firm w regionie stanowi istotną barierę dyfuzji innowacji, rzutując na niewystarczającą liczbę podmiotów o wysokim natężeniu badań i rozwoju, a przez to niezadawalający potencjał kadrowy przedsiębiorstw, słabo generujący popyt i podaż innowacyjnych rozwiązań¹³.

Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w ogóle mieszkańców regionu

Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w roku 2023 w województwie zachodniopomorskim wyniósł 17,09% i osiągnął najniższą wartość od 2017 r. Wszystkie inne regiony, oprócz województw warmińsko-mazurskiego i lubuskiego, odnotowały wzrost odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2017/2023 – najwyższy w województwie podlaskim – 0,65 p. proc. W skali całego kraju wzrost ten wyniósł 0,23 p. proc.

Liczba dzieci i młodzieży w regionie stale się zmniejsza – w latach 2017/2023 odnotowano spadek liczebności tej grupy o 5,44% – jest to drugi najniższy wynik w kraju. Jednoczesne procesy depopulacyjne i zmniejszanie

⁹ Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za rok 2024 – Główny Inspektorat Ochrony środowiska

¹⁰ Dane o pracujących – średnioroczne BAEL.

¹¹ „Rocznik Statystyczny Gospodarki Morskiej 2024”, GUS 2024

¹² Wg danych dla przedsiębiorstw niefinansowych.

¹³ „Regionalna Strategia Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego 2030” https://cig.wzp.pl/sites/default/files/ris3_wz.pdf.

się ogólnej liczby ludności (we wskazanych latach ubyło 4,32% mieszkańców regionu) mają bezpośredni wpływ na wartość badanego wskaźnika.

Główne przejawy tych niekorzystnych przemian to m.in.: ubytek liczebny ludności warunkowany ujemnym przyrostem naturalnym, liczba urodzeń na poziomie niewystarczającym do zagwarantowania prostej zastępowalności pokoleń, malejący udział ludności najmłodszej przy jednoczesnym wzroście udziału populacji osób starszych. Wszystkie te zjawiska stanowią przesłankę do konstruowania prognoz demograficznych zakładających pogłębianie niekorzystnych zmian w liczebności i strukturze ludności województwa.

Udział odpadów komunalnych zebranych w sposób selektywny (w ogólnej masie odpadów zebranych)

Odsetek odpadów komunalnych zebranych w sposób selektywny konsekwentnie wzrasta – jest to zbieżne z ogólnopolskim trendem. W okresie 2017-2023 odsetek ten wzrósł z poziomu 22,8% do 35,5% (wzrost o 12,7 p. proc.), podczas gdy w skali kraju w 2017 r. wynosił 27,1% i wzrósł w 2023 r. o 13,6 p. proc. do poziomu 40,7%.

Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem

Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w regionie osiągnął poziom 70% w 2023 r. – wartość ta przewyższa wartość prognozowaną na 2020 r., oszacowaną na poziomie 56,4%.

Szczegółowe działania na rzecz rozwoju szeroko rozumianego sektora energii odnawialnej opisane zostały w części 3.5.5 Raportu dotyczącej energetyki. Stosunek energii elektrycznej wytwarzanej z OZE do energii zużywanej ogółem w województwie wynosił w 2023 r. 122,7% (w kraju odpowiednio 28,5%). Województwo zachodniopomorskie jest krajowym liderem pod względem wielkości produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, która w 2023 r. wyniosła 7 272,9 GWh (15,9% produkcji krajowej OZE). Szczegółowe informacje dot. energii elektrycznej OZE w województwie zawarte są w Karcie charakterystyki energetycznej województwa zachodniopomorskiego w zakresie wykorzystania OZE w produkcji energii elektrycznej i ciepła – cyklicznie aktualizowanej w rytmie kwartalnym¹⁴.

Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku 16–64 lat wg BAEL

Region charakteryzuje się niższymi niż średnia dla kraju wartościami wskaźników zatrudnienia i aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.

Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku 16-64 lata BAEL (IV kwa. 2024 r.) w województwie: 17,4% przy średniej dla Polski 30,1%. Wskaźniki charakteryzujące ekonomię społeczną w regionie oscylują wokół wartości średnich dla kraju – w 2024 roku w zachodniopomorskim istniało 12 Centrów Integracji Społecznej, 20 Klubów Integracji Społecznej, 10 Zakładów Aktywności Zawodowej zatrudniających 725 pracowników z niepełnosprawnością oraz 67 przedsiębiorstwa społeczne (z czego zdecydowana większość działa w formie spółdzielni socjalnej). Działania na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych, ich przygotowania i usamodzielniania wskazane zostały w części 3.5.1 dotyczącej Spójności Społecznej oraz w części 3.5.3 dotyczącej Rynku Pracy.

Współczynnik dzietności

W województwie zachodniopomorskim współczynnik dzietności od lat pozostaje na jednym z najniższych w Polsce poziomów. W 2017 r. – bazowym dla SRWZ2030 – jego wartość wynosiła 1,372 (Polska – 1,453) i spadła w roku 2023 do wartości 1,087 (Polska -1,158). Jest to trzecia najniższa wartość wśród wszystkich regionów.

¹⁴ https://rbgp.pl/wp-content/uploads/2025/02/karta-ENERGETYKI_III-kwartal_2024-1.pdf

Przewozy pasażerów w mln komunikacji miejskiej na 100 tys. ludności

Uzyskana wartość wskaźnika wzrosła z poziomu 10,6 w 2017 r. do poziomu 11,0 w 2023 r. Wartości osiągnięte zarówno w 2020 r. (9,0), jak i w 2023 r. były niższe niż szacowana wartość prognozowana wyznaczona w SRWZ2030 na 2020 r. (11,1) oraz wartość określona jako pożądana, oszacowana na poziomie 12,0 – zakładająca realizację optymistycznego scenariusza rozwoju.

Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem

W kontekście Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 jest to wskaźnik powszechnie używany i obrazujący charakterystykę gminnego planowania przestrzennego. Zauważalne jest duże zróżnicowanie wartości tego wskaźnika w ujęciu regionalnym. Wysokim pokryciem powierzchni gmin planami miejscowymi (powyżej 40%) charakteryzują się województwa „graniczne” Polski południowej i południowo-zachodniej – w województwie śląskim wskaźnik ten wynosi 73,0%.

Wartość wskaźnika dla zachodniopomorskiego wyniosła 19,3% w 2017 r. (Polska – 30,50%) i wzrosła o 1,4 p. proc. do poziomu 20,7% w 2022 r. (Polska – 32,3%).

Plan zagospodarowania przestrzennego

województwa
zachodniopomorskiego

1. Realizacja polityki przestrzennej województwa

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego (PZPWZ) przyjęty Uchwałą Nr XVII/214/20 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 czerwca 2020 r. stanowi wspólnie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego podstawę programowania i prowadzenia polityki rozwoju w regionie. Oba dokumenty powstały w oparciu o jednolitą diagnozę uwarunkowań i są zgodne w zakresie terytorialnego wymiaru rozwoju, stanowiąc pierwszy szczebel programowania strategicznego. PZPWZ konkretyzuje cele strategiczne województwa, określając zasady i kierunki kształtowania struktury przestrzennej regionu w taki sposób, aby tworzyć korzystne i zrównoważone warunki dla rozwoju gospodarczego, wzrostu jakości życia oraz konkurencyjności województwa.

Nakreślona w PZPWZ polityka przestrzenna województwa przyjmująca ład przestrzenny za jej podstawę wskazuje w ramach poszczególnych celów strategicznych:

- cele, działania i zasady zagospodarowania przestrzennego województwa;
- lokalizację zadań inwestycyjnych, które wdrażają politykę województwa;
- narzędzia realizacji zapisanych działań lub zasad;
- obszary funkcjonalne, czyli konkretne przestrzenie województwa, wobec których prowadzone są zróżnicowane, nakierowane na lokalne potrzeby działania, w podziale na:
 - obszary o wspólnym potencjale i celach rozwojowych;
 - obszary, które z uwagi na występujące zasoby przyrodnicze i kulturowo-krajobrazowe, wymagają równoważenia celów gospodarczych z celami ochronnymi;
 - obszary konfliktów i zagrożeń.

Osiągnięcie celów polityki przestrzennej województwa jest realizowane całym wachlarzem działań, dla których plan zagospodarowania przestrzennego województwa pełni rolę koordynacyjną. Możliwości prowadzenia polityki przestrzennej zależą od pozostających w dyspozycji samorządu województwa narzędzi, które podzielić można na bezpośrednie (prawne, w tym system planowania przestrzennego, inwestycje trwałe oraz gospodarkę gruntami) oraz pośrednie (finansowe stymulujące lub zachęcające do podejmowania działań, informacyjne i lobbing). W PZPWZ w zakresie realizacji polityki przestrzennej województwa wskazano m.in. następujące narzędzia: planowanie przestrzenne – implementacja zapisów PZPWZ do dokumentów gminnych i decyzji lokalizacyjnych, inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, terytorializacja polityki przestrzennej oraz działania wynikające z prowadzonych przez Województwo programów sektorowych.

PZPWZ w obecnym brzmieniu został uchwalony w 2020 r. Zarząd Województwa, co najmniej raz w trakcie kadencji Sejmiku, dokonuje jego przeglądu zgodnie ze zmianami w zagospodarowaniu przestrzennym, opracowuje raport oraz sporządza ocenę realizacji inwestycji celu publicznego oraz informuje Radnych Województwa o wynikach oceny. Raport z oceny jest przekazywany do wiadomości ministrowi właściwemu do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa. Okresowa ocena planu stanowi proces ewaluacji zmian w zagospodarowaniu przestrzennym. Prowadzone w tym zakresie w 2024 r. prace będą stanowiły jednocześnie wkład do diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej regionu na potrzeby aktualizacji SRWZ2030, która według zapisów ustaw uwzględnia również model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie.

2. Planowanie przestrzenne – implementacja zapisów PZPWZ do dokumentów gminnych i decyzji lokalizacyjnych.

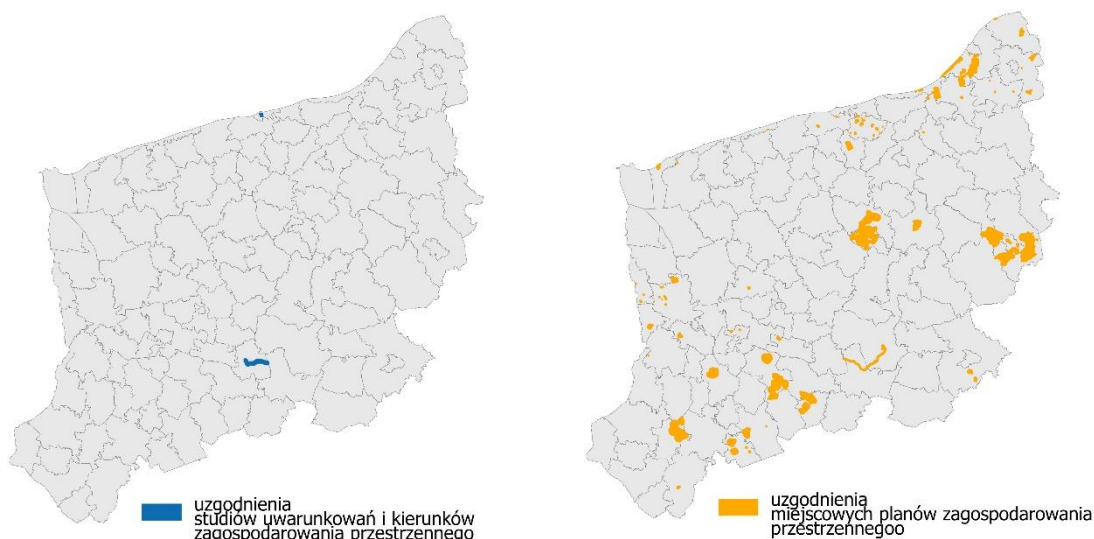
Wdrażanie zapisów i ustaleń PZPWZ przez sukcesywne sporządzanie wniosków, uzgadnianie projektów dokumentów planistycznych jest realizacją koordynacyjnej roli samorządu wojewódzkiego w kształtowaniu polityk przestrzennych formułowanych na poziomie lokalnym. Jest to narzędzie polegające na przenoszeniu ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz odpowiednio zadań rządowych i samorządowych (wojewódzkich) do aktów planowania przestrzennego. Narzędzie obejmuje również

współpracę przy tworzeniu przez administrację rządową planów zagospodarowania obszarów morskich. Z uwagi na możliwość lokalizacji inwestycji na podstawie tzw. „specustaw”, planowanie przestrzenne obejmuje także współpracę i opiniowanie decyzji wydawanych na podstawie tych ustaw.

Plan województwa stanowi podstawę do formułowania wniosków do gminnych aktów planowania przestrzennego oraz prowadzonych inwestycji w trybie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz w trybie specustaw. Na podstawie wymogów ustawowych samorząd województwa uczestniczył w uzgadnianiu i opiniowaniu poniższych projektów dokumentów planistycznych, projektów decyzji oraz projektów wniosków o wydanie opinii do różnych inwestycji – pod kątem realizacji regionalnych celów polityki przestrzennej.

W trybie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w roku 2024:

- uzgodnił 2 projekty zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin
- uzgodnił 97 projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin (i ich zmian)

Źródło: Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego.

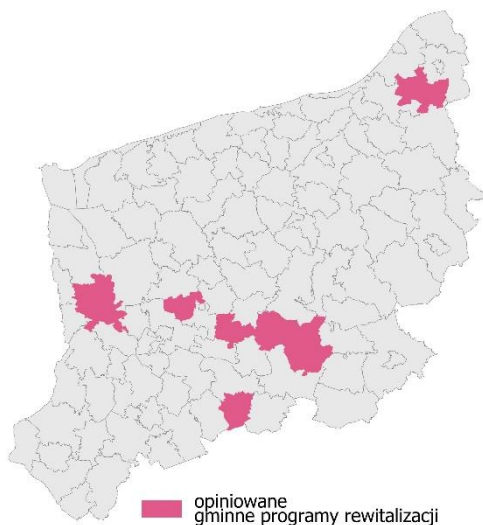
- uzgodnił 1 projekt zintegrowanego planu inwestycyjnego

Źródło: Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego.

W trybie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w roku 2024:

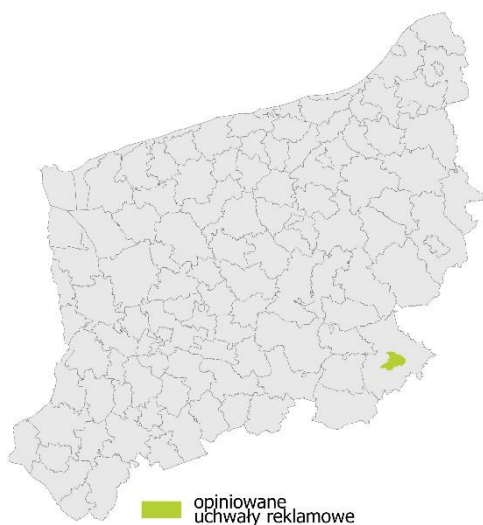
- zaopiniował 6 gminnych programów rewitalizacji

Źródło: Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego.

W trybie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego w roku 2024:

- zaopiniował 1 uchwałę reklamową
- uzgodnił 1 projekt decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego

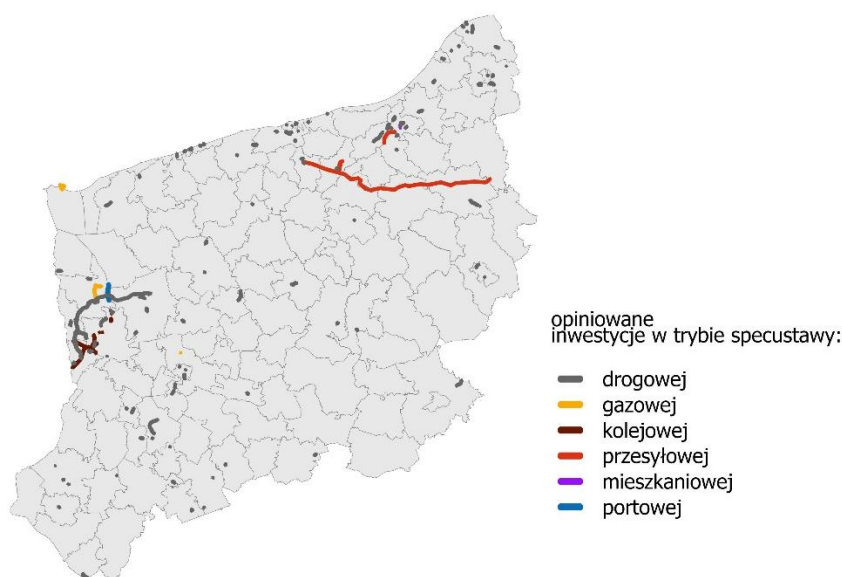

Źródło: Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego.

W trybie specustaw Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w roku 2024 wydał opinie do:

- 114 wniosków o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej w trybie ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych;
- 3 wniosków o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie terminalu w trybie ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu;

- 5 wniosków o wydanie decyzji do wniosku o lokalizację inwestycji kolejowej w trybie ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym;
- 3 wniosków o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji strategicznej inwestycji w zakresie sieci przesyłowych w trybie ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych;
- 1 wniosku o ustalenie lokalizacji inwestycji mieszkaniowej w trybie ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących w zakresie uwzględnienia wyników audytu krajobrazowego, o którym mowa w art. 38a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- 1 wniosku o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie budowy portu zewnętrznego w trybie ustawy z dnia 9 sierpnia 2019 r. o inwestycjach w zakresie budowy portów zewnętrznych.

Źródło: Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego.

W trybie specustaw Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego w roku 2024 zaopiniował:

- 2 wnioski o wydanie decyzji do wniosku o lokalizację inwestycji kolejowej w trybie ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym.

Źródło: Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego.

3.3

Informacja o realizacji programu

Fundusze Europejskie
dla Pomorza Zachodniego
2021-2027 (FEPZ 2021-2027)

Informacje ogólne o Programie

Program Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027 (FEPZ 2021-2027) został przyjęty decyzją Komisji Europejskiej z dnia 7 grudnia 2022 r. Jest on następcą zakończonego w 2023 r. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 (RPO WZ 2014-2020).

Na realizację programu Komisja Europejska przyznała Województwu ok. 7,3 mld zł (tj. prawie 1,7 mld euro) dofinansowania, z czego 72% pochodzi z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), a 28% – z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+).

Program składa się z 9 Priorytetów (w tym 2 dotyczących Pomocy Technicznej), obejmujących 29 Celów Szczegółowych.

W porównaniu z RPO WZ 2014-2020, w FEPZ 2021-2027:

- wzrosła rola i udział Instrumentów Finansowych, które w tej perspektywie obejmuje także wsparcie w obszarze ochrony środowiska;
- wzrosło znaczenie instrumentów terytorialnych: formuła ta obejmuje wszystkie gminy i powiaty województwa tworzące partnerstwa na rzecz realizacji 8 Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) oraz 4 Innych Inwestycji Terytorialnych (IIT).

Podstawowe dane identyfikacyjne i finansowe Priorytetów FEPZ 2021-2027 przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela 34. Wykaz priorytetów FEPZ 2021-2027 wraz z alokacjami środków UE

nr	Priorytet nazwa	Fundusz	Alokacja środków UE w priorytecie	
			w mln zł	udział w FEPZ w %
1	Fundusze Europejskie na rzecz przedsiębiorczego Pomorza Zachodniego	EFRR	807,9	11,2
2	Fundusze Europejskie na rzecz zielonego Pomorza Zachodniego	EFRR	1 553,0	21,6
3	Fundusze Europejskie na rzecz mobilnego Pomorza Zachodniego	EFRR	349,8	4,9
4	Fundusze Europejskie na rzecz połączonego Pomorza Zachodniego	EFRR	973,8	13,5
5	Fundusze Europejskie na rzecz przyjaznego mieszkankom i mieszkańcom Pomorza Zachodniego	EFRR	768,0	10,7
6	Fundusze Europejskie na rzecz aktywnego Pomorza Zachodniego	EFS+	1 916,1	26,6
7	Fundusze Europejskie na rzecz partnerskiego Pomorza Zachodniego	EFRR	537,5	7,5
8	Pomoc techniczna (EFRR)	EFRR	207,4	2,9
9	Pomoc techniczna (EFS+)	EFS+	80,9	1,1

Źródło: Opracowanie własne UMWZ

Przyporządkowanie alokacji środków UE do obszarów polityk rozwojowych województwa wygląda następująco:

Tabela 35. Szacunkowy rozkład alokacji środków UE w FEPZ 2021-2027 według obszarów polityk rozwojowych

Obszar	Alokacja środków UE przypadająca na obszar	
	w mln zł	udział w FEPZ w %
Edukacja	546,0	7,6
Gospodarka	730,6	10,2
Kultura	460,5	6,4
Ochrona środowiska	1 553,0	21,6
Rynek pracy	566,1	7,9
Samorząd	389,7	5,4
Spójność społeczna	855,2	11,9
Transport	1 254,3	17,4
Turystyka	484,8	6,7
Zdrowie	354,0	4,9

Źródło: Opracowanie własne UMWZ na podstawie aktualnej wersji Szczegółowego Opisu Priorytetów (SZOP) oraz analizy projektów zgłoszonych przez gminy w ramach ZIT/IIT

Zbiorcze podsumowanie realizacji Programu w roku 2024

W roku 2024, będącym drugim rokiem realizacji, FEPZ 2021-2027:

- odbyło się 6 posiedzeń Komitetu Monitorującego Program;
- rozbudowywano Szczegółowy Opis Priorytetów Programu (7 wersji, wersja obowiązująca na koniec 2024 r. to SZOP 13.0);
- ogłoszono 48 naborów (31 konkurencyjnych/17 niekonkurencyjnych) o łącznym budżecie 1 147 mln zł, z czego 34 zakończono (23 konkurencyjne/11 niekonkurencyjnych);
- złożono 642 wnioski o dofinansowanie na kwotę 2 200 mln zł;
- podpisano 293 umowy o dofinansowanie na kwotę 906 mln zł środków UE, tj. zakontraktowano 12,6% alokacji środków UE w Programie;
- złożono wnioski o płatność na kwotę dofinansowania środkami UE wynoszącą 207 mln zł.

Od uruchomienia Programu do końca roku 2024:

- ogłoszono 95 naborów (43 konkurencyjne/ 52 niekonkurencyjne) o łącznym budżecie 5 095 mln zł, z czego zakończono 61 (26 konkurencyjnych/25 niekonkurencyjnych);
- złożono 959 wniosków o dofinansowanie na kwotę 4 331 mln zł;
- podpisano 329 umów o dofinansowanie na kwotę 1 965 mln zł środków UE, tj. zakontraktowano 27% alokacji środków UE w Programie;
- złożono wnioski o płatność, w których kwota dofinansowania środkami UE wyniosła 222 mln zł.

Realizacja Programu w poszczególnych obszarach polityk rozwojowych województwa (od uruchomienia Programu do końca 2024 roku) została zilustrowana poniżej:

Tabela 36. Postęp realizacji Programu FEPZ 2021-2027 według obszarów polityk rozwojowych

Obszar	Liczba ogłoszonych naborów*		Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie	Podpisane umowy o dofinansowanie		
				liczba	wartość dofinansowania UE	
	ogółem	niekonkurencyjnych			w mln zł	jako udział w alokacji na obszar w %
Edukacja	11	4	202	71	142,6	26,1%
Gospodarka	12	7	247	50	473,3	64,8%
Kultura	1	1	4	2	19,9	4,3%
Ochrona środowiska	34	19	183	64	595,3	38,3%
Rynek pracy	10	6	79	65	272,5	48,1%
Samorząd	6	6	16	13	97,4	25,0%
Spójność społeczna	26	17	137	60	250,3	29,3%
Transport	5	5	5	2	90,1	7,2%
Turystyka	2	2	7	2	23,5	4,8%
Zdrowie	3	0	79	0	0,0	0,0%

Źródło: Opracowanie własne UMWZ na podstawie danych z systemu teleinformatycznego CST2021

* Dane dot. liczby naborów nie uwzględniają dwóch naborów w Priorytecie 7 (tj. obejmujących wsparcie ZIT i IIT), w których mogą zostać zgłoszone projekty z różnych obszarów.

3.4

Terytorialny wymiar polityki rozwoju

województwa
zachodniopomorskiego

Strategia Rozwoju Województwa do roku 2030 wyznacza ramy dla prowadzenia terytorializacji polityki rozwoju na obszarze województwa zachodniopomorskiego. Jej zasięg w tym podejściu nie jest determinowany granicami administracyjnymi, przekracza też uwarunkowania wynikające z podziałów sektorowych, natomiast w coraz większym stopniu odwołuje się do możliwości, potrzeb i wyzwań sprzężonych z powiązaniami funkcjonalnymi, relacjami przejawiającymi się w działaniach i decyzjach mieszkańców, podmiotów gospodarczych, samorządu lokalnego. Wzmocnienie terytorializacji wsparcia i koncentracja na rzeczywistych relacjach społecznych i gospodarczych polega na wykorzystaniu istniejących instrumentów prowadzenia polityki rozwoju oraz tworzeniu nowych rozwiązań dostosowanych do regionalnej specyfiki i odpowiadających najistotniejszym obszarom współpracy i koncentracji potrzeb.

Polityka samorządu województwa w tym zakresie opiera się na delimitacji obszarów funkcjonalnych. Została ona przeprowadzona w ramach Strategii Rozwoju Województwa oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa, uzupełniona uchwałą nr 1453/23 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 12 września 2023 r. w sprawie wyznaczenia zasięgu terytorialnego miejskich obszarów funkcjonalnych, w których będą realizowane Zintegrowane Inwestycje Terytorialne w perspektywie finansowej 2021-2027. Delimitacja ta w konsekwencji znalazła wyraz w zarządzaniu środkami w ramach perspektywy finansowej 2021-2027 oraz wydatkowaniem środków programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027. Są one dystrybuowane z uwzględnieniem podziału regionu na obszary partnerstw samorządów lokalnych odpowiedzialnych za wdrażanie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych oraz Innego Instrumentu Terytorialnego. Uruchomienie ww. instrumentów poprzedza przyjęcie strategii terytorialnych opracowanych przez partnerstwa samorządów lokalnych, w ramach których określone są cele rozwojowe poszczególnych obszarów oraz wynikające z nich projekty, które będą mogły uzyskać wsparcie w ramach FEPZ 2021-2027.

W ramach delimitacji wyznaczono:

jako instrument rozwoju regionalnego - związki ZIT¹⁵:

- Szczeciński Obszar Metropolitalny obejmujący zasięgiem terytorialnym, w obrębie powiatu goleniowskiego gminy: Goleniów i Stepnica; w obrębie powiatu gryfińskiego gminy: Gryfino i Stare Czarnowo; w obrębie powiatu polickiego gminy: Dobra (Szczecińska), Kołbaskowo, Nowe Warpno, Police; w obrębie powiatu stargardzkiego gminy: Kobylanka, Stargard oraz Miasto Stargard, a także Gminę Miasto Szczecin i Gminę Miasto Świnoujście;
- Koszalińsko-Koło-brzesko-Białogardzki Obszar Funkcjonalny obejmujący zasięgiem terytorialnym 3 powiaty: białogardzki, kołobrzeski, koszaliński oraz Gminę Miasto Koszalin;
- Obszar funkcjonalny subregionalnego zespołu miast Strefa Centralna obejmujący zasięgiem terytorialnym 3 powiaty: drawski (gminy Złocieniec, Czaplinek, Kalisz Pomorski, Wierzchowo), łobeski (gminy: Resko, Radowo Małe, Węgorzyno), świdwiński (gminy: Połczyn Zdrój, Świdwin, Sławoborze, miasto Świdwin);
- Obszar funkcjonalny Wałcza obejmujący zasięgiem terytorialnym powiat wałecki;
- Obszar funkcjonalny Szczecinka obejmujący zasięgiem terytorialnym powiat szczeciński;
- Obszar funkcjonalny Gryfic obejmujący zasięgiem terytorialnym powiat gryficki;
- Obszar funkcjonalny Kamienia Pomorskiego obejmujący zasięgiem terytorialnym powiat kamieński;
- Obszar funkcjonalny Sławna obejmujący zasięgiem terytorialnym powiat sławieński.

Jako instrument rozwoju terytorialnego – inne instrumenty terytorialne (IIT):

- Obszar funkcjonalny Gryfina obejmujący zasięgiem terytorialnym powiat gryfiński (gminy Banie, Cedynia, Chojna, Moryń, Mieszkowice, Widuchowa);
- Partnerstwo Obszaru Funkcjonalnego Gmin Powiatu Goleniowskiego obejmujące zasięgiem terytorialnym gminy: Maszewo, Nowogard, Osina, Przybiernów oraz powiat goleniowski;

¹⁵ uchwała nr 1453/23 z dnia 12 września 2023 r. w sprawie wyznaczenia zasięgu terytorialnego miejskich obszarów funkcjonalnych, w których będą realizowane Zintegrowane Inwestycje Terytorialne w perspektywie finansowej 2021-2027

- Partnerstwo JST Powiatu Stargardzkiego obejmujące zasięgiem terytorialnym gminy: Chociwel, Dobrzany, Dolice, Ińsko, Marianowo, Stara Dąbrowa, Suchań;
- Partnerstwo Lider Pojezierzy obejmujące zasięgiem terytorialnym gminy: Bielice, Kozielice, Warnice, Pyrzyce, Przelewice, Lipiany, Boleszkowice, Dębno, Myślibórz, Barlinek, Nowogródek Pomorski, Recz, Choszczno, Pełczyce, Krzęcin, Bierzwnik, Drawno, Trzcińsko Zdrój.

Rysunek 30. Partnerstwa samorządów lokalnych w ramach instrumentów terytorialnych FEPZ 2021-2027

Instrument ZIT

- Szczeciński Obszar Metropolitalny (alokacja: 111 130 193,63 EUR)
- Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzki Obszar Funkcjonalny (50 550 608,60 EUR)
- Obszar funkcjonalny subregionalnego zespołu miast Strefa Centralna (28 482 554,10 EUR)
- Obszar funkcjonalny Szczecinka (15 789 850,64 EUR)
- Obszar funkcjonalny Wałcza (10 772 161,56 EUR)
- Obszar funkcjonalny Gryfic (12 049 339,27 EUR)
- Obszar funkcjonalny Sławna (11 399 602,62 EUR)
- Obszar funkcjonalny Kamienia Pomorskiego (9 055 845,95 EUR)

Instrument IIT

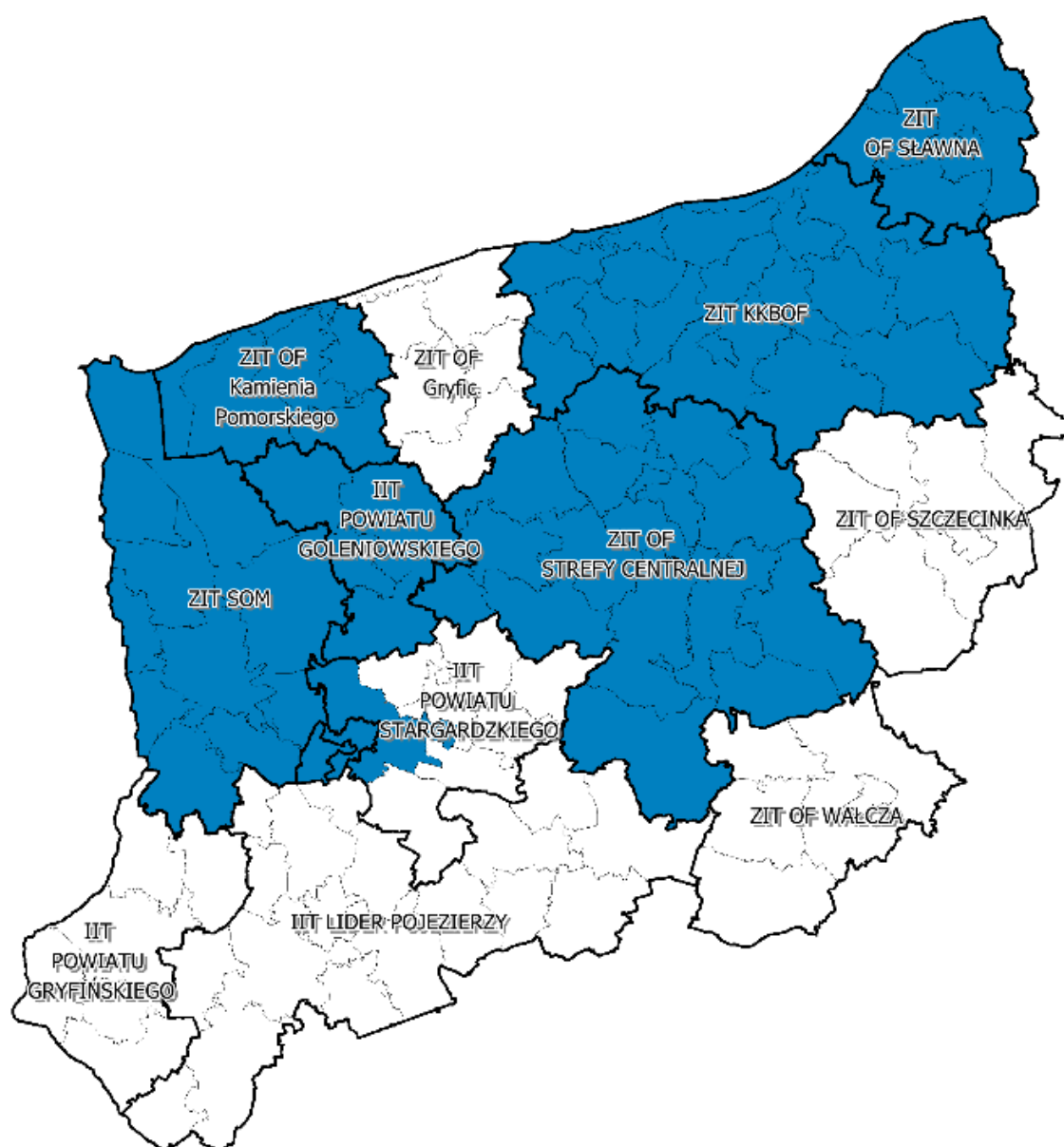
- Partnerstwa Lider Pojezierzy (29 298 306,91 EUR)
- Partnerstwa powiatu goleniowskiego (6 497 359,47 EUR)
- Partnerstwa powiatu gryfińskiego (8 316 557,54 EUR)
- Partnerstwa powiatu stargardzkiego (6 657 619,72 EUR)

Źródło: opracowanie własne UMWZ

W roku 2024, w trybie ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, IZ FEPZ 2021-2027 wydała **6 opinii dotyczących strategii terytorialnych**, obejmujących w sumie **226** przedsięwzięć w zakresie:

- termomodernizacji budynków publicznych JST, zabytków i budynków komunalnych;
- adaptacji terenów zurbanizowanych do zmian klimatu;
- rozwoju zrównoważonego transportu publicznego w obszarach funkcjonalnych miast;
- poprawy jakości i dostępności kształcenia zawodowego w szkołach ponadpodstawowych;
- rozwoju usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej, rozwoju centrów usług społecznych, wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem;
- infrastruktury turystyki i kultury, rozwoju terenów inwestycyjnych, infrastruktury szkół zawodowych i instytucji popularyzujących naukę;
- infrastruktury turystyki i kultury, rozwój terenów;
- inwestycje związanych z transportem publicznym.

Rysunek 31. Strategie terytorialne zaopiniowane przez IZ FEPZ 2021-2027.

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Specjalna Strefa Włączenia

Szczególnie niekorzystna sytuacja społeczno-gospodarcza znacznej części obszaru województwa zachodniopomorskiego stanowi podstawę dla wyznaczenia w jego obrębie Specjalnej Strefy Włączenia. Sytuacja ta jest identyfikowana przez pryzmat: niekorzystnej wartości kluczowych wskaźników opisujących poziom rozwoju społeczno-gospodarczego, strukturalnych deficytów rozwojowych dotyczących opisywanego obszaru, w szczególności braku lub zaniku silnych ośrodków rozwojowych, niższego poziomu dostępu do infrastruktury, ograniczonego autonomicznego potencjału rozwojowego, który stanowiłby wystarczającą podstawę do prowadzenia efektywnej polityki rozwoju na poziomie poszczególnych gmin. Jest to punkt wyjścia do podjęcia interwencji w stosunku do wskazanego obszaru. Zgodnie z realizowaną procedurą analityczno-interwencyjną na początku 2025 r. dokonana została aktualizacja „Delimitacji Specjalnej Strefy Włączenia na obszarze województwa zachodniopomorskiego oraz Planowanych kierunków działań interwencyjnych” obejmująca rok 2024¹⁶. Zgodnie z przyjętą metodyką delimitacja SSW dokonywana jest na podstawie analizy wartości zestawu sześciu mierników syntetycznych wyznaczonych dla poszczególnych obszarów problemowych (gospodarki, demografii, dostępu do infrastruktury technicznej, dostępu do usług publicznych, ubóstwa oraz rozwoju i inwestycji), przy czym SSW obejmuje gminy, w których występują deficyty w co najmniej trzech obszarach problemowych. Obok metodologii wyznaczania SSW przyjęto również zasadę cyklicznego monitorowania i okresowej oceny sytuacji społeczno-gospodarczej, która następować będzie w cyklu rocznym. Jednocześnie do obszaru SSW zakwalifikowane zostały również te gminy, które w roku poprzednim pozostawały w obszarze SSW, a dla których analiza danych na podstawie przyjętej metodologii wskazuje na poprawę ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej i infrastruktury, klasyfikując je poza główną SSW.

Zaktualizowana delimitacja Specjalnej Strefy Włączenia jednoznacznie dokumentuje niejednorodność regionu pod względem zasięgu i dynamiki procesów rozwojowych w sferze gospodarczej, społecznej i infrastrukturalnej. Rozkład przestrzenny wartości syntetycznego miernika jednoznacznie wskazuje, iż ośrodkami wzrostu gospodarczego są obszary funkcjonalne miast wojewódzkich (Szczecin, Gorzów) i subregionalnych. W województwie zachodniopomorskim największy potencjał notuje Szczeciński Obszar Metropolitalny, obszar Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego oraz w dużej mierze pas nadmorski regionu. Koncentracja deficytów ma miejsce w środkowej, południowej i środkowo-wschodniej części regionu. Potwierdza to potrzebę terytorializacji działań rozwojowych oraz tworzy przesłanki dla wyznaczania kierunków interwencji.

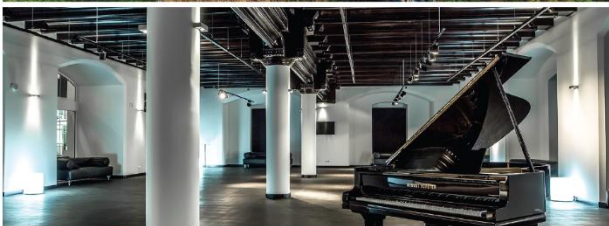
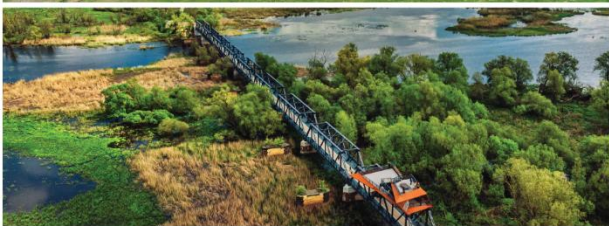
Wsparcie procesów rozwojowych prowadzonych na obszarze Specjalnej Strefy Włączenia w pewnym stopniu realizowane jest w ramach wdrażanych przez władze regionalne programów współfinansowanych ze środków europejskich. Ukierunkowanie wsparcia z programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027 dla obszaru Specjalnej Strefy Włączenia skupia się na aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, rozwoju potencjału gospodarczego oraz polepszaniu dostępności do usług publicznych i wzmocnieniu działań dot. neutralności klimatycznej. Wsparcie procesów rozwojowych w tych obszarach polegać będzie w szczególności na ustanowieniu preferencji w kryteriach wyboru projektów realizowanych na obszarze SSW dla działań:

- ukierunkowanych na innowacyjne inwestycje przedsiębiorstw na obszarze SSW;
- wspierających efektywność energetyczną i redukcję gazów cieplarnianych;
- zapewniających dostępność transportową najbardziej wykluczonym transportowo obszarom województwa;
- zapewniających wsparcie w zakresie poprawy dostępności do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu, ukierunkowane na rozwój infrastruktury związanej z poprawą jej dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami;

¹⁶ Uchwała Nr 67/25 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 22 stycznia 2025 r. w sprawie przyjęcia dokumentu „Delimitacja Specjalnej Strefy Włączenia na obszarze województwa zachodniopomorskiego oraz planowane kierunki działań interwencyjnych w 2024 r.”

POLITYKA RYNKU PRACY
WOJEWÓDZTWA
ZACHODNIOPOMORSKIEGO
z perspektywą do 2030

3.5

Działania realizowane w ramach polityk województwa zachodniopomorskiego

3.5.1

Polityka kapitału oraz spójności społecznej

województwa
zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (ROPS) jest komórką organizacyjną Urzędu Marszałkowskiego wskazaną do koordynacji polityki społecznej na poziomie regionu.

Zgodnie z zapisami ustawy o samorządzie województwa, ROPS uczestniczy w realizacji zadań w zakresie prowadzenia polityki rozwoju województwa, w tym:

- utrzymaniu i rozbudowie infrastruktury społecznej i technicznej o znaczeniu wojewódzkim;
- pozyskiwaniu i łączeniu środków finansowych – publicznych i prywatnych, w celu realizacji zadań z zakresu użyteczności publicznej;
- wspieraniu i prowadzeniu działań na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

ROPS wykonuje także zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami, m.in. w zakresie:

- pomocy społecznej;
- wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- polityki prorodzinnej;
- rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami;
- ekonomii społecznej.

Działania samorządu województwa skupiają się na inicjowaniu i testowaniu nowych rozwiązań sprzyjających rozwojowi efektywnej i dostosowanej do potrzeb mieszkańców polityki społecznej, wymiany doświadczeń i upowszechnianiu dobrych praktyk w tym zakresie, a także inspirowaniu samorządów lokalnych do wdrażania ww. rozwiązań oraz wspieraniu ich w tym procesie.

Zadania Wydziału Współpracy Społecznej (WWS) realizowane w imieniu Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego (SWZ) w zakresie:

- ochrony zdrowia psychicznego we współpracy m.in. z organizacjami pozarządowymi;
- przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie w oparciu o Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 i Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2026, we współpracy m.in. z organizacjami pozarządowymi;
- wspierania mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz środowiskiem akademickim;
- współpracy z organizacjami pozarządowymi w oparciu o Program współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi przyjmowany przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego na każdy kolejny rok.

Zadania realizowane przez Sekretariat ds. Młodzieży (SdsM) zbieżne z Polityką kapitału ludzkiego oraz spójności społecznej, zgodnie ze Statutem jednostki, to sprawy z zakresu:

- współpracy z organizacjami młodzieżowymi;
- nawiązywania i koordynowania współpracy lokalnej, międzyregionalnej, międzynarodowej młodzieży;
- współpracy z jednostkami samorządowymi i rządowymi w zakresie polityki młodzieżowej;
- współpracy z placówkami oświatowymi i szkołami wyższymi;
- powoływania i współpracy z lokalnym i regionalnym przedstawicielstwem młodzieży;
- współpracy z instytucjami i organizacjami zagranicznymi w zakresie polityki młodzieżowej;
- wspierania aktywności społecznej młodzieży;
- budowania sieci obywatelskich;
- edukacji i informacji europejskiej młodzieży;
- prowadzenia lub zlecania badań młodzieży (ilościowych i jakościowych).

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego z perspektywą do 2030 roku – cel Otwarta społeczność, który wyraża dążenie, aby mieszkańcy Pomorza Zachodniego byli wspólnotą z zachowaną równowagą i zgodną współpracą międzypokoleniową, społecznością, której dynamizm i otwartość stanowią fundament stabilnego rozwoju we wszystkich aspektach.

Polityka kapitału oraz spójności społecznej województwa zachodniopomorskiego na lata 2021-2030, która przedstawia ukierunkowanie interwencji na zrównoważony rozwój społeczny i wyrównywanie warunków życia w poszczególnych częściach województwa oraz na rozwijanie współpracy i innowacyjności w zakresie dostarczania usług społecznych.

Wojewódzki program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej „Region Przyjazny Rodzinie” na lata 2021-2027, który wskazuje kierunki pracy z rodziną, ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki regionu.

Zachodniopomorski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do roku 2030, który wyznacza cele, priorytety i kierunki rozwoju ekonomii społecznej w województwie zachodniopomorskim w okresie programowania – w 2024 r. przeprowadzono konsultacje społeczne i przyjęto dokument.

Wojewódzki Program na rzecz Seniorów na lata 2023-2027, który obejmuje działania samorządu województwa prowadzone w obszarze senioralnej polityki społecznej, kierując szczególną uwagę na potrzebę utrzymania podmiotowości i samodzielności osób starszych.

Wojewódzki program wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób z niepełnosprawnościami pn. „Region równych szans” – w 2024 r. trwały prace nad nowym programem, którego celem jest między innymi stworzenie warunków do możliwie najpełniejszej aktywizacji i integracji osób z niepełnosprawnościami, które stanowią bardzo ważny kapitał rozwojowy społeczności.

Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025, którego celem jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania i ograniczenia skali zjawiska przemocy w rodzinie, redukcja szkód psychospołeczno-gospodarczych, ze szczególnym uwzględnieniem wzmacniania rozwiązań i narzędzi pomocowych, służących przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2026, którego celem głównym jest ograniczenie skali problemów społecznych i zdrowotnych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniami behawioralnymi.

Program współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2024. Celem głównym współpracy województwa z organizacjami jest budowanie tożsamości i spójności regionu poprzez inicjowanie, wspieranie i promowanie inicjatyw mieszkańców oraz tworzenie zintegrowanych i obywatelsko świadomych wspólnot na poziomie lokalnym i regionalnym.

Cele i główne działania realizowane w 2024 r.

Cel I – Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny

Działania w ramach ROPS

1. Adopcje – w 2024 r. ośrodki adopcyjne działające na terenie województwa zachodniopomorskiego:

- zakwalifikowały do przysposobienia 82 dzieci, spośród 488 zgłoszonych dzieci (z uregulowaną sytuacją prawną);
- przeprowadziły 147 procedury adopcyjne, w wyniku których przysposobiono 83 dzieci, ponadto wydano 36 opinii dotyczących adopcji wewnątrzrodzinnych (dla 40 dzieci);
- przeszkoliły 44 rodzin i 2 osoby samotne (90 osób) kandydatów do pełnienia funkcji rodziny adopcyjnej;

- uczestniczyły w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, podczas których omówiono sytuację 8 981 dzieci;
- sporządziły 980 opinii psychologiczno-pedagogicznych.

2. Regionalna Placówka Opiekuńczo-Terapeutyczna (RPOT) w Dębnie, prowadzona na zlecenie Samorządu Województwa przez Powiat Myśliborski, przeznaczona jest dla dzieci wymagających szczególnej opieki i rehabilitacji, które nie mogą zostać umieszczone w innych formach pieczy zastępczej. Jej prowadzenie jest zadaniem własnym Województwa. W roku 2024 placówka kontynuowała swoją działalność ze zwiększoną liczbą godzin rehabilitacji i wysokospecjalistycznej terapii, wzbogacona o zakupionego ze środków Województwa robota do rehabilitacji (foka Paro). W 2024 r.:

- 4 wychowanków opuściło placówkę, w tym: 3 dzieci zostało adoptowanych, a jedno dziecko zostało umieszczone w rodzinie zastępczej niespokrewnionej;
- ROPS w 2024 r. skierował do RPOT 7 dzieci – z czego jedno skierowanie anulowano, a jedno dziecko (uregulowania prawne dotyczące ochrony czasowej dla obywateli Ukrainy – ze statusem UKR) zostało umieszczone na mocy odrębnych przepisów ponad ustalony limit – za zgodą Marszałka, Wojewody i Dyrektora RPOT.

Uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 14 marca 2024 r. (LI/608/24) podjęto decyzję o udzieleniu dofinansowania na rzecz placówki w kwocie 400 tys. złotych z przeznaczeniem na prace związane z termomodernizacją budynku placówki (300 tys.) oraz na zakupy bieżące niezbędne do prawidłowej pracy placówki (100 tys.).

3. Realizacja Wojewódzkiego Programu Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej na lata 2021-2027 „Region przyjazny rodzinie”

Wsparcie ze środków własnych Województwa

W ramach zlecania zadań organizacjom pozarządowym, w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (otwarty konkurs ofert), na działalność na rzecz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, działalność na rzecz macierzyństwa i rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka, przekazano dofinansowanie dla następujących podmiotów:

- Zachodniopomorska Fundacja Pomocy Rodzinie „Tęcza Serc” /Szczecin (kwota: 64 240,00 zł);
- Fundacja "Wychowanie bez porażek"/Szczecin (kwota 62 120,00 zł);
- Fundacja Pełnia Wyrazu/Szczecin (58 070,00 zł);
- Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej/Koszalin (kwota 50 160,00 zł);
- Fundacja Badań Społecznych/Dołuje (kwota 40 420,00 zł);
- Stowarzyszenie Profilaktyki i Terapii „Młodzi Młodym” /Koszalin (kwota 57 390,00 zł);
- Caritas Diecezji Szczecińsko-Kamieńskiej/Szczecin (kwota 35 800,00 zł).

Organizacjom pozarządowym na podstawie art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2022 r., poz. 1327 z późn. zm.) **udzielono dotacji na realizację zadania publicznego w trybie z pominięciem otwartego konkursu ofert – tzw. „mały grant”**. Dofinansowane zostały zadania publiczne o charakterze lokalnym lub regionalnym, których wartość nie przekraczała kwoty 10 000 zł, a zadanie publiczne zostało zrealizowane w okresie do 90 dni.

Lp.	Nazwa podmiotu	Kwota dotacji	Realizacja zadania
1.	Stowarzyszenie Radość Dzieciom – Dębno	10 000 zł	„Wspólna zabawa bez barier”
2.	Stowarzyszenie Radość Dzieciom – Dębno	10 000 zł	„Wspólna zabawa wspólna radość”
3.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Koszalinie	10 000 zł	Wydawnictwo pokonferencyjne: „Jak skutecznie przeciwdziałać przemocy wobec dzieci i młodzieży”

W ramach Wojewódzkiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021-2027 pt. „Region Przyjazny Rodzinie” kontynuowano realizację dystrybucji wśród mieszkańców gmin województwa zachodniopomorskiego::

- Zachodniopomorskiej Karty Rodziny (dla rodzin z min. 2 dzieci) – w 2024 r. wydano 1 719 szt.;
- Zachodniopomorskiej Karty Seniora (dla osób 60+) – w 2024 r. wydano 5 785 szt.

Mieszkańcom Szczecina i Koszalina wydano w 2024 r. łącznie:

- 701 szt. Zachodniopomorskiej Karty Rodziny (dla rodzin z min. 2 dzieci);
- 1 973 szt. Zachodniopomorskiej Karty Seniora (dla osób 60+).

Wsparcie w ramach projektów FEPZ 2021-2027:

Projekt „**Rodzinny Prolog**”, współfinansowany w ramach działania FEPZ.06.22 i realizowany w partnerstwie z dziesięcioma zachodniopomorskimi gminami: Chojna, Gryfino, Karlino, Międzyzdroje, Postomino, Resko, Miasto Stargard, Suchań, Goleniów, Złocieniec i partnerem merytorycznym – Instytutem Małego Dziecka im. Astrid Lindgren w Poznaniu. Cel projektu: wsparcie 1 544 osób z rodzin z małymi dziećmi (od urodzenia do 5 roku życia) z województwa zachodniopomorskiego poprzez zwiększenie dostępu do dobrej jakości usług społecznych świadczonych w Lokalnych Klubach Rodzinnych (LKR) oraz rozwój kompetencji kadry LKR – 30 osób, w zakresie świadczenia usług na rzecz rodzin z małymi dziećmi. Projekt przewiduje wsparcie w formie usług na rzecz rodzin wychowujących dzieci, w tym przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, m.in. znajdujących się w sytuacji kryzysowej. Projekt zapobiega zagrożeniu wykluczeniem społecznym matek w ciąży, rodzin z małymi dziećmi poprzez zwiększenie dostępu do dobrej jakości usług społecznych, obejmując następujące zadania:

- implementacja usługi społecznej świadczonej w formie LKR na terenie województwa zachodniopomorskiego wraz z opieką autorską, merytoryczną z superwizją w zakresie prowadzenia LKR;
- budowanie sieci LKR w gminach partnerskich;
- standaryzacja LKR.

Projekt „**Regionalna Sieć Diagnostyczno-Terapeutyczna**” (kwiecień 2024 r. - styczeń 2029 r.), współfinansowany w ramach działania FEPZ.06.22, realizowany przez Województwo Zachodniopomorskie/Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Szczecinie w partnerstwie z: Zachodniopomorską Fundacją Pomocy Rodzinie „Tęcza Serc”, Powiatem Myśliborskim/Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu, Powiatem Sławieńskim/Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Sławnie, Powiatem Szczecineckim/Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku, Powiatem Wałeckim/Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wałczu. Głównym celem projektu jest stworzenie na terenie województwa zachodniopomorskiego centrów świadczących nieodpłatne usługi kompleksowej diagnozy i terapii dzieci z FASD i innymi deficytami rozwojowymi – Regionalnej Sieci Diagnostyczno-Terapeutycznej. Na podstawie modelowego centrum diagnostyczno-terapeutycznego w Szczecinie, prowadzonego przez Zachodniopomorską Fundację Pomocy Rodzinie „Tęcza Serc” (partnera merytorycznego w projekcie), powstaną 4 ośrodki na terenie województwa: w Szczecinku (diagnoza i terapia), w Sławnie, Wałczu oraz Dębnie (terapia). Ponadto w ramach realizacji projektu na terenie całego województwa działa Zespół ds. wspierania pieczy zastępczej i adopcji.

4. Realizacja Wojewódzkiego Programu na rzecz Seniorów na lata 2023-2027

Wsparcie ze środków własnych Województwa

W ramach zlecania zadań organizacjom pozarządowym, w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (otwarty konkurs ofert) na rzecz osób w wieku emerytalnym wsparto w roku 2024 następujące przedsięwzięcia:

- Uniwersytet Trzeciego Wieku w Szczecinie (kwota 46 000,00 zł);

- Uniwersytet Trzeciego Wieku w Golczewie (kwota 46 760,00 zł);
- Stowarzyszenie Centrum Inicjatyw Edukacyjno-Społecznych /Szczecin (kwota 46 250,00 zł);
- Stowarzyszenie Kamera /Szczecin (kwota 31 900,00 zł);
- Krajowe Stowarzyszenie Aramis /Trzebiatów (kwota 40 800,00 zł);
- Stowarzyszenie Czas, Przestrzeń, Tożsamość /Szczecin (kwota 37 640,00 zł);
- Stowarzyszenie Osób Twórczych „Inwencja” /Szczecin (kwota 38 840,00 zł);
- Uniwersytet Trzeciego Wieku w Kołobrzegu (kwota 20 800,00 zł);
- Stowarzyszenie Absolwentów, Pracowników i Przyjaciół Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego „RAZEM” /Szczecin (kwota 42 810,00 zł).

Organizacjom pozarządowym na podstawie art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2022 r., poz. 1327 z późn. zm.) **udzielono dotacji na realizację zadania publicznego w trybie z pominięciem otwartego konkursu ofert – tzw. „mały grant”**.

Dofinansowane zostały zadania publiczne o charakterze lokalnym lub regionalnym, których wartość nie przekraczała kwoty 10 000 zł, a zadanie publiczne zostało zrealizowane w okresie do 90 dni.

Lp.	Nazwa podmiotu	Kwota dotacji	Realizacja zadania
1.	Stowarzyszenie „Wspólnota Lokalna” Czaplinek	8 000 zł	„Seniorzy zwiedzają i poznają Warszawę”
2.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział rejonowy w Gryficach	2 000 zł	„Jubileusz 60-lecia Oddziału Rejonowego PZERil w Gryficach”
3.	Fundacja „Rewelacja” Szczecin	8 000 zł	„VI Zachodniopomorskie Spotkania Artystyczne Seniorów SAS 2024 w Domu Kultury 13 Muz”

Z okazji Dnia Seniora oraz dla uczczenia Dnia Niepodległości w dniu 5 listopada 2024 r. w Teatrze Polskim w Szczecinie zorganizowano spotkanie dla seniorów, kombatanów i pionierów jako podziękowanie i hołd dla tych, którzy walczyli o wolną Polskę, którzy pielęgnują i budują polską tożsamość. W spotkaniu udział wzięło ponad 300 zaproszonych osób z terenu województwa zachodniopomorskiego.

Działania w ramach WWS

1. W 2024 r. nastąpiło **zwiększanie dostępności pomocy dla dzieci z FASD oraz ich opiekunów** – zadanie zlecone w ramach otwartego konkursu ofert Zachodniopomorskiej Fundacji Pomocy Rodzinie „Tęcza serc” ze Szczecina na wsparcie i profilaktykę w zakresie FAS/FASD. Projekt zapewnił fachową diagnozę i pomoc rodzinom wychowujących dzieci z ryzyka FAS/FASD.

Osiągnięte rezultaty projektu:

- 222 godziny diagnozy, terapii i konsultacji w zakresie Płodowego Zespołu Alkoholowego;
- 30 godzin diagnoz psychologicznych;
- 12 godzin diagnoz lekarskich;
- 64 godziny spotkań Zespołu Diagnostyczno-Terapeutycznego;
- 188 godzin dyżuru specjalisty Programu "Fastryga";
- 32 godziny zajęć terapeutycznych metodą ruchu rozwijającego Weroniki Sherborne;
- 24 godziny grupy terapeutycznej dla opiekunów/rodziców dzieci z ryzyka FAS/FASD;
- 15 osób uczestniczyło w zajęciach terapeutycznych metodą ruchu rozwijającego Weroniki Sherborne;
- 9 osób uczestniczyło w grupie terapeutycznej dla opiekunów/rodziców dzieci z ryzyka FAS/FASD;

- 98 osób (dzieci i dorośli) uzyskało wsparcie w zakresie Płodowego Zespołu Alkoholowego poprzez diagnozę, terapię indywidualną oraz udział w grupowych zajęciach terapeutycznych i grupie terapeutycznej;
- 52 dzieci zagrożonych syndromem FAS uzyskało wsparcie w prawidłowym rozwoju poprzez uzyskanie diagnozy (odnoszącej się do zaburzeń rozwojowych i psychicznych wskutek spożywania alkoholu przez ich matki w ciąży) oraz poprzez pomoc terapeutyczną.

Do diagnostyki FASD wykorzystywano narzędzie 4-Cyfrowego Kwestionariusza Diagnostycznego (4-DDC). Grupa dzieci wraz z opiekunami uczestniczyła w zajęciach terapeutycznych metodą ruchu rozwijającego Weroniki Sherborne. Rodziny zgłaszające się do Fundacji miały możliwość uczestniczenia w spotkaniach grupy terapeutycznej dla opiekunów, w rezultacie 98 osób zostało objętych pomocą (kwota dotacji wynosiła: 50 000 zł).

2. Poszerzanie i udoskonalanie oferty profilaktycznego programu rekomendowanego będącego w bazie Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom. Nazwa własna programu: Program Wzmacniania Rodziny – zadanie zlecone w ramach otwartego konkursu ofert dla **Zachodniopomorskiego Towarzystwa Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych „Powrót z U” (Szczecin).** Elementy programu to:

- **sesje zerowe** – kwalifikacja do programu rodzin zainteresowanych uczestnictwem w warsztatach i sesjach indywidualnych polegała na przeprowadzeniu wywiadu rodzinnego, prowadzonego z poszczególnymi rodzinami w celu zapoznania rodziców i dzieci z zasadami, sposobem prowadzenia zajęć, rozpoznania problemów z jakimi przychodzą, oceny możliwości uczestnictwa oraz ostatecznego przyjęcia do programu lub przekierowania do innych form pomocy lub instytucji oraz udzielanie informacji o terminach, formule i zakresie tematycznym warsztatów;
- **sesje podstawowe** – program był prowadzony metodą warsztatową w formie sesji dla rodziców, dla młodzieży i rodzinnych. Sesje dla rodziców i młodzieży odbywają się równolegle w tym samym czasie (1 godzina). Po ich zakończeniu rodziny wspólnie uczestniczą w sesji rodzinnej (2 godziny);
- **warsztaty umiejętności psychospołecznych dla młodzieży** – przeprowadzono 1 edycję warsztatów po 12 spotkań prowadzone przez 2 terapeutów;
- **sesje indywidualne** – wsparcie psychoedukacyjne i terapeutyczne przeprowadzono 170 godzin sesji indywidualnych dla rodzin, które nie zakwalifikowały się na warsztaty – od 2 do 5 spotkań dla jednej rodziny (objęto opieką rodziny, które z różnych powodów nie zakwalifikowały się do pracy grupowej: brak miejsc na sesjach grupowych, potrzeba szybkiej diagnozy i interwencji lub zbyt silne zaburzenia dziecka np. ADHD, Zespół Aspergera, używanie alkoholu lub innych środków psychoaktywnych w sposób problemowy, który zagrażałby pracy grupy dzieci lub wprowadzał elementy wiedzy i zachowania niekorzystne dla innych uczestników, zachowania demoralizujące inne dzieci, a także specyficzne problemy rodziców np. uzależnienie od alkoholu, zaburzenia osobowości, całkowity brak więzi w rodzinie itp.);
- **poradnictwo i konsultacje indywidualne dla rodzin** (sesje indywidualne dla rodzin) – uczestników warsztatów lub zakwalifikowanych podczas sesji zerowych;
- **warsztaty wczesnej interwencji kryzysowej dla rodziców i opiekunów** – w rezultacie 419 osób objętych zostało programem (kwota dotacji wynosiła 71 970 zł).

Cel II – Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu

Działania w ramach ROPS

Wsparcie ze środków własnych Województwa

- 1. Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej (ZAZ)** – na 2024 r. zawarto umowy z dziesięcioma ZAZ, które na dofinansowanie kosztów działania otrzymały łącznie środki w kwocie 36 139 659,18 zł, w tym:

- 29 180 261,18 zł ze środków PFRON będących w dyspozycji Województwa;
- 6 959 398,00 zł z budżetu Województwa.

Liczba pracowników z niepełnosprawnością znaczną i umiarkowaną, która objęta była działaniami z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej w ZAZ, poprzez zatrudnienie przy działalności wytwórczej i usługowej realizowanej w ZAZ w 2024 r. wyniosła 721 osób. Placówki ZAZ zlokalizowane są w Kołobrzegu, Stargardzie, Goleniowie, Dobrej, Kamieniu Pomorskim, Juchowie, Choszczynie, Gryfinie, Wałczu i Karlinie. Prowadzona przez nie działalność odpowiada na potrzeby lokalne. Świadczenie pracy przez osoby z niepełnosprawnością w ZAZ daje im możliwość nabycia umiejętności zawodowych i społecznych, zwiększając tym samym samodzielność i zaradność życiową. Praca w ZAZ jest także działaniem chroniącym przed wykluczeniem społecznym.

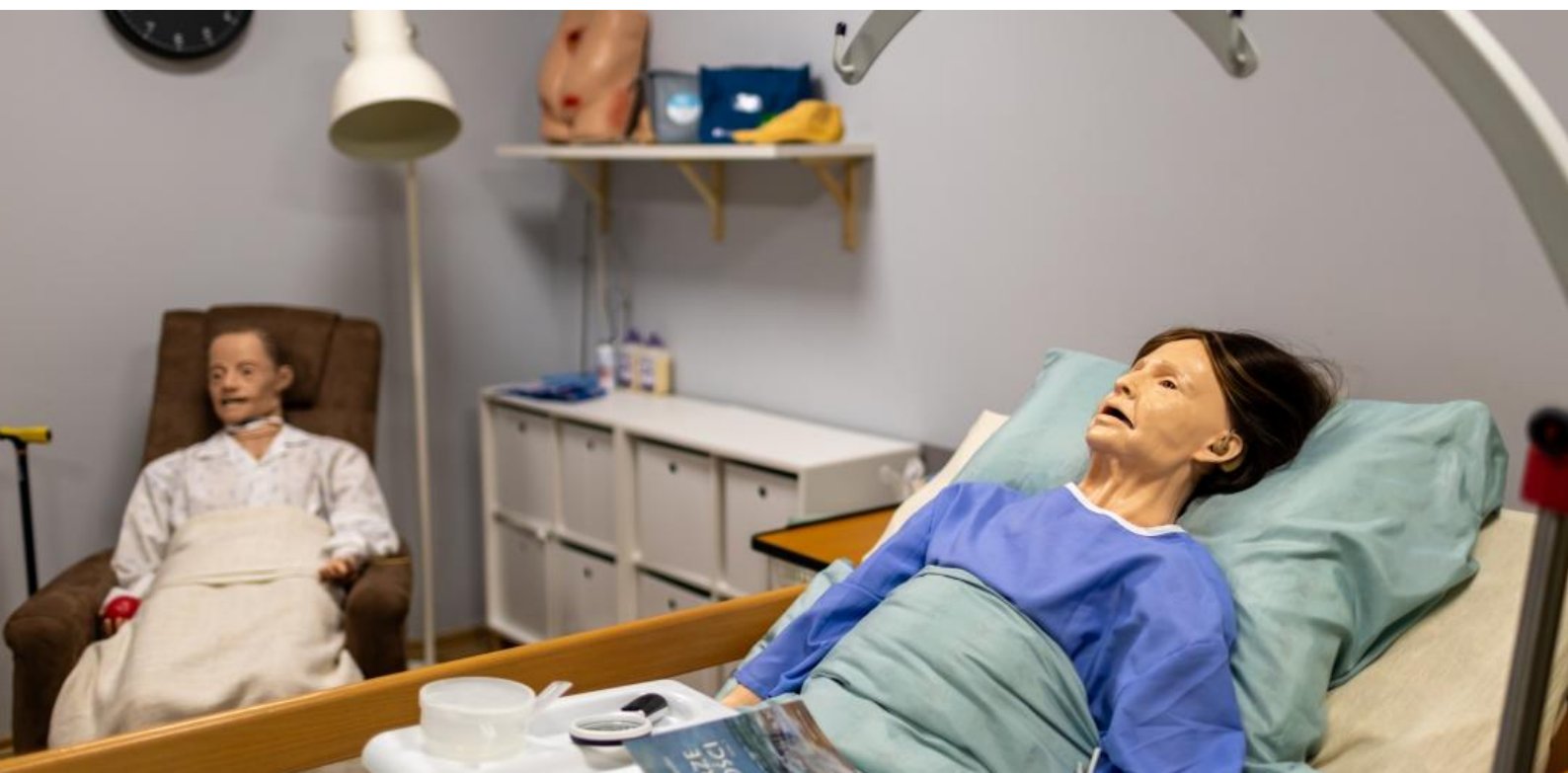
2. Dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji.

W związku z potrzebami osób z niepełnosprawnościami (z wyjątkiem rozbiórki obiektów) – zawarto dwie umowy, a wartość wykorzystanego dofinansowania ze środków PFRON, będących w dyspozycji Województwa Zachodniopomorskiego, wyniosła 4 897 669,82 zł. Beneficjentami tego zadania były następujące podmioty:

- Powiat Szczecinecki na zadanie dotyczące budowy hali widowiskowo-sportowej przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym wraz z łącznikiem i przebudową istniejącego budynku ośrodka, w tym sali gimnastycznej, na sale rewalidacyjno-wychowawcze, gabinety rewalidacji i terapii w SOSW w Szczecinku – kwota 4 048 169,82 zł;
- SOPHIA Rehabilitacja-Wypoczynek-Turystyka sp. z o.o. w Sarbinowie na zadanie dotyczące przebudowy i rozbudowy budynku rehabilitacyjnego w Centrum Rehabilitacji i Wypoczynku SOPHIA-Bryza w Sarbinowie – kwota 849 500,00 zł.

3. Opiniowanie wniosków o wpis do rejestru ośrodków, w których mogą się odbywać turnusy rehabilitacyjne dla osób z niepełnosprawnościami.

W 2024 r., na podstawie wizytacji w placówkach zlokalizowanych na terenie województwa zachodniopomorskiego, wydano 43 opinie o ośrodkach oraz o możliwości przyjmowania w nich wskazanych grup osób z niepełnosprawnością celem realizacji – przy udziale kadry specjalistów – programów rehabilitacji odpowiednich do schorzeń uczestników. Realizacja powyższego zadania z roku na rok przyczynia się do podejmowania w ośrodkach prac, które poprawiają warunki pobytu osobom z niepełnosprawnościami.

Wsparcie w ramach projektów UE

1. Projekt „Region Dobrego Wsparcia”

Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w dn. 9 września 2024 r., Uchwałą Nr 1467/24, zatwierdził decyzję o dofinansowaniu projektu niekonkurencyjnego „**Region Dobrego Wsparcia**”. Projekt jest realizowany przez Województwo Zachodniopomorskie w partnerstwie z Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej i Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Celem głównym projektu jest zapewnienie osobom niesamodzielnym wsparcia w podstawowych codziennych czynnościach ułatwiających samodzielne i niezależne życie oraz zapewnienie doradztwa szkoleniowego i indywidualnego skierowanego do opiekunów faktycznych oraz nieformalnych. W 2024 r. przeprowadzono 10 szkoleń dla opiekunów faktycznych z zakresu opieki i pielęgnacji podopiecznego, w których udział wzięło 118 osób. Prowadzono doradztwo przez dwóch specjalistów: regionalnego operatora informacji oraz specjalisty ds. wsparcia opiekunów. Z tej formy wsparcia skorzystało 34 uczestników. 71 osób zostało objętych usługami sąsiedzkimi w ramach zadań realizowanych przez partnerów.

2. W 2024 r. rozpoczęto realizację projektu Social Silver (kwiecień 2024 r. - czerwiec 2029 r.) w ramach Działania 6.18 Rozwój usług społecznych, w tym świadczonych w społeczności lokalnej z programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027. Projekt ma charakter partnerski, w którym samorząd województwa zachodniopomorskiego pełni rolę lidera. Celem głównym projektu jest utworzenie sieci 9 Centrów Aktywności i Wolontariatu dla Seniorów (CAiWS) w 9 gminach: Biesiekierz, Choszczno, Gryfino, Grzmiąca, Osina, Postomino, Resko, Gmina Miasto Szczecin, Gmina Miejska Wałcz. Oferowane w projekcie działania mają na celu zwiększenie zaangażowania seniorów w życie społeczności lokalnej i podtrzymanie ich w aktywności i samodzielności oraz rozwój i promowanie idei wolontariatu. CAiWS oferuje na rzecz seniorów organizację zajęć grupowych, cykliczne spotkania dla seniorów, warsztaty, wydarzenia kulturalno-edukacyjne. Projekt przewiduje modernizację i przystosowanie lokali jako miejsc spotkań, wymiany doświadczeń i współpracy lokalnych środowisk senioralnych oraz przeszkolenie kadr CAiWS mających pracować nad profesjonalizacją usług prowadzonych przez Centra dla osób starszych 60+ i osób z niepełnosprawnością oraz aktywizację do pracy w ramach wolontariatu na rzecz zarówno swojej grupy wiekowej, dzieci, jak i pozostałej lokalnej społeczności. Upowszechnienie wolontariatu osób starszych przyczyni się do utrzymania tej grupy w głównym nurcie życia społecznego, zapobiegając ich izolacji i osamotnieniu, a także pozwoli na wykorzystanie ich potencjału i ochroni przed stopniową społeczną izolacją. Projekt jest skierowany do osób zamieszkujących województwo zachodniopomorskie. Wsparciem zostanie objętych 1 010 osób, w tym ok. 50 osób z niepełnosprawnością. Liczba utworzonych miejsc świadczenia usługi w społeczności lokalnej: 290.

3. Projekt „**Regionalne Centrum Kryzysowe**” (RCK) (1 stycznia 2024 r. – 30 czerwca 2029 r.) jest finansowany ze środków FEPZ 2021-2027. Województwo Zachodniopomorskie/ROPS jest liderem projektu, a partnerami - powiaty: białogardzki, choszczeński, goleniowski, gryficki, szczecinecki oraz miasta: Szczecin i Świnoujście. Celem projektu jest objęcie wsparciem: osób zagrożonych przemocą domową oraz znajdujących się w kryzysie lub po przebytym kryzysie, osób potrzebujących interwencji kryzysowej, w tym doświadczających dyskryminacji i ich otoczenia, osób doświadczających przemocy, w tym przemocy domowej i ich otoczenia, osób z zaburzeniami psychicznymi/psychologicznymi i uzależnieniami oraz ich otoczenia oraz przedstawicieli podmiotów udzielających wsparcia osobom w trakcie i po przebytym kryzysie. W ramach działań projektowych do końca 2024 r. osiągnięto następujące wartości wskaźników:

- całkowita liczba osób objętych wsparciem: 583;
- liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie: 475;
- liczba objętych wsparciem podmiotów administracji publicznej lub służb publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym: 22;

- liczba przedstawicieli podmiotów/instytucji świadczących usługi społeczne w społeczności lokalnej objętych wsparciem w programie (osoby): 109;
- liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie: 38;
- liczba osób z krajów trzecich objętych wsparciem w programie: 2;
- liczba osób obcego pochodzenia objętych wsparciem w programie: 8;
- liczba osób należących do mniejszości, w tym społeczności marginalizowanych takich jak Romowie, objętych wsparciem w programie: 3;
- liczba osób w kryzysie bezdomności lub dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań, objętych wsparciem w programie: 14;
- liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu: 8.

4. Projekt „**Koordinacja polityki społecznej na Pomorzu Zachodnim**” realizowany od 1 września 2023 r. do 31 grudnia 2028 r., finansowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego. Celem projektu jest uspołnienie polityki włączenia społecznego realizowanej w regionie z wykorzystaniem rozwiązań o charakterze systemowym w zakresie usług społecznych (DI oraz CUS), pomocy społecznej, ekonomii społecznej, aktywnej integracji oraz wspierania rodziny, pieczy zastępczej i adopcji, standaryzacja realizowanych działań i wypracowanie mechanizmu efektywnej koordynacji polityki społecznej i efektywniejszego przepływu informacji pomiędzy poziomem krajowym i regionalnym oraz między różnymi podmiotami w regionie.

W 2024 r. w ramach projektu zrealizowano:

- zapewniono doradztwo merytoryczne dla kadry Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących na terenie województwa zachodniopomorskiego, planujących przekształcić się w CUS;
- zorganizowano posiedzenia Zachodniopomorskiego Komitetu Ekonomii Społecznej (4 spotkania w siedzibie UMWZ i wyjazdowe w Sarbinowie), w tym 1 uroczyste posiedzenie z udziałem Wiceministry Pracy, Rodziny i Polityki Społecznej, pani Katarzyny Nowakowskiej;
- zorganizowano 3 konferencje:
 - konferencję „Ogólnopolska diagnoza w zakresie DI usług społecznych na terenie 16 województw Polski” 22 lutego 2024 r.;
 - konferencję poświęconą sieciowaniu i idei powołania Regionalnego Forum Usług Społecznych Pomorza Zachodniego, zrzeszającego Centra Usług Społecznych (CUS) i podmioty świadczące usługi społeczne 23 maja 2024 r.;
 - konferencję inaugurującą powołanie regionalnej sieci Zachodniopomorskiego Forum CUS / OPS 17 października 2024 (podczas konferencji podpisano List Intencyjny w sprawie utworzenia Forum).

- zorganizowano uroczyste obchody Dnia Pracownika Socjalnego – listopad 2024;
- przeprowadzono ok. 50 spotkań doradczych z zakresu rozwoju usług społecznych, deinstytucjonalizacji, innowacji społecznych, wykorzystywania w tym celu ekonomii społecznej oraz instrumentów pozyskiwania środków na działania z zakresu DI – lokalnych i powiatowych;
- przeprowadzono 28 spotkań z władzami gmin we współpracy z Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej i Podmiotami Ekonomii Społecznej (OWES, PES) – były to spotkania na rzecz współpracy samorządu z podmiotami ekonomii społecznej, rozwoju usług społecznych, doradztwa z zakresu tworzenia podmiotów zatrudnienia socjalnego, promocji zlecenia przez jednostki samorządu terytorialnego usług PES-om;
- przyznano 8 podmiotom ES certyfikaty ogólnopolskiego znaku promocyjnego „Zakup Prospołeczny”;
- objęto wsparciem 50 zachodniopomorskich podmiotów administracji publicznej lub służb publicznych na szczeblu lokalnym.

Działania w ramach WWS:

1. Zwiększenie oferty działań zmierzających do aktywizacji zawodowej i społecznej osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych – zadanie zlecone w ramach m-alego grantu Zachodniopomorskiemu Towarzystwu Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych „Powrót z U” (Szczecin). **„Wstęp do trzeźwości”** – Grupa psychoedukacyjna z elementami warsztatu umiejętności psychospołecznych nazwana dalej Grupą Podstawową. Zadanie polegało na prowadzeniu Grupy psychoedukacyjnej z elementami warsztatów umiejętności psychospołecznych dla osób na różnym poziomie uzależnienia (od zagrożonych, eksperymentujących, używających szkodliwie do uzależnionych). Przeprowadzono w ramach projektu 2 cykle – każde spotkanie po 3 godziny, prowadzone przez dwóch doświadczonych terapeutów z odpowiednimi kwalifikacjami. W rezultacie 27 osób rozpoczęło projekt, a 6 osób przeszło cały cykl (kwota dotacji wynosiła: 10 000 zł).
2. Upowszechnianie informacji dotyczących zjawiska przemocy domowej w zakresie używania substancji psychoaktywnych i możliwości przeciwdziałania przemocy domowej – w ramach działania odbyło się szkolenie **„Rola gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w systemie przeciwdziałania przemocy domowej”** (4-5 listopada 2024 r.). Szkolenie było adresowane do przewodniczących gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych z terenu województwa zachodniopomorskiego (współorganizowane przez Wydział Współpracy Społecznej z Krajowym Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w Warszawie). W pierwszym dniu szkolenia odbyły się wykłady:
 - „Specyfika funkcjonowania rodziny z problemem alkoholowym i przemocy. Portret psychologiczny klientów gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych – osób stosujących przemoc i osób doznających przemocy domowej”;
 - „Diagnozowanie problemu przemocy domowej. Jak rozmawiać z klientami o przemocy domowej?”;
 - „Procedury prawne i interwencyjne w przeciwdziałaniu przemocy domowej, ze szczególnym uwzględnieniem procedury Niebieskie Karty”.W drugim dniu szkolenia odbyły się zajęcia seminaryjno-warsztatowe:
 - Działania gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w sytuacjach podejrzenia przemocy domowej – Procedura „Niebieskie Karty” w praktyce. W rezultacie przeszkolono 42 osoby (kwota wynosiła: 18 000 zł).
3. Przeciwdziałanie przemocy domowej:

W ramach otwartego konkursu ofert zlecono zadania publiczne dla organizacji pozarządowych:

 - Stowarzyszenia na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie "Niebieska Linia" z siedzibą w Warszawie – kwota 73 230 zł na zadanie „Niebieskie Zachodniopomorskie”, którego celem było

podnoszenie kompetencji osób pracujących na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej na terenie województwa zachodniopomorskiego;

- Stowarzyszenia „Pactum” z siedzibą w Dębnie – kwota 49 415 zł na zadanie „Przemocy mówimy NIE! 2.0”, którego celem było m.in. podwyższenie świadomości w zakresie form pomocy i wsparcia przysługujących ofiarom przemocy domowej, w tym również ofiarom przemocy ekonomicznej i psychicznej;
- Stowarzyszenia na Rzecz Harmonii Społecznej z Polic – kwota 41 900 zł na zadanie: "DOM-SZKOŁA-PRACA PrzeMOC wokół nas." Zadanie zostało zrealizowane poprzez produkcję spotu społeczno-edukacyjnego, nagranych przez lokalną Telewizję Kablową w Policach, który dotyczył przeciwdziałania przemocy domowej. Spot emitowano na kanałach Youtube, Facebook oraz w zachodniopomorskiej telewizji, co pozwoliło na dotarcie do dużej liczby odbiorców;
- uruchomiono JESIENNĄ INFOLINIĘ dla osób doznających przemocy, która działała całodobowo, a z pomocy skorzystało 21 osób;
- w dniu 25 listopada 2024 r. zorganizowano konferencję w Policach, w ramach prowadzonej kampanii społeczno-edukacyjnej w zakresie przemocy psychicznej i ekonomicznej.

4. Działania związane z ochroną i promocją zdrowia (HIV/AIDS):

W 2024 r. zlecono realizację trzech zadań publicznych w trybie małego grantu:

- Stowarzyszenie Wolontariuszy „DA DU” wykonało anonimowe i bezpłatne testowanie w kierunku HIV oraz poszerzyło ofertę diagnostyczną w kierunku innych chorób przenoszonych drogą płciową "Zadbaj o siebie i swoich bliskich" – dwie edycje (edycja II – kwota 10 000 zł oraz edycja III – kwota 10 000 zł). W ramach obu edycji zadania łącznie wykonano 1 680 testów wśród mieszkańców województwa zachodniopomorskiego;
- Stowarzyszenie MONAR Police wykonało działanie zwiększające dostępność usług interwencji kryzysowej dla osób używających substancji psychoaktywnych i ich rodzin na terenie województwa zachodniopomorskiego (kwota 10 000 zł).

5. Działania związane z ochroną i promocją zdrowia (zdrowie psychiczne):

W 2024 r. zlecono realizację zadania publicznego w ramach otwartego konkursu ofert:

Fundacja Lambda Polska – Pozwólmy tęczowym dzieciom żyć – kampania na rzecz zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży LGBT+ – kwota 49 750,00 zł. W ramach zadania została zrealizowana kampania „Małe gesty, proste słowa”, emitowana online oraz offline poprzez emisję spotu w bankomatach i środkach transportu zbiorowego, ekspozycję plakatów na bannerach, w środkach transportu zbiorowego i na citylightach. Kampania „Pozwólmy tęczowym dzieciom żyć” miała na celu wprowadzenie trwałych zmian w postrzeganiu osób LGBT+ oraz poprawę ich dobrostanu psychicznego. Dzięki podniesieniu świadomości na temat wyzwań, z jakimi spotykają się te osoby, kampania przyczyniła się do redukcji wykluczenia społecznego, dyskryminacji oraz przemocy, wspierając budowę bardziej akceptującego i tolerancyjnego społeczeństwa. W perspektywie długoterminowej kampania przekłada się na zwiększenie samoakceptacji i dobrostanu osób LGBT+, a także akceptacji społecznej dla osób LGBT+. Dane liczbowe dot. skuteczności kampanii online wyniosły odpowiednio: liczba wyświetleń Facebook – 13 588, Instagram – 7 885.

6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi, w ramach której zawarto w 2024 r. umowy na współorganizację wydarzeń w zakresie ochrony i profilaktyki zdrowia psychicznego:

- Fundacja Lambda Polska – organizacja wydarzeń pn. „SYSTEM się wali – Życia na szali” (22 kwietnia), „Ratujmy zdrowie psychiczne dzieci” (19 kwietnia), „Zdrowie psychiczne a prawa kobiet i osób LGBTQ+” (29 listopada 2024 r.);
- Stowarzyszenie Rotary Klub Szczecin INTERNATIONAL – organizacja spektakli „Dzieci i Ryby Głosu nie mają” połączonych z debatą młodzieży z psychologiem (odpowiednio 6 kwietnia w Kołobrzegu; 5 kwietnia w Goleniowie).

Działania w ramach Sekretariatu ds. Młodzieży

1. Przedstawicielstwo ogólnoeuropejskiej sieci Eurodesk – Eurodesk to ogólnoeuropejska sieć zapewniająca informację europejską dla młodzieży i pracowników młodzieżowych. Dzięki funkcjonowaniu w sieci Województwo Zachodniopomorskie ma dostęp do informacji na temat wydarzeń dla młodzieży na terenie kraju i Europy, a także możliwość kontaktu z konsultantami Eurodesku w całej Europie. Dzięki temu udzielane przez samorząd informacje są sprawdzone i przekrojowe. W ciągu całego roku zachęca się do odwiedzania punktu działającego w ramach Sekretariatu ds. Młodzieży, w którym udzielane są informacje dopasowane do indywidualnych potrzeb odbiorców.
2. Konferencja PorozmawiajMY o zdrowiu psychicznym – 12 czerwca 2024 r. z inicjatywy Młodzieżowego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego, Sekretariat ds. Młodzieży zorganizował regionalną konferencję PorozmawiajMY o zdrowiu psychicznym. W konferencji udział wzięło ponad 200 osób, w tym ponad 70% stanowiła młodzież z Pomorza Zachodniego. Przeprowadzono panele dyskusyjne z udziałem zaproszonych gości dotyczące: postrzegania problemu zdrowia psychicznego wśród młodzieży, zdrowia psychicznego w szkołach i przestrzeganiu praw ucznia.

Cel III – Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego

Działania w ramach ROPS:

1. We współpracy z organizacjami pozarządowymi realizowano zadania dotyczące:
 - pomocy społecznej, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans dla tych rodzin i osób;
 - działania na rzecz integracji cudzoziemców;
 - działania na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
 - działania dotyczące osób z niepełnosprawnością.

Zawarto łącznie **61 umów** na realizację zadań przez partnerów pozarządowych w powyższych obszarach, na które przekazano środki w kwocie 2 868 794,00 zł, w tym środki z budżetu Województwa stanowiły kwotę 770 000,00 zł a środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych 2 098 794,00 zł. Zadania zlecano w ramach otwartych konkursów ofert i trybu pozakonkursowego.

Przykłady zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe:

- Fundacja resocjalizacji i readaptacji społecznej Tulipan w Szczecinie – realizuje zadanie pn. Wolność! – kocham i rozumiem;
 - Stowarzyszenie Centrum Animacji Młodzieży w Goleniowie – realizuje zadanie pn. Symulacja biznesowo-rodzinna jako innowacyjny sposób wsparcia procesu usamodzielniania młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym;
 - Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Pyrzycach – realizuje zadanie pn. Prowadzenie wczesnej diagnozy i rehabilitacji, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów pozaaglomeracyjnych – Puchatkowa Przygoda z wczesną diagnozą;
 - Bank Żywności Szczecin im. Jacka Kuronia w Szczecinie – realizuje zadanie pn. Realizacja redystrybucji żywności oraz zajęć edukacyjnych dla osób potrzebujących zamieszkałych na terenie Pomorza Zachodniego;
 - Fundacja Normalnie w Szczecinie – realizuje zadanie pn. EPI-AKCJA – kampania na rzecz akceptacji i zwiększenia zatrudnienia osób z epilepsją.
2. Wojewódzka Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych. 2024 to pierwszy rok działalności Wojewódzkiej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych VI kadencji. W okresie tym odbyły się cztery posiedzenia stacjonarne i dwa obiegowe. Rada m.in. wyrażała swoją opinię w sprawie zadań

Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zapoznała się z innymi programami i projektami ROPS mogącymi mieć wpływ na poprawę sytuacji osób z niepełnosprawnościami w województwie. Rada wsparła także swoim doświadczeniem proces wyboru kandydatur biorących udział w konkursie dla Pracodawców Wrażliwych Społecznie pn. LODOMAŁACZE.

3. W dniu 6 maja 2024 r. Samorząd Województwa podpisał umowę na realizację kolejnej edycji projektu pn. **REGIONY REWITALIZACJI EDYCJA 3.0**. Projekt oprócz wsparcia edukacyjnego i doradczego przewiduje udzielenie grantów na działania rewitalizacyjne – łączna pula zabezpieczonych na ten cel środków w projekcie to 4 mln zł.

W ramach projektu realizowano (do końca 2024 r.) następujące zadania:

- utrzymanie i rozwijanie regionalnego serwisu o rewitalizacji pod adresem <http://rewitalizacja.wzp.pl/>;
- opiniowanie projektów Gminnych Programów Rewitalizacji pod względem zgodności z Polityką kapitału i spójności społecznej województwa zachodniopomorskiego na lata 2021-2030;
- bieżący kontakt z gminami realizującymi programy rewitalizacji, zgodnie z ich potrzebami;
- doradztwo dla gmin podejmujących się opracowania Gminnych Programów Rewitalizacji;
- koordynowanie spotkań Zespołu ds. rewitalizacji i obszarów zmarginalizowanych (powołanego Zarządzeniem Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego nr 76/23 z dnia 25 września 2023 r.);
- organizacja i przeprowadzenie 2 spotkań o charakterze edukacyjno-informacyjnym dla JST dot. zagadnień rewitalizacji (w obu spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele 56 gmin);
- liczba ogólna gmin, które aktywnie uczestniczyły w projekcie w 2024 r. – 56 gmin;
- liczba gmin, które posiadają aktualne gminne programy rewitalizacji – 7 gmin;
- liczba uczestników szkoleń przeprowadzonych w roku 2024 – 159, w tym przedstawiciele gmin z województwa zachodniopomorskiego oraz interesariusze rewitalizacji.

Działania w ramach WWS

1. **Realizacja zadań publicznych z zakresu wsparcia mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego** – kwota przeznaczona dla podmiotów wyłonionych w ramach otwartego konkursu ofert oraz tzw. „małych grantów” – 271 420,00 zł:

- Związek Ukraińców w Polsce (Oddział w Koszalinie):
 - XIX SPOTKANIE KULTUR – KOSZALIN 2024 (kwota 30.000 zł), „Święty Mikołaj dla dzieci z mniejszości narodowych – 2024” (kwota 10 000 zł);
 - VI Przegląd Kina Ukraińskiego – 2024 (kwota 30 000 zł);
 - Integracyjne warsztaty muzyczne dla dzieci ukraińskich i chóry dziecięce – 2024 (kwota 15 000 zł).
- Związek Ukraińców w Polsce Koło w Białym Borze:
 - Braterstwo w pieśni i tańcu – II edycja (kwota 30 000 zł).
- Związek Ukraińców w Polsce (Oddział w Szczecinie):
 - „Rozrzucone fragmenty – Depozyty pamięci 6.0” (kwota 39 870 zł);
 - „Tradycje bożonarodzeniowe w tradycji polsko-ukraińskiej” (kwota 10 000 zł).
- Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce Oddział w Szczecinie:
 - Wydanie książki Hansa-Gerda Warmanna pt. „Herr Abrahamson, Ihre Synagoge brennt! Stettiner Geschichten” (Panie Abrahamson, pańska synagoga płonie! Szczecińskie historie”) (kwota 31 625 zł);

- Edukacyjne warsztaty z kulturą i językiem romskim (kwota 10 000 zł).
- Stowarzyszenie „Majsternia” w Koszalinie:
 - Koncert z okazji Dnia Niepodległości Ukrainy (kwota 25 500 zł).
- Fundacja PROSVITA:
 - #osvita.pl (nr 5) 2024 (kwota 22 300 zł);
 - „Tradycja dla przyszłości – koncert kolęd” (kwota 7 200 zł).
- Fundacja Rozwoju Demokracji, Edukacji, Kultury i Aktywizacji DEKA w Białym Borze:
 - „Spotkanie mikołajkowe dla dzieci z mniejszości narodowych – 2024 (kwota 9 925 zł).

2. Wspieranie działalności na rzecz organizacji pozarządowych

- Wdrażanie dobrych praktyk w obszarze współpracy pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi: Konkurs Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego Samorządowy Lider Współpracy z NGO, w ramach którego nagrodzono 5 samorządów z województwa zachodniopomorskiego: Gmina Miasto Świnoujście, Powiat Koszaliński, Gmina Miejska Wałcz, Gmina Mirosławiec oraz Gmina Marianowo;
- Wzmocnienie mechanizmów wsparcia i promocji wolontariatu: otwarty konkurs ofert – 4 udzielone dotacje na realizację zadań publicznych:
 - **„Zachodniopomorskie Centrum Organizacji Pozarządowych 2024”** – głównym celem realizacji zadania było wzmocnienie kompetencji przedstawicieli i przedstawicielek organizacji oraz aktywnych obywateli i obywaterek z terenu województwa zachodniopomorskiego, zwiększenie potencjału zachodniopomorskich podmiotów III sektora oraz wzmocnienie wspólnej tożsamości sektora pozarządowego i promowanie jego wizerunku na Pomorzu Zachodnim. W rezultacie:
 - funkcjonowało 1 Zachodniopomorskie Centrum Organizacji Pozarządowych;
 - 215 organizacji skorzystało ze wsparcia;
 - 4 245 osób uczestniczyło w działaniach projektowych, spotkaniach i szkoleniach zwiększających wiedzę i umiejętności przedstawicieli organizacji z zakresu najważniejszych zasad funkcjonowania podmiotów III sektora;
 - przeprowadzono 8 szkoleń z udziałem 113 osób oraz 230 godzin usług doradczych;
 - zorganizowano 2 wydarzenia poświęcone aktywności obywatelskiej z udziałem 900 osób;
 - zorganizowano Forum NGO, w którym uczestniczyło 140 osób;
 - przeprowadzono kolejną edycję Konkursu „Zachodniopomorski Lider NGO”, w którym uczestniczyły 73 organizacje.
 - **„Promocja i organizacja wolontariatu na Pomorzu Zachodnim w 2024 roku”** – głównym celem zadania było wzmocnienie poziomu aktywności wolontarystycznej, zwiększenie kompetencji przedstawicieli i przedstawicielek organizacji i podmiotów prowadzących wolontariat oraz promocja wolontariatu. W rezultacie:
 - funkcjonowało 1 Centrum Wolontariatu;
 - 87 organizacji i podmiotów prowadzących wolontariat skorzystało ze wsparcia;
 - 2 055 osób uczestniczyło w działaniach projektowych;
 - odbyło się 29 spotkań w ramach inkubatora młodzieżowej aktywności;
 - współpracowano z 19 szkolnymi kołami wolontariatu;
 - odbyło się 12 spotkań warsztatowych dla szkolnych kół z udziałem 104 osób;
 - zorganizowano 39 akcji służących wzmocnieniu aktywności wolontarystycznej;
 - przeprowadzono 4 szkolenia z pierwszej pomocy z udziałem co najmniej 51 osób;
 - zorganizowano 5 wydarzeń obsługiwanych przez Pomarańczową Drużynę;

- zorganizowano 2 wydarzenia związane z promocją aktywności wolontarystycznej z udziałem 320 osób.
- „Badanie jakości współpracy Województwa Zachodniopomorskiego i organizacji pozarządowych – Lokalny Indeks Jakości Współpracy 2024” – głównym celem zadania był rozwój współpracy Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego i organizacji pozarządowych dzięki przeprowadzeniu oceny jakości współpracy metodą Lokalnego Indeksu Jakości Współpracy (LIJW):
 - opracowano założenia badawcze i zestaw narzędzi niezbędnych do przeprowadzenia 1 procesu oceny jakości współpracy metodą LIJW;
 - przeprowadzono badania ankietowe:
 - 311 ankiet wśród przedstawicieli i przedstawicielek Samorządu Województwa oraz zachodniopomorskich organizacji pozarządowych;
 - 340 ankiet, przeprowadzono analizę danych zastanych na potrzeby procesu badania.
 - przeprowadzono spotkanie zespołu roboczego składającego się z 11 osób – przedstawicieli i przedstawicielek strony samorządowej i pozarządowej;
 - przygotowano listę rekomendacji dla administracji oraz III sektora dotyczących dalszej wzajemnej współpracy.
- „Pomorze Pomoże?! #Wypróbuj Wolontariat – diagnoza, organizacja i promocja wolontariatu na terenie Pomorza Zachodniego” – głównym celem realizacji zadania było wzmocnienie, rozwój oraz promocja wolontariatu w regionie, rezultaty to m.in.:
 - popularyzacja idei wolontariatu na terenie Pomorza Zachodniego poprzez 5 spotkań pod hasłem #Wypróbuj wolontariat, w których udział wzięło nie mniej niż 80 osób;
 - wzrost kompetencji i umiejętności wolontariuszy – odbyły się 43 godziny warsztatów: #Wybieram wolontariat/Wypróbuj Wolontariat;
 - 10 godzin specjalistycznych warsztatów tematycznych i doradztwa kompetencyjnego;
 - 11 godzin warsztatów kulturowych;
 - wzrost widoczności wolontariatu oraz zaangażowania społecznego poprzez realizację akcji „Godzina dla Szczecina i Twojej Miejscowości” – udział 11 grup;
 - wymiana dobrych praktyk i sieciowanie między członkami Szkolnych Klubów Wolontariusza,
 - zorganizowano VIII Zachodniopomorskie Forum Wolontariatu, w którym udział wzięło 15 grup ze Szkolnych Klubów Wolontariusza,
 - przeprowadzono Diagnozę stanu wolontariatu na Pomorzu Zachodnim – badania socjologiczne ilościowe i jakościowe.

- Zadania w zakresie rozwoju aktywności społecznej i wspierania inicjatyw obywatelskich, wartość wydatkowanych środków 3 728 611,95 zł.

W 2024 r. przekazano dotację celową Operatorowi – Koszalińskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. z Koszalina na realizację zadania publicznego pod nazwą „**Program Społecznik 2022-2024**” w trybie otwartego konkursu ofert. Z przekazanych 3 558 653,15 zł wydatkowano 3 460 038,34 zł.

Realizowane działania miały wpływ na:

- zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkanek i mieszkańców Pomorza Zachodniego;
- zwiększenie świadomości obywatelskiej uczniów i studentów;
- zwiększenie wiedzy i świadomości społeczności lokalnych nt. znaczenia inicjatyw oddolnych dla budowania społeczeństwa obywatelskiego;
- stworzenia warunków do budowy tożsamości i spójności regionu poprzez wspieranie i promowanie inicjatyw mieszkańców Pomorza Zachodniego;
- zwiększenie aktywności mieszkanek i mieszkańców oraz organizacji pozarządowych z terenu Pomorza Zachodniego w zakresie podejmowania działań mających na celu realizację inicjatyw oddolnych.

Podpisano umowy (udzielono mikrodotacji) na realizację:

- 585 inicjatyw oddolnych podejmowanych wspólnie przez organizacje pozarządowe i mieszkańców oraz pozostałych interesariuszy z terenu Pomorza Zachodniego;
- 328 inicjatyw oddolnych podejmowanych na rzecz młodzieży i/lub rekomendowanych przez młodzież w ramach głosu doradczego;
- 400 inicjatyw oddolnych na rzecz działań proekologicznych podejmowanych w celu poprawy kondycji środowiska naturalnego;
- przygotowano 1 diagnozę kondycji trzeciego sektora w województwie zachodniopomorskim, ewaluacja jakości wdrażania zadania publicznego, określenie nowych obszarów problemowych.

- **Realizacja zadań z zakresu równego traktowania**, w ramach których przekazano dotacje dla podmiotów na wsparcie w 2024 r. realizacji zadań publicznych w ramach otwartego konkursu ofert na łączną kwotę 173 559,22 zł:

- Koszalińskie Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej Era Kobiet: „Zachodniopomorskie Centrum Praw Kobiet 2024” (kwota 50 000 zł). Liczba osób podczas 12 spotkań w kawiarniach obywatelskich 169 osób;
- Fundacja Edukacja Równość – Aktywność Dialog – Era Dialogu: „Prawem Obywatela jest wiedzieć - dialog bez przemocy” (kwota 19 911,36 zł). Liczba osób biorących udział w 4 kawiarenkach – 48 osób;
- Stowarzyszenie Lambda Szczecin: „Równe Pomorze Zachodnie 2.0.” (kwota 35 000 zł). W ramach zadania 80 osób wzięło udział w żywych bibliotekach, warsztatach dla dzieci i młodzieży, odbyły się pokazy filmowe, a z poradnictwa psychologicznego skorzystały 24 osoby;
- Fundacja Na Rzecz Grup Dyskryminowanych "Fala Równości" „Doskonalenie kompetencji nauczycielek i nauczycieli pracujących w szkołach gmin wiejskich w zakresie edukacji antydyskryminacyjnej i edukacji włączającej” (kwota 13 647,86 zł). W aktywnościach przewidzianych w zadaniu wzięło udział 55 osób;
- Fundacja Lambda Polska: „Edukacja o ochronie wolności i praw osób LGBT+ oraz pomoc dla osób doświadczających i zagrożonych przemocą” (kwota 30 000 zł). W ramach zadania przeprowadzono 30 konsultacji poradnictwa prawnego, 40 sesji /wizyt pomocy psychologicznej. W warsztatach edukacyjnych wzięły udział 54 osoby;

- Stowarzyszenie "Centrum Animacji Młodzieży" w Goleniowie „Międzynarodowy Dzień Tolerancji – konkurs filmowy dla dzieci i młodzieży” (kwota 25 000 zł). W konkursie filmowym wzięły udział 102 osoby.
- Zorganizowano Obchody Międzynarodowego Dnia Praw Człowieka na Pomorzu Zachodnim 2024:

W okresie od 16 listopada 2024 r., w którym obchodzony jest Międzynarodowy Dzień Tolerancji, do 10 grudnia 2024 r. ustanowionego Międzynarodowym Dniem Praw Człowieka we współpracy z Sekretariatem ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego oraz Młodzieżowym Sejmikiem Województwa Zachodniopomorskiego Wydział Współpracy Społecznej zorganizował na terenie Pomorza Zachodniego szereg wydarzeń, m.in.:

 - Od 10 października 2024 do 10 grudnia 2024 r. kampania społeczna pn. UWAŻNE POMORZE ZACHODNIE – spoty wyświetlane w mediach społecznościowych;
 - Warsztaty czytelnicze nt. praw człowieka – cykl warsztatów w szkołach podstawowych województwa zachodniopomorskiego o tematyce praw człowieka, wolności, równości, tolerancji itp. z wykorzystaniem literatury dla dzieci i młodzieży. W warsztatach wzięło udział 90 uczniów szkół podstawowych;
 - Tramwaj do Praw Człowieka – warsztaty nt. praw człowieka dla uczniów trzech szkół ponadpodstawowych ze Szczecina w zabytkowym tramwaju linii „0” w Szczecinie. W warsztatach wzięło udział 90 uczniów wraz z opiekunami;
 - Konferencja pt. „Przemoc ma płęć” w siedzibie Centrum Kultury i Spotkań Europejskich w Białogardzie;
 - Turniej Debat Oksfordzkich w Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego o Puchar Dni Praw Człowieka. W debacie wzięło udział 60 osób;
 - Warsztaty dla młodzieży w zakresie profilaktyki HIV/AIDS i innych chorób przenoszonych drogą płciową (wydarzenie towarzyszące);
 - Spotkanie podsumowujące obchody Międzynarodowego Dnia Praw Człowieka połączone z wręczeniem nagrody Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego dla Obrońcy Praw Człowieka. W spotkaniu podsumowującym wzięło udział 140 osób.
- **Konkurs Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego „Granty Osiedlowe 2024”**, którego zadaniem było wspieranie rozwoju demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmacnianie tożsamości i integracji społeczności lokalnej z inicjatywy mieszkanki i mieszkańców osiedli w województwie zachodniopomorskim. W wyniku rozstrzygnięcia konkursu wsparcie otrzymały 33 projekty z gmin miejskich i miejsko-wiejskich województwa zachodniopomorskiego (kwota 405 000,00 zł). Do realizacji wyłoniono 15 projektów inwestycyjnych (kwota 225 000,00 zł) oraz 18 projektów nieinwestycyjnych (kwota 180 000,00 zł). Łączna kwota dofinansowania wyniosła 405 000 zł.
- **Kampania informacyjna pn. Zostaw 1,5% podatku na Pomorzu Zachodnim** – informacje zamieszczane były na stronach internetowych oraz w mediach społecznościowych Województwa Zachodniopomorskiego, a także wyświetlane w pojazdach (szynobusach) kolei regionalnych POLREGIO.
- **Konsultacje społeczne:** konsultowano z Zachodniopomorską Radą Działalności Pożytku Publicznego lub organizacjami, odpowiednio do zakresu ich działania, projekty aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących podstawowej działalności statutowej tych organizacji; skonsultowano m.in. Program współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2025.
- **Polityka informacyjna** prowadzona poprzez zamieszczanie informacji na stronach Wydziału Współpracy Społecznej (zakładka co słychać w III sektorze?) oraz we współpracy z Biurem Komunikacji w Gabinecie Marszałka na profilach Pomorza Zachodniego w mediach społecznościowych.

Działania Sekretariatu ds. Młodzieży:

- **Warsztaty dla młodzieży** – tematyka szkoleń i warsztatów zrealizowanych w 2024 r. obejmowała zagadnienia: demokracja i samorządność, kompetencje miękkie, umiejętności i kwalifikacje zawodowe, europejskie programy dla młodzieży. Warsztaty odbywały się w szkołach, podczas wydarzeń organizowanych przez Sekretariat i Europe Direct – Szczecin, oraz wydarzeń obcych;
- **Demokracja w praktyce – cykl warsztatów dla młodzieży** – w ramach każdego spotkania organizowano warsztaty poświęcone zagadnieniom praw i wolności obywatelskich, a także aktywnemu udziałowi w życiu społecznym i obywatelskim. Warsztaty miały na celu m.in. zachęcenie uczestników do podejmowania działań w społeczności lokalnej. Do wyboru były dwa tematy warsztatów: „Konstytucja w moim życiu – prawa i wolności obywatelskie”, „Wybory i samorządność oraz wpływ na rzeczywistość”;
- **Europejski Dzień Języków i Dzień Demokracji** – 26 września 2024 r. odbyła się konferencja na temat wielojęzyczności, dla młodzieży ze szkół ponadpodstawowych;
- **Tematyka UE w szkołach** – w ramach współpracy ze szkołami na terenie województwa konsultantki EUROPE DIRECT Szczecin przeprowadziły 23 eurolekcje, część spotkań została połączona z innymi warsztatami, z możliwością zwiedzania Centrum Symulacji Medycznej lub odbywała się w sali Symulacji Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego;
- **Pokazy filmów o tematyce społecznej w ramach punktu Europe Direct** – co roku Parlament Europejski, Komisja Europejska oraz Europejska Akademia Filmowa przyznają europejskim filmom Europejską Nagrodę Publiczności – nagrodę LUX. Punkt EUROPE DIRECT, przy współpracy z Parlamentem Europejskim, zorganizował 2 grudnia 2024 r. w szczecińskim kinie Pionier bezpłatną projekcję nominowanego do tej nagrody filmu FLOW. W pokazie wzięły udział dzieci ze szczecińskich szkół podstawowych;
- **Kontynuacja działań proekologicznych w województwie** – 15 czerwca 2024 r. na terenie amfiteatru i przystani im. Roberta Hilgendorfa w Stepnicy odbyło się ekologiczne wydarzenie edukacyjne dla młodzieży z regionu, pod nazwą „Eko przygoda z przyrodą nad wodą”. W organizację wydarzenia, pod przewodnictwem Sekretariatu ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego, zaangażowali się eksperci w dziedzinie ekologii i aktywnej ochrony środowiska: Fundacja WWF, Drawieński Park Narodowy, Woliński Park Narodowy, Stowarzyszenie Szczecińska Grupa Eksploracyjna, Celowy Związek Gmin R-XXI;
- **Włączenie młodzieży do struktur europejskich poprzez projekty międzynarodowe finansowane z UE** – Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego prowadzi projekt finansowany z programu Interreg Europa 2021-2027 „Crowdfundmatch”. Projekt ma na celu, w ramach programów unijnych, łączenie prywatnych i publicznych narzędzi finansowych. Obejmuje on swoim zakresem program mentoringu dla młodzieży w obszarze wprowadzania nowych mechanizmów polityczno-finansowych wykorzystywanych w programach polityki spójności UE; 27 maja 2024 r. w ramach projektu zorganizowano we współpracy z Zachodniopomorskim Uniwersytetem Technologicznym regionalną konferencję dla młodzieży: spotkanie uczestników projektu połączone z częścią otwartą dla studentów kierunków ekonomicznych. Uczestnicy zamkniętej części konferencji spotkali się z ekspertami w dziedzinie rozwoju crowdfundingu, w tym współpracujących z Komisją Europejską w obszarze badań i rozwoju oraz użyteczności crowdfundingu. W ramach otwartego spotkania z udziałem ponad 130 studentów ZUT dyskutowano o aktualnych tendencjach i narzędziach crowdfundingowych oraz kierunkach, w jakich zmierza zarządzanie funduszami polityki spójności UE.
- **SOUTH BALTIC MANTA** w ramach programu Interreg **Południowy Bałtyk 2021-2027** – w ramach realizowanego od czerwca 2024 r. projektu zadaniem Sekretariatu ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego jest zwiększenie udziału młodzieży w działaniach na rzecz poprawy stanu środowiska, organizacja międzynarodowych młodzieżowych wymian edukacyjnych i krajoznawczych, organizacja warsztatów ekologicznych dla młodzieży oraz zachęcanie

zachodniopomorskiej młodzieży do angażowania się w procesy tworzenia i wdrażania nowych ekologicznych usług.

Wnioski i podsumowanie

Polityka społeczna w samorządzie województwa jest znaczącym kierunkiem aktywności i inwestycji. Główne paradygmaty polityki społecznej w regionie to:

- Wyrównywanie dostępu do usług, świadczonych w zbliżonym, wysokim standardzie – mieszkańcom wszystkich powiatów na Pomorzu Zachodnim;
- Stwarzanie warunków równego dostępu do rynku pracy i aktywności zawodowej wszystkim grupom społecznym w regionie (osoby z niepełnosprawnością młodzież z pieczy zastępczej, osoby wymagające readaptacji zawodowej i społecznej i inne grupy);
- Uruchamianie mechanizmów samodzielności życiowej mieszkańców (osoby i rodziny);
- Uruchamianie mechanizmów samoorganizacji środowisk lokalnych (m. in. rewitalizacja);
- Stwarzanie warunków do optymalnego funkcjonowania rodziny oraz młodych ludzi – w otoczeniu społecznym (więzi międzypokoleniowe, system oparcia społecznego);
- Wspieranie samorządów lokalnych w budowaniu systemów wsparcia środowiskowego – adekwatnych do potrzeb danej wspólnoty;
- Szukanie innowacyjnych podejść do problemów społecznych, tworzenie modelowych rozwiązań i wdrażanie ich na poziomie lokalnym, jako dobrej praktyki w regionie.

Realizując zadania z zakresu polityki społecznej, w nurcie powyższych paradygmatów, ale też w ramach regulacji zawartych w prawodawstwie krajowym, Strategii Rozwoju Województwa, w szczególności zaś celu 1. Otwarta społeczność, w roku 2024 przede wszystkim rozpoczęto realizację 7 projektów ze środków UE. Jednak mimo ciągłej i intensywnej pracy, w regionie, nadal identyfikuje się wiele barier w prowadzeniu polityki społecznej.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

Sukcesy (i czynniki sprzyjające realizacji celów i założeń):

- uruchomienie 7 projektów (dofinansowanych środkami UE) służących poprawie sytuacji społecznej w regionie;
- zwiększanie liczby miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością (OzN) w ZAZ – wzrost do poziomu 721 OzN; kolejne spotkania z podmiotami zainteresowanymi realizacją tego typu wsparcia dla OzN (na terenie powiatu drawskiego i miasta Koszalin);
- działania w projekcie Region Dobrego Wsparcia – dalsze rozwijanie sąsiedzkiej pomocy wspierającej osoby zależne oraz ich rodziny, podnoszenie wśród mieszkańców województwa kompetencji opiekunów osób niesamodzielnych/zależnych w zakresie prawidłowej pielęgnacji nad tą osobą przy pomocy mieszkania szkoleniowo-pokazowego;
- zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami dogodnych warunków pobytu, odpowiednich do rodzaju ich niepełnosprawności, w ośrodkach rehabilitacyjnych na terenie województwa zachodniopomorskiego poprzez wydanie 43 opinii o ośrodkach;
- realizacja badań i raportów: diagnozy potrzeb szkoleniowych, badania funkcjonowania CUS, monitoring – raport Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji, rekomendacje do zmian zapisów ustawy o usługach społecznych, raport z rozpoznania regionalnych potrzeb powstania interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego, rozpoczęcie prac nad badaniem dot. tożsamości mieszkańców Pomorza Zachodniego oraz prac dot. badania pracy socjalnej;
- rewitalizacja: w 2024 r. 7 gmin posiadało Gminne Programy Rewitalizacji, a kolejne 14 prowadziło działania zmierzające do jego opracowania. Doświadczenia ROPS wskazują, że gminy nadal potrzebują wsparcia merytorycznego w efektywnym planowaniu i prowadzeniu procesu rewitalizacji. Jednocześnie są one skłonne do podejmowania ambitnych wyzwań oraz z zaangażowaniem uczestniczą w oferowanych przez Województwo formach edukacyjnych;

- utrzymujące się zainteresowanie tematyką usług społecznych i deinstytucjonalizacji w gminach. Aktualnie funkcjonuje 7 Centrów Usług Społecznych (w miejsce dotychczasowych OPS: Resko, Goleniów, Koszalin, Świdwin, Łobez, Kołobrzeg, Karlino) oraz kilkanaście JST przygotowywało się do przekształcenia swoich ośrodków w CUS;
- kontynuowane jest wsparcie sektora ekonomii społecznej w regionie – następuje stopniowa profesjonalizacja podmiotów ekonomii społecznej oraz ich zakorzenienie w lokalnej gospodarce.

Bariery:

- brak świadomości roli i znaczenia polityki społecznej w rozwoju lokalnym, słaby przepływ informacji, rozproszenie działań i niewystarczająca współpraca pomiędzy poszczególnymi podmiotami/instytucjami szczebla gminnego oraz brak chęci współpracy z Województwem Zachodniopomorskim ze strony niektórych samorządów;
- duża liczba działań podejmowanych w województwie w oparciu o Europejski Fundusz Społeczny, często skierowanych do tego samego odbiorcy (dezorientacja mieszkańców, „walka” o uczestników);
- nadmierne obciążenie kadry lokalnych jednostek pomocy społecznej i co się z tym wiąże – niechęć do podejmowania nowych wyzwań;
- duża rotacja kadry w służbach społecznych (niedoinwestowanych, wypalonych zawodowo), co skutkuje koniecznością ciągłego odnawiania umiejętności i kompetencji instytucji pomocowych;
- brak trwałych mechanizmów współpracy między samorządami wszystkich szczebli, co wymaga – przy każdym projekcie – budowania od podstaw sieci wymiany informacji i kooperacji;
- wciąż niewystarczający poziom wiedzy wśród włodarzy zachodniopomorskich gmin w zakresie znajomości nowych, dominujących w obecnej polityce społecznej (również tej w wymiarze regionalno-lokalnym) nurtów/zjawisk i rozwiązań, takich jak deinstytucjonalizacja, usługi społeczne, CUS;
- występowanie ograniczeń o charakterze organizacyjnym, kadrowym i infrastrukturalnym w samorządach, utrudniających lub uniemożliwiających im rozwój usług społecznych, w tym także tworzenie CUS;
- niekorzystna sytuacja demograficzna (niepokojące prognozy w tym względzie na najbliższą i dalszą przyszłość), która utrudnia wdrażanie nowych rozwiązań i obniża jakość już prowadzonych działań z zakresu polityki i pomocy społecznej;

Rekomendacje:

Wiele rekomendacji, sformułowanych w roku 2024 pozostaje aktualnych na rok bieżący i zapewne także na kolejne lata. Dodatkowo, trwająca wojna w Ukrainie, wprowadzając nowe kwestie społeczne, nie służy wyważonej realizacji celów polityki społecznej, zaplanowanych na czas pokoju. Poniżej, aktualne wciąż rekomendacje do działań w obszarze polityki społecznej regionu:

- dostarczać samorządom lokalnym wiedzy i wzorców dotyczących funkcjonowania mikrosystemów wsparcia środowiskowego w zakresie usług społecznych (na rzecz osób starszych, OzN, osób z chorobami psychicznymi, młodzieży itp.);
- rozwijać wspomagany rynek pracy dla osób z niepełnosprawnością (sieć zakładów aktywności zawodowej, spółdzielnie socjalne, przedsiębiorstwa non profit i inne) oraz osób z zaburzeniami psychicznymi;
- upowszechniać wzorce kooperacji międzysektorowej wśród samorządów lokalnych i rozwijać system dostarczania usług społecznych przez sektor Ekonomii Społecznej (m.in. na potrzeby jednostek pomocy społecznej);
- rozwijać wśród kadry systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej kompetencje pracy z biologiczną rodziną, w celu ograniczenia kierowania dzieci do placówek i innych form pieczy;
- w dziedzinach nieuregulowanych prawem krajowym lub tam, gdzie regulacje są niewystarczające, budować model rozwiązań innowacyjnych, regionalnych (np.: regionalny system usamodzielniania dzieci z pieczy zastępczej; system pracy z rodzinami, którym dzieci odebrano – wdrożenie specjalności pedagoga rodzinnego; usamodzielniania życiowego osób z chorobami psychicznymi);

- rozwijać sieciowe, funkcjonalne powiązania (poziome i pionowe) między samorządami, w tym wypracować model systemowych diagnoz i analiz społecznych – na rzecz wyzwań polityki społecznej (lokalnej i regionalnej) – nowego okresu programowania (i nowej rzeczywistości społeczno-gospodarczej);
- popularyzować usługowe podejście do zadań z obszaru polityki społecznej (i szerzej – polityk publicznych) wśród samorządów lokalnych;
- dążyć do ilościowego i jakościowego rozwoju podmiotów ekonomii społecznej jako potencjalnych usługodawców i realizatorów deinstytucjonalnych form wsparcia i pomocy;
- rozwijać mieszkalnictwo wspomagane w odniesieniu do każdego z opisanych w Strategii Rozwoju Usług Społecznych obszarów deinstytucjonalizacji;
- zadbać o poprawę jakości życia osób niesamodzielnych i ich otoczenia, poprzez kontynuację wsparcia rodzin i opiekunów faktycznych;
- wyrównywać w regionie dostęp do usług specjalistycznych wysokiej jakości, na terenie Specjalnej Strefy Włączenia i na terenie powiatów oddalonych od dużych miast, poprzez tworzenie sieci ośrodków pracujących na standardach regionalnych, wypracowanych przez samorząd województwa;
- nawiązać ścisłą współpracę z ośrodkami badawczymi i naukowymi w regionie, w celu włączenia do praktyki samorządu – polityki społecznej opartej na dowodach, co jest niezbędne do planowania i wdrażania zmian i rozwoju społecznego;
- w celu realizacji zadań szkoleniowych na najwyższym poziomie – zarówno dla kadr społecznych, jak też dla mieszkańców regionu – przygotować profesjonalną, nowoczesną bazę szkoleniową w ROPS, dostosowaną do wyzwań i potrzeb mieszkańców regionu;
- w obszarze działań rewitalizacyjnych określających kierunek, w jakim należy zmierzać, aby osiągnąć zamierzoną wizję, należy szczególną uwagę zwrócić na wzmacnianie lokalnej odporności społecznej, regenerację gospodarczą obszaru, podniesienie atrakcyjności osiedleńczej oraz poprawę stanu środowiska;
- zwrócić szczególną uwagę na problematykę związaną z migracją w regionie, szczególnie w zakresie wyzwań, jakie stworzyła wojna w Ukrainie.

Wydział Współpracy Społecznej

Sukcesy (i czynniki sprzyjające realizacji celów i założeń):

- zwiększenie liczby inicjatyw oddolnych i aktywność zachodniopomorskich organizacji pozarządowych różnego typu (stowarzyszenia, fundacje, ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich czy grupy nieformalne). Wnioski z realizacji Programu Społecznik 2022-2024 wskazują na duże zainteresowanie możliwością korzystania z grantów na realizację inicjatyw społecznych. Można również zauważyć pozytywny wpływ Programu Społecznik 2022-2024, który wzmacnia aktywność lokalną w regionie zarówno organizacji pozarządowych, jak i grup nieformalnych, które mogą się ubiegać o dofinansowanie we współpracy z organizacją pozarządową. W ramach Programu Społecznik w 2024 r. realizowano inicjatywy o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, ekologicznym, kulturalnym, historycznym i sportowym. Dzięki Społecznikowi mieszkańcy, także z małych miejscowości, zyskali możliwość uczestnictwa w ciekawych wydarzeniach, a także możliwość włączania się w lokalne działania;
- intensyfikacja działań na rzecz równego traktowania, w szczególności kobiet i mężczyzn, osób o różnej orientacji seksualnej, wzmacniania postaw obywatelskich. Mieszkańcy i mieszkanki Pomorza Zachodniego mogli/mogły korzystać z nieodpłatnych porad prawnych itp.;
- rozbudowanie działań z zakresu obrony praw człowieka – nagroda Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego dla obrońcy/obrończyni Praw Człowieka.

Bariery:

- brak środków finansowych na działania w zakresie dostępności – organizacje pozarządowe mają potrzebę dostosowywania swoich siedzib do potrzeb osób z potrzebami szczególnymi, zatrudnianiem tłumaczy migowych (deficyt na rynku);
- wyczerpująca się formuła zasad współpracy finansowej określonej w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – ustawa nie była nowelizowana od lat, jest potrzebna, ale wymaga bezwzględnie dostosowania do szybko zmieniającej się rzeczywistości pozarządowej;
- wypalenie aktywistyczne społeczniczek i społeczników.

Rekomendacje:

- uruchomienie stałego wsparcia instytucjonalnego. Prowadzone od kilku lat działania w zakresie wzmacniania potencjału trzeciego sektora wskazują na konieczność przeznaczenia większych środków na wspieranie działalności regionalnych ośrodków i centrów działających na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Sekretariat do spraw Młodzieży**Sukcesy (i czynniki sprzyjające realizacji celów i założeń):**

- Sekretariat do spraw Młodzieży, w celu zapewnienia bezpłatnego dostępu do informacji na temat Unii Europejskiej, praw obywateli i możliwości, jakie daje UE mieszkańcom województwa zachodniopomorskiego w dziedzinach ich zainteresowania, poprzez punkt EUROPE DIRECT Szczecin dociera do nowych grup odbiorców w regionie – w 2024 r. zrealizowano Eurolekcje w terenie oraz wydarzenia o charakterze informacyjnym jak Europejski Tydzień Młodzieży i Ekopiknik oraz aktywnie prowadzono kampanię informacyjną w sieci, jak też Lekcje Demokracji;
- Sekretariat do spraw Młodzieży aktywnie współpracuje z młodzieżą zaangażowaną w prace samorządów lokalnych i regionalnych oraz wspiera samorządność młodzieży poprzez szkolenia, spotkania i warsztaty;
- Sekretariat do spraw Młodzieży stwarza warunki do aktywności młodzieży w ramach struktur międzynarodowych poprzez udział w programie Erasmus+ oraz inicjowanie projektów w ramach programów Interreg;
- Sekretariat do spraw Młodzieży inicjuje wydarzenia, które sprzyjają kreowaniu regionu jako miejsca przyjaznego ludziom młodym i miejsca przyjaznego życiu (szczególnie wydarzenia o charakterze ekologicznym i kulturowym);
- Sekretariat do spraw Młodzieży stale dba o dostosowanie oferty oraz modyfikację sposobu propagowania polityki młodzieżowej w sposób przystępny, atrakcyjny i dostosowany do zmieniającej się rzeczywistości i potrzeb młodych ludzi;
- Sekretariat do spraw Młodzieży pozyskuje środki z Unii Europejskiej (Interreg, Erasmus+) na działania skierowane do młodzieży, co umożliwia zwiększenie zakresu działań i zwiększenie dotarcia do grupy docelowej w takich obszarach jak chociażby zdrowie psychiczne.

Bariery:

- brak świadomości w wybranych pojedynczych samorządach potrzeby angażowania młodzieży w życie publiczne, co często utrudnia lokalne inicjatywy na rzecz tworzenia rad młodzieżowych w wybranych gminach, powiatach i współpracę z lokalnymi samorządami;
- niski poziom orientacji organizacji pozarządowych bezpośrednio w sprawy młodzieży i ukierunkowania na samą młodzież jako docelowy podmiot działań;
- brak koncentracji młodzieży wokół dużych organizacji, co powoduje konieczność docierania w wiele miejsc jednocześnie celem aktywizacji młodzieży;
- duże zniechęcenie młodzieży do aktywności publicznej, szczególnie po okresie pandemii.

3.5.2

Polityka gospodarcza

województwa
zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Samorząd, wykonując obowiązki w zakresie wspierania rozwoju gospodarczego regionu, realizuje następujące zadania:

- pobudzanie aktywności gospodarczej;
- podnoszenie poziomu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki województwa;
- tworzenie warunków rozwoju gospodarczego, w tym kreowanie rynku pracy;
- wspieranie i prowadzenie działań na rzecz podnoszenia poziomu wykształcenia obywateli;
- wspieranie rozwoju nauki i współpracy między sferą nauki i gospodarki;
- popieranie postępu technologicznego oraz innowacji.

Priorytetem w zakresie prowadzonej polityki gospodarczej jest kształtowanie jak najkorzystniejszego środowiska funkcjonowania lokalnej gospodarki oraz kreowanie stabilnego zrównoważonego wzrostu. Samorząd województwa poprzez politykę wyznacza i nakreśla podmiotom współtworzącym potencjał gospodarczy Pomorza Zachodniego główne kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego.

Rolą polityki jest w szczególności świadome oddziaływanie władz regionalnych oraz ich otoczenia na gospodarkę, jej dynamikę oraz strukturę, a także na zewnętrzne relacje gospodarcze za pomocą określonych narzędzi służących do osiągnięcia zaplanowanych celów.

Część zadań z zakresu polityki gospodarczej jest realizowane przez spółki akcyjne, których akcjonariuszem jest Województwo Zachodniopomorskie (WZ).

Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (ZARR S.A.) oraz Koszalińska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (KARR S.A.), podążając za celami statutowymi, inicjują działania wspierające oraz promujące zrównoważony rozwój regionalny poprzez:

- wspomaganie rozwoju MŚP;
- wdrażanie instrumentów finansowych dla MŚP;
- wsparcie rozwoju innowacyjności;
- finansowanie podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- wspomaganie inwestorów w podejmowaniu działalności w regionie oraz promocję gospodarczą.

Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.

W związku z postępującym transferem środków z instrumentów finansowych dostępnych w ramach Funduszy Europejskich 2021-2027 i Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), z przeznaczeniem na realizację projektów inwestycyjnych, następuje wzrost liczby ogłaszanych przetargów publicznych i realizowanych kontraktów, a w konsekwencji – zapotrzebowania MŚP na tego typu produkty poręczeniowe. Implikowało to konieczność uzupełnienia oferty instrumentów reporeczeniowych o nowy produkt gwarancyjny o parametrach umożliwiających udzielanie przez podmioty, o których mowa w art. 6b ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, poręczeń przewidzianych zapisami ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych tj. wadium, zabezpieczenia udzielonej zaliczki oraz zabezpieczenia należytego wykonania umowy.

Największa liczba wsparć trafiła do przedsiębiorców z siedzibą w powiatach: miasto Szczecin, miasto Koszalin oraz w powiecie kołobrzeskim. Natomiast wiodącym PKD inwestycji były inwestycje dotyczące działalności handlowej, budownictwa oraz działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi.

Centrum Inicjatyw Gospodarczych

Ważnym elementem rozwoju województwa jest wykorzystanie szans rozwoju w obszarze zielonych technologii (w tym w szczególności OZE oraz gospodarki wodorowej). Wprowadzona na początku marca 2025 nowelizacja ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych zlikwiduje zasadę 10H, która od 2016 r. blokowała rozwój farm wiatrowych. Nowe przepisy przewidują minimalną odległość 500 metrów od zabudowań i mają znacząco skrócić czas realizacji inwestycji (z obecnych 5-7 lat do 3-5 lat). Zmiany te

pozwolą na postawienie wielu nowych instalacji. Zgodnie z zapowiedziami przedstawicieli rządu akt ma trafić do sejmu już podczas posiedzenia, które rozpocznie się 2 kwietnia 2025 r.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030

Cel II: Dynamiczna gospodarka

Kształtowanie wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wzmacnianie konkurencyjności regionu.

Polityka Gospodarcza Województwa Zachodniopomorskiego

Cel I: Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy;

Cel II: Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw;

Cel III: Doskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym.

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego 2030

Cel 1: Rozwój społeczeństwa innowacyjnego;

Cel 2: Podniesienie poziomu konkurencyjności przedsiębiorstw;

Cel 3: Wzmacnianie roli nauki w budowaniu innowacyjnej gospodarki;

Cel 4: Kształtowanie otoczenia instytucjonalnego przyjaznego innowacjom.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego

Cel VII: Wzrost i rozwój gospodarczy.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 oraz Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027

Cele:

1. Wzmocnienie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji.
2. Wzmacnianie konkurencyjności MŚP.

Priorytety Współpracy Zagranicznej Województwa Zachodniopomorskiego

Cele współpracy zagranicznej:

- wzmocnienie pozycji województwa w regionie Morza Bałtyckiego;
- rozwój powiązań komunikacyjnych i infrastrukturalnych na obszarze przygranicznym;
- rozwój polsko-niemieckiej współpracy transgranicznej;
- rozwój europejskiej współpracy terytorialnej w oparciu o Środkowoeuropejski Korytarz Transportowy Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej.

Cele i główne działania realizowane w 2024 r.

Cel I – Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy

Centrum Inicjatyw Gospodarczych

1. Konferencja SmartUp! High Tide – 5-6 listopada 2024 r.

Cykliczne spotkania środowiska nauki, biznesu oraz IOB. Głównym celem realizacji zadania było wzmocnienie systemu wsparcia innowacji i przedsiębiorczości w regionie poprzez dostarczenie wiedzy na temat najnowszych rozwiązań w tym obszarze, ze szczególnym uwzględnieniem skutecznego rozwoju startupów, metod i trendów w zarządzaniu oraz wymianę poglądów i doświadczeń pomiędzy przedstawicielami regionalnego systemu innowacji i środowiska startupowego. Podczas wydarzenia dyskutowano na poniższe tematy:

- Wzrost firmy a budowanie wartości;
- Jak przekonać aniołów biznesu do swojego pomysłu;

- Dlaczego czasami lepiej postawić na fundusz niż na anioła biznesu?;
- Jak firmy z regionu zdobywają rynek?;
- Jak bezpiecznie pożyczyć pieniądze na rozwój startupu i nie tylko?.

Dodatkowo w ramach konferencji zrealizowano cykl warsztatów m.in:

- Budowanie wizerunku, prowadząca: Daria Prochenka;
- Pozyskiwanie funduszy dla startupów, prowadzący: Paweł Żebrowski;
- Jak się zaprezentować, żeby przyciągnąć uwagę inwestorów? prowadzący: Damian Wielechowski;
- e-Commerce Bez Granic, prowadzący: Michał Lew;
- Budowanie silnego zespołu, prowadzący: Damian Wielechowski;
- Mierz w firmie to, co istotne, prowadzący: Sebastian Muliński.

Łącznie w konferencji i warsztatach wzięło udział ponad 300 uczestników.

Wydatkowanie w 2024 r.: 190 000,00 zł

Działanie zrealizowane w ramach *Pomorze Zachodnie – nowy wymiar innowacji*, finansowanego ze środków programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027, Priorytet 1 – Fundusze Europejskie na rzecz przedsiębiorczego Pomorza Zachodniego, Działanie 1.4 Wzmocnienie procesu przedsiębiorczego odkrywania i rozwój ekosystemu innowacji.

2. Spotkania wodorowe

W dniach 19-22 września 2024 r. odbyła się wizyta studyjna przedstawicieli Pomorza Zachodniego w Wielkopolsce. W wizycie studyjnej udział wzięli reprezentanci podmiotów należących do ekosystemu innowacji Pomorza Zachodniego takich jak: Politechnika Morska, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny, Regionalne Centrum Transferu Technologii, firmy z branży OZE i zainteresowane rozwojem technologii wodorowych oraz Centrum Inicjatyw Gospodarczych UM WZP. Podczas wyjazdu dyskutowano odnośnie kierunków rozwoju gospodarki wodorowej oraz poruszano zagadnienia związane z projektami edukacyjnymi, które mają aktywizować lokalne firmy i naukowców. Rozmawiano także na temat inicjatyw i zagadnień związanych z popularyzacją tej tematyki wśród społeczności lokalnych. Uczestnicy skorzystali również z możliwości zapoznania się z praktycznymi możliwościami zastosowania wodoru. Wizyta studyjna umożliwiła wymianę doświadczeń i najlepszych praktyk pomiędzy Pomorzem Zachodnim a Wielkopolską, co w przyszłości może prowadzić do wspólnych inicjatyw w obszarze gospodarki wodorowej.

Wydatkowanie w 2024 r.: 11 459, 95 zł

Działanie zrealizowane w ramach *Pomorze Zachodnie – nowy wymiar innowacji*, finansowanego ze środków programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027, Priorytet 1 – Fundusze Europejskie na rzecz przedsiębiorczego Pomorza Zachodniego, Działanie 1.4 Wzmocnienie procesu przedsiębiorczego odkrywania i rozwój ekosystemu innowacji.

3. Wsparcie prorozwojowej działalności naukowej

W 2024 r., Politechnika Koszalińska otrzymała dofinansowanie na prowadzenie działalności naukowo-badawczej poprzez rozbudowę systemu atomizacji proszków metali do wytwarzania przyrostowego w zastosowaniu inżynierii biomedycznej celem świadczenia usług naukowo-badawczych oraz prowadzenia kształcenia na studiach magisterskich i inżynierskich.

Wydatkowanie w 2024 r.: 200 000,00 zł

Źródło finansowania: środki własne Województwa

4. Wspieranie zadań z zakresu nauki

W ramach zadań związanych ze wspieraniem nauki, środki finansowe przeznaczono na umożliwienie prezentacji potencjału regionu podczas dwóch dużych wydarzeń targowych, które odbędą się w 2025 r.:

- **BALTEXPO 2025** – jedno z największych w kraju targów dotyczących branży morskiej, zakres targów obejmuje m.in. wyposażenie terminali przeładunkowych, budownictwo okrętowe, urządzenia napędowe, wyposażenie pokładowe i elektroniczne jednostek pływających, remonty i przebudowy statków jak i wszelkiego rodzaju usługi morskie (holownicze, armatorskie i w zakresie infrastruktury), jak również zagadnienia związane z morskim przemysłem militarnym;
- **NetZero Energy 2025 i H2POLAND** – to wydarzenie w formule konferencyjno-wystawienniczej poświęcone: energii i dekarbonizacji przemysłu, tematyce związanej z wodorem i paliwami syntetycznymi, AI w energetyce, magazynowaniu energii, OZE, energetyce jądrowej.

Wsparcie w 2024 uzyskały także liczne lokalne inicjatywy: VI Spotkanie Nauki i Biznesu (ZUT), Manewry Politechniki Morskiej (PM), X Ogólnopolska Sesja Kół Naukowych (ZUT), zjazd szkoleniowy doktorantów, wydarzenie Nauka i Biznes – nauka i przemysł łączą siły, wydarzenie „Słodko-Gorzkie Smaki” (Centrum Nauki Filary), XXV Konferencja Zarządzania Finansami (US), spotkanie sieciujące centra nauki z Pomorza Zachodniego.

Wydatkowanie w 2024 r.: 115 299, 00 zł

WYDZIAŁ ROLNICTWA I RYBACTWA

Zadania w zakresie rozwoju rolnictwa:

1. Utrzymanie zdrowotności oraz liczebności rodzin pszczelich na terenie województwa zachodniopomorskiego poprzez zakup karmy z dodatkami prebiotycznymi

W 2024 roku zakupiono 70,43 tony karmy, w którą zabezpieczono 1 387 pszczelarzy z terenu województwa zachodniopomorskiego (50,78 kg/pszczelarza). Rezultatem projektu jest zwiększenie wśród pszczelarzy świadomości o zasadach polepszania zdrowotności rodzin pszczelich i prowadzenia pasiek w odpowiednich warunkach sanitarnych gwarantujących zdrowotność rodzin pszczelich, a tym samym wymierne wyniki gospodarcze. Zadanie skierowane do wszystkich pszczelarzy województwa zachodniopomorskiego (niezależnie od ich przynależności do związku).

Wydatkowanie w 2024 r.: 299 973,36 zł

2. Dofinansowanie doświadczeń w zakresie Porejestrów Doświadczalnictwa Odmianowego (PDO)

W ramach zadania w roku 2024 dofinansowano badanie 142 odmian roślin uprawnych (jęczmień ozimy, pszenica ozima, pszenżyto ozime, żyto ozime, jęczmień jary, pszenica jara, pszenżyto jare, ziemniaki jadalne bardzo wczesne). Wyniki doświadczeń zawierające charakterystykę badanych odmian zostaną opublikowane w opracowaniu „Wyniki Porejestrów Doświadczeń Odmianowych w województwie zachodniopomorskim w 2024 roku”. Upowszechnienie informacji o odmianach prowadzone było przez Stację Doświadczalną Oceny Odmian w Szczecinie Dąbiu i odbywało się poprzez organizowanie szkoleń, konferencji, dni otwartych i dni pola w Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian w Nowych Liniach, Zakładzie Doświadczalnym Oceny Odmian w Białogardzie i Rarwinie oraz uczestnictwie w takich

wydarzeniach jak np. Targi Agro-Pomerania. Zainteresowanie rolników podczas tych wydarzeń było duże z uwagi na to, że wyniki badań ukierunkowane są bezpośrednio na potrzeby praktyki rolniczej i służą rolnikom do świadomego stosowania w ich gospodarstwach odmian upraw dających najlepsze efekty ekonomiczne. Z wyników tych korzystają również doradcy pracujący w Zachodniopomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach czy czasopisma branżowe.

Wydatkowanie w 2024 r.: 129 617,40 zł

Źródło finansowania: środki własne Województwa

3. Zakup nagród w konkursie „Bezpieczne gospodarstwo rolne”

Celem konkursu jest promocja zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwach rolnych. Uczestnikami konkursu mogą być wyłącznie gospodarstwa rolne prowadzące działalność rolniczą. Organizatorem konkursu jest Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Warszawie. Współorganizatorami konkursu są: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi; Państwowa Inspekcja Pracy; Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa i Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa. Właściciele gospodarstw rolnych uczestniczący w konkursie mają okazję do zaprezentowania swojego miejsca pracy i osiągnięć zawodowych, zdobycia cennych nagród, a przede wszystkim poddania swojego gospodarstwa profesjonalnemu audytowi bezpieczeństwa pracy, który wykonują komisje konkursowe.

Wydatkowanie w 2024 r.: 1 420,00 zł

4. Wydanie broszury i ulotek w zakresie upowszechniania znajomości przepisów ustawy o ochronie zwierząt

Celem wydania broszury i ulotek jest rozpowszechnianie dobrych praktyk w produkcji zwierzęcej (np. w chowie bydła mlecznego, trzody chlewnej), będących gwarancją uzyskania bezpiecznych, wysokiej jakości produktów pochodzenia zwierzęcego pozyskiwanych od zdrowych zwierząt przy użyciu metod zarządzania prawidłowych zarówno z punktu widzenia dobrostanu zwierząt, ochrony środowiska. Zadanie jest realizowane w ramach „Programu upowszechniania znajomości przepisów ustawy o ochronie zwierząt wśród rolników w województwie zachodniopomorskim na lata 2022-2024” przyjętego przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego Uchwałą z dnia 6 grudnia 2021 r. Nr 1771/21.

Wydatkowanie w 2024 r.: 3 000,00 zł

5. Współorganizacja Forum Rolników Ekologicznych

Forum jest adresowane do rolników województwa zachodniopomorskiego wytwarzających w ramach swojej działalności produkty ekologiczne i ma na celu podniesienie wiedzy z zakresu uprawy roślin metodami ekologicznymi oraz metod i rozwiązań dotyczących sprzedaży wytworzonych produktów. Forum ma na celu również wymianę doświadczeń czy wskazanie sposobów rozwiązywania problemów, z jakimi borykają się rolnicy ekologiczni.

Wydatkowanie w 2024 r.: 3 000,00 zł

6. Szkolenie nt. uregulowań prawnych dotyczących Listy Produktów Tradycyjnych

Lista prowadzona jest przez ministra rolnictwa i rozwoju wsi i stanowi swoisty, spisywany systematycznie katalog polskich i zachodniopomorskich żywnościowych produktów, których specyficzny charakter i właściwości wynikają z zastosowania historycznie ugruntowanych i udokumentowanych metod produkcji. Na tej ministerialnej liście odnaleźć można także zachodniopomorskie specjały. Obecnie znajduje się na niej 60 produktów z Pomorza Zachodniego. Dominują produkty z kategorii: miody, napoje, wyroby piekarnicze czy warzywa i owoce, ale nie brakuje również produktów rybołówstwa, gotowych dań oraz produktów mięsnych. Pomorze Zachodnie to bogaty kulturowo obszar, w tym z tradycyjnymi kulinarnymi specjałami. Wiele z tych produktów i ich receptur można ustrzec od

zapomnienia, poprzez ich wpisanie na Listę Produktów Tradycyjnych. Zachodniopomorskie produkty mogą stać się częścią dziedzictwa kulinarnego regionu, przyczyniając się tym samym do budowania „małych ojczyzn kulinarnych”. Należy przy tym podkreślić, że każdy kto wytwarza produkt, którego historia i tradycyjny sposób wytwarzania związane są z dawnymi i obecnymi gospodarzami tych ziem, ma szansę ubiegać się o jego wpis na listę. Celem zachęcenia potencjalnych wnioskodawców do podjęcia działań o wpis wytwarzanych przez siebie produktów żywnościowych na w/w Listę realizowane są tematyczne szkolenia.

Wydatkowanie w 2024 r.: 1 680,00 zł

7. Utworzenie strefy pn. „Aleja zachodniopomorskie smaki – produkty tradycyjne Pomorza Zachodniego” podczas wydarzeń :

- Targi Rolne Agro Pomerania w Barzkowicach – 17 213,87 zł;
- Kiermasz wielkanocny na Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie – 29 470,93 zł;
- Jarmark Bożonarodzeniowy na Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie – 59 238,87zł;
- Westpomeranian Greenfield – 15 000,00 zł;
- Warsztaty Kulinarne Zero waste – współorganizacja warsztatów dla młodzieży szkolnej – 15 000,00 zł;
- Wydarzenia z zakresu rozwoju rolnictwa np. pokazy kulinarne, jubileusze, warsztaty kulinarne, etc. – 15 999,19 zł;
- The Tall Ships Races – 48 00,92 zł;
- Jarmark Jakubowy – 3 787,35 zł;
- Aleja Smaków Zachodniopomorskich Smaków w OFF Marinie – Bazar Smakosza w OFF Marina – 40 000,00 zł;
- Festiwal Słowian i Wikingów – 20 895,80 zł;
- Dożynki Wojewódzkie (dotacja celowa) – 393 613,61 zł;
- Promocja produktów LTiR podczas Pol'and'Rock 2024 – 18 246,21 zł;
- Konkurs Tradycji Kulinarnych w Przelewicach – 16 190,50 zł;
- Festiwal Tradycji Pomorza Zachodniego – 9 365,25 zł;
- Promocja produktów lokalnych, tradycyjnych i regionalnych – 10 840,03 zł;
- Targi Smaki Regionów – 108 977,17 zł.

Wydatkowanie w 2024 r.: 821 839,70 zł

8. Zadanie: Ochrona zwierząt łownych i gospodarowanie ich zasobami

W 2024 r. zlecono 250 czynności szacowania szkód (ogłędzin i szacowań ostatecznych) w oparciu o zweryfikowane wnioski o odszkodowania. Ogółem koszty szacowania wyniosły 236 607 zł. Wypłacono 175 odszkodowań na łączną kwotę 1 179 110,72 zł.

Wydatkowanie w 2024 r.: 1 415 718,00 zł

Źródło finansowania: Środki na szacowanie szkód i wypłatę odszkodowania są przekazywane z budżetu Skarbu Państwa przez wojewodę.

9. Zadanie: Ochrona gruntów rolnych – budowa i modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych.

W 2024 r. wypłacono dotacje na łączną kwotę 7 573 451,52 zł, środki zostały przekazane 12 beneficjentom

- 4 powiatowym – Białogardzki, Myśliborski, Koszaliński, Pyrzycki;
- 8 gminom – Świerzno, Miasto Darłowo, Dolice, Chojna, Darłowo, Świeszyno, Pyrzyce, Sławno.

Dotacje na zdania wynikające z ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, a w szczególności w zakresie budowy/modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych cieszą się dużym zainteresowaniem wśród samorządów powiatowych oraz gminnych. Każdego roku modernizacji poddawanych jest wiele kilometrów dróg dojazdowych do gruntów rolnych. W ramach realizacji zadania poprawie ulega sieć dróg prowadzących bezpośrednio do gruntów rolnych, co ma realny wpływ na zwiększenie produkcji w sektorze rolnym.

Wydatkowanie w 2024 r.: 7 573 452, 00 zł

Źródło finansowania: środki własne Województwa

Zwiększenie gęstości sieci stacji meteorologicznych w województwie zachodniopomorskim:

W ramach programu posadowiono 2 stacje meteorologiczne w gminach: Dolice oraz Barlinek, które na ten cel otrzymały po 50 000 złotych. Posadowienie nowej stacji agrometeorologicznej w ramach programu „Zwiększenie gęstości sieci stacji meteorologicznych w województwie zachodniopomorskim” będzie skutkowało nie tylko uzyskaniem wiarygodniejszych danych dotyczących województwa, poprzez uszczelnienie systemu monitoringu zjawisk pogodowych, ale równocześnie będzie możliwe optymalne rozmieszczenie punktów pomiarowych. Jednocześnie punkty te włączone zostały do Systemu Monitoringu Suszy Rolniczej.

Wydatkowanie w 2024 r.: 100 000,00 zł

Źródło finansowania: środki własne Województwa

KOSZALIŃSKA AGENCJA ROZWOJU REGIONALNEGO S.A.**1. SZOWES – OWES w regionie koszalińskim PLUS**

Kompleksowym wsparciem merytorycznym (doradztwo, szkolenia, wizyty studyjne, ożywienie społeczno-gospodarcze itp.) i finansowym (środki na utworzenie i utrzymanie 90 miejsc pracy) zostanie objętych 148 podmiotów ekonomii społecznej z terenu subregionu koszalińskiego.

Wydatkowanie w 2024 r.: 5 145 925,00 zł

2. SZOWES – OWES w regionie szczecińskim PLUS

Kompleksowym wsparciem merytorycznym (doradztwo, szkolenia, wizyty studyjne, ożywienie społeczno-gospodarcze itp.) i finansowym (środki na utworzenie i utrzymanie 90 miejsc pracy) zostanie objętych 158 podmiotów ekonomii społecznej z terenu subregionu szczecińskiego.

Wydatkowanie w 2024 r.: 48 000,00 zł

3. SZOWES – OWES w regionie stargardzkim PLUS

Kompleksowym wsparciem merytorycznym (doradztwo, szkolenia, wizyty studyjne, ożywienie społeczno-gospodarcze itp.) i finansowym (środki na utworzenie i utrzymanie 104 miejsc pracy) zostanie objętych 171 podmiotów ekonomii społecznej z terenu subregionu szczecińskiego.

Wydatkowanie w 2024 r.: 676 190,00 zł

4. SZOWES – OWES w regionie szczecińskim PLUS

Kompleksowym wsparciem merytorycznym (doradztwo, szkolenia, wizyty studyjne, ożywienie społeczno-gospodarcze itp.) i finansowym (środki na utworzenie i utrzymanie 106 miejsc pracy) zostanie objęte 193 podmioty ekonomii społecznej z terenu subregionu szczecińskiego.

Wydatkowanie w 2024 r.: 48 000,00 zł

5. Plan działania na rzecz ekonomii społecznej i umiejętności współpracy oraz zaawansowane systemy szkoleń edycja 2024 (BASE)

Pokrycie wkładu własnego dla realizowanego projektu Plan działania na rzecz ekonomii społecznej i umiejętności współpracy oraz zaawansowane systemy szkoleń dostosowane do różnych potrzeb społecznych Ekosystemu Ekonomii Społecznej w Europie (BASE) Blueprint for Social Economy and Proximity Skills & Advanced Trainings Schemes Adaptable to diverse Social Economy Ecosystem in Europe.

Wydatkowanie w 2024 r.: 30 000,00 zł

6. Program Społecznik na lata 2022-2024

Program umożliwiający pozyskanie mikrodotacji w max. wysokości 5 tys. zł (min. 585 mikrodotacji rocznie), na działania służące lokalnym społecznościom na obszarze województwa zachodniopomorskiego.

Wydatkowanie w 2024 r.: 3 460 038,34 zł

Cel II – Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw

Centrum Inicjatyw Gospodarczych

1. Realizacja Inicjatyw gospodarczych

Wydatki bieżące zostały poniesione na zapewnienie kompleksowej obsługi inwestorów poprzez realizację projektów inwestycyjnych, w tym koszty wizyt inwestorów oraz współorganizację przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym i eksportowym np.: organizacja spotkań okołobiznesowych dla przedsiębiorców, w tym m.in.:

- Spotkanie biznesowe dla przedsiębiorców z Pomorza Zachodniego – 12 marca 2024 r.
Spotkania biznesowe dla Przedsiębiorców z Pomorza Zachodniego organizowane są przez Centrum Inicjatyw Gospodarczych cyklicznie od 2009 roku. Wydarzenie to jest wyjściem naprzeciw oczekiwaniom przedsiębiorców obsługiwanych przez CIG, do których należą nie tylko polscy, ale przede wszystkim zagraniczni inwestorzy. Inicjatywa daje przestrzeń i stwarza atmosferę do rozmów na temat nowych inwestycji, oceny bieżącej sytuacji oraz prezentacji oferty inwestycyjnej regionu. Spotkanie umożliwia także nawiązanie kontaktów pomiędzy środowiskami: biznesowym, otoczenia biznesu oraz samorządu województwa, co niewątpliwie pozytywnie wpływa na zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych z regionu oraz JST w realizację wspólnej polityki rozwoju województwa.
- Udział Województwa Zachodniopomorskiego w Targach Edukacyjnych EduPower 2024 – 8-9 października 2024 r.

Targi edukacyjne EduPower 2024 to dwa dni spotkań, dyskusji i warsztatów, które są odpowiedzią na rosnące zapotrzebowanie na wykwalifikowane kadry w branży OZE oraz na potrzebę budowania świadomości społecznej na temat perspektyw rozwoju zawodowego w sektorze energetycznym. 8-9 października 2024 r. w hali Netto Arena w Szczecinie, uczestnicy mieli możliwość wymienić się doświadczeniami oraz nawiązać nowe kontakty biznesowe i naukowe. Przedstawiono ofertę szkół, instytucji publicznych oraz firm związanych z energetyką, co pozwoliło zaprezentować potencjał regionu w sektorze OZE.

- Promocja produktów lokalnych, tradycyjnych i regionalnych województwa zachodniopomorskiego podczas wydarzeń gospodarczych realizowanych przez Centrum Inicjatyw Gospodarczych. Centrum Inicjatyw Gospodarczych realizuje działania związane z sieciowaniem współpracy z instytucjami zaangażowanymi zarówno w proces obsługi inwestora, jak i internacjonalizacji zachodniopomorskich firm. Wzorem lat ubiegłych CIG jest zaangażowane w proces zapewniania zachodniopomorskim przedsiębiorstwom warunków do współpracy z nowymi partnerami zagranicznymi oraz nawiązania lub poszerzenia kontaktów handlowo – gospodarczych poprzez organizację krajowych i zagranicznych spotkań gospodarczych i wizyt studyjnych.

W 2024 r. odbyły się 23 wizyty przedstawicieli potencjalnych inwestorów głównie z Niemiec, Norwegii, Szwecji i Chin, jak również z Hiszpanii, Danii i Finlandii. Przyjęto łącznie ok. 38 nowych zapytań inwestycyjnych oraz zorganizowano wiele spotkań online z przedstawicielami potencjalnych inwestorów, konsulatami, firmami HR oraz jednostkami samorządu terytorialnego. W 2024 r. sfinalizowano 6 projektów inwestycyjnych.

Wydatkowanie w 2024 r.: 535 494,00 zł

2. Wyjazdowe misje gospodarcze z opcją stoiska wystawowego:

- 3-6 września 2024 r. misja gospodarcza dla MŚP na Międzynarodowe Targi Budowy i Wyposażenia Statków, Maszyn i Technologii Morskich – SMM Hamburg 2024. Targi SMM Hamburg 2024 organizowane są co 2 lata, to jedno z najważniejszych na świecie wydarzeń dotyczących branży morskiej i logistycznej. Na powierzchni ponad 90 tys. m² prezentowało się blisko 2 tys. wystawców, a odwiedzających było kilkadziesiąt tysięcy osób. Pomorze Zachodnie gościło na targach SMM w roli wystawcy z własną powierzchnią wystawienniczą o wielkości 30 m², z której mogli korzystać uczestnicy misji wyjazdowej. W misji uczestniczyło 29 przedstawicieli firm działających w różnorodnych profilach branży morskiej i około-morskiej. Udział w wydarzeniu zapewnił spotkania bezpośrednie z klientami, z którymi firmy już współpracują, a także umożliwił pozyskanie nowych kontrahentów.
- 24-27 września 2024 r. misja gospodarcza dla MŚP na Międzynarodowe Targi WindEnergy. Targi WindEnergy, organizowane co 2 lata, są międzynarodową platformą spotkań i nawiązywania kontaktów biznesowych dla producentów, poddostawców, firm usługowych oraz dystrybutorów i odbiorców energii wiatrowej. Na powierzchni 75 tys. m² prezentowało się w tym roku ponad 1,6 tys. wystawców, a uczestniczyło ponad 43 tysiące osób z około 100 krajów świata. W misji uczestniczyło 24 przedstawicieli firm. Udział w wydarzeniu zapewnił spotkania bezpośrednie z klientami, z którymi firmy już współpracują, a także umożliwił pozyskanie nowych kontrahentów.

3. Indywidualne wyjazdy przedsiębiorców na wybrane targi lub inne międzynarodowe wydarzenia gospodarcze

Indywidualne misje gospodarcze mają na celu wzrost umiędzynarodowienia zachodniopomorskich przedsiębiorstw. Przedsiębiorcy w ramach tego działania mogą wziąć udział w zagranicznych targach, konferencjach i innych wydarzeniach, dzięki którym będą mieli możliwość rozwinięcia działalności eksportowej. Przedsiębiorcy mają okazję zaprezentować swoją ofertę potencjalnym partnerom handlowym z innych krajów oraz nawiązać bezpośrednie relacje biznesowe podczas targów. W 2024 r. z dofinansowania skorzystały 24 przedsiębiorstwa.

Wydatkowanie w 2024 r.: 161 582,46 zł

Działanie zrealizowane w ramach Ster na eksport, finansowanego ze środków programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027, Priorytet 1 – Fundusze Europejskie na rzecz przedsiębiorczego Pomorza Zachodniego, Działanie 1.9 Przygotowanie i wdrożenie nowych modeli biznesowych przedsiębiorstw (w tym wspólne projekty przedsiębiorstw i IOB).

4. Indywidualne wyjazdy przedsiębiorców na międzynarodowe targi z własnym stoiskiem wystawowym

Indywidualne misje gospodarcze mają na celu wzrost umiędzynarodowienia zachodniopomorskich przedsiębiorstw. Przedsiębiorcy w ramach tego działania otrzymują dofinansowanie na zakup stoiska na targach branżowych, które sami wybierają. W 2024 r. z dofinansowania skorzystało 7 przedsiębiorstw.

Wydatkowanie w 2024 r.: 146 492,73 zł

Działanie zrealizowane w ramach Ster na eksport, finansowanego ze środków programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027, Priorytet 1 – Fundusze Europejskie na rzecz przedsiębiorczego Pomorza Zachodniego, Działanie 1.9 Przygotowanie i wdrożenie nowych modeli biznesowych przedsiębiorstw (w tym wspólne projekty przedsiębiorstw i IOB).

5. Warsztaty i seminaria dla mikro, małych i średnich przedsiębiorców, w tym m.in.:

- Szkolenie dla MŚP pn. "Social media w biznesie" – 15 osób;
- Warsztaty szkoleniowe pt. „Jak zwiększyć rentowność swojej firmy z wykorzystaniem wskaźników efektywności – KPI” dla MŚP – 12 osób;
- Seminarium "Definiowanie regionalnej mapy drogowej dla opakowań dla żywności" – 13 osób.

Wydatkowanie w 2024 r.: 19 777,70 zł

Działanie zrealizowane w ramach Ster na eksport, finansowanego ze środków programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027, Priorytet 1 – Fundusze Europejskie na rzecz przedsiębiorczego Pomorza Zachodniego, Działanie 1.9 Przygotowanie i wdrożenie nowych modeli biznesowych przedsiębiorstw (w tym wspólne projekty przedsiębiorstw i IOB).

6. Spotkania biznesowe/ spotkania networkingowe w tym m.in.:

- Spotkanie biznesowe z przedstawicielami Enterprise Singapore.
Pomorze Zachodnie odwiedzili przedstawiciele Enterprise Singapore (kontakt nawiązany podczas misji gospodarczej Wind Energy, Hamburg 2024), którzy rozpoznawali potencjał inwestycyjny Pomorza Zachodniego. W ramach wizyty przedstawiciele singapurskiego biznesu spotkali się z przedstawicielami CIG oraz pełnomocnikiem Marszałka ds. gospodarki morskiej, wzięli udział w konferencji polsko-niemieckiej o tematyce energetyki odnawialnej, spotkali się z przedstawicielami Politechniki Morskiej oraz odwiedzili zachodniopomorskie przedsiębiorstwa z branży morskiej;
- Spotkanie networkingowe pn.: To share international & experience in business. Tematem przewodnim była energetyka wiatrowa i wodorowa;
- OFF SHORE – Innowacja i przyszłość. Zachodniopomorskie Centrum Zasobów Wiatrowych. Celem wydarzenia jest budowanie osobistych relacji oraz dzielenie się wiedzą i doświadczeniem, co sprzyja rozwojowi biznesu w regionie;
- Spotkanie networkingowe pn.: Planowanie scenariuszy rozwoju firmy
Warsztat skierowany był do przedstawicieli małych i średnich przedsiębiorstw z sektora komponentów elektronicznych i elektronicznych. Miał na celu otwarcie nowych horyzontów zrównoważonego rozwoju.

Wydatkowanie w 2024 r.: 8 596,70 zł

Działanie zrealizowane w ramach Ster na eksport, finansowanego ze środków programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027, Priorytet 1 – Fundusze Europejskie na rzecz przedsiębiorczego Pomorza Zachodniego, Działanie 1.9 Przygotowanie i wdrożenie nowych modeli biznesowych przedsiębiorstw (w tym wspólne projekty przedsiębiorstw i IOB).

7. Wspieranie przedsiębiorczości – dotacje dla NGO

Wydatki przeznaczone są na realizację zadań publicznych w obszarze wspomagania rozwoju gospodarczego i rozwoju przedsiębiorczości w 2024 r. w województwie zachodniopomorskim (dotacje dla NGO). Uchwałą Nr 662/24 z dnia 29 kwietnia 2024 r. Zarząd WZ rozstrzygnął otwarty konkurs ofert. Udzielono 13 dotacji w ramach otwartego konkursu na poniższe działania:

- Konkurs Przedsiębiorca Roku Pomorza Zachodniego 2024, realizator: Północna Izba Gospodarcza w Szczecinie;
- Targi Rzemiosła i Techniki, realizator: Fundacja Reaktywacji Rzemiosła i Aktywizacji Zawodowej;
- "Rozwój przedsiębiorczości wśród rzemieślników województwa zachodniopomorskiego poprzez udział w kursach kwalifikacyjnych", realizator: Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców w Szczecinie;
- "Białogardzka Gala Biznesu", realizator: Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych;
- UCZEŃ RZEMIOSŁA – TO BRZMI DUMNIE edycja 2024, realizator: Fundacja Rzemiosła Szczecińskiego na Rzecz Uczniów Rzemiosła im. Edwarda Wódkiewicza Przewodniczącego Rady Izby Rzemieślniczej w Szczecinie;
- Przedsiębiorczość szansą rozwoju, realizator: Północna Izba Gospodarcza Szczecin;
- AI dla Twojego biznesu, realizator: Stowarzyszenie Klaster ICT Pomorze Zachodnie;
- VI WARSZTATY STRATEGICZNE „SMART 2024. ROBOTYZACJA I BUDOWANIE ZESPOŁÓW W PRZEMYŚLE”, realizator: Stowarzyszenie Klaster Metalika dla Przemysłu;
- SPARKcamp 2024; realizator: Stowarzyszenie SPARK;
- TEDxKoszalin 2024, realizator: Stowarzyszenie SPARK;
- Wydarzenie "Duch przedsiębiorczości" edycja II, realizator: Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Szczecina i Pomorza Zachodniego BUSINESS CLUB SZCZECIN;
- GALA RZEMIOSŁA ZACHODNIOPOMORSKIEGO 2024, realizator: Izba Rzemieślnicza w Szczecinie.

Wydatkowanie w 2024 r.: 125 000,00 zł

Źródło finansowania: środki własne Województwa

GABINET MARSZAŁKA**1. Działania na rzecz zwiększenia wykorzystania potencjału gospodarczego Pomorza Zachodniego.**

W 2024 r. treści stworzone pod marką Pomorze Zachodnie osiągnęły 170 milionów wyświetleń (w oficjalnych kanałach komunikacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego). Pod marką Pomorze Zachodnie prowadzona jest szeroka i wielowymiarowa polityka komunikacyjna w takich mediach cyfrowych jak Facebook, Instagram, TikTok, X, LinkedIn czy Youtube. Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego w latach 2022-2024 otrzymywał tytuł „Złotego Lajka” przyznawaną przez Radę Programową Local-SoMe oraz Związek Miast Polskich. Nagroda doceniała najbardziej angażujące strategie komunikacyjne dla mieszkańców na poziomie regionalnym, z wykorzystaniem mediów społecznościowych do efektywnej i innowacyjnej wymiany informacji.

Cykliczna, konsekwentna i wysoko zasięgowa komunikacja (łącznie blisko 100 mln wyświetleń w roku 2024), w znaczącej mierze dotycząca obszaru gospodarki (30-40% wszystkich publikacji w mediach społecznościowych) była kierowana do mieszkańców regionu, a także odwiedzających region z innych części Polski oraz Europy. W ten sposób budowany był przekaz silnej marki – Pomorza Zachodniego. Znaczna część działań była realizowana poprzez User Generated Content – czyli treść pochodzącą bezpośrednio od użytkowników ww. platform. Zabieg ten pozwala na przekrojowe i bezpłatne działania komunikacyjne, ale także wzmacnianie relacji z użytkownikami mediów społecznościowych.

Powyższa promocja była możliwa dzięki:

- Wykonaniu zdjęć dokumentujących potencjał gospodarczy Pomorza Zachodniego – 40 527,15 zł;
- Produkcji materiałów filmowych i opracowaniu materiałów redakcyjnych – 107 692,32 zł;
- Dostępowi do systemu umożliwiającego monitoring Internetu przez Instytut Monitorowania Mediów – 7 189,92 zł;
- Zleconym usługom copywriterskim – 2 386,20 zł;
- Zleceniu działań wspierających obsługę mediów społecznościowych – 48 288,26 zł;
- Współpracy z agencją Ringer Axel Springer Polska Sp. z o.o. – w ramach prowadzenia kampanii promocyjno-informacyjnej prezentującej potencjał gospodarczy Pomorza Zachodniego w ramach patronatu redakcyjnego miesięcznika Forbes – 51 045,00 zł;
- Przygotowaniu i wykonaniu materiałów promocyjno-informacyjnych – 33 206,70 zł;
- Współpracy z redakcjami posiadającymi doświadczenie w ogólnopolskiej promocji w celu wyprodukowania spotów reklamowych oraz promocji regionu w programach tej redakcji – 121 075,47 zł brutto;
- Zakupowi mobilnych, cyfrowych nośników promocyjno-informacyjnych na potrzeby przeprowadzenia kampanii informacyjno-promocyjnej projektu – 12 998,00 zł.

Wydatkowanie w 2024 r.: 424 409,02 zł

Działania zrealizowane w ramach projektu pn. „Pomorze Zachodnie – Innowacyjne, Kreatywne, Nowoczesne” finansowanego z programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego, FEPZ.01.08 „Promocja innowacji i przedsiębiorczości oraz profesjonalizacji obsługi inwestorów”.

2. Promocja potencjału gospodarczego przy wykorzystaniu mobilnego centrum promocyjno-informacyjnego

W ramach promocji potencjału regionu przez pryzmat lokalnej przedsiębiorczości przeprowadzono działania przy wykorzystaniu mobilnego centrum promocyjno-informacyjnego, stanowiącego nowy kanał, umożliwiający z jeszcze większym powodzeniem dotarcie z ofertą do podmiotów (szczególnie skupiając się na mikro, małych i średnich przedsiębiorcach) z terenów, gdzie utrudniony jest dostęp do wszechstronnej informacji. Realizacja działania w tak innowacyjnej formie wsparła pozytywny wizerunek gospodarczy Pomorza Zachodniego oraz kompleksową strategię budowania i promowania marki województwa, przedstawiając je jako region silny gospodarczo, otwarty na innowacje, nowe pomysły

biznesowe i rozwój inteligentnych rozwiązań. W roku 2024 kamper z pracownikami UMWZ na pokładzie przejechał ponad 2 900 km, zatrzymując się m.in. w takich miejscowościach jak Szczecinek, Białogard, Kołobrzeg, Drawsko Pomorskie, Świdwin, Sławno, Świnoujście, Gryfice, Kamień Pomorski, Goleniów, Łobez, Gryfino, Myślibórz, Choszczno, Pyrzyce, Police.

W ramach prowadzenia realizacji działań wspierających i promujących wzmacnianie pozycji regionalnej gospodarki i lokalnej przedsiębiorczości prowadzone są wyjazdy w teren mniejszego zespołu wspierającego, który ma zadanie docierania z ofertą inwestycyjną oraz współorganizacji CamperTour.

Wydatkowanie w 2024 r.: 19 986,88 zł

Działanie zrealizowane w ramach projektu pn. „Pomorze Zachodnie – Innowacyjne, Kreatywne, Nowoczesne” finansowanego z programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego, FEPZ.01.08 „Promocja innowacji i przedsiębiorczości oraz profesjonalizacji obsługi inwestorów”.

3. Promocja gospodarcza Pomorza Zachodniego podczas wydarzeń z cyklu Biznes Camp

W 2024 r. (22,23 i 29 czerwca) zorganizowano 3 plenerowe wydarzenia w trzech miejscowościach (Stargard, Koszalin, Wałcz), mających na celu wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki i lokalnej przedsiębiorczości na arenie krajowej, ukazanie regionu jako dogodnego miejsca do tworzenia i rozwijania biznesu, ukazanie konkurencyjności i innowacyjności zachodniopomorskiej przedsiębiorczości jak również upowszechnienie idei uczenia się przez całe życie.

Wydatkowanie w 2024 r.: 139 797,00 zł

Działanie zrealizowane w ramach projektu pn. „Pomorze Zachodnie – Innowacyjne, Kreatywne, Nowoczesne” finansowanego z programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego, FEPZ.01.08 „Promocja innowacji i przedsiębiorczości oraz profesjonalizacji obsługi inwestorów”.

4. Współorganizacja wydarzenia TEDx Koszalin 2024

W dniu 28 września 2024 r. Pomorze Zachodnie współorganizowało wydarzenie o charakterze biznesowym, którego jednym z celów było wspieranie rozwoju osobistego. TED jest organizacją non profit zajmującą się ideami wartymi propagowania. Wydarzenie opiera się na 20 minutowych wystąpieniach prelegentów. Wystąpienia najczęściej związane są z prowadzeniem biznesu, sukcesem osobistej marki, polityką.

Wydatkowanie w 2024 r.: 15 000,00 zł

Działanie zrealizowane w ramach projektu pn. „Pomorze Zachodnie – Innowacyjne, Kreatywne, Nowoczesne” finansowanego z programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego, FEPZ.01.08 „Promocja innowacji i przedsiębiorczości oraz profesjonalizacji obsługi inwestorów”.

KOSZALIŃSKA AGENCJA ROZWOJU REGIONALNEGO S.A.**1. Działanie 6.6 Rozwój pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców w regionie „Usługi BUR kluczem do sukcesu przedsiębiorstwa”**

Wsparcie skierowane do przedsiębiorców i przedsiębiorstw z obszaru województwa zachodniopomorskiego z sektora mikro, małych i średnich oraz ich pracowników w ramach Podmiotowego Systemu Finansowania usług rozwojowych z Bazy Usług Rozwojowych, tj.: doradztwo, coaching, mentoring, usługi szkoleniowe, usługi o charakterze zawodowym, studia podyplomowe, egzaminy mające na celu nabycie, potwierdzenie lub wzrost kompetencji usługobiorcy, w tym przygotowujące do uzyskania kwalifikacji lub umożliwiające potwierdzenie kwalifikacji lub pozwalające na jego rozwój.

Wydatkowanie w 2024 r.: 4 109 043,13 zł

2. Pożyczki uniwersalne

- cele **obrotowe** (bieżące) – finansowanie zapotrzebowania przedsiębiorcy na kapitał obrotowy tj. pokrycie bieżących wydatków przedsiębiorstwa wynikających z prowadzonej przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej;
- cele **inwestycyjne** lub **inwestycyjno-obrotowe** – finansowanie przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym realizowanych na terenie województwa zachodniopomorskiego, ewentualnie zapotrzebowania na kapitał obrotowy, obejmujące m.in.:
 - zakup, budowę lub modernizację obiektów produkcyjnych, usługowych, handlowych lub innych składników majątku trwałego przedsiębiorstwa;
 - zakup maszyn, urządzeń lub modernizację posiadanego parku maszynowego, w tym także zakup środków transportu bezpośrednio związanych z celem realizowanego przedsięwzięcia,
 - wdrażanie nowych rozwiązań technicznych lub technologicznych w tym także zakup niezbędnych licencji, patentów itp.;
 - zakup wartości niematerialnych i prawnych;
 - tworzenie nowych miejsc pracy;
 - kapitał obrotowy/pokrycie bieżących wydatków przedsiębiorstwa wynikających z prowadzenia działalności gospodarczej (w tym niezwiązanych bezpośrednio z realizowaną inwestycją), w wysokości stanowiącej do 30% wartości udzielonej pożyczki.

Stan na dzień 31 grudnia 2024 r.

	Za rok 2024
łączna liczba zawartych umów od początku realizacji projektu	96 szt.
łączna liczba pożyczek udzielonych od początku realizacji projektu	96 szt.
łączna liczba zawartych umów w roku 2024	37 szt.
łączna liczba pożyczek udzielonych w roku 2024	37 szt.
łączna wartość zawartych umów od początku realizacji projektu	21 052 631,58 zł
łączna wartość udzielonych pożyczek od początku realizacji projektu	21 052 631,58 zł
łączna wartość zawartych umów w roku 2024	8 341 315,79 zł
łączna wartość udzielonych pożyczek w roku 2024	8 341 315,79 zł

3. Standardowa Pożyczka Rozwojowa (pierwsza edycja)

- Pożyczkobiorca może sfinansować Inwestycje Końcowe realizowane na terenie województwa zachodniopomorskiego, których celem jest rozwój przedsiębiorstw bądź poprawa konkurencyjności firmy, w szczególności polegające na wdrażaniu innowacji produktowych, procesowych i nietechnologicznych, a także przyczyniających się do wykorzystania potencjału regionu, przez przedsiębiorstwa z sektora MŚP;

- Finansowane Inwestycje Końcowe powinny przyczyniać się do wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstwa (również na rynku międzynarodowym) poprzez m.in. inwestycje w wartości niematerialne i prawne, maszyny, urządzenia i wyposażenie, zapewniające robotyzację/automatyzację procesów wytwórczych, rozwój poziomu technologicznego wdrożenie nowych bądź ulepszonych wyrobów i usług;
- Pożyczki udzielane są wyłącznie na te elementy Inwestycji Końcowej, które nie są fizycznie ukończone lub w pełni wdrożone na dzień podjęcia decyzji inwestycyjnej przez Pożyczkodawcę, tj. na dzień podjęcia prawnie wiążącego zobowiązania do udzielenia Pożyczki.

Stan na dzień 31 grudnia 2024 r.

	Za rok 2024
łączna liczba zawartych umów od początku realizacji projektu	5 szt.
łączna liczba pożyczek udzielonych od początku realizacji projektu	3 szt.
łączna liczba zawartych umów w roku 2024	5 szt.
łączna liczba pożyczek udzielonych w roku 2024	3 szt.
łączna wartość zawartych umów od początku realizacji projektu	1 590 000,00 zł
łączna wartość udzielonych pożyczek od początku realizacji projektu	650 000,00 zł
łączna wartość zawartych umów w roku 2024	1 590 000,00 zł
łączna wartość udzielonych pożyczek w roku 2024	650 000,00 zł

4. Standardowa Pożyczka Rozwojowa (druga edycja)

- Pożyczkobiorca może sfinansować Inwestycje Końcowe realizowane na terenie województwa zachodniopomorskiego, których celem jest rozwój przedsiębiorstw bądź poprawa konkurencyjności firmy, w szczególności polegające na wdrażaniu innowacji produktowych, procesowych i nietechnologicznych, a także przyczyniających się do wykorzystania potencjału regionu, przez przedsiębiorstwa z sektora MŚP;
- Finansowane Inwestycje Końcowe powinny przyczyniać się do wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstwa (również na rynku międzynarodowym) poprzez m.in. inwestycje w wartości niematerialne i prawne, maszyny, urządzenia i wyposażenie, zapewniające robotyzację/automatyzację procesów wytwórczych, rozwój poziomu technologicznego wdrożenie nowych bądź ulepszonych wyrobów i usług;
- Pożyczki udzielane są wyłącznie na te elementy Inwestycji Końcowej, które nie są fizycznie ukończone lub w pełni wdrożone na dzień podjęcia decyzji inwestycyjnej przez Pożyczkodawcę, tj. na dzień podjęcia prawnie wiążącego zobowiązania do udzielenia Pożyczki.

Stan na dzień 31 grudnia 2024 r.

	Za rok 2024
łączna liczba zawartych umów od początku realizacji projektu	4 szt.
łączna liczba pożyczek udzielonych od początku realizacji projektu	4 szt.
łączna liczba zawartych umów w roku 2024	4 szt.
łączna liczba pożyczek udzielonych w roku 2024	4 szt.
łączna wartość zawartych umów od początku realizacji projektu	286 048,00 zł
łączna wartość udzielonych pożyczek od początku realizacji projektu	170 000,00 zł
łączna wartość zawartych umów w roku 2024	286 048,00 zł
łączna wartość udzielonych pożyczek w roku 2024	170 000,00 zł

5. Pożyczka Obrotowa Plus

Pożyczka może być przeznaczona na pokrycie bieżących wydatków OO wynikających z prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, realizowanych w Obszarze preferencji lub poza Obszarem preferencji i związanych z:

- pokrywanie wydatków bieżących związanych z wynagrodzeniami;
- pokrywanie wydatków bieżących związanych z kosztami utrzymania pomieszczeń i infrastruktury;

- zakup towarów i usług związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą;
- zapłata zobowiązań o charakterze publicznoprawnym.

Stan na dzień 31 grudnia 2024 r.

	Za rok 2024
Łączna liczba zawartych umów od początku realizacji projektu	6 szt.
Łączna liczba pożyczek udzielonych od początku realizacji projektu	5 szt.
Łączna liczba zawartych umów w roku 2024	6 szt.
Łączna liczba pożyczek udzielonych w roku 2024	5 szt.
Łączna wartość zawartych umów od początku realizacji projektu	2 530 000,00 zł
Łączna wartość udzielonych pożyczek od początku realizacji projektu	2 070 000,00 zł
Łączna wartość zawartych umów w roku 2024	2 530 000,00 zł
Łączna wartość udzielonych pożyczek w roku 2024	2 070 000,00 zł

ZACHODNIOPOMORSKA AGENCJA ROZWOJU REGIONALNEGO S.A.

1. W 2024 r. na realizację działań, w postaci implementacji odpowiednio sprofilowanych instrumentów finansowych, Zachodniopomorski Fundusz Rozwoju wydatkował łącznie 164 423 858,00 zł (wartość wsparcia przekazanego odbiorcom ostatecznym), z czego 73 114 300,00 zł zostało przeznaczone na instrumenty o charakterze poręczeniowym, zaś pozostała kwota 91 309 558,00 zł na pożyczki dystrybuowane w modelu dwustopniowym (tj. bezpośrednio przez ZARR) lub trójstopniowym (poprzez pośredników finansowych). Łącznie wsparto 416 przedsiębiorstw z regionu. Przyznano również środki na realizację 7 projektów rewitalizacyjnych przyczyniających się do poprawy jakości życia mieszkańców, stanu środowiska naturalnego i kulturowego, przywrócenia ładu przestrzennego oraz ożywienia gospodarczego.

Wydatkowanie w 2024 r.: 164 423 858,00 zł

2. Projekt „Dofinansowanie usług rozwojowych dla zachodniopomorskich MMŚP III” w ramach programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027 (FEPZ 2021-2027) – Działanie 6.6. „Rozwój pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców w regionie” skierowany jest do aktywnych mikro, małych i średnich przedsiębiorstw posiadających siedzibę, oddział, główne lub dodatkowe miejsce wykonywania działalności na terenie województwa zachodniopomorskiego oraz ich pracowników, zatrudnionych na terenie województwa. Wsparcie udzielane jest na zakup usług rozwojowych dostępnych w Bazie Usług Rozwojowych. Łączna wartość projektu: 39 073 529,00 zł. Łączna wysokość wkładu funduszy europejskich: 33 212 499,65 zł. Celem projektu jest wsparcie rozwojowe min. 1 100 mikro, małych, średnich przedsiębiorstw i przedsiębiorców (MMŚP) z terenu województwa zachodniopomorskiego posiadających siedzibę lub oddział lub główne lub dodatkowe miejsce wykonywania działalności w województwie oraz min. 4 400 pracowników (2 420 kobiet i 1 980 mężczyzn) zatrudnionych, w tych MMŚP. Jest on realizowany w zakresie rozwoju kompetencji, kwalifikacji dostosowanych do potrzeb pracodawcy i adaptacji do zmian w gospodarce w oparciu o system popytowy poprzez Bazę Usług Rozwojowych (BUR). Działania w projekcie umożliwią dostosowanie kompetencji, kwalifikacji pracowników do potrzeb przedsiębiorców, a tym samym wpłyną pozytywnie na rozwój samych przedsiębiorstw i ich adaptację do zmian. W efekcie projektu nastąpi realne uzupełnienie posiadanej już wiedzy pracowników.

W 2024 r. ZARR S.A. przyjęła 250 Formularzy Zgłoszeniowych oraz zawarła 177 umów wsparcia. Koszty związane z realizacją projektu rozliczone na dzień 31 grudnia 2024 r. wyniosły 1 339 696,15 zł, w tym:

- koszty bezpośrednie (zadanie 1) „Obsługa zachodniopomorskich MŚP przez Mobilnych Doradców Przedsiębiorcy” – 572 819,43 zł;
- koszty bezpośrednie (zadanie 2) „Dofinansowanie usług rozwojowych dla zachodniopomorskich Przedsiębiorców z sektora MŚP” – 645 086,16 zł;
- koszty pośrednie (zadanie 3) – 121 790,56 zł.

Projekt realizowany był w skali regionalnej, skierowany do wszystkich MMŚP mających siedzibę na terenie województwa zachodniopomorskiego. Dostępność do projektu i jego rezultatów była równa dla wszystkich przedsiębiorców, w danym naborze warunkowały je kryteria dostępu, kompletność dokumentacji oraz wysokość dostępnej alokacji.

Wskaźniki osiągnięte w 2024 r.:

Wskaźniki produktu:

- liczba MMŚP objętych usługami rozwojowymi – 129;
- liczba pracowników MMŚP objętych usługą rozwojową – 332;
- liczba osób w wieku 55 lat i więcej objętych wsparciem w programie – 31;
- liczba osób pracujących w podmiotach działających w obszarze Inteligentnych Specjalizacji Pomorza Zachodniego – 101;
- liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 4;
- liczba osób z krajów trzecich objętych wsparciem w programie – 6;
- liczba osób obcego pochodzenia objętych wsparciem w programie – 6;
- liczba osób należących do mniejszości objętych wsparciem w programie – 7.

Wskaźniki rezultatu:

- liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 92;
- liczba osób, które uzyskały zielone kwalifikacje po opuszczeniu programu – 14;
- liczba osób, które nabyły kwalifikacje zarejestrowane w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji – 1;
- liczba osób, które zakończyły doradztwo biznesowe, coaching lub mentoring – 11.

Wydatkowanie w 2024 r.: 1 339 696,15 zł

Cel III – Doskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym

Centrum Inicjatyw Gospodarczych

1. Opracowanie Raportu z wypełnienia przez Województwo Zachodniopomorskie warunku podstawowego pn. Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnej specjalizacji w ramach Celu Polityki 1 Bardziej inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej w ramach Polityki Spójności 2021-2027.

2. Licencja na narzędzie analityczne Power BI

W ramach dalszego usprawniania procesów analitycznych i monitorowania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego 2030 Centrum Inicjatyw Gospodarczych wdrożyło zaawansowane rozwiązanie Power BI. Jego zastosowanie zapewnia dużą przejrzystość i dostępność danych oraz pozwala na większą precyzję, efektywność, a także transparentność w śledzeniu realizacji założeń strategicznych.

Wydatkowanie w 2024 r.: 4 305,79 zł

Działanie zrealizowane w ramach Pomorze Zachodnie – nowy wymiar innowacji, finansowanego ze środków programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027, Priorytet 1 – Fundusze Europejskie na rzecz przedsiębiorczego Pomorza Zachodniego, Działanie 1.4 Wzmocnienie procesu przedsiębiorczego odkrywania i rozwój ekosystemu innowacji.

3. Opracowanie koncepcji graficznej oraz dostarczenie nośników promujących projekt „Pomorze Zachodnie – nowy wymiar innowacji”

Zamówione materiały posłużą do prowadzenia działań informacyjnych w ramach projektu. Dzięki nowoczesnej formie przekazu możliwym będzie zwiększenie zainteresowania tematyką innowacyjności. Spójna koncepcja materiałów umożliwi także promocję marki regionu.

Wydatkowanie w 2024 r.: 38 892,60 zł

Działanie zrealizowane w ramach Pomorze Zachodnie – nowy wymiar innowacji, finansowanego ze środków programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027, Priorytet 1 – Fundusze Europejskie na rzecz przedsiębiorczego Pomorza Zachodniego, Działanie 1.4 Wzmocnienie procesu przedsiębiorczego odkrywania i rozwój ekosystemu innowacji.

WYDZIAŁ WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ I TURYSTYKI

1. Podwyższenie kapitału zakładowego w spółce Fundusz Pomerania

W ramach realizacji powyższego celu, Województwo Zachodniopomorskie w latach 2024-2026 dokona dokapitalizowania Spółki „Fundusz Pomerania” Sp. z o.o. na łączną kwotę 6 mln zł.

W roku 2024 Województwo w ramach podwyższenia kapitału zakładowego przekazało Spółce z o.o. „Fundusz Pomerania” kwotę 2 mln zł. Pozyskane przez Spółkę środki przeznaczone zostały między innymi na kapitał poręczeniowy w celu zabezpieczenia transakcji dla przedsiębiorców z województwa zachodniopomorskiego z sektora MŚP na gwarancje należytego wykonania umowy, gwarancję jakości i za wady oraz gwarancję zwrotu zaliczki. Ponadto dokapitalizowanie umożliwiło zwiększenie jednostkowego poziomu poręczenia dla jednego przedsiębiorcy z 1,5 mln zł do 1,7 mln zł, co znacząco wpłynęło na zdolność Funduszu do udzielania większej liczby i wyższych kwot poręczeń. Zwiększenie poziomu poręczenia obejmowało wszystkie produkty oferowane przez Fundusz, tj. poręczenia kredytów, pożyczek, leasingów, wadium przetargowych, gwarancji należytego wykonania umowy oraz gwarancji bankowych. Zwiększenie poziomu maksymalnego poręczenia z 1,5 mln zł do 1,7 mln zł miało szczególne znaczenie w kontekście większych potrzeb finansowych przedsiębiorstw, udostępnionych linii poręczeniowych, o które ubiegały się firmy w drugiej połowie roku. Dzięki temu Fundusz mógł udzielać większych poręczeń, co pozwoliło na objęcie wsparciem szerszego kręgu firm, w tym tych realizujących inwestycje czy też kontrakty o wyższych wartościach. W wyniku dokapitalizowania Fundusz Pomerania znacząco zwiększył wartość udzielanych poręczeń, szczególnie w zakresie gwarancji należytego wykonania umowy. W roku 2024 udzielił łącznie 642 poręczenia na łączną wartość 70,34 mln zł. Wartość samych gwarancji wzrosła o 21,5% w 2024 r. w porównaniu do 2023 r., z 10,22 mln zł do 12,41 mln zł. W roku 2024 udzielono 216 gwarancji. Dokapitalizowanie miało również wpływ na ogólną wysokość kapitału poręczeniowego, który na dzień 30 czerwca 2024 r. wynosił 33,44 mln zł, a na koniec 2024 roku osiągnął wartość 37,17 mln zł, co stanowi wzrost o 11%. Taki wzrost wartości poręczeń i kapitału poręczeniowego pozwolił Funduszowi na dalsze wspieranie lokalnych przedsiębiorców, umożliwiając im dostęp do finansowania na korzystniejszych warunkach oraz zwiększając zdolność do realizacji bardziej ambitnych projektów inwestycyjnych. Działania te przyczyniły się do wzrostu konkurencyjności firm w regionie oraz pozytywnie wpłynęły na rozwój lokalnej gospodarki.

Wydatkowanie w 2024 r.: 2 000 000,00 zł

WYDZIAŁ PREZYDIALNY

1. Współpraca na rzecz wzmocnienia instytucji dialogu społecznego. Zgodnie z zawartą umową Nr 1/2024 z dnia 3 stycznia 2024 r. oraz aneksem nr 1/2024 z dnia 27 maja 2024 r. Wojewoda Zachodniopomorski przekazał na rachunek bankowy Województwa Zachodniopomorskiego dotację celową w kwocie 122 457,00 zł z przeznaczeniem na zapewnienie funkcjonowania Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego.

Wydatkowanie w 2024 r.: 122 456,00 zł

Wnioski i podsumowanie

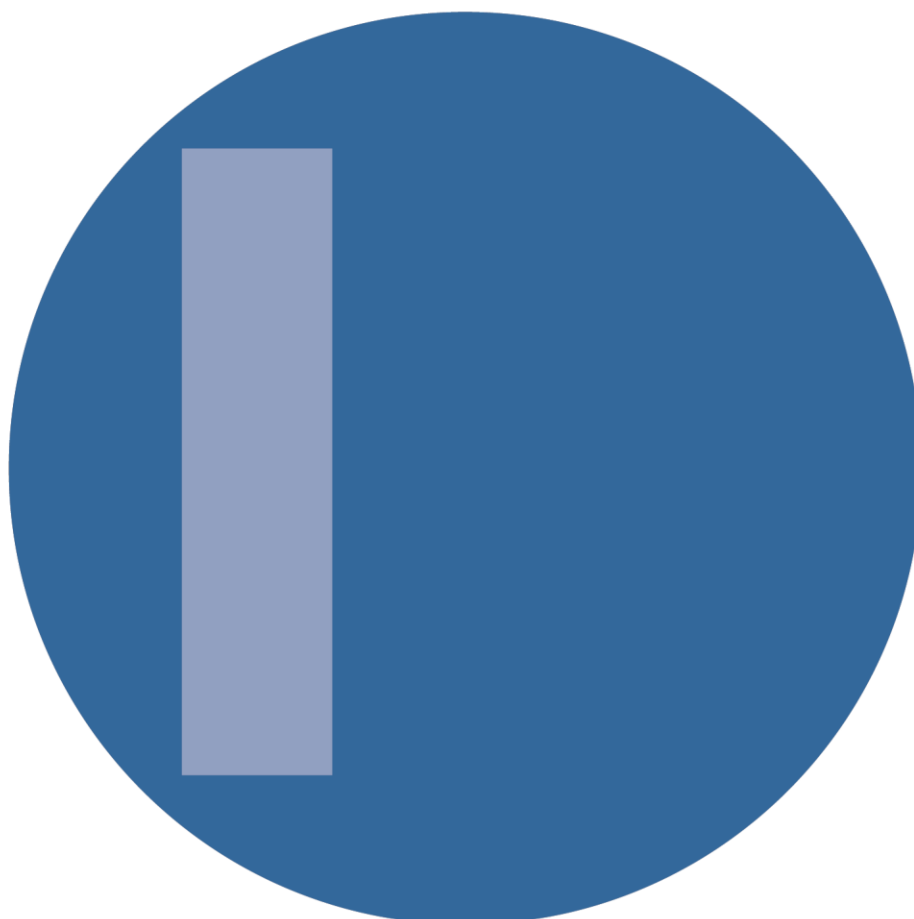
1. Obecnie – uwzględniając zbudowany dotychczas potencjał organizacyjno-finansowy w regionie – przy zastosowaniu najlepszych praktyk i doświadczeń, wyposażony w dodatkowe zasoby finansowe, Zachodniopomorski Fundusz Rozwoju działający w ZARR S.A. jest w pełni przygotowany do zintensyfikowania realizacji celów strategicznych samorządu województwa na rzecz wzmocnienia potencjału podmiotów gospodarczych z sektora MŚP w oparciu o instrumenty finansowe służące ograniczeniu zjawiska luki finansowania, w tym służące zwiększeniu nakładów na innowacyjność czy podejmowaniu inicjatyw prowadzących do rozwoju inteligentnych specjalizacji Pomorza Zachodniego.
2. Rozpoczęta w 2023 roku przez KARR S.A. absorpcja kolejnej puli środków europejskich w ramach nowej perspektywy finansowej, skierowana została w roku 2024 w ramach działalności Spółki przede wszystkim na wzmocnienie potencjału podmiotów gospodarczych i zwiększenie możliwości ich rozwoju kapitałowego (dofinansowanie usług rozwojowych, finansowe instrumenty zwrotne) oraz wsparcie ekonomii społecznej (finansowanie tworzenia nowych miejsc pracy).
3. Prowadzony w Centrum Inicjatyw Gospodarczych projekt „Pomorze Zachodnie – nowy wymiar innowacji” stanowi kontynuację działań wzmacniających regionalny ekosystem innowacji oraz proces przedsiębiorczego odkrywania w oparciu o Regionalną Strategię Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego 2030. Planowane w jego ramach przedsięwzięcia i różnorodne inicjatywy stanowią odpowiedź na pojawiające się potrzeby i zmiany zachodzące w regionie. Głównym celem projektu jest rozwój przyjaznego innowacjom otoczenia oraz zwiększenia intensywności współpracy w ramach działalności B+R+I.
4. W Urzędzie Marszałkowskim prowadzony jest projekt „Pomorze Zachodnie Innowacyjne, Kreatywne, Nowoczesne”, który w swoich założeniach zakłada wsparcie dla sektora MŚP oraz osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej, budowanie potencjału Pomorza Zachodniego przez pryzmat lokalnej przedsiębiorczości oraz udział i współorganizację różnych przedsięwzięć umożliwiających gospodarczą promocję regionu. Z kolei w ramach projektu „Ster na eksport” władze regionu chcą dążyć do wzmacniania trwałego wzrostu i konkurencyjności sektora MŚP poprzez utrwalenie procesów internacjonalizacji oraz wzrostu potencjału eksportowego.
5. Ważnym elementem rozwoju województwa jest również wykorzystanie szans rozwoju w obszarze zielonych technologii (w tym w szczególności OZE oraz gospodarki wodorowej). Procedowane obecnie zmiany przepisów o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych zlikwiduje zasadę 10H, która od 2016 roku blokowała rozwój produkcji energii wiatru na lądzie. Potencjalna powierzchnia pod inwestycje w farmy wiatrowe wzrośnie w Polsce o 26%, umożliwiając budowę nawet 10 GW nowych mocy do 2030 r. To otwiera nowe możliwości przed Pomorzem Zachodnim, które w połączeniu z dynamicznym rozwojem morskiej energetyki wiatrowej ma szansę stać się nowym zagłębiem przemysłowym w kraju, stwarzającym dogodne warunki rozwoju przedsiębiorstwom potrzebującym stałego dostępu do dużej ilości energii.
6. Konieczna jest kontynuacja wsparcia działalności innowacyjnej i badawczej firm oraz zwiększenie skali działań B+R i poprawa pozycji regionu w rankingu innowacyjności Regional Innovation Scoreboard.
7. Istotne będzie rozwijanie potencjału zachodniopomorskich przedsiębiorców poprzez wsparcie w zakresie tworzenia i wdrażania innowacji, utrzymywania miejsc pracy, zwiększanie udziału w łańcuchach kooperacji oraz zwiększanie ekspansji zagranicznej.

3.5.3

Polityka rynku pracy

województwa
zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

W 2024 roku utrzymywały się niekorzystne zjawiska gospodarcze oraz demograficzne, które miały wpływ na sytuację na regionalnym rynku pracy. Tym samym działania Samorządu Województwa, podobnie jak w 2023 roku, były podejmowane w sytuacji wymagającej eliminowania lub osłabiania ich negatywnego oddziaływania. Działania ukierunkowane były na wsparcie zarówno strony popytowej, jak i podażowej rynku pracy. Szczególny nacisk został położony na utrzymanie jak najwyższego – zarówno w wymiarze jakościowym, jak i ilościowym – poziomu kapitału ludzkiego w regionie. Spośród obszarów podejmowanych działań, w pierwszej kolejności należy wymienić:

- działania związane z podnoszeniem poziomu kompetencji zawodowych osób, które już uczestniczą w rynku pracy, w tym działania, które ułatwiają utrzymanie miejsca pracy, a także mobilność na rynku pracy poprzez sprawne dostosowanie się do zachodzących w jego ramach zmian popytowych oraz szybkie podjęcie nowej pracy w przypadku jej utraty;
- działania wspierające dla osób dopiero przygotowujących się do wejścia na rynek pracy, w tym zwłaszcza działania wzbogacające początkowy kapitał kompetencyjny oraz wspierające dokonywanie optymalnych wyborów edukacyjnych i zawodowych;
- działania wspierające dla osób w oddaleniu od rynku pracy, w tym działania ułatwiające podjęcie pracy, a także zachęcające do jej podjęcia.

Bardzo istotnym obszarem wsparcia było także realizowanie programów prozdrowotnych przeciwdziałających opuszczaniu rynku pracy spowodowanym uniemożliwianym aktywność zawodową stanem zdrowia. Ważnym oddziaływaniem prorozwojowym podjętym w ramach realizacji polityki rynku pracy, którego celem było wzmocnienie skuteczności podejmowanych działań, był rozwój potencjału diagnostycznego i prognostycznego jednostek samorządu województwa.

W 2024 roku odnotowano wystąpienie szeregu czynników negatywnie wpływających na krajową i regionalną gospodarkę, a w konsekwencji również na krajowy i regionalny rynek pracy. Należy wymienić przede wszystkim: osłabienie koniunktury gospodarczej w UE (zwłaszcza w sektorze przemysłowym), wzrost cen energii, jeden z najwyższych w UE wzrost kosztów pracy, a także utrzymujące się na wysokim poziomie stopy procentowe, poziom inflacji powyżej celu inflacyjnego NBP (choć wyraźnie niższy niż w 2023 roku) oraz utrzymywanie się trendu spadkowego liczby mieszkańców województwa (w tym zarówno w wieku przedprodukcyjnym, jak i produkcyjnym). Utrzymujące się trudne warunki gospodarcze nie przełożyły się jednak na wartości jednego z najważniejszych wskaźników rynku pracy, jakim jest stopa bezrobocia rejestrowanego. Zarówno kształt zmian (dynamika zjawiska) stopy bezrobocia, jak i jej wartości były w województwie zachodniopomorskim zbliżone w 2024 roku do odnotowanych w 2023 roku.

Podobna sytuacja występowała w przypadku liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w zachodniopomorskich Powiatowych Urzędach Pracy (PUP). Do końca I połowy 2024 roku utrzymywał się trend spadkowy liczby ofert pracy na największych polskich portalach rekrutacyjnych (na podstawie danych *Grant Thornton*). Jednak w II połowie roku odnotowano w tym obszarze wyraźny wzrost. W 2024 roku utrzymał się trwający od 2022 roku trend spadkowy liczby ofert pracy zgłaszanych do zachodniopomorskich PUP (najniższa liczba zarejestrowanych ofert od 2014 roku). Należy podkreślić, że w 2024 roku na zachodniopomorskim rynku pracy odnotowano także pozytywne zmiany. W pierwszej kolejności zwraca uwagę wyraźny wzrost wartości wskaźników zatrudnienia oraz aktywności zawodowej.

W przypadku pierwszego z wymienionych, jego poziom zrównał się z wartością wskaźnika dla całego kraju (56,8%). To dopiero drugi przypadek od 2010 roku, w którym wskaźnik ten był równy lub przewyższał wartość dla całego kraju. W 2024 roku wyraźnie wzrósł także współczynnik aktywności zawodowej (58,1%), który przyjął wartość najwyższą od 2010 roku. Na uwagę zasługuje również spadek w województwie – do najniższego poziomu od 2015 roku – liczby osób biernych zawodowo.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia jako narzędzie wdrażania Krajowego Programu Reform określa priorytetowe grupy bezrobotnych i innych osób wymagających objęcia wsparciem na regionalnym rynku pracy.

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 jako dokument strategiczny określa kierunki priorytetowe dla wszystkich polityk realizowanych przez samorząd województwa i jego jednostek. Stanowi odniesienie m.in. w kształtowaniu warunków dla rozwoju gospodarki, tworzenia nowych i nowoczesnych miejsc pracy, zarządzania procesami zachodzącymi na lokalnym i regionalnym rynku pracy.

Inteligentne Specjalizacje Województwa Zachodniopomorskiego jest to dokument określający wartość i znaczenie konkretnej specjalizacji w kreowaniu i wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań społeczno-gospodarczych, przedstawiający potrzeby i kierunki rozwoju regionu.

Polityka rynku pracy województwa zachodniopomorskiego z perspektywą do 2030 roku jest dokumentem ukierunkowanym na poprawę warunków sprzyjających aktywności zawodowej mieszkańców województwa, wsparciu przedsiębiorców w procesie adaptacji do zmieniających się warunków gospodarczych oraz utrzymywania wysokiego poziomu wykorzystania regionalnych zasobów kapitału ludzkiego, a także stymulowania procesów sprzyjających włączeniu społecznemu.

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego 2030 pełni rolę programu rozwoju, realizującego zapisy Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2030 roku. Definiuje aktywność samorządu na rzecz kształtowania wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wzmacniania konkurencyjności regionu.

Zoperacjonalizowany Program Wdrażania Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 dla Województwa Zachodniopomorskiego jest dokumentem obejmującym elementy niezbędne do zaplanowania skutecznych działań mających na celu stworzenie możliwości i warunków do rozwoju umiejętności niezbędnych do wzmocnienia kapitału społecznego, włączenia społecznego, wzrostu gospodarczego i osiągnięcia wysokiej jakości życia.

Cele i główne działania realizowane w 2024 r.

CEL I – Poprawa warunków sprzyjających aktywności zawodowej mieszkańców województwa WSPÓŁPRACA I PARTNERSTWA

Współpraca pomiędzy Wojewódzkim Urzędem Pracy w Szczecinie, a Powiatowymi Urzędami Pracy z terenu województwa zachodniopomorskiego w ramach Umowy Partnerstwa Lokalnego Na Rzecz Badań Rynku Pracy umożliwia monitorowanie procesów społeczno-gospodarczych w powiatach województwa zachodniopomorskiego, poprzez konsolidację działań rozwojowo-badawczych na poziomie regionalnego rynku pracy oraz umożliwia m.in. podniesienie poziomu aktywności zawodowej mieszkańców powiatów poprzez dostarczenie instytucjom wspierającym rozwój zatrudnienia niezbędnych informacji i danych, dotyczących planowanych form i kierunków działań aktywizujących zgodnych z potrzebami lokalnego rynku pracy. W 2024 r. ramach Umowy Partnerstwa Lokalnego Na Rzecz Badań Rynku Pracy, zrealizowano 12 edycję badania pn. Europejski Barometr Rynku Pracy. Badanie jest międzynarodowym projektem budowy wiodących wskaźników dla rynku pracy. Europejski Barometr Rynku Pracy odzwierciedla przewidywane krótkoterminowe zmiany w poziomie bezrobocia i zatrudnienia na europejskim rynku pracy. Badanie realizowane jest przy udziale ekspertów rynku pracy z wojewódzkiego oraz z powiatowych urzędów pracy. W ramach Umowy Partnerstwa Lokalnego Na Rzecz Badań Rynku, w 2024 r. wypracowany i zatwierdzony został schemat realizacji cyklicznego badania dotyczącego „Sytuacji społeczno-zawodowej zarejestrowanych osób bezrobotnych w powiatowych urzędach pracy w 2024 roku”.

Przeprowadzona w roku 2024 12 edycja, jest kontynuacją wcześniejszych edycji badań poświęconych poznaniu sytuacji społeczno-zawodowych osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP.

W ramach umowy zawartej pomiędzy Ministrem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Samorządem Województwa Zachodniopomorskiego w 2024 roku zrealizowano badanie pn. Barometr zawodów 2025. Zadanie było kontynuacją badań przeprowadzonych w latach 2015-2024 przez Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie we współpracy z PUP oraz z biorącymi udział w panelach badawczych przedstawicielami instytucji zewnętrznych. Raport z badania stanowi jednoroczną prognozę zapotrzebowania na pracowników różnych zawodów w powiatach województwa na rok 2025. Badanie od wielu lat jest bardzo pozytywnie oceniane przez uczestniczących w nim ekspertów, o czym świadczy szerokie wykorzystywanie wyników zarówno przy określaniu kierunków kształcenia, podejmowaniu działań aktywizacyjnych przez publiczne służby zatrudnienia, działaniach promocyjnych oraz informacyjnych.

W 2024 r., w ramach zawartego Partnerstwa Lokalnego na Rzecz Rozwoju Regionalnego Rynku Pracy w województwie zachodniopomorskim pomiędzy Wojewódzkim Urzędem Pracy w Szczecinie a uczelniami z terenu województwa zachodniopomorskiego, prowadzone były działania informacyjne dot. rozpowszechnienia wyników ze zrealizowanych badań społecznych m.in. Barometru zawodów 2025.

W ramach nawiązanej międzyregionalnej współpracy wojewódzkich urzędów pracy, pracownicy WUP w Szczecinie uczestniczą w spotkaniach Zespołu ds. Badań i analiz rynku pracy oraz w ramach Grupy roboczej ds. metodologii badania Krajowego Funduszu Szkoleniowego, powołanych przez Konwent Dyrektorów WUP. Zadaniem przedmiotowych zespołów jest wymiana informacji, dzielenie się wiedzą oraz wypracowywanie wspólnych stanowisk w obszarze badań społecznych oraz wspólnych stanowisk w obszarze uczenia się przez całe życie/poradnictwa całonizowego.

POZYSKIWANIE I ROZPOWSZECHNIANIE WIEDZY O RYNKU PRACY ORAZ PROGNOZOWANIE ZACHODZĄCYCH NA NIM ZJAWISK I PROCESÓW

W ramach projektu realizowanego przez Wojewódzki Urząd Pracy pn. Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych, którego głównym celem jest budowa systemu koordynacji działań w województwie zachodniopomorskim, zorientowanych na wsparcie uczenia się przez całe życie, w tym kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się dorosłych, prowadzone były działania w ramach przyjętych do realizacji obszarów badawczych, w tym m.in. budowy systemu zapotrzebowania na kwalifikacje/kompetencje zawodowe w województwie zachodniopomorskim. System monitorowania zapotrzebowania na kwalifikacje i kompetencje zawodowe ma stanowić zestaw narzędzi analitycznych umożliwiających cykliczne zbieranie, analizowanie i raportowanie danych dotyczących potrzeb rynku pracy.

Wyniki z badania mają stanowić źródło niezbędnej wiedzy podczas planowania strategicznego i operacyjnego dla m. in. organów samorządowych, instytucji rynku pracy oraz instytucji związanych z edukacją i szkolnictwem. Integracja danych z różnych źródeł oraz standaryzacja metod pozyskiwania i analizy informacji będą stanowiły wsparcie w tworzeniu strategii rozwoju zawodowego i edukacyjnego. Podjęte działania wpisują się w zakres przyjętego w roku 2023 dokumentu pn. Zoperacjonalizowany Program Wdrażania Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 dla województwa zachodniopomorskiego.

W ramach badań i analiz dotyczących określania zapotrzebowania na zawody w regionie zrealizowano 18 badań społecznych, w tym: „Nastroje zatrudnieniowe pracodawców w woj. zachodniopomorskim (realizacja badania dla poszczególnych kwartałów danego roku)”; „Barometr zawodów 2025”; „Europejski Barometr Rynku Pracy (badanie realizowane w ok. miesięcznym – 12 edycji w 2024 r.)”; „Diagnoza przyczyn braku aktywności zawodowej wśród osób biernych zawodowo w województwie zachodniopomorskim” (celem badania było pozyskanie informacji dotyczących uwarunkowań braku aktywności zawodowej wśród osób biernych zawodowo w województwie zachodniopomorskim ze szczególnym uwzględnieniem rozwiązań w zakresie realizacji działań aktywizacyjnych).

Upowszechnienie informacji o rynku pracy realizowane było m.in.: poprzez stronę internetową WUP w Szczecinie (ok. 120 informacji sygnałnych), Facebook (@wupszczecin), LinkedIn.

Cel I – Poprawa warunków sprzyjających aktywności zawodowej mieszkańców województwa

Zadania realizowane w ramach zamykania wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego WZ 2014-2020.

Finalizowano rozliczenia dla działań, które miały na celu:

1. Zwiększenie liczby miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego i rozszerzenie oferty placówek przedszkolnych o zajęcia zwiększające szanse edukacyjne dzieci oraz doskonalenie kluczowych kompetencji uczniów prowadzących do wzmocnienia ich zdolności do przyszłego zatrudnienia. W 2024 roku zatwierdzono 3 wnioski o płatność na kwotę 551 832,74 zł, rozliczając przedsięwzięcia, w których objęto wsparciem: 11 dzieci w ramach programu dodatkowymi zajęciami, dofinansowano 8 miejsc wychowania przedszkolnego, 2 nauczycieli, 11 uczniów w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych.
2. Wzrost efektywności kształcenia zawodowego i jego dostosowanie do wymogów regionalnego rynku pracy zwiększające szanse na zatrudnienie. W 2024 r. zatwierdzono 23 wnioski o płatność na łączną kwotę 6 003 357,57 zł, obejmujące wsparciem 48 nauczycieli kształcenia zawodowego i instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz 28 uczniów w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych.
3. Wzrost zatrudnienia oraz powrót na rynek pracy osób, którym utrudnia to sytuacja rodzinna wynikająca z opieki nad dziećmi do lat 3. W 2024 r. zatwierdzono 2 wnioski o płatność na łączną kwotę 919 428,76 zł. jednym z realizowanych projektów był projekt własny WUP w Szczecinie „Zachodniopomorskie Małe Skarby”, w ramach którego, od początku realizacji do końca 2023 r. objęto wsparciem 2 162 osoby, a w związku z zapotrzebowaniem na tego typu działanie, WUP kontynuuje je w ramach projektu finansowanego ze środków programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027.
4. Zwiększenie dostępności usług społecznych, w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym. W ramach działania realizowano również wsparcie o charakterze społecznym w odpowiedzi na skutki COVID-19 oraz wykluczenie transportowe. W 2024 roku zatwierdzono 56 wniosków o płatność na łączną kwotę 19 926 018,87 zł. dla projektów, w ramach których usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym objęto 1 375 osób.
5. Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych w szczególności dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym. W ramach działania realizowano również przedsięwzięcia związane z walką i zapobieganiem COVID-19. W 2024 roku zatwierdzono 13 wniosków o płatność na łączną kwotę 5 464 687,52 zł dla projektów, w ramach których do końca 2023 roku objęto wsparciem w postaci usług zdrowotnych 849 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.
6. Wdrożenie programów zdrowotnych dla osób w wieku aktywności zawodowej oraz realizacja przedsięwzięć w zakresie wsparcia zdrowotnego w związku z zagrożeniem i skutkami COVID-19 na terenie województwa zachodniopomorskiego. W 2024 roku zatwierdzono 26 wniosków o płatność na kwotę 5 605 655,52 zł dla projektów, w ramach których usługami zdrowotnymi objęto 758 osób.
7. Wzrost kompetencji osób dorosłych, szczególnie o niskich kwalifikacjach i osób starszych w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych i języków obcych. W 2024 roku zatwierdzono 6 wniosków o płatność na łączną kwotę 3 225 781,36 zł dla projektów, w ramach których objęto wsparciem w postaci szkoleń, kursów, certyfikacji 150 osób o niskich kwalifikacjach oraz 113 osób w wieku 50 lat i więcej.

Cel II – Wsparcie przedsiębiorców w procesie adaptacji do zmieniających się warunków gospodarczych oraz utrzymania wysokiego poziomu wykorzystania regionalnych zasobów kapitału ludzkiego

Zadania realizowane w ramach zamykania wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego WZ 2014-2020.

Finalizowano rozliczenia dla działań, które miały na celu:

- 1. Wzrost liczby przedsiębiorstw z sektora mikro, małych i średnich, które zrealizowały cel rozwojowy**, wynikający z analizy potrzeb rozwojowych i motywacji pracownika oraz potrzeb i zasobów organizacji, związany z rozwojem przedsiębiorstwa lub też poprawą jego funkcjonowania. Zatwierdzono 4 wnioski o płatność na łączną kwotę 5 792 890,40 zł dla projektów, w ramach których łącznie objęto usługami rozwojowymi, w tym m.in. szkoleniami, kursami umożliwiającymi uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych, doradztwem, 622 osoby i 209 mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.

Cel III – Stymulowanie procesów sprzyjających włączeniu społecznemu

Zadania realizowane w ramach zamykania wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego WZ 2014-2020.

Finalizowano rozliczenia dla działań, które miały na celu:

- 1. Wzrost poziomu zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej.** W 2024 roku zatwierdzono 5 wniosków o płatność na łączną kwotę 5 700 043,27 zł dla projektów, w ramach których objęto wsparciem 75 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i 19 podmiotów ekonomii społecznej.

Realizacja programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027 (FEPZ 2021-2027)

W ramach FEPZ 2021-2027 zrealizowano:

- 1. Projekty powiatowych urzędów pracy na wsparcie indywidualnej i kompleksowej aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy** – w wyniku naboru podpisano 20 umów o dofinansowanie na kwotę 60 975 186,25 zł. Tym działaniem realizowano cel 1.1 Polityki Rynku Pracy Województwa Zachodniopomorskiego (dalej: PRP WZ).
- 2. Projekt własny WUP – Wsparcie dla pracowników Publicznych Służb Zatrudnienia w zakresie rozwoju ich kwalifikacji i kompetencji wynikających z potrzeb regionalnego/lokalnego rynku pracy** – przyjęto do realizacji projekt własny WUP z budżetem 5 074 117,65 zł. Tym działaniem realizowano cele 1.1, 1.5, 3.2 PRP WZ.
- 3. Projekt własny WUP – Finansowanie kosztów usług bieżącej opieki nad dziećmi do lat 5 poprzez pokrycie kosztów opłat za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym, przedszkolu lub u opiekuna dziennego** – przyjęto do realizacji projekt własny WUP z budżetem 30 444 705,87 zł. Tym działaniem realizowano cele 1.2, 1.5, 3.2 PRP WZ.
- 4. Wsparcie rozwojowe skierowane do pracowników przedsiębiorstw i przedsiębiorców w oparciu o system popytowy poprzez Bazę Usług Rozwojowych** – w wyniku naboru podpisano 1 umowę o dofinansowanie na kwotę 39 073 529,00 zł. Tym działaniem realizowano cel 2.1 PRP WZ.
- 5. Poprawa jakości i dostępności edukacji przedszkolnej** – w ramach ogłoszonego naboru podpisano 17 umów o dofinansowanie na kwotę 22 781 252,09 zł. Tym działaniem realizowano cel 1.2 PRP WZ.
- 6. Poprawa jakości i dostępności kształcenia ogólnego w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych** – w wyniku naboru podpisano 43 umowy o dofinansowanie na łączną kwotę 57 360 416,36 zł. Tym działaniem realizowano cel 1.2 PRP WZ.
- 7. Kompleksowe wsparcie na rzecz tworzenia i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej oraz wsparcie na utworzenie i utrzymanie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych** –

w wyniku naboru realizowano 4 umowy o dofinansowanie na kwotę 54 576 153,50 zł. Tym działaniem realizowano cel 3.1 PRP WZ

- 8. Kompleksowe wsparcie na rzecz rodziny, w tym pieczy zastępczej** – w wyniku naboru podpisano 18 umów o dofinansowanie na łączną kwotę 72 090 690,33 zł. Tym działaniem realizowano cel 1.5 PRP WZ. W 2024 ogłoszono 21 naborów: 20 zakończyło się w 2024 r., a 1 zakończył się w 2025 r.

ŚWIADCZENIE PORADNICTWA ZAWODOWEGO ORAZ JEGO KOORDYNOWANIE W PUBLICZNYCH SŁUŻBACH ZATRUDNIENIA NA TERENIE WOJEWÓDZTWA

Działania realizowane były w formie indywidualnego i grupowego poradnictwa zawodowego świadczonego w siedzibie WUP w Szczecinie i filii WUP w Koszalinie w Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej (CliPKZ), poza urzędem, jako tzw. usługa „mobilny doradca zawodowy” oraz w formie zdalnej. W okresie sprawozdawczym, liczba usług CliPKZ w Szczecinie świadczonych w siedzibie urzędu i poza nim wyniosła 18 990, zaś liczba osób, która skorzystała z tych usług świadczonych w formie porad indywidualnych, badań testowych, porad grupowych i grupowych informacji zawodowych wyniosła 20 681 osób, w tym 17 662 osobom udzielono indywidualnych informacji zawodowych.

W filii WUP w Koszalinie liczba świadczonych w siedzibie urzędu i poza nim wyniosła 4 282, zaś liczba osób, która skorzystała z tych usług świadczonych w formie porad indywidualnych, badań testowych, porad grupowych i grupowych informacji zawodowych wyniosła 6 128 osób, w tym 3 556 osobom udzielono indywidualnych informacji zawodowych.

Realizując działania związane z upowszechnianiem informacji o usługach urzędów pracy, Centra aktywnie uczestniczyły w organizowanych przez różne instytucje targach, giełdach, konferencjach, spotkaniach i seminariach, poświęconych problematyce poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy czy popularyzacji informacji o zawodach i pracy (stacjonarnie i online). Podczas tych masowych imprez, pracownicy nie tylko informowali o usługach organów zatrudnienia, obsługując stoisko, ale udzielali także indywidualnych konsultacji i porad oraz prowadzili warsztaty czy prezentacje tematyczne. Centrum w Koszalinie uczestniczyło w 16 wydarzeniach, a doradcy zawodowi z CliPKZ w Szczecinie uczestniczyli w 21 imprezach masowych, jak targi, giełdy, konferencje itp.

KOORDYNOWANIE NA TERENIE WOJEWÓDZTWA REALIZACJI PROGRAMÓW AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ FINANSOWANYCH Z REZERWY FUNDUSZU PRACY POZOSTAJĄCEJ W DYSPOZYCJI MINISTRA WŁAŚCIWEGO DO SPRAW PRACY

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono następujące nabory wniosków o dofinansowanie ww. programów:

- 1.** Nabór kwiecień 2024 r. – Powiatowe Urzędy Pracy złożyły **31** wniosków na kwotę **18 025 579,00 zł**, na realizację następujących programów aktywizacji zawodowej bezrobotnych:
 - w regionach wysokiego bezrobocia (8 wniosków);
 - zamieszkujących na wsi (9 wniosków);
 - z niskimi kwalifikacjami lub bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych (5 wniosków);
 - powracających z zagranicy (2 wnioski);
 - związanych z tworzeniem zielonych miejsc pracy (1 wniosek);
 - rodziców powracających na rynek pracy po okresie sprawowania opieki nad dzieckiem (2 wnioski);
 - będących dłużnikami alimentacyjnymi (2 wnioski);
 - długotrwale bezrobotnych kobiet (1 wniosek);
 - do 30 roku życia (1 wniosek).

Ministerstwo przyznało środki w wysokości **7 305 967,00 zł**.

- 2.** Nabór kwiecień 2024 r. – Powiatowe Urzędy Pracy złożyły 1 wniosek na kwotę 1 552 050,00 zł, na programy dla zwalnianych pracowników. Ministerstwo przyznało środki w wysokości **1 089 539,00 zł**.

3. Nabór czerwiec 2024 r. – Powiatowe Urzędy Pracy złożyły 2 wnioski na kwotę 3 400 900,00 zł, na programy, których realizacja wynika z diagnozy bieżących potrzeb rynku pracy (dla zwalnianych pracowników). Ministerstwo przyznało środki w wysokości **2 329 805,00 zł**.
4. Nabór lipiec 2024 r. – Powiatowe Urzędy Pracy złożyły 25 wniosków na kwotę **21 208 404,40 zł**, na realizację następujących programów aktywizacji zawodowej bezrobotnych:
 - w regionach wysokiego bezrobocia (9 wniosków), długotrwale bezrobotnych (1 wniosek), do 30 roku życia (3 wnioski), o niskich kwalifikacjach (4 wnioski), zamieszkujących na wsi (8 wniosków). Ministerstwo przyznało środki w wysokości **7 427 960,00 zł**.
5. Nabór listopad 2024 r. – Powiatowe Urzędy Pracy złożyły 3 wnioski na kwotę 788 600,00 zł, na realizację następujących programów aktywizacji zawodowej bezrobotnych:
 - w regionach wysokiego bezrobocia (2 wnioski);
 - zamieszkających na wsi (1 wniosek).

Ministerstwo przyznało środki w wysokości **788 600,00 zł**.

Łącznie w ramach powyższych naborów Ministerstwo przyznało środki w wysokości **18 941 871,00 zł**.

KOORDYNACJA SYSTEMÓW ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO W ZAKRESIE ŚWIADCZEŃ DLA BEZROBOTNYCH

W 2024 r. przyjęto: 946 wniosków w sprawie wydania decyzji, przyznania prawa do zasiłku dla bezrobotnych; przyjęto 74 wnioski o wydanie dokumentu w sprawach świadczeń z tytułu bezrobocia; przyjęto 365 wniosków w sprawach dotyczących bezpośredniego transferu z zagranicy; 5 wniosków zagranicznej instytucji właściwej o potwierdzenie miejsca zamieszkania bezrobotnego w oparciu o przepisy dotyczące koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego; Przyjęto do realizacji 43 wnioski zagranicznych instytucji właściwych, dotyczących wyrównania należności z sektora bezrobocia.

REALIZACJA ZADAŃ WYNIKAJĄCYCH Z PRAWA SWOBODNEGO PRZEPŁYWU PRACOWNIKÓW MIĘDZY PAŃSTWAMI POPRZEC ŚWIADCZENIE USŁUG EURES

W 2024 r. w ramach międzynarodowego pośrednictwa pracy EURES przyjęto do realizacji 298 ofert pracy za granicą, ze zgłoszonymi 1 267 wakatami. Najwięcej propozycji zatrudnienia otrzymano z Niemiec, Norwegii, Irlandii i Holandii. Przeważały oferty zatrudnienia stałego, dla osób znających języki obce (np. język angielski lub niemiecki) i posiadających odpowiednie kwalifikacje zawodowe.

Od 2023 r. doradca EURES jest członkiem Wojewódzkiego Zespołu ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi. W dniach 14 i 15 października 2024 r. w Koszalinie i Szczecinie doradca EURES uczestniczył w projekcie „Escapetruck”. W ramach projektu wspólnie z zachodniopomorską Policją i Strażą Graniczną edukował młodzież, mieszkańców oraz turystów na temat przeciwdziałaniu handlu ludźmi. Uczestnicy projektu skorzystali z samochodu – Escapetrucka, który jest mobilną formą edukacji, łączącą elementy gry typu escape room z ważnym przesłaniem społecznym. Projekt „Escapetruck”, opracowany został przez holenderską Fundację Reshape i jest częścią kampanii edukacyjnej służącej podnoszeniu świadomości na temat ryzyka i niebezpieczeństw związanych z handlem ludźmi. W ramach kampanii osoby zainteresowane mogły również skorzystać z indywidualnych porad i konsultacji.

Działania doradcy EURES polegały na promowaniu korzystania wyłącznie ze sprawdzonych źródeł ofert pracy oraz właściwych zachowań w przypadku wyjazdu za granicę. W szczególności informowano o możliwości rejestracji w serwisie Ministerstwa Spraw Zagranicznych „Odyseusz”, który umożliwia kontakt z osobą zarejestrowaną w przypadku wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych za granicą oraz pozwala na otrzymywanie powiadomień o zagrożeniach w kraju podróży. W 2024 r. sieć EURES ukończyła 30 lat i z tej okazji prowadzona była specjalna kampania informacyjna pod hasłem „**Uczciwa praca w dowolnym miejscu w Europie**”. Jednym z celów kampanii było przeciwdziałanie handlowi ludźmi poprzez zwiększenie liczby

osób korzystających ze wsparcia EURES przede wszystkim w zakresie uzyskania informacji na temat bezpiecznego poszukiwania pracy za granicą na unijnym rynku pracy.

Kontynuacja rozpowszechniania informacji z kampanii informacyjnej dla obywateli Ukrainy w Polsce „Europejska Pula Talentów – pomoc dla Ukrainy”. Kampania ma przeciwdziałać handlowi ludźmi poprzez informowanie i doradztwo nt. życia i pracy w Polsce oraz w innych państwach członkowskich UE/EFTA, w tym nt. bezpiecznego i legalnego podejmowania pracy.

Kontynuowano rozpowszechnianie informacji w ramach kampanii „Rights for all seasons/Prawa przez cały rok” na temat praw pracowników sezonowych w Unii Europejskiej. Dodatkowo, doradca EURES wziął udział w „Targach EDU DAY”, które odbyły się w Wałczu i Koszalinie. Dodatkowo brał udział w „21 Środkowopomorskich Targach Pracy GlobalLogic Job Fair 2024” w Koszalinie.

WOJEWÓDZKA RADA RYNKU PRACY

W 2024 r. odbyło się 5 posiedzeń Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy w Szczecinie (WRRP), w tym: 4 stacjonarne oraz 1 głosowanie w trybie obiegowym. Wojewódzka Rada Rynku Pracy w Szczecinie podjęła łącznie 35 uchwał, z czego większość, tj. 31 dotyczyło wydania opinii o zasadności kształcenia w danym zawodzie zgodnie z potrzebami rynku pracy w województwie zachodniopomorskim.

Ponadto członkowie Rady pozytywnie ocenili sprawozdanie z działalności Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie za 2023 r. – Uchwała nr 8/2024, projekt Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2024 – Uchwała nr 9/2024 oraz aktualizację wykazu zawodów, w których może być dokonywana refundacja kosztów poniesionych przez pracodawcę na wynagrodzenia i składki na ubezpieczenie społeczne młodocianych pracowników – Uchwała nr 10/2024.

Zrealizowano jedno szkolenie dla członków Rady nt. „Budowanie partnerstwa lokalnego na rzecz łagodzenia skutków bezrobocia i rozwiązywania problemów społecznych”.

Na posiedzeniach poruszano tematy o aktualnej sytuacji na lokalnym rynku pracy, o środkach Funduszu Europejskiego oraz Funduszu Pracy, o zwolnieniach monitorowanych oraz sytuacji cudzoziemców na lokalnym rynku pracy, głównie narodowości ukraińskiej.

PROWADZENIE DIALOGU SPOŁECZNEGO W ZAKRESIE POLITYKI ZATRUDNIENIA I KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO

W 2024 r. Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie wyraził zgodę na objęcie patronatem honorowym WUP wydarzenie:

- 22 Środkowopomorskich Targów Pracy GlobalLogic Job Fair, zorganizowanych przez Politechnikę Koszalińską.

Pracownicy Wydziału Polityki i Analiz Rynku Pracy Wojewódzkiego Urzędu Pracy byli uczestnikami Targów Pracy organizowanych przez instytucje otoczenia rynku pracy.

Został także przygotowany wykaz zawodów, w których za przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników może być dokonywana refundacja w 2024 r., który to po zaopiniowaniu przez Wojewódzką Radę Rynku Pracy, ukazał się w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego w dniu 29 kwietnia 2024 r. pod poz. nr 2397.

KRAJOWY FUNDUSZ SZKOLENIOWY (KFS)

Dokonano podziału kwot środków na podstawie zapotrzebowania zgłaszanego przez samorządy powiatów, które uwzględniało priorytety ustalone przez ministra właściwego do spraw pracy. Łączna kwota rozdysponowana na podstawie przyznanego limitu na wszystkie Powiatowe Urzędy Pracy w roku 2024 wyniosła 9 130 000,00 zł.

REJESTR INSTYTUCJI SZKOLENIOWYCH (RIS)

Według stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. w województwie zachodniopomorskim aktywnych było 703 instytucji szkoleniowych.

W 2024 r. przyjęto i poddano weryfikacji 180 wniosków składanych przez podmioty ubiegające się o uzyskanie wpisu do RIS, a także 570 wniosków składanych przez podmioty zgłaszające kontynuację działalności. Wykreślono 133 instytucje szkoleniowe, które nie złożyły wniosku do rejestru instytucji szkoleniowych o kontynuację działalności.

OBŚŁUGA FUNDUSZU GWARANTOWANYCH ŚWIADCZEŃ PRACOWNICZYCH (FGŚP)

W omawianym okresie Fundusz zrealizował wypłaty na podstawie ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy dla 7 pracodawców i 167 pracowników. Pozytywnie rozpatrzono 25 wniosków indywidualnych oraz 7 wykazów: zbiorcze i uzupełniający. Łącznie na zaspokojenie roszczeń pracowniczych z Funduszu wypłacono kwotę 2 785 645,98 zł. Fundusz zrealizował również zadania wynikające z ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. 2023 r. poz. 1327) w zakresie dochodzenia zwrotu świadczeń. W 2024 r. wszczęto 170 postępowań administracyjnych w postaci zawiadomień, wydano 166 decyzji administracyjnych, dokonano 9 zgłoszeń wierzytelności, skierowano do sądów 26 pozwów oraz wystosowano 43 wnioski egzekucyjne. Kwota zwindykowanych należności wynosiła 2 847 834,16 zł. Plan windykacyjny Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na 2024 r. ustalony został na kwotę 3 000 000,00 zł. Fundusz w wyżej wymienionym okresie ogółem zwindykował 8 759 560,23 zł, co stanowi 291,98% planu.

Wnioski i podsumowanie

Podjęte w 2024 roku i wynikające z polityki rynku pracy Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego działania mające na celu poprawę warunków aktywności zawodowej mieszkańców województwa, wsparcie przedsiębiorców w procesie adaptacji do zmieniających się warunków gospodarczych, a także utrzymanie wykorzystania regionalnych zasobów kapitału ludzkiego oraz wspieranie procesów włączenia społecznego można ocenić pozytywnie. Publiczne służby zatrudnienia podejmowały działania związane z realizacją każdego z wymienionych zadań. Mimo występowania negatywnych zjawisk gospodarczych oraz demograficznych, w województwie zachodniopomorskim wyraźnie wzrósł udział pracujących w ogólnej liczbie ludności (wskaźnik zatrudnienia), a także udział aktywnych zawodowo w ogólnej liczbie ludności (współczynnik aktywności zawodowej). Nie odnotowano także istotnych zmian w obszarze bezrobocia rejestrowanego. Niepokoić może utrzymanie się trendu spadkowego w liczbie ofert pracy trafiających do Powiatowych Urzędów Pracy. Wymagającym wyzwaniem dla Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego będzie w 2025 roku utrzymanie wysokiego poziomu trafności i skuteczności udzielanego wsparcia w obszarze rynku pracy. Szczególnie istotne w kolejnych latach będzie łagodzenie negatywnych skutków transformacji energetycznej dla regionalnego rynku pracy, w tym umiejętne udzielanie wsparcia w zakresie wykorzystywania dynamicznego rozwoju zielonej energetyki w kontekście tworzenia nowych miejsc pracy. Kolejnym wyzwaniem będzie łagodzenie skutków coraz wyraźniej oddziałujących na gospodarkę procesów związanych z automatyzacją pracy. Ze względu na przewidywany wzrost w 2025 roku nakładów inwestycyjnych finansowanych z Krajowego Planu Odbudowy, można spodziewać się ożywienia gospodarczego. Jeżeli zostanie ono połączone z właściwie ukierunkowanym wsparciem w zakresie realizacji celów polityki, można spodziewać się poprawy wskaźników określających sytuację na zachodniopomorskim rynku pracy.

3.5.4

Polityka edukacyjna

województwa
zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Samorząd województwa wykonuje zadania w zakresie edukacji wprost przypisane co do charakteru województwom, określone w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r., poz. 737 z późn. zm.).

Jako organ prowadzący dla 5 placówek nadzoruje je w sprawach finansowych i administracyjnych, w szczególności dotyczących: prawidłowości dysponowania przyznanymi środkami budżetowymi oraz pozyskanymi z innych źródeł, gospodarowania mieniem, przestrzegania obowiązujących przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników i uczniów oraz przestrzegania przepisów dotyczących organizacji pracy.

Obowiązkiem samorządu województwa jako organu prowadzącego jest poza tym m.in.: utrzymanie infrastruktury służącej celom edukacyjnym (remonty, wyposażenie), zapewnienie warunków stosowania właściwej organizacji nauki i metod pracy, wyposażenie szkoły lub placówki w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, programów wychowawczo-profilaktycznych, przeprowadzania egzaminów oraz wykonywania innych zadań statutowych oraz wykonywanie czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w stosunku do dyrektora szkoły lub placówki.

Na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r., poz. 1491 z późn. zm.) samorząd województwa w zakresie edukacji podejmuje również działania oparte na współpracy z podmiotami zewnętrznymi, tj. z organizacjami pożytku publicznego, fundacjami i stowarzyszeniami, które zaangażowane są we wsparcie oraz rozwój edukacji dzieci i młodzieży. Realizuje swoje zadania poprzez organizacje, przyznając im niezbędną pomoc finansową.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Polityka edukacyjna województwa zachodniopomorskiego

Stałym punktem odniesienia pozostaje dla niej dobro społeczności regionu wyrażone w zapisach Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego oraz w decyzjach samorządu województwa odnośnie przedmiotu, dynamiki i ukierunkowania podejmowanych działań.

Polityka kapitału oraz spójności społecznej województwa zachodniopomorskiego na lata 2021-2030:

Zamierzonym efektem prowadzonych dla beneficjentów działań na rzecz rozwoju kapitału społecznego na Pomorzu Zachodnim jest troska władz lokalnych i regionalnych o równy dostęp do usług publicznych, o jakość życia, o normy i wartości istotne dla mieszkańców regionu, obecnych jak i przyszłych.

Program Współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z Organizacjami Pozarządowymi

Głównym celem współpracy Województwa z organizacjami pozarządowymi jest budowanie tożsamości i wzrost spójności regionu poprzez inicjowanie, wspieranie i promowanie inicjatyw mieszkańców Pomorza Zachodniego oraz tworzenie zintegrowanych i obywatelsko świadomych wspólnot na poziomie lokalnym i regionalnym.

Zintegrowana Strategia Umiejętności (ZSU 2030)

Obszary oddziaływania w ramach ZSU 2030 dotyczą w szczególności: umiejętności podstawowych, przekrojowych i zawodowych młodzieży i osób dorosłych, rozwijania umiejętności w edukacji formalnej – kadry zarządzającej, rozwijania umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczącej, rozwijania umiejętności poza edukacją formalną, rozwijania i wykorzystania umiejętności w miejscu pracy, doradztwa zawodowego, współpracy pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną, planowania uczenia się przez całe życie i potwierdzania umiejętności.

Polityka rynku pracy województwa zachodniopomorskiego z perspektywą do 2030

Utrzymanie się trendu demograficznego pogłębiającego starzenie się społeczeństwa, a w konsekwencji regularne uszczuplanie zasobów rynku pracy, wymaga podjęcia działań zmierzających do dopasowania kompetencji osób wchodzących na rynek pracy do potrzeb pracodawców (osoby do 25 roku życia),

przywracanie na rynek pracy osób bezrobotnych oraz ułatwianie mobilności zawodowej osobom już pracującym, a także aktywizowanie biernych zawodowo.

Polityka gospodarcza województwa zachodniopomorskiego

Edukacja w zakresie polityki gospodarczej stawia na przedsiębiorczość, umiejętności cyfrowe, językowe i w zakresie komunikowania się; utrwała poczucie wspólnoty regionalnej, uczy obywatelskości, umiejętności osobistych, społecznych i w zakresie uczenia się oraz myślenia krytycznego i kompleksowego rozwiązywania problemów, a także pracy zespołowej i zdolności adaptacji do nowych warunków, stanowi nieocenione narzędzie do długookresowego wspierania polityki gospodarczej w osiągnięciu jej celów.

Regionalna Strategia Rozwoju Inteligentnych Specjalizacji województwa zachodniopomorskiego 2030 + (RIS3 WZ).

RIS3 WZ naprowadza transformację województwa w kierunku regionu inteligentnego, opierającego swój wzrost na wiedzy, gdzie podstawowym źródłem produktywności staje się kapitał ludzki i umiejętność uczenia się.

Cele i główne działania realizowane w 2024 r.

Cel I: budowanie kapitału edukacyjnego na rzecz kształcenia dla przyszłości

W ramach programu Interreg Europa 2021-2027 Województwo otrzymało dofinansowanie na wdrożenie projektu SEE (Sustainable Entrepreneurship Education – Edukacja w zakresie zrównoważonej przedsiębiorczości), który ma na celu poprawę polityki i programów wspierających edukację w zakresie zrównoważonej przedsiębiorczości między innymi poprzez:

- zmniejszenie migracji młodych ludzi;
- rozwijanie ducha przedsiębiorczości;
- rozwijanie kompetencji XXI wieku w grupie wiekowej 16-20 lat;
- wypracowanie nowych narzędzi cyfrowych w celu aktywizacji potencjału młodzieży i młodych dorosłych (wykorzystanie metody grywalizacji w nauczaniu przedsiębiorczości);
- modelowanie zrównoważonego rozwoju biznesu (czynienie biznesu bardziej przyjaznym dla środowiska i społeczności);
- zwiększenie świadomości rangi przedsiębiorczości w edukacji wśród nauczycieli, szkół i/lub innych interesariuszy.

Województwo w projekcie SEE odpowiedzialne jest za pakiet zadań związanych z modelowaniem zrównoważonego rozwoju biznesu. Projekt będzie realizowany do 30 czerwca 2028 r.

W 2024 r. współpraca w ramach projektu dotyczyła przygotowania analiz i zebrania dobrych praktyk na temat rozwijania przedsiębiorczego sposobu myślenia, rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej, jak również zwiększenie świadomości na temat nauczania przedsiębiorczości.

Przedstawiciele Województwa oraz Zachodniopomorskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli uczestniczyli w międzyregionalnych warsztatach w Rydze oraz Arnstorf, zorganizowanych w ramach projektu. Wspólnie z partnerami przygotowane zostały dwa dokumenty podsumowujące kluczowe ustalenia z przeprowadzonych dyskusji i zawierające wytyczne dotyczące procesu transferu zidentyfikowanych dobrych praktyk.

Jednym z elementów realizacji projektu jest zebranie dobrych praktyk z regionu. W tym celu Wydział Edukacji i Sportu oraz Wydział Współpracy Terytorialnej i Turystyki przeprowadził, w 2024 r., konsultacje i spotkania z interesariuszami projektu m.in.: z Wydziałem Edukacji Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie, Zachodniopomorskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli oraz szkołami i placówkami oświatowymi z obszaru Pomorza Zachodniego.

Zadania wieloletnie

SEE – Edukacja w zakresie zrównoważonej przedsiębiorczości w ramach Interreg Europa

Wydatki ogółem: 119 690,00 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne: 24 155,00 zł;
- Środki UE: 95 535,00 zł.

Cel kierunkowy 1.1 Wspieranie rozwoju kultury pracy szkoły opartej na zespołowości i interdyscyplinarności

Prowadzenie wojewódzkich jednostek oświatowych

Wspieranie rozwoju I Liceum Ogólnokształcącego w Białym Borze oraz podtrzymywanie ukraińskiej tożsamości narodowej uczniów szkoły

I Liceum Ogólnokształcące im. Tarasa Szewczenki umożliwia naukę języka ukraińskiego oraz historii i kultury Ukrainy uczniom pochodzącym z ukraińskiej mniejszości narodowej, a także naukę literatury ukraińskiej wszystkim uczniom (niezależnie od obywatelstwa). Jednostka wspiera podtrzymanie tożsamości narodowej oraz tradycji ukraińskich poprzez udział młodzieży w różnych kołach zainteresowań oraz uczestnictwo w imprezach w środowisku wielokulturowym.

Ze względu na trwający konflikt zbrojny na terytorium Ukrainy nadal utrzymuje się większa liczba uczniów we wszystkich klasach, stan uczniów w szkole na dzień 30 września 2024 r. wynosił 80 osób, a wychowanków w internacie 93 (72 uczniów LO i 21 uczniów SP nr 2).

Efekty:

- organizacja pomocy psychologicznej dla wszystkich potrzebujących uczniów;
- organizacja dodatkowej nauki języka polskiego dla uczniów przybyłych z Ukrainy;
- organizacja cyklicznych uroczystości szkolnych m.in.: uroczystości odpustowych święta Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy, święta Pokrowy, Dnia Edukacji Narodowej, Dnia Literatury i Języka Ukraińskiego, Narodowego Święta Niepodległości, dnia pamięci o Niebiańskiej Sotni i Rewolucji Godności, Dnia Pamięci Ofiar Wielkiego Głodu w Ukrainie i Represji Politycznych, szkolnego wieczoru wigilijnego i odwiedzin z werterem cerkwi greckokatolickich oraz rodzin ukraińskich na Pomorzu, Dnia Zjednoczenia Ukrainy, rocznicy pełnowymiarowej inwazji Rosji na Ukrainę, Dnia Patrona Szkoły powiązanego z dniem otwartych drzwi, Światowego Dnia Poezji, rocznicy Akcji *Wisła*,
- działalność kół artystycznych: Chóru *Dżereło (Źródło)*, Grupy Żywego Słowa *Kalynowyj Mist* (Kalinowy Most), Zespołu Ukraińskiego Tańca Ludowego *Witrohon (Pędziwiatr)*;
- udział w koncertach w ramach realizacji projektu *Braterstwo w pieśni i tańcu*: Stargard, Ińsko, Szczecin, Trzebiatów, Wałcz i Szczecinek oraz udział młodzieży w koncercie ku pamięci wielkiego ukraińskiego poety i kompozytora Wołodymyra Iwasiuka w Iławie, koncert w Szkole Podstawowej nr 2 w Miastku;
- wycieczki edukacyjne do Koszalina (kino, basen, zakupy), Włoch (Wenecja, Neapol, Pompeje, Monte Cassino, Rzym, Watykan);
- udział w XXXI rocznicy odnowienia Ukraińskiego Cmentarza Wojskowego w Aleksandrowie Kujawskim, zawodowy Summer Camp w Międzyzdrojach, udział w Filmowym Konkursie Historycznym *Patria Nostra* we Wrocławiu, występ z okazji rocznicy *Hołodomoru* w cerkwi w Szczecinku i w Miastku, zjazd młodzieży greckokatolickiej we Wrocławiu;
- występy kolędnicze w Białym Borze, Ińsku, Szczecinie, Gdańsku i Lęborku.

Wydatki suma: 4 656 826,81 zł, w tym:

- działalność I Liceum Ogólnokształcącego w Białym Borze – 3 364 535,62 zł (w tym prowadzenie internatu przy I LO w Białym Borze – 1 841 980,87 zł; dokształcanie i doskonalenie nauczycieli – 10 364,04 zł);
- pomoc obywatelom Ukrainy na terytorium województwa – 1 292 291,19 zł.

Wspieranie rozwoju organizacyjnego i kształcenia umiejętności w Zachodniopomorskim Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Świnoujściu

W Zachodniopomorskim Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Świnoujściu według stanu na dzień 28 sierpnia 2024 r. kształciło się 298 uczniów i słuchaczy. W Wojewódzkim Technikum dla Młodzieży kształci się 193 uczniów, a w Wojewódzkiej Szkole Policealnej 105 uczniów. W roku szkolnym 2024/2025 uruchomiono dwie klasy pierwsze – technik usług kelnerskich oraz klasę wielozawodową: technik organizacji turystyki i technik ortopeda. Zwiększyła się liczba uczniów z Ukrainy. W technikum dla uczniów obcokrajowców prowadzone są zajęcia wyrównawcze w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a także dodatkowe godziny języka polskiego.

Efekty:

- zintensyfikowanie działań promocyjnych poprzez zorganizowanie w placówce warsztatów szkolnych dla uczniów ostatnich klas szkoły podstawowej, podczas których młodzież mogła bezpośrednio zobaczyć, jak prowadzone są zajęcia w pracowniach (kelnerskiej, turystycznej, ortopedycznej) i brać w nich czynnie udział;
- przygotowanie i rozdawanie ulotek i plakatów w języku polskim i ukraińskim,
- wysoka zdawalność egzaminów zawodowych: kierunek technik masażysta 100%, technik usług kosmetycznych 98%, kelner 100%;
- powstanie nowej pracowni komputerowej, które wpłynęło pozytywnie na komfort i jakość zdawania egzaminów zawodowych pisemnych;
- zatrudnienie psychologa i pedagoga specjalnego, które zapewniło uczniom bardzo dobrą opiekę w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Wydatki suma: 5 219 675,11 zł, w tym:

- działalność Zachodniopomorskiego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Świnoujściu – 4 409 549,11 zł (w tym również na doksztalcenie i doskonalenie nauczycieli – 20 644,00 zł);
- pomoc obywatelom Ukrainy na terytorium województwa – 810 126,00 zł.

Wspieranie rozwoju organizacyjnego i kształcenia umiejętności w Zachodniopomorskim Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie

Zachodniopomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie posiada bogatą ofertę kształcenia zawodowego w zawodach medyczno-społeczno-usługowych, która wpisuje się w zapotrzebowanie rynku pracy w Szczecinie, jak i w województwie zachodniopomorskim.

Liczba słuchaczy w Zachodniopomorskim Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie w Wojewódzkiej Szkole Policealnej w Szczecinie na dzień 28 sierpnia 2024 r. wynosiła 196 osób.

Efekty:

- współpraca z podmiotami zewnętrznymi w ramach zapewnienia uczniom praktyk zawodowych, w szczególności z publicznymi szpitalami, niepublicznymi zakładami opieki zdrowotnej, aptekami, domami pomocy społecznej, salonami kosmetycznymi, zakładami usługowymi np. ORTOFACH, co zapewniło pozytywne wzmocnienie słuchaczy w aspekcie wykorzystania nabytych umiejętności w rzeczywistych warunkach pracy w danym zawodzie;
- uczestnictwo nauczycieli zawodu i dyrektora szkoły w badaniach ankietowych przygotowanych przez Instytut Badań Edukacyjnych na zlecenie MEN i dotyczących kształcenia branżowego oraz badań przeprowadzanych przez Związek Miast Polskich oraz Ośrodek Rozwoju Edukacji w zakresie wsparcia IT w szkołach i umiejętności cyfrowych;
- współpraca ze Stowarzyszeniem Rodzin i Przyjaciół Osób Mniejszych Szans „Więź” dotycząca spotkań integracyjnych, wsparcia działań młodzieży na rzecz osób starszych, osób z chorobami psychicznymi, realizacji podstawy programowej w zakresie kształtowania umiejętności opiekuńczych, rozwiązywania problemów i potrzeb podopiecznych;

- realizacja Konkursu „Szkoła zawodowych perspektyw” zorganizowanego przez Studium Prawa Europejskiego oraz otrzymanie certyfikatu potwierdzającego jakość i klarowność działań w zakresie kształcenia zawodowego (30 stycznia 2024 r.);
- udział w plebiscycie prowadzonym przez internautów na terenie województwa zachodniopomorskiego i osiągnięcie statusu laureata w zestawieniu ORŁY KSZTAŁCENIA 2024 dotyczącym instytucji szkoleniowych działających w Szczecinie;
- spotkanie młodzieży z przedstawicielami Fundacji Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych KOMES dotyczące nawiązania bezpośredniej współpracy z lokalnymi organizacjami, instytucjami społeczno-gospodarczymi wspierającymi młodzież, uczącymi podejścia do odkrywania innowacyjności osób młodych (NEET), a także do poznania nowoczesnych technologii i narzędzi wspierania rozwoju NEET wypracowanych w ramach międzynarodowego projektu SEPAL PRO;
- przygotowanie przez młodzież wystawy dotyczącej obchodów Chrztu Polski oraz wstąpienia Polski do Unii Europejskiej, podtrzymującej tradycję i patriotyzm;
- realizacja programu profilaktyczno-wychowawczego w zakresie profilaktyki Raka piersi w ramach stałej współpracy z Zachodniopomorskim Centrum Onkologicznym, co wpłynęło na podniesienie jakości kształcenia i rozwój umiejętności edukacyjnych w zawodach opiekun medyczny, asystent osoby niepełnosprawnej, terapeuta zajęciowy, technik elektroradiologii;
- współpraca z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Szczecinie w zakresie wspierania kompetencji społeczno-zawodowych poprzez spotkania warsztatowe;
- przygotowanie i prowadzenie „Europejskiego Tygodnia Kariery Zawodowej” we współpracy z Zachodniopomorskim Kuratorium Oświaty w Szczecinie;
- przystąpienie do naboru i przygotowania wniosku dot. projektu Lepsze Jutro – dla porozumień terytorialnych ZIT i IIT w obszarze wspierającym edukację zawodową (Działanie 6.10 i Działanie 6.11 oraz rozwój usług społecznych, przeprowadzenie diagnozy szkoły w zakresie potrzeb edukacyjnych).

Wydatki suma: 7 288 637,39 zł, w tym:

- działalność Zachodniopomorskiego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie – 6 792 797,29 zł (w tym również na prowadzenie internatu przy ZCKZiU w Szczecinie – 1 510 195,68 zł oraz w tym również na doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli – 23 533,15 zł);
- pomoc obywatelom Ukrainy na terytorium województwa – 495 840,10 zł.

Cel kierunkowy 1.2 Wspieranie rozwoju zawodowego nauczycieli

Prowadzenie wojewódzkich jednostek oświatowych

Aktywność CEN w Koszalinie

Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie jest wojewódzką placówką doskonalenia nauczycieli, która realizuje zadania z zakresu doskonalenia w oparciu o diagnozę potrzeb dyrektorów i nauczycieli oraz kierunki polityki oświatowej państwa. Celem działania jednostki jest:

- organizowanie i prowadzenie form doskonalenia i doksztalcania zawodowego nauczycieli;
- prowadzenie systemu doradztwa metodycznego dla nauczycieli;
- zapewnienie dostępu do informacji pedagogicznej;
- gromadzenie i udostępnianie materiałów bibliotecznych, w tym książek, czasopism i materiałów multimedialnych;
- podejmowanie działań na rzecz rozwoju edukacji na terenie województwa zachodniopomorskiego.

W placówce wg stanu na 28 sierpnia 2024 r. zatrudnionych było 9 nauczycieli konsultantów, 12 nauczycieli bibliotekarzy oraz 22 doradców metodycznych.

Efekty:

- **Program „Matematycznie zakręceńi”.** Przedsięwzięcie jest realizowane we współpracy z Politechniką Koszalińską i Przedszkolem nr 16 w Koszalinie. Celem trzyletniego programu jest rozwijanie kompetencji matematycznych w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. W realizację

działań włączyło się 159 nauczycieli przedszkoli. Program zdobył I miejsce w ogólnopolskim konkursie Portalu Samorządowego Innowacyjny Samorząd 2024. Organizatorem konkursu jest Serwis Samorządowy PAP, a celem inicjatywy jest docenienie gmin, powiatów i województw za realizację nowatorskich projektów, mogących stać się inspiracją dla innych jednostek samorządu terytorialnego. Nagrody przyznaje kapituła złożona z przedstawicieli redakcji, Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie oraz Związku Gmin Wiejskich RP, Związku Miast Polskich, Unii Miasteczek Polskich, Unii Metropolii Polskich, Związku Powiatów Polskich i Związku Województw RP;

- **Ogólnopolska konferencja online „Umiejętności i kwalifikacje rynkowe, a wyzwania szkolnictwa zawodowego”.** Tematyka konferencji nawiązywała do piątego kierunku polityki oświatowej państwa na rok szkolny 2023/2024, którym był „Rozwój kształcenia zawodowego i uczenia się w miejscu pracy, w partnerstwie z przedstawicielami branż”. W konferencji, która odbyła się 29 lutego 2024 r., uczestniczyło ponad 110 słuchaczy, a skala zainteresowania potwierdza trafność podejmowanej problematyki;
- **Seminarium poświęcone tematyce szczęścia w szkole.** Wydarzenie odbyło się 1 lutego 2024 r. i miało formę rozmowy ze znanym i cenionym psychoterapeutą Tomaszem Bilickim. W trakcie dyskusji poruszano bardzo ważne i aktualne tematy dotyczące znaczenia relacji w nauczaniu oraz dobrostanu nauczycieli i uczniów. W spotkaniu uczestniczyło 76 nauczycieli;
- **Konferencja „Usłyszeć, pomyśleć, zrozumieć – w trzech słowach o matematyce”.** Wydarzenie odbyło się 2 marca 2024 r. i wzięło w nim udział 50 nauczycieli. Pani prof. Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu dr Edyta Juskowiak wygłosiła wykład, podczas którego zainspirowała uczestników do przekraczania granic w nauczaniu matematyki oraz w formie warsztatowej zaprezentowała, jak budować środowisko aktywnego uczenia się na zajęciach matematycznych. Omówiono także sposoby wykorzystania Czatu GPT w procesie nauczania matematyki;
- **Seminarium naukowe dla młodzieży i nauczycieli „Od Agory do TEDx Talk”.** Wydarzenie odbyło się 12 kwietnia 2024 r. w II Liceum Ogólnokształcącym w Koszalinie. Wykład dla licealistów poprowadziła dr Małgorzata Cieśluk, naukowczyni Uniwersytetu Szczecińskiego. Celem wykładu było zainspirowanie młodych ludzi do refleksji nad źródłami kultury europejskiej. W spotkaniu uczestniczyło 120 uczniów i nauczycieli;
- **XXI edycja Małych Olimpiad Przedmiotowych.** Wspólnie ze Szkołą Podstawową nr 3 w Koszalinie, Szkołą Podstawową nr 17 w Koszalinie oraz Szkołą Podstawową nr 18 w Koszalinie zorganizowano „Małe Olimpiady Przedmiotowe” oraz „Olimpiadę Malucha”. Dyrektor Centrum Edukacji Nauczycieli zapewnił wsparcie konsultantów i doradców metodycznych, szczególnie w zakresie przygotowania i sprawdzenia zadań konkursowych z takich przedmiotów jak język polski, informatyka, język angielski, geografia, historia, biologia oraz matematyka;
- **Koszalińska Szkoła Ćwiczeń.** Projekt był realizowany wspólnie z Politechniką Koszalińską oraz Państwowym Instytutem Badawczym NASK. Celem projektu była poprawa funkcjonowania co najmniej 8 szkół w zakresie rozwoju kluczowych kompetencji i umiejętności uniwersalnych u uczniów, tzw. Transversalskills, które obecnie są niezbędne na rynku pracy – umiejętności matematyczno-przyrodniczych, umiejętności posługiwania się językami obcymi, ICT. Centrum Edukacji Nauczycieli było instytucją partnerską poprzez realizowanie przypisanych zadań: szkolenia nauczycieli wszystkich szkół wspomaganych przez szkołę ćwiczeń, ewaluację działań w zakresie szkoleń w Koszalińskiej Szkole Ćwiczeń, diagnozę potrzeb doskonalenia nauczycieli szkół partnerskich;
- **Rajd rowerowy „Szlakiem punktów życia”.** 19 czerwca 2024 r. nauczyciele i młodzież z II Liceum Ogólnokształcącego oraz Zespołu Szkół nr 10 przejechali 43 kilometrową trasę szlakiem punktów AED, które znajdują się w najbardziej oddalonych od centrum miejscach Koszalina. Uczestnicy odbyli krótkie szkolenia z zasad udzielania pierwszej pomocy przy nagłym zatrzymaniu krążenia z użyciem AED. Celem rajdu było zapoznanie z lokalizacjami urządzeń oraz uświadomienie społeczności lokalnej znaczenia AED w udzielaniu pierwszej pomocy;

- **Współpraca z Okręgową Komisją Egzaminacyjną.** W maju i czerwcu 2024 r. Centrum Edukacji Nauczycieli było ośrodkiem koordynacyjnym egzaminów zewnętrznych – egzaminu ósmoklasisty i matury;
- **Zeszyty Metodyczne „EduFokus”.** Wydano kolejne numery zwartych publikacji metodycznych zawierających informacje o nowościach pedagogicznych, propozycje realizacji zadań szkoły i nauczycieli wynikających ze zmieniających się okoliczności edukacyjnych, z podstawy programowej kształcenia ogólnego i zawodowego, kompetencji kluczowych, materiały analityczne dotyczące ważnych problemów z życia przedszkoli, szkół i innych placówek oświatowych.

Wydatki suma: 7 004 141,96 zł, w tym:

- działalność Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie – 5 641 788,21 zł;
- doksztalcanie i doskonalenie zawodowe nauczycieli – 1 350 164,76 zł;
- zakupy inwestycyjne – 12 188,99 zł.

Aktywność ZCDN w Szczecinie

Głównym celem działalności ZCDN-u jest doksztalcanie czynnych zawodowo nauczycieli z Pomorza Zachodniego. W związku z tym Centrum oferuje różnorodne formy doskonalenia: szkolenia, warsztaty, konferencje, wykłady, sieci współpracy i samokształcenia, kursy kwalifikacyjne z obszaru zarządzania oświatą. Nie mniej istotny aspekt działalności ZCDN-u stanowi wspomaganie szkół oraz innych placówek oświatowych w bieżących sprawach organizacyjnych i dydaktycznych, jak również upowszechnianie dobrych praktyk. W placówce wg stanu na 28 sierpnia 2024 r. zatrudnionych było 12 nauczycieli konsultantów, 12 nauczycieli bibliotekarzy oraz 9 doradców metodycznych.

Efekty:

- **Cykl szkoleń „Ferie w ZCDN-ie”.** W celu ułatwienia dostępu do form doskonalenia nauczycielom z województwa, ZCDN cyklicznie przygotowuje ofertę szkoleń odbywających się w trakcie ferii zimowych. Łącznie w okresie od 15 stycznia do 26 stycznia 2024 r. zostało zorganizowanych: 37 szkoleń, warsztatów i seminariów, w których wzięło udział 481 uczestników oraz 3 spotkania sieci, w ramach których przeszkolono 28 uczestników. Zorganizowano konferencję pt. „Migracje – doświadczenie uniwersalne i globalne, doświadczenie osobiste i lokalne”, podczas której przeszkolono 16 uczestników. Udzielono także 19 konsultacji, w których wzięło udział 62 uczestników.
- **Wojewódzki konkurs na referat z zakresu astronomii i astronautyki oraz Wojewódzkie Młodzieżowe Seminarium Astronomiczno-Astronautyczne.** Wydarzenia zostały zorganizowane przez ZCDN we współpracy z Morskim Centrum Nauki im. Prof. Jerzego Stelmacha. Głównym celem konkursu jest popularyzacja astronomii i astronautyki oraz rozbudzanie i rozwijanie zainteresowania tymi dziedzinami wiedzy. Patronat merytoryczny nad przebiegiem konkursu i seminarium sprawują Polskie Towarzystwo Astronomiczne oraz Polskie Towarzystwo Miłośników Astronomii. Laureat konkursu został zwycięzcą ogólnopolskiego etapu konkursu.
- **Konferencja „Matematyka – dodaj do ulubionych”.** Zorganizowana we współpracy z Centrum Nauki Kopernik w formie 5 warsztatów. Jej celem było pokazanie nauczycielom różnych interesujących i nowoczesnych form pracy na lekcjach matematyki. W wydarzeniu wzięło udział 47 nauczycieli.
- **Konferencja „Metody pracy z dzieckiem z niepełnosprawnością. Seksualność osób z niepełnosprawnością i/lub w spektrum autyzmu”** odbyła się 8 kwietnia 2024 r. i została zorganizowana we współpracy ze Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Tanowie. Barbara Kłaczek – seksuolożka na co dzień pracująca z osobami z niepełnosprawnościami poruszyła kwestie dotyczące nie tylko etapów rozwoju seksualnego, ale także zagrożeń w życiu realnym i w sieci. W konferencji uczestniczyło 100 osób.
- **Kwiecień miesiącem autyzmu.** Celem obchodów kwietnia jako miesiąca świadomości autyzmu jest propagowanie wiedzy na temat autyzmu i budowanie wrażliwości społecznej w tym zakresie.

Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli zorganizowało w tym miesiącu 8 form doskonalenia dla 259 uczestników.

- **Konferencja „Szkoła bez ocen”.** Wydarzenie było współorganizowane z Centrum Nauki Kopernik oraz otrzymało patronat Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty. W pierwszej części spotkania odbyła się debata, podczas której dyrektorzy szkół oraz nauczyciele podzielili się swoim doświadczeniem w zakresie organizacji szkoły bez ocen. Konferencji towarzyszyły warsztaty dotyczące różnych form oceniania. Konferencja odbyła się 16 kwietnia 2024 r. i wzięło w niej udział 58 osób.
- **Konferencja „Wsparcie w kryzysie psychicznym dzieci i młodzieży”.** Została zorganizowana we współpracy z Instytutem Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego 9 maja 2024 r. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom pedagogów wobec trudności, z jakimi muszą mierzyć się w pracy z młodymi ludźmi w kryzysie psychicznym, zaproszono ekspertów z zakresu zdrowia psychicznego (m.in. Małgorzata Gołota, autorka książki „Żyłkę zawsze nosze przy sobie” oraz psychoterapeuta Wojciech Spychała). W wydarzeniu wzięło udział 48 nauczycieli.
- **Konferencja „Uzależnienia wśród dzieci i młodzieży – profilaktyka i przeciwdziałanie”.** Odbyła się 21 maja 2024 r., a jej celem było zmierzenie się z tematyką uzależnień wśród dzieci i młodzieży, ze szczególnym naciskiem na wsparcie nauczycieli w rozpoznawaniu, reagowaniu i przeciwdziałaniu problemowi w szkole. Gościem specjalnym konferencji był prof. Marek Konopczyński, pełnomocnik Ministra Sprawiedliwości ds. nieletnich. Merytorycznie wsparli konferencję także funkcjonariusze Komendy Miejskiej Policji w Szczecinie oraz praktycy na co dzień pracujący z młodzieżą. W wydarzeniu uczestniczyło 82 nauczycieli.
- **Konferencja „Szkolne emancypacje. Jak zmieniać szkołę?”.** Zorganizowana w formie trzech rozmów między trojgiem specjalistów (prof. Andrzej Leppert, prof. Joanna Mytnik, prof. Maria Czerepaniak-Walczak) na temat trzech haseł: krytyczne myślenie, komunikacja, współpraca. W wydarzeniu, które odbyło się 11 czerwca 2024 r., wzięło udział 30 osób. Konferencja otrzymała patronat Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty.
- **Cykl szkoleń „Wakacje w ZCDN-ie”.** Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli cyklicznie przygotowuje ofertę szkoleń odbywających się w trakcie pierwszych dwóch tygodni wakacji. W okresie od 24 do 28 czerwca 2024 r., odbyło się 12 szkoleń, w których wzięło udział 143 uczestników.
- **Metodyczne konferencje sierpniowe.** W dniach 26 sierpnia – 30 sierpnia 2024 r. odbyły się coroczne sierpniowe konferencje metodyczne dla nauczycieli z obszaru województwa zachodniopomorskiego poprzedzające rok szkolny 2024/2025. W 16 konferencjach metodycznych uczestniczyło 1 219 nauczycieli. Temat przewodni konferencji brzmiał: „Sztuczna inteligencja (AI) w szkolnej codzienności”. Podczas wydarzenia przedstawiono kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2024/2025, najważniejsze zmiany w prawie oświatowym, a także zaprezentowano ofertę szkoleń ZCDN-u.
- **Cykl „Spotkania z książką biograficzną”.** Cykliczne seminaria organizowane są we współpracy z Instytutem Historycznym Uniwersytetu Szczecińskiego i uczestniczą w nich autorki i autorzy biografii – zarówno zbiorowych, jak i indywidualnych, które rzucają światło na przestrzenie dotąd ukryte, dokonują reinterpretacji dotychczasowych ustaleń i prowokują do dyskusji. Dotychczasowymi gośćmi byli: Piotr Lipiński („Wasilewska. Czarno-biała”), Joanna Kuciel-Frydryszak („Chłopki”), Sylwia Chutnik („Kwestia charakteru. Bojowniczkę z getta warszawskiego”).
- **Działalność wydawnicza – Zachodniopomorski Kwartalnik Oświatowy „Refleksje”.** W 2024 r. wydano 4 numery czasopisma. Trafiły one bezpłatnie do nauczycieli z obszaru województwa zachodniopomorskiego. Większość tematów przewodnich numerów odwoływała się do kierunków realizacji polityki oświatowej państwa. W publikowanych numerach ukazywały się artykuły dotyczące najnowszych nurtów edukacyjnych, aktualnych w oświacie tematów, zmian w prawie oświatowym oraz w podstawie programowej. „Refleksje” ukazują się również w wersji elektronicznej.

- **Publikacja „Niezbędnik młodego nauczyciela”** pod red. Anny Godzińskiej i Małgorzaty Mikut. Książka została wydana w Wydawnictwie Naukowym Uniwersytetu Szczecińskiego w ramach współpracy z Instytutem Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego. Jest ona zbiorem tekstów nauczycieli oraz badaczy, w których poruszane są tematy dla początkującego nauczyciela.
- **Podcasty ZCDN-u.** W zakresie informacji pedagogicznej i promocji czytelnictwa kontynuowano publikację podcastów: „Nasłuch pedagogiczny” oraz „(Nie)pokój nauczycielski”, a w lutym 2024 r. zainaugurowano podcast „Młodzież o edukacji”. W rozmowach wzięli udział uznani goście – osoby związane z szeroko pojętą edukacją, pochodzące z terenu całej Polski. Rozmówcami byli m.in.: Magdalena Bigaj, dr Wojciech Rusinek, prof. Edyta Głowacka-Sobiech, finaliści Future League Science on Stage.
- **W. Blog na zmianę.** Jest odpowiedzią na wyzwania współczesności. Znajdują się na nim komentarze do aktualnych wydarzeń, pomysły dydaktyczne i podpowiedzi pedagogiczne. Blog ukazuje się od kwietnia 2024 r. i dotychczas poruszono na nim następujące zagadnienia: zasadność zadań domowych, sztuczna inteligencja, zmiany w podstawie programowej, krytyczne myślenie w walce ze stereotypami, wsparcie psychiczne, edukacja obywatelska, ocena zachowania, badania młodzieży, wakacje oraz powrót do szkoły.

Wydatki suma: 5 342 297,85 zł, w tym:

- działalność Zachodniopomorskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie – 5 097 219,40 zł;
- doszkąlanie i doskonalenie zawodowe nauczycieli – 245 078,45 zł.

Cel kierunkowy 1.3 Budowa struktur wspierania procesów edukacyjnych

Działanie 1.3.1 Wspieranie nauczycieli w zakresie tworzenia indywidualnych form realizacji programu nauczania, programów nauczania przedmiotowego i multiprzedmiotowego, indywidualnych systemów wspierania ucznia.

Wspieranie nauczycieli w szkołach prowadzonych przez samorząd województwa

Szkolenia dedykowane nauczycielom bądź pedagogom są doskonałym sposobem na nieustanne rozwijanie umiejętności. To właśnie dzięki nim osoby zajmujące się edukacją mogą uzupełnić swoją dotychczasową wiedzę lub nabyć nowe umiejętności przydatne w codziennej pracy. W budżetach organów prowadzących szkoły wyodrębnia się środki na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli z uwzględnieniem szkoleń branżowych – w wysokości 0,8% planowanych rocznych środków przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe nauczycieli. Województwo Zachodniopomorskie jako organ prowadzący na podstawie wniosków złożonych przez dyrektorów wojewódzkich szkół i placówek oświatowych ustala corocznie:

- plan dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli;
- maksymalną kwotę dofinansowania opłat za kształcenie nauczycieli pobieraną przez szkoły wyższe, placówki doskonalenia nauczycieli oraz inne podmioty, których zadania statutowe obejmują doskonalenie zawodowe nauczycieli.

Na podstawie przyjętego na 2024 r. planu dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach, dla których organem prowadzącym jest Województwo Zachodniopomorskie, rozdysponowano środki w następujący sposób:

- Zachodniopomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie – 23 562 zł;
- Zachodniopomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Świnoujściu – 20 644 zł;
- I Liceum Ogólnokształcące w Białym Borze – 10 483 zł.

Przyznane środki zostały wykorzystane w poniższym zakresie:

- Zachodniopomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie – 23 533 zł;
- Zachodniopomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Świnoujściu – 20 644 zł;
- I Liceum Ogólnokształcące w Białym Borze – 10 364 zł.

Specjalności i formy kształcenia nauczycieli, na które mogło być przyznawane dofinansowanie to: studia magisterskie, studia podyplomowe w zakresie specjalności nadających uprawnienia do nauczania, kursy kwalifikacyjne, warsztaty, seminaria i kursy, szkolenia rad pedagogicznych, szkolenia zespołu wychowawczego, konferencje dla nauczycieli skierowanych przez dyrektora szkoły, szkolenia branżowe. Ponadto ustalono maksymalną kwotę dofinansowania opłat za kształcenie pobieranych przez placówki doskonalenia nauczycieli, uczelnie oraz inne podmioty, których zadania statutowe obejmują doskonalenie zawodowe nauczycieli w wysokości 3 000 złotych.

Wsparcie szkół i nauczycieli w prowadzeniu procesu edukacyjnego w warunkach oddziału klasowego z uczniami – obywatelami Ukrainy

Działania wojenne prowadzone przez Rosję na terenie Ukrainy spowodowały napływ do szkół polskich uczniów narodowości ukraińskiej. Zmiany nastąpiły również w placówkach, dla których organem prowadzącym jest Województwo Zachodniopomorskie, w związku z czym podejmowany był szereg działań. W Wojewódzkim Technikum dla Młodzieży oraz w Wojewódzkiej Szkole Policealnej rekrutacja obejmuje bardzo dużą liczbę uczniów z Ukrainy. W związku z tym zatrudniony został psycholog i pedagog specjalny. W ramach udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej zapewniają oni opiekę wszystkim potrzebującym z Ukrainy.

W 2024 r. zwiększono limit wydatków ZCKZiU w Świnoujściu z przeznaczeniem na realizację dodatkowych zajęć z języka polskiego, języka angielskiego, biologii i matematyki oraz z przedmiotów zawodowych w zakresie masażu, usług kosmetycznych, medycznych i turystycznych dla uczniów z Ukrainy.

Cel II: Zwiększenie udziału osób dorosłych w edukacji

Cel kierunkowy 2.3 Inicjowanie systemu koordynowania procesem uczenia się przez całe życie. Integracja edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej

Województwo Zachodniopomorskie oraz Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie realizują projekt pt. „Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych” w ramach Inwestycji A3.1.1. *Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie* KPO. Celem głównym projektu jest budowa systemu koordynacji działań w województwie zachodniopomorskim, zorientowanego na wsparcie uczenia się przez całe życie, w tym kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się dorosłych. Projekt ma za zadanie przyczynić się do wzmocnienia dostosowania kształcenia i szkolenia do potrzeb regionalnego rynku pracy, zachodzących na nim zmian oraz upowszechnienia idei Lifelong learning (LLL). Ma umożliwić wsparcie wdrażania i monitorowania Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 jako polityki publicznej na poziomie regionalnym, poprzez realizację zadań na rzecz wspierania polityki edukacyjnej województwa, koordynację działań w zakresie doradztwa zawodowego oraz promocję kształcenia zawodowego.

Cel III: Wzmocnienie zaplecza infrastrukturalnego i potencjału organizacyjnego edukacji i sportu jako miejsc i okoliczności dla osobistego rozwoju mieszkańców

Cel kierunkowy 3.1 Poprawa jakości i dostępności infrastruktury na rzecz rozwoju mieszkańców

Działanie 3.1.1 Poprawa jakości i dostępności struktury sportowej w regionie

Pomoc finansowa dla JST z obszaru województwa na rzecz poprawy stanu infrastruktury sportowej

Zawarto 64 umowy o udzielenie pomocy finansowej na łączną kwotę 2 893 000,00 zł. Z tej kwoty wykorzystano 2 717 459,03 zł.

Cel kierunkowy 3.2 Budowanie współpracy z III sektorem poprzez edukację i sport

Działanie 3.2.1 Zlecanie zadań samorządu województwa w zakresie sportu i edukacji

Otwarty konkurs ofert jako współorganizacja realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie sportu

Łączna kwota przeznaczona na realizację poddziałania 3 801 000 zł. Z tej kwoty wykorzystano 3 776 000 zł.

Zadanie: „Organizacja imprez sportowych o charakterze międzynarodowym, ogólnopolskim i regionalnym będących promocją sportu oraz Województwa Zachodniopomorskiego”

W ramach zadania wsparto następujące dyscypliny sportowe: piłka nożna – 3, koszykówka – 1, brydż – 1, karate – 1, kolarstwo – 2, biegi – 1, pływanie – 1, lekkoatletyka – 3, siatkówka – 2, sport motorowy – 1, żeglarstwo – 1, szermierka – 1, szachy – 1.

Zadanie: „Prowadzenie interdyscyplinarnego wojewódzkiego systemu współzawodnictwa oraz szkolenie utalentowanych sportowo dzieci, młodzieży, w tym promocja sportu w Województwie Zachodniopomorskim”

Zadanie skierowane było do różnych grup wiekowych: młodzicy, juniorzy młodsi, juniorzy i młodzieżowcy. Efektem tego zadania było uzyskanie 9 miejsca jako województwo we współzawodnictwie sportowym dzieci i młodzieży w ramach systemu sportu młodzieżowego prowadzonego przez Ministerstwo Sportu i Turystyki z dorobkiem 7 713,33 pkt. W ramach tego współzawodnictwa punktowało 236 klubów z województwa w 54 sportach. Zawodnicy w trakcie szkolenia kadr wojewódzkich w różnych kategoriach wiekowych przebywali na zgrupowaniach, konsultacjach i zawodach sportowych 27 925 osobodni. Zawodnicy z województwa zachodniopomorskiego szkoleni w kadrach wojewódzkich zdobywali medale w różnych zawodach mistrzowskich: 5 medali w Mistrzostwach Świata (1 złoty, 1 srebrny, 3 brązowe), 9 medali w Mistrzostwach Europy (3 srebrne i 6 brązowych) i 351 medali w Mistrzostwach Polski (116 złotych, 115 srebrnych, 120 brązowych) oraz dwa medale w Pucharze Świata (1 złoty i 1 brązowy) we wszystkich kategoriach wiekowych. Do kadry wojewódzkiej zakwalifikowano i objęto szkoleniem 524 młodzików, 218 juniorów młodszych, 135 juniorów i młodzieżowców. Liczba adresatów zadania to około 10 000 osób w podanych grupach.

Zadanie: „Prowadzenie interdyscyplinarnego wojewódzkiego systemu współzawodnictwa sportowego w sporcie szkolnym”

W ramach zadania w zakresie upowszechniania sportu dzieci i młodzieży zorganizowano 90 zawodów w ramach Igrzysk Dzieci, w których wzięło udział 5 384 uczniów, 87 zawodów Igrzysk Młodzieży Szkolnej, w których wzięło udział 4 966 uczniów, 63 zawodów Licealiady, w których wzięło udział 3 345 uczniów. Przy realizacji zadania zatrudnionych było ponad 400 nauczycieli i prowadzonych było ponad 450 grup zajęć Szkolnego Klubu Sportowego z udziałem przeszło 9 000 dzieci i młodzieży ze wszystkich typów szkół województwa.

Zadanie: „Upowszechnianie sportu w środowisku akademickim”

Zadanie skierowane było do sportowców, studentów szkół wyższych z obszaru województwa we wszystkich dyscyplinach sportu określonych przez organizatora. Liczba adresatów: ok. 998 zawodników x 2 treningi tygodniowo x 4 tygodnie, tj. ok. 7 984 osób miesięcznie. Członkowie Akademickiego Związku Sportowego w Szczecinie wzięli udział w wielu zawodach ogólnopolskich i międzynarodowych, m.in. stawali na podium Uniwersjady, mistrzostw kraju, Mistrzostw Świata Młodzieżowców i Mistrzostw Europy do lat 23. Najważniejsze osiągnięcia objęły: medale reprezentantów PUM i PM na europejskich igrzyskach studenckich EUSA w wioślarstwie; Jakub Byczek srebrny w jedynkach; Kinga Kusiowska i Maria Taczek – medalistkami młodzieżowych ME; ponadto srebro studentki US Wiktorii Guść w ME w pływaniu; złoty medal MŚ i ME do lat 16 w brydżu sportowym Franciszka Stężyły; mistrzostwo Polski na ergometrze wioślarskim zdobyte przez PUM, reprezentant ZUT ze złotem w jedynkach podczas AMP.

Do czerwca 2024 r. trwały rozgrywki Lig Międzyuczelnianych. Przeprowadzono zmagania w 15 dyscyplinach, m.in.: tenis stołowy, szachy, brydż, siatkówka, futsal, pływanie, koszykówka czy ergometr. Większość dyscyplin odbywała się systemem jesień – wiosna.

KLASYFIKACJE KOŃCOWE:

- Kobiety (po 12 dyscyplinach): Uniwersytet Szczeciński – 112 pkt., Pomorski Uniwersytet Medyczny – 108 pkt., Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny – 68 pkt., Politechnika Morska – 34 pkt;

- Mężczyźni (po 18 dyscyplinach): Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny – 135 pkt., Uniwersytet Szczeciński – 127 pkt., Pomorski Uniwersytet Medyczny – 94 pkt., Politechnika Morska – 79 pkt., Politechnika Koszalin – 21 pkt.

W kwietniu 2024 roku w Szczecinie zorganizowano finały AMP w brydżu sportowym, w których uczestniczyło niemal 200 studentów z 23 uczelni całego kraju.

W maju 2024 roku odbył się Bieg Akademicki, który organizował Wydział Kultury Fizycznej i Zdrowia Uniwersytetu Szczecińskiego przy współudziale KU AZS. Na starcie stanęło ponad 300 osób.

W listopadzie 2024 rozegrano również Mistrzostwa Pomorza Zachodniego na ergometrze wioślarskim z ponad 600 uczestnikami.

Zadanie: „Upowszechnianie sportu w środowisku wiejskim”

Zadanie realizowane przez Zachodniopomorskie Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe było skierowane do ponad 22 tysięcy członków Ludowych Zespołów Sportowych w województwie zachodniopomorskim, jak również dla dzieci i młodzieży szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Zawodnicy reprezentujący województwo zachodniopomorskie brali udział w Mistrzostwach Wojewódzkich, Mistrzostwach Makroregionalnych, Mistrzostwach Polski, Mistrzostwach Europy, Pucharach Świata i Mistrzostwach Świata oraz Igrzyskach Olimpijskich Paryż 2024. Wiodącymi dyscyplinami były lekka atletyka, kolarstwo, zapasy, podnoszenie ciężarów, taekwondo olimpijskie, tenis stołowy, inne sporty walki np. karate, judo czy sumo, gry zespołowe oraz szachy. Sportowcy zachodniopomorscy startowali także na Centralnych Igrzyskach LZS, które w 2024 r. odbyły się w Spale. Reprezentanci województwa zachodniopomorskiego startując w imprezach rangi mistrzowskiej zdobywali punkty we współzawodnictwie sportu młodzieżowego.

Kluby ZZLZS zdobyły około 30% całego dorobku punktowego województwa zachodniopomorskiego, to jest 2 212,43 punktów. Punktowano w 44 dyscyplinach sportowych – punktowały 52 kluby LZS.

Najlepsza piątka klubów LZS to: 1. KK Ziemia Darłowska Darłowo – 270,87 pkt, 2. ZKS Koszalin – 211,95 pkt, 3. LKS Baszta Golczewo – 133,92 pkt, 4. LKS Spartakus Pyrzyce – 121 pkt, 5. AKS Białogard – 91 pkt.

Reprezentanci Pomorza Zachodniego startujący w barwach LZS zdobyli imponującą liczbę medali: kolarstwo – wychowanka KK Ziemia Darłowska Darłowo – srebrny medal na IO Paryż 2024, medale Mistrzostw Świata – 1 srebrny, medale Mistrzostw Europy – 2 brązowe, Pucharu Świata – 2 złote i 2 brązowe i 32 medale Mistrzostw Polski; zapasy – Igrzyska Olimpijskie Paryż – 2 VIII miejsca, medale Mistrzostw Europy – 1 brązowy, 34 medale Mistrzostw Polski i 35 medali Pucharów Polski; lekka atletyka – 11 medali Mistrzostw Polski; taekwondo olimpijskie – 2 medale w Pucharach Świata oraz 18 medali Mistrzostw Polski i Pucharów Polski; sumo – 1 medal Mistrzostw Świata i 10 medali Mistrzostw Polski; podnoszenie ciężarów – 16 medali Mistrzostw Polski oraz szachy – 2 medale Mistrzostw Polski.

Zadanie: „Propagowanie idei olimpijskiej wśród mieszkańców Województwa Zachodniopomorskiego, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w latach 2023-2025”

Zadanie było realizowane w oparciu o współpracę z 20 szkołami im. Polskich Olimpijczyków, 12 klubami olimpijczyka, 188 olimpijczykami i 50 paraolimpijczykami. W ramach realizacji zadania zorganizowano 105 imprez o charakterze olimpijskim, które przyciągnęły 23 218 dzieci i młodzieży. Były to imprezy centralne, jak np. XXV Mityng Wł. Komara i T. Ślusarskiego, memoriał M. Jureckiego, bieg „4 Mile Jarka”, Biegi Gryfitów, Festiwal Gwiazd w Dziwnowie. Ponadto zorganizowano Wojewódzkie Uroczystości Dni Olimpijczyka w Łobzie. W 2024 r. wręczono 121 kólek olimpijskich młodym sportowcom, 8 odznak Ministerstwa Sportu i Turystyki „za zasługi dla sportu”, 10 Odznak Honorowych Gryfa Zachodniopomorskiego i 17 medali Polskiego Komitetu Olimpijskiego „za zasługi dla polskiego ruchu olimpijskiego”.

Zadanie: „Rozwój sportu paraolimpijskiego w Województwie Zachodniopomorskim w latach 2023-2025”

W ramach zadania programem szkoleniowym zostało objętych 173 zawodników (treningi w sekcjach sportowych, zajęcia usprawniające, zajęcia integracyjne). Istotnym celem treningów było również przygotowanie zawodników do startów w zawodach sportowych, gdzie zdobywali wysokie lokaty

w rankingu krajowym, jak i międzynarodowym. Zdobywając klasę mistrzowską, znaleźli się na liście zawodników stanowiących skład kadry Polski i startowali w zawodach rangi międzynarodowej, tj.: w Mistrzostwach Europy oraz w Mistrzostwach Świata. Wielu zawodników w ciągu trwania projektu zajmowało miejsca na podium podczas zawodów krajowych oraz międzynarodowych rangi mistrzowskiej.

Zadanie: „Aktywizacja sportowa młodzieży szkolnej – Zachodniopomorski Talent”

Zadanie realizowane poprzez organizację co najmniej 50 jednostek treningowych na jedną grupę, po minimum 90 minut każda jednostka. W ramach zadania przeprowadzono zajęcia sportowe w 40 grupach ćwiczebnych liczących 20 uczniów szkół podstawowych każda. Ogółem w szkoleniu wzięło udział 800 uczniów wywodzących się z różnych grup społecznych i środowisk. Zajęcia prowadziło 40 wykwalifikowanych trenerów, bądź instruktorów sportu. Zajęcia sportowe odbywały się systematycznie 2, 3 razy w tygodniu w jednostkach szkoleniowych trwających 90 minut.

Realizacja zadania pozwoliła zrealizować zakładane cele:

- upowszechnianie sportu wśród uczniów szkół podstawowych poprzez zwiększenie liczby dzieci uprawiających różne sporty w ramach zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych;
- poprawa stanu zdrowia i sprawności fizycznej dzieci i młodzieży, rozwijanie zdolności motorycznych, poznanie nowych form ruchu;
- rozwój zainteresowań sportem i udział grup rówieśniczych w zorganizowanych formach aktywności fizycznej;
- wyrównywanie szans dzieci i młodzieży w dostępie do sportu, niezależnie od statusu materialnego rodziców;
- korekta i profilaktyka wad postawy ucznia, zapobieganie patologiom społecznym;
- wykorzystanie infrastruktury sportowej po zakończeniu zajęć programowych szkoły;
- nawiązanie ściślejszej współpracy szkoły ze środowiskowymi klubami sportowymi;
- wstępny etap selekcji i naboru do dalszego szkolenia w klubach sportowych;
- rozpoznanie i rozwijanie talentów sportowych.

Otwarty konkurs ofert jako współorganizacja realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie edukacji

Województwo Zachodniopomorskie współpracuje z organizacjami pozarządowymi, ogłaszając otwarte konkursy ofert w sferze edukacji. W zakresie inicjatyw edukacyjnych realizowano zadania w procesie budowania społeczeństwa obywatelskiego, podejmowania inicjatyw dla dzieci, młodzieży i osób starszych. W roku 2024 ogłoszono konkurs dotyczący realizacji zadania pn.: Wspieranie realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie rozwoju inicjatyw edukacyjnych, z uwzględnieniem edukacji inkluzyjnej, mającej na celu m.in. rozwój fizyczny dzieci, młodzieży i dorosłych z wykorzystaniem np. tras rowerowych Pomorza Zachodniego wraz z poznawaniem przyrodniczych i kulturalnych atrakcji regionu.

Dotacje otrzymały 4 podmioty:

- stowarzyszenie Pszczelarzy BALTIC BEE – „Łąka w szkolnym ogrodzie” – **30 000 zł**;
- stowarzyszenie Stonoga – „Pomorze Zachodnie – moja mała ojczyzna” – **25 000 zł**;
- fundacja „Razem Rażniej” – „Profilaktyczne Podróże Po Pomorzu Zachodnim” – **22 000 zł**;
- stowarzyszenie Teatr Propozycji „Dialog” im. Henryki Rodkiewicz – „Gra terenowa „Tajemnice Parku Książąt Pomorskich”” – **12 000 zł**.

Działanie było realizowane na terenie województwa zachodniopomorskiego. Obejmowało powiaty: białogardzki, drawski, kamieński, kołobrzeski, Koszalin, koszaliński, myśliborski i sławieński.

Działanie 3.2.2 Budowanie kultury współpracy samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych w zakresie działań edukacyjnych i sportowych.

Współorganizacja imprez sportowych oraz pozostałe zadania publiczne Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie upowszechniania kultury fizycznej

- Pomoc finansowa dla klubów sportowych na obszarze województwa zachodniopomorskiego z przeznaczeniem na zakup sprzętu sportowego. W 2024 r. dofinansowano zakup sprzętu sportowego dla 6 klubów na kwotę 161 000 zł;
- Współorganizacja z Zachodniopomorską Radą Olimpijską – Wojewódzkich Uroczystości Dni Olimpijczyka w Łobzie w kwocie 10 000 zł;
- Współorganizacja z Kurierem Szczecińskim S.A. wydarzenia sportowego pn. „Plebiscyt na najlepszych sportowców i trenerów województwa zachodniopomorskiego” w kwocie 14 189 zł.

Łącznie wydano na to podziałanie 185 189 złotych.

Współorganizacja imprez sportowych – nagrody rzeczowe

Uczestnictwo przez Województwo w organizacji wydarzeń oraz przedsięwzięć w zakresie kultury fizycznej i sportu, promujących województwo, o charakterze regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym:

- dofinansowano około 240 imprez sportowych;
- dofinansowano: zawody piłkarskie; imprezy lekkoatletyczne, w tym biegowe; kolarskie; sporty walki; piłkę siatkową; piłkę koszykową; zawody żeglarskie; tenisa ziemnego; tenisa stołowego; badmintonu; strzelectwo; zawody szachowe; szermierkę;
- imprezy rozgrywano przeważnie w miastach powyżej 5 000 mieszkańców – ok 130 imprez, natomiast w gminach wiejskich i miastach do 5 000 mieszkańców – ok 110 imprez.

Łączna kwota wsparcia udzielonego przez Województwo to 484 190,66 złotych.

Cel kierunkowy 3.3 Budowanie systemów/programów rozpoznawania potrzeb, talentów, zdolności i uzdolnień osób uczących się i wspierania ich indywidualnych ścieżek rozwoju

Działanie 3.3.1 Wsparcie talentów naukowych, sportowych i pedagogicznych na poziomie regionalnym.

Nagrody Marszałka dla nauczycieli placówek prowadzonych przez Województwo Zachodniopomorskie

Województwo Zachodniopomorskie wspiera nauczycieli i dyrektorów, przyznając Nagrodę Marszałka za całokształt działalności albo w uznaniu za osiągnięcia w poprzednim roku szkolnym w zakresie pracy dydaktyczno-wychowawczej i opiekuńczej. Nagrodzonych dyrektorów doceniono za dobre planowanie i organizację pracy placówki oświatowej, wprowadzanie nowych rozwiązań organizacyjnych oraz osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze i opiekuńcze placówek. Natomiast wyróżnieni nauczyciele wykazali się aktywnością na rzecz środowiska oświatowego i lokalnego, ustawicznym doskonaleniem swojego warsztatu pracy oraz wprowadzaniem nowatorskich metod nauczania i wychowania.

Efekty:

Z okazji 250-lecia Komisji Edukacji Narodowej przyznano nagrody pieniężne dla 15 wyróżniających się dyrektorów i nauczycieli z 5 wojewódzkich jednostek oświatowych. Na ten cel przeznaczono w 2024 r. 68 458,00 zł.

Nagrody za najlepsze wyniki matur

Fundacja „Zawsze Warto” w porozumieniu z Centralną Komisją Egzaminacyjną realizuje od wielu lat Ogólnopolski Projekt „Matura na 100 procent”. Celem tego przedsięwzięcia jest coroczne zauważenie i wyróżnienie tych polskich maturzystów, którzy osiągnęli najwyższe wyniki na egzaminie maturalnym. W 2024 r. fundacja przekazała listę 9 finalistów XI edycji projektu. Przyznanie nagród najlepszym maturzystom wpisuje się w realizację celów Polityki Edukacyjnej Województwa Zachodniopomorskiego, w związku z powyższym Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego wręczył każdemu ww. abiturientów nagrodę finansową w wysokości 2 500 zł netto. Województwo Zachodniopomorskie przyznało nagrody w łącznej wysokości 25 569 zł brutto.

Efekty:

- docenienie i wspieranie wybitnych młodych ludzi, którzy swoją ambicją i pracowitością wybijają się ponad przeciętną wśród mieszkańców regionu;
- nawiązanie kontaktu ze zdolnymi młodymi osobami oraz zachęcanie ich do studiowania na uczelniach na terenie województwa.

Stypendia Marszałka dla zdolnej młodzieży

W celu zachęcenia zdolnej młodzieży do studiowania na Pomorzu Zachodnim, Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę w sprawie zasad przyznawania stypendiów dla uzdolnionej młodzieży rozpoczynającej naukę na uczelniach na obszarze województwa zachodniopomorskiego. Celem zadania jest zgromadzenie w regionie osób zdolnych, które w trakcie studiów, a potem pracy w regionie, istotnie wpływałyby na podniesienie kapitału społecznego, innowacyjność i konkurencyjność gospodarki.

Efekty:

W 2024 r. z uwagi na duże zainteresowanie programem stypendialnym zorganizowano dwie tury naboru wniosków stypendialnych, w których o stypendium ubiegało się łącznie 66 osób. Z tego grona na podstawie średniej ocen ze świadectwa ukończenia szkoły, średniej ocen z egzaminu maturalnego z przedmiotów podstawowych oraz osiągnięć w olimpiadach przedmiotowych wyłoniono w sumie 36 osób z najwyższą liczbą punktów, które otrzymały wsparcie stypendialne.

Łącznie w 2024 r. udzielono wsparcia stypendialnego 66 studentom, ponieważ zbiegły się w nim dwie edycje konkursu (VI i VII edycja).

Nagrody dla najlepszych sportowców i trenerów

Nagrody dla uczestników i trenerów biorących udział w imprezach rangi igrzysk olimpijskich, mistrzostw świata i Europy – nagrody otrzymało 88 osób: 56 zawodników i 32 trenerów na łączną kwotę 503 500 zł.

Stypendia sportowe

O stypendia ubiegało się 79 osób, z których kryteria spełniło 61 sportowców w kategorii wiekowej junior i młodzieżowiec. Kwota wsparcia udzielonego przez Województwo to 332 919,85 zł (322 000 zł dla stypendystów oraz pochodne: ZUS 10 919,85 zł).

Wnioski i podsumowanie

W Wojewódzkich Jednostkach Oświatowych (WJO) proponuje się kontynuowanie realizacji takich zadań jak:

- wsparcie psychologiczne, nauka języka polskiego oraz zajęcia wyrównawcze dla uczniów z Ukrainy;
- podnoszenie jakości kształcenia kadry nauczycielskiej, tak aby uczniowie i słuchacze spełniali standardy egzaminacyjne w zawodach;
- poszerzenie oferty e-learningowej dla kształcących się nauczycieli;
- szersza współpraca doradców metodycznych z nauczycielami;
- organizacja konferencji z udziałem specjalistów i ekspertów z całej Polski w trybie on-line;
- promocja oferty placówek doskonalenia nauczycieli.

Realizacja powyższych działań przyczyni się do poprawy jakości funkcjonowania WJO, a także wpłynie pozytywnie na jakość edukacji w województwie.

Rekomenduje się także ukierunkowanie edukacji w WJO na umiejętności przyszłości (tzw. future skills), takie jak:

- umiejętność samodzielnego uczenia się i innowacyjność: krytyczne myślenie i rozwiązywanie problemów, komunikowanie się i współpraca, kreatywność i twórczość;
- umiejętność posługiwania się technologiami informacyjno-komunikacyjnymi: wyszukiwanie informacji, korzystanie z mediów cyfrowych, funkcjonalne kompetencje cyfrowe;

- umiejętności zawodowe i życiowe: elastyczność i zdolność adaptacji, inicjatywa i umiejętność wybierania własnego kierunku rozwoju, zdolność do wchodzenia w interakcje społeczne i międzykulturowe, wydajność i odpowiedzialność.

Ponadto należy kontynuować wsparcie stypendialne dla młodzieży chcącej rozpocząć studia wyższe na obszarze województwa zachodniopomorskiego, aby zatrzymać w regionie najbardziej uzdolnionych abiturientów.

W zakresie promocji aktywności sportowej mieszkańców województwa zachodniopomorskiego należy kontynuować realizowane zadania:

- wsparcie JST w zakresie poprawy infrastruktury sportowej;
- współfinansowanie zakupu sprzętu sportowego;
- współorganizacja dużych imprez sportowych odbywających na terenie województwa;
- wspieranie organizatorów zawodów sportowych;
- nagradzanie najlepszych sportowców i trenerów.

Dzięki powyższym inicjatywom Województwa Zachodniopomorskiego (zrealizowane zadania, przekazane wsparcie finansowe) przyczyniono się do zapewnienia wysokiej jakości usług publicznych, zadbano o zrównoważony rozwój społeczny i wyrównywanie szans mieszkańców województwa, przeciwdziałano wykluczeniu i aktywizowano lokalne społeczności. Wymiernym efektem realizacji zadań jest kształtowanie nawyków i potrzeb w zakresie aktywnego trybu życia poprzez systematyczne uprawianie sportu. Ponadto zapobiega to patologicznym zjawiskom społecznym poprzez zagospodarowanie wolnego czasu dzieciom, młodzieży i osobom starszym.

Nagrody i stypendia są dodatkową motywacją, a ponadto zachęcają sportowców i ich trenerów do reprezentowania klubów z województwa zachodniopomorskiego.

3.5.5

Polityka ekologiczna

województwa
zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Samorząd województwa zachodniopomorskiego realizuje zadania obejmujące:

1. W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu:

Do zadań sejmiku województwa należy uchwalanie następujących dokumentów:

- programów ochrony powietrza,
- planów działań krótkoterminowych;
- tzw. uchwał antysmogowych;
- programów ochrony środowiska przed hałasem;
- uchwał w sprawie utworzenia oraz likwidacji obszarów ograniczonego użytkowania w związku z eksploatacją instalacji wymagającej uzyskania pozwolenia zintegrowanego;
- uchwał w sprawie tworzenia stref przemysłowych na obszarach określonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego jako tereny przeznaczone do działalności produkcyjnej, składowania oraz magazynowania i równocześnie użytkowanych zgodnie z przeznaczeniem.

Do zadań zarządu województwa należy:

- opracowanie programów ochrony powietrza dla stref województwa zachodniopomorskiego, w których stwierdzono przekroczenia standardów jakości powietrza; przekazanie projektów programów ochrony powietrza do konsultacji społecznych oraz do zaopiniowania wójtom, burmistrzom i prezydentom miast, starostom oraz ministrowi właściwemu do spraw klimatu; monitorowanie realizacji działań naprawczych przez podmioty i organy wskazane w programach ochrony powietrza i programach działań krótkoterminowych realizowanych na szczeblu gminnym i powiatowym;
- przekazywanie ministrowi właściwemu do spraw klimatu oraz Zachodniopomorskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska informacji o uchwaleniu programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych, a także sprawozdań okresowych z realizacji działań naprawczych, wynikających z programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych oraz sprawozdania końcowego z realizacji tych programów.

Do zadań ustawowych Marszałka Województwa należy:

- opracowanie dla obszaru województwa projektu uchwały w sprawie programu ochrony środowiska przed hałasem wraz ze streszczeniem programu ochrony środowiska przed hałasem zawierające dane o programie niezbędne do przekazania Komisji Europejskiej, na formularzu udostępnionym w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska;
- przekazanie projektu programu ochrony środowiska przed hałasem do konsultacji społecznych oraz do zaopiniowania: prezydentom miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, zarządzającym głównymi drogami, zarządzającym głównymi liniami kolejowymi lub liniami kolejowymi innymi niż główne linie kolejowe położonymi na terenie miasta o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy oraz zarządzającym głównymi lotniskami lub lotniskami, które zasięgiem emisji hałasu oddziałują na miasto o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, a także Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska (w zakresie zgodności programu ochrony środowiska przed hałasem ze strategicznymi mapami hałasu);
- przekazanie Zachodniopomorskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska, a także podmiotom i organom, o których mowa w art. 119a ust. 6 ustawy Prawo ochrony środowiska oraz ministrowi właściwemu do spraw klimatu, informacji o uchwaleniu programu ochrony środowiska przed hałasem;

- przekazanie Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska, na formularzu udostępnionym w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, streszczenia, o którym mowa w art. 119a ust. 2;
- wydawanie pozwoleń zintegrowanych oraz decyzji ustalających dopuszczalny poziom hałasu przenikającego do środowiska z zakładu;
- analiza warunków wydanych pozwoleń zintegrowanych, w przypadkach wynikających z ustawy Prawo Ochrony Środowiska,
- wydawanie pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza;
- wydawanie zezwoleń na emisję gazów cieplarnianych;
- wydawanie decyzji nakładających na podmioty prowadzące działalność powodującą wprowadzanie danych substancji do powietrza, obowiązek prowadzenia pomiarów tej substancji w powietrzu,
- przyjmowanie zgłoszeń instalacji których eksploatacja nie wymaga pozwolenia lub wymaga zgłoszenia;
- wydawanie decyzji określających wymagania w zakresie ochrony środowiska dotyczących eksploatacji instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia;
- wydawanie zaświadczeń o braku sprzeciwu lub decyzji wyrażających sprzeciw do rozpoczęcia eksploatacji instalacji objętych zgłoszeniem;
- przyjmowanie raportów udoskonaleń w metodyce monitorowania emisji gazów cieplarnianych;
- udostępnianie na stronie podmiotowej urzędu informacji o instalacjach wytwarzających pole elektromagnetyczne;
- wydawanie decyzji zobowiązujących podmioty prowadzące instalacje do sporządzenia i przedłożenia przeglądu ekologicznego w razie stwierdzenia okoliczności wskazujących na możliwość negatywnego oddziaływania instalacji na środowisko;
- wydawanie zaświadczeń potwierdzających eksploatację instalacji spalania o nominalnej mocy cieplnej większej niż 1 MW;
- przyjmowanie i weryfikacja wyników badań monitoringowych prowadzonych w związku z eksploatacją instalacji, dla których udzielono pozwolenia zintegrowanego lub pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza;
- przygotowywanie projektów decyzji ograniczających oddziaływanie na środowisko i jego zagrożenia lub przywrócenia do stanu właściwego;
- analizowanie wystąpień pokontrolnych Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska oraz skarg obywateli na działalność instalacji związaną z udzielonym pozwoleniem zintegrowanym, pozwoleniem na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza lub przyjętym zgłoszeniem instalacji.

2. W zakresie gospodarki odpadami:

Do zadań sejmiku województwa należy:

- uchwalanie Planu Gospodarki Odpadami wraz z załącznikiem – Planem Inwestycyjnym;
- podejmowanie uchwał w sprawie utworzenia zmiany oraz likwidacji obszarów ograniczonego użytkowania w związku z eksploatacją instalacji.

Do zadań zarządu województwa należy:

- opracowanie Planu Gospodarki Odpadami wraz z załącznikiem – Planem Inwestycyjnym;
- opracowanie Sprawozdania z realizacji Planu Gospodarki Odpadami.

Do zadań ustawowych Marszałka Województwa należy:

- prowadzenie i aktualizacja Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO), w tym rejestru podmiotów;
- weryfikacja sprawozdań podmiotów oraz gmin składanych za pośrednictwem BDO;
- sprawowanie kontroli nad prowadzącymi instalacje komunalne;

- sporządzanie i przekazywanie do ministra właściwego do spraw klimatu rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi;
- zawiadamianie Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o niewykonaniu obowiązku przez gminy w zakresie osiągnięcia: poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych, poziomu składowania odpadów oraz ograniczenia masy składowanych odpadów;
- wydawania zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie zbierania, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów oraz zbierania zakaźnych odpadów medycznych i weterynaryjnych;
- wydawanie zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie spalania odpadów poza instalacjami lub urządzeniami do tego celu;
- wydawanie zezwoleń na prowadzenie obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych;
- zatwierdzanie planów gospodarowania odpadami oraz pozostałościami ładunkowymi ze statków w porcie morskim;
- zatwierdzanie programów gospodarowania odpadami wydobywczymi;
- wydawanie pozwoleń na prowadzenie działalności w zakresie wytwarzania odpadów oraz wytwarzania odpadów uwzględniających wymagania dla zezwoleń na przetwarzanie i zbieranie odpadów;
- zatwierdzanie instrukcji prowadzenia składowiska odpadów;
- wyrażanie zgody na zamknięcie składowiska odpadów lub jego wydzielonej części;
- wyrażanie zgody na wydobycie odpadów ze zwałowiska lub zamkniętego składowiska odpadów nieposiadającego instrukcji prowadzenia składowiska odpadów;
- przenoszenie praw i obowiązków wynikających z decyzji zatwierdzającej instrukcję prowadzenia składowiska odpadów lub decyzji wyrażających zgodę na zamknięcie składowiska odpadów;
- wydawanie decyzji na usunięcie odpadów i gospodarowanie nimi w przypadku, gdy ze względu na zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub środowiska konieczne jest ich niezwłoczne usunięcie, a obowiązek ten powstał w związku z wydaniem przez marszałka decyzji o cofnięciu decyzji związanej z gospodarką odpadami, stwierdzeniem jej nieważności, jej uchyleniem lub jej wygaśnięciem;
- wydawanie decyzji o zwrocie zabezpieczenia roszczeń, ustanowionego w związku z prowadzeniem zbieraniem i/lub przetwarzaniem odpadów;
- wydawanie decyzji wzywającej do przedłożenia przeglądu programu gospodarowania odpadami wydobywczymi;
- wydawanie decyzji w sprawie wniesienia sprzeciwu do planowanych zmian w programie gospodarowania odpadami wydobywczymi;
- wydawanie decyzji w sprawie wstrzymania działalności w zakresie objętym decyzją zatwierdzającą program gospodarowania odpadami wydobywczymi lub zezwolenia na prowadzenie obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych;
- wydawanie decyzji w sprawie zmiany zezwolenia na prowadzenie obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych w zakresie prowadzącego obiekt oraz wysokości gwarancji finansowej lub jej ekwiwalentu;
- wyrażanie zgody na zamknięcie obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych lub jego części;
- wydawanie zaświadczenia potwierdzającego wstąpienie w prawa i obowiązki dotychczasowego przedsiębiorcy wynikające z decyzji zatwierdzającej program gospodarowania odpadami wydobywczymi;
- wydawanie decyzji zobowiązujących posiadacza odpadów wydobywczych do przedłożenia do zatwierdzenia nowego programu gospodarowania odpadami wydobywczymi uwzględniającego zmianę klasyfikacji obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych;
- uznawanie przedmiotu lub substancji za produkt uboczny;
- wydawanie decyzji w zakresie zmiany oznaczenia prowadzącego instalację;

- przygotowywanie projektów decyzji zatwierdzających plan recyklingu statków dla instalacji, które uzyskały pozwolenie zintegrowane;
- wydawanie pozwoleń zintegrowanych dla przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zakładów, gdzie jest eksploatowana instalacja, która jest kwalifikowana jako przedsięwzięcie mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;
- wydawanie pozwoleń zintegrowanych dla przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;
- wydawanie pozwoleń zintegrowanych dla pozostałych instalacji, dla których organem właściwym jest Marszałek Województwa;
- analizowanie wystąpień pokontrolnych Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska oraz skarg obywateli na działalność instalacji związaną z udzielonym zezwoleniem lub pozwoleniem;
- przygotowywanie informacji dotyczących zgodności działalności prowadzonej przez odbiorcę odpadów z przepisami prawa regulującymi prowadzenie takiej działalności, w tym, w szczególności z przepisami o ochronie środowiska w procedurze transgranicznego przemieszczania odpadów;
- wydawanie decyzji zobowiązujących podmioty prowadzące instalacje do sporządzenia i przedłożenia przeglądu ekologicznego w razie stwierdzenia okoliczności wskazujących na możliwość negatywnego oddziaływania instalacji na środowisko;
- wydawanie decyzji ograniczających oddziaływanie na środowisko i jego zagrożenia lub przywrócenia do stanu właściwego;
- wydawanie decyzji zatwierdzających zmianę klasyfikacji odpadów niebezpiecznych na odpady inne niż niebezpieczne albo decyzji o wyrażeniu sprzeciwu.

3. W zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego i zrównoważonego użytkowania zasobów przyrodniczych:

Do kompetencji sejmiku województwa należy:

- podejmowanie uchwał w sprawie obszarów chronionego krajobrazu, w tym wyznaczanie nowych obszarów, likwidacja lub zmniejszanie/powiększanie istniejących, wskazanie zakazów obowiązujących na danym obszarze;
- podejmowanie uchwał w sprawie parków krajobrazowych w tym: wyznaczanie nowych parków, likwidacja lub zmniejszanie/powiększanie istniejących parków, wskazanie zakazów obowiązujących na terenie poszczególnych parków oraz określenie szczególnych celów ich ochrony;
- podejmowanie uchwał w sprawie ustanowienia planów ochrony dla parków krajobrazowych.

Do zadań Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego należy:

- realizacja zadań ustawowych wynikających z art. 17-18 oraz 19 ust. 1 pkt 3, ust. 1a i 3, art. 20, art. 105 ust. 4 oraz art. 107 ust. 1 – 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Zadania dotyczą: szeroko pojętej ochrony przyrody, walorów krajobrazowych i kulturowych, w tym inwentaryzacji i monitoringu zasobów przyrodniczych (gatunków i siedlisk), prowadzenia działalności w zakresie nadzoru nad obszarami parków, między innymi poprzez lustracje i patrole (w tym łodzią na wodzie), informowania o zakazach obowiązujących w parkach, organizacji działalności turystycznej i rekreacyjnej, prowadzenia edukacji i upowszechniania informacji o walorach parków krajobrazowych, współpracy w powyższym zakresie z jednostkami organizacyjnymi, osobami prawnymi i fizycznymi (w praktyce głównie na bazie podpisanych porozumień), współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz współpracy międzynarodowej z partnerami z Niemiec, składania wniosków do miejscowych planów zagospodarowania oraz organizacji Rady Parków.

Do zadań ustawowych Marszałka Województwa należy:

- wydawanie zezwoleń na usuwanie drzew lub krzewów w odniesieniu do nieruchomości będących własnością miast na prawach powiatu: Szczecina, Świnoujście i Koszalina.

4. W zakresie geologii i zrównoważonego użytkowania zasobów:

Do zadań Marszałka Województwa jako organu pierwszej instancji administracji geologicznej należy:

- zatwierdzanie projektów i dokumentacji geologicznych dotyczących złóż surowców, wód podziemnych i warunków geologiczno-inżynierskich;
- udzielanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż, ustanawianie użytkowania górniczego dla złóż wód termalnych, wód leczniczych i solanek;
- nadzór nad ustalaniem wielkości opłat eksploatacyjnych za wydobyte kopaliny ze złóż;
- opiniowanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż udzielanych przez starostów;
- kontrola i nadzór w zakresie projektowania prac geologicznych oraz sporządzania dokumentacji geologicznych, a także przestrzegania warunków udzielonych koncesji;
- prowadzenie Wojewódzkiego Archiwum Geologicznego oraz udzielanie informacji geologicznej;
- opiniowanie i uzgadnianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, studiów kierunków zagospodarowania przestrzennego, planów ogólnych gmin oraz decyzji o ustaleniu inwestycji celu publicznego i decyzji o warunkach zabudowy.

5. W zakresie edukacji ekologicznej działalność samorządu województwa zachodniopomorskiego nakierowana jest na podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa i promocję ekologicznego stylu życia oraz edukację przyrodniczą ze szczególnym uwzględnieniem terenów objętych ochroną prawną.

6. W zakresie systemu zarządzania opłatami środowiskowymi samorząd województwa weryfikuje ewidencje w zakresie:

- opłat za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza;
- opłat za przyznane uprawnienia do emisji gazów cieplarnianych;
- opłat za składowanie odpadów;
- opłat za opakowania i odpady opakowaniowe;
- opłat produktowych;
- opłat recyklingowych;
- opłat za nieosiągnięcie wymaganego poziomu odzysku i recyklingu odpadów pochodzących z pojazdów wycofanych z eksploatacji;
- opłat za usunięcie drzew lub krzewów na terenie miast na prawach powiatu.

Zarząd województwa bierze aktywny udział w gromadzeniu, podziale i przepływie środków między organami, prowadzi wyodrębnione rachunki bankowe w celu gromadzenia i redystrybucji wpływów, o których mowa w art. 401 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska. Wpływy te, powiększone o przychody z oprocentowania środków na rachunkach bankowych, są przekazywane, w zależności od delegacji ustawowych, na rachunki bankowe Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz na rachunki budżetów powiatów i budżetów gmin.

7. W zakresie energetyki samorząd województwa wykonuje zadania w zakresie:

Zgodnie z art. 106 § 5 Kpa prowadzone są postępowania administracyjne w zakresie zadań przypisanych samorządom województw ustawą Prawo energetyczne (dalej: PE) tj.:

- badanie zgodności gminnych planów zaopatrzenia w energię i paliwa z polityką energetyczną państwa (art.17 PE);
- opiniowanie opracowywanych przez organ wykonawczy gminy projektów założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, sporządzanych dla obszaru gminy lub jej części w zakresie koordynacji współpracy z innymi gminami oraz w zakresie zgodności z polityką energetyczną państwa (art. 19 ust. 5 PE);

- opiniowanie w sprawach dotyczących udzielania i cofania koncesji na wytwarzanie, przesyłanie, dystrybucję i magazynowanie paliw, energii elektrycznej i ciepła (art. 23 ust. 3 i 4 PE);
- uzgadnianie planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych (art. 23 ust. 3 i 4 PE).

Realizacja powyższych zadań wymaga współpracy z:

- ministerstwem właściwym ds. energii w sprawach planowania i realizacji systemów zaopatrzenia w paliwa i energię na obszarze (art. 12 PE);
- przedsiębiorstwami energetycznymi zajmującymi się przesyłaniem paliw gazowych lub energii elektrycznej w zakresie zapewnienia spójności planów przedsiębiorstw energetycznych z założeniami, strategiami i planami sporządzanymi przez samorząd województwa (art. 16 ust. 12 PE);
- Urzędem Regulacji Energetyki w zakresie wydawania koncesji na działalność przedsiębiorstw energetycznych oraz opiniowania planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych (art. 23 ust. 3 i 4 PE);
- gminami w zakresie planowania zaopatrzenia w paliwa i energię (art. 17 oraz art. 19 ust. 5 PE).

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa:

Polityka ekologiczna województwa zachodniopomorskiego

Rolą polityki jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego poprzez racjonalne planowanie rozwoju województwa pomagające chronić zarówno mieszkańców m. in. przed zanieczyszczeniami powietrza i hałasem, suszami i powodzią oraz stratami przez nie powodowanymi, jak i przyrodę przed nadmierną presją.

Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego 2030

Jego głównym celem jest dążenie do poprawy stanu środowiska w województwie, ograniczenie negatywnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko, ochrona i rozwój walorów środowiska, a także racjonalne gospodarowanie jego zasobami.

Program ochrony powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy aglomeracja szczecińska

Program dokumentuje przyczyny występowania przekroczeń benzo(a)pirenu, a także wskazuje odpowiednie działania naprawcze, które pomogą poprawić w jak najkrótszym czasie jakość powietrza na terenie aglomeracji.

Program ochrony powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy miasto Koszalin

Dokumentuje przyczyny występowania przekroczeń benzo(a)pirenu, a także wskazuje odpowiednie działania naprawcze, które pomogą poprawić w jak najkrótszym czasie jakość powietrza na terenie miasta Koszalin.

Program ochrony powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej

Dokumentuje przyczyny występowania przekroczeń stężenia docelowego benzo(a)pirenu, a także wskazuje odpowiednie działania naprawcze, które pomogą poprawić w jak najkrótszym czasie jakość powietrza na terenie strefy zachodniopomorskiej.

Plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu zawieszonego PM10 dla strefy aglomeracja szczecińska

Wskazuje działania mające na celu zmniejszenie ryzyka wystąpienia takich przekroczeń, a także ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.

Plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu zawieszonego PM10 dla strefy miasto Koszalin

Wskazuje działania mające na celu zmniejszenie ryzyka wystąpienia takich przekroczeń, a także ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.

Plan działań krótkoterminowych w zakresie dwutlenku siarki dla strefy aglomeracja szczecińska

Wskazuje działania mające na celu zmniejszenie ryzyka wystąpienia takich przekroczeń, a także ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.

Plan działań krótkoterminowych w zakresie ozonu dla strefy aglomeracja szczecińska

Wskazuje działania mające na celu zmniejszenie ryzyka wystąpienia takich przekroczeń, a także ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.

Uchwała antysmogowa

Wprowadza na obszarze województwa zachodniopomorskiego ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa zachodniopomorskiego

Jego głównym zadaniem jest zaplanowanie działań zmierzających do ograniczenia oddziaływania akustycznego i przywrócenia środowiska do stanu zgodnego z normami, czyli dotrzymania dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach chronionych akustycznie.

Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2020-2026 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2027-2032

Zawiera aktualny obraz stanu gospodarki odpadami w województwie zachodniopomorskim oraz wskazuje sposoby gospodarowania odpadami, zgodnie z hierarchią określoną w ustawie o odpadach oraz Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2022.

Program rozwoju sektora energetycznego w województwie zachodniopomorskim do 2015 r. z częścią prognostyczną do 2030 r.

Charakteryzuje obecny stan energetyki na terenie województwa zachodniopomorskiego oraz trendy i kierunki rozwojowe łącznie z celami głównymi i szczegółowymi, jak również ramy finansowe przewidywanych zmian.

Cele i główne działania realizowane w 2024 r.

Cel I – Niskoemisyjne zachodniopomorskie

Cel kierunkowy 1.1 Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej

W ramach środków programu regionalnego FEPZ 2021-2027, w Priorytecie 2 Fundusze Europejskie na rzecz zielonego Pomorza Zachodniego realizowane są działania:

- Działanie FEPZ.02.03 Zwiększenie efektywności energetycznej budynków mieszkalnych. Celem działania jest promowanie efektywności energetycznej oraz energooszczędności, prowadzące do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych i poprawy jakości powietrza wskutek redukcji niskiej emisji. Wsparcie obejmuje termomodernizację wielorodzinnych budynków mieszkalnych (wraz z audytem). Pula środków w ramach działania 2.3 udostępniona w roku 2024 wyniosła 41 180 000,00 zł. W ramach naboru w tym działaniu złożono 17 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania 38 136 975,29 zł. Dofinansowanie przyznano 8 projektom na łączną kwotę 8 330 848,25 zł.
- Działanie FEPZ.02.04 Efektywne systemy ciepłownicze. Celem działania jest promowanie efektywności energetycznej oraz energooszczędności, prowadzące do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych i poprawy jakości powietrza wskutek redukcji niskiej emisji. Pula środków w ramach działania 2.4 udostępniona w roku 2024 wyniosła 12 354 000,00 zł.
- Działanie FEPZ.02.07 Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej (ZIT). Wsparciem mogą zostać objęte projekty (w ramach porozumień ZIT) dotyczące zwiększenia efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej lub budynków komunalnych (wraz z audytem), których celem jest promowanie efektywności energetycznej oraz energooszczędności, prowadzące do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych i poprawy jakości powietrza wskutek

redukcji niskiej emisji. Pula środków przeznaczona na działanie 2.7 wyniosła 38 817 000,00 zł. Łączna kwota zakontraktowanych w 2024 r. środków na termomodernizację wyniosła 265 291,01 zł.

- Działanie FEPZ.02.08 Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej (IIT). Wsparciem mogą zostać objęte projekty (w ramach porozumień IIT) dotyczące zwiększenia efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej lub budynków komunalnych (wraz z audytem), których celem jest promowanie efektywności energetycznej oraz energooszczędności, prowadzące do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych i poprawy jakości powietrza wskutek redukcji niskiej emisji. Pula środków przeznaczona na działanie 2.8 wyniosła 21 565 000,00 zł.

Cel II – Przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu. Adaptacja do zmian klimatu i łagodzenie zmian klimatu

W ramach FEPZ 2021-2027, w Priorytecie 2 Fundusze Europejskie na rzecz zielonego Pomorza Zachodniego realizowane są działania:

- Działanie FEPZ.02.12 Adaptacja do zmian klimatu. Celem działania jest zwiększenie odporności na negatywne skutki zmian klimatu oraz podjęcie skutecznych i efektywnych działań adaptacyjnych. Wszystkie przedsięwzięcia muszą uwzględniać potrzeby dotyczące dostosowania do zmian klimatu. W ramach działania 2.12 ogłoszone zostały nabory na 3 typy projektów:
 - Adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu (pula środków przeznaczonych w naborze dla tego typu projektów wyniosła 41 180 000,00 zł),
 - Edukacja klimatyczna dla mieszkańców/instytucji (pula środków przeznaczonych w naborze dla tego typu projektów wyniosła 19 934 060,75 zł),
 - Mała retencja wodna (pula środków przeznaczonych w naborze dla tego typu projektów wyniosła 32 944 000 zł).

Pula środków przeznaczonych na działanie 2.12 w roku 2024 wyniosła 98 371 060,75 zł. Łączna kwota zakontraktowanych środków wyniosła 6 647 251,16 zł.

- Działanie FEPZ.02.13 Adaptacja do zmian klimatu (ZIT). Głównym celem działania jest zwiększenie odporności na negatywne skutki zmian klimatu oraz podjęcie skutecznych i efektywnych działań adaptacyjnych. Wszystkie przedsięwzięcia (w ramach porozumień ZIT) muszą uwzględniać potrzeby dotyczące dostosowania do zmian klimatu.

Pula środków przeznaczonych na działanie 2.13 w roku 2024 wyniosła 83 008 361,97 zł. W ramach naboru złożono 2 wnioski o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania 1 274 947,50 zł.

- Działanie FEPZ.02.14 Adaptacja do zmian klimatu (IIT). Głównym celem działania jest zwiększenie odporności na negatywne skutki zmian klimatu oraz podjęcie skutecznych i efektywnych działań adaptacyjnych. Wszystkie przedsięwzięcia (w ramach porozumień IIT) muszą uwzględniać potrzeby dotyczące dostosowania do zmian klimatu.

Pula środków przeznaczonych na działanie 2.14 w roku 2024 wyniosła 3 251 628,03 zł.

- Działanie FEPZ.02.15 Wzmacnianie służb ratownictwa. Celem działania jest wsparcie jednostek odpowiedzialnych za prowadzenie akcji ratowniczych oraz usuwanie skutków klęsk żywiołowych i katastrof. Wsparcie dotyczy zakupu samochodów ratowniczo-gaśniczych wraz z wyposażeniem i/lub doposażenia w niezbędny sprzęt dla jednostek odpowiedzialnych za prowadzenie skutecznych akcji ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych i/lub poważnych awarii.

Pula środków na działanie 2.15 w roku 2024 wyniosła 63 778 000,00 zł. W ramach 54 zawartych umów o dofinansowanie łączna kwota zakontraktowanych środków wyniosła 62 851 968,05 zł.

Cel III – Zrównoważona gospodarka surowcowa drogą do zielonego rozwoju

Cel kierunkowy 3.1 Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

1. W ramach FEPZ 2021-2027, w Priorytecie 2 Fundusze Europejskie na rzecz zielonego Pomorza Zachodniego realizowane są działania:
 - Działanie FEPZ.02.18 Gospodarowanie odpadami komunalnymi. Celem wsparcia jest usprawnienie systemu przyjmowania i przetwarzania odpadów komunalnych, w tym wzrost ilości odpadów komunalnych podlegających przygotowaniu do ponownego użycia, recyklingu i innych metod odzysku.
 - Pula środków na działanie 2.18 w roku 2024 wyniosła 19 408 500,00 zł. Dofinansowanie przyznano 2 projektom na łączną kwotę 6 744 232,59 zł.
 - Działanie FEPZ.02.19 Gospodarowanie odpadami przemysłowymi i niebezpiecznymi. Celem wsparcia jest poprawa procesu recyklingu odpadów komunalnych oraz usprawnienie systemu gospodarowania odpadami innymi niż komunalne, w tym niebezpiecznymi.
 - Pula środków na działanie 2.19 w roku 2024 wyniosła 6 177 000,00 zł.
2. Przygotowanie inwestycji „Budowa Centrum Zrównoważonego Rozwoju EKOFUTURIUM w Koszalinie” jest na etapie Konkursu architektonicznego. Konkurs został ogłoszony 10 grudnia 2024 r. Wydatki poniesione w 2024 r. dotyczyły zakupu gruntu pod budowę Centrum Zrównoważonego Rozwoju EKOFUTURIUM w Koszalinie, opłacenie wynagrodzenia pełnomocnika ds. inwestycji, sporządzenie inwentaryzacji zieleni oraz sporządzenie dokumentacji badań podłoża gruntowego. Zapłacono za I etap umowy na przygotowanie i przeprowadzenie Konkursu architektonicznego (opracowanie regulaminu i ogłoszenie Konkursu).
Wartość wydatkowanych na realizację w roku 2024 środków finansowych to 3 405 228,00 zł.

Cel kierunkowy 3.2 Racjonalna gospodarka zasobami złóż kopalin

W ramach zadań realizowanych przez Geologa Wojewódzkiego:

- zatwierdzono 42 projekty robót geologicznych oraz 42 dokumentacje geologiczne;
- udzielono 26 koncesji na wydobywanie kopalin;
- zaopiniowano i uzgodniono 1742 dokumenty, w tym miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, plany ogólne gmin decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego i decyzje o warunkach zabudowy, w zakresie udokumentowanych kopalin i wód podziemnych;
- zaopiniowano 4 decyzje starostów udzielających koncesji;
- wydano 85 decyzji ustalających opłaty eksploatacyjne za wydobytą kopalinę, w 303 prowadzonych sprawach;
- nadzorowano i kontrolowano 25 badań i prac nad wydaniem dokumentacji geologicznych oraz wykonywaniem uprawnień z tytułu koncesji geologicznych;
- udzielono 687 informacji geologicznych, w tym 11 na podstawie umów o korzystanie z informacji geologicznej za wynagrodzeniem.

Cel kierunkowy 3.3 Wspieranie zrównoważonej gospodarki wodnej i wodno-ściekowej

1. W ramach FEPZ 2021-2027, w Priorytecie 2 Fundusze Europejskie na rzecz zielonego Pomorza Zachodniego realizowane jest działanie FEPZ.02.17 Ograniczenie strat wody i poprawa jakości wody. Celem działania jest zagwarantowanie dostępu ludzi do odpowiedniej ilości i jakości wody do spożycia poprzez: ograniczanie strat wody, odzysk wody, ponowne użycie wody, zarządzanie wodą, zapewnienie właściwego bezpieczeństwa dostarczania wody. Typy projektów w ramach działania:
 - Inwestycje w ograniczanie strat wody do spożycia na sieciach wodociągowych;
 - Budowa i modernizacja infrastruktury niezbędnej do ujmowania, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody do spożycia w sytuacji zmniejszenia dostępnej ilości wody lub obniżenia jakości

wody wskutek suszy lub w sytuacji, gdy infrastruktura staje się niewydolna w warunkach fal upałów lub suszy.

Pula środków na działanie 2.17 w roku 2024 wyniosła 8 236 000,00 zł. Dofinansowanie przyznano 12 projektom na łączną kwotę 20 590 000,00 zł.

2. Realizacja/kontynuacja zadania „Zapobieganie skutkom katastrofy ekologicznej na rzece Odrze”.

W związku z katastrofą ekologiczną i skażeniem rzeki Odry na przełomie lipca i sierpnia 2022 r., czego skutkiem były masowe śnięcia ryb i innych organizmów wodnych, Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego podjął decyzję o przeprowadzeniu badań monitoringowych tego ekosystemu rzeczno-eg w zakresie parametrów abiotycznych (tlen, temperatura, pH, przewodność elektrolityczna, substancje rozpuszczone, chlorki, chlorofil, azotyny, amoniak, zasolenie, zawiesina) i biotycznych (zagęszczenie zooplanktonu, zakwit planktonowy oraz bentos). W związku z tym została zawarta umowa z Uniwersytetem Szczecińskim na monitoring środowiskowy w miesiącach wrzesień-grudzień 2022 r. Otrzymane wyniki, z uwagi na przyspieszony efekt eutrofizacji rzeki i obecność *Prymnesium parvum* – złotych alg, wskazywały na konieczność kontynuacji badań. Zatem została zawarta kolejna umowa na dalsze prowadzenie badań monitoringowych w rzece Odrze przez ten sam zespół badawczy w okresie od stycznia do czerwca 2023 r. W dniu 5 kwietnia 2023 r. zostało podpisane Memorandum o porozumieniu pomiędzy pięcioma województwami nadodrzańskimi (zachodniopomorskim, lubuskim, dolnośląskim, śląskim, opolskim) oraz uczelniami prowadzącymi badania naukowe dotyczące aktualnego stanu środowiska wodnego na rzece Odrze. Celem działań było przeprowadzenie kompleksowej analizy środowiska wodnego rzeki Odry. Stąd zdecydowano o kontynuowaniu badań przez Uniwersytet Szczeciński w okresie od 1 lipca 2023 r. do 31 marca 2024 r. Na podstawie uzyskanych wyników sporządzony został Raport o stanie środowiska wodnego rzeki Odry w granicach województwa zachodniopomorskiego.

Koszt realizacji zadania w 2024 r. wyniósł 255 175,80 00 zł.

Cel IV – Zachowanie i przywracanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, przywracanie różnorodności biologicznej i walorów krajobrazu

Cel kierunkowy 4.1 Ograniczenie antropopresji na obszarach cennych przyrodniczo, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów objętych ochroną prawną

1. W ramach FEPZ 2021-2027, w Priorytecie 2 Fundusze Europejskie na rzecz zielonego Pomorza Zachodniego realizowane są działania:

- Działanie FEPZ.02.24 Zrównoważone korzystanie ze środowiska. Celem działania jest ochrona terenów cennych przyrodniczo przed antropopresją, wzmocnienie potencjałów przyrodniczych w przestrzeni miejskiej i pozamiejskiej oraz wsparcie dla zwierząt przebywających w azylach.

Pula środków na działanie 2.24 w roku 2024 wyniosła 8 236 000,00 zł.

- Działanie FEPZ.02.25 Ochrona powierzchni ziemi i ograniczenie zanieczyszczeń. Za priorytetowe uznaje się działania, które będą prowadziły do przeznaczenia terenu na cele przyrodnicze oraz do rozwoju nowych terenów zielonych i zielonej infrastruktury, które mogą spełniać funkcje publiczne i społeczne.

Pula środków na działanie 2.25 w roku 2024 wyniosła 16 472 000,00 zł.

2. Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego (SdsM) realizuje w imieniu Województwa Zachodniopomorskiego projekt „SB MANTA – Działania na rzecz dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Południowego Bałtyku jako nowe atrakcje regionu w ramach Programu Interreg Południowy Bałtyk”. Projekt SB MANTA jest doskonałym przykładem realizacji tego celu, gdyż działania projektowe w roku 2024 polegały w największym stopniu na rozpoczęciu planowania świadomego udostępniania i racjonalnego zagospodarowania obszarów cennych przyrodniczo na

obszarach realizacji projektu, w tym na obszarze Wolińskiego Parku Narodowego. W parku narodowym planuje się ukierunkowanie ruchu turystycznego, poprzez projektowanie i przyszłe wykonanie 2 pilotażowych wielofunkcyjnych platform (łącznie w projekcie zaplanowano budowę sześciu, w trzech różnych regionach wybrzeży Południowego Bałtyku), które będą służyły przyjezdnym i mieszkańcom. Platformy oprócz aspektu atrakcji turystycznej i punktu widokowego, będą wykorzystywane do międzynarodowej nauki i edukacji przyrodniczej oraz do wspólnej transgranicznej promocji projektów. Podmiotem odpowiedzialnym za powstanie infrastruktury jest Woliński Park Narodowy (SdsM nie ponosi kosztów powstania ani utrzymania inwestycji). SdsM będzie opiniować projekty między innymi pod względem użyteczności, otwartości i atrakcyjności dla młodzieży. Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego uczestniczył w powyższych działaniach w charakterze partnera wspierającego i doradczego, bez wkładu finansowego w postaci kosztów bezpośrednich.

3. W ramach działalności Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego (ZPKWZ) miała miejsce:

- bieżąca inwentaryzacja i w miarę potrzeb konserwacja urządzeń edukacyjnych, typu infrastruktura i tablice edukacyjne i urzędowe w parkach krajobrazowych województwa zachodniopomorskiego – zasoby własne ZPKWZ;
- współpraca z Parkiem Narodowym Unteres Odertal.

Cel kierunkowy 4.2 Zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych oraz populacji cennych gatunków, ze szczególnym uwzględnieniem przywracania różnorodności biologicznej

1. W ramach FEPZ 2021-2027, w Priorytecie 2 Fundusze Europejskie na rzecz zielonego Pomorza Zachodniego realizowane jest działanie FEPZ.02.23 Ochrona przyrody i jej zasobów. W naborze zaplanowano wsparcie następujących typów projektów:

- Ochrona siedlisk i gatunków (ochrona in-situ, ex-situ), zwalczanie gatunków obcych, ochrona i zachowanie dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona siedlisk i gatunków na obszarach Natura 2000.

Pula środków na działanie 2.23 w roku 2024 wyniosła 46 739 300,01 zł. W ramach naboru zakończony w 2024 r. złożono wnioski o dofinansowanie na kwotę dofinansowania 2 574 352,50 zł.

- Dokumentacja planistyczna dla obszarów chronionych oraz inwentaryzacja zasobów przyrodniczych i krajobrazowych. Dofinansowane mogą być projekty polegające na opracowaniu inwentaryzacji przyrodniczych i krajobrazowych oraz opracowaniu, w tym aktualizacji planów ochrony dla parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody, obszarów Natura 2000.

Pula środków na działanie 2.23 w roku 2024 wyniosła 8 626 000,00 zł. W ramach naboru złożono wnioski o dofinansowanie na kwotę dofinansowania 7 650 000,00 zł.

2. W ramach działalności ZPKWZ:

- uzupełniono braki budek nietoperzowych we wszystkich parkach krajobrazowych w województwie zachodniopomorskim na podstawie inwentaryzacji przeprowadzonej w 2023 r.;
- dokonano inwentaryzacji kolonii rozrodzkiej nietoperzy (nocek duży) w Barlineckim Parku Krajobrazowym (Moczydło) we współpracy z chiropterologami oraz RDOŚ;
- dokonano inwentaryzacji kolonii rozrodzkiej nietoperzy (mroczek późny, karlik drobny) w Cedyńskim Parku Krajobrazowym (Siekierki) we współpracy z chiropterologiem;
- złożono wnioski na dofinansowanie projektu pn. „Więcej bioróżnorodności w Unikalnej Dolinie Dolnej Odry” dofinansowanego z Programu Współpracy Interreg VI A Meklemburgia-Pomorze Przednie/ Brandenburgia/Polska 2021-2027, zawierającego działania dot. zwiększenia bioróżnorodności w obszarze parków krajobrazowych w rejonie przygranicznym;

- prowadzono nadzór nad parkami, wydawano opinie do RDOŚ i innych organów;
 - przeprowadzano interwencje, lustracje i patrole – zasoby własne ZPKWZ;
 - uczestniczono w zespole przy Ministrze Klimatu i Środowiska ds. rekomendacji dla projektowanego parku narodowego Doliny Dolnej Odry;
 - uczestniczono w konsultacjach społecznych Zespołu ds. lasów społecznych.
3. W ramach działalności Sekretariatu ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego – trwała implementacja projektu SB MANTA. Główny cel projektu (przekształcanie działań ochrony i konserwacji przyrody w działania wolontariackie i edukacyjne oraz w nowe atrakcje proekologiczne, bazujące na regionalnej przyrodzie, kulturze i tradycjach) bardzo dobrze odzwierciedla wskazany cel polityki, gdyż bazuje na promocji i zachowaniu lokalnych form przyrodniczych i krajobrazowych oraz przyczynia się do rozwoju lokalnych inicjatyw bazujących na potencjale ekosystemów. W 2024 r. w ramach projektu rozpoczęto analizę działań na rzecz przyrody, które będą dalej przekształcane w atrakcje dla wolontariuszy: mieszkańców i turystów (przykładowo: monitoring awifauny, usuwanie gatunków inwazyjnych, sprzątanie plaż, wydmy i terenów objętych ochroną). Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego uczestniczył w powyższych działaniach w charakterze partnera wspierającego i doradczego, bez wkładu finansowego w postaci kosztów bezpośrednich.

Cel kierunkowy 4.3 Aktywizowanie działań społeczno-gospodarczych zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz partnerstwa na terenach cennych przyrodniczo i krajobrazowo

Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego zawarł następujące porozumienia i protokoły współpracy z podmiotami zewnętrznymi na działania na terenach cennych przyrodniczo i krajobrazowo:

- Porozumienie z 2 kwietnia 2024 r. w sprawie współpracy w realizacji projektu pn.: „Międzyodrze – zwiększenie skuteczności zrównoważonej ochrony przyrody”, przewidzianego do finansowania w ramach europejskiego programu LIFE 2021-2027 oraz współfinansowania w ramach środków NFOŚiGW, pomiędzy Województwem Zachodniopomorskim, Zespołem Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego, Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej w Szczecinie, Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Szczecinie i Uniwersytetem Szczecińskim;
- Protokół ustaleń z 22 maja 2024 r. w sprawie budowy wieży widokowej panoramy Doliny Rzeki Płoni (Barlinecki Park Krajobrazowy) pomiędzy Województwem Zachodniopomorskim – Zespołem Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego a Gminą Pełczyce;
- Porozumienie nr 1/2024 w sprawie współpracy przy wykonywaniu zadań Służby Parku Krajobrazowego dotyczących walorów chronionych Parku Krajobrazowego Dolina Dolnej Odry zawarte w dniu 19 czerwca 2024 r. pomiędzy Województwem Zachodniopomorskim – Zespołem Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego a Uniwersytetem Szczecińskim;
- Porozumienie nr 2/2024 w sprawie współpracy przy organizacji wydarzenia Urodziny Jeziora Szmaragdowego zawarte 10 lipca 2024 r. w Szczecinie pomiędzy Województwem Zachodniopomorskim – Zespołem Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego a Szczecińskim Stowarzyszeniem Przygodowym „Za Horyzont”;
- Porozumienie nr 3/2024 zawarte 11 października 2024 r. w sprawie współpracy przy realizacji wydarzenia pn. Ogólnopolski Sejmik Przewodników Turystycznych – Krajobraz przewodnictwa w ramach obchodów Dnia Krajobrazu 2024.

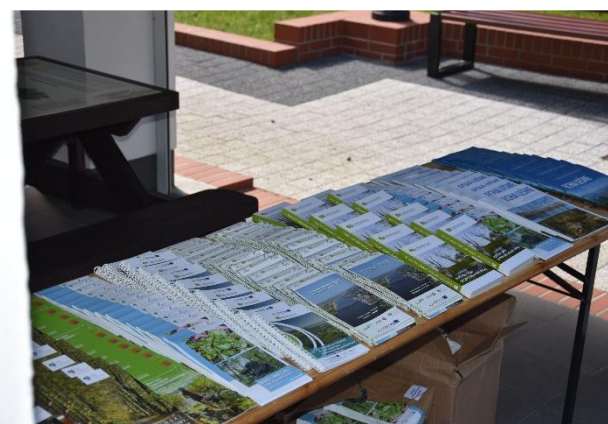
Cel V – Edukacja i promocja dla środowiska

Cel kierunkowy 5.1 Podniesienie wiedzy i kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa. Promocja ekologicznego stylu życia

1. Udzielono dotacji w trybie otwartych konkursów ofert na realizację następujących zadań:

- „Czyste powietrze naszym celem! dziecięca i młodzieżowa kampania społeczna”. Zadanie polegało na przeprowadzeniu na terenach wiejskich i miejsko-wiejskich (z terenu powiatów stargardzkiego, łobeskiego, kamieńskiego i goleniowskiego) warsztatów dla dzieci i młodzieży dotyczących dbania o środowisko, w szczególności o czyste powietrze. Oprócz specjalistycznych, tematycznych warsztatów związanych z edukacją ekologiczną w tym z dbaniem o czyste powietrze, placówki biorące udział w zadaniu wzięły udział w nagraniu filmu (spotu internetowego) poświęconego trosce o czyste powietrze.
- „Razem na Rzecz Czystego Powietrza – edukacja i praktyka”. Projekt został zrealizowany na terenie dwóch powiatów: myśliborskiego oraz pyrzyckiego. Dzięki realizacji zadania publicznego udało się przybliżyć mieszkańcom obu powiatów tematykę związaną z ekologią, w szczególności w zakresie zanieczyszczeń powietrza. Grupą docelową realizowanego działania byli mieszkańcy powiatów myśliborskiego oraz pyrzyckiego, przedsiębiorcy zrzeszeni w Oddziale Północnej Izby Gospodarczej w Dębnie oraz uczniowie szkół podstawowych z wcześniej wskazanych powiatów. Poprzez realizację projektu osiągnięto trzy główne rezultaty. Pierwszym z nich było zrealizowanie i przeprowadzenie konkursu plastycznego "Zaprojektuj swój ekologiczny dom", skierowanego do uczniów szkół podstawowych, a jego przeprowadzenie miało wymiar edukacji ekologicznej w formie skierowanej dla najmłodszych, w zakresie zapoznania się z rozwiązaniami prowadzącymi do ochrony środowiska, w szczególności w zakresie zapobiegania zanieczyszczeniu powietrza, segregacji śmieci, uprawy roślin, zastosowania paneli słonecznych, czy korzystania z aut z napędem elektrycznym. Drugim rezultatem projektu było przeprowadzenie warsztatów edukacji ekologicznej "Kreatywne Warsztaty Edukacyjne – Czyste Powietrze i Ja" w szkołach podstawowych dla uczniów klas III i IV z terenu powiatu myśliborskiego oraz pyrzyckiego. Trzecim rezultatem zrealizowanego działania była organizacja polsko-niemieckiej konferencji energetycznej pod nazwą "Razem na rzecz czystego powietrza – edukacja i praktyka" skierowana do mieszkańców oraz przedsiębiorców z powiatów myśliborskiego oraz pyrzyckiego. Konferencja odbyła się 3 lipca 2024 r. w Polsko-Niemieckim Transgranicznym Centrum Dziedzictwa Naturalnego i Kulturowego Regionu Doliny Środkowej Odry w Dębnie.
- „Czyste Powietrze Pomorza Zachodniego”. Zadanie polegało na przeprowadzeniu cyklu warsztatów o tematyce ekologicznej, w tym warsztatów malarskich, fotograficznych, graficznych i filmowych. Zostały zorganizowane na terenie zabytkowego parku w Strzykocinie, który tworzy atmosferę sprzyjającą otwartości na tematykę ekologiczną oraz stanowi inspirację dla zagadnień poruszanych na warsztatach. Grupa docelowa obejmowała mieszkańców powiatów: białogardzkiego, choszczeńskiego, drawskiego, gryfickiego, goleniowskiego, gryfińskiego, kamieńskiego, kołobrzeskiego, koszalińskiego, łobeskiego, myśliborskiego, polickiego, pyrzyckiego, sławieńskiego, starogardzkiego, świdwińskiego, szczecineckiego i wałeckiego.

Łączny koszt działania w 2024 r. wyniósł 96 546,00 zł.

2. Współorganizowano następujące przedsięwzięcia:

- IX Wojewódzki Konkurs "Mistrz OZE";
- Ogólnopolska XIX Olimpiada Wiedzy Ekologicznej – etap wojewódzki;
- „I znów będą śpiewały ryby w jeziorze Głębokim” – edukacja ekologiczna wśród najmłodszych, w ramach projektu „Ekoprzedzszkolak”;
- Odjazd śmieci – edukacja ekologiczna wśród najmłodszych, w ramach projektu „Ekoprzedzszkolak”;
- XXIII Konkurs Wiedzy Ekologicznej;
- Konferencja pt.: „Odporność Gminy wobec zmian klimatu i innych zagrożeń dla ludności KARLINO 2024: Kryzys klimatyczny a ochrona ludności i obrona cywilna”.

Łączny koszt działania w 2024 r. wyniósł 25 382,99 zł.

3. W ramach FEPZ 2021-2027, w Priorytecie 2 Fundusze Europejskie na rzecz zielonego Pomorza Zachodniego realizowane jest działanie FEPZ.02.23 Ochrona przyrody i jej zasobów. W naborze prowadzonym w 2024 r. zaplanowano wsparcie następującego typu projektu: Wsparcie ośrodków edukacji ekologicznej oraz działania edukacyjne. Celem wsparcia jest zwiększenie świadomości mieszkanki i mieszkańców województwa zachodniopomorskiego w zakresie ochrony przyrody, dziedzictwa przyrodniczego, kształtowania postaw ekologicznych oraz ochrony i zrównoważonego korzystania z walorów przyrodniczych regionu bez szkody dla środowiska.

Pula środków na działanie 2.23 w roku 2024 wyniosła 15 352 450,00 zł. Łączna kwota zakontraktowanych środków w ramach zawartej umowy o dofinansowanie wyniosła 3 995 000,00 zł.

4. Sekretariat ds. Młodzieży przyczynił się do realizacji tego celu w szczególności poprzez:

- Wydarzenie informacyjno-edukacyjne „Otwarcia na wiosnę” – 21 marca 2024 r. Z okazji pierwszego dnia wiosny, Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego ogłosił dzień otwarty swojej nowej siedziby. Uczestnicy, którzy przybyli na wydarzenie wzięli udział w akcji edukacyjnej o racjonalnym wykorzystaniu zieleni miejskiej, konieczności zwracania uwagi na zaśmiecenie, na ograniczenie zużycia odpadów oraz przyczynili się do wsparcia działań na rzecz środowiska w mieście poprzez zamianę zaniedbanego zaśmieconego odcinka chodnika w zielony zakątek. Uczestnicy zasadzili liczne zimozielone i sezonowe rośliny w kilku donicach przy siedzibie Sekretariatu ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego.
- Udział w 31. Akcji Sprzątania Świata – Posprzątajmy Nadbałtyckie Plaże – 5-6 września 2024 r. Działanie edukacyjne we współpracy z sektorem pozarządowym. Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego został zaproszony przez Fundację Nasza Ziemia i Woliński Parki Narodowy do współorganizowania wydarzenia edukacyjnego w charakterze partnera lokalnego, co świadczy o uznaniu dla dotychczasowych działań jednostki w zakresie ekologii. W ramach akcji przeprowadzonej w Wisłęce, Świnoujściu i Międzyzdrojach Sekretariat ds. Młodzieży zachęcił młodzież z nauczycielami z różnych powiatów województwa zachodniopomorskiego do przyjazdu na wybrzeże i wspólnego sprzątania plaż i lasów w miejscowościach nadmorskich. W 2-dniowej akcji wzięło udział w sumie 630 osób. Usunięto 1 161 kg odpadów.

5. W ramach działania Gabinetu Marszałka:

- Prowadzono szereg działań w celu promocji jakości środowiska Pomorza Zachodniego i wzmacniania marki regionu jako m.in. wrażliwego ekologicznie. 170 milionów wyświetleń w 2024 r. zanotowały treści stworzone pod marką Pomorze Zachodnie w oficjalnych kanałach komunikacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego. Pod marką Pomorze Zachodnie prowadzona jest szeroka i wielowymiarowa polityka komunikacyjna w takich mediach cyfrowych jak Facebook, Instagram, TikTok, X, LinkedIn czy Youtube. Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego w latach 2022-2024 otrzymywał tytuł „Złotego Lajka” przyznawany przez Radę Programową Local-SoMe oraz Związek Miast Polskich. Nagroda stanowi wyraz uznania dla

najbardziej angażujących mieszkańców strategii komunikacyjnych na poziomie regionalnym, z wykorzystaniem mediów społecznościowych do efektywnej i innowacyjnej wymiany informacji. Realizowano szereg kampanii, część z nich poświęcona była organizowanym w regionie wydarzeniom i inicjatywom ekologicznym.

Zadania zostały zrealizowane w ramach projektu finansowanego z Funduszy Europejskich dla Pomorza Zachodniego 2021-2027, Priorytet 2 Fundusze Europejskie na rzecz zielonego Pomorza Zachodniego, Działanie FEPZ.02.12 Adaptacja do zmian klimatu w ramach projektu „Pomorze Zachodnie – Zielony Region – Wspólny klimat” – 126 293,75 zł oraz „Pomorze Zachodnie – Zielony Region, etap II”.

Cel kierunkowy 5.2 Podejmowanie inicjatyw w zakresie edukacji i promocji zagadnień związanych z upowszechnianiem zasad efektywnego zarządzania energią, wykorzystania odnawialnych źródeł energii i nowoczesnych technologii energetycznych oraz oszczędzaniem energii

1. Zorganizowano XV konferencję pn.: „Odnawialne źródła energii szansą zrównoważonego rozwoju regionu”.
2. Zorganizowano i podsumowano IV edycję międzynarodowego konkursu pn.: „Trendy i wizje rozwojowe morskich elektrowni wiatrowych”.
3. Rozstrzygnięto i przyznano, w ramach V edycji, Regionalne Nagrody ZIELONEGO FENIKSA, które są wręczane pod auspicjami Fundacji Na Rzecz Rozwoju Ekoenergetyki „Zielony Feniks” z siedzibą w Opolu. Nagrody przyznano osobom i firmom prowadzącym działalność gospodarczą na terenie województwa.

Łączny koszt realizacji powyższych działań w roku 2024 wyniósł 12 995,50 zł.

Cel kierunkowy 5.3 Edukacja przyrodnicza ze szczególnym uwzględnieniem terenów objętych ochroną prawną

1. W ramach bieżącej działalności ZPKWZ (ujęte w sprawozdaniu budżetowym za rok 2024 r. jako zadania polityki samorządowej) zrealizowano następujące zadania:
 - przeprowadzono zajęcia edukacyjne dla 2 964 osób (172 grup) z terenu województwa zachodniopomorskiego – finansowanie ze środków bieżących ZPKWZ;
 - przeprowadzono etapy: gminny, parkowy oraz finał ogólnopolski XXIII edycji ogólnopolskiego konkursu wiedzy pn. „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski”. Do konkursu przystąpiło 118 uczniów z 14 szkół – koszt organizacji konkursu 10 748,37 zł;
 - przeprowadzono etapy terenowe i finały konkursów:
 - Znam Szczeciński Park Krajobrazowy „Puszcza Bukowa”
 - Znam Iński Park Krajobrazowy
 - Znam Barlinecki Park Krajobrazowy
 - Znam Drawski Park Krajobrazowy
 - Znam Park Krajobrazowy Dolina Dolnej Odry
 - Znam Parki Krajobrazowe Cedyński i „Ujście Warty”

Koszt organizacji 6 konkursów – 31 503,81 zł;

 - zorganizowano Ogólnopolskie Szkolenie „ED-EK” w zakresie edukacji ekologicznej (dotyczy osób z niepełnosprawnościami w edukacji ekologicznej), uczestniczyło w nim 80 edukatorów ekologicznych z całej Polski – koszt organizacji 17 378,00 zł;
 - wystawiono stoisko edukacyjno-promocyjne podczas 17 wydarzeń typu festyny, jarmarki, dożynki – finansowanie z bieżącej działalności ZPKWZ.
2. Zainicjowane przez Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego w 2024 r. lub kontynuowane działania edukacyjne dotyczyły upowszechniania wiedzy o zasobach przyrodniczych regionu oraz wzmocnienia odpowiedzialności uczestników za stan dziedzictwa przyrodniczego.

Szczególnie ważną grupą docelową dla realizacji tego celu jest młodzież i dzieci, a inicjatywy SdsM zostały zaplanowane tak, by aktywnie angażować właśnie te grupy wiekowe.

- Międzynarodowy Dzień Ziemi – 22 kwietnia 2024 r. Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego wraz z Młodzieżowym Sejmikiem Województwa Zachodniopomorskiego zorganizował wydarzenie edukacyjne, w ramach którego wspólnie posadzono 2 000 sztuk sadzonek drzew. Wydarzenie odbyło się w Nadleśnictwie Kliniska;
- Ekologiczne wydarzenie edukacyjne „Eko przygoda z przyrodą nad wodą” – 15 czerwca 2024 r. Cykliczne wydarzenie plenerowe zainicjowane przez SdsM w roku 2022, po raz trzeci na terenie Amfiteatru i przystani im. Roberta Hilgendorfa w Stepnicy nad Zalewem Szczecińskim. Jest to plenerowa gra edukacyjna, która w ciekawy i aktywny sposób zaangażowała młodych uczestników do działania na rzecz środowiska wodnego, poprzez warsztaty edukacyjne, wspólne interaktywne zdobywanie wiedzy, zajęcia manualne i konkurs. W miejscu wydarzenia znalazły się punkty edukacyjne poświęcone przede wszystkim różnym aspektom ochrony środowisk wodnych i brzegowych, prowadzone przez Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego, Europe Direct Szczecin, Woliński Park Narodowy, Błękitny Patrol WWF, Drawieński Park Narodowy, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Stepnicy, Celowy Związek Gmin R-XXI;
- Polsko-holenderska młodzieżowa wymiana fotograficzna „WE – Young People See Nature/Natura Europy” – projekt edukacyjny, w którym Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego uczestniczy w postaci współorganizatora od 2022 roku. Wymiana młodzieży składa się corocznie z 2 etapów umiejscowionych w cyklu roku szkolnego: jesiennego wyjazdu polskiej grupy do Holandii oraz wiosennego przyjęcia holenderskiej grupy na Pomorzu Zachodnim. W wymianie, jak co roku, wzięło udział 10 uczniów z Pomorza Zachodniego z opiekunami i 10 uczniów z Roosendaal w Holandii Południowej z nauczycielami i ekspertami. Jest to młodzież w wieku 13-14 lat, która interesuje się fotografią, przyrodą, Unią Europejską i nauką języka angielskiego. Ideą projektu jest wykorzystywanie aparatu fotograficznego jako narzędzia, które pomaga młodym ludziom uczyć się o cennych zasobach przyrodniczych Europy. Projekt w bardzo dużym stopniu przyczynia się do upowszechnienia wiedzy młodzieży o zasobach przyrodniczych i krajobrazowych, a także dostrzegalnie wzmacnia świadomość racjonalnego ich wykorzystania;
- W ramach edycji 2023/2024, w czerwcu 2024 r. Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego zainicjował dodatkowo nowy otwarty konkurs edukacyjny:
 - Konkurs fotograficzny „Przyroda Pomorza Zachodniego w obiektywach młodzieży” – czerwiec-sierpień 2024 r. konkurs polegał na przedstawieniu przez uczestników w wieku 13-30 lat najpiękniejszych i najbardziej wartościowych według młodzieży atrakcji przyrodniczych i krajobrazowych województwa zachodniopomorskiego. Konkurs cieszył się dużym powodzeniem i był szeroko promowany w mediach społecznościowych i tradycyjnych, przyczyniając się do promowania bogactwa przyrodniczego i krajobrazowego Pomorza Zachodniego.
- Projekt SB MANTA – projekt 3-letni, rozpoczęty 1 lipca 2024 r. Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego współpracuje w projekcie z sektorem pozarządowym. W ramach promocji projektu w grudniu 2024 r. na pierwszym projektowym spotkaniu informacyjnym w Międzyzdrojach, SdsM wspólnie z Wolińskim Parkiem Narodowym przedstawili lokalnym organizacjom i instytucjom cele projektu i możliwości włączenia się lokalnej społeczności w jego realizację. Rozpoczęto wzmacnianie współpracy instytucji i osób zajmujących się ochroną przyrody z mieszkańcami i lokalnym biznesem turystycznym. Zaplanowano dalsze działania edukacyjne i konkursy, które będą odbywały się w latach 2025-2027.

Nawiązano stałą współpracę z Uniwersytetem Szczecińskim, w celu aktywnego uczestnictwa dorosłej młodzieży w działaniach edukacyjnych i wolontariackich w roku 2025 i 2026. Zaplanowano wyjazd studyjny dla partnerów projektowych i partnerów stowarzyszonych projektu w marcu 2025 r.

W ramach promocji i edukacji odbyły się też dwie audycje radiowe emitowane w Szczecinie i Koszalinie, w których mówiono o wysokich walorach przyrodniczych i o konieczności bezpośredniego i pośredniego włączania mieszkańców i odwiedzających region, zwłaszcza młodzieży, w ochronę przyrody, co przyczyni się do kształtowania społeczeństwa odpowiedzialnego za rozwój i przyszłość środowiska województwa.

Koszty organizacji spotkania lokalnego w Międzyzdrojach pokrył Woliński Park Narodowy, a promocję w mediach, w tym w audycjach radiowych, SdsM pozyskał bezpłatnie.

Cel VI – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w regionie

Cel kierunkowy 6.1 Zarządzanie paliwami i energią

1. Zrealizowano scentralizowane zakupy energii elektrycznej oraz gazu organizowane przez Województwo Zachodniopomorskie wspólnie z jednostkami organizacyjnymi województwa działającymi na terenie Stanomina, Koszalina, Tuczna, Gryfic, Kołobrzegu i Świnoujścia, co od wielu lat przynosi korzyści ekonomiczne. Łączny koszt obsługi powyższych działań w roku 2024 wyniósł 12 000 zł.

Cel kierunkowy 6.2 Planowanie rozwoju sektora elektroenergetycznego, ciepłowniczego i gazowego w województwie zachodniopomorskim

1. W 2024 r. Województwo rozpoczęło w ramach programu Interreg Europa 2021-2027 realizację projektu Green4Heat (Accelerating the uptake of green heating and cooling solutions across EU territories – Przyspieszenie wdrażania ekologicznych rozwiązań w zakresie ogrzewania i chłodzenia na terytoriach UE), który ma na celu wsparcie zrównoważonego ciepłownictwa, poprzez umożliwienie zaangażowanym partnerom poprawy efektywności energetycznej systemu ciepłowniczego oraz racjonalnego wykorzystania istniejących zasobów energetycznych. Projekt przyczyni się do poprawy jakości polityk mających na celu wspieranie wdrażania ekologicznych form ogrzewania, wdrożenie sieci ciepłowniczych piątej generacji, jak również zwiększenia zaangażowania interesariuszy i obywateli.

Partnerstwo obejmuje 9 partnerów z 8 krajów UE (Grecja, Hiszpania, Belgia, Łotwa, Polska, Dania, Węgry, Słowenia), którzy wymieniają się wiedzą i doświadczeniem oraz wspólnie identyfikują rozwiązania w celu sprostania wyzwaniom lokalnym i przyspieszenia przejścia na zrównoważone ciepłownictwo.

Projekt ma na celu w szczególności:

- zwiększenie zdolności partnerów do projektowania i wdrażania najnowocześniejszych sieci ciepłowniczych, a także integracji OZE i ciepła odpadowego w celu zwiększenia efektywności energetycznej i ograniczenia emisji gazów cieplarnianych;
- zainicjowanie usprawnień w polityce regionalnej w celu ułatwienia inwestycji w pompy ciepła, projekty ogrzewania geotermalnego i sieci ciepłownicze piątej generacji;
- zwiększenie wiedzy społecznej i wsparcia dla zrównoważonych rozwiązań grzewczych oraz ułatwienie rozwoju społeczności energetycznych;
- zwiększenie inwestycji w ekologiczne technologie ogrzewania i chłodzenia.

Promowanie efektywności energetycznej oraz energooszczędności, prowadzące do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych i poprawy jakości powietrza jest jednym z priorytetów dla Pomorza Zachodniego. Zakres projektu jest również komplementarny z działaniem pn. „Zwiększenie udziału energii odnawialnej, w tym odnawialnej energetyki morskiej” w ramach obszaru tematycznego Energia (PA Energy) wskazanego w zrewidowanym Planie Działania Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

W dniach 26 i 27 czerwca 2024 r. w Komotini odbyło się spotkanie inauguracyjne projekt, zorganizowane przez Region Macedonii Wschodniej i Tracji. Podczas spotkania w Komotini partnerzy przedstawili aktualną sytuację na swoich terytoriach, omówili ulepszenia, które chcą osiągnąć w odniesieniu do instrumentów polityki, którymi się zajmują oraz przedstawili swoje przyszłe działania.

Kolejne działania projektu w roku 2024 skupiły się na zbadaniu dobrych praktyk w zakresie tworzenia wspólnot energii ciepłej i rozwoju zrównoważonych systemów grzewczych w Europie. Analiza danych terytorialnych wskazała kluczowe bariery, takie jak wysokie koszty początkowe, wyzwania regulacyjne i ograniczona świadomość społeczna. Pomimo tych przeszkód są to rozwiązania warte uwagi i wdrożenia w regionie. Dalsze prace dotyczyć będą m.in. niskotemperaturowych sieci ciepłowniczych oraz energii geotermalnej.

Wydatki poniesione ogółem w 2024 r. wyniosły 112 094,00 zł, w tym, w podziale na źródła:

- Środki własne: 22 842,00 zł;
- Środki UE: 89 252,00 zł.

2. Wydano 44 postanowienia w zakresie opiniowania koncesji.
3. Wydano 11 postanowień w zakresie planowania energetycznego.

Cel VII – Zarządzanie środowiskiem. Zapewnienie ciągłości i skuteczności realizacji zadań w obszarze środowiska

Cel kierunkowy 7.1 Opracowywanie, ewaluacja, raportowanie i opiniowanie dokumentów programowych

1. Opracowano, na podstawie art. 119a w związku z art. 378 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, Program ochrony środowiska przed hałasem, przyjęty Uchwałą II/27/24 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 26 czerwca 2024 r. w sprawie "Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa zachodniopomorskiego". Wraz z dokumentem programowym opracowano jego streszczenie zawierające dane o programie niezbędne do przekazania Komisji Europejskiej. Koszt realizacji zadania wyniósł 587 940,00 zł i został w całości pokryty z dotacji celowej z budżetu państwa.
2. Opracowano sprawozdania okresowe za 2023 r. z realizacji obowiązujących programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych dla stref województwa zachodniopomorskiego oraz sprawozdanie końcowe z realizacji programu ochrony powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej przyjętego przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego uchwałą Nr XVI/206/20.
3. Opracowano, na podstawie art. 92 w związku z art. 378 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, Plany działań krótkoterminowych w zakresie SO_2 i O_3 dla strefy aglomeracji szczecińskiej. Plany przyjęte zostały odpowiednio uchwałami Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego Nr LI/602/24 i IV/56/24.
4. Opiniowano programy ochrony środowiska dla powiatów:
 - szczecineckiego;
 - Miasta Koszalin;
 - myśliborskiego;
 - goleniowskiego;
 - gryfińskiego.
5. ZPKWZ przedłożył opinię dotyczącą audytu krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego.

Łączny koszt realizacji powyższych działań w roku 2024 wyniósł 802 940 zł, w tym 215 000,00 zł przeznaczone na wynagrodzenia sfinansowano z dotacji celowej otrzymanej z budżetu państwa na realizację zadań wynikających z ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw, związanych z zarządzaniem jakością powietrza, tj. na utrzymanie w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Zachodniopomorskiego w 2024 r. dwóch etatów ds. jakości powietrza.

Cel kierunkowy 7.2 Podnoszenie kompetencji kadr i wsparcie eksperckie

1. Udział 21 pracowników Wydziału Ochrony Środowiska w 18 szkoleniach tematycznie związanych z ochroną środowiska. Wydatkowana w 2024 r. kwota wyniosła 22 956,00 zł.
2. Wykonano 19 ekspertyz dendrologicznych pomocnych w podjęciu właściwej merytorycznie decyzji w postępowaniach administracyjnych w sprawach dotyczących usunięcia drzew lub krzewów na wniosek właścicieli lub posiadaczy nieruchomości za kwotę 39 957,00 zł.

Łączna wartość środków finansowych zaangażowanych w realizację zadania w 2024 r. to 62 913,00 zł.

Cel kierunkowy 7.3 System zarządzania opłatami środowiskowymi

1. Zweryfikowano 12 216 wykazów dotyczących opłat środowiskowych.
2. Wymierzono w formie decyzji administracyjnych 38 opłat za korzystanie ze środowiska.
3. Udzielono 169 informacji o środowisku.
4. Wystawiono 71 zaświadczeń o obowiązku regulowania opłat za korzystanie ze środowiska.
5. Zweryfikowano 764 wnioski o usunięcie drzew lub krzewów (UDiK).
6. Zaimportowano 1566 wyciągów bankowych z aplikacji bankowych do systemów.
7. Wystawiono 1 decyzję ratalną.
8. Wystawiono 43 upomnienia.
9. Wystawiono 25 tytułów wykonawczych.
10. Zweryfikowano 134 sprawozdania roczne OŚ.

Koszt realizacji zadań w roku 2024 wyniósł 1 493 844,82 zł, w tym usługa rozszerzenia i utrzymania systemu – 363 290,00 zł oraz wynagrodzenia pracowników – 1 130 554,82 zł

Cel kierunkowy 7.4 Zapewnienie zgodnego z przepisami rozwoju gospodarczego województwa poprzez działania administracyjne

1. Zweryfikowano 708 wniosków i pozostałych dokumentów dotyczących działalności gospodarczej.
2. Wydano 232 pozytywne rozstrzygnięcia administracyjne w zakresie nowych inicjatyw gospodarczych.

Wnioski i podsumowanie

Jakość powietrza w województwie ulega systematycznej poprawie. Z uwagi na wejście w życie nowej Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/2881 z dnia 23 października 2024 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej jakości powietrza dla Europy istnieje potrzeba dalszej realizacji działań mających wpływ na poprawę jakości powietrza, w celu sprostania wymogom zmienionej dyrektywy wprowadzającej surowsze normy jakości powietrza w całej Unii Europejskiej.

Transformacja województwa jako regionu niskoemisyjnego ukierunkowana jest na dalszy rozwój sektora wytwórczego OZE z uwzględnieniem wsparcia finansowego dla gmin i podmiotów energetycznych oraz prosumentów w tym zakresie. Proces transformacji województwa zachodniopomorskiego do województwa niskoemisyjnego realizowany będzie w perspektywie do 2030 r. i będzie wsparciem dla osiągnięcia krajowego celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych określonego w Polityce Energetycznej Polski do 2040 r. W ramach realizacji celu sformułowanego jako zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w regionie zaplanowano rozwój sektora elektroenergetycznego, ciepłowniczego i gazowego w województwie zachodniopomorskim. W tym kierunku samorząd województwa skupia się przede wszystkim na zachęceniu podmiotów publicznych działających w regionie do organizowania przetargów na zakup energii elektrycznej i gazu. Wraz ze swoimi jednostkami organizacyjnymi od 2011 r. prowadzi

scentralizowane zakupy energii elektrycznej oraz gazu, co pozwala na uzyskanie oszczędności w zakupie tych niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania mediów. W ramach realizacji zadań ustawowych przypisanych samorządom województw ustawą PE, wydawane są opinie w formie postanowień w zakresie udzielania koncesji na działalność przedsiębiorstw energetycznych związaną z wytwarzaniem, przesyłaniem, dystrybucją paliw i energii, w zakresie planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych dotyczących obecnego i przyszłego zapotrzebowania na paliwa i energię oraz planów gminnych dot. zaopatrzenia w ciepło, paliwa i energię. Opiniowanie dokumentów koncesyjnych i planistycznych nie daje samorządom województwa wystarczających środków, by kreować politykę infrastrukturalną w województwie.

Województwo zachodniopomorskie znakomicie wykorzystuje warunki naturalne i instrumenty finansowe, by rozwijać sektor OZE. Jest krajowym liderem w produkcji zielonej energii. Na jego obszarze w 2023 r. wyprodukowano 7,27 TWh energii elektrycznej z OZE. Pierwszy raz w województwie produkcja energii elektrycznej z OZE przekroczyła zużycie energii ogółem w województwie. Z wynikiem 122,7% (średnia w kraju wynosi 28,5%) energii wyprodukowanej w stosunku do zużytej region wkracza na poziom, na którym priorytetem staje się dobowe i sezonowe magazynowanie energii, w tym wytwarzanie „zielonego” wodoru. W regionie dominuje energetyka wiatrowa, z mocą 2,49 GW, a drugą pozycję zajmuje fotowoltaika z mocą ponad 1,03 GW. Pozostałe technologie łącznie to zaledwie 0,14 GW.

Moc instalacji powyżej 50 kW osiągnęła w województwie 3,2 GW, co stanowiło 15,8% mocy zainstalowanej w kraju i plasowało województwo zachodniopomorskie na 2. miejscu za województwem wielkopolskim (3,7 GW), a przed województwem pomorskim (1,9 GW).

Najwięcej instalacji OZE powstaje w powiecie sławieńskim, kolejne miejsca zajmują powiaty: kołobrzeski, białogardzki i szczeciński. W rankingu gmin – co zrozumiale – liderują gminy nadmorskie: gmina wiejska Darłowo (258,6 MW), Malechowo (192,4 MW) i Postomino (168,5 MW). Liderem w zakresie instalacji biomasowych oraz termicznego przekształcania odpadów jest gmina Szczecin (91,5 MW), a w zakresie instalacji fotowoltaicznych gmina Kalisz Pomorski (66,7 MW).

W ostatnich latach znacząco wzrósł udział mikroinstalacji w miksie energetycznym województwa. Łączna moc mikroinstalacji wynosiła w III kwartale 2024 r. 429 MW, a ich liczba wzrosła do 47 167. Udział mocy mikroinstalacji zainstalowanych w województwie do mocy zainstalowanych w kraju utrzymuje się na poziomie 3,7%, a liczba instalacji na poziomie 3,17%. Liderem w województwie zachodniopomorskim w zainstalowanej mocy mikroinstalacji jest Szczecin (43,9 MW) przed Koszalinem (20,9 MW), Dobrą (Szczecińską) (19,7 MW) i Goleniowem (16,6 MW).

Zmiany jakie zachodzą w obszarze gospodarki odpadami na terenie województwa należy oceniać pozytywnie. Systematyczny wzrost selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz odzysk i recykling materiałowy są efektem właściwie podjętych decyzji inwestycyjnych, co daje szansę na osiągnięcie wyznaczonych celów. Województwo zachodniopomorskie zmierza we właściwym kierunku w zakresie gospodarki odpadami i sukcesywnie dąży do osiągnięcia i utrzymania określonych wymogami prawa wskaźników. Należy zintensyfikować działania nakierowane na:

- wzrost masy odpadów komunalnych poddawanych recyklingowi i przygotowaniu do ponownego użycia;
- zmniejszenie masy wytwarzanych niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, co powinno przełożyć się na zwiększenie masy odpadów odbieranych i zbieranych w sposób selektywny,
- zwiększenie efektywności selektywnego zbierania odpadów „u źródła”;
- prowadzenie kampanii promujących zapobieganie powstawaniu odpadów;
- prowadzenie kampanii wspomagających przeciwdziałaniu marnowania żywności oraz negatywnym skutkom społecznym, środowiskowym i gospodarczym wynikającym z marnowania żywności;
- promowanie i wspieranie budowy sieci napraw i ponownego użycia;
- przyspieszenie działań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032;
- wzrost poziomu selektywnego zbierania zużytych baterii i akumulatorów poprzez zwiększenie świadomości mieszkańców województwa w zakresie możliwości właściwego zagospodarowania zużytych baterii i akumulatorów;

- wdrażanie efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

W racjonalnej gospodarce zasobami złóż kopalin bardzo ważne jest, aby eksploatacja złóż prowadzona była w sposób gospodarczo uzasadniony. Eksploatację złoża kopaliny prowadzić należy w taki sposób, aby możliwie maksymalnie je wykorzystać, pamiętając o ochronie wód powierzchniowych i podziemnych, minimalizowaniu strat w środowisku, sukcesywnym prowadzeniu rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych, a także o przywróceniu do właściwego stanu pozostałych elementów przyrodniczych środowiska. Złoża niezagospodarowane oraz tereny perspektywiczne należy chronić przed zabudową na powierzchni terenu, która w przyszłości uniemożliwi wydobywanie kopalin i dostęp do złoża. Ważne jest, aby w dokumentach planistycznych, tj. w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego tereny te były odpowiednio wskazane i zabezpieczone. Zalecany jest dalszy rozwój badań nad poszerzaniem bazy surowcowej województwa.

Organizacja dużych festiwali, przedsięwzięć o wymiarze ogólnopolskim, posiadających swoją markę i renomę wpływa w sposób znaczący na motywację potencjalnych odbiorców do działań proekologicznych.

Współorganizacja wydarzeń, wzmocniona zaplanowaną komunikacją w Internecie w połączeniu z systematyczną kampanią promocyjno-informacyjną może stanowić element działania edukacyjnego.

Właściwym kierunkiem wydaje się również prowadzenie komunikacji promocyjnej z wykorzystaniem mediów społecznościowych. W tym zakresie ważne jest planowanie spójnej strategii oraz otwieranie się na nowe rozwiązania.

Pomimo szeregu pozytywnych ekologicznie zmian zachodzących w województwie, zauważyć należy, że pełny obraz dokonań w tym zakresie wykracza poza ujęcie w polityce ekologicznej jako jednej z wielu polityk sektorowych i wymaga uwzględnienia działań podejmowanych w pozostałych raportowanych obszarach polityk rozwojowych województwa. Przykładem jest szereg kluczowych inwestycji termomodernizacyjnych realizowanych w obszarach polityki zdrowia i kulturalnej, rozwój niskoemisyjnego transportu w ramach polityki transportowej, czy nawet budowa pierwszej, w pełni pasywnej siedziby władz administracji publicznej, w ramach realizowanej polityki samorządowej.

3.5.6

Polityka turystyczna

Pomorza
Zachodniego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Polityka samorządu województwa zachodniopomorskiego w sektorze turystyki

Turystyka stanowi istotną dziedziną gospodarki województwa zachodniopomorskiego i jest akceleratorem aktywizacji społecznej, rozwoju regionalnego, a także narzędziem do pogłębiania procesów integracyjnych. Z uwagi na fakt, że turystyka wpływa również na popyt na usługi i produkty w innych sektorach, jej pośrednie znaczenie dla rozwoju regionu jest znacznie większe. Jako silnie powiązana z rozwojem gospodarki, kultury, sportu, ochroną środowiska, z rolnictwem, transportem, zdrowiem i rehabilitacją znajduje odniesienia w znakomitej większości dokumentów strategicznych Europy i Polski.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 wymienia turystykę jako jedną z najważniejszych dziedzin gospodarki Pomorza Zachodniego. Składają się na to wyjątkowość i bogactwo walorów naturalnych (m.in. bogactwo akwenów, a także sąsiadujących z nimi rozległych obszarów leśnych i terenów chronionych), zasoby kulturowe, a także duży potencjał uzdrowiskowy i największa w kraju, zróżnicowana baza noclegowa (skoncentrowana głównie w pasie nadmorskim) oraz dobra dostępność dla turystów. Wszystko to sprawia, że województwo zachodniopomorskie jest absolutnym krajowym liderem w dziedzinie turystyki.

Szeroki zakres oddziaływania turystyki na rozwój regionu powoduje, że polityka turystyczna Pomorza Zachodniego realizuje wszystkie cele strategiczne strategii województwa, poprzez udział w realizacji celów kierunkowych: 1.2. Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu; 1.3. Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego; 2.1 Rozwój potencjału gospodarczego województwa w oparciu o inteligentne specjalizacje; 2.2 Wzmocnienie gospodarki wykorzystującej naturalne potencjały regionu; 2.3 Udoskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym regionu; 3.4 Zapewnienie wydajnych i efektywnych systemów usług publicznych; 4.3. Wzmocnienie pozycji regionu w Basenie Morza Bałtyckiego.

W obszarze zarządzania turystyką na poziomie regionu funkcjonują dokumenty o charakterze rozwojowo – programowym, w tym m.in. Koncepcja sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego wraz z suplementem wdrożeniowym na lata 2023-2030.

W obszarze zarządzania turystyką na poziomie regionu funkcjonują dokumenty o charakterze rozwojowo – programowym, w tym m.in. Koncepcja sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego wraz z suplementem wdrożeniowym na lata 2023-2030.

Ważnym dokumentem dla rozwoju turystyki i zagospodarowania turystycznego jest Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego. Plan jest elementem regionalnego planowania strategicznego, w którym następuje konkretyzacja przestrzenna celów strategicznych województwa. Określa uwarunkowania, zasady i kierunki kształtowania struktury przestrzennej województwa w taki sposób, aby stworzyć korzystne warunki dla rozwoju gospodarczego, wzrostu poziomu i jakości życia oraz konkurencyjności regionu, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Odniesienia do turystyki znajdują się niemal we wszystkich celach polityki przestrzennej regionu zapisanych w Planie; poświęcono jej również w całości jeden z kierunków celu VII. Wzrost i rozwój gospodarczy – kierunek 4. Wspieranie wzrostu gospodarczego poprzez rozwój turystycznego potencjału endogenicznego województwa.

Od 9 listopada 2022 r., uchwałą zarządu województwa turystyka jest inteligentną specjalizacją regionu.

Cele i główne działania realizowane w 2024 r.

Cel I – Profesjonalizacja programowania i zarządzania turystyką

1.1 Wzmocnienie kompetencji i partycypacji w programowaniu i zarządzaniu rozwojem turystyki

1. Pracownicy Urzędu Marszałkowskiego, przy wykorzystaniu narzędzi do komunikacji online, brali udział w licznych szkoleniach, konferencjach i forach dot. trendów w turystyce, programów unijnych, w tym

współpracy transgranicznej i międzynarodowej, a także organizowali spotkania branżowe z partnerami zagranicznymi – działania bezkosztowe.

2. Województwo Zachodniopomorskie inicjowało lub brało udział w działaniach ukierunkowanych na wzmocnienie kompetencji i partycypacji w programowaniu i zarządzaniu rozwojem turystyki poprzez współorganizację Edukacyjnego Sejmiku Krajoznawczego PTTK Województwa Zachodniopomorskiego, współorganizację z PTTK Oddział z siedzibą w Międzyzdrojach Semiku Przewodników Turystycznych pn. "Krajobraz przewodnictwa" (10 000,00 zł).
3. W roku 2024 rozpoczęto realizację czterech projektów w ramach Funduszu Małych Projektów programu Interreg VI A Meklemburgia-Pomorze Przednie/ Brandenburgia/Polska 2021-2027, z których dwa zostały zakończone, natomiast realizacja dwóch pozostałych jest kontynuowana w roku 2025, pod nazwą:
 - Upowszechnianie transgranicznego Szlaku Gryfitów – Upowszechnienie międzynarodowego szlaku Gryfitów, poprzez utrzymanie oraz rozszerzenie zakresu już stworzonych materiałów i produktów marketingowych dotyczących szlaku, w szczególności na potrzeby transgranicznego wykorzystania turystycznego. Realizacja projektu pozwoli rozwinąć kulturalną i turystyczną ofertę oraz ułatwi transgraniczny dostęp do niej dla mieszkańców Euroregionu Pomerania oraz turystów odwiedzających ten region (koszt projektu 166 488,00 zł);
 - Muzyka bez granic – koncerty muzyczne w plenerze – organizacja transgranicznych koncertów plenerowych, które miały na celu promowanie atrakcji turystycznych regionów partnerskich poprzez wydarzenia kulturalne zwiększające wiedzę oraz atrakcyjność turystyczną promowanych obiektów. Dodatkowo projekt miał na celu zawiązywanie porozumienia i zacieśnianie kontaktów pomiędzy lokalnymi społecznościami poprzez budowanie mostów kulturowych co przyczyniło się do lepszego zrozumienia i współpracy (koszt projektu 244 879,00 zł);
 - Przekrocz granice – cykl transgranicznych treningów rowerowych – transgraniczne treningi rowerowe miały na celu przede wszystkim odkrywanie nowych miejsc turystycznych, ciekawych krajobrazów oraz zapoznanie się z ofertą szlaków rowerowych w granicach obszaru wsparcia. Wydarzenia treningowe zachęcały do korzystania z tego ekologicznego środka transportu oraz promowały zrównoważone podejście turystyczne (koszt projektu 265 404,00 zł);
 - Upowszechnianie transgranicznej Drogi św. Jakuba – upowszechnienie międzynarodowej Drogi św. Jakuba (odcinka Pomorskiej Drogi św. Jakuba oraz Via Imperii), poprzez rozszerzenie zakresu już stworzonych materiałów i produktów marketingowych dotyczących szlaku, w szczególności na potrzeby transgranicznego wykorzystania turystycznego. Realizacja projektu pozwoliła rozwinąć kulturalną i turystyczną ofertę oraz ułatwić transgraniczny dostęp do niej dla mieszkańców Euroregionu Pomerania oraz turystów (koszt projektu 196 809,00 zł).
4. Województwo jest liderem projektu „Wspólna promocja walorów turystycznych Euroregionu Pomerania poprzez wzmocnienie współpracy transgranicznej organizacji turystycznych (akronim WTOT), realizowanego w ramach programu Interreg VI A Meklemburgia – Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska 2021-2027. W projekcie biorą udział jako partnerzy i partnerzy stowarzyszeni organizacje turystyczne z Pomorza Zachodniego, Meklemburgii – Pomorza Przedniego i Brandenburgii. Partnerzy, nawiązując do swoich doświadczeń i widząc wyzwanie we wspólnym rozwoju i promocji turystyki transgranicznej w Euroregionie Pomerania, chcą zainicjować, rozwijać i utrwalać współpracę organizacji turystycznych regionu.

5. Działania związane z wypełnieniem wskazanego celu są realizowane również przez Sekretariat ds. Młodzieży, m.in. dzięki realizacji projektu „SB MANTA – Działania na rzecz dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Południowego Bałtyku jako nowe atrakcje regionu” w ramach Programu Interreg Południowy Bałtyk. Celem projektu jest przekształcanie działań ochrony i konserwacji przyrody w działania wolontariackie i edukacyjne oraz w nowe turystyczne atrakcje proekologiczne, bazujące na regionalnej przyrodzie, kulturze i tradycjach. Szczególnie istotnym aspektem projektu jest zaangażowanie młodego pokolenia w zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu południowego Bałtyku oraz w rozwój proekologicznej turystyki. W efekcie zaplanowano powstanie nowego produktu turystycznego w postaci oferty proekologicznych pobytów, podczas których użytkownicy cennych przyrodniczo obszarów zostaną zaangażowani w ich ochronę i poprawę stanu środowiska. W tym zakresie realizowana jest współpraca parków narodowych z JST, organizacjami pozarządowymi i jednostkami naukowymi – przyczynia się ona do wzmocnienia systemu zarządzania wiedzą o zasobach, przedsięwzięciach i trendach związanych z rozwojem turystyki. Rozpoczęte badania nad współczesnymi narzędziami promocji i dokonywania wyborów przez młodzież przyczynią się do rozwoju monitoringu trendów rozwoju sektora turystyki (w regionie, w Polsce oraz w aspekcie międzynarodowym – w regionie Południowego Bałtyku). Współpraca projektowa z partnerami z Litwy i Niemiec oraz dodatkowo z partnerami stowarzyszonymi z Danii i Szwecji przyczyni się do rozwoju współpracy Pomorza Zachodniego z sąsiednimi regionami w zakresie zarządzania turystyką.
6. „Krajobraz Zachodniopomorski” – promocja najpiękniejszych krajobrazów Pomorza Zachodniego – zadanie realizowane na podstawie prac prowadzonych w ramach audytu krajobrazowego. Prowadzono rozpoznanie możliwości opracowania wydawnictwa „Krajobraz Zachodniopomorski”, promującego najpiękniejsze krajobrazy Pomorza Zachodniego – połączenie z promocją turystyki oraz wsparciem dla JST przy promocji i ochronie krajobrazów (realizacja przez Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej, RBGP).
7. „Atlas Dóbr Kultury Współczesnej Województwa Zachodniopomorskiego” – popularyzacja dóbr kultury współczesnej (DKW) w oparciu o zgromadzone zasoby, zaproponowaną metodologię i strukturę, przy zaangażowaniu właściwych instytucji i ekspertów oraz współpracy z Narodowym Instytutem Dziedzictwa (NID). Prowadzono rozpoznanie możliwości opracowania wydawnictwa oraz aktualizację listy dóbr kultury współczesnej – wykreślenie obiektów nieistniejących (realizacja przez RBGP).
8. Województwo Zachodniopomorskie jest członkiem Zespołu ds. mobilności rowerowej przy Konwencie Marszałków RP. Efektem działań Zespołu w 2024 r. była współpraca z PKP, RDLP, POT, ministerstwami i innymi jednostkami na rzecz rozwoju tras rowerowych. W II połowie 2024 r. Województwo Zachodniopomorskie przewodziło Konwentowi Marszałków RP. W ramach prezydencji zrealizowano opisane poniżej działania.

Kluczowe zagadnienia poruszane na posiedzeniu Zespołu w dniach 1-3 października 2024 r. w Szczecinie oraz w gminach Moryń i Cedynia:

- Dyskusja na temat przyjętego stanowiska Konwentu Marszałków dotyczącego potrzeby wprowadzenia do ustawy o lasach przepisów ułatwiających budowę tras rowerowych. Brak przepisów uniemożliwia lub opóźnia realizację atrakcyjnych tras rowerowych. Skutkuje to niespójnością sieci, obniżeniem funkcjonalności i atrakcyjności tras rowerowych;
- Dyskusja na temat potrzeby wprowadzenia do ustawy Prawo o ruchu drogowym oraz przepisów wykonawczych pojęcia „Ulicy rowerowej”. Ulica rowerowa to rodzaj jezdni ogólnodostępnej, występującej w terenie zabudowanym i poza nim, na której funkcja przelotowej trasy rowerowej połączona jest z funkcją dojazdową dla ruchu samochodowego. Dyskusja miała na celu wypracowanie zapisów projektu stanowiska Konwentu Marszałków;
- Dyskusja na temat zbierania i publikowania informacji przestrzennych na temat infrastruktury tras rowerowych. Ustalono, że konieczne jest opracowanie wspólnego dla wszystkich regionów sposobu opisywania i zbierania danych przestrzennych;

- Dyskusja na temat aktualnych sukcesów i wyzwań poszczególnych regionów w zakresie wdrażania polityki rowerowej. Opracowanie najważniejszych postulatów strony samorządowej na spotkanie z przedstawicielami Ministerstwa Infrastruktury. Dyskusja dotyczyła m.in. największych wyzwań polityki rowerowej w Polsce, w tym uwzględnienia krajowych tras rowerowych w Strategii Zrównoważonego Transportu, ułatwienia procedur dotyczących budowy dróg rowerowych, czy powołania krajowego koordynatora europejskich tras rowerowych Euro Velo;
 - Elementem spotkania były też wizyty studyjne – przejazd najnowszym Elektrycznym Zespołem Trakcyjnym zakupionym przez Województwo Zachodniopomorskie, a posiadającym wzorcowe rozwiązania do przewozu rowerów, jak również przejazd rowerowy fragmentem Trasy Pojezierzy Zachodnich do mostu w Siekierkach. Podczas przejazdu przedstawiciele regionów mieli możliwość zapoznania się z doświadczeniami wóldarzy gmin zaangażowanych w projekt budowy tras rowerowych, a także z przebiegiem i zakresem rewitalizacji mostu w Siekierkach. Dyskutowano o najlepszych praktykach budowy tras rowerowych stosowanych na Pomorzu Zachodnim.
9. Spotkanie Zespołu w Ministerstwie Infrastruktury w Warszawie 7 października 2024 r. Na spotkaniu obecni byli m.in. Wiceminister Infrastruktury Stanisław Bukowiec, Pełnomocnik Ministra Infrastruktury ds. rozwoju ruchu rowerowego Piotr Kalisz, dyrektorzy departamentów w Ministerstwie oraz przedstawiciele wszystkich województw. Zespół ds. mobilności rowerowej przedstawił swoje dotychczasowe działania oraz wskazał cztery kluczowe postulaty wymagające podjęcia przez Ministerstwo w pierwszej kolejności:
- tzw. „specustawa rowerowa” – przepisy ułatwiające budowę tras rowerowych;
 - koordynacja tras europejskich i krajowych, w tym powołanie Krajowego Koordynatora tras EuroVelo;
 - wpisanie do Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu sieci europejskich i krajowych tras rowerowych;
 - opracowanie Krajowego Planu Rozwoju Ruchu Rowerowego.
10. Spotkanie w trybie on-line dotyczące koordynacji tras EuroVelo oraz koordynacji promocji turystyki rowerowej 25 listopada 2024 r. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele województwa zachodniopomorskiego, małopolskiego, świętokrzyskiego, lubuskiego, pomorskiego i dolnośląskiego, którzy w ramach mniejszej grupy roboczej omawiali zagadnienia z zakresu potrzeby powołania centrum koordynacji tras EuroVelo, krajowego portalu rowerowego – mapy rowerowej oraz promocji turystyki rowerowej.
11. Spotkanie przedstawicieli Zespołu w Polskiej Organizacji Turystycznej w Warszawie w dniu 3 grudnia 2024 r. W spotkaniu wzięli udział Wiceprezes POT wraz z pracownikami, Dyrektor ds. EuroVelo Europejskiej Federacji Cyklistów (ECF) oraz pracownicy tej organizacji, przedstawiciele województw zachodniopomorskiego, pomorskiego, małopolskiego oraz świętokrzyskiego. Na spotkaniu ustalono, że to Polska Organizacja Turystyczna złoży wniosek do Europejskiej Federacji Cyklistów, aby formalnie uzyskać status Krajowego Centrum Koordynacji EuroVelo. Działanie to umożliwi Polsce skuteczne wdrażanie europejskich tras rowerowych, zapewniając spójność infrastrukturalną oraz promując aktywny wypoczynek w naszym kraju. Dzięki temu Polska stanie się integralną częścią międzynarodowych tras rowerowych, które przyciągają miliony turystów z całego świata. W ramach przygotowań do powołania centrum, Zespół ds. mobilności rowerowej przy ZWRP oraz POT będą ściśle współpracować. Zespół przygotował projekt porozumienia dotyczącego współpracy ZWRP z POT w celu tworzenia centrum.
12. Spotkanie przedstawicieli Zespołu w Ministerstwie Turystyki i Sportu w Warszawie w dniu 3 grudnia 2024 r. Spotkanie przedstawicieli województwa zachodniopomorskiego i małopolskiego z Wiceministrem Sportu i Turystyki Panem Piotrem Borysem, Wiceprezes POT oraz Pełnomocnikiem Ministra Infrastruktury ds. rozwoju ruchu rowerowego. Dyskutowano o zakresie planowanej do opracowania międzysektorowej strategii rowerowej. Planuje się, że projekt ten powstanie we współpracy z Ministerstwem Infrastruktury, a także innymi resortami, w tym klimatu, zdrowia, funduszy, edukacji oraz kluczowymi instytucjami, jak Lasy Państwowe, PKP, Wody Polskie czy Generalna Dyrekcja

Dróg Krajowych i Autostrad. Inicjatywa ta pozwoli na kompleksowy rozwój infrastruktury rowerowej oraz efektywne wykorzystanie funduszy europejskich na wzór najlepszych praktyk z innych krajów. Budowa tras EuroVelo będzie jednym z priorytetów nowej strategii rowerowej.

13. Spotkanie w trybie on-line dotyczące opracowania wspólnego standardu zbierania danych przestrzennych 9 grudnia 2024 r. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele części regionów zarówno osoby z zespołu ds. mobilności rowerowej jak i z zespołu GIS. Były to osoby z województw zachodniopomorskiego, dolnośląskiego, świętokrzyskiego, śląskiego, pomorskiego i małopolskiego. Na spotkaniu przedyskutowano różne podejścia do zbierania danych na temat tras rowerowych, ustalono cel i ogólny zakres zbierania danych, omówiono doświadczenia regionów i aktualny stopień zaawansowania procesu zbierania danych w poszczególnych regionach. Po spotkaniu struktury i próbki baz danych zostały przesłane do województwa świętokrzyskiego celem ich analizy. Obecnie trwa analiza i ustalania wspólnego standardu. W kolejnych miesiącach planuje się opracowanie projektu szczegółowego stanowiska Konwentu Marszałków w tym zakresie.

1.2 Zwiększenie wykorzystania potencjału produktów turystycznych

1. Województwo Zachodniopomorskie inicjowało lub brało udział w działaniach ukierunkowanych na rozwój poszczególnych produktów turystycznych oraz budowy ofert i sieciowania produktów turystycznych poprzez realizację działań związanych z: organizacją warsztatów dla przewodników turystycznych, współorganizacją 7 edycji Festiwalu „Włóczykijki”, współorganizacją międzynarodowego rejsu jachtowego na Pomorzu Zachodnim, współorganizacją Rajdu Odra’ 45, współorganizacją wydarzenia „3 Zimowe Marsze na Orientację Bukowa” oraz współorganizacją imprezy „Festiwal Słowian i Wikingów”, współorganizacją wraz z PTTK Regionalny Oddział Szczeciński 6 rajdów, współorganizacją stoiska regionalnego podczas Międzynarodowych Targów Książki w Warszawie, współorganizacją 6. edycji wydarzenia „Festiwal Słoika”, współorganizacją „Gary na Polu” (koszt: 105 000,00 zł).
2. Wykonano projekty dwóch szlaków turystyki karawaningowej wzdłuż zachodniej i północnej granicy województwa zachodniopomorskiego (koszt: 16 000,00 zł).
3. Województwo jest partnerem stowarzyszonym projektu Baltic Biking Upgrade (BBU), poświęconego wzmocnieniu potencjału turystyki rowerowej na trasie Eurovelo 10 oraz komercjalizacji oferty; projekt kładzie m.in. duży nacisk na współpracę z przedsiębiorcami i tworzenie systemu miejsc przyjaznych rowerzystom.

4. Przystąpiono do projektu Innovative participatory sustainable business model for cycling along the Iron Curtain Trail" (ICTr-CE), realizowanego w ramach Programu Interreg Europa Środkowa 2021-2027, mającego na celu rozwój trasy EuroVelo 13 – Szlaku Żelaznej Kurtyny jako produktu turystycznego. W ramach projektu w roku 2024 pracowano m.in. nad zwiększeniem potencjału turystycznego przedsiębiorstw działających na szlaku, promowaniem trasy i atrakcji turystycznych znajdujących się w jej przebiegu oraz wzmacnianiem istniejących produktów turystycznych. Uczestniczono również w spotkaniach projektowych z partnerami projektu w Valticach (Czechy) oraz Koprivnicy (Chorwacja).
5. W ramach działań Zespołu Parków Krajobrazowych otwarto Ośrodek Edukacji Przyrodniczej „Smaragd”. Zawierając umowę dzierżawy z Gminą Szczecin, zyskano możliwość przyjmowania zorganizowanych grup turystów także ze świadczeniem im noclegu wraz z prowadzoną działalnością w zakresie edukacji przyrodniczej. W trakcie roku prowadzono otwarte wydarzenia weekendowe niezwiązane z bieżącą edukacją, np. piknik rodzinny przy uruchomieniu działalności, urodziny jez. Smaragdowego, Europejskie i Zachodniopomorskie Dni Dziedzictwa. Atrakcyjne położenie siedziby ZPKWZ, w granicach administracyjnych Szczecina, na terenie Szczecińskiego Parku Krajobrazowego „Puszcza Bukowa” nad jeziorem Smaragdowym umożliwia także bieżącą obsługę ruchu turystycznego, zarówno w zakresie informowania o walorach turystycznych, jak i kolportażu materiałów promocyjnych.

Cel II – Budowa marki turystycznej regionu

Cel kierunkowy 2.1 Rozwój narzędzi budowy turystycznego wizerunku Pomorza Zachodniego

1. Województwo Zachodniopomorskie wraz ze Stowarzyszeniem „Winnice Pomorza Zachodniego” oraz Zamkiem Książąt Pomorskich zorganizowało 4. edycję Festiwalu Wina Pomorza Zachodniego, który odbył się na Zamku Książąt Pomorskich w dniach 17-19 maja 2024 r. W ramach współorganizacji imprezy Województwo wybrało wykonawcę kompleksowej obsługi i bazy techniczno-organizacyjnej na czas trwania Festiwalu, natomiast Zamek Książąt Pomorskich udostępnił dziedzińce wraz ze sceną oraz salę na przeprowadzenie prelekcji o winiarstwie i enoturystyce. Wkład finansowy Województwa w imprezę to 149 653,00 zł.
2. Sekretariat ds. Młodzieży realizuje projekt „SB MANTA – Działania na rzecz dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Południowego Bałtyku jako nowe atrakcje regionu w ramach Programu Interreg Południowy Bałtyk”; projekt zakłada w szczególności wsparcie w zakresie umacniania wizerunku turystyki przyjaznej środowisku, a także aktywną współpracę z operatorami i liderami produktów turystycznych.
3. Zespół Parków Krajobrazowych prowadził działalności edukacyjną, w szczególności realizowaną w ramach Ośrodka Edukacji Przyrodniczej „Smaragd” zarówno w formie zajęć dla grup zorganizowanych, jak i wydarzeń otwartych dla odbiorców indywidualnych. Pracownicy ZPKWZ współorganizowali, wspierali organizacyjnie lub wzięli udział w licznych wydarzeniach. Niektóre z nich to: Połczyńskie Dni Bioróżnorodności, Festiwal Tradycji Pomorza Zachodniego, Jarmark Cysterski w Pełczycach, Finał Leśnych Sobót, Jarmark Jakubowy, Dożynki Gminne w Przelewicach, Dożynki Wojewódzkie w Przelewicach, Leśny rajd przez Barlineckie Lasy z okazji 100-lecia Lasów Państwowych, X Mistrzostwach Nordic Walking w Barlinku, Dzień Żurawia w gminie Widuchowa, piknik Szlifowanie Smaragdu – Puszcza na błysk, Święto Plonów w Starym Czarnowie, Festiwal Na Gotyckim Szlaku.

Cel kierunkowy 2.2 Upowszechnienie i ukierunkowanie informacji o ofercie turystycznej

1. Województwo Zachodniopomorskie jest członkiem Zachodniopomorskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej oraz dwóch lokalnych organizacji turystycznych o charakterze produktowym: Lokalna Organizacja Turystyczna „Zachodniopomorski Szlak Żeglarski” oraz Lokalna Organizacja Turystyczna „Wokół Drawy”. Województwo wspiera ROT i LOT-y, których celem jest budowa i promocja flagowych produktów turystycznych województwa zachodniopomorskiego, a przy tym kreowanie wizerunku regionu jako atrakcyjnego turystycznie; integrowanie środowisk samorządu terytorialnego, gospodarczego i zawodowego oraz osób, instytucji i organizacji zainteresowanych rozwojem produktów

turystycznych; tworzenie systemu informacji turystycznej. Suma składek członkowskich wynosi 750 000,00 zł.

- Wykonano trójwymiarowy cyfrowy model logotypu Pomorze Zachodnie oraz trójwymiarowe animacje, koszt: 5 535,00 zł.
- Promowano województwo zachodniopomorskie w ramach wydawanego przez wykonawcę projektu literacko – promocyjnego pt. „Trochę tutaj nakręcili, czyli filmowy Szczecin i Pomorze Zachodnie”, koszt: 8 000,00 zł.
- Zawarto 18 umów na upowszechnianie walorów turystycznych regionu w sumie na kwotę 153 983,00 zł.
- Prowadzono profil i grupę w mediach społecznościowych „Rowerem przez Pomorze Zachodnie” gdzie informuje się o trasach rowerowych, atrakcjach turystycznych oraz prowadzi na bieżąco usługi informacyjne dla rowerzystów.
- Prowadzono i aktualizowano mapy sieci tras rowerowych oraz infrastruktury rowerowej. Wprowadzano aktualne dane do map i aplikacji turystycznych. Funkcjonowała aplikacja rowerowa wraz z portalem internetowym.
- Wykonano opracowania kartograficzne map tras rowerowych.
- Dla trasy Berlin-Szczecin-Kołobrzeg opracowano poglądową mapę rowerową z trasami Pomorza Zachodniego, w tym trasą Berlin-Szczecin-Bałtyk dla całego województwa oraz części Niemiec.
- Promowano trasy rowerowe podczas wiodących konferencji i targów rowerowych w Europie i Polsce m.in. konferencja EuroVelo w Viborgu, Polish Bicycle Summit w Warszawie, targi turystyczne Fiets en Wandelbeur w Utrechcie.

Cel III – Rozwój i wzmocnienie zasobów infrastrukturalnych turystyki

Cel kierunkowy 3.1 Modernizacja infrastruktury turystycznej w wybranych sektorach

1. Udzielono pomocy finansowej Gminie Manowo w wysokości 80 000,00 zł. w formie dotacji celowej z przeznaczeniem na rewitalizację linii kolei wąskotorowej.
2. Podjęto działania zmierzające do wykonania wieży widokowej w Barlineckim Parku Krajobrazowym w partnerstwie z Gminą Pełczyce i Nadleśnictwem Choszczno – z docelowym współfinansowaniem z FEPZ 2021-2027, m.in. rozpoczęto działania na rzecz przygotowania dokumentacji aplikacyjnej, uzyskano wstępną zgodę Zarządu Województwa.
3. W ramach projektu „SB MANTA – Działania na rzecz dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Południowego Bałtyku jako nowe atrakcje regionu” w ramach Programu Interreg Południowy Bałtyk na terenie Wolińskiego Parku Narodowego planuje się ukierunkowanie ruchu turystycznego poprzez projektowanie i przyszłe wykonanie 2 pilotażowych wielofunkcyjnych platform (łącznie w projekcie zaplanowano budowę sześciu, w trzech różnych regionach wybrzeża Południowego Bałtyku), które będą służyły turystom i mieszkańcom. Platformy staną się nowymi proekologicznymi atrakcjami turystycznymi, a oprócz aspektu produktu turystycznego, będą wykorzystywane do międzynarodowej nauki i edukacji przyrodniczej. Podmiotem odpowiedzialnym za powstanie infrastruktury jest Woliński Park Narodowy (Województwo Zachodniopomorskie nie ponosi kosztów powstania ani utrzymania inwestycji). SdsM będzie opiniować projekty platform między innymi pod względem użyteczności, otwartości i atrakcyjności dla młodzieży. Koszt projektu: 2024 rok – 65 041,44 zł; 2025 rok – 256 032,54 zł; 2026 rok – 268 477,62 zł; 2027 rok – 128 084,40 zł.

Cel kierunkowy 3.2 Przygotowanie i wdrożenie kluczowych inwestycji infrastrukturalnych

1. Województwo Zachodniopomorskie konsekwentnie realizuje inwestycje wynikające z koncepcji sieci tras rowerowych. Opracowano Suplement wdrożeniowy do koncepcji sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego, który wprowadził do realizacji II etap budowy tras rowerowych. Samorząd województwa jest inwestorem dla budowanych tras, a w nielicznych przypadkach – gdy odcinki wchodzące w skład tras są budowane przez gminy i powiaty – koordynuje proces włączenia tych odcinków do sieci poprzez spójne oznakowanie. Na mocy podpisanych z gminami i powiatami listów intencyjnych samorząd województwa jako inwestor odpowiada za przygotowanie dokumentacji budowlanej oraz organizacji ruchu, pozyskuje środki finansowe do realizacji zadania oraz realizuje inwestycje. Samorząd gminny/powiatowy jest zaś zobowiązany do pozyskania nieruchomości gruntowych oraz utrzymania trasy po jej powstaniu. Działania promocyjne są prowadzone przez wszystkie JST zaangażowane w proces, z dominującą rolą samorządu województwa. Samorząd województwa jest jedynym podmiotem w regionie, który na taką skalę wpływa na rozwój turystyki rowerowej, zmieniając jej założenia i kształtując produkty turystyczne. Wiodąca rola Województwa jest ugruntowana ponadlokalnym charakterem powstającej infrastruktury, co jest wymogiem dla rozwoju turystyki rowerowej.
2. Trasy rowerowe Pomorza Zachodniego – II etap (bazy danych o zasobach, informacje mapowe, zbieranie od gmin informacji nt. własności nieruchomości gruntowych, na których planuje się lokalizację tras, pozyskanie informacji nt. obowiązujących MPZP dla w/w terenów oraz zapisów warunkujących budowę tras).

Cel kierunkowy 3.3 Zwiększenie wykorzystania potencjału w dziedzinie zarządzania informacją turystyczną i wiedzą o turystyce

1. Zaktualizowana została baza wydzielonej infrastruktury rowerowej. Dane przestrzenne zostały udostępnione publicznie na stronie www.drogirowerowe.wzp.pl oraz www.rowery.wzp.pl oraz mapach renderujących infrastrukturę rowerową opartych na OpenStreetMap oraz aplikacje np. OSMAnd. Zlecono zewnętrznemu moderatorowi zarządzanie grupą FB „Rowerem przez Pomorze Zachodnie”.

Zorganizowano spotkanie Zespołu ds. mobilności rowerowej przy Konwencie Marszałków RP. Poza rozpowszechnianiem informacji, gdzie przebiegają trasy (np. zainteresowanym turystom), dzięki inwentaryzacji można planować dalszy rozwój infrastruktury rowerowej, ale także małej infrastruktury turystycznej. Przedsiębiorcy zainteresowani inwestycjami w branży turystycznej mogą obserwować stan rozwoju dróg rowerowych w okolicy. Wydatki ogółem na działania rozpowszechniające wiedzę na temat Tras Rowerowych Pomorza Zachodniego: 23 738,54 zł.

Cel IV – Budowa i umacnianie pozycji rynkowej turystyki regionu

Cel kierunkowy 4.2 Podniesienie parametrów ruchu turystycznego w regionie

1. Województwo Zachodniopomorskie rozwija sieć turystycznych tras rowerowych w całym regionie, uwzględniając przy tym potrzeby mieszkańców z terenów i miejscowości wcześniej wykluczonych z ruchu turystycznego. Budowa nowych szlaków rowerowych nie tylko zwiększa możliwości w zakresie lokalnego i regionalnego ruchu turystycznego mieszkańców, ale także osób spoza regionu, umożliwiając im bezpieczny i wygodny dostęp do wcześniej słabiej dostępnych obszarów Pomorza Zachodniego. Działania te pobudzają również lokalną przedsiębiorczość, powodując zwiększenie liczby nowych obiektów obsługujących napływających turystów rowerowych.

2. Budowa sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego

- Trasa Stary Kolejowy Szlak – etap II w ramach FEPZ (2020-2025):

Wydatki ogółem: 37 404 249 zł, z tego:

- środki z budżetu krajowego: 5 653 818 zł, z tego:
 - środki z budżetu województwa: 4 001 976 zł;
 - dotacje celowe od innych JST: 1 651 841 zł.
- środki z budżetu UE, 31 750 431 zł, z tego:
 - dotacje celowe / płatności z UE: 31 750 431 zł.

Rok 2024 – wydatki ogółem: 9 633 961 zł.

- Trasa Stary Kolejowy Szlak – etap IV w ramach FEPZ (2020-2025):

Wydatki ogółem: 14 321 556 zł, z tego:

- środki z budżetu krajowego: 2 573 233 zł, z tego:
 - środki z budżetu województwa: 1 647 382 zł;
 - dotacje celowe od innych JST: 925 851 zł.
- środki z budżetu UE, 11 748 323 zł, z tego:
 - dotacje celowe / płatności z UE: 11 748 323 zł.

Rok 2024 – wydatki ogółem: 2 515 655 zł.

- Trasa Pojezierzy Zachodnich – etap XI w ramach FEPZ (2022-2025):

Wydatki ogółem: 3 200 000 zł, z tego:

- środki z budżetu krajowego: 1 027 631 zł, z tego:
 - środki z budżetu województwa: 1 027 631 zł.
- środki z budżetu UE, 2 172 369 zł, z tego:
 - dotacje celowe / płatności z UE: 2 172 369 zł.

Rok 2024 – wydatki ogółem: 0 zł.

- Dokumentację techniczną na budowę sieci – Trasy rowerowe Pomorza Zachodniego w ramach FEPZ (2018-2026):

Wydatki ogółem: 7 742 022 zł, z tego:

- środki z budżetu krajowego: 1 161 305 zł, z tego:
 - środki z budżetu województwa: 1 161 305 zł.
- środki z budżetu UE, 6 580 717 zł, z tego:
 - dotacje celowe / płatności z UE: 6 580 717 zł.

Rok 2024 – wydatki ogółem: 25 000 zł.

3. W ramach zadania zarządzanie siecią tras rowerowych Pomorza Zachodniego prowadzono nadzór nad utrzymaniem tras rowerowych oraz dokupiono dron, kamerę i akcesoria rowerowe służące inwentaryzacji tras. Wydatki ogółem: 12 540,88 zł.

Wnioski i podsumowanie

Głównym celem działań ujętych w Polityce turystycznej Pomorza Zachodniego jest wprowadzenie stymulantów do rozwoju gospodarczego lokalnych społeczności. Województwo zaprogramowało profesjonalizację kadry, usług, rozbudowę już istniejących produktów turystycznych, promocję marki turystycznej, budowę i modernizację infrastruktury turystycznej oraz stworzenie zachęt dla przedsiębiorców do tworzenia lub rozwijania przedsiębiorstw branży turystycznej.

Głównym miernikiem realizacji działań ujętych w Polityce turystycznej jest liczba turystów odwiedzających Pomorze Zachodnie. Te dane pokazują, że podjęte działania odnoszą założony skutek. Większość celów była realizowana zgodnie z planem, kontynuowane były rozpoczęte wcześniej projekty i inwestycje.

Kolejne lata pokazują, jak ważne jest budowanie szerokiego wachlarza oferty turystycznej. Polityka samorządu województwa w sektorze turystyki zakłada rozwój turystyki w regionie przy wykorzystaniu wszystkich walorów regionu, poczynając od piaszczystych plaż morskich, bogactwa pojezierzy przez infrastrukturę do uprawiania turystyki aktywnej, turystykę rehabilitacyjną, po dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe. Budowa turystycznej marki regionu łącząca wszystkie atuty pozwala budować przewagi i utrzymać pozycję lidera turystyki na poziomie kraju.

Notowana w zachodniopomorskich turystycznych obiektach noclegowych najwyższa w kraju udzielona liczba noclegów w miesiącach maj – wrzesień 2024 r. ma szansę przekształcić się w trend rosnący, pozwalający w przyszłości skutecznie ograniczyć sezonowość turystyki w regionie. Niezbędne jest w tym celu wspólne działanie zarówno przedstawicieli JST na poziomie określania celów strategicznych i kierunków rozwoju obszarów turystycznych, jak również przedsiębiorców, którzy są bezpośrednimi twórcami gospodarki turystycznej i organizacji pozarządowych, stwarzających warunki do rozwoju i promocji turystyki również o charakterze społecznym. Bezwzględnie należy zwrócić uwagę na rozwój nowoczesnych technologii i uwzględnić uczestnictwo sztucznej inteligencji w branży turystycznej, która już teraz jest postrzegana jako jedna z najszybciej reagujących na pojawiające się w tym zakresie nowości. Obserwowany, w zasadzie wszechobecny w poszczególnych branżach, brak kompetencji technologicznych w przypadku przedsiębiorstw turystycznych oznacza realny brak możliwości wykorzystania danych, którymi dysponują – rozwój kompetencji cyfrowych staje się więc powoli jednym z głównych wyzwań stojących przed branżą turystyczną.

Globalnie 2024 r. dla branży turystycznej przyniósł stosunkowo atrakcyjną cenę paliwa lotniczego (co teoretycznie powinno skutkować brakiem drastycznych podwyżek) oraz – przez większą część roku – stosunkowo słaby kurs dolara, w którym dokonywana jest część rozliczeń. Po drugiej stronie są jednak wysokie koszty zakwaterowania, uwzględniające rosnące ceny energii i zmiany w kosztach pracy, co spowodowało, że rentowność poszczególnych przedsiębiorców niekoniecznie była lepsza niż w roku 2023.

W 2024 r. Województwo Zachodniopomorskie zdobyło nagrodę Szafiry Przedsiębiorczości w kategorii modelowa współpraca transgraniczna instytucji publicznych za projekt trasy rowerowej Berlin-Szczecin-Kołobrzeg oraz Certyfikat Polskiej Organizacji Turystycznej w konkursie na Najlepszy produkt turystyczny za trasę rowerową Velo Baltica.

Inwestycje rowerowe w regionie są konsekwentnie realizowane w kolejnych latach w oparciu o Koncepcję sieci tras rowerowych. Aby je jednak usprawnić, konieczne jest umożliwienie realizacji dróg rowerowych lokalizowanych poza pasem drogowym na podstawie ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych. Brak takich regulacji jest przyczyną wieloletnich opóźnień lub uniemożliwia realizację – niezależnych od układu drogowego – odcinków tras dla niezmotoryzowanych. Skutkuje to niespójnością sieci i obniżeniem funkcjonalności budowanych odcinków. Rekomenduje się również działanie na rzecz zmian w ustawie o lasach i umożliwienie realizacji dróg rowerowych na terenach leśnych na zasadach analogicznych do ustawy Prawo wodne. Istotną rekomendacją jest również uwzględnianie potrzeb ruchu rowerowego podczas projektowania dużych inwestycji drogowych i kolejowych, w szczególności na przecięciach tych inwestycji z planowanymi trasami rowerowymi. Ważnym działaniem jest również doskonalenie kadr inwestorów oraz projektantów w zakresie projektowania infrastruktury rowerowej. Szczególny nacisk należy kłaść na aspekty związane z potrzebą ochrony krajobrazu i przyrody przy projektowaniu infrastruktury drogowej i rowerowej. Realizujący projekty o charakterze turystycznym Sekretariat ds. młodzieży zwraca uwagę na znaczenie dalszego wzmocnienia relacji i usprawniania przepływu treści, inspiracji i doświadczeń pomiędzy sferą samorządową, środowiskami lokalnymi, organizatorami i animatorami turystyki i rekreacji oraz biznesem, ale także intensywnego angażowania młodzieży zamieszkującej region. Dzięki temu różne formy turystyki, w szczególności turystyki aktywnej, poznawczej, kulturowej, przyrodniczej i proekologicznej, będą rozwijać się przy uwzględnieniu aktualnych potrzeb młodzieży.

3.5.7

Polityka kulturalna

województwa
zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami oraz zadania własne, realizowane na podstawie przepisów prawa miejscowego. Zgodnie z ustawą z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, jednostki samorządu terytorialnego organizują działalność kulturalną, tworząc samorządowe instytucje kultury, dla których działalność kulturalna jest podstawowym celem statutowym.

Prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego o charakterze obowiązkowym. Formami organizacyjnymi działalności kulturalnej są w szczególności: teatry, opery, operetki, filharmonie, orkiestry, instytucje filmowe, kina, muzea, biblioteki, domy kultury, ogniska artystyczne, galerie sztuki oraz ośrodki badań i dokumentacji w różnych dziedzinach kultury.

Jednocześnie Województwo Zachodniopomorskie realizuje politykę kulturalną m. in. poprzez wsparcie realizacji zadań publicznych z zakresu kultury przyznawane podmiotom wymienionym w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (w trybie otwartego konkursu ofert oraz w trybie wskazanym w art. 19 a, tj. w trybie tzw. małego grantu), a także realizując obowiązek nałożony na samorządy województw ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, przeznacza środki finansowe w ramach naboru wniosków o udzielenie dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków lub znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, położonych na obszarze województwa zachodniopomorskiego.

Na podstawie przepisów ustawy o samorządzie województwa samorząd województwa wspiera, w trybie pomocy finansowej, działalność instytucji kultury, dla których organizatorem są inne samorządy. Ponadto, na podstawie zapisów ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej samorząd województwa sprawuje mecenat nad działalnością twórczą i artystyczną poprzez system stypendiów i nagród w dziedzinie kultury.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa:

- Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2030 roku;
- Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2021-2024;
- Polityka kulturalna województwa zachodniopomorskiego do 2030 roku.

Cele i główne działania realizowane w 2024 r.

W 2024 r. działania samorządu województwa zachodniopomorskiego skierowane były na realizację celów wskazanych w dokumencie pn. „Polityka kulturalna województwa zachodniopomorskiego”.

Priorytetowym w świetle przyjętej hierarchii obszarem aktywności samorządu był **Dostęp do kultury oraz uczestnictwo w kulturze**. W ramach niniejszego celu podjęte zostały działania ukierunkowane na upowszechnianie kultury i poprawę dostępu do kultury na obszarze województwa zachodniopomorskiego, wzrost uczestnictwa w kulturze mieszkańców regionu, wsparcie twórców indywidualnych oraz rozwój wspólnotowości w obszarze kultury. Kluczową rolę w realizacji niniejszego priorytetu odegrały samorządowe instytucje kultury województwa zachodniopomorskiego.

Cel I – Dostęp do kultury oraz uczestnictwo w kulturze

Cel Kierunkowy 1 Upowszechnianie kultury i poprawa dostępu do kultury na obszarze województwa zachodniopomorskiego

1. Rozwój programów i projektów instytucji kultury województwa zachodniopomorskiego skierowanych do mieszkańców regionu.

W 2024 r. nastąpił wzrost liczby wydarzeń w instytucjach kultury oraz poprawa poziomu uczestnictwa w kulturze.

Frekwencja w instytucjach kultury oraz liczba wydarzeń w 2024 r.:

- Morskie Centrum Nauki im. prof. Jerzego Stelmacha w Szczecinie:
 - Liczba wydarzeń – 71;
 - Liczba odwiedzających – 213 410;
 - Liczba biletów – 180 000.
- Muzeum Narodowe w Szczecinie:
 - Liczba wydarzeń ogółem – 710, w tym: 50 poza siedzibą (w regionie);
 - Liczba odwiedzających – 103 535;
 - Liczba biletów – 40 616.
- Ośrodek Teatralny Kana w Szczecinie:
 - Liczba wydarzeń – 119, w tym: 14 poza siedzibą (6 w regionie);
 - Liczba widzów/odwiedzających – 5 191;
 - Liczba sprzedanych biletów – 1 217.
- Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie:
 - Liczba wydarzeń – 992, w tym: 23 poza siedzibą (w regionie);
 - Liczba odwiedzających – 198 776;
 - Liczba biletów – 66 873.
- Opera na Zamku w Szczecinie:
 - Liczba wydarzeń – 231, w tym: 1 premiera, 9 poza siedzibą (w regionie);
 - Liczba odwiedzających – 72 947;
 - Liczba biletów – 35 812.
- Teatr Polski w Szczecinie:
 - Liczba wydarzeń – 422, w tym 8 premier;
 - Liczba odwiedzających – 95 932;
 - Liczba biletów – 95 932.

- Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie:
 - Liczba wydarzeń – 564, w tym 6 online, 28 poza siedzibą, 23 w ramach Dyskusyjnych Klubów Książki;
 - Liczba odwiedzających – 15 919, w tym 175 online, 976 poza siedzibą, 799 w ramach Dyskusyjnych Klubów Książki;
 - Liczba użytkowników biblioteki – 28 493;
 - Odwiedziny – 8 809 619:
 - w tym w bibliotece – (czyelnicy i wydarzenia) – 117 435;
 - Zachodniopomorska Biblioteka Cyfrowa POMERANIA (sesje) – 7 658 992:
 - pomeranica.pl – 576 573;
 - Bazy danych – 206 896.
 - Ogrody Przelewice – Zachodniopomorskie Centrum Kultury Obszarów Wiejskich i Edukacji Ekologicznej:
 - Liczba wydarzeń – 29;
 - Liczba odwiedzających – 65 489;
 - Liczba biletów do ogrodu – 38 489.
2. Digitalizacja, cyfryzacja i upowszechnianie zbiorów instytucji kultury województwa zachodniopomorskiego

W roku 2024 instytucje kultury w dalszym ciągu prowadziły prace związane z digitalizacją zasobów, w tym m. in.:

Muzeum Narodowe w Szczecinie

Digitalizację prowadzono na platformach:

- baza inwentarzowa: i-Art.;
- prace wdrożeniowe nowego systemu ewidencjonowania i zarządzania zbiorami, rozbudowa systemu, działania związane z migracją zbiorów, wprowadzanie danych do systemu, ich weryfikacja i aktualizacja;

- www.muzeach.pl – udział muzeum w projekcie konsorcjum, dofinansowanym z Funduszy Europejskich oraz ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (w ramach programu operacyjnego Polska Cyfrowa) – obecnie działania związane z utrzymaniem trwałości projektu digitalizacyjnego (zadanie realizowane ze środków własnych MNS).
 - Liczba zdigitalizowanych muzealiów w 2024 roku: 222;
 - liczba zdigitalizowanych muzealiów na koniec okresu sprawozdawczego: 2 734;
 - liczba obiektów opublikowanych w 2024 r. (na koniec marca 2024 r.): 202;
 - liczba obiektów opublikowanych online na koniec okresu sprawozdawczego: 2 315;
 - liczba rekordów dodanych do systemu do elektronicznej ewidencji zbiorów iArt w 2024 roku: 2 208;
 - liczba rekordów w systemie do elektronicznego ewidencjonowania zbiorów iArt na koniec 2024 roku: 74 034.

Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie

- Prowadzono digitalizację specjalistycznych dokumentacji konserwatorskich – zasób WUOZ/BDZ i włączenie do Bazy Danych BDZ: Gmina Miasto Kołobrzeg (archeo), łącznie 116 rekordów, opracowanie warstwy ciągłej w oparciu o materiał źródłowy Karty Ewidencji Stanowisk Archeologicznych (KESA);
- Podpisano umowę i uzyskano dostęp do baz danych Scanmenager NID – tj. decyzje o wpisach do rejestrów zabytków, dokumentacje specjalistyczne i ewidencje;
- Prace terenowe i stały monitoring zachowania dziedzictwa materialnego:
 - Barlinek, młyn papiernia; Górnica, zespół podworski; Koszalin-Jamno, kościół i zagroda; Łobez, stado ogierów (zabudowa mieszkalna); Motarzyn, kościół ryglowy; Niepołcko, dwór ryglowy; Starogard Łobeski, kościół ryglowy; Świdwin, wieża Bismarcka; Wrzosowo 39, chałupa murowano-ryglowa; Zagórzyn 14, zagroda czworoboczna; Moryń wzgórze zamkowe.
- W związku z GEZ dla Miasta Kołobrzeg baza danych BDZ zwiększyła się:
 - 4 679 szt. – fotograficzna aktualizacja stanu zachowania poszczególnych obiektów zabytkowych w Kołobrzegu.

Fotogrametria

prace terenowe związane z dokumentacją fotograficzną zbieranie materiału do fotogrametrii obiektów zabytkowych – 11 obiektów, 39 374 fotografii;

- wstępne składanie poszczególnych elementów w chmury punktów – 11 modeli.

Dokładne modelowanie mesh dla:

- Mauzoleum w Przelewicach, młyna w Połczynie-Zdroju, katedry w Szczecinie, układu staromiejskiego w Moryniu, łaźni/szkoły muzycznej w Kołobrzegu, głównej osi kompozycyjnej Cmentarza Centralnego w Szczecinie, kaplicy głównej Cmentarza Centralnego w Szczecinie, pomnika „Braterstwa broni” na Cmentarzu Centralnym w Szczecinie, rynku staromiejskiego w Szczecinie, rzeźby Macierzyństwo” w Kołobrzegu, pomnika jeńców francuskich w Kołobrzegu.

BDZ przygotowało filmy promocyjne, m.in: podsumowujące Historyczne żniwa w Gośławiu 2024”; Materiał wideo z inwentaryzacji młyna w miejscowości Połczyn-Zdrój, materiały wideo towarzyszące tworzeniu modelu fotogrametrycznego Cmentarza Centralnego w Szczecinie.

3. Rozwój instytucji kultury województwa zachodniopomorskiego

W odniesieniu do roku poprzedniego w 2024 r. zwiększeniu uległy środki przekazywane z budżetu województwa na dotacje podmiotowe dla instytucji kultury.

Dotacje podmiotowe łącznie udzielone dla instytucji kultury na działalność bieżącą (wykonanie):

Rok 2023 – 84 894 485 zł;

Rok 2024 – 97 859 012 zł.

W ramach niniejszego priorytetu kontynuowano działania nakierowane na modernizację i rozbudowę istniejących instytucji kultury, dla których Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego jest organizatorem.

– **Kompleksowe zagospodarowanie tarasów oraz odbudowa skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie**

- Wartość zadania: 99 044 583 zł;
- Środki z budżetu UE: 19 092 609 zł;
- Środki z budżetu województwa: 79 928 074 zł;
- Środki instytucji kultury: 23 900 zł;
- Kwota zaplanowana na 2024 r.: 38 020 034 zł;
- W roku 2024 wykorzystano kwotę w wysokości: 35 157 108,69 zł.

Inwestycja polega na zagospodarowaniu terenu wokół budynku Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie wraz z zaprojektowaną zielenią, budowie nowej infrastruktury technicznej w postaci konstrukcji zabezpieczających stateczność skarp i tarasów, wymianie i wykonaniu instalacji odprowadzających wody opadowe z tarasów, wykonaniu izolacji przeciwwodnej i przeciwwilgociowej ściany wschodniej skrzydła wschodniego, wymianie stropów oraz wykonaniu nowych warstw izolacji termicznej, przeciwwilgociowej i przeciwwodnej pomieszczeń znajdujących się pod tarasem południowym.

W ramach zadania wykonana zostanie odbudowa skrzydła północnego po mającej miejsce w 2017 r. katastrofie budowlanej. Przedsięwzięcie ma na celu zdecydowaną poprawę stanu technicznego budynku oraz odpowiednie wyeksponowanie i podkreślenie zabytkowego charakteru unikalnego obiektu jakim jest Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie. W 2024 r. trwały roboty budowlane związane z realizacją inwestycji. Wykonawca prowadził m. in.: prace w branży sanitarnej, drogowej, elektrycznej i teletechnicznej.

W dniu 15 stycznia 2024 r. podpisano umowę na świadczenie usług Inżyniera Kontraktu oraz nadzoru inwestorskiego nad realizacją zadania pn. „Kompleksowe zagospodarowanie tarasów oraz odbudowa skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie w formule „zaprojektuj i wybuduj”. W dniu 2 kwietnia 2024 r. podpisano umowę na sprawdzenie i weryfikację dokumentacji projektowej związanej z wykonaniem prac projektowych i robót budowlanych w formule „zaprojektuj i wybuduj” oraz wykonanie robót budowlanych w formule „wybuduj” dla ww. zadania. W 2024 r. kontynuowano umowę na obsługę prawną zadania oraz na pełnienie nadzoru archeologicznego i prowadzenie archeologiczno-architektonicznych badań ratowniczych podczas wykonywania robót budowlanych.

W dniu 27 maja 2024 r. podpisany został protokół odbioru końcowego etapu I zadania, obejmującego swoim zakresem roboty budowlane na tarasie południowym i wschodnim. 28 września 2024 r. oficjalnie zaprezentowano mieszkańcom regionu efekty zakończenia I etapu inwestycji – zmodernizowane tarasy: południowy – od ul. Kuśnierskiej i wschodni – od strony Odry.

W dniu 13 września 2024 r. podpisano protokół odbioru dokumentacji etapu II zadania. W dniu 23 października 2024 r. podpisano protokół odbioru robót wykonanych w ramach etapu II Zakresu 4 wyłączonego z etapu I – Skarpa północna oraz parking na tarasie północnym.

Wykonanie rzeczowe inwestycji w roku 2024 wyniosło 71%.

– Modernizacja i remont dziedzińców Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie

- Wartość zadania: 17 535 046 zł;
- Środki z budżetu UE: 0 zł;
- Środki z budżetu województwa: 17 526 128 zł;
- Środki instytucji kultury: 8 918 zł;
- Kwota zaplanowana na 2024 r.: 436 906 zł;
- W roku 2024 wykorzystano kwotę w wysokości: 436 906 zł.

W ramach zadania planowana jest modernizacja nawierzchni obu dziedzińców wraz z dostosowaniem do wymogów nośności podłoża i wykonaniem izolacji systemowej odkrytych ścian. Planuje się wykonanie systemu zadaszenia sceny na dużym dziedzińcu, dostosowanie wejść od strony dziedzińców do potrzeb osób z niepełnosprawnością, wymianę przyłączy wod.-kan., wymianę pionów i poziomów kanalizacji deszczowej i sanitarnej oraz instalacji c.o. i c.t., wykonanie systemu drenażowego, instalacji hydrantowej oraz instalacji elektrycznej a także innych systemów technologicznych przebiegających przez dziedzińce.

W 2024 r. kontynuowano umowę na obsługę prawną inwestycji.

W dniu 12 lutego 2024 r. nastąpiło otwarcie ofert w postępowaniu przetargowym na wyłonienie Wykonawcy na realizację robót budowlanych (ogłoszonym 25 października 2023 r.). Wpłynęły 4 oferty. W dniu 7 marca 2024 r. zamieszczono zawiadomienie o unieważnieniu postępowania. W dniu 12 czerwca 2024 r. podpisano umowę z Instytutem Techniki Budowlanej w Warszawie na wykonanie ekspertyzy polegającej na sporządzeniu wytycznych projektowych dla zabezpieczenia przodka tunelu w zakresie rozwiązań geotechnicznych i fundamentowania.

W dniu 30 października 2024 r. zamieszczono na platformie zakupowej postępowanie przetargowe na wykonanie robót budowlanych dla zadania pn.: Wykonanie robót budowlanych związanych z realizacją zadania pn. Modernizacja dziedzińców Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie w formie „wybuduj” z terminem otwarcia ofert na 19 grudnia 2024 r. Termin wydłużono do 22 stycznia 2025 r.

Wykonanie rzeczowe inwestycji w roku 2024 wyniosło 2%.

– **Budowa Morskiego Centrum Nauki im. prof. Jerzego Stelmacha w Szczecinie (2011-2024)** – projekt polegał na zbudowaniu, wyposażeniu i uruchomieniu Morskiego Centrum Nauki oraz

stworzeniu nowoczesnej infrastruktury kulturalno-edukacyjnej, przestrzeni popularyzującej naukę i jej osiągnięcia oraz morskiej historii Pomorza Zachodniego.

- Wartość zadania: 159 063 951 zł;
- Środki z budżetu UE: 111 831 290 zł;
- Środki z budżetu województwa: 47 161 276 zł;
- Środki instytucji kultury: 71 385 zł;
- Kwota zaplanowana na 2024 r.: 477 240 zł;
- W roku 2024 wykorzystano kwotę w wysokości: 459 782 zł.

Zadanie inwestycyjne pn. Budowa Morskiego Centrum Nauki w Szczecinie miało na celu stworzenie jednostki edukacyjnej popularyzującej naukę, głównie w tematyce morza i morskości.

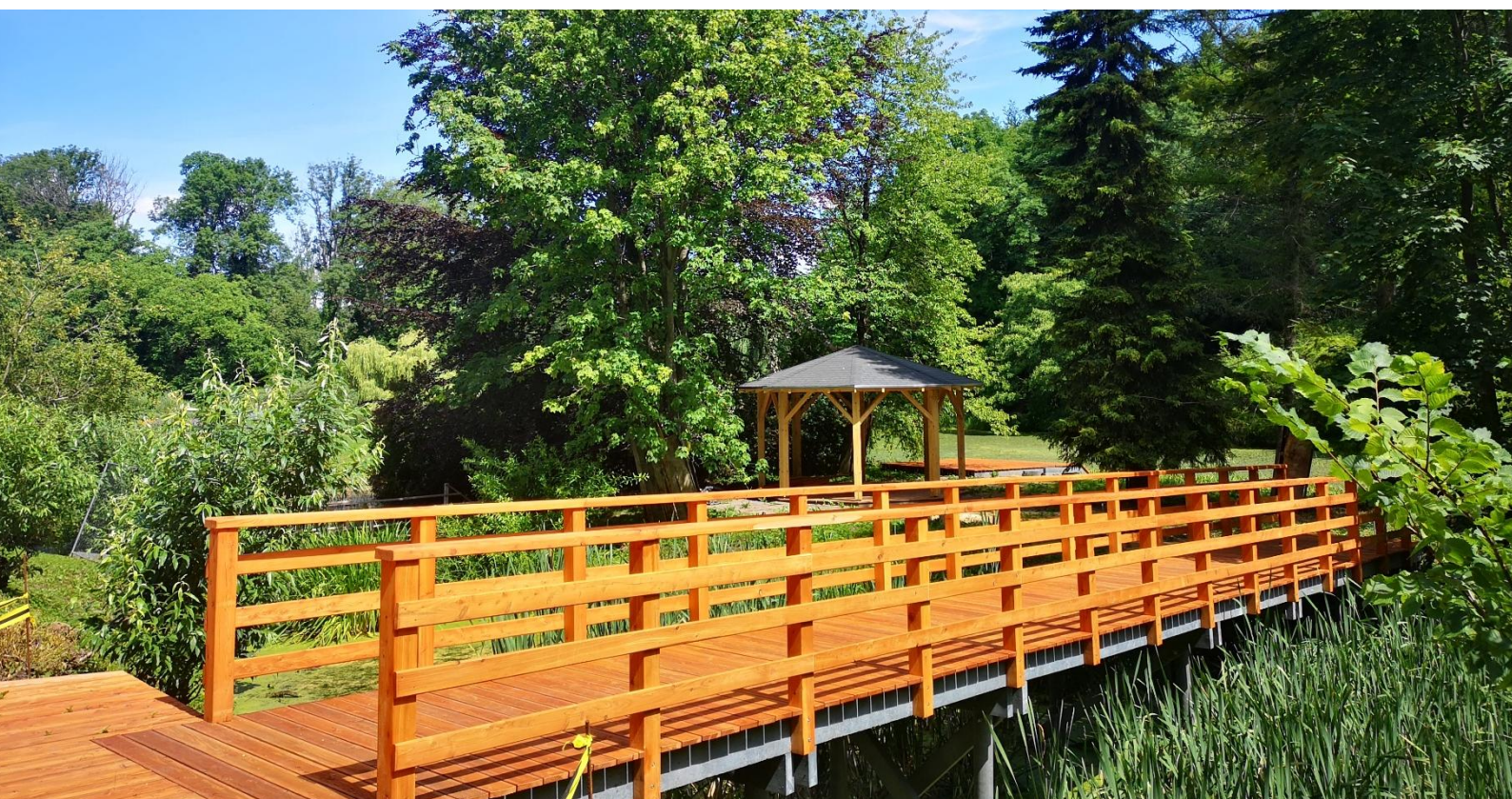
Koszty poniesione w 2024 r. związane były z budową węzła sanitarnego na tarasie Morskiego Centrum Nauki im. prof. Jerzego Stelmacha w Szczecinie. Kwotę dotacji wykorzystano w szczególności na prace projektowe, doradztwo i nadzór oraz prace budowlane.

Wykonanie rzeczowe zadania w roku 2024 wyniosło 100%.

- **Ogrody Przelewice – modernizacja i rozbudowa historycznego folwarku w Przelewicach wraz z niezbędną infrastrukturą** – zadanie obejmuje przeprowadzenie prac budowlanych, konserwatorskich, restauratorskich przy obiektach w zespole folwarczno-pałacowym pochodzącym z XVIII-XIX wieku oraz Ogrodzie Dendrologicznym.

- Wartość zadania: 79 229 744 zł;
- Środki z budżetu UE: 38 427 042 zł;
- Środki z budżetu województwa: 40 736 383 zł;
- Środki instytucji kultury: 66 319 zł;
- Kwota zaplanowana na rok 2024: 24 133 385 zł;
- W roku 2024 wykorzystano kwotę w wysokości: 22 972 531 zł.

W ramach przyznanej dotacji z budżetu województwa na rok 2024 nie wykorzystano kwoty 1 160 854 zł. Wynikało to z konieczności wykonania dodatkowych robót, które ujawniły się w trakcie realizacji prac budowlanych w poszczególnych obiektach. To z kolei spowodowało przedłużenie terminu zakończenia robót oraz przesunięcie terminów odbiorów.

W związku z tym wystąpiły również opóźnienia w realizacji zadania dotyczącego motylarni w budynku Oranżerii, co było efektem przedłużających się prac związanych z wykonaniem ekspozycji roślin tropikalnych. Dodatkowo, nie podłączono toalet dla turystów do gminnej sieci wodnej i kanalizacji sanitarnej z powodu konieczności zmiany trasy przyłącza kanalizacyjnego oraz uzyskania pozwolenia na budowę. Wcześniej zaplanowane zakupy sprzętu rolniczego, sprzętu elektronicznego oraz wyposażenia również zostały opóźnione z powodu wydłużających się procedur przetargowych, które były wynikiem m.in. braku ofert, odwołań do Krajowej Izby Odwoławczej oraz odrzucenia ofert.

Kwotę dotacji wykorzystano w szczególności na usługi budowlane, nadzór autorski, inżyniera kontraktu, obsługę merytoryczną inwestycji, obsługę prawną oraz zakup wyposażenia do modernizowanych obiektów i Ogrodu.

Wykonanie rzeczowe zadania w roku 2024 wyniosło 96%.

– **Budowa i przebudowa kanalizacji w gmachu głównym Muzeum Narodowego w Szczecinie**

- Wartość zadania: 2 131 161,00 zł;
- Środki z budżetu UE: 0,00 zł;
- Środki z budżetu województwa: 1 727 000,00 zł;
- Środki instytucji kultury: 404 161,00 zł;
- Kwota zaplanowana na rok 2024: 759 457,00 zł;
- W roku 2024 wykorzystano kwotę w wysokości: 759 457,00 zł.

Zakres prac obejmował budowę i przebudowę przyłączy i zewnętrznych odcinków instalacji kanalizacji ogólnospławnej, przebudowę wewnętrznych odcinków instalacji kanalizacji ogólnospławnej, wykonanie zabezpieczenia pomieszczeń piwnicznych przed przepływem zwrotnym oraz wykonanie przepompowni hybrydowej.

Przedmiotem projektu jest remont nieszczelnej oraz niedrożnej (konsekwentnie niewydajnej i zagrażającej konstrukcji budynku) instalacji kanalizacji ogólnospławnej pod posadzkowej i zewnętrznej w budynku Muzeum Narodowego w Szczecinie przy ul. Wały Chrobrego 3. Inwestycja została zakończona w grudniu 2024 r.

Wykonanie rzeczowe zadania w roku 2024 wyniosło 100%.

– **Projekt pn. „Imago Mundi – przebudowa i remont zabytkowego budynku Muzeum Narodowego w Szczecinie”**

- Wartość zadania: 24 132 195,00 zł;
- Środki z budżetu UE: 15 593 920,00 zł (78,71% wydatków kwalifikowanych);
- Środki z budżetu województwa: 8 537 743,00 zł w tym wkład własny (21,29% wydatków kwalifikowanych): 4 217 947,00 zł oraz VAT: 4 319 796,00 zł, w tym:
 - wydatki bieżące: 4 580 991,00 zł (wkład własny 2 315 758,00 zł oraz VAT: 2 265 233,00 zł);
 - wydatki inwestycyjne: 3 956 752,00 zł (wkład własny: 1 902 189,00 zł oraz VAT 2 054 563,00 zł);
- Środki instytucji kultury: 532,00 zł;
- Kwota zaplanowana na rok 2024: 2 460 605,00 zł (w tym wydatki bieżące: 1 400 322,00 zł, wydatki inwestycyjne: 1 060 283,00 zł).

W roku 2024 wykorzystano kwotę w wysokości: 78 775,00 zł (w tym wydatki bieżące: 58 775,00 zł; wydatki inwestycyjne: 20 000,00 zł).

Niewykorzystanie w pełnej wysokości środków z przyznanej dotacji celowej wynikało z przesunięcia przetargu na roboty remontowe i budowlane z IV kwartału 2024 r. na I kwartał 2025 r.

Planowany całkowity koszt realizacji projektu wynosi 23 949 023,09 zł.

Dofinansowanie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu FEnIKS wynosi 15 593 920,93 zł, co stanowi 78,71% kosztów kwalifikowalnych.

Deklarowany wkład własny Muzeum Narodowego w Szczecinie wynosi 4 217 946,59 zł, co stanowi 21,29% kosztów kwalifikowalnych.

Okres realizacji projektu i kwalifikowalności wydatków: 1 marca 2024 r. – 31 grudnia 2027 r.

Przedmiotem projektu „Imago Mundi – przebudowa i remont zabytkowego budynku Muzeum Narodowego w Szczecinie” jest stworzenie odpowiednich warunków infrastrukturalnych w zabytkowym obiekcie Muzeum Narodowego w Szczecinie przy ul. Wały Chrobrego 3, sprzyjających aktywnemu uczestnictwu w kulturze i w życiu społecznym. Projekt obejmuje szereg prac modernizacyjnych i remontowych w gmachu Muzeum, zakup wyposażenia, digitalizację zabytków ruchomych oraz działania miękkie, w tym: podnoszenie kwalifikacji pracowników Muzeum i działania w ramach współpracy z partnerami z innych krajów.

W zakresie prac remontowo-budowlanych projekt przewiduje m.in. wymianę pokrycia dachu na części niewyremontowanej, ocieplenie poddasza, modernizację wewnętrznej instalacji sanitarnej i instalacji elektrycznej, udostępnienie klatek bocznych budynku wraz z osobnym wejściem od ul. Szczerebcowej, udostępnienie tarasu widokowego, adaptację części poddasza na potrzeby magazynu studyjnego, remont i modernizację Strefy Konferencyjno-Edukacyjnej, adaptację pomieszczeń w piwnicy na potrzeby serwerowni i inne.

– **Projekt pn. „Remont wraz z elementami przebudowy w zakresie budynku muzeum, zagospodarowania terenu oraz budowa podziemnego zbiornika retencyjnego na Placu Solidarności w Szczecinie”**

- Wartość zadania: 3 007 400,00 zł;
- Środki z budżetu UE: 0,00 zł;
- Środki z budżetu województwa: 2 920 000,00 zł;
- Środki instytucji kultury: 87 400,0 zł;
- Kwota zaplanowana na rok 2024: 3 007 400,00 zł;
- W roku 2024 wykorzystano kwotę w wysokości: 0,00 zł.

Oszczędność w kwocie 3 007 400,00 zł powstała ze względu na niemożność przeprowadzenia kolejnego przetargu na wyłonienie wykonawcy.

Pierwszy przetarg został unieważniony z uwagi na to, że oferta z najniższą ceną przewyższała kwotę, którą Zamawiający zamierzał przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia. Drugi i trzeci przetargi zostały unieważnione, ponieważ wszystkie oferty złożone w ich ramach podlegały odrzuceniu.

– **Projekt pn. „Wspólne drogi ku sztuce na Pomorzu. Centralne muzea pomorskie kreują nowe podejście do dziedzictwa kulturowego pogranicza INT0100048”**

- Wartość zadania: 6 111 969,00 zł;
- Środki z budżetu UE: 4 084 572,00 zł;
- Środki z budżetu województwa: 2 027 397,00 zł;
 - wydatki bieżące: 1 975 797,00 zł (wkład własny 997 142,00 zł oraz VAT 978 655,00 zł);
 - wydatki inwestycyjne: 51 600,00 zł (wkład własny 24 000,00 zł oraz VAT 27 600,00 zł);
- Środki instytucji kultury: 0,00 zł;
- Kwota zaplanowana na rok 2024: 631 196,00 zł;
- W roku 2024 wykorzystano kwotę w wysokości: 0,00 zł.

Celem projektu jest zintensyfikowanie współpracy transgranicznej między partnerskimi muzeami poprzez wspólne opracowywanie wybitnych wystaw prezentujących sztukę na Pomorzu i zapewnienie większej dostępności dziedzictwa kulturowego wszystkim mieszkańcom.

W wyniku wydłużenia czasu oczekiwania na wydanie decyzji administracyjnych związanych z wydaniem pozwolenia na budowę, nastąpiła konieczność przesunięcia daty podpisania umowy o dofinansowanie w ramach środków z dotacji programu INTERREG VI A, a tym samym umowy o dofinansowanie wkładu własnego oraz VAT ze środków budżetu województwa zachodniopomorskiego.

Cel Kierunkowy 2: Wzrost uczestnictwa w kulturze mieszkańców regionu

1. Rozwój działalności edukacyjnej w obszarze kultury realizowanej przez instytucje kultury województwa zachodniopomorskiego.

Kluczowym partnerem w realizacji celu były instytucje kultury prowadzące działalność w zakresie edukacji kulturowej, regionalnej oraz artystycznej.

- **Muzeum Narodowe w Szczecinie** zorganizowało 670 wydarzeń edukacyjno-popularyzatorskich: lekcje muzealne w Muzeum Narodowym oraz w Centrum Dialogu Przełomy, lekcje wyjazdowe dla młodzieży w ramach działalności CDP (Akademia brzdąca, Akademia malucha, Akademia juniora), warsztaty muzealne, warsztaty rodzinne (np. Pożegnanie z Afryką), warsztaty dla najmłodszych w CDP, konkursy, konferencje, koncerty. W wydarzeniach tych uczestniczyło łącznie 21 366 osób.
- **Morskie Centrum Nauki w Szczecinie** w roku 2024 m.in. przeprowadziło ok. 550 warsztatów edukacyjnych dla grup zorganizowanych oraz ok. 100 dla osób indywidualnych. Zajęcia prowadzone były w pracowniach tematycznych MCN. Wzięło w nich udział ok. 7 800 osób. Ponadto działalność edukacyjna realizowana była poprzez Dziecięcy Uniwersytet im. prof. Jerzego Stelmacha – Szczecińska Szkoła Jungów – edycja 2023/2024 oraz 2024/2025 oraz w ramach Akademii Seniora MCN. Poza tym w MCN nagrano i opublikowano 11 podcastów popularnonaukowych.
- **Zachodniopomorskie Centrum Kultury Obszarów Wiejskich i Edukacji Ekologicznej w Przelewicach** zorganizowało w 2024 r. wydarzenia edukacyjne w postaci warsztatów, wycieczek, gier terenowych, kierowane do różnych grup wiekowych. Z oferty edukacyjnej Centrum skorzystało łącznie ok. 4 750 osób.

- **Książnica Pomorska w Szczecinie** zorganizowała łącznie ok. 80 wydarzeń edukacyjnych, w tym: lekcje biblioteczne dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, warsztaty dla dzieci i młodzieży, prelekcje dla uczniów szkół średnich, wykłady, warsztaty i szkolenia dla dorosłych, konferencje i inne (np. projekt SIGMAstyczne Czytanie, Festiwal Czytania „Odkrywczy Wyobraźni” i in.). W zajęciach łącznie udział wzięło 1 407 osób. Książnica Pomorska koordynuje również na terenie województwa działalność Dyskusyjnych Klubów Książki (78 klubów dla dorosłych i 46 dla dzieci i młodzieży). W 2024 r. odbyło się 926 regularnych spotkań klubów.
- **Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie** zrealizował 320 wydarzeń w zakresie edukacji kulturalnej (w tym oprowadzenia i spacer z przewodnikiem CIKiT, konferencje naukowe, warsztaty, czytania, prelekcje, spotkania tematyczne, konkursy recytatorskie, przeglądy Amatorskiego Ruchu Artystycznego, ferie w Zamku, Zamkowe podróże w czasie, zajęcia: Witaj w mieście sztuki).
- **Opera na Zamku w Szczecinie** zorganizowała 91 wydarzeń „poza sceną” (spotkania chóru amatorskiego, spotkania Stowarzyszenia Miłośników Opery i Operetki (SMOiO), oprowadzania po operze, turniej szachowy), w których wzięło udział 4 385 osób, a także spektakle dla dzieci i młodzieży „Mały Książę”, „O krasnoludkach i sierotce”, „Historia najmniej prawdopodobna”.
- **Teatr Kana w Szczecinie** w ramach działalności edukacyjnej w 2024 r. prowadził lekcje teatralne w postaci zajęć warsztatowo-wykładowych dla uczniów szkół. Ponadto zrealizowano projekt „Wokół tradycji” dokumentujący dziedzictwo niematerialne Polaków zamieszkujących Bukowinę Rumuńską, oraz spotkania z ekspertami w ramach projektu „Don’t stress prymnesium parvum” w zakresie naturokultury.
- **Biuro Dokumentacji Zabytków** realizowało działalność edukacyjną poprzez prezentacje, wykłady m.in. na temat niematerialnego dziedzictwa na Pomorzu Zachodnim, prelekcje (m.in. „Szkolnictwo żydowskie w powojennym Szczecinie” w TSKŻ w Szczecinie), konferencje, warsztaty budownictwa tradycyjnego i archeologii, konkursy (m.in. konkurs literacko-historyczny dla młodzieży „Przestrzenie dziedzictwa” oraz konkurs cytatów z literatury regionalnej), szkolenia (m.in. z podstaw fotografii dla studentów Wydziału Architektury ZUT w ramach warsztatów „Podstawy fotogrametrii” w Moryniu oraz zajęcia dla studentów kierunku „Media i cywilizacja” US na temat cmentarza żydowskiego w Szczecinie). BDZ było koordynatorem Zachodniopomorskich Dni Dziedzictwa „Przestrzenie dziedzictwa” oraz Europejskich Dni Dziedzictwa pn. „Szlaki. Sieci. Połączenia”.

Rozwój systemu pomocy finansowych dla gmin z przeznaczeniem na upowszechnianie kultury w regionie

W ramach niniejszego priorytetu w 2024 roku przekazano środki finansowe w trybie pomocy finansowej Gminie Miastu Koszalin na dofinansowanie bieżącej działalności Bałtyckiego Teatru Dramatycznego im. Juliusza Słowackiego w Koszalinie w wysokości 575 000 zł oraz Filharmonii Koszalińskiej im. Stanisława Moniuszki w wysokości 403 000 zł z przeznaczeniem na organizację wydarzeń artystycznych w regionie. Dodatkowo w ww. trybie przekazano środki finansowe w wysokości 460 000 zł Gminie Miastu Szczecin z przeznaczeniem na wsparcie działalności Teatru Lalek „Pleciuga”, która ma charakter regionalny.

Cel Kierunkowy 3: Wsparcie twórców indywidualnych

Działania ukierunkowane na wsparcie zachodniopomorskich twórców dotyczyły wsparcia finansowego oraz promocyjnego m.in. poprzez system stypendialny dla młodych artystów z regionu (w tym: stypendia w dziedzinie kultury dla osób zajmujących się profesjonalnie twórczością artystyczną oraz stypendia w ramach Programu Stypendialnego Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego pn. „Janko Muzykant”), nagród finansowych dla laureatów konkursów artystycznych o zasięgu regionalnym i ponadregionalnym, Nagród „Pro Arte” Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie kultury, jak również wsparcia instytucjonalnego. W 2024 roku środki w wysokości 110 950 zł przeznaczono na nagrody finansowe Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego dla laureatów 21 konkursów (w tym m. in.: Wielki Turniej Tenorów w kwocie 20 000 zł, Najlepsze Dyplomy

Artystyczne Akademii Sztuki – 20 000 zł, Nagroda Literacka JANTAR – 10 000 zł, Muzealne Wydarzenie Roku – 9 000 zł, Bibliotekarz Roku Województwa Zachodniopomorskiego – 6 000 zł, Szczecin Film Festival – 5 000 zł), 60 000 zł na cztery finansowe Nagrody „Pro Arte” Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie kultury i 10 000 zł na statuetki dla laureatów nagrody, 120 000 zł na 8 stypendiów w dziedzinie kultury dla osób zajmujących się profesjonalnie twórczością artystyczną oraz 153 500 zł na 47 stypendiów w ramach Programu Stypendialnego Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego pn. „Janko Muzykant”.

Cel Kierunkowy 4 Rozwój wspólnotowości w obszarze kultury

Wsparcie najważniejszych wydarzeń artystycznych i kulturalnych regionu

Istotna dla realizacji niniejszego priorytetu była działalność organizacji pozarządowych, która przyczyniła się do wsparcia aktywnego uczestnictwa w kulturze dzięki uzupełnieniu/wzbogaceniu oferty wojewódzkich samorządowych instytucji kultury w szczególności poprzez realizację zadań z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego w mniejszych miejscowościach regionu. W 2024 r. na realizację zadania przeznaczono środki w łącznej kwocie 867 451,76 zł, które przyznano na realizację 57 wydarzeń. Dodatkowo, w ramach zadania Promocja województwa poprzez kulturę i naukę wsparto 55 wydarzeń artystycznych (poprzez zlecenie realizacji usługi promocyjnej w ramach organizowanych przedsięwzięć) na łączną kwotę 986 499,99 zł.

Cel II – Rozwój współpracy międzynarodowej w obszarze kultury

W ramach drugiego celu głównego polityki w 2024 r. **Opera na Zamku w Szczecinie** zrealizowała projekty:

- Międzynarodowe Spotkania Chóralne „Stetinum Cantat” – festiwal chórów amatorskich organizowany w ramach Programu Współpracy Interreg VI A Meklemburgia – Pomorze Przednie/Brandenburgia/Polska 2021-2027, we współpracy z teatrami Vorpommersche Landesbühne Anklam oraz Uckermärkische Bühnen Schwedt;
- projekt „Polsko-niemiecka sieć teatralna via TEATRI” w ramach Programu Współpracy Interreg VI A Meklemburgia – Pomorze Przednie/Brandenburgia/ Polska 2021-2027, realizowany w latach 2024-2026;
- organizacja Mistrzostw Euroregionu Pomerania w szachach szybkich w ramach Funduszu Małych Projektów Interreg VI A.

Książnica Pomorska w Szczecinie prowadziła w 2024 r. współpracę międzynarodową m.in. z następującymi partnerami:

- Uniwersytet w Greifswaldzie – projekt In terris Gryphi w ramach Programu Współpracy Interreg IV A, którego celem jest podniesienie świadomości mieszkańców i turystów Euroregionu nt. wspólnej kultury i historii Pomorza;
- Friedensbibliothek Berlin – organizacja wystawy nt. Hermanna Stöhra;
- Goethe Institut Monachium – organizacja wydarzeń edukacyjnych, współprowadzenie Biblioteki Niemieckiej i Medioteki Języka Niemieckiego;
- Torgalerie in Rothenklempenow – organizacja wydarzeń edukacyjnych i wystaw.

Książnica Pomorska prowadziła również wymianę materiałów bibliotecznych z instytucjami zagranicznymi.

Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie realizował współpracę międzynarodową m.in. poprzez:

- współpracę z Nationalmuseum Stockholm, Staatliche Kunstsammlungen Dresden, Staatliche Museen Berlin (kwerenda do wystawy stałej);
- współpracę z Gesellschaft für APommersche Geschichte, Altertumskunde und Kunst e.V. przy organizacji spotkania jubileuszowego z okazji 200-lecia istnienia towarzystwa;
- przygotowanie publikacji „Bogusław X Magnus, książę pomorski” (we współpracy m.in. z Staatliche Museen Berlin, Stadtmuseum Güstrow, The Albertina Museum Vienna, Frederikborg Museum of National, Herzog August Bibliothek i in.).

Cel III – Budowanie kulturalnej pozycji regionu w oparciu o dziedzictwo kulturowe

Cel kierunkowy 1: Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego regionu

W ramach realizacji celu realizowane były działania nakierowane na ochronę i rozwój rodzimego dziedzictwa materialnego oraz niematerialnego, mającego wysoką wartość historyczną i kulturową, przyczyniającego się pośrednio do rozwoju społeczno-gospodarczego województwa. W 2024 r. przyznano 52 podmiotom dotacje celowe na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, położonym na obszarze województwa zachodniopomorskiego na łączną kwotę 3 500 000 zł. W ramach ww. kwoty udzielono 27 dotacji na obiekty sakralne na łączną kwotę 1 583 000 zł oraz 25 (w tym 2 GEZ) na obiekty świeckie, na łączną kwotę 1 917 000 zł.

Cel kierunkowy 2: Badanie, dokumentowanie i promocja zachodniopomorskiego dziedzictwa kulturowego

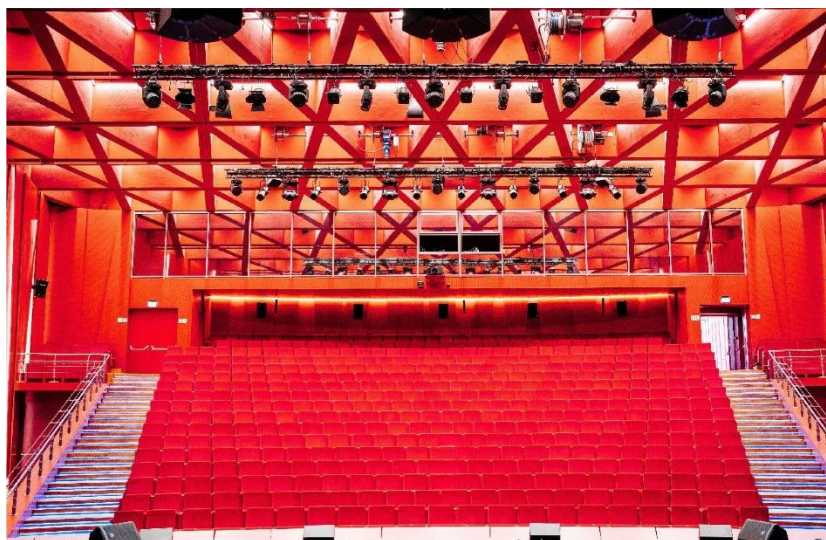
W ramach powyższego celu samorządowe instytucje kultury województwa zachodniopomorskiego przygotowały publikacje naukowe i popularyzatorskie dotyczące dziedzictwa kulturowego regionu.

Wydawnictwa Książnicy Pomorskiej im. Stanisława Staszica w Szczecinie:

1. Prace związane z publikacją Książnicy Pomorskiej **„Zbiory specjalne w bibliotekach polskich – między ochroną a popularyzacją”**: prace redakcyjne po poprawkach i uzupełnieniach autorskich, uwzględniających uwagi recenzenta, przygotowanie tekstu do składu.
2. Michał Gierke, **„Geneza i rozwój miast Nowej Marchii do połowy XIV wieku. Przestrzeń – społeczeństwo – kultura”**.

Wydawnictwa Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie:

1. Współwydanie w ramach partnerstwa z Muzeum 1. Armii WP i Dziejów Ziemi Mieszkowickiej publikacji **„Odra była jak umarła”** Andrzeja Krywalewicza (dodruk).
2. Przygotowanie artykułu dr Anny Bartczak **„Zagubione piękno. Anioły Chrzcielne na Pomorzu Zachodnim”**.
3. Współwydanie **XVIII tomu Zeszytów Henrykowsko-Siemczyńskich**, zawierających materiały pokonferencyjne Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków 2024, którego współorganizatorem było BDZ.
4. Przygotowanie artykułu **„Zabytek w cyfrze – lata 2018-2022 – 5 lat doświadczeń Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie w cyfryzowaniu zabytków województwa zachodniopomorskiego”**.

Wydawnictwa Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie:

1. „Inwentarz spuścizny Księcia Bogusława X z 1523/1524 roku”.

Pierwsze współczesne wydanie unikatowego dokumentu z kancelarii książęcej Bogusława X. Zawartość inwentarza dostarcza bezcennych informacji na temat doczesnego majątku księcia – będących w jego posiadaniu oszczędności, biżuterii, ubrań, broni i innych wyrobów rzemieślniczych. Ciekawostką wydania jest zamieszczony w nim dodatkowy dokument potwierdzający pierwszy podział majątku księcia – wykaz wybranych przedmiotów, które po śmierci Bogusława X przypadły jego najstarszemu synowi – księciu Jerzemu I.

Wstęp, transkrypcja i przekład: Jerzy Grzelak, redakcja naukowa: dr hab. Rafał Simiński, projekt graficzny: Agata Kosmacz.

2. Katalog wystawy „Ethica Pomeranica albo zwierciadło pomorskie – Bogusław X, Książę pomorski i jego czasy w dokumentach i zabytkach ze zbiorów polskich i obcych z lat 1454-1523”.

Publikacja stanowi podsumowanie i rozszerzenie wystawy, przeze wszystkich w zakresie dokumentacyjnym i badawczym. Składają się na nią trzy symboliczne księgi – trzy części przybliżające związki dynastyczne Bogusława X, zachowane źródła historyczne oraz sztukę, jaka powstawała w Europie i na Pomorzu na przełomie XV i XVI wieku. Kolorowym fotogramom obiektów prezentowanych na wystawie towarzyszą dedykowane opisy i krótkie opracowania, utrzymane w formie noty. Całość uzupełnia obszerna bibliografia.

3. „Społeczne i kulturowe dzieje ewangelików szczecińskich. 500-lecie reformacji w Szczecinie”, praca zbiorowa pod redakcją Pawła Guta.

4. Folder „15 lat Zachodniopomorskiego Funduszu Filmowego Pomerania Film”, opracowany przez dziennikarza i krytyka filmowego Rafała Pawłowskiego.

Wnioski i podsumowanie

W Polityce kulturalnej województwa zachodniopomorskiego założono, iż działania samorządu województwa będą realizowane w wielu obszarach i przyczynią się do tego, aby Pomorze Zachodnie stało się jednym z najatrakcyjniejszych regionów pod względem jakości życia, którego wyznacznikiem jest m. in. dostęp mieszkańców do kultury oraz atrakcyjna i zróżnicowana oferta kulturalna. Jednocześnie samorząd województwa wyznaczył sobie rolę inspiratora działań wpływających na powszechne, aktywne oraz świadome uczestnictwo w kulturze, które jest jednym z kluczowych czynników wpływających na rozwój mieszkańców Pomorza Zachodniego.

Powyższe cele były realizowane przez samorząd województwa w sposób bezpośredni za pomocą jego jednostek organizacyjnych oraz współpracujących z nim instytucji kultury.

Konsekwentna realizacja założeń Polityki kulturalnej województwa zachodniopomorskiego w przyjętych obszarach oraz sukcesywne zwiększanie środków finansowych na poszczególne działania sprawiają, że już teraz efekty są wymierne i zauważalne w regionie oraz na arenie ogólnopolskiej i międzynarodowej.

Kluczowymi przedsięwzięciami w 2024 r. była kontynuacja prac związanych z odbudową skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie oraz projekty dotyczące otoczenia historycznej siedziby rodu Gryfitów: modernizacji i remontu dziedzińców oraz kompleksowego zagospodarowania tarasów.

Wraz z oddaniem do użytku Morskiego Centrum Nauki oraz rozbudowanej siedziby Teatru Polskiego w Szczecinie, w roku 2024 zdecydowanie wzrosła liczba organizowanych wydarzeń i osób odwiedzających obie instytucje.

Projekt rozbudowy Teatru Polskiego w Szczecinie zyskał ponadto uznanie jurorów 28. edycji Ogólnopolskiego Konkursu Modernizacja Roku & Budowa XXI wieku, zdobywając tytuł „Modernizacja Roku” w kategorii: Obiekty kultury. Morskie Centrum Nauki zdobyło zaś m.in. Polską Nagrodę Innowacyjności 2024

oraz nagrodę główną w 21. edycji konkursu na „Najlepszy Produkt Turystyczny”, w kategorii „Turystyczne Odkrycie Roku”.

Jedną z przeszkód w pełnej realizacji Polityki, mającą negatywny wpływ na równomierny dostęp do kultury na terenie województwa, jest lokalizacja wszystkich (poza Ogrodami Przelewice) wojewódzkich samorządowych instytucji kultury w stolicy Pomorza Zachodniego, Szczecinie. Dlatego też dużą rolę w organizacji kultury na Pomorzu Zachodnim, obok instytucji kultury, pełnią organizacje pozarządowe, które wspomagają podmioty budżetowe w realizacji zadań związanych z kulturą. Dzięki ich działalności odbywa się wiele imprez wpisujących się na stałe w kalendarz wydarzeń kierowanych do mieszkańców województwa i turystów. Istotnym działaniem jest również aktywność wojewódzkich instytucji poza swoimi siedzibami oraz wsparcie działalności instytucji kultury, dla których organizatorami są inne samorządy.

Nadal jednak istotnym obszarem skutecznej polityki kulturalnej samorządu regionalnego powinno być kierowanie licznymi działaniami i środkami finansowymi do ośrodków, na obszar których wojewódzkie samorządowe instytucje kultury nie oddziałują bezpośrednio.

Należy również wskazać, iż istnieje wiele zmiennych generujących liczne ryzyka, mające wpływ na realizację Polityki kulturalnej, które są niezależne od województwa. Należy do nich zaliczyć:

- wzrost kosztów prowadzenia działalności kulturalnej związany ze wzrostem kosztów pracy, wynikającym z podniesienia pensji minimalnej oraz zwiększenia wysokości odpisów na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych;
- presja płacowa pracowników sektora kultury, będąca wynikiem szybkiego wzrostu płacy minimalnej;
- zagrożenie realizacji zadań inwestycyjnych ze środków unijnych spowodowane m.in. późnym uruchomieniem KPO czy programów perspektywy 2021-2027;
- wzrost kosztów prac budowlanych mających wpływ na planowanie i realizację inwestycji i w związku z tym brak możliwości rozstrzygania postępowań przetargowych;
- często zmieniające się otoczenie prawne.

3.5.8

Polityka ochrony zdrowia

województwa
zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Syntetyczny opis celów/ kierunków polityki rozwoju oraz realizowanych przez samorząd województwa zadań w ramach wskazanej polityki

Polityka ochrony zdrowia województwa zachodniopomorskiego została przyjęta uchwałą Nr 1255/21 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego. Dokument definiuje działania w obszarze ochrony zdrowia, jakie mogą zostać podjęte w przyszłości poprzez bezpośrednie lub pośrednie zaangażowanie samorządu województwa. Polityka opisuje uwarunkowania demograficzno-epidemiologiczne, prawne, programowe na poziomie UE, kraju oraz cele i założenia rozwojowe opieki zdrowotnej w regionie.

Strategiczną wizją Polityki ochrony zdrowia jest poprawa stanu zdrowia i bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców województwa z ukierunkowaniem na poprawę jakości i efektywności systemu ochrony zdrowia, w perspektywie czasowej do 2030 roku. Kluczowe zadania Polityki ochrony zdrowia województwa zachodniopomorskiego są sprecyzowane w dokumencie operacyjnym pn. Program realizacyjny Polityki ochrony zdrowia, który jest wyborem głównych przedsięwzięć inwestycyjnych i działań profilaktycznych realizowanych przez samorząd województwa, w szczególności przy udziale funduszy UE.

Cele i zadania Polityki ochrony zdrowia województwa zachodniopomorskiego:

Cel główny 1. Dostosowanie opieki zdrowotnej do uwarunkowań demograficznych, epidemiologicznych i ekonomicznych

Samorząd województwa pełni podwójną rolę w obszarze ochrony zdrowia w regionie: wykonuje obowiązki podmiotu tworzącego dla części zakładów leczniczych i pośrednio uczestniczy w kształtowaniu systemu ochrony zdrowia. Najważniejszym zadaniem jest ciągle dostosowywanie opieki zdrowotnej, poprawa jej dostępności, jakości, organizacji, funkcjonalności i bieżące wprowadzanie innowacji i ulepszeń. Planowane zmiany uwzględniają potrzeby regionu i rekomendacje zawarte w dokumentach strategicznych w ochronie zdrowia: Mapie Potrzeb Zdrowotnych na lata 2022-2026, dokumencie Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju ochrony zdrowia na lata 2021-20207, z perspektywą do 2030 r., Krajowym Planie Transformacji i Wojewódzkim Planie Transformacji dla obszaru województwa zachodniopomorskiego na lata 2022-2026.

Cel kierunkowy 1.1. Uzupełnianie istniejących niedoborów, podnoszenie jakości i ulepszanie warunków świadczenia usług zdrowotnych

Stałym zadaniem jest utrzymanie dobrego stanu podmiotów leczniczych, zabezpieczenie optymalnych warunków technicznych i sanitarnych, wyposażenie w odpowiedni sprzęt i aparaturę medyczną. Przewidziane modernizacje, rozbudowy i budowy nowych obiektów mają służyć realizacji świadczeń profilaktycznych, diagnostycznych, terapeutycznych, opieki długoterminowej, wdrażaniu nowych form opieki medycznej i nowoczesnych technologii medycznych. Podejmowane działania zmierzają także do poprawy funkcjonowania opieki zdrowotnej nad osobami z zaburzeniami psychicznymi poprzez tworzenie środowiskowych form opieki psychiatrycznej, w tym centrów zdrowia psychicznego dla dorosłych oraz dla dzieci i młodzieży.

Cel kierunkowy 1.2. Optymalizacja systemu ratownictwa medycznego

Istotnym zadaniem jest zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańcom województwa w zakresie ratownictwa medycznego. Samorząd województwa jest podmiotem tworzącym dla Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie, która obejmuje swoim zasięgiem obszar całego województwa. Samorząd zapewnia odpowiednią infrastrukturę miejsc stacjonowania zespołów ratownictwa medycznego i wyposażenia ambulansów ratunkowych, magazyny leków, sprzętu i aparatury medycznej, pomieszczeń oczekiwania dyżurującego personelu, myjni, systemu odkażania, pomieszczeń na potrzeby szkoleń oraz zaplecze administracyjno-techniczne. Optymalne warunki pracy personelu umożliwiają dobrą organizację działań i szybki dojazd do zdarzeń celem przeprowadzenia czynności ratunkowych na obszarze całego województwa.

Cel kierunkowy 1.3. Rozwijanie e-usług w ochronie zdrowia

Realizowano zadania wspierające rozwój e-usług w podmiotach leczniczych. W celu rozszerzenia usług elektronicznych w zakresie ochrony zdrowia po zakończeniu realizacji wielomodułowego projektu Zachodniopomorskie e-Zdrowie, wszczęto przygotowania do kolejnych projektów w zakresie wdrożenia narzędzi wspierających procesy zarządcze w systemie ochrony zdrowia do nadzoru właścicielskiego oraz wsparcia diagnostyki i leczenia poprzez wprowadzenie nowoczesnych rozwiązań z obszaru e-Zdrowia, m.in. w diagnostyce radiologicznej.

Cel główny 2. Promocja zdrowia i profilaktyki zagrożeń zdrowotnych

Realizacja działań w zakresie promocji i profilaktyki zdrowotnej zmierzających do wzmocnienia zdrowia, zmniejszenia zachorowalności, wczesnego wykrywania chorób i szybkich działań naprawczych, ograniczających skutki choroby.

Cel kierunkowy 2.1. Wzmacnianie zdrowia publicznego w obszarach priorytetowych problemów zdrowotnych

Do osiągnięcia lepszego stanu zdrowia podejmowano zadania w zakresie promocji zdrowego stylu życia, podnoszenie świadomości zdrowotnej mieszkańców województwa, profilaktyki zagrożeń zdrowotnych, wczesnego wykrywania chorób, zapobieganie powikłaniom chorób, wsparcia wczesnej terapii i rehabilitacji. Realizowane przedsięwzięcia dotyczyły problemów zdrowotnych mieszkańców regionu w zakresie chorób układu krążenia, nowotworowych, układu oddechowego, układu kostno-stawowego, chorób metabolicznych i psychicznych. Wspierano działania na rzecz zdrowia dzieci i dorosłych.

Cel kierunkowy 2.2. Rozwijanie samorządowych programów polityki zdrowotnej w zakresie istotnych problemów zdrowotnych mieszkańców regionu

Przygotowywano do wdrażania programy polityki zdrowotnej dotyczące istotnych problemów zdrowotnych mieszkańców województwa. Zakres tematyczny programów skupiał się na głównych problemach zdrowotnych, jakimi są m.in. choroby nowotworowe, choroby sercowo-naczyniowe, choroby metaboliczne, otyłość, cukrzyca, choroby układu kostno-stawowego i mięśniowego, choroby układu oddechowego, zaburzenia wieku rozwojowego, choroby psychiczne. Wspierano wdrażanie programów podejmowanych do realizacji przez jednostki samorządu terytorialnego w zakresie leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego.

Cel kierunkowy 2.3. Zapewnienie profilaktycznej opieki zdrowotnej osobom w wieku aktywności zawodowej.

W obszarze medycyny pracy sprawowano stałą profilaktyczną opiekę zdrowotną i kontrolę stanu zdrowia osób pracujących, obejmującą procedury i badania ukierunkowane na identyfikację tych elementów stanu zdrowia, które pozostają w związku przyczynowym z warunkami pracy. Prowadzono wczesną diagnostykę chorób zawodowych i poradnictwo dla chorych. Profilaktyczna opieka zdrowotna obejmuje także osoby, które w trakcie praktycznej nauki zawodu są narażone na działanie czynników szkodliwych, uciążliwych lub niebezpiecznych dla zdrowia.

Cel główny 3. Wzmocnienie zasobów kadrowych ochrony zdrowia

Ważnym elementem sektora zdrowia są zasoby kadrowe, liczba pracowników, ich kompetencje, wiedza i umiejętności oraz rozmieszczenie. Samorząd województwa pełniąc funkcję podmiotu tworzącego dla części jednostek medycznych, przeprowadza analizy stanu zatrudnienia pracowników, głównie w obrębie zawodów medycznych, lekarzy, pielęgniarek i położnych, prowadzi bieżące analizy aktualnych oraz przyszłych potrzeb zdrowotnych w kontekście funkcjonowania i rozwoju podmiotów leczniczych.

Cel kierunkowy 3.1. Optymalizacja liczebności i rozmieszczenia kadr medycznych

W ramach celu podejmowane są działania promujące i motywujące do podejmowania kształcenia w zawodach medycznych we współpracy z samorządami zawodowymi i uczelniami. Dla zabezpieczenia właściwego zatrudnienia pielęgniarek wdrożono program stypendialny dla studentów kierunku pielęgniarstwo.

Cel kierunkowy 3.2. Doskonalenie kompetencji pracowników ochrony zdrowia

Planowane są działania wspierające doskonalenie zawodowe kadr medycznych w różnych formach, w zależności od potrzeb i możliwości. Zadaniem stałym jest organizacja i zapewnienie realizacji stażu podyplomowego lekarza/lekarza dentysty, polegające na ustalaniu listy podmiotów prowadzących staż, określaniu liczby miejsc dla stażystów w poszczególnych podmiotach, ustalaniu ogólnej liczby lekarzy i lekarzy dentystów, którzy mogą odbywać staż na obszarze województwa zachodniopomorskiego, przekazywaniu środków finansowych na pokrycie kosztów związanych z realizacją stażu oraz na organizacji i finansowaniu szkoleń dla lekarzy stażystów. Corocznie prowadzone jest rozpoznanie potrzeb w zakresie szkoleń specjalizacyjnych dla pielęgniarek i położnych, na potrzeby planowania dofinansowania ze środków budżetu państwa.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa i kraju

Główne kierunki rozwoju systemu ochrony zdrowia w Polsce wskazywane są na poziomie krajowym. Podstawę do wprowadzania zmian i przedsięwzięć w regionach stanowią cele i rekomendacje określone w następujących krajowych dokumentach strategicznych:

Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r. – wyznaczają cele i narzędzia dla działań wszystkich instytucji w ochronie zdrowia, w tym określają dwie strategie deinstytucjonalizacji dotyczące opieki zdrowotnej nad osobami starszymi oraz opieki zdrowotnej nad osobami z zaburzeniami psychicznymi.

Mapa Potrzeb zdrowotnych na lata 2022-2026 – identyfikuje priorytetowe potrzeby zdrowotne i wyzwania organizacyjne systemu opieki zdrowotnej, a w zał. 16. Wyzwania systemu opieki zdrowotnej i rekomendowane kierunki działań na terenie województwa zachodniopomorskiego.

Krajowy Plan Transformacji na lata 2022-2026 – rekomenduje oprócz działań krajowych, poprawę dostępności do opieki zdrowotnej w niektórych dziedzinach na poziomie regionów (aktualizacja - Obwieszczenie Ministra Zdrowia z dnia 31 grudnia 2024 r. w sprawie aktualizacji krajowego planu transformacji, Dz. Urz. Ministra Zdrowia z 2024 poz. 146).

Na poziomie regionalnym dokumenty strategiczne w zakresie rozwoju ochrony zdrowia, oprócz **Polityki ochrony zdrowia województwa zachodniopomorskiego**, to:

Program realizacyjny Polityki ochrony zdrowia województwa – obejmuje działania planowane do realizacji przez samorząd województwa w perspektywie unijnej 2021-2027 (aktualizacja – Uchwała Nr 143/25 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 3 lutego 2025 r.). W programie ujęto projekty planowane do dofinansowania z programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027, dotyczące rozwoju infrastruktury ukierunkowanej na: modernizację ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, pracowni diagnostycznych i zabiegowych, rozwój e-usług, wdrażanie nowoczesnych rozwiązań w radiologii, regionalne programy zdrowotne w zakresie profilaktyki i wczesnego wykrywania chorób.

Wojewódzki Plan Transformacji dla województwa zachodniopomorskiego na lata 2022-2026 (WPT) (Obwieszczenie Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 31 grudnia 2024 r. w sprawie aktualizacji wojewódzkiego planu transformacji dla obszaru województwa zachodniopomorskiego, Dz. Urz. Wojewody Zachodniopomorskiego z 2024, poz. 6655) – uwzględniający rekomendacje Mapy Potrzeb Zdrowotnych i Krajowego Planu Transformacji. Dokument wyszczególnia najważniejsze potrzeby i wyzwania organizacyjne wymagające podjęcia działań koordynacyjnych na poziomie województwa w 13 obszarach: 1) czynników ryzyka i profilaktyki; 2) podstawowej opieki zdrowotnej; 3) ambulatoryjnej opieki specjalistycznej; 4) leczenia szpitalnego; 5) opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień; 6) rehabilitacji medycznej; 7) opieki długoterminowej; 8) opieki paliatywnej i hospicyjnej; 9) Państwowego Ratownictwa Medycznego; 10) kadr; 11) sprzętu medycznego; 12) leczenia uzdrowiskowego; 13) zwiększenia dostępności do szczególnych form geriatrycznej opieki zdrowotnej nad osobami, które ukończyły 75 rok życia.

Cele i główne działania realizowane w 2024 r.

Cel I – Dostosowanie opieki zdrowotnej do uwarunkowań demograficznych, epidemiologicznych i ekonomicznych

W dążeniu do uzupełniania istniejących niedoborów, podnoszenia jakości i ulepszania warunków świadczenia usług zdrowotnych, realizowano następujące działania:

1. Przedsięwzięcie w ramach inicjatywy unijnej REACT-UE z RPO WZ 2014-2020

W marcu 2024 r. zakończyła się realizacja zadania pn. PoCOVIDOWA przebudowa budynku w SPWSZ w Szczecinie na potrzeby poradni specjalistycznych i diagnostyki obrazowej w SPWSZ w Szczecinie. Przedmiotem projektu była przebudowa, rozbudowa i termomodernizacja budynku „C”, rozbiorówka istniejącego i budowa nowego łącznika komunikacyjnego i technicznego pomiędzy budynkiem „B” i „C”, przebudowa części budynku „B” związana z budową nowego dźwigu szpitalnego, przebudowa zewnętrznej instalacji wodociągowej, kanalizacji deszczowej i sanitarnej, przeniesienie do zmodernizowanego obiektu tomografu komputerowego, zakup specjalistycznej aparatury medycznej, w tym instalacja rezonansu magnetycznego, angiografu i Gamma kamery.

Całkowity koszt: 58 415 352 zł, w tym środki UE: 42 916 923 zł, wkład własny Szpitala 15 498 429 zł.

2. Przedsięwzięcia inwestycyjne współfinansowane środkami budżetu województwa

W ramach wsparcia wojewódzkich jednostek ochrony zdrowia na przedsięwzięcia w zakresie modernizacji, remontów i zakupów sprzętu i aparatury medycznej udzielono dotacji na łączną kwotę **10 064 264 zł**:

– Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Zespolony w Szczecinie

- Remont części sal chorych w Oddziale Pulmunologii w lokalizacji przy ul. A. Sokołowskiego 11 (900 000 zł);
- Doposażenie oddziałów szpitala w diagnostyczną aparaturę ultrasonograficzną (690 624 zł);
- Zakup karetki specjalistycznej wraz z wyposażeniem (600 000 zł);
- Zakup wyposażenia i mebli medycznych dla Poradni Kardiologicznej (574 540 zł);
- Przebudowa i modernizacja budynku J na potrzeby Poradni Kardiologicznej – etap II (1 500 000 zł).

– Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Gryficach

- Zakup aparatu stacjonarnego RTG do Zakładu Diagnostyki Obrazowej (600 000 zł).

– **Szpital Wojewódzki im. M. Kopernika w Koszalinie**

- Zakup aparatu RTG z ramieniem "C" z pływającym stołem i strzykawką automatyczną do podawania kontrastu, do zabiegów chirurgii naczyniowej, chirurgii ogólnej, chirurgii urazowej i urologii oraz aparatu USG do dopplerowskich badań naczyniowych na potrzeby Zakładu Diagnostyki Obrazowej; aparatu USG do Poradni Neurochirurgicznej, do lepszej wizualizacji igły podczas wykonywania procedur inwazyjnych. (1 950 000 zł).

– **Specjalistyczny Zespół Gruzlicy i Chorób Płuc w Koszalinie**

- Modernizacja instalacji przywoławczej szpitala oraz doposażenie sprzętowe pracowni. (465 500 zł).

– **Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej "ZDROJE" w Szczecinie**

- Poprawa warunków hospitalizacji pacjenta i pracy personelu poprzez doposażenie oddziałów szpitalnych w SPSZOZ Zdroje w Szczecinie w sprzęt i aparaturę medyczną (1 209 000 zł);
- Modernizacja obiektów SPSZOZ ZDROJE poprzez poprawę warunków technicznych budynków (830 000 zł).

– **Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy ZCLiP w Szczecinie**

- Zakup i montaż instalacji systemu chłodzenia III i IV piętra w Przychodni nr 1 przy ul. Bolesława Śmiałego 33 (342 309 zł);
- Zakup aparatu do laseroterapii biostymulującej z aplikatorem skanującym na potrzeby rehabilitacji pacjentów (7 691 zł).

– **Zakład Opiekuńczo – Leczniczy Leśna Ustroń w Tucznie**

- Rozbudowa, przebudowa ze zmianą sposobu użytkowania budynku pralni na biura ZOL-u (333 000 zł).

– **Szpital Uzdrowiskowy Willa Fortuna w Kołobrzegu**

- Zakup sprzętu do Zakładu Przyrodoleczniczego – urządzenia do masażu suchego i aparatu czterokanałowego (61 600 zł).

3. Inwestycje wieloletnie dofinansowane ze środków budżetu województwa

- **Utworzenie w Regionalnym Szpitalu w Kołobrzegu Pracowni Elektrofizjologii z zakupem aparatury medycznej i wyposażenia (2024-2025).**

Celem inwestycji jest poprawa dostępności oraz zapewnienie kompleksowości udzielanych w Regionalnym Szpitalu w Kołobrzegu świadczeń opieki zdrowotnej. W związku ze starzeniem się społeczeństwa liczba chorych z różnego rodzaju zaburzeniami rytmu serca dramatycznie wzrasta, stąd pojawienie się potrzeby utworzenia w Regionalnym Szpitalu w Kołobrzegu Pracowni Elektrofizjologii, aby móc skutecznie i szybko leczyć pacjentów z arytmiami i zaburzeniami rytmu serca. W wyniku realizacji przedmiotowego zadania inwestycyjnego Regionalny Szpital w Kołobrzegu dysponował będzie nowoczesną Pracownią Elektrofizjologii. W ramach inwestycji zakupiono wyposażenie oraz wysokospecjalistyczny sprzęt i aparaturę medyczną niezbędną do udzielania świadczeń medycznych dla pacjentów kardiologicznych. Zakupiono m.in. system elektrofizjologiczny ze stymulatorem serca oraz system trójwymiarowego mapowania serca,

- **Budowa trzech Filii Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie zlokalizowanych w Drawsku Pomorskim, Pyrzycach, Koszalinie (2024-2027).**

W 2024 r. rozpoczęto realizację Inwestycji pn. „Budowa trzech Filii Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie zlokalizowanych w Drawsku Pomorskim, Pyrzycach i Koszalinie”. Zadanie finansowane jest ze środków budżetu województwa oraz budżetu państwa w ramach Programu Inwestycji Strategicznych – Rządowy Fundusz Polski Ład. Koszt inwestycji wyniesie 40 381 852 zł, z tego 30 000 000 zł sfinansowane zostanie dotacją z budżetu państwa w ramach Funduszu Polski Ład.

Wkład własny z budżetu województwa wynosi 10 381 852 zł.

W 2024 r. nie wydatkowano środków na finansowanie ww. przedsięwzięcia. Zgodnie z przyjętym harmonogramem rzeczowo – finansowym wydatkowanie środków rozpocznie się w 2025 r.

4. Udział Marszałka w formułowaniu stanowisk Konwentu Marszałków RP i Związku Województw RP na temat organizacji systemu ochrony zdrowia

- Stanowiska Konwentu Marszałków Województw RP w sprawach:
 - finansowania szkoleń specjalizacyjnych w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia;
 - organizacji i finansowania szkoleń dla stażystów – lekarzy i lekarzy dentystów;
 - w sprawie poprawy dostępności do usług pielęgniarstwa długoterminowego nad osobami niesamodzielnymi w warunkach domowych w Polsce.
- Stanowiska Zarządu Związku Województw RP w sprawach:
 - wsparcia idei badań w kierunku wykrywania wirusowego zapalenia wątroby typu C;
 - uregulowania zobowiązań finansowych szpitali wobec Narodowego Funduszu Zdrowia, wynikających z pandemii COVID-19.

Cel II – Promocja zdrowia i profilaktyka zagrożeń zdrowotnych

1. Realizacja zadań w zakresie promocji zdrowia w obszarach priorytetowych problemów zdrowotnych, finansowanych z budżetu województwa

Szpitale podległe Województwu od wielu lat pozyskują środki na realizację zadań promocji zdrowia dotyczących istotnych problemów zdrowotnych. Promocja zdrowia to proces umożliwiający zwiększenie kontroli nad zdrowiem oraz jego polepszenie poprzez podnoszenie poziomu wiedzy o sposobach zapobiegania chorobom, w celu długotrwałej poprawy stanu zdrowia społeczeństwa. Zadaniem promocji zdrowia jest uświadamianie społeczeństwa, w jaki sposób prawidłowo wzmacniać zdrowie i jego potencjał. Narzędziem tych działań jest edukacja zdrowotna, celem której jest kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych. Działania w obszarze promocji zdrowia przynoszą szereg korzyści: zmniejszenie przedwczesnej umieralności i zachorowalności, sprawne funkcjonowanie do późnej starości, większa wydajność pracy, co bezpośrednio wpływa na podniesienie poziomu satysfakcji z życia.

Zadania w obszarze promocji zdrowia są realizowane przez podległe podmioty lecznicze w ramach dotacji przyznanych ze środków budżetu województwa (zadania jednoroczne). W 2024 r. zawarto łącznie 16 umów na realizację zadań promocji zdrowia. Koncentrowały się one na wzmacnianiu potencjału zdrowotnego w obszarach zdrowia psychicznego, chorób cywilizacyjnych, w tym m.in. chorób nowotworowych, układu krążenia, opieki okołoporodowej czy szeroko pojętej edukacji zdrowotnej. Szpitale dostrzegając potrzeby mieszkańców województwa starają się realizować dodatkowe formy wsparcia, poza standardowymi świadczeniami, angażując w to zainteresowany personel medyczny. Łącznie w 2024 r. na ten cel wydatkowano 692 241 zł.

- **„Od brzuszka do maluszka”** – prowadzenie Szkoły Rodzenia, edukacja na temat opieki perinatalnej, laktacyjnej, psychosomatyki okresu w ciąży i po porodzie oraz realizacja dodatkowych zakresów tematycznych, tj.: „Jak obchodzić się z noworodkiem – HANDLING Instruktaż pielęgnacji niemowląt”, pierwsza pomocy przy zakrztuszeniu i oparzeniu. W 16 cyklach spotkań łącznie udział wzięło około 200 uczestników. Kontynuacja projektu aromatoterapii. Realizatorem zadania był SPSZOZ „ZDROJE” w Szczecinie;
- **Promocja zdrowia w zakresie opieki okołoporodowej** – zadanie zrealizowane przez SPZZOZ w Gryficach. Spotkania edukacyjne ze specjalistami (Szkoła Rodzenia) dot. ciąży, porodu i okresu połogu, ćwiczenia relaksujące oraz rozciągające, spotkania z psychologiem, edukacja w zakresie laktacji i pielęgnacji noworodka. Realizacja zajęć z fizjoterapeutką uroginekologiczną dla chętnych kobiet, w tym przed porodem, po porodzie, po operacjach uroginekologicznych czy potrzebujących wsparcia edukacyjnego w zakresie problemów uroginekologicznych. Zadanie objęło blisko 300 osób;
- **Promocja zdrowia psychicznego** – spotkania edukacyjne pod nazwą „Akademia Zdrowia Psychicznego”. Warsztaty i wykłady psychoedukacyjne, edukacja indywidualna skierowana do dzieci, młodzieży i osób dorosłych, w szczególności z ograniczonymi możliwościami dostępu do specjalistów, obejmujące m.in.: tematykę higieny zdrowia psychicznego, relaksacji, technik komunikacyjnych, metod radzenia sobie ze stresem, problemów dorastania, przeciwdziałania uzależnieniom, warsztaty z arteterapii. Wsparciem objęto 859 osób. Realizatorem był SPZZOZ w Gryficach;
- **„Męskie Zdrowie”** – osiem otwartych spotkań informacyjno-edukacyjnych prowadzonych przez lekarza urologa i pielęgniarkę urologiczną, które miały na celu podniesienie świadomości na temat zdrowia mężczyzn, ze szczególnym naciskiem na profilaktykę i leczenie raka prostaty, raka jąder. Uczestnikami byli mężczyźni w wieku 30-65 roku życia. Ogólna liczba uczestników to około 120 osób. Zadanie zrealizowane przez SPZZOZ w Gryficach;
- **Wsparcie psychoedukacyjne dla personelu szpitala** – organizacja warsztatów psychoedukacyjnych, które dotyczyły zagadnień asertywnej komunikacji, zarządzania konfliktem w grupie, równowagi psychicznej Work&Life Balance. Realizacja indywidualnych spotkań edukacyjnych z psychologiem. Zadaniem objęto 275 osób – pracowników i osób świadczących usługi dla Szpitala Wojewódzkiego im. M. Kopernika w Koszalinie;
- **Promocja zdrowia psychicznego – wzmacnianie poczucia własnej wartości oraz umiejętności wychodzenia z kryzysu psychicznego poprzez uatrakcyjnienie i wzbogacenie oferty terapii zajęciowej i proces twórczy w pracowni arteterapii** – kontynuacja zadania z lat ubiegłych. Prowadzenie zróżnicowanych form zajęć terapeutycznych w pracowniach terapii zajęciowej zlokalizowanych na oddziałach psychiatrycznych SPSZOZ „ZDROJE” w Szczecinie. Celem wzbogacania oferty terapeutycznej jest wzmacnianie funkcjonowania pacjentów w obszarze fizycznym, psychicznym i społecznym, co pozwala na wyciszenie choroby, zapobieganie nawrotom i minimalizowanie ryzyka ponownej hospitalizacji. W 2024 r. wsparcie uzyskało blisko 3 000 pacjentów;
- **Promocja zdrowia w zakresie chorób cywilizacyjnych** – realizacja 2 otwartych spotkań edukacyjnych i udział w akcji plenerowej Regionalnego Szpitala w Kołobrzegu. Zadanie obejmowało tematykę chorób układu krążenia, otyłości i cukrzycy oraz układu sercowo-naczyniowego. Zrealizowano wykłady i indywidualne rozmowy edukacyjno-informacyjne dotyczące zdrowego stylu życia, diety, a także zapobieganiu i leczeniu schorzeń poprzez odpowiednio zbilansowane żywienie – porady dietetyczne, pomiar poziomu cukru, ciśnienia tętniczego, pomiary wagi. W wydarzeniach wzięło udział około 300 osób;
- **„Promocja zdrowia psychicznego – hortiterapia dla pacjentów z zaburzeniami psychicznymi w SPSZOZ Zdroje w Szczecinie** – organizacja i prowadzenie ogrodu terapeutycznego dla pacjentów leczonych w oddziałach psychiatrycznych. Prowadzenie zajęć z hortiterapii umożliwia rehabilitację i wsparcie pacjentów z różnych grup wiekowych o zróżnicowanych zaburzeniach i deficytach

psychicznych. Istotą hortiterapii jest oddziaływanie na kondycję psychiczną, fizyczną i intelektualną pacjenta za pomocą roślin (terapia ogrodnicza);

- **„Pierwsza pomoc”** – kontynuacja zadania z 2024 r. Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego edukowała społeczność lokalną z zasad udzielania pierwszej pomocy. Udział w akcjach plenerowych, edukacja dzieci i młodzieży uczęszczających do przedszkoli i szkół z terenu województwa w placówkach edukacyjnych oraz wizytujących Stację Pogotowia;
- **Profilaktyka, promocja zdrowia i edukacja zdrowotna w Zachodniopomorskim Centrum Onkologii** – wykłady oraz warsztaty nauki samobadania piersi organizowane w szkołach, zakładach pracy, podczas wydarzeń plenerowych i z okazji obchodów świąt związanych z promocją zdrowia z udziałem specjalistów ZCO, adresowane do różnych grup wiekowych odbiorców. Warsztaty żywieniowe dla dzieci z klas I-III szkół podstawowych. Przygotowanie i realizacja 15 odcinków edukacyjnego podcastu „Strzałowska 22. Rozmowy o onkologii”. Organizacja konferencji „Zdrowie od małego” skierowanej do nauczycielek i nauczycieli z Pomorza Zachodniego, której celem było wsparcie nauczycieli – zarówno teoretyczne, jak i praktyczne w pracy z młodymi ludźmi w zakresie profilaktyki i edukacji zdrowotnej;
- **„Twój czas na zdrowie – edukacja zdrowotna w zakresie diagnostyki i leczenia chorób tarczycy”**. Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Zespolony w Szczecinie przeprowadził kilkudniową zdrowotną akcję edukacyjną skierowaną do mieszkańców województwa zachodniopomorskiego i turystów odwiedzających region w okresie letnim. Celem zadania było zwiększenie świadomości uczestników na temat potencjalnych zagrożeń dla zdrowia, sposobów dbania o stan zdrowia i możliwości współczesnej medycyny w kontekście diagnostyki i leczenia chorób tarczycy. Personel SPWSZ prowadził rozmowy na temat funkcji gruczołu tarczowego, niepokojących objawów, profilaktyki chorób tarczycy, rekomendowanych badań i ich częstotliwości, czynników ryzyka poszczególnych jednostek chorobowych i sposobów ich leczenia. W rozmowach, w określonych przypadkach, realizowane były badania pogładowe ultrasonografii. Liczba uczestników zadania to 564 osoby;
- **Promocja zdrowia w zakresie chorób układu oddechowego, w tym chorób odtytoniowych** – zadanie skupiało się na promowaniu zdrowego stylu życia w formie indywidualnych konsultacji edukacyjnych wspartych badaniami spirometrycznymi oraz badaniami zawartości tlenu węgla w wydychanym powietrzu. Przeprowadzono również indywidualną edukację antynikotynową. Zadaniem objęto ponad tysiąc osób. Realizatorem zadania był Specjalistyczny Zespół Gruzlicy i Chorób Płuc w Koszalinie;
- **„Zapobieganie kryzysom psychicznym i wspieranie dobrostanu psychicznego” – prelekcje plenerowe specjalistów szpitala „Zdroje” w Szczecinie** – realizacja plenerowych prelekcji dot. zdrowia psychicznego. W prelekcjach uczestniczyło łącznie ponad 400 osób. Za realizację zadania odpowiedzialny był SPSZOZ „ZDROJE” w Szczecinie;
- **Promocji zdrowia w zakresie profilaktyki udaru mózgu – Czas to mózg** – organizacja 4 spotkań edukacyjnych dla 250 pacjentów oraz pracowników Pogotowia Ratunkowego i pracowników SOR. Celem zadania było podniesienie świadomości w obszarze profilaktyki i leczenia udaru mózgu. Podjęto tematykę czynników ryzyka, leczenia i rehabilitacji oraz najnowszych wytycznych. Przeprowadzono część praktyczną: symulacja pacjenta z udarem w Pogotowiu Ratunkowym i na SOR. Zadanie zrealizowano w SPZZOZ w Gryficach;
- **Kampania społeczna „Rak piersi nie ma barw”** – kampania przeprowadzona w październiku 2024 r. (Miesiącu Świadomości Raka Piersi) przez Zachodniopomorskie Centrum Onkologii, z zaangażowaniem OIL w Szczecinie. Celami kampanii były: uświadomienie wagi i znaczenia regularnych badań profilaktycznych, zachęcenie kobiet do ich wykonywania, przełamywanie bariery lęku przed badaniami i osławianie tabu, jakim wciąż jest rak piersi, podkreślenie faktu, że wcześniej wykryty rak piersi może być w pełni wyleczalny, pokazanie, że choroba onkologiczna nie wyklucza aktywnego stylu życia, wsparcie kobiet zmagających się z chorobą onkologiczną. Skróconym przesłaniem, wykorzystywanym w kampanii, było hasło: „Dla wszystkich, których kochasz. Dla siebie.

Badaj się.” Zrealizowano sesję zdjęciową, która zaprezentowana została na wernisażu fotografii. Powstałe materiały informacyjne oraz fotografie publikowane były także w mediach społecznościowych zaangażowanych w kampanię instytucji, klubów oraz na łamach mediów tradycyjnych i elektronicznych. Wydano kalendarz profilaktyczny na 2025 r. oraz eksponowano fotografie na dużych nośnikach reklamowych na terenie Szczecina (np. wiaty przystankowe, billboardy);

- **Mózg to centrum dowodzenia, co wydaje polecenia! – zajęcia z integracji sensorycznej dla dzieci w wieku 4-9 lat** – realizacja zajęć integracji sensorycznej. Wsparciem objęto 10 dzieci, u których zdiagnozowano zaburzenia integracji sensorycznej. Zrealizowano cykl 15-stu spotkań indywidualnych dla każdego uczestnika. Terapia była dostosowana do indywidualnych potrzeb i stopnia zaawansowania zaburzeń. Instruktaż dla rodziców/opiekunów – przekazanie wiedzy na temat metod wspierania terapii w warunkach domowych oraz rozwianie wątpliwości związanych z zachowaniami dzieci wynikającymi z zaburzeń sensorycznych. Doposażono salę integracji sensorycznej. Realizatorem zadania był SPSZOZ „ZDROJE” w Szczecinie.

2. Udzielenie pomocy finansowej dla innych JST na realizację programów polityki zdrowotnej w zakresie leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego (in vitro)

Województwo Zachodniopomorskie od 2018 r. wspierało realizację działań na rzecz ochrony i promocji zdrowia rozrodczego podejmowanych przez inne jednostki samorządu terytorialnego z terenu Pomorza Zachodniego. Udzielanie pomocy finansowej przez Województwo miało na celu zwiększenie dostępności bezdzietnych par do leczenia niepłodności. Maksymalna wnioskowana kwota dofinansowania z budżetu województwa zachodniopomorskiego to 50% wartości programu polityki zdrowotnej w zakresie leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego w danym roku budżetowym. Programy obejmowały procedury rozrodu wspomaganego medycznie, które nie były finansowane ze środków publicznych, będących w dyspozycji Narodowego Funduszu Zdrowia i Ministra Zdrowia. O pomoc finansową mogły ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego, które posiadały program polityki zdrowotnej w zakresie in vitro z pozytywną opinią Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji oraz dokonały wyboru realizatora programu w drodze konkursu. W 2024 r. udzielono pomocy finansowej dla 2 JST:

- Gmina Miasto Szczecin – Program dofinansowania do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego na lata 2022-2024 dla mieszkańców Szczecina;
- Gmina Miasto Koszalin – Dofinansowanie do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców miasta Koszalina w latach 2024-2026.

Z dniem 1 czerwca 2024 r. uruchomiony został bezpłatny program Ministerstwa Zdrowia „Leczenie niepłodności obejmujące procedury medycznie wspomaganą prokreację, w tym zapłodnienie pozaustrojowe prowadzone w ośrodku medycznie wspomaganą prokreację, na lata 2024-2028”.

Wskutek programu rządowego, który cieszy się dużym zainteresowaniem oraz daje większe możliwości wsparcia (zasięg programu, całościowe finansowanie, szerszy zakres) Gmina Miasto Koszalin zaprzestała realizacji programu, zaś w Gminie Miasto Szczecin odnotowano wyraźny spadek zainteresowania gminnym programem leczenia niepłodności. W konsekwencji poziom wydatkowania środków finansowych był mniejszy niż szacowany. Na pomoc finansowaną dla innych JST na realizację programów polityki zdrowotnej w zakresie leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego (in vitro) w 2024 r. wydatkowano **159 315 zł**.

3. Przygotowano do wdrażania 4 regionalne programy zdrowotne do dofinansowania z FEPZ 2021–2027 (ze środków EFS+):

- Rehabilitacja lecznicza pacjentów onkologicznych w województwie zachodniopomorskim (II edycja);
- Prewencja chorób sercowo-naczyniowych u pacjentów onkologicznych w województwie zachodniopomorskim (II edycja);

- Zapobieganie i wczesne wykrywanie raka płuc w województwie zachodniopomorskim;
- Profilaktyka przewlekłych bólów kręgosłupa związanych z warunkami pracy wśród mieszkańców województwa zachodniopomorskiego.

Cel III – Wzmocnienie zasobów kadrowych ochrony zdrowia

1. Wdrożenie Programu Stypendialnego Województwa Zachodniopomorskiego dla studentów kierunku pielęgniarstwo

Z inicjatywy Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego, w dniu 26 maja 2022 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę nr XXXIV/400/22 w sprawie określenia zasad przyznawania przez Województwo Zachodniopomorskie stypendium w wysokości 1 000 zł brutto miesięcznie dla studentów kształcących się na pierwszym roku studiów stacjonarnych I stopnia kierunku pielęgniarstwo w szkołach wyższych na terenie województwa, zamieszkujących województwo zachodniopomorskie. Stypendia przyznawane są na okres 9 miesięcy, od 1 października do 30 czerwca. Pierwszy nabór odbył się w październiku 2022 r. i obejmował rok akademicki 2022/2023.

W 2024 r. udzielano stypendium za okres styczeń-czerwiec dla 24 stypendystów z drugiego naboru (rok akademicki 2023/2024) oraz uruchomiono kolejny (trzeci) nabór wniosków o udzielenie stypendium na rok akademicki 2024/2025. Umowy stypendialne podpisało 29 osób. Łączna kwota wydatkowanych środków w 2024 r. to 213 000 zł.

2. Prowadzenie badań profilaktycznych dorosłych osób pracujących i młodzieży kształcącej się zawodowo

W 2024 r. w zakresie medycyny pracy finansowano badania profilaktyczne dorosłych osób pracujących i młodzieży kształcącej się zawodowo z terenu województwa oraz działalność diagnostyczną i orzeczniczą w zakresie chorób zawodowych, a także wykonywanie zadań wynikających z trybu odwoławczego od orzeczeń. Badania realizowały: WOMP w Szczecinie – koszt: 4 524 665 zł, WOMP w Koszalinie – koszt: 998 679 zł, Szczecińskie Centrum Zdrowia – koszt: 309 600 zł, Przychodnia Portowa w Szczecinie – koszt: 75 920 zł.

Na finansowanie świadczeń w zakresie medycyny pracy wydatковано z budżetu województwa (NFZ nie finansuje takich świadczeń), łącznie kwotę 5 908 864 zł.

3. Organizowanie i finansowanie staży podyplomowych dla lekarzy i lekarzy dentystów

W 2024 r. w województwie zachodniopomorskim staż podyplomowy odbywało 508 osób, w tym: 391 lekarzy medycyny i 117 lekarzy dentystów. Staż ukończyło 227 osób, w tym: 177 lekarzy medycyny i 50 lekarzy dentystów. Na przeszkolenie powyższej grupy wydatковано w sumie 30 833 925 zł.

4. Ustalenie priorytetowych dziedzin specjalizacji dla pielęgniarek i położnych

W 2024 r. odbyło się rozpoznanie priorytetowych dziedzin specjalizacji dla pielęgniarek i położnych niezbędnych do właściwej realizacji świadczeń zdrowotnych na potrzeby ustalenia katalogu priorytetowych szkoleń specjalizacyjnych, które będą mogły uzyskać dofinansowanie ze środków publicznych Ministra Zdrowia. Na podstawie informacji podmiotów leczniczych samorządu województwa ustalono, iż największe zapotrzebowanie na specjalizacje zgłoszono w dziedzinach pielęgniarstwa: internistycznego, onkologicznego, chirurgicznego, anestezjologicznego i intensywnej opieki oraz operacyjnego.

5. Inne zadania realizowane w obszarze ochrony zdrowia

Wykonywanie obowiązków Marszałka wskazanych w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego:

- zapewnienie oceny zasadności zastosowania przymusu bezpośredniego wobec 25 osób z zaburzeniami psychicznymi oraz przedłożenie 19 wniosków do sądów o asystę Policji przy

wykonaniu postanowień sądowych realizowało 2 lekarzy specjalistów w dziedzinie psychiatrii, upoważnionych przez Marszałka. Wydatkowano **39 800 zł**;

- zapewniono realizację 22 transportów do szpitala psychiatrycznego osób chorych na podstawie postanowienia sądowego o przyjęciu do szpitala psychiatrycznego bez zgody osoby chorej. Wydatkowano **15 848 zł**.

Wnioski i podsumowanie

Realizacja Polityki ochrony zdrowia województwa zachodniopomorskiego w 2024 r. była uwarunkowana zarówno czynnikami prawnymi i systemowymi, jak i poziomem finansowania świadczeń opieki zdrowotnej i możliwościami finansowania inwestycji i promocji zdrowia w ochronie zdrowia.

Działania podejmowane przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w 2024 r. miały na celu wzmacnianie systemu ochrony zdrowia w regionie, zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego i poprawę sytuacji zdrowotnej mieszkańców poprzez podnoszenie jakości i ulepszaniu warunków świadczenia usług zdrowotnych w podmiotach leczniczych o zasięgu wojewódzkim, wzmacnianie systemu ratownictwa medycznego, rozwijanie e-usług w ochronie zdrowia, podejmowanie działań w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej, wdrażanie regionalnych programów zdrowotnych, wspieranie realizacji programów polityki zdrowotnej innych JST, zapewnianie profilaktycznej opieki zdrowotnej osobom pracującym, wzmacnianie zasobów kadrowych ochrony zdrowia, realizacji obowiązków wynikających z ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.

Na realizację Polityki ochrony zdrowia samorządu województwa w 2024 roku znaczący wpływ miały czynniki zewnętrzne, zarówno uwarunkowania prawne i systemowe, występujące problemy jak i złożona w dalszym ciągu sytuacja finansowa podmiotów leczniczych (inflacja, wzrost cen, wzrost płacy minimalnej). Rok 2024 był kolejnym rokiem z problemami w ochronie zdrowia, ze względu na utrzymującą się inflację, dalszy wzrost cen towarów i usług oraz energii, co utrudniało działalność leczniczą placówek medycznych.

W 2024 r. utrzymano zmiany legislacyjne wprowadzone przez poprzedni rząd. Istotnym problemem wynikającym z ustawowych uregulowań była kolejna transza podwyżki wynagrodzeń wybranych grup zawodowych, na które przeznaczono z budżetu państwa niewystarczające środki, co sprawiło, że koszty wzrostu płac obciążyły bezpośrednio budżety podmiotów leczniczych.

Pomimo wymienionych obiektywnych trudności, samorząd województwa w 2024 roku efektywnie realizował zaplanowane inwestycje i zadania oraz prowadził przygotowania kolejnych projektów do objęcia dofinansowaniem w ramach FEPZ 2021-2027.

W dążeniu do uzupełniania istniejących niedoborów, podnoszenia jakości i ulepszania warunków świadczenia usług zdrowotnych, realizowano przedsięwzięcia z udziałem różnorodnych źródeł finansowania: środków REACT-EU z RPO WZ 2014-2020, budżetu państwa i budżetu województwa.

Wobec nadal istniejącego zagrożenia rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych, zakończono realizację zadania poprawiającego dostępność do specjalistycznej diagnostyki laboratoryjnej i obrazowej w Samodzielnym Publicznym Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Szczecinie, szczególnie zaangażowanym w zapobieganie, przeciwdziałanie i zwalczanie pandemii COVID-19 oraz innych chorób zakaźnych.

W celu poprawy warunków funkcjonowania zespołów ratownictwa medycznego rozpoczęto przygotowania do budowy 3 Filii Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w: Drawsku Pomorskim, Pyrzycach i Koszalinie.

W 2024 r. współfinansowano z budżetu województwa przedsięwzięcia inwestycyjne w podmiotach leczniczych, m.in.: przeprowadzono modernizację budynków szpitalnych, remonty sal chorych, doposażenie szpitali i poradni specjalistycznych w aparaturę diagnostyczną i terapeutyczną, zakup karetki do transportu sanitarnego, montaż instalacji przywoławczych i systemu chłodzenia.

Stopień realizacji i wspierania inwestycji, utrzymania jakości usług medycznych i poprawy warunków wykonywania działalności leczniczej były uzależnione od posiadanych środków finansowych, będących

w dyspozycji, zarówno budżetu województwa, jak i dostępu do innych źródeł finansowania (budżet państwa, fundusze UE).

W 2024 r. w obszarze promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej, zrealizowano zadania, które koncentrowały się na wzmacnianiu potencjału zdrowotnego poprzez prowadzenie edukacji zdrowotnej w obszarach zdrowia psychicznego, chorób cywilizacyjnych, chorób nowotworowych, chorób układu oddechowego, profilaktyki udaru mózgu, chorób tarczycy, opieki okołoporodowej i pierwszej pomocy. Kontynuowano także działania psychoedukacyjne koncentrujące się na wzmocnieniu zdrowia psychicznego kadr medycznych.

W zakresie wsparcia niedoborów i pozyskiwania większej liczby kadry pielęgniarstwa do pracy w szpitalach, w 2024 r. prowadzono dalszą realizację programu stypendialnego dla studentów kierunku pielęgniarstwo.

Kontynuowano pomoc finansową na realizację programów polityki zdrowotnej dot. leczenia niepłodności. Z pomocy finansowej skorzystały bezdzietne pary Koszalina i Szczecina.

Obserwowane zmiany demograficzno-epidemiologiczne, starzenie się społeczeństwa, wzrost chorób przewlekłych, spadek urodzeń będą wyzwaniami w zakresie dostosowania infrastruktury i zasobów opieki zdrowotnej do zmieniających się potrzeb zdrowotnych.

Wciąż należy podejmować działania zapobiegające zagrożeniom zdrowotnym poprzez utrzymanie i poprawę dostępności do badań przesiewowych i świadczeń profilaktycznych, w tym szczepień ochronnych.

Pogarszająca się sytuacja kadrowa w ochronie zdrowia wymaga działań strategicznych, które powinny być podejmowane na każdym szczeblu zarządzania systemem ochrony zdrowia, jak i na poziomie poszczególnych podmiotów leczniczych.

W najbliższych latach podstawowym zadaniem samorządu województwa będzie realizacja przedsięwzięć w ochronie zdrowia zgodnie z wytycznymi UE w perspektywie 2021-2027.

Ważnym elementem działań systemowych w szpitalnictwie ma być planowana przez rząd reforma szpitali, która jest jednym z kamieni milowych Krajowego Planu Odbudowy.

3.5.9

Polityka transportowa

województwa
zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Realizacja przedsięwzięć dotyczących infrastruktury transportowej, w szczególności transportu drogowego, kolejowego, lotniczego, morskiego i śródlądowego, jak również intermodalnego, wynika z przyjętej przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego Polityki transportowej województwa do roku 2030 (dalej: PTWZ2030) oraz Regionalnego Planu Transportowego dla Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 (dalej: RPTWZ 2030). Samorząd województwa w ramach polityki transportowej realizuje działania w zakresie:

dróg wojewódzkich: zgodnie z ustawą o drogach publicznych zarządcą dróg wojewódzkich jest zarząd województwa odpowiedzialny za działania z zakresu planowania, budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony dróg. Zaliczenie do kategorii dróg wojewódzkich następuje na mocy uchwały sejmiku województwa. Obowiązki zarządcy dróg wojewódzkich na terenie województwa zachodniopomorskiego wykonuje Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie, przy czym ruchem na drogach wojewódzkich zarządza marszałek województwa, z wyjątkiem dróg położonych w miastach na prawach powiatu, gdzie zarządza nimi prezydent miasta.

tras rowerowych: samorząd województwa jest koordynatorem, realizatorem i inwestorem budowy sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego. Samorządy lokalne współfinansują realizację tras poprzez zapewnienie nieruchomości niezbędnych do ich realizacji oraz środków na pokrycie 50% wkładu własnego w dany projekt. Samorządy lokalne przejmują również trasę w utrzymanie po jej wybudowaniu, a Województwo pozostaje zarządcą trasy. Rola samorządu województwa jest więc dominująca i prowadzi do osiągnięcia efektów i zamierzeń Polityki.

publicznego transportu zbiorowego: zgodnie z ustawą o publicznym transporcie zbiorowym Województwo jest organizatorem regionalnych kolejowych przewozów pasażerskich. Wykonywanie przewozów powierzono na okres 10 lat (do 2030 r.) POLREGIO S.A.

Dla osiągnięcia celu, jakim jest uczynienie z kolejowego transportu pasażerskiego podstawowej osi systemu publicznego transportu zbiorowego w województwie, realizowany jest wieloletni program zakupu nowoczesnego taboru kolejowego, który na podstawie umowy dzierżawy udostępniany jest Operatorowi przewozów, tj. POLREGIO S.A. Przyjęty model organizacji przewozów zabezpiecza potrzeby taborowe województwa w zakresie niezbędnym do realizacji przewozów oraz umożliwia wybór dowolnego operatora przewozów w drodze przetargu i udostępnienie mu posiadanego taboru do realizacji usług przewozowych. Ponadto, wybrany model organizacji regionalnych kolejowych przewozów pasażerskich daje województwu bezpośredni wpływ na standard wykonywanych przewozów i komfort podróży przy zachowaniu udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami, podróżujących z małymi dziećmi oraz dla turystów z rowerami. Na odcinkach linii komunikacyjnych częściowo zelektryfikowanych Województwo, jako prekursor nowoczesnej i przyjaznej dla środowiska kolei, wprowadziło do eksploatacji nowoczesne pojazdy dwunapędowe. Pokonują one odcinki zelektryfikowane przy wyłączonych silnikach spalinowych, korzystając z energii pobieranej z sieci trakcyjnej.

Stan taboru województwa na dzień 31 grudnia 2024 r. to 71 pojazdów – w 2024 r. odebrano siedem nowych pojazdów w ramach umowy podpisanej w lipcu 2023 r. na dostawę 8 szt. elektrycznych zespołów trakcyjnych.

transportu lotniczego: Port Lotniczy Szczecin-Goleniów jest lotniskiem w obszarze oddziaływania obszarów funkcjonalnych Pomorza Zachodniego. Realizacja zadań ukierunkowanych na udzielenie przez samorząd województwa wsparcia operacyjnego, co pozwala stworzyć warunki do zrównoważonego rozwoju rynku pasażerskiego, a także cargo, z jednoczesnym zapewnieniem najwyższych standardów bezpieczeństwa i ochrony środowiska.

Interwencja ukierunkowana jest na działania związane z realizacją inwestycji w zakresie modernizacji i rozbudowy terminala pasażerskiego wraz z rozwojem drogowej i kolejowej infrastruktury komunikacyjnej poprawiającej dostępność i bezpieczeństwo potencjalnych pasażerów.

transportu intermodalnego: w ramach działań na rzecz rozwoju transportu w układzie europejskim, w roku 2024 Województwo m. in. kontynuowało współpracę z innymi polskimi regionami w ramach prac Stowarzyszenia Polskich Regionów Korytarza Bałtyk-Adriatyk oraz wspierało działania Związku Miast i Gmin Morskich w przedmiocie poprawy dostępności do nowoczesnej infrastruktury transportowej i modernizacji już istniejących rozwiązań.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

– Polityka Transportowa Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 (PTWZ 2030)

Dokument systematyzuje i wyznacza do realizacji cele zdefiniowane w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 w zakresie – skuteczny samorząd – zintegrowany region – równość terytorialna w dostępie do wysokiej jakości usług publicznych. PTWZ 2030 wyznacza cele dla realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych w zakresie transportu drogowego, kolejowego, wodnego i lotniczego. Założeniem PTWZ 2030 jest wypracowanie i wskazanie kierunków rozwoju transportu na Pomorzu Zachodnim w celu uzyskania poprawy warunków życia jego mieszkańców, poprzez poprawę dostępności transportowej przy jednoczesnym zapewnieniu zrównoważonego rozwoju.

– Regionalny Plan Transportowy Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 (RPTWZ)

Dokument wyznacza potencjalne kierunki rozwoju regionalnego systemu transportowego, a dzięki zdiagnozowaniu obszarów deficytu infrastrukturalnego oraz najistotniejszych jego problemów definiuje również cele możliwych kierunków dalszego rozwoju transportu – w nawiązaniu do polityk europejskich, krajowych i regionalnych. Działania niezbędne do osiągnięcia założonych celów określono w postaci list projektów transportowych wybranych według określonych kryteriów. Oznaczone zostały także kryteria monitoringu i oceny postępów wdrażania RPTWZ 2030. Obowiązujący dokument stanowi efektywne narzędzie prowadzenia spójnej i wielopłaszczyznowej polityki transportowej województwa – został przyjęty przez KE w dniu 21 marca 2024 r., która wydała decyzję potwierdzającą spełnienie warunku podstawowego 3.1. – „Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie”, wyznaczonego w obszarze transportu dla środków UE perspektywy 2021-2027. RPTWZ 2030 zawiera listę projektów, których realizację planuje się finansować ze środków unijnych w perspektywie do roku 2029.

Działania dotyczą dróg wojewódzkich i powiatowych, linii kolejowych, zakupu zespołów trakcyjnych oraz rozbudowy sieci tras rowerowych. Realizacja przedsięwzięć zawartych RPTWZ 2030 ma na celu wzmocnienie zintegrowanego systemu transportowego poprzez inwestycje w infrastrukturę m.in. sieć drogową i kolejową oraz działania o charakterze inwestycyjnym i pozainwestycyjnym podejmowane na rzecz rozwoju wszystkich gałęzi transportu.

– Koncepcja sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego

Dokument stanowi podstawę budowy tras poziomu europejskiego (Euro Velo nr 10 i 13) i krajowego (Trasa Pojezierzy Zachodnich nr 20 i 20A, Stary Kolejowy Szlak nr 15 i 15A oraz Blue Velo i Trasa Wokół Zalewu Szczecińskiego nr 3 i 3A) w województwie. Zarząd Województwa w kwietniu 2023 r. przyjął dokument Koncepcja sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego. Suplement wdrożeniowy na lata 2023-2030, który wprowadza do realizacji, w II etapie, następujące odcinki tras:

- Pętla Berlin – Szczecin – Kołobrzeg (nr 800 i 801);
- Trasa Wału Pomorskiego na odcinku Marszewo-Polanów (nr 802);
- Trasa Doliny Płoni (nr 803);
- Trasa Zwiniętych Torów na odcinku Świdwin-Połczyn-Zdrój-Barwice-Grzmiąca (nr 804);
- Trasa Pałaców i Zamków na odcinku Koszalin-Polanów (nr 805 i 805A);
- Trasa Doliny Regi i Drawy na odcinku Gryfice-Mrzeżyno (nr 806).

– **Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa zachodniopomorskiego**

Dokument ukierunkowujący podejmowanie działań w obszarze publicznego transportu zbiorowego, ze wskazaniem najlepszych możliwych rozwiązań w dla przewozów pasażerskich na terenie województwa zachodniopomorskiego nastawionych na zwiększenie udziału transportu zbiorowego w podróżach o zasięgu wojewódzkim.

– **Kierunki rozwoju transportu intermodalnego w Polsce do 2030 r. z perspektywą do 2040 r.**

Głównym celem tego dokumentu jest stworzenie wystarczających warunków integracji międzygałęziowej w polskim systemie transportowym, celem którego będzie zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach intermodalnych np. poprzez wsparcie infrastruktury punktowej i liniowej oraz wymianę środków transportu.

– **Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa** (Dz. U. z 2022 r., poz. 2094).

Cele i główne działania realizowane w 2024 r.

W zakresie dróg wojewódzkich:

CEL I – poprawa regionalnego i międzynarodowego skomunikowania województwa poprzez rozbudowę sieci transportowej,

CEL VI – zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu poprzez modernizację infrastruktury transportowej, poprzez działania inwestycyjne – budowa i rozbudowa istniejącej sieci dróg wojewódzkich.

W roku 2024 w oparciu o finansowanie środkami zewnętrznymi w ramach programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027 (FEPZ 2021-2027); w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; w ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg oraz ze środków własnych Województwa Zachodniopomorskiego realizowano:

- **w ramach FEPZ 2021-2027 zakończono realizację 1 zadania o długości 16,42 km:**
 - Przebudowa drogi woj. nr 152 na odcinku Świdwin-Połczyn Zdrój, dł. 16,42 km.
- **w ramach środków własnych zakończono realizację 1 zadania o długości 13,34 km przewidzianego do dofinansowania z FEPZ 2021-2027:**
 - Rozbudowa drogi woj. nr 102 na odcinku Lędzin-Trzebiatów, dł. 13,34 km.
- **w ramach środków własnych kontynuowano realizację 1 zadania o długości 22,61 km, przewidzianego do dofinansowania z FEPZ 2021-2027:**
 - Rozbudowa drogi woj. nr 203 na odcinku Darłowo-granica województwa.
- **przekazano plac budowy pod realizację 2 zadań o łącznej długości 22,48 km przewidzianych do dofinansowania z FEPZ 2021-2027:**
 - Rozbudowa drogi woj. nr 102 na odcinku Trzebiatów-Kołobrzeg, dł. 22,25 km;
 - Przebudowa drogi woj. nr 152 na odcinku Świdwin-Połczyn Zdrój II etap (most na rzece Redze) – 0,23 km.
- **uzyskano decyzje ZRID na realizację 2 zadań o łącznej długości 15,44 km (w tym: 1 obwodnicy) przewidzianych do dofinansowania z FEPZ 2021-2027:**
 - Rozbudowa drogi woj. nr 151 na odcinku Recz-Choszczno, dł. 13,84 km;
 - Budowa obejścia m. Szczecinek w ciągu drogi woj. nr 172 – etap II, dł. 1,6 km.

- **w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych zakończono realizację 2 zadań o łącznej długości 19,23 km:**
 - Rozbudowa drogi woj. nr 152 na odcinku Starogard-Świdwin, dł. 16,32 km;
 - Przebudowa drogi woj. nr 125 na odcinkach przejście przez m. Bielin, Golice, Moryń, dł. 2,91 km.
- **w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych rozpoczęto realizację 1 zadania o długości ok. 13,6 km:**
 - Przebudowa drogi wojewódzkiej w województwie zachodniopomorskim – DW nr 163 na odcinku Połczyn-Zdrój – Czaplinek etap II.
- **w zakresie zadania Poprawa bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu drogowego poprzez budowę dróg dla pieszych i rowerów w ciągu dróg wojewódzkich na terenie powiatu gryfińskiego, stargardzkiego, polickiego i choszczeńskiego w ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg zakończono realizację 3 odcinków o łącznej długości 6,088 km:**
 - Budowa drogi dla pieszych i rowerów w ciągu drogi woj. 115 m. w Pilchowie ul. Szczecińska, dł. 0,5 km;
 - Budowa drogi dla pieszych i rowerów w ciągu drogi woj. 125 na odcinku Cedynia-Radostów-Golice, dł. 3,45 km;
 - Budowa ścieżka pieszo – rowerowa w ciągu drogi woj. nr 160 na odcinku Bierzwnik-Jaglisko, dł. 2,138 km. Pozostałe 7 odcinków o łącznej długości 9,522 km zostanie zrealizowane w roku 2025.
- **na etapie dokumentacji projektowej znajdowało się 10 zadań, które umożliwią w kolejnych latach przebudowę 5 odcinków dróg woj. o długości ok. 32 km dróg oraz budowę 5 obwodnic o długości ponad 20 km:**
 - Przebudowa drogi woj. nr 163 na odcinku Połczyn-Zdrój - Czaplinek etap II (z przejściem przez m. Stare Drawsko), dł. 3,65 km;
 - Przebudowa drogi woj. nr 163 na odc. Połczyn-Zdrój - Czaplinek od km 73+670 do km 77+350 teren osuwiskowy, dł. 3,68 km;
 - Rozbudowa drogi woj. nr 151 na odcinku Świdwin-Łobez-przejście przez m. Łobez, dł. 4,6 km;
 - Przebudowa drogi woj. nr 151 na odcinku Świdwin-Łobez – etap II b, dł. 17,5 km;
 - Rozbudowa drogi woj. nr 205 na odc. Sławno-Polanów, dł. 1,9 km;
 - Budowa obejścia m. Gryfice – połączenie dróg woj. nr 110 i 105 z drogą woj. nr 109 – etap II, dł. 5,7 km;
 - Budowa obejścia m. Pyrzyce w ciągu drogi woj. nr 119, dł. 7,1 km;
 - Budowa obejścia m. Karlino w ciągu drogi woj. nr 163, dł. 3,7 km;
 - Budowa obejścia m. Stargard w ciągu drogi woj. nr 106, dł. 1,9 km;
 - Budowa obejścia m. Łobez – połączenie dróg woj. nr 147, 148 z 151, dł. 1,95 km.

Środki własne województwa (Cel I i VI) – ze środków własnych województwa zaplanowano realizację odcinków dróg uzupełniających inwestycje wykonywane w ramach programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027 oraz Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg. Działania inwestycyjne polegają przede wszystkim na wzmacnianiu i poprawie stanu nawierzchni, wykonaniu odwodnienia, zabezpieczeniu miejsc niebezpiecznych (przejścia dla pieszych, dojścia do zatok autobusowych, przebudowa skrzyżowań, uspokojenie ruchu na przejściach przez miejscowości) oraz ochronie najsłabszych użytkowników ruchu poprzez odseparowanie ruchu pieszego i rowerowego od ruchu samochodowego.

W roku 2024 ze środków własnych województwa zrealizowano 66 zadań o łącznej długości ok. 84 km dróg wojewódzkich oraz ponad 5 km ciągu pieszo-rowerowego i rozpoczęto realizację 3 zadań o łącznej długości 1,9 km – na które wydatkowano ok. 122 mln zł.

Drogi wojewódzkie – wydatki na zadania jednoroczne i wieloletnie: (suma) 438 446 595 zł.

W podziale na źródła:

- 242 902 999 zł – środki własne;
- 117 349 175 zł – środki z UE;
- 5 231 333 zł – środki z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg;
- 68 911 228 zł – środki z funduszu Polski Ład;
- 4 051 860 zł – dotacje celowe od innych JST.

W zakresie tras rowerowych:

- **Na dzień 31 grudnia 2024 r. realizacja I etapu budowy tras rowerowych przedstawia się następująco:**
 - zrealizowano **789,58 km [65,78%]** tras, z czego odcinki inwestycyjne stanowiły **306,92 km [68,45%]**;
 - na etapie realizacji są odcinki tras rowerowych o długości całkowitej **139,01 km [11,58%]**, z czego odcinki inwestycyjne stanowią **74,98 km [16,72%]**;
 - w przygotowaniu (na etapie opracowania dokumentacji projektowej lub uzgodnień z partnerami projektów) są odcinki o długości całkowitej **271,68 km [22,63%]**, z czego odcinki inwestycyjne stanowią **66,48 km [14,83%]**.
- **W roku 2024 osiągnięto następujące wskaźniki rezultatu: Liczba osób korzystających z tras rowerowych:**
 - Trasa Velo Baltica: 1 379 922 osób;
 - Trasa Pojezierzy Zachodnich: 86 078 osób;
 - Stary Kolejowy Szlak: 141 999 osób;
 - Blue Velo oraz Wokół Zalewu Szczecińskiego: 291 694 osób.

- **Budowa sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego**

- Trasa Stary Kolejowy Szlak etap V w ramach FEPZ (2022-2025):

Wydatki ogółem: **24 779 092 zł**, z tego:

- środki z budżetu krajowego: **3 801 864 zł**, z tego:
 - środki z budżetu województwa: 2 193 033 zł;
 - dotacje celowe od innych JST: 1 608 831 zł.
- środki z budżetu UE: **20 977 228 zł**, z tego:
 - dotacje celowe / płatności z UE: **20 977 228 zł**.

Rok 2024 – wydatki ogółem: **11 624 742 zł**.

- Trasa Pojezierzy Zachodnich etap XII w ramach FEPZ 2021-2027 (2023-2026):

Wydatki ogółem: **29 685 671 zł**, z tego:

- środki z budżetu krajowego: **8 959 681 zł**, z tego:
 - środki z budżetu województwa: 8 959 681 zł;
- środki z budżetu UE: **20 725 990 zł**, z tego:
 - dotacje celowe / płatności z UE: 20 725 990 zł.

Rok 2024 – wydatki ogółem: **0 zł**.

W zakresie publicznego transportu zbiorowego:

CEL I – poprawa regionalnego i międzynarodowego skomunikowania województwa poprzez rozbudowę sieci transportowej;

CEL III – rozwój transportu intermodalnego;

CEL IV – zwiększenie udziału transportu publicznego w przewozie osób.

W roku 2024 Województwo Zachodniopomorskie dla potrzeb regionalnych kolejowych przewozów pasażerskich:

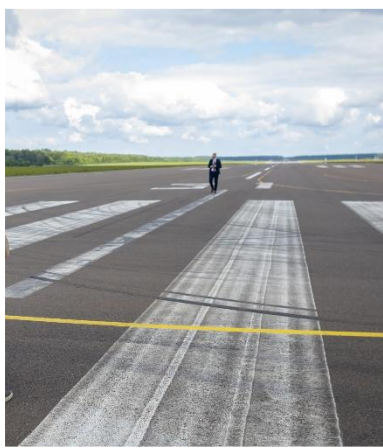
- przekazało Operatorowi do eksploatacji siedem nowych pojazdów, zakupionych na podstawie zawartej z producentem umowy na dostawę 8 szt. elektrycznych zespołów trakcyjnych;
- regionalne kolejowe przewozy pasażerskie realizowane są na liniach o łącznej długości ok. 1 100 km. Operator przewozów POLREGIO S.A. zrealizował w 2024 r. zamówioną pracę eksploatacyjną w wysokości 6 848 tys. pociągokilometrów (6 197 tys. pociągokilometrów w 2023 r.). Na organizację przewozów Województwo przeznaczyło środki własne w wysokości 167 176 tys. zł (153 029 tys. zł w 2023 r.). Województwo w 2024 r. w ramach organizacji przewozów aglomeracyjnych na trasach łączących Szczecin z Goleniowem, Stargardem i Gryfinem uzyskało pomoc finansową od Partnerów Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej w wysokości 5 477 tys. zł. Realizowano również przewozy wakacyjne Koszalin-Mielno ze środków uzyskanych z Miasta Koszalin i Gm. Mielno w wysokości 346 tys. złotych oraz przewozy powierzone przez Województwo Pomorskie na linii 202 do Słupska uzyskując dotację na ten cel w wysokości 2 663 tys. zł,
- w roku 2024 Województwo wypłaciło przewoźnikom autobusowym ze środków budżetu państwa 74 192 239 złotych z tytułu wpływów utraconych w związku z udzielonymi ulgami ustawowymi w przewozie osób.

Ponadto na terenie województwa realizowanych było kilka projektów obejmujących swym zakresem modernizację infrastruktury kolejowej:

- W ramach projektu budowy Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej, dofinansowanego ze środków programu FEnIKS 2021-2027, zakończono przebudowę peronów w stacji Gryfino oraz na przystanku Czepino, a także oddano do użytku nowe przystanki Szczecin Łasztownia, Szczecin Trzebusz, Szczecin Żydowce i Szczecin Dunikowo;
- Rozpoczęto przebudowę peronów oraz budowę przejść podziemnych w stacji Szczecin Dąbie oraz na przystanku Szczecin Zdroje;

- W 2024 r. nadal prowadzono prace związane z przebudową wielu przystanków położonych wzdłuż linii kolejowej nr 406 Szczecin Gł.-Police, na której wymieniano ponadto nawierzchnię torową, budowano nowe konstrukcje wsporcze sieci trakcyjnej, instalowano nowe systemy: sterowania ruchem kolejowym, zasilania i odwodnienia liniowego. Termin zakończenia tej inwestycji przewidywany jest na grudzień 2025 r.;
Dzięki środkom instrumentu Łącząc Europę (CEF), PKP PLK S.A kontynuowały prace w zakresie modernizacji linii kolejowej nr 351 na odc. Poznań Główny-Szczecin Dąbie. Zakończono realizację tego projektu na całej jego długości oprócz stacji Stargard – która według zapowiedzi inwestora – ukończona zostanie w III kwartale 2025 roku;
- Zakończono inwestycję związaną z przebudową infrastruktury kolejowej dla poprawy kolejowego dostępu do portów morskich w Szczecinie i Świnoujściu;
- W przeprowadzonym postępowaniu przetargowym wyłoniono wykonawcę budowy nowej linii kolejowej do portu morskiego w Policach;
- Kontynuowane były prace w zakresie opracowania dokumentacji projektowej dla rozbudowy do dwóch torów i modernizacji linii nr 408 i 409 tworzących odcinek Szczecin Główny-Szczecin Gumieńce-granica państwa (Tantow-Berlin). Zarządca infrastruktury podejmuje działania, by projekt ten został sfinansowany w ramach instrumentu Łącząc Europę (CEF);
- W ramach Rządowego Programu Przystankowego zakończono budowę i oddano do użytku podróźnych nowe przystanki: Kołobrzeg Amfiteatr, Kołobrzeg Ogrody, Kołobrzeg Radzikowo, Koszalin Wschód i Koszalin Politechnika, Szczecinek Bugno, Świdwin Zamek oraz Radziszewo;
- W związku z przesunięciem części środków, pierwotnie zaplanowanych na realizację dużych projektów współfinansowanych ze środków KPO i przeznaczeniem ich na zadania mniejsze, lecz o wyższym stopniu efektywności, PKP PLK S.A. w drugiej połowie 2024 r. przeprowadziły naprawę główną nawierzchni oraz podtorza na około 60 km odcinka Szczecinek-Białogard, położonego w ciągu linii nr 404. Efektem wykonanych prac było podniesienie prędkości maksymalnej pociągów na ww. odcinku z 90 km/h do 120 km/h, co pozwoliło na około 10 minutowe skrócenie czasu przejazdu pociągów na trasie Poznań-Piła-Szczecinek-Białogard-Kołobrzeg;
- W dniu 1 września 2024 r. został wprowadzony Szczeciński Bilet Metropolitalny obowiązujący dla Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej (SKM) oraz komunikacji miejskiej. Bilet w formie okresowego biletu miesięcznego umożliwia tańsze, a co za tym idzie wygodniejsze odbywanie podróży na terenie miast Szczecin, Stargard, Goleniów i Gryfino. Inicjatywa ma na celu zachęcenie mieszkańców do rezygnacji z transportu indywidualnego na rzecz transportu publicznego, co powinno przyczynić się do zmniejszenia natężenia ruchu na drogach, jak również do poprawy jakości powietrza w regionie. Dostępne są 4 warianty biletu miesięcznego SKM:
 - Strefa A (Szczecin oraz gminy Dobra, Kołbaskowo, Police);
 - Strefa B (gmina i miasto Stargard, Goleniów, Gryfino i Kobylanka);
 - Strefa AB (cały obszar SKM Szczecin, Police, Stargard, gmina Goleniów, Gryfino, Kobylanka oraz w komunikacji miejskiej na terenie Szczecina, Dobrej, Kołbaskowa, Polic i na trasie Kasztanowe-Załom Leśna);
 - Strefa AB+ (gminne linie autobusowe i tramwajowe Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego oraz pociągi POLREGIO na całym obszarze objętym przewozami łącznie ze stargardzką komunikacją miejską).

W zakresie transportu lotniczego:**CEL II** – zwiększenie udziału transportu lotniczego

W ramach powyższego celu Województwo Zachodniopomorskie objęło w 2024 r. 10 000 nowych udziałów o wartości 5 000 000 zł w kapitale zakładowym „Portu Lotniczego Szczecin-Goleniów” Sp. z o.o. Objęcie nowych udziałów nastąpiło w ramach zobowiązania Województwa do dokapitalizowania Spółki łączną kwotą 40 000 000 zł w latach 2020-2028 (Porozumienie Wspólników Portu Lotniczego z dnia 24 lipca 2019 r. w sprawie zapewnienia dalszego rozwoju Portu Lotniczego).

Po dokapitalizowaniu Portu Lotniczego w 2024 r. liczba posiadanych przez Województwo Zachodniopomorskie udziałów w Spółce wynosi 87 500, o łącznej wartości nominalnej 43 750 000 zł, a udział procentowy w kapitale zakładowym Spółki stanowiło 25,98%.

Zadania wieloletnie

Suma w 2924 r.: 5 000 000,00 zł

W podziale na źródła:

- 5 000 000 zł – środki własne.

W zakresie transport intermodalnego:**CEL III** – rozwój transportu intermodalnego

Współpraca na rzecz rozwoju transportu intermodalnego w układzie europejskim realizowana jest w ramach dwóch stowarzyszeń międzyregionalnych tj. Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej z ograniczoną odpowiedzialnością (ŚKT-EUWT z o.o.) oraz Stowarzyszenia Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk.

W ramach działań Stowarzyszenia Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk, gdzie funkcję Wiceprezesa Zarządu pełni Wicemarszałek Województwa Zachodniopomorskiego Jakub Kowalik, w roku 2024 podejmowane były działania na rzecz rozwoju współpracy z przedsiębiorstwami branży transportowo-logistycznej, przewoźnikami kolejowymi i drogowymi, użytkownikami dróg wodnych śródlądowych, instytucjami publicznymi i społecznymi, działania promocyjne i lobbingsowe na rzecz Korytarza oraz inicjatywy projektowe. Województwo wspierało Stowarzyszenie w kolejnych etapach przygotowania projektu **DEcolnter**, który po kilku próbach otrzymał dofinansowanie w ramach programu Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027. Projekt będzie realizowany w latach 2025-2027, a jego budżet wynosi 2 134 730 euro. Celem projektu jest wspieranie transformacji energetycznej poprzez wdrażanie technologii energii odnawialnej i paliw alternatywnych w portach morskich Południowego Bałtyku (studia przypadku Szczecin-Świnoujście, Roenne, Kłajpeda). Województwo brało również udział w przygotowaniu „Raportu o stanie zaawansowania prac nad budową infrastruktury liniowej oraz punktowej w strefie korytarza transportowego Bałtyk Adriatyk w Polsce na rok 2024” oraz zorganizowało Walne Zebrania Członków Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk w Szczecinie.

Województwo współorganizowało XII Forum Transportu Intermodalnego **FRACHT**, które odbyło się w dniach 20-21 marca 2024 r. w Sopocie. Forum Transportu Intermodalnego FRACHT to miejsce spotkań międzynarodowej społeczności branży TSL stanowiące platformę wymiany poglądów i budowy relacji biznesowych, wypracowywania rozwiązań służących systematycznemu wzrostowi masy towarowej w przewozach intermodalnych, sprzyjających przenoszeniu ładunków z transportu drogowego na tory kolejowe. Konferencja została zorganizowana pod hasłem przewodnim – Wojenna rzeczywistość, globalna niepewność i obejmowała 6 paneli dyskusyjnych na temat rozwoju regionów, rozwoju korytarzy transportowych, portów morskich, funkcji przewoźników w łańcuchach transportowych i terminali logistycznych oraz liczne wystąpienia ekspertów.

Województwo współorganizowało również VI. Międzynarodową Konferencję pn. „**Green Cities – Green Logistics for Greener Cities**”, która odbyła się w dniach 22-24 maja 2024 r. w Szczecinie. Konferencja stanowi doskonałą platformę wymiany wiedzy z zakresu wdrażania rozwiązań logistyki miejskiej w aspekcie zrównoważonego rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień ochrony środowiska i ograniczania

negatywnego oddziaływania miejskiego transportu towarowego na otoczenie. Konferencja zorganizowana była jako wydarzenie hybrydowe składające się z 6 paneli tematycznych, wystaw i wystąpień przedstawicieli firm zajmujących się produkcją i wdrażaniem rozwiązań z obszaru zrównoważonego transportu oraz elektromobilności. W konferencji wzięło udział ponad 100 osób reprezentujących takie kraje, jak Australia, Brazylia, Chiny, Grecja, Holandia, Litwa, Niemcy, Norwegia, Szwecja, Ukraina czy USA, reprezentujących znane ośrodki zajmujące się zagadnieniami logistyki miejskiej.

Województwo brało również udział w pracach Związku Miast i Gmin Morskich” w charakterze Członka Wspierającego. Celem działalności stowarzyszenia jest wspólne dążenie do gospodarczego i kulturowego rozwoju samorządów z całego polskiego wybrzeża. Aktywność stowarzyszenia skupia się między innymi na promocji gospodarki morskiej i turystyki oraz ochrony środowiska zarówno w skali krajowej, jak i międzynarodowej. Podjęte przez Związek Miast i Gmin Morskich w 2024 r. działania obejmowały m.in: realizację projektu pn. MariEx z udziałem Darłowa, Boatman oraz Baltic Sea2Land, organizację 4. Krajowego Konkursu Wiedzy o Morzu; informowanie o wydarzeniach, szkoleniach i inicjatywach podejmowanych przez miasta i gminy morskie; opracowanie i udostępnienie kwartalnika pn. *Czas Morza*.

Zadania jednoroczne

Współpraca międzyregionalna i międzynarodowa na rzecz rozwoju lądowych i wodnych połączeń transportowych oraz wsparcie innych działań regionalnych w zakresie Europejskich Korytarzy Transportowych.

Zadania jednoroczne

Suma w 2024 r.: 84 230,31 zł

W podziale na źródła:

– 84 230,31 zł – środki własne.

Wnioski, podsumowanie

1. Najważniejsze efekty zrealizowanych dotąd inwestycji drogowych objętych PTWZ2030 to większe bezpieczeństwo podróżujących korzystających z transportu drogowego oraz skrócenie czasów przejazdu. Ponadto, dobra jakość dróg wojewódzkich, stanowiąca jeden z naczelných priorytetów inwestycyjnych Zarządu Województwa, ma podstawowe znaczenie dla gospodarki i takich jej gałęzi jak logistyka czy turystyka. Wpływa również na jakość życia mieszkańców Pomorza Zachodniego. Przy planowaniu inwestycji w zakresie modernizacji sieci dróg wojewódzkich zastosowano wielokryterialną analizę, której wynikiem było zhierarchizowanie potrzeb inwestycyjnych pod kątem stopnia zapewnienia spójności i komplementarności regionalnego systemu transportowego. Realizując założenia PTWZ2030 w roku 2024 na drogach wojewódzkich, w oparciu o środki finansowe UE oraz własne województwa, przebudowanych zostało ok. 133 km odcinków dróg, kontynuowano inwestycje na 22,61 km odcinków dróg, rozpoczęto realizację inwestycji na 13,6 km odcinków dróg. Natomiast realizacja kolejnych odcinków dróg wojewódzkich, tj. ok. 90 km dla których zlecona została dokumentacja projektowa planowana jest na lata 2025-2030. Jednocześnie w latach 2025-2028 ze środków własnych Województwa zaplanowano przebudowę odcinków dróg uzupełniających inwestycje realizowane przy współudziale środków z UE o długości ponad 500 km, z czego 165 km w roku 2025.
2. Celem usprawnienia realizacji inwestycji w infrastrukturę rowerową konieczne jest umożliwienie realizacji dróg rowerowych lokalizowanych poza pasem drogowym na podstawie ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych. Brak takich regulacji jest przyczyną wieloletnich opóźnień lub uniemożliwia realizację niezależnych od układu drogowego odcinków tras dla niezmotoryzowanych. Skutkuje to niespójnością sieci i obniżeniem funkcjonalności budowanych odcinków. Rekomenduje się również działanie na rzecz zmian w ustawie o lasach i umożliwienie realizacji dróg rowerowych na terenach leśnych na zasadach analogicznych do ustawy prawo wodne. Istotną rekomendacją jest również uwzględnianie potrzeb ruchu rowerowego podczas projektowania dużych inwestycji drogowych i kolejowych, w szczególności

na przecięciach tych inwestycji z planowanymi trasami rowerowymi. Ważnym działaniem jest również doskonalenie kadr inwestorów oraz projektantów w zakresie projektowania infrastruktury rowerowej. Szczególny nacisk należy kłaść na aspekty związane z potrzebą ochrony krajobrazu i przyrody przy projektowaniu Infrastruktury drogowej i rowerowej.

3. W dalszym ciągu istnieje silna potrzeba prowadzenia pogłębionego dialogu i współpracy między kluczowymi interesariuszami i instytucjami regionalnymi w obszarze transportu intermodalnego. Samorząd powinien prowadzić politykę polegającą na wspieraniu i tworzeniu warunków rozwoju transportu kolejowego i śródlądowego. Ponadto należy w większym stopniu uwzględnić wpływ czynników społeczno-środowiskowych na decyzje podejmowane przez zainteresowane podmioty w regionie oraz na obniżenie atrakcyjności transportu drogowego postrzeganego dotychczas, jako bardziej dogodnego.
4. Podmiotem realizującym, nadzorującym i odpowiedzialnym za pozyskanie finansowania w zakresie transportu intermodalnego w województwie zachodniopomorskim jest w przypadku zdecydowanej większości inwestycji – narodowy zarządca infrastruktury – PKP PLK S.A. Z uwagi na znaczący udział podstawowej infrastruktury, wchodzącej w skład Korytarza Morze Bałtyckie – Morze Adriatyckie do sieci bazowej TEN-T, finansowanie projektów na głównych ciągach komunikacyjnych będzie istotnie ułatwione. W przypadku projektów realizowanych na liniach o znaczeniu drugorzędnym, nie stanowiących fragmentów sieci TEN-T, niezbędne będzie wykorzystanie alternatywnych źródeł finansowania.
5. Zakup i przekazanie do eksploatacji operatorowi kolejowemu nowoczesnego taboru wywiera bezpośredni wpływ na wybory dotyczące sposobów podróżowania, a także na warunki życia mieszkańców całego województwa poprzez wzrost jakości, bezpieczeństwa i dostępności – ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz turystyki rowerowej.

3.5.10

Polityka samorządowa

województwa zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

W obszarze Polityki samorządowej realizowany jest szereg aktywności związanych z zadaniami własnym Województwa, służącymi zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej, finansowanymi z dochodów samorządu i subwencji ogólnych oraz zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej, finansowanymi z budżetu państwa w formie dotacji celowych. Jest to związane z takimi zadaniami jak:

- utrzymanie i rozbudowa infrastruktury społecznej i technicznej o znaczeniu wojewódzkim;
- pozyskiwanie i łączenie środków finansowych: publicznych i prywatnych, w celu realizacji zadań z zakresu użyteczności publicznej;
- opracowywanie, zarządzanie i wdrażanie programów finansowanych ze środków Unii Europejskiej;
- pielęgnowanie polskości oraz rozwój i kształtowanie świadomości narodowej oraz tożsamości lokalnej;
- promocja walorów województwa i jego możliwości rozwojowych w kraju i za granicą;
- inne zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami, w tym m.in. w zakresie zagospodarowania przestrzennego, obronności i bezpieczeństwa publicznego.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030, przyjęta przez Sejmik Województwa 28 czerwca 2019 r., jest fundamentem dla programowania rozwoju regionalnego. Przedstawia wizję rozwoju województwa oraz precyzuje cele strategiczne i kierunkowe odnoszące się do poszczególnych obszarów aktywności samorządu województwa.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, przyjęty przez Sejmik 24 czerwca 2020 r., jest dokumentem komplementarnym wobec Strategii i określa uwarunkowania, zasady i kierunki kształtowania struktury przestrzennej województwa.

Polityka Samorządowa Województwa Zachodniopomorskiego, przyjęta przez Zarząd Województwa 5 października 2021 r., jest dokumentem drugiego szczebla programowania strategicznego w ramach Zachodniopomorskiego Modelu Programowania Rozwoju, tj. sektorową polityką rozwoju. Przedstawia cele kierunkowe interwencji, odnoszące się do systemu planowania i strategicznego zarządzania rozwojem regionu, wzmacniania idei samorządności oraz marketingu terytorialnego, a także do sprawnej i efektywnej realizacji zadań samorządu województwa. Dokument odnosi się również do wymiaru realizacyjnego, wskazując na najważniejsze mechanizmy i narzędzia, które będą służyć osiągnięciu wyznaczonych celów.

Cele i główne działania realizowane w 2024 r.

Cel I – Rozwój systemu planowania strategicznego oraz kompetencji dla zarządzania rozwojem regionu

Samorząd kompetentny i skuteczny posługuje się sprawnie instrumentami planowania i zarządzania rozwojem przy udziale szerokiego grona podmiotów i interesariuszy. Osiągnięcia województwa zachodniopomorskiego w tym zakresie odpowiadają dynamice zmian dokonujących się w skali kraju, ale także nawiązują do potrzeb ujawniających się w praktyce funkcjonowania samorządów lokalnych. W coraz większym stopniu następuje uniezależnienie od zewnętrznego finansowania procesów rozwojowych, a mądre planowanie zwiększa znaczenie i praktyczne zastosowanie idei samorządności. Rozwijane są sieci współpracy bazujące na doświadczeniu lokalnych samorządów i najlepszych praktykach, angażujące w dużym wymiarze lokalne społeczności (szczególnie na obszarach wiejskich), wykazujące się odpowiedzialnością za powierzone im środki.

Cel kierunkowy 1.1 Rozwój systemu planowania i strategicznego zarządzania rozwojem regionu

Podstawowym instrumentem w zakresie zarządzania rozwojem województwa jest SRWZ2030 przyjęta w 2019 r. Wprowadziła ona do systemu planowania strategicznego tzw. Zachodniopomorski Model

Programowania Rozwoju (ZMPR, więcej w rozdz. 3.1), który systematyzuje dokumenty strategiczne na poziomie regionu.

W 2024 r. cel realizowano poprzez poniższe działania:

1. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego przygotował projekt **programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027**, który po negocjacjach został 7 grudnia 2022 r. zaakceptowany przez Komisję Europejską. Program ustanowił strategię zainwestowania ponad 7,5 mld zł w przedsięwzięcia rozwojowe na Pomorzu Zachodnim w ciągu kolejnych 7 lat w takich obszarach jak: rozwój innowacyjności i przedsiębiorczości, ochrona środowiska, transport, spójność społeczna, turystyka, kultura, ochrona zdrowia, cyfryzacja, edukacja, rynek pracy oraz Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) i Inne Inwestycje Terytorialne (IIT).
2. **Opiniowanie projektów strategii rozwoju gmin** – nowelizacja z 2020 r. ustawy o samorządzie gminnym umocowiła w przepisach opracowywanie przez gminy strategii rozwoju, zapisując jednak to zadanie jako fakultatywne. Projekty strategii gminnych muszą być obligatoryjnie zaopiniowane przez zarząd województwa w zakresie sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji dotyczących kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w strategii rozwoju województwa. W 2024 r. do UMWZ wpłynęło 8 pism od gmin z prośbą o wydanie opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia w ich strategiach ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie. Z uwagi na fakt, że SRWZ2030, która była przyjęta w 2019, nie zawiera ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej województwa¹⁷, przedmiotowe opinie nie mogły być wydawane. Jednak w związku z tym, że samorządy lokalne są kluczowymi partnerami współuczestniczącymi w realizacji SRWZ oraz w związku z potrzebą szerokiego skonsultowania przesłanych strategii każdorazowo sformułowano szereg uwag i komentarzy, które miały na celu wsparcie samorządów w wypracowaniu optymalnych wersji dokumentów.
3. **Opiniowanie projektów strategii terytorialnych** – część środków FEPZ 2021-2027 przeznaczona jest do inwestowania przez samorządy lokalne w oparciu o instrumenty terytorializacji wsparcia i rozwoju na podstawie strategii przygotowanych dla poszczególnych obszarów. Dokumenty strategiczne powstawały w szczególności w oparciu o pracę ekspertów Centrum Wsparcia Doradczego, projektu doradczego Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, a także o zlecenie usługi doradczej przez UMWZ. Strategie terytorialne przedkładały Instytucji Zarządzającej FEPZ 2021-2027 zgodnie z ustawą o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 do zaopiniowania w zakresie możliwości ich finansowania w ramach tego programu. Weryfikacja dotyczyła w szczególności spójności z realizowaną polityką regionalną, zgodności planowanych działań z ukierunkowaniem interwencji i jej delimitacją w ramach FEPZ 2021-2027, powiązania projektów w wiązki oraz ich ponadlokalnego i komplementarnego charakteru, zachowania zamierzonego poziomu finansowania działań, zastosowania odpowiednich mierników realizacji strategii. W 2024 r. zaopiniowano 6 strategii terytorialnych (Partnerstwa: ZIT SOM, ZIT KKBOF, ZIT obszaru funkcjonalnego Strefy Centralnej, ZIT obszaru funkcjonalnego Kamienia Pomorskiego, IIT powiatu goleniowskiego).
4. **Delimitacja Obszaru Strategicznej Interwencji Województwa: Specjalnej Strefy Włączenia (SSW)** – szczególnie niekorzystna sytuacja społeczno-gospodarcza znacznej części obszaru województwa zachodniopomorskiego stanowi podstawę do objęcia jej ukierunkowaną interwencją. Jest ona delimitowana jako Specjalna Strefa Włączenia (SSW), zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa do roku 2030 oraz Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego i identyfikowana jako obszar strategicznej interwencji regionu. Delimitacja oparta jest na identyfikacji niekorzystnej wartości kluczowych wskaźników opisujących poziom rozwoju społeczno-gospodarczego,

¹⁷ Zagadnienia te są domeną Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, jednak uregulowania prawne dotyczące wydania opinii odwołują się wyłącznie do strategii rozwoju. Zgodnie z obecnymi uregulowaniami prawnymi strategia rozwoju województwa musi zostać uzupełniona o przesądzenia dotyczące prowadzenia polityki przestrzennej do końca 2026 r.

strukturalnych deficytów rozwojowych dotyczących opisywanego obszaru, w szczególności braku lub zaniku silnych ośrodków rozwojowych, niższego poziomu dostępu do infrastruktury, ograniczonego autonomicznego potencjału rozwojowego, który stanowiłby wystarczającą podstawę do prowadzenia efektywnej polityki rozwoju na poziomie poszczególnych gmin. Zgodnie z przyjętą metodyką delimitacja SSW dokonywana jest na podstawie analizy wartości zestawu sześciu mierników syntetycznych wyznaczonych dla poszczególnych obszarów problemowych (gospodarki, demografii, dostępu do infrastruktury technicznej, dostępu do usług publicznych, ubóstwa oraz rozwoju i inwestycji), przy czym SSW obejmuje gminy, w których występują deficyty w co najmniej trzech obszarach problemowych. Obok metodyki wyznaczania SSW przyjęto również zasadę cyklicznego monitorowania i okresowej oceny sytuacji społeczno-gospodarczej, która następuje w cyklu rocznym. Zgodnie z realizowaną procedurą analityczno-interwencyjną na mocy uchwały nr 67/25 z dnia 22 stycznia 2025 r. dokonana została aktualizacja „Delimitacji Specjalnej Strefy Włączenia na obszarze województwa zachodniopomorskiego oraz planowanych kierunków działań interwencyjnych za rok 2024 r.”. Jednocześnie do obszaru SSW zakwalifikowane zostały również te gminy, które w roku poprzednim znajdowały się w jego obrębie, a dla których dokonana analiza danych wskazuje na poprawę ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej i infrastruktury względem głównej delimitacji SSW. Zgodnie z dokonaną aktualizacją odczytu wartości mierników syntetycznych SSW 2024 obejmuje swoim zasięgiem 78 gmin w województwie zachodniopomorskim.

5. Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej w Szczecinie we współpracy z UMWZ w 2024 r. kontynuowało działania na rzecz wdrażania **Regionalnego Planu Transportowego WZ do roku 2030** m.in. poprzez działania merytoryczne (m.in. opracowanie zasad monitoringu Planu), udział w spotkaniach roboczych i panelach eksperckich. Wśród zrealizowanych działań należy wymienić m.in. przygotowanie wystąpień na szczebel rządowy oraz opracowanie stanowiska przyjętego przez Konwent Marszałków dotyczącego aktywnego zaangażowania samorządów w proces cyfryzacji danych transportowych (format NETex).
6. Prowadzony jest monitoring zagospodarowania przestrzennego województwa, w szczególności przenoszenia ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego do aktów planistycznych oraz realizacji inwestycji i innych działań przewidzianych na poziomie gminnym i ponadlokalnym. W roku 2024 w trybie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Zarząd Województwa uzgodnił 2 projekty zmian studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, 97 projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin (i ich zmian) oraz uzgodnił 1 projekt zintegrowanego planu inwestycyjnego. W trybie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w roku 2024 zaopiniował 6 gminnych programów rewitalizacji. W trybie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Marszałek Województwa w roku 2024 zaopiniował 1 uchwałę w sprawie zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane a także uzgodnił 1 projekt decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W trybie specustaw Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w roku 2024 wydał opinie do: 114 wniosków o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej w trybie ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych; 3 wniosków o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie terminalu w trybie ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu; 5 wniosków o wydanie decyzji do wniosku o lokalizację inwestycji kolejowej w trybie ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym; 3 wniosków o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji strategicznej inwestycji w zakresie sieci przesyłowych w trybie ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych; 1 wniosku o ustalenie lokalizacji inwestycji mieszkaniowej w trybie ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji

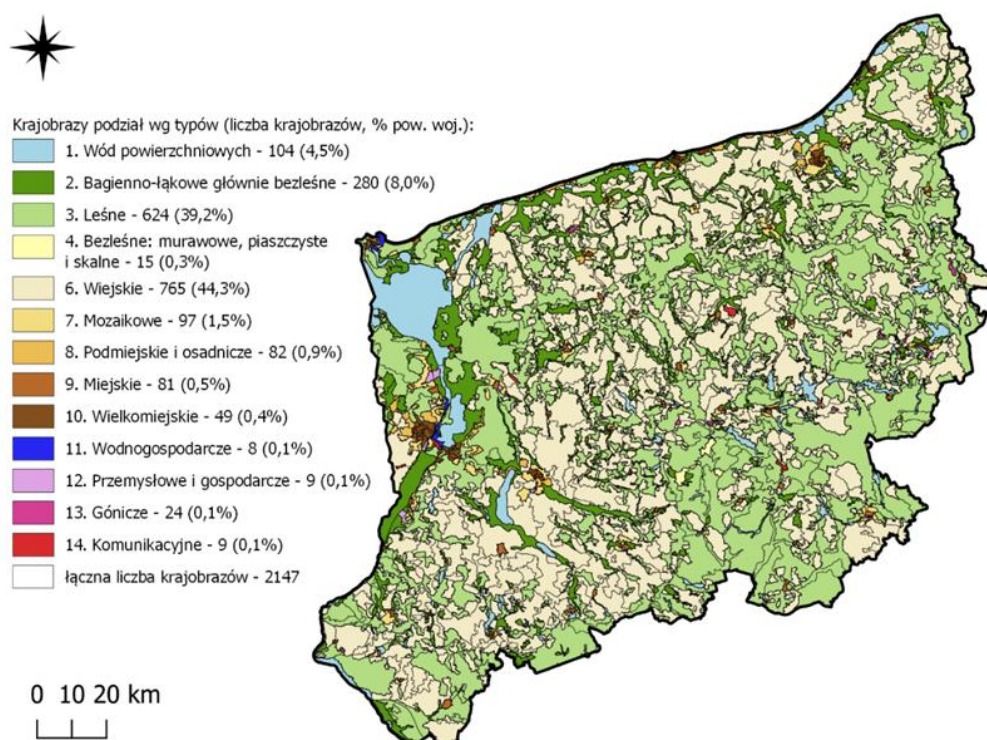
mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących w zakresie uwzględnienia wyników audytu krajobrazowego, o którym mowa w art. 38a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz 1 wniosku o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie budowy portu zewnętrznego w trybie ustawy z dnia 9 sierpnia 2019 r. o inwestycjach w zakresie budowy portów zewnętrznych w formie uchwały Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego. W trybie specustaw Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego w roku 2024 wydał opinie do 2 wniosków o wydanie decyzji do wniosku o lokalizację inwestycji kolejowej w trybie ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym.

- 7. Audyt krajobrazowy województwa zachodniopomorskiego** – jest wojewódzkim aktem planowania przestrzennego, który wskazuje krajobrazy na terenie województwa i wyłania spośród nich krajobrazy priorytetowe, czyli krajobrazy szczególnie cenne dla społeczeństwa ze względu na swoje wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne lub estetyczno-widokowe i jako takie wymagające zachowania. W wyniku wielostopniowej oceny wskaźnikowej wskazano 189 najcenniejszych krajobrazów (priorytetowych). Po przeprowadzeniu analiz kartograficznych, badaniach na ortofotomapach, w tym z lat ubiegłych (w celu obserwacji zachodzących procesów), przeprowadzono badania terenowe. Dzięki temu określono zagrożenia, zidentyfikowano lokalne formy architektoniczne, co finalnie pozwoliło sprecyzować rekomendacje i wnioski dla krajobrazów priorytetowych.

W 2024 r. kontynuowano prace nad sporządzeniem audytu krajobrazowego. Po zakończeniu serii 15 spotkań prekonsultacyjnych oraz dodatkowych spotkaniach nieformalnych z samorządami gminnymi, zebrano uwagi o projekcie. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę Nr 1589/24 z dnia 2 października 2024 r. w sprawie przyjęcia projektu Audyt krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego po zmianach wprowadzonych w wyniku prekonsultacji i skierował projekt do formalnego opiniowania. Do końca 2024 r. zebrano opinie dyrekcji parków narodowych i krajobrazowych, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie, Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, jak również opinie rad gmin położonych na terenie województwa.

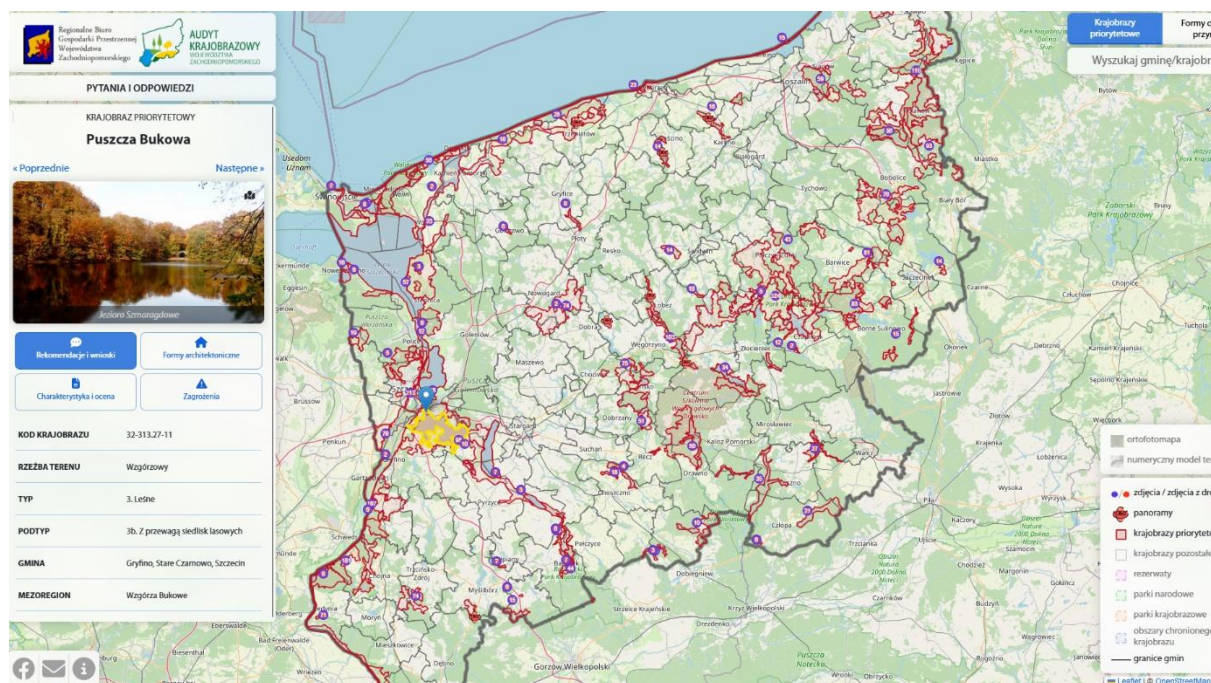
W celu ułatwienia dostępu do zasobu opracowania, stworzono mapę internetową, przedstawiającą lokalizację wszystkich krajobrazów, w tym krajobrazów priorytetowych. Jednocześnie załączono opisowe karty: charakterystyki, zagrożeń, rekomendacji i wniosków. Mapa znajduje się pod adresem: <http://audytkrajobrazowy-projekt.rbgp.pl/mapa-krajobrazy.html>

Rysunek 34. Podział województwa na krajobrazy wraz z ich klasyfikacją

Źródło: Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego

Rysunek 35 Mapa internetowa przedstawiająca projekt Audytu krajobrazowego (<https://audytkrajobrazowy-projekt.rbgp.pl/mapa-krajobrazy.html>)

Źródło: Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego

Cel kierunkowy 1.2 Wzmocnienie kompetencji oraz współpracy na rzecz zapewnienia równości terytorialnej w dostępie do usług publicznych

Samorząd lokalny jest powołany do zaspokajania potrzeb mieszkańców oraz dążenia do zapewnienia równego dostępu do usług publicznych w oparciu o możliwości organizacyjne i finansowe. Wymaga to współpracy samorządów lokalnych i innych partnerów w ramach obszarów funkcjonalnych. Podstawowym instrumentem aktywizowania takiej współpracy są partnerstwa samorządowe powoływane w ramach zastosowania instrumentów takich jak Zintegrowane Inwestycje Terytorialne oraz Inne Instrumenty Terytorialne, dla których formułowane są strategie realizacji działań oraz listy projektów objętych wsparciem. Jednocześnie niezbędne jest wdrażanie rozwiązań przyczyniających do wzmacniania zdolności struktury administracji samorządowej do prowadzenia działań wielosektorowych przy pełniejszym zaangażowaniu partnerów społecznych w ich realizację. Rozwijane są sieci współpracy bazujące na doświadczeniu lokalnych samorządów i najlepszych praktykach, angażujące w dużym wymiarze lokalne społeczności (szczególnie na obszarach wiejskich) oraz wykazujące się odpowiedzialnością za powierzone im środki.

W ramach celu 1.2 realizowano w 2024 r. następujące działania:

1. W ramach wdrażania instrumentów **ZIT** oraz **IIT** podjęto działania ukierunkowane na wsparcie samorządów gminnych oraz powiatowych w budowaniu potencjału i kompetencji w zakresie planowania strategicznego. Mechanizm ten został zastosowany do 12 obszarów funkcjonalnych, pokrywających obszar całego województwa. W perspektywie finansowej 2021-2027 partnerstwa terytorialne mogą pozyskać środki w szczególności na rozwój zrównoważonego transportu publicznego, poprawę efektywności energetycznej, adaptację terenów zurbanizowanych do zmian klimatu, rozwój kształcenia i szkolenia zawodowego w odpowiedzi na potrzeby i wyzwania rynku pracy w obszarze funkcjonalnym, rozwój kultury i turystyki czy wzrost atrakcyjności inwestycyjnej. Jednocześnie w związku z potrzebą skonsultowania powstających strategii terytorialnych UMWZ brał aktywny udział w procesie ich przygotowania i opiniowania, każdorazowo na wniosek partnerstwa formułując szereg uwag i komentarzy, które miały na celu wsparcie samorządów w wypracowaniu ostatecznych wersji dokumentów i zawartych w nich list projektów możliwych do finansowania z FEPZ 2021-2027.
2. W ramach członkostwa w Stowarzyszeniu **Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego** (składka roczna w roku 2024 w wysokości 99 700 zł) przedstawiciele UMWZ uczestniczyli w bieżących pracach Stowarzyszenia. Dotyczyły one w szczególności procesu powstawania strategii ponadlokalnej, która pełni rolę strategii ZIT oraz Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej SOM. W roku 2024 odbyły się 3 posiedzenia Komisji partnerów społeczno-gospodarczych ds. przygotowania i wdrażania Strategii Rozwoju Ponadlokalnego SOM 2030. Zarząd Stowarzyszenia Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego odbył łącznie 9 posiedzeń oraz podjął 20 Uchwał. Odbyły się również 4 Walne Zebrania Członków SSOM, podczas których podjęło łącznie 28 uchwał. Walne Zebranie Członków SSOM odbyło się podczas 4 zebrań, podjęło łącznie 28 uchwał.
3. Biuro Geodezji przystąpiło do prac przygotowawczych do realizacji projektu pn. „Rozbudowa Regionalnej Infrastruktury Informacji Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego”, którego rezultatem będzie zwiększenie zakresu oraz dostępu do elektronicznych usług publicznych świadczonych przez UMWZ. W 2024 r. złożony został wniosek o dofinansowanie projektu oraz rozpoczęte zostały procedury związane z przeprowadzeniem przetargu na wyłonienie Inżyniera Kontraktu wspierającego realizację projektu. Uzyskano zgodę Zarządu Województwa na realizację projektu. Planowane jest uzyskanie decyzji o dofinansowaniu projektu w II kwartale 2025 r. W 2024 r. nie poniesiono kosztów w ramach projektu. W związku z tym, że jest to projekt partnerski z 21JST, w którym Województwo Zachodniopomorskie jest partnerem wiodącym, przygotowana została i jest procedowana umowa o partnerskiej współpracy przy realizacji projektu. Ponadto w ramach pracy Biura Geodezji, Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w 2024 r. przeprowadzona została aktualizacja prowadzonej przez Marszałka Województwa Bazy BDOT10K dla

trzech powiatów ziemskich: goleniowskiego, kołobrzeskiego i sławieńskiego. BDOT10K stanowi jedną z podstawowych danych zbudowanego systemu RIIP WZ.

4. W roku 2024 kontynuowane było wykorzystywanie narzędzi e-administracji w realizacji zadań oraz modeli komunikacji ułatwiających społeczeństwu zrozumienie procedur administracyjnych, przy wykorzystaniu technologii cyfrowych. Realizacja tego celu nie angażowała środków finansowych zapisanych w budżecie Wydziału Społeczeństwa Informacyjnego i Informatyki UM WZ. Kontynuowano proces awansu cyfrowego w organizacjach pozarządowych i charytatywnych oraz zapewniono wsparcie merytoryczne w zakresie wdrażania systemu elektronicznego zarządzania dokumentacją w jednostkach organizacyjnych i spółkach samorządu województwa (Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego, Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.).
5. W ramach środków z dotacji celowej z budżetu państwa przekazywanych przez wojewodę Zachodniopomorskiego w kwocie 70 000 zł samorząd województwa (Wydział Bezpieczeństwa i Ochrony Informacji Niejawnych) realizował dwa zadania zlecone z zakresu administracji rządowej tj.:
 - kontrola nad wykonywaniem badań psychologicznych kierowców przez poradnie psychologiczne;
 - kontrola i nadzór nad wykonywaniem badań lekarskich kierowców i kandydatów na kierowców.

Na ten cel wydatkowano 68 355 zł.

Cel II – Wzmocnienie idei samorządności, marketingu terytorialnego oraz współpracy międzynarodowej

Przez praktykę funkcjonowania samorządu w wymiarze regionalnym i lokalnym najpełniej wyraża się dojrzałość i odporność państwa oraz jego zdolności do podejmowania ambitnych celów rozwojowych. Dbłość o ten wymiar jest powinnością ponoszenia odpowiedzialności za państwo i jego mieszkańców. Wobec nasilenia procesów globalizacyjnych i dynamizowania obiegu informacji niezbędne jest także skuteczne komunikowanie własnych celów i aspiracji, czemu samorząd musi sprostać w skali tak międzynarodowej, jak i lokalnej. Ambitna i skuteczna polityka samorządowa realizowana jest w dialogu z otaczającym światem i w poczuciu świadomości własnych osiągnięć, które warto pokazywać.

Cel kierunkowy 2.1 Promocja idei samorządności oraz marketing terytorialny

Sukces samorządu jako idei i praktyki wspólnotowego rozwiązywania problemów oraz wdrażania mechanizmów rozwojowych wymaga stosowania efektywnych działań komunikacyjnych, szerokiego dialogu i zdolności do wytłumaczenia podejmowanych decyzji. Opierają się one na więzi z regionem i lokalnymi społecznościami, a także na swobodnej, wielokierunkowej wymianie informacji, ocen i opinii. Podejmowane działania komunikacyjne dotyczące poszczególnych inicjatyw wpisują się w szerszą perspektywę marketingu terytorialnego jako zintegrowanych działań informacyjnych i powszechnej komunikacji realizowanych celów z wykorzystaniem nowoczesnych instrumentów formułowania i przekazu treści.

Działania w powyższym zakresie w 2024 r. obejmowały:

1. Organizacja strefy Pomorza Zachodniego na **Festiwalu Pol'and'Rock**. W dniach 2-4 sierpnia 2024 r. w Czaplinku została zorganizowana kampania promocyjna prezentująca potencjał Pomorza Zachodniego przez pryzmat lokalnej przedsiębiorczości. W wydarzeniu wzięli udział przedstawiciele wielu grup społecznych, zawodowych oraz ludzie w różnym wieku. Bogata oferta atrakcji przygotowanych przez partnerów z regionu oparta była na m.in. potencjale gospodarczym, ekologicznym i turystycznym. Oferta programowa strefy Pomorza Zachodniego dawała przestrzeń do wymiany doświadczeń, spotkań i możliwości zaprezentowania obszaru działania naszych partnerów. Wszystkie działania były nastawione na walory podnoszące stopień znajomości marki Pomorza Zachodniego. W wydarzeniu wzięło udział ponad 100 tysięcy osób. Jego promocja odbywała się wielokanałowo. Sam fakt, że festiwal organizowany jest na Pomorzu Zachodnim stanowi ważny element budowania marki.

2. **Lekcje historii 2024** – Wydział Współpracy Terytorialnej i Turystyki, przy współudziale Centrum Dialogu Przełomy, zorganizował wyjazdowe „Lekcje historii” dla uczniów szkół średnich z województwa zachodniopomorskiego. Miały one formę czterech wyjazdów edukacyjnych do historycznych miejsc na terenie Niemiec: Berlina, Poczdamu i byłego obozu koncentracyjnego Ravensbrück. Celem wyjazdów było podniesienie świadomości historycznej młodzieży i przybliżenie jej wydarzeń historycznych z dziejów Polski i Europy. Projekt dotyczył edukacji obywatelskiej i kształtowania tożsamości regionalnej wśród młodzieży. „Lekcje historii” stanowiły uzupełnienie lekcji prowadzonych w szkołach. Tło historyczne szkicował i o wydarzeniach historycznych opowiadał wykładowca z Uniwersytetu Szczecińskiego. Koszt wydarzenia: transport – 10 014,40 zł, wykładowca z Uniwersytetu Szczecińskiego – 5 904 zł, prowiant dla uczestników wyjazdów – 7 728,00 zł, sprzęt do tłumaczenia symultanicznego – 3 306,20 zł, bilety wstępu do zwiedzanych obiektów – 1 202,20 zł, diety pracowników – ok. 395,25 zł.
3. Wspieranie uczestnictwa młodzieży w życiu publicznym i społecznym regionu poprzez:
- **Młodzieżowy Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego (MSWZ)** – Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego aktywnie pomaga w organizacji sesji i bieżących prac Młodzieżowego Sejmiku oraz w realizacji podjętych przez młodzieżowych radnych inicjatyw, aktywizacji członków MSWZ do udziału w wydarzeniach w regionie i poza nim oraz prowadzi bieżącą współpracę z członkami MSWZ w ramach wydarzeń i akcji organizowanych przez podmioty zewnętrzne;
 - **Warsztaty dla młodzieży** – Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego prowadzi szkolenia i warsztaty tak w siedzibie jednostki, jak i poza nią. W 2024 roku działania te koncentrowały się na następujących tematach: demokracja i samorządność, kompetencje miękkie, umiejętności i kwalifikacje zawodowe, europejskie programy dla młodzieży. Warsztaty odbywały się w szkołach, podczas wydarzeń organizowanych przez SdsM i Europe Direct – Szczecin oraz wydarzeń obcych;
 - Cykl warsztatów dla młodzieży – **Demokracja w praktyce** – od 2021 r. sukcesywnie i skutecznie zwiększa się dostęp młodzieży do udziału w warsztatach „Demokracja w praktyce”. W ramach każdego spotkania poruszane są zagadnienia dotyczące praw i wolności obywatelskich, a także aktywnego udziału w życiu społecznym i obywatelskim. Warsztaty mają na celu pobudzenie uczestników do refleksji i zachęcanie ich do podejmowania działań w społeczności lokalnej. Oferowano warsztaty w dwóch wątkach tematycznych:
 - „Konstytucja w moim życiu – prawa i wolności obywatelskie”;
 - „Wybory i samorządność oraz wpływ na rzeczywistość”.

Zajęcia trwały 2h lekcyjne i były prowadzone przez przeszkoloną osobę przy zastosowaniu metod edukacji pozaformalnej takich jak: praca w grupach, dyskusja, wyrażanie opinii, głosowanie.

- **Rady Młodzieżowe Gmin i Powiatów z terenu Pomorza Zachodniego** – Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego aktywnie wspiera rady młodzieżowe z regionu w zakresie zarówno tworzenia nowych rad w regionie, jak i ich funkcjonowania (szkolenia dla radnych i opiekunów rad), tak w aspektach prawnych tworzenia i funkcjonowania ww. organów jak i w zakresie podnoszenia kompetencji młodych radnych i osób z nimi pracujących.
 - Kontynuacja działań proekologicznych w województwie – 15 czerwca 2024 r. na terenie amfiteatru i przystani im. Roberta Hilgendorfa w Stepnicy nad Zalewem Szczecińskim odbyło się ekologiczne wydarzenie edukacyjne dla młodzieży z regionu, pod nazwą „**Eko przygoda z przyrodą nad wodą**”. W organizację wydarzenia pod przewodnictwem Sekretariatu ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego zaangażowali się dla nas znani eksperci w dziedzinie ekologii i aktywnej ochrony środowiska z następujących podmiotów: Fundacja WWF, Drawieński Park Narodowy, Woliński Park Narodowy, Stowarzyszenie Szczecińska Grupa Eksploracyjna, znana m.in. z Akcji Czysta Odra, Celowy Związek Gmin R-XXI.
4. Część działań Zespołu Parków Krajobrazowych WZ zalicza się do sfery marketingu terytorialnego, ponieważ opiera się na promocji walorów regionu. Na działania promocyjno-marketingowe wydatkowano 91 420 zł (organizacja pikniku rodzinnego z okazji uruchomienia działalności Ośrodka Edukacji Przyrodniczej Szmaragd, organizacja ogólnopolskich warsztatów edukacji ekologicznej, zakup materiałów promocyjnych, zakup pomocy naukowych i dydaktycznych).
5. Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego odpowiedzialne jest za organizację i prowadzenie dwóch konkursów pod patronatem Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego: na „Najlepszą pracę dyplomową związaną tematycznie z województwem zachodniopomorskim” (NPD) oraz na „Najlepszą Przestrzeń Publiczną Województwa Zachodniopomorskiego” (NPP). Konkurs na „Najlepszą pracę dyplomową związaną tematycznie z województwem zachodniopomorskim” skierowany jest do studentów uczelni, również spoza województwa. Nagrody przyznawane są w trzech kategoriach: planowanie przestrzenne i projektowanie urbanistyczne, projektowanie architektoniczne i architektura krajobrazu o znaczeniu ponadlokalnym. Celem konkursu jest prezentacja wysokiej jakości rozwiązań projektowych i przekształceń przestrzennych możliwych do zrealizowania na terenie regionu. W 2024 r. w konkursie NPD w kategorii projektowanie architektoniczne przyznano jedną nagrodę dla Łukasza Maciejewskiego za pracę pn.: „Zielona Fabryka – projekt centrum innowacji morskich z wykorzystaniem idei zrównoważonego rozwoju w Szczecinie” i dwa wyróżnienia oraz w kategorii planowanie przestrzenne i projektowanie urbanistyczne – trzy wyróżnienia. W kategorii projektowanie krajobrazu nie przyznano nagród ani wyróżnień. Konkurs „Najlepsza Przestrzeń Publiczna Województwa Zachodniopomorskiego” skierowany jest do lokalnych samorządów, a jego celem jest promocja dobrych wzorców kształtowania ładu przestrzennego, wspieranie dobrych praktyk w zakresie tworzenia nowych wartości w przestrzeni publicznej, podnoszenia standardów oraz wzmacnianie konkurencyjności osiedleńczej, inwestycyjnej i turystycznej w obszarze województwa. Do danej edycji konkursu mogą być zgłaszane przedsięwzięcia lub ich zakończone etapy, które zostały zrealizowane w roku poprzedzającym. W 2024 r. w XV edycji konkursu NPP Komisja przyznała nagrodę dla Gminy Polanów w kategorii przestrzeń publiczna lub zrewitalizowana przestrzeń publiczna za „Rewitalizację rynku miejskiego i jego otoczenia”. Nagrodę przyznano za modelową rewitalizację dawnego rynku miejskiego z otoczeniem, czego efektem jest osiągnięcie założonego celu przywrócenia i nadania mu nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturowych i rekreacyjnych. Drugą nagrodę przyznano Gminie Miasto Stargard w kategorii obiekt użyteczności publicznej lub zrewitalizowany obiekt użyteczności publicznej za „Remont, przebudowę, rozbudowę i wyposażenie obiektów użytkowanych przez Książnicę Stargardzką”. Nagrodę przyznano za stworzenie w Stargardzie obiektu użyteczności publicznej o oddziaływaniu ponadlokalnym i najwyższych walorach funkcjonalno-użytkowych, charakteryzującego się otwartością dla grup o rozmaitych zainteresowaniach i w różnym wieku oraz pozbawionego barier

architektonicznych. Wyróżnienie w kategorii przestrzeń publiczna przyznano Gminie Miasto Świnoujście za dworzec autobusowy przy ul. Dworcowej oraz modernizację całego węzła przesiadkowego kolejowo-promowo-autobusowego. W drugiej kategorii – obiekt użyteczności publicznej przyznano trzy wyróżnienia dla: Darłowskiego Ośrodka Kultury im. Leopolda Tyrmanda za Galerię Rybacką i Marynistyczną SKŁO44, dla Gminy Dębno za Polsko-Niemieckie Transgraniczne Centrum Dziedzictwa Naturalnego i Kulturowego Regionu Środkowej Odry oraz dla Gminy Miasto Kołobrzeg za Laboratorium Kultury – przebudowę remont pomieszczeń po byłej kawiarni „Adebar”. Z okazji jubileuszu XV-lecia Konkursu na Najlepszą Przestrzeń Publiczną Województwa Zachodniopomorskiego RBGPWZ przygotowało folder ze wszystkimi realizacjami nagrodzonymi i wyróżnionymi w ciągu 15 lat istnienia konkursu.

Cel kierunkowy 2.2 Rozwój współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej

Regionalne planowanie strategiczne i zarządzanie rozwojem są realizowane w ramach kształtowanego w skali państwa systemu władztwa terytorialnego i terytorializacji procesów rozwojowych. Samorząd województwa aktywnie wpływa na ład i efektywność tego systemu, zarówno we współdziałaniu z innymi regionami, jak i poprzez własne inicjatywy i postulaty odnośnie zapisów dokumentów strategicznych i rozwiązań formalno-organizacyjnych.

Pomorze Zachodnie systematycznie wzmacnia swoją międzyregionalną i międzynarodową pozycję oraz wizerunek. Sprzyja to zwiększaniu konkurencyjności, przyciąganiu nowych mieszkańców, kapitału i różnorodnych inicjatyw i technologii, co przekłada się na podnoszenie jakości życia w wielu aspektach. Siła regionu wyraża się w zdolności do nawiązywania współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej, budowie relacji z instytucjami, partnerami i społecznościami aktywnymi w każdym wymiarze rzeczywistości, w tym w dziedzinie gospodarki, nauki, kultury czy edukacji, a także zagadnień dotyczących m.in. rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz upowszechniania idei samorządności w wymiarze ponadregionalnym. Położenie geograficzne Pomorza Zachodniego determinuje rozwój współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej, ukierunkowując ją na gospodarkę morską, sieć transportową w osi północ-południe oraz międzynarodową współpracę samorządów terytorialnych i przedsiębiorców. Biorąc po uwagę współpracę wielostronną działania Województwa w 2024 r. ukierunkowane były na wzmocnienie pozycji Pomorza Zachodniego w Regionie Morza Bałtyckiego i podjęcie nowych inicjatyw międzyregionalnych w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom klimatycznym i kryzysowi społecznemu oraz transformacji systemu edukacji. W 2024 r. cel realizowano poprzez poniższe działania:

1. Uczestnictwo Województwa Zachodniopomorskiego w **Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej**. Uczestnictwo w Związku ma na celu rozwój demokracji na szczeblu lokalnym i regionalnym oraz służy ochronie samorządności w Polsce. Organami związku są Zgromadzenie Ogólne, Zarząd Związku oraz Komisja Rewizyjna. Prezesem Zarządu Związku od 2016 r. jest Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego Olgierd Geblewicz. W skład Zgromadzenia Ogólnego Związku wchodzi także przedstawiciele województw: Marszałek Województwa, przewodniczący Sejmiku oraz dwóch radnych województwa wybranych przez Sejmik. Ciała opiniotwórczo-doradcze Związku Województw RP to Konwent Marszałków Województw RP i Konwent Przewodniczących Sejmików Województw RP. W ramach Związku funkcjonują komisje problemowe i zespoły eksperckie, których członkami są przedstawiciele wszystkich regionów. Dodatkowo w ramach Związku działają zespoły koordynatorów (aktualnie 22 zespoły), w skład których wchodzi pracownicy urzędów marszałkowskich na co dzień zajmujący się konkretnymi zadaniami o wysokim poziomie specjalizacji.
2. W drugiej połowie 2024 r. Województwo Zachodniopomorskie przewodniczyło Konwentowi Marszałków Województw RP, który jest organem opiniotwórczo-doradczym Związku Województw RP. Konwent stanowi forum na rzecz efektywnej realizacji polityki rozwojowej i społecznej w regionach. Do jego zadań należy analiza i opiniowanie propozycji zmian legislacyjnych oraz omawianie aktualnych problemów samorządów województw. Posiedzenia Konwentu kończą się wypracowaniem wspólnych stanowisk, które następnie kierowane są do właściwych urzędów i instytucji centralnych. Zgodnie z § 4.6.

Regulaminu Konwentu, na Pomorzu Zachodnim, w ramach półrocznego przewodnictwa, zorganizowano dwa spotkania marszałków województw, a ponadto Konwenty: Przewodniczących Sejmików Województw RP i Sekretarzy Województw RP. Po stronie UMWZ leżały wszelkie sprawy merytoryczne i techniczne związane z prowadzeniem Sekretariatu Konwentu Marszałków i konwentowej platformy internetowej oraz organizacją posiedzeń. W posiedzeniach uczestniczyli reprezentanci samorządów województw, a także zaproszeni przedstawiciele rządu, centralnych i naczelnych urzędów administracji publicznej, parlamentarzysty oraz goście ze współpracujących z samorządami instytucji. Posiedzenia Konwentu Marszałków na Pomorzu Zachodnim odbyły się dwukrotnie:

- **I posiedzenie Konwentu Marszałków Województw RP w Przelewicach** – w Zachodniopomorskim Centrum Kultury Obszarów Wiejskich i Edukacji Ekologicznej (4-6 września 2024 r.).

Tematy spotkania: wdrażanie wojewódzkich programów rozwoju bazy sportowej, środki europejskie a współpraca z samorządami województw, oferta Banku Gospodarstwa Krajowego dla samorządów województw, bariery w aktywizacji terenów inwestycyjnych Skarbu Państwa będących w zasobie Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, wzmacnianie potencjału uczelni w regionach w świetle planów Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, współpraca samorządów województw z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

II posiedzenie Konwentu Marszałków Województw RP w Szczecinie – równolegle odbyły się też posiedzenia Konwentu Sekretarzy Województw, Konwentu Przewodniczących Województw i posiedzenie Zgromadzenia Ogólnego ZWRP (25-30 listopada 2024 r.).

Tematy spotkania: wyzwania i priorytety w kontekście polskiej prezydencji w Unii Europejskiej, współpraca Rządu RP z samorządami województw, promocja województw podczas Wystawy Światowej Expo 2025 Osaka.

W ramach Konwentu Marszałków odbyły się wydarzenia towarzyszące, tj. :

- posiedzenie Zgromadzenia Ogólnego Związku Województw RP (28 listopada 2024 r.), podczas którego przyjęto stanowisko w sprawie przyszłości Polityki Spójności po 2027 r. Głównym punktem obrad była debata nad rolą polityki spójności w niwelowaniu różnic terytorialnych oraz wzmocnieniu regionalnego rozwoju w obliczu współczesnych wyzwań;
- konferencja H2Szczecin „Wodór Napędem Regionu”, podczas której rozmawiano o najbardziej ekonomicznych i wydajnych metodach przechowywania energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych;
- podpisanie porozumień dotyczących rozwoju bazy sportowej na nowych zasadach. Podpisy na dokumentach złożył minister sportu i turystyki oraz siedem samorządów województw. Podpisanie porozumień to powrót do dobrze sprawdzonej i funkcjonującej wcześniej współpracy na linii rząd-samorząd;
- debata „Przyspieszenie rowerowe. Jak stworzyć w Polsce klimat do budowy dobrej infrastruktury rowerowej”, która podkreśliła potrzebę inwestycji w transport ekologiczny i nowoczesną infrastrukturę miejską. Dyskusja dotyczyła głównie potencjału tkwiącego w unijnych funduszach, konieczności rozwoju tras EuroVelo i poprawy transportu publicznego dla rowerzystów.

Wykaz stanowisk przyjętych podczas zachodniopomorskiego przewodnictwa:

- Stanowisko Konwentu Marszałków Województw RP z 6 września 2024 r. w sprawie polityki spójności Unii Europejskiej po 2027 r.;
- Stanowisko Konwentu Marszałków Województw RP z 6 września 2024 r. w sprawie wprowadzenia zmian prawno-ustrojowych dotyczących wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej;
- Stanowisko Konwentu Marszałków Województw RP z 6 września 2024 r. w sprawie wprowadzenia jednolitych zasad budowy tras rowerowych na terenach leśnych;
- Stanowisko Konwentu Marszałków Województw RP z 6 września 2024 r. w sprawie poprawy dostępności do usług pielęgniarstwa opieki długoterminowej nad osobami niesamodzielnymi w warunkach domowych w Polsce;
- Stanowisko Konwentu Marszałków Województw RP z 6 września 2024 r. w sprawie tzw. ustawy medialnej;
- Stanowisko Konwentu Marszałków Województw RP z 29 listopada 2024 r. w sprawie nowego brzmienia załącznika nr 32 do Kontraktu Programowego – Algorytm przeliczania środków EFRR, EFS+ oraz FST dla programów regionalnych wdrażanych w ramach Funduszy Europejskich na lata 2021-2027;
- Stanowisko Konwentu Marszałków Województw RP z 29 listopada 2024 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej w zakresie zapewnienia możliwości odwołania od ustaleń Instytucji Audytowej do sądu lub innej niezależnej instytucji;
- Stanowisko Konwentu Marszałków Województw RP z 29 listopada 2024 r. w sprawie włączenia samorządów województw do prac nad wdrożeniem standardu NeTEx;
- Stanowisko Konwentu Marszałków Województw RP z 29 listopada 2024 r. w sprawie konieczności zmiany ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych;
- Stanowisko Konwentu Marszałków Województw RP z 29 listopada 2024 r. w sprawie poszerzenia katalogu zadań samorządu województwa o zadanie polegające na podejmowaniu i wspieraniu działań na rzecz edukacji o integracji europejskiej oraz o Unii Europejskiej;
- Stanowisko Konwentu Marszałków Województw RP z 1 października 2024 r. w sprawie racjonalizacji kosztów funkcjonowania regionalnych sieci szerokopasmowych.

– Nadzwyczajne posiedzenie Konwentu Marszałków Województw 16 września 2024 r.

Tematem nadzwyczajnego posiedzenia Zarządu Związku Województw RP oraz Konwentu Marszałków, zwołanych w zdalnym trybie, była koordynacja działań pomocowych dla regionów dotkniętych powodzią.

W pierwszej części spotkania marszałkowie województw z terenów objętych największymi stratami powodziowymi (Paweł Gancarz reprezentujący województwo dolnośląskie oraz Szymon Ogłaza reprezentujący województwo opolskie) opisali aktualną sytuację powodziową w swoich regionach. Zwrócono uwagę na konieczność realizacji działań po zakończeniu powodzi m.in. utrzymanie ciągłości koordynacji, pomocy materialnej i wsparcia wolontariatu.

W wyniku dyskusji powstały następujące propozycje kolejnych działań, które mogą podjąć marszałkowie w celu usprawnienia koordynacji niesienia pomocy w regionach poszkodowanych:

- określenie przez województwa dotknięte powodzią zapotrzebowania na poszczególne rodzaje działań pomocowych oraz wyznaczenie osoby kontaktowej do udzielania informacji w tym zakresie;
- wyznaczenie osoby w każdym województwie do koordynacji działań pomocowych;
- zebranie informacji o możliwościach udzielania pomocy finansowej przez poszczególne województwa i pomoc przy skoordynowaniu podziału środków finansowych przez Zarząd Związku Województw RP.

Koszty organizacji tych wydarzeń (wraz z wizytami studyjnymi, mającymi na celu zaprezentowanie walorów gospodarczych i turystycznych regionu) wyniosły blisko 450 000,00 zł.

3. W trakcie przewodnictwa Województwa Zachodniopomorskiego w Konwencie Marszałków Województw odbyły się spotkania zespołów oraz grup roboczych i tematycznych, tj.: Zespołu Ekspertskiego ds. Społeczeństwa Informacyjnego, Zespołu Koordynatorów ds. Europejskich Funduszy Zewnętrznych ZWRP, Regionalnego Forum Inteligentnych Specjalizacji, Zespołu Koordynatorów ds. Regionalnych Systemów Informacji Przestrzennej przy Związku Województw RP, Zespołu Ekspertskiego ds. Europejskiej i Krajowej Polityki Strukturalnej, Zespołu ds. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Grupy roboczej ds. Europejskiego Funduszu Społecznego, Konwentu Dyrektorów Wojewódzkich Urzędów Pracy oraz Zespołu ds. mobilności rowerowej.

4. **Konwent Przewodniczących Sejmików Województw RP** odbył się w dniach 26-28 listopada 2024 r. w Szczecinie. 27 listopada 2024 r. miały miejsce obrady Konwentu, podczas których nastąpiło przyjęcie stanowisk, zaopiniowanych pozytywnie przez wszystkich obecnych członków:

- Stanowisko nr 1 Konwentu Przewodniczących Sejmików Województw Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie wprowadzenia rozwiązań prawnych umożliwiających organizację posiedzeń komisji sejmików województw z wykorzystaniem środków porozumiewania się na odległość.

W związku z przyjęciem stanowiska nr 1, Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę nr V/68/24 z dnia 12 grudnia 2024 r. w sprawie przyjęcia projektu zmiany Statutu Województwa Zachodniopomorskiego. Uchwała wraz z projektem statutu z zawartymi zmianami dotyczącymi organizacji posiedzeń komisji sejmików województw z wykorzystaniem środków porozumiewania się na odległość została przesłana Prezesowi Rady Ministrów celem uzgodnienia.

- Stanowisko nr 2 Konwentu Przewodniczących Sejmików Województw Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 27 listopada 2024 r. w sprawie powołania Zespołu ds. równego traktowania przy Związku Województw RP.

Poczyniono ustalenia dotyczące wspólnego stanowiska w sprawie przygotowania i wdrożenia działań równościowych poprzez m. in. przyjęcie perspektywy praw człowieka w każdej strategii, programie, czy aktywności w samorządach kształtujących polityki regionalne.

Podczas obrad poruszona została również problematyka związana z wdrażaniem zapisów ustawy z dnia 14 czerwca 2024 r. o ochronie sygnalistów i jej konsekwencjach dla jednostek samorządu terytorialnego. Wejście w życie ustawy o ochronie sygnalistów wiąże się z nowymi obowiązkami dla samorządu terytorialnego. Celem nowej regulacji jest ustanowienie mechanizmów ochrony osób, które w związku z wykonywanymi przez siebie obowiązkami służbowymi natrafiają na naruszenia prawa i ujawniają takie nieprawidłowości. Uczestnicy Konwentu Przewodniczących zapoznali się z problematyką związaną z wdrażaniem zapisów ustawy o ochronie sygnalistów i jej konsekwencjach dla jednostek samorządu terytorialnego.

Przewodnicząca Konwentu zasygnalizowała konieczność zajęcia się kwestią zwrotu kosztów podróży służbowych radnych województwa. W świetle obowiązujących przepisów prawa radnym województwa przysługuje zwrot kosztów podróży służbowych poza miejscowość, w której znajduje się siedziba Sejmiku, gdzie realizowana jest większość aktywności. Ze względu na to, że zapis ten wydaje się dyskryminujący i powoduje brak równości w wykonywaniu mandatu radnego, zobowiązano Województwo Małopolskie, przejmujące przewodnictwo w Konwencie Przewodniczących Sejmików Województw RP, aby na kolejnym posiedzeniu zająć się tą kwestią.

5. Posiedzenie **Zespołu Ekspertckiego ds. Społeczeństwa Informacyjnego** odbyło się 26-27 września 2024 r. Celem spotkania była wymiana doświadczeń i wiedzy oraz omówienie bieżących wyzwań związanych z cyfryzacją administracji publicznej i rozwojem kompetencji cyfrowych, w tym zagadnień związanych z obecnym stanem prawnym w wielu aspektach funkcjonowania JST i społeczeństwa informacyjnego. Wypracowanie kierunków działań i koncepcji rozwiązań w zakresie kluczowych dla samorządu terytorialnego szczebla wojewódzkiego obszarów rozwoju społeczeństwa informacyjnego i cyfryzacji podmiotów.
6. Spotkanie **Zespołu Koordynatorów ds. Europejskich Funduszy Zewnętrznych ZWRP** odbyło się 10 grudnia 2024 r. Celem spotkania było omówienie dobrych praktyk, wyzwań oraz przyszłości programów Interreg i Europejskiej Współpracy Terytorialnej (EWT) w kontekście realizacji projektów przez polskie regiony oraz przygotowań do nowej perspektywy finansowej. Spotkanie podkreśliło znaczenie programów Interreg jako narzędzia paradyplomacji i integracji europejskiej. Uczestnicy wskazali na konieczność dalszej promocji oraz poprawy procedur realizacji projektów, szczególnie w kontekście zmniejszającego się budżetu. Regiony zobowiązały się do wspólnego wypracowania rozwiązań i kierowania postulatów do rządu, aby zwiększyć efektywność programów w nowej perspektywie finansowej.
7. Spotkanie **Regionalnego Forum Inteligentnych Specjalizacji** odbyło się 1-3 października 2024 r. W cyklicznym spotkaniu Regionalnego Forum Inteligentnych Specjalizacji udział wzięli przedstawiciele 13 województw oraz Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej i Ministerstwa Rozwoju i Technologii. Tematem przewodnim spotkania były Inteligentne Specjalizacje Pomorza Zachodniego. Gospodarze, przez kolejne dni, przybliżali gościom lokalne inicjatywy, przedsiębiorstwa oraz jednostki naukowe tworzące Regionalny Ekosystem Innowacji.
8. Spotkanie **Zespołu Geodetów Województw RP** odbyło się 2-4 października 2024 r. i było połączone z wizytą studyjną w Duńskiej Agencji ds. Klimatu – pion geodezyjny w Kopenhadze. Podczas części spotkania Zespołu w Szczecinie omówiono sprawy bieżące, w tym działalność geodetów województw oraz Wojewódzkich Ośrodków Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej oraz współpracę z Głównym Geodetą Kraju, a także zaplanowano działania na 2025 r. W Kopenhadze przedstawiono zasady funkcjonowania służby geodezyjnej w Danii oraz szeroko przedstawiono proces pomiaru i opracowania map geodezyjnych Grenlandii.
9. Spotkanie robocze **Zespołu Koordynatorów ds. Regionalnych Systemów Informacji Przestrzennej** odbyło się 25-26 listopada 2024 r. w Szczecinie, a jego trakcie omówiono m.in.:
 - zasady cyberbezpieczeństwa;
 - usługi sieciowe w ramach Infrastruktury Informacji Przestrzennej;
 - zmiany w ustawie o Krajowym Systemie Cyberbezpieczeństwa i ich wpływ na JST;
 - stanowisko Konwentu Marszałków w sprawie włączenia samorządów województw do prac nad wdrożeniem standardów NeTEx;
 - projekt stanowiska Związku Województw RP w sprawie schematów aplikacyjnych dla struktur danych aktów planowania przestrzennego poziomu regionalnego oraz wizualizacji strategii rozwoju województw;

- współpracę województw przy inwentaryzacji regionalnych tras rowerowych z wykorzystaniem systemów informacji przestrzennej;
- kierunki rozwoju i promocji regionalnej infrastruktury informacji przestrzennej.

10. W ramach przewodnictwa Województwa Zachodniopomorskiego w Konwencie Marszałków odbyły się dwa robocze spotkania **Zespołu Ekspertckiego ds. Europejskiej i Krajowej Polityki Strukturalnej** – w Międzyzdrojach (19-20 września) oraz w Szczecinie (7-8 listopada), prowadzono także szereg konsultacji i uzgodnień w trybie obiegowym za pośrednictwem poczty elektronicznej i obiegu dokumentów zgromadzonych w chmurze internetowej. Głównymi tematami spotkań były tematy:

- realizacja i przyszłość polityki spójności po 2027 r.;
- przegląd śródkresowy dla perspektywy 2021-2027;
- interpretacja regulacji dot. inwestycji wykorzystujących paliwa kopalne;
- wsparcie popowodziowe w ramach programów 2021-2027;
- rola regionów we wdrażaniu Społecznego Funduszu Klimatycznego.

Opracowane zostały 4 stanowiska, które były następnie procedowane w ramach organów statusowych ZWRP:

- Stanowisko w sprawie zmian w Linii demarkacyjnej określającej podział interwencji i zasad wdrażania programów krajowych i regionalnych w perspektywie finansowej na lata 2021-2027 – przyjęte przez Zarząd ZWRP 18 października 2024 r.;
- Stanowisko w sprawie zmian w Umowie Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce – przyjęte przez Zarząd ZWRP 22 października 2024 r.;
- Stanowisko w sprawie polityki spójności Unii Europejskiej po 2027 r. – przyjęte przez Zarząd ZWRP 22 października 2024 r.;
- Stanowisko Zgromadzenia Ogólnego ZWRP z dnia 28 listopada 2024 r. w sprawie Polityki Spójności po 2027 r.

11. Inauguracyjne posiedzenie **Zespołu ds. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego** odbyło się w Kołobrzegu, w dniach 17-18 października 2024 r. Zespół wypracował dwie propozycje stanowisk przedstawionych następnie Konwentowi Marszałków Województw RP.

- Stanowisko w sprawie nowego brzmienia załącznika nr 32 do Kontraktu Programowego – Algorytm przeliczania środków EFRR, EFS+ oraz FST dla programów regionalnych wdrażanych w ramach Funduszy Europejskich na lata 2021-2027;
- Stanowisko w sprawie zmiany ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej w zakresie zapewnienia możliwości odwołania od ustaleń Instytucji Audytowej do sądu lub innej niezależnej instytucji.

Oba stanowiska zostały przyjęte przez Konwent Marszałków Województw RP na posiedzeniu w dniu 28 listopada 2024 r.

12. 17-18 października 2024 r. w Kołobrzegu odbyło się spotkanie Grupy roboczej ds. Europejskiego Funduszu Społecznego. Kluczowe kwestie omawiane podczas spotkania:

- przekształcenie Grupy roboczej ds. EFS w Zespół przy ZWRP – regiony wyraziły zainteresowanie formalizacją tej grupy;
- funkcjonowanie Bazy Usług Rozwojowych – regiony przedstawiły swoje doświadczenia i wyzwania związane z działalnością BUR, Operatorami oraz stosowanymi rozwiązaniami;
- w obszarze edukacji omówiono różne podejścia regionów, w tym m.in. stosowanie stawki jednostkowej dla stażu uczniowskiego, zatrudnianie nauczycieli w projektach oraz kwestie związane z edukacją włączającą;
- regiony wymieniły się doświadczeniami w zakresie rehabilitacji poza formułą Regionalnych Programów Zdrowotnych, wsparcia kadr medycznych i niemiedycznych oraz finansowania usług zdrowotnych;
- podjęto również temat włączenia społecznego, koncentrując się na preferencjach stosowanych dla podmiotów ekonomii społecznej, demarkacji z FAMI oraz wsparciu w mieszkaniach z usługami i ze wsparciem.

Omówiono również ogólne zagadnienia związane z wdrażaniem EFS+, w tym wytyczne dotyczące kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027, uproszczone metody ich rozliczania oraz monitorowanie Gwarancji dla Dzieci i Młodzieży, a także wsparcia wykazywanego w więcej niż jednym kodzie interwencji w systemie SFC.

13. Spotkania Konwentu Dyrektorów Wojewódzkich Urzędów Pracy odbyły się 30 września – 1 października oraz 4-6 grudnia 2024 r. Konwent był okazją do dzielenia się doświadczeniami w zakresie edukacji ustawicznej, godzenia ról zawodowych i rodzinnych oraz transformacji technologicznej i energetycznej. Obrady obu posiedzeń Konwentu przyczyniły się do:

- usprawnienia współpracy między WUP i instytucjami centralnymi;
- wypracowania konkretnych rozwiązań dotyczących finansowania, archiwizacji i realizacji projektów wspieranych ze środków unijnych;
- zwiększenia efektywności działań związanych z edukacją i transformacją rynku pracy w Polsce;
- promocji idei uczenia się przez całe życie oraz adaptacji do wyzwań transformacji technologicznej i społecznej.

14. W ramach Zespołu ds. mobilności rowerowej odbyły się następujące spotkania: 1-3 października 2024 r. w Szczecinie oraz gminach Moryń i Cedynia, 7 października 2024 r. posiedzenie Zespołu w Ministerstwie Infrastruktury w Warszawie, 25 listopada 2024 r. spotkanie w trybie on-line dotyczące koordynacji tras EuroVelo oraz koordynacji promocji turystyki rowerowej, 3 grudnia 2024 r. spotkanie przedstawicieli Zespołu w Polskiej Organizacji Turystycznej w Warszawie oraz spotkanie przedstawicieli Zespołu w Ministerstwie Turystyki i Sportu w Warszawie, 9 grudnia 2024 r. spotkanie w trybie on-line dotyczące opracowania wspólnego standardu zbierania danych przestrzennych.

15. Dzięki współpracy w ramach ZWRP Województwo Zachodniopomorskie może czynnie angażować się w proces legislacyjny poprzez zgłaszanie swoich uwag do projektów ustaw czy rozporządzeń. W 2024 r. spośród wszystkich projektów, które zostały przekazane do zaopiniowania, najwięcej dotyczyło spraw związanych z ochroną zdrowia, rozwojem edukacji, ochroną środowiska oraz polityką społeczną. Znacząca część projektów dotyczyła także funduszy europejskich oraz współfinansowanych z nich programów regionalnych. Ponadto przyjęte zostały stanowiska dot. przyszłości polityki spójności w związku z dynamiką i kierunkami dotyczącej jej debaty na forum unijnym. Województwo formułowało wnioski i uwagi do założeń oraz projektów Koncepcji Rozwoju Kraju i Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju, a także projektu ustawy metropolitalnej w województwie pomorskim.

- 16.** Położenie województwa jest wykorzystywane do rozwijania współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej w oparciu o paradygmat relacji transgranicznych (co determinuje współdziałanie z Meklemburgią-Pomorzem Przednim i Brandenburgią, a w mniejszym stopniu innymi regionami niemieckimi, w tym – incydentalnie – z Berlinem) i kooperacji bałtyckiej (w ramach międzyregionalnych organizacji obejmujących swoim zasięgiem obszar całego lub południowego Bałtyku). Pozostałe kierunki współpracy pozostają częściowo powiązane z głównymi lub wpisują się w działania paneuropejskie (RegHub). Zadaniem dodatkowym jest rozwijanie współpracy z regionami ukraińskimi, z którymi kontakty zacieśniły się w pierwszym roku agresji rosyjskiej na Ukrainę. Województwo pozostaje ponadto otwarte na relacje z innymi partnerami.
- 17.** Wizyta delegacji Czech Południowych w województwie zachodniopomorskim (maj 2024 r.). Wizyta samorządowców czeskich na Pomorzu Zachodnim pozwoliła na nawiązanie współpracy i kontaktów oraz wymianę dobrych praktyk w zakresie rozwoju i wzmocnienia branży turystycznej i uzdrowiskowej (Uzdrowisko Kołobrzeg oraz Uzdrowisko Świnoujście), kultury i sztuki (współpraca Muzeum Narodowego w Szczecinie z Muzeum Południowoczeskim oraz Galerią Południowoczeską), sportu i rekreacji (udział reprezentantów Województwa w Międzynarodowym Turnieju Piłki Nożnej w Czechach Południowych) oraz transferu wiedzy i know-how. Wspólne kontakty pozwoliły również na zbudowanie dobrych relacji pomiędzy Polskim Związkiem Łowieckim, oddział w Szczecinie oraz jego regionalnym odpowiednikiem – Czeskim Związkiem Łowieckim. Jako jeden z obszarów wizyty w 2024 roku regiony wskazały rozwijanie współpracy w zakresie edukacji i szkolnictwa wyższego (Politechnika Koszalińska, Politechnika Morska w Szczecinie). Koszt wydarzenia: 17 267,16 zł.
- 18.** Wizyta Króla Danii Fryderyka X na Pomorzu Zachodnim (luty 2024 r.). W ramach wizyty Króla Danii Fryderyka X na Pomorzu Zachodnim zorganizowane zostały m.in. spotkania biznesowe z przedstawicielami Pomorza Zachodniego i Danii, wizyta w fabryce Vestas oraz Kwaterze Głównej Wielonarodowego Korpusu Północ-Wschód. Efektem wizyty Króla Fryderyka X wraz z delegacją biznesową było zacieśnienie wzajemnych relacji polsko-duńskich w obszarze sektora energii oraz przyspieszenie zielonej transformacji, wiodącej do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego. Koszt wydarzenia: 29 720 zł. Podczas wizyty w Szczecinie zorganizowano również konferencję, w której udział wzięli przedstawiciele sektora energetyki wiatrowej. Podpisane zostało także Porozumienie o współpracy pomiędzy Portem Esbjerg oraz Portem Szczecin i Świnoujście. Danię i Polskę, zwłaszcza województwo zachodniopomorskie, łączą już bardzo silne więzi. Region jest ważnym ośrodkiem duńskich inwestycji i rozwoju biznesu, co znajduje swoje odzwierciedlenie w zestawieniu bezpośrednich inwestycji zagranicznych w województwie zachodniopomorskim.

- 19. PolenmARkT 2024** – w ramach Festiwalu Kultury Polskiej PolenmARkT w Greifswaldzie, którego Województwo Zachodniopomorskie było współorganizatorem, odbył się koncert szczecińskiego zespołu muzycznego Konrad Słoka i Chango dla uczestników Festiwalu. Celem tego dorocznego wydarzenia jest wzmacnianie procesu integracji pomiędzy tradycjami i kulturami narodów polskiego i niemieckiego na polsko-niemieckim pograniczu oraz kreowanie pozytywnego wizerunku województwa zachodniopomorskiego jako regionu przyjaznego dla regionów sąsiednich. Koszt wydarzenia: 5 950 zł.
- 20. Dzień Jedności Niemiec**, Schwerin 2-4 październik 2024 – przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego wzięli udział w centralnych obchodach Dnia Jedności Niemiec (przypadającego 3 października) w Schwerinie, stolicy Kraju Związkowego Meklemburgia-Pomorze Przednie. Województwo Zachodniopomorskie, region partnerski Meklemburgii-Pomorza Przedniego, zostało zaproszone przez władze regionu do udziału w wydarzeniu. Gospodarze oddali do dyspozycji regionu bezpłatnie namiot, który podczas uroczystości stanowił stoisko promocyjne Pomorza Zachodniego. Region zaprezentował się mieszkańcom miasta i regionu podczas zorganizowanego przez rząd Meklemburgii-Pomorza Przedniego festynu dla mieszkańców.
- 21.** Wizyta delegacji parlamentarzystów partii CDU z Nadrenii-Północnej Westfalii w Szczecinie w dniach 27-29 sierpnia 2024 r. Członkowie delegacji spotkali się z przedstawicielami Sejmu i Senatu RP, Prezydentem Szczecina, Ministrem Sportu i Turystyki, a także wzięli udział w debacie polsko-niemieckiej podejmującej kwestie aktualnych wyzwań w Europie, polityki bezpieczeństwa, wojny w Ukrainie, polityki energetycznej i klimatycznej, stosunków polsko-niemieckich. Z gośćmi spotkał się w Morskim Centrum Nauki im. Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego Olgierd Geblewicz. Delegacja z Niemiec oraz towarzyszący jej posłowie i senatorowie RP zwiedzili ekspozycję MCN oraz cały obiekt. Wydarzenie utrwaliło pozytywne relacje z najważniejszym sąsiadem Polski – Republiką Federalną Niemiec oraz służyło promocji województwa zachodniopomorskiego poza granicami kraju. Koszt wydarzenia: 9 440,64 zł.
- 22.** W 2024 r. w ramach współpracy wielostronnej Województwo podejmowało nowe inicjatywy projektowe w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz realizowało projekty, które już wcześniej otrzymały dofinansowanie w ramach programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 oraz Interreg Europa 2021-2027. Projekty te przyczynią się do realizacji celów Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego; wspierają wymianę doświadczeń, nowatorskich rozwiązań i budują potencjał Pomorza Zachodniego. Ponadto wspierają też realizację Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ (Cel 3 – Dobre zdrowie i jakość życia, Cel 4 – Dobra jakość edukacji, Cel 7 – czysta i dostępna energia, Cel – 11 Zrównoważone miasta i społeczności).
- Jednym z projektów flagowych Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego jest projekt (z Obszaru Tematycznego Kultura oraz z Obszaru Tematycznego Zdrowie) pn. „Sztuka na receptę w Regionie Morza Bałtyckiego” (akronim: AoP). W Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego, kultura i zdrowie zostały uznane za kluczowe obszary polityki, które należy rozwijać w celu zwiększenia dobrobytu w regionie Morza Bałtyckiego. Istnieje wyraźna potrzeba edukacji i szkoleń w celu wspierania rozwoju i przyjmowania nowych modeli pracy z ludźmi. W ramach realizacji projektu partnerzy stworzyli Program Sztuki na receptę, który ma na celu zapewnienie możliwości zaangażowania się w sztukę i aktywność twórczą oraz stworzenie bezpiecznej i wspierającej przestrzeni, aby umożliwić ludziom radzenie sobie z problemami emocjonalnymi i poprawę jakości ich życia. W 2024 r. projekt był na 2. etapie wdrażania, obejmującym przetestowanie i ocenę wspólnego programu „Sztuka na receptę” – innowacyjnego działania wspierającego jedną lub kilka grup wrażliwych społecznie. Gmina Odense oraz Województwo Zachodniopomorskie jako odbiorcy swoich działań wybrały młodzież i młodych dorosłych (w tym imigrantów). Województwo realizowało do listopada 2024 r. działanie pilotażowe, tj. cykl warsztatów dla młodzieży "Musicalowy zawrót głowy". Działanie pilotażowe ma na celu zapewnienie możliwości zaangażowania się w sztukę i aktywność twórczą młodzieży w wieku od 15 do 19 roku życia z województwa

zachodniopomorskiego oraz stworzenie bezpiecznej i wspierającej przestrzeni, aby umożliwić młodym ludziom radzenie sobie ze stanami emocjonalnymi i zapewnić poprawę jakości ich życia. W trzech cyklach warsztatów uczestniczyła młodzież z Zespołu Szkół Ponadpodstawowych w Gryfinie (I Liceum Ogólnokształcące im. Aleksandra Omięczyńskiego), Zespołu Szkół Ponadpodstawowych w Chojnie oraz Zespołu Szkół Nr 1 w Goleniowie. W listopadzie 2024 r. rozpoczął się 3. etap wdrażania projektu, obejmujący transfer doświadczeń do innych miast i regionów położonych w obszarze Morza Bałtyckiego. W ramach tego etapu Województwo zorganizowało – podczas Konferencji InnoCulture odbywającej się w Gdańsku – warsztaty „Culture X Health” oraz „Sztuka na receptę w praktyce”. Doświadczenia Województwa Zachodniopomorskiego prezentowane były również podczas międzynarodowej konferencji „Culture for Health and Wellbeing”. To wspierane przez instytucje unijne wydarzenie zostało zorganizowane przez gminę Bielsko-Biała we współpracy z Culture Action Europe i zgromadziło decydentów, pracowników służby zdrowia, pracowników socjalnych, artystów i badaczy z całej Europy, celem omówienia, w jaki sposób zaangażowanie kulturalne może przyczynić się do zdrowia fizycznego, psychicznego i społecznego. Kolejną formą promocji doświadczeń Województwa była publikacja w Biuletynie Funduszy Europejskich w Polsce pt. eFEkty wydawanym przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Na bazie współpracy z Gminą Odense w ramach projektu Sztuka na receptę przygotowano również aplikację dla nowego projektu „Sztuka na receptę w Ukrainie – ArtWell Net”, który jest w trakcie oceny i będzie finansowany w ramach wsparcia z Instytutu Szwedzkiego. Województwo dzieliło się dotychczas doświadczeniem z grupą wójtów i burmistrzów z Obwodów Charkowskiego, Zaporoskiego oraz Chersońskiego. Rozmowy dotyczyły przede wszystkim zagadnień i pojęć związanych z zarządzaniem środkami unijnymi oraz mechanizmami finansowania rozwoju z wykorzystaniem środków finansowych Unii Europejskiej na Pomorzu Zachodnim. Współpraca z miastem Kołomyja położonym w zachodniej Ukrainie, ma dotyczyć współpracy sektora kultury i zdrowia na rzecz zdrowia lokalnej społeczności. Gmina Odense zaproponowała również Województwu współpracę pomiędzy bibliotekami w zakresie zastosowania metody wspólnego czytania;

- Województwo wspierało również regionalnych interesariuszy w wnioskowaniu o środki unijne, między innymi Północną Izbę Gospodarczą w Szczecinie, w ramach projektu „Better Blue” (Zwiększenie zaangażowania społeczności w kształtowaniu lokalnej i regionalnej polityki na rzecz zrównoważonego stylu życia w regionach nadmorskich). Głównym celem projektu było zwiększenie zaangażowania społeczności w kształtowaniu i rozwój regionalnych oraz lokalnych polityk na rzecz zrównoważonego stylu życia w regionach przybrzeżnych i peryferyjnych, w celu zapewnienia stabilnych warunków dla zmniejszenia i zapobiegania ryzyka związanego ze szkodliwymi skutkami zmian klimatu. Projekt ostatecznie otrzymał finansowanie w ramach programu Interreg Europa 2021-2027;
- Kolejny projekt przygotowywany we współpracy z regionalnymi interesariuszami dotyczył konwersji odpadów organicznych w biometan jako substytut paliw kopalnych i wykorzystanie pozostałości fermentacyjnych do wychwytywania dwutlenku węgla. Podstawowym zamierzeniem projektu "OrgWaste2Fuel" jest przejście na zielone paliwa poprzez rozwój lokalnej gospodarki o obiegu zamkniętym z ekologicznym wykorzystaniem pozostałości organicznych z technologią biogazu – studium wykonalności dla regionu Meklemburgii-Pomorza Przedniego i Pomorza Zachodniego. Głównym celem projektu jest ocena potencjału partnerskich regionów w zakresie produkcji paliwa dla transportu z lub bez sieci elektrycznej i gazowej z wykorzystaniem odpadów organicznych, np. odpadów rybnych jako paszy dla zwierząt oraz określenie wydajnej technologii instalacji na tej podstawie. Projekt otrzymał dofinansowanie w ramach programu Interreg VI A Meklemburgia-Pomorze Przednie/Brandenburgia – Polska 2021-2027 i będzie realizowany od 2025 r.;

W 2024 r. Województwo zorganizowało dwa spotkania Zespołu Koordynatorów ds. Europejskich Funduszy Zewnętrznych Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej. Programy międzynarodowe są

jednym z głównych narzędzi finansowych europejskiej polityki spójności oraz polityk sektorowych UE, których celem jest m.in. zmniejszenie dysproporcji w rozwoju europejskich regionów. Ze względu na istotę i złożoność działań związanych z funduszami zewnętrznymi oraz z uwagi na zaangażowanie pracowników urzędów marszałkowskich (bądź pracowników jednostek im podlegających), zauważona została potrzeba wspólnych działań i wymiany informacji pomiędzy polskimi regionami. W celu wyznaczania kolejnych etapów współpracy w ramach Zespołu Koordynatorów ds. Europejskich Funduszy Zewnętrznych Związku Województw RP zaproponowano następujące działania: utworzenie listy projektów, które osiągnęły wyjątkowe w skali lokalnej/regionalnej/krajowej/międzynarodowej rezultaty i mogą być transferowalne do innych regionów; przygotowanie stanowiska marszałków dotyczącego przyszłości EWT; prezentacja wybranych projektów w ramach spotkań Związku Województw RP; organizację spotkań umożliwiających wymianę doświadczeń pomiędzy różnymi interesariuszami; utworzenie międzyregionalnego kalendarza wydarzeń, na których mogą być prezentowane rezultaty projektów z różnych dziedzin; utworzenie międzyregionalnej bazy dobrych praktyk; zapoczątkowanie wymiany doświadczeń dotyczącej przekształcenia euroregionów w Europejskie Ugrupowania Współpracy Terytorialnej; zorganizowanie w ramach Dorocznego Forum Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego panelu dotyczącego problemów regionów przygranicznych.

- 23. Współorganizacja 16 Baltic Business Forum (BBF).** Województwo Zachodniopomorskie udzieliło wsparcia finansowego i zapewniło udział swoich przedstawicieli na 16 BBF, stanowiącym miejsce spotkań przedstawicieli świata biznesu, administracji i polityki z państw Europy Środkowo-Wschodniej i Wschodniej oraz Bliskiego Wschodu (Turcji). 16 BBF zostało poświęcone geopolitycznym i gospodarczym wyzwaniom w regionie ABC, tj. wojnie w Ukrainie, bezpieczeństwu energetycznemu, szansom w kryzysie, tj. budowaniu regionalnego łańcucha dostaw, znaczeniu regionalnej współpracy gospodarczej, kooperacji transgranicznej i eksportowi oraz problemom samorządowym, tj. partnerstwom międzynarodowym miast, gmin i regionów dla rozwoju eksportu i biznesu, turystyce przyjazdowej (od lokalnej oferty do globalnej promocji) oraz tworzeniu potencjału eksportowego regionu. Kwota finansowania: 40 000 zł.

24. Biuro Regionalne w Brukseli (BRWZ) uczestniczyło w wydarzeniach promocyjnych Pomorza Zachodniego w ramach **Polish Day in Bruxelles 2024** – prowadzona była m.in. degustacja produktów regionalnych i promocja tras rowerowych. Stoisko Województwa odwiedziło około 10 000 os.
25. Po raz kolejny BRWZ uczestniczyło w organizacji Finału Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy w Brukseli. Efekt: 900 uczestników, 20 postów w mediach społecznościowych z odniesieniem do Pomorza Zachodniego, o łącznych zasięgach 73,5 tysięcy.
26. Pozostałe działania BRWZ to:
- wsparcie samorządowców i beneficjentów i wydziałów w organizacji wizyt studyjnych, w tym m.in.: organizacja pobytu dla finalistów konkursu Sekretariatu ds. Młodzieży, wsparcie wizyty samorządowców, pracowników ZAZ Goleniów oraz przedsiębiorców z Polski Wschodniej;
 - prezentacja walorów kulinarnych Pomorza Zachodniego podczas wydarzenia „30 rocznica powstania Europejskiego Komitetu Regionów”, 20 listopada 2024 r. w siedzibie Komiteteu;
 - współpraca z Przedstawicielstwem Komisji Europejskiej w Polsce przy wydaniu komiksu „Paneuropa” poświęconego 20-stej rocznicy wejścia Polski do UE. Organizacja konkursu i warsztatów komiksowych oraz konferencji prasowej w MCN;
 - organizacja 3 szkoleń z kompetencji miękkich (21 osób) i prelekcji w 75 rocznicę szczecińskiego zjazdu literatów (24 os.);
 - stałe przekazywanie informacji i współpraca z JST i wydziałami Urzędu Marszałkowskiego dot. poszukiwania partnerów, informacji o szkoleniach i konferencjach oraz możliwościach finansowania projektów z dostępnych źródeł;
 - nawiązanie współpracy z instytucjami, w tym Biurem Promocji Nauki "PolSCA". Polskiej Akademii Nauk w Brukseli, i Zagranicznym Ośrodkiem POT oraz RCIT Szczecin w celu wymiany informacji;
 - atala współpraca z biurami regionalnymi innych regionów z Polski i innych krajów UE, instytucjami międzynarodowymi i placówkami dyplomatycznymi: NATO, Stałym Przedstawicielstwem RP przy UE, Ambasadą RP w Królestwie Belgii;
 - zaangażowanie w działania polonijnych stowarzyszeń i polskich szkół.
27. Rozwój współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej **młodzieży** realizowano poprzez:
- Baltic Sea States Sub-regional Co-operation (BSSSC) – udział młodzieży z Młodzieżowego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w pracach młodzieży zaangażowanej przy organizacji współpracy regionów Morza Bałtyckiego uczestniczących w BSSSC – Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego pełni funkcję koordynatora grupy młodzieży wyłonionej z radnych MSWZ w ramach BSSSC. To grupa młodzieży, która ma głos doradczy oraz opiniotwórczy dla władz regionów skupionych w ramach BSSSC. W roku 2024 Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego wraz z innymi regionami partnerskimi w ramach BSSSC złożył projekt do programu Erasmus+ dotyczący spotkania i warsztatów dla młodzieży zaangażowanej w ramach BSSSC, projekt otrzymał dofinansowanie, a spotkanie odbędzie się w kwietniu 2025 roku.

- 28. Europejski Dzień Języków i Dzień Demokracji** – obchodzony rokrocznie Europejski Dzień Języków i Dzień Demokracji. W dniu 26 września 2024 r. odbyła się konferencja na Zamku Książąt Pomorskich na temat wielojęzyczności, dla młodzieży ze szkół ponadpodstawowych. W konferencji udział wzięła ponad setka młodych ludzi, uczniów Społecznej Szkoły Podstawowej STO im. Noblistów Polskich w Szczecinie, Zespołu Szkół nr 1 im. Bolesława Krzywoustego w Choszczynie, XIII Liceum Ogólnokształcącego w Szczecinie oraz XVIII Liceum Ogólnokształcącego w Szczecinie. Uczestnicy podczas warsztatów odbywających się w ramach konferencji podzielili się swoimi pomysłami i opiniami.
- 29. Tematyka UE w szkołach** – w ramach współpracy ze szkołami na terenie województwa zachodniopomorskiego konsultantki EUROPE DIRECT Szczecin zorganizowały oraz przeprowadziły 23 eurolekcji. Kilka eurolekcji zostało połączonych z innymi warsztatami, z możliwością zwiedzania Centrum Symulacji Medycznej lub odbyły się na Sali Symulacji Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego.
- 30. Metrex – Europejska Sieć Regionów i Obszarów Metropolitalnych** – realizacja zadań wynikających z członkostwa Województwa w organizacji, w tym promocja polityki samorządu województwa oraz dostęp do informacji nt. najnowszych trendów i priorytetów polityki przestrzennej UE. Udział w zdalnej grupie roboczej dotyczącej mappingu regionów-członków Sieci (grupa pod przewodnictwem Regionu Holandii Południowej, Zuid-Holland ma na celu opracowanie map GIS prezentujących interakcje i charakterystyki ponad 50 regionów członkowskich) oraz udział w zdalnej grupie roboczej dotyczącej rozwoju mieszkalnictwa społecznego (udział przedstawicieli Województwa Zachodniopomorskiego, gminy Szczecin i Stargard oraz Uniwersytetu Szczecińskiego).
- 31. Działania na rzecz budowy systemu monitorowania zmian zachodzących na obszarze Transgranicznego Regionu Metropolitalnego Szczecina** mających wpływ na obszar całego województwa z wykorzystaniem planowanych do wdrożenia funkcjonalności systemu RIIP WZ (np. ocena skutków inwestycji w pasie przygranicznym i ich wpływ na mobilność i rozwój rynku pracy), podpisanie deklaracji woli wsparcia projektu w ramach programu „Transgraniczna synergia planowania przestrzennego i gospodarki wodnej w dorzeczu Odry” (16 lipca 2024 r.) oraz prezentacja wniosków z monitoringu Transgranicznego Regionu Metropolitalnego Szczecina podczas europejskiej konferencji BordersForum (1-2 grudnia 2024 r.). Podjęcie współpracy z Biurem Geodezji UMWZ w celu ujęcia w rozbudowie systemu RIIP WZ modułu do publikacji danych opisujących powiązania i przepływy na obszarze TRMS. Uczestnictwo w Europejskiej Sieci Monitoringu Transgranicznego.
- 32. RBGPWZ w Szczecinie jako uczestnik Komitetu ds. Gospodarki Przestrzennej Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej** brało czynny udział m.in. w posiedzeniach Grupy Roboczej zajmującej się implementacją zapisów „Wspólnej koncepcji przyszłości 2030 dla polsko-niemieckiego obszaru powiązań” (WKP). W 2024 r. Biuro brało udział w posiedzeniach Komitetu we Frankfurcie nad Odrą (7 marca 2024 r.), w XXXIV posiedzeniu Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej (Szczecin, 4-5 grudnia 2024 r.) oraz uczestniczyło w przygotowaniu i złożeniu wniosku o wsparcie prac analitycznych związanych aktualizacją WKP do Komisji Europejskiej.

Cel III – Zapewnienie realizacji wysokiej jakości zadań samorządu województwa

Samorząd terytorialny pełni służebną rolę względem mieszkańców i całej wspólnoty samorządowej. Spoczywa na nim szczególna odpowiedzialność za przenoszenie impulsów rozwojowych z poziomu kraju na wymiar lokalny oraz dynamizowanie działań w wielu obszarach. Wymaga to odpowiednich rozwiązań organizacyjnych, sprawnych narzędzi, a także podążania za trendami i wyzwaniem ujawniającymi się w toku bieżącej działalności organów administracji samorządowej.

Cel kierunkowy 3.1 Rozwój zasobów ludzkich samorządu województwa

W ramach Polityki samorządowej prowadzone są działania zapewniające odpowiednie zasoby ludzkie niezbędne do realizacji wszystkich wyznaczonych samorządowi zadań. W celu prawidłowego funkcjonowania i organizacji pracy Urzędu Marszałkowskiego, a także jednostek podległych, niezbędne jest

zapewnienie odpowiednich zasobów ludzkich. Realizacja tego celu możliwa jest przede wszystkim poprzez zapewnienie właściwego poziomu zatrudnienia kadry wyposażonej w kompleksową wiedzę i umiejętności. Zadaniem Wydziału Organizacji i Rozwoju Zasobów Ludzkich jest pozyskiwanie nowych pracowników oraz wsparcie możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych kadry Urzędu Marszałkowskiego. W tym celu w 2024 roku wypłacono około 150 dofinansowań opłat poniesionych przez pracowników na sfinansowanie studiów oraz kursów doszkalających, dodatkowo pracownicy brali udział w ponad 300 szkoleniach zewnętrznych, a Wydział, realizując ustawowy obowiązek, zorganizował także szkolenia BHP dla 130 pracowników (wszyscy pracownicy, których w 2024 roku obejmował obowiązek odbycia przeszkolenia), a prawie 390 pracowników przeszło badania z zakresu medycyny pracy.

Cel kierunkowy 3.2 Zapewnienie zasobów materialnych dla sprawnej realizacji działań samorządu województwa

Samorząd województwa dokłada starań, aby prowadzić oszczędne, zrównoważone i efektywne zarządzanie środkami i zasobami znajdującymi się w jego dyspozycji. Polega to na optymalizacji ponoszonych wydatków, na racjonalnym wykorzystaniu infrastruktury oraz zapewnieniu jej najwyższej jakości. Jest to także niezbędne dla utrzymania wysokich standardów w relacjach z partnerami zewnętrznymi z kraju i świata. Utrzymywanie wysokich kompetencji samorządu oznacza konieczność zapewnienia odpowiednich warunków, infrastruktury, zasobów materialnych, usług pomocniczych dla prawidłowej realizacji zadań województw, w szczególności związanych bezpośrednio ze świadczeniem usług publicznych. Cel ten realizowany jest poprzez realizację zadań:

1. Bieżące funkcjonowanie i organizacja pracy Urzędu – wydatki poniesiono m.in. na: opłaty za media w siedzibach UMWZ, zakup mebli, materiałów biurowych i tonerów, przeglądy techniczne i naprawy w siedzibach UMWZ oraz pojazdów służbowych, zakup środków czystości, artykułów spożywczych, delegacje krajowe, wypłatę wynagrodzeń z tytułu umów zleceń (kwota: 6 1464 941 zł).
2. Wieloletnie umowy zapewniające ciągłość działania urzędu – przedsięwzięcie obejmuje umowy wieloletnie, czyli takie, które wykraczają poza rok budżetowy (trwają dłużej niż 12 miesięcy lub realizowane są na przełomie lat budżetowych). Zapewniają one stabilne funkcjonowanie instytucji, umożliwiając rozłożenie w czasie postępowań na wyłonienie wykonawcy, tak by nie kumulowały się one na koniec roku. Zadanie obejmuje umowy na usługi: sprzątania, ochrony i dozoru siedzib, poligraficzne, pocztowe, ogłoszenia prasowe, prawnicze, konserwację i serwis urządzeń łączności, usługi transportowe, cateringowe, ubezpieczenie mienia i odpowiedzialności cywilnej, zakup etyliny i oleju napędowego, opłaty z tytułu usług telekomunikacyjnych telefonii komórkowej i stacjonarnej oraz zakup usług dostępu do sieci Internet. W związku z ustaleniem metodologii podziału kosztów w skonsolidowanej siedzibie UMWZ, od września 2023 r. rozpoczęto procedurę refundacji poniesionych przez Wydział Administracyjny wydatków przez dysponentów posiadających możliwości formalno-prawne współfinansowania wydatków na utrzymanie Urzędu (m.in. WZS, WWRPO, WWDŚRPO, WPROW, ROPS, GM). Dzięki temu koszty utrzymania siedzib mogły zostać w części rozliczone ze środków UE (kwota 6 125 244 zł).
3. Zrealizowano zakupy inwestycyjne:
 - pn.: „Dostawa trzech samochodów elektrycznych dla UMWZ”. Województwo Zachodniopomorskie, kontynuując działania na rzecz ograniczenia emisji spalin i modernizacji floty pojazdów służbowych, zakupiło trzy nowe samochody elektryczne, które będą wykorzystywane do realizacji zadań Urzędu Marszałkowskiego. Koszt zakupu, wynoszący 546 858,00 zł, został w 100% sfinansowany ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie. Nowe pojazdy to samochody marki KIA, model EV3. Zastosowany akumulator o pojemności 81,4 kWh pozwala na osiągnięcie maksymalnego zasięgu do 772 km na jednym ładowaniu. Tak znaczny zasięg umożliwi ich wykorzystywanie w codziennej pracy Urzędu równie efektywnie, jak dotychczas pojazdów spalinowych. Spodziewanym efektem ekologicznym zakupu aut elektrycznych oraz wycofania z eksploatacji części pojazdów o napędzie klasycznym, będzie zmniejszenie emisji do atmosfery

rocznie ponad 3,2 tony dwutlenku węgla i innych zanieczyszczeń, w tym groźnych dla zdrowia pyłów zawieszonych. Zgodnie z wymaganiami ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych, jednostki samorządu terytorialnego zobowiązane są do zapewnienia udziału pojazdów elektrycznych we flocie użytkowanych pojazdów na poziomie co najmniej 22%. Dzięki zakupowi trzech nowych samochodów o napędzie elektrycznym oraz planowanym dalszym zakupom pojazdów niskoemisyjnych i wycofaniu z eksploatacji niektórych aut spalinowych, wskaźnik ten zostanie osiągnięty do końca 2025 r.;

- Zakup szorowarki akumulatorowej – zakup zrealizowany został w celu umożliwienia samodzielnego wykonania prostych prac doczyszczających związanych z bieżącym utrzymaniem stanu garażu podziemnego.
- 4. Utrzymywanie wysokiej jakości zasobów technicznych i zapewnienia bezpieczeństwa cyfrowego usług publicznych jest warunkiem koniecznym dla zapewnienia sprawności i efektywności działań podejmowanych przez Województwo. Na ten cel przeznaczono środki w wysokości 2 562 684,50 zł.
- 5. Prowadzono działania na rzecz zwiększenia cyberbezpieczeństwa administracji samorządowej. Realizowano projekt o wartości 850 000,00 zł pt. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa informacji w UMWZ, finansowany przez Unię Europejską w ramach programu FERC 2021-2027, będący odpowiedzią na stale rosnące zagrożenia w cyberprzestrzeni i niebezpieczeństwa grożące ochronie informacji.
- 6. Prowadzono dalsze działania na rzecz transformacji cyfrowej UMWZ poprzez wdrożenie pakietu Microsoft 365, MS Teams i rozwiązań chmurowych.
- 7. Administrowanie i zarządzanie nieruchomościami użytkowymi należącymi do zasobu Województwa – wydatkowano: 1 898 006 zł. Utrzymanie czystości i porządku, usługi komunalne, ochrona obiektów, prace konserwatorskie i naprawy, opłaty za: media, podatek od nieruchomości, ubezpieczenie.
- 8. Administrowanie i zarządzanie nieruchomościami mieszkalnymi należącymi do zasobu Województwa – wydatkowano: 111 908 zł. Utrzymanie czystości i porządku, usługi komunalne, ochrona obiektów, prace konserwatorskie i naprawy, opłaty za: media, podatek od nieruchomości, ubezpieczenie nieruchomości mieszkalnych.
- 9. Obrót i regulacja stanu prawnego nieruchomości należących do zasobu Województwa – wydatkowano: 116 611 zł. Opłaty wieczysto – księgowe związane z regulowaniem stanu prawnego nieruchomości, koszty wykonania wypisów z rejestru gruntów i wyrysów z mapy ewidencyjnej oraz opłaty za sporządzenie kopii dokumentów z operatu ewidencji gruntów i budynków.
- 10. Działania zmierzające do zmniejszenia zaległości wobec Województwa oraz do odzyskania nieruchomości i lokali zajmowanych bez tytułu prawnego – wydatkowano: 600 zł. Koszty sądowe w związku z postępowaniem w sprawie zadłużenia użytkownika lokali użytkowych – garaży w Koszalinie przy ul. M. Cassino oraz w sprawie zadłużenia byłego dzierżawcy nieruchomości położonej w Darłowie przy ul. Rybackiej 6.
- 11. Modernizacja i adaptacja budynku przy ul. Żołnierskiej 55 w Szczecinie wraz z zagospodarowaniem terenu na potrzeby RCUS – w 2024 r. nie wydatkowano żadnych środków. W dniu 22 października 2024 r. podpisano umowę na prace projektowe. Inwestycja polega na remoncie, modernizacji i adaptacji budynku przy ul. Żołnierskiej 55 w Szczecinie na potrzeby Urzędu Marszałkowskiego – w szczególności dla Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej i Wydziału Współpracy Społecznej.
- 12. Modernizacja pomieszczeń w budynku przy ul. Wyzwolenia 105 w Szczecinie z przeznaczeniem na siedzibę Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie – w 2024 r. nie wydatkowano żadnych środków. Pod koniec 2024 r. rozpoczęto procedurę wyłonienia wykonawcy. Inwestycja polega na pracach związanych z przystosowaniem pomieszczeń na II i III piętrze budynku dla potrzeb Biura Dokumentacji Zabytków oraz na odświeżeniu części wspólnych wraz z montażem instalacji detekcji dymu.

13. Bieżąca działalność Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego – kwota 3 250 822 zł. W roku 2024 uruchomiono działalność Ośrodka Edukacji Przyrodniczej Szmaragd w obiekcie objętym w roku poprzednim przez ZPKWZ. Utrzymanie obiektu we właściwym stanie stanowi istotny element działalności jednostki, szczególnie wobec jego recepcyjnego charakteru (zajęcia edukacyjne, noclegi, działalność gastronomiczna w części obiektu).
14. W zakresie zapewniania zasobów materialnych dla sprawnej realizacji Polityki samorządowej Województwo Zachodniopomorskie w latach 2023-2024 dokonało dokapitalizowania spółki „Wodociągi Zachodniopomorskie” Sp. z o.o. na łączną kwotę 3 999 095,48 zł. Pozyskane w ramach podwyższenia kapitału zakładowego środki finansowe pozwoliły Spółce na pełne sfinansowanie i realizację inwestycji pn. „Modernizacja stacji uzdatniania wody w m. Lipnik, gm. Stargard”.

Cel kierunkowy 3.3 Zapewnienie wysokiej jakości i efektywności wdrażania programów finansowanych ze środków UE

Samorząd województwa z najwyższą troską gospodaruje środkami polityki spójności oraz innych mechanizmów finansowych Unii Europejskiej w zakresie mu powierzonym. Do jego kompetencji należy zapewnienie funkcjonowania i finansowanie instytucjonalnego systemu wdrażania (instytucje pośredniczące, komitet monitorujący), prowadzenie procesu ewaluacji oraz informacji i promocji. Realizowane standardy i procedury pozwalają sprostać wymaganiom dotyczącym programowania, wydatkowania i kontroli wdrażania programów i projektów, a także ewaluacji ich efektów. Tym samym samorząd zapewnia realne i rzetelne wsparcie szerokiemu gronu interesariuszy, a także stoi na straży płynnego przebiegu pozyskiwania i inwestowania środków wpływających na realną zmianę poziomu życia mieszkańców regionu.

1. Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. merytoryczna realizacja wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 (wraz z okresem kwalifikowalności wydatków) zakończyła się w roku 2023. Oznacza to, że postęp realizacji Programu wykazany w poprzednim Raporcie o Stanie Województwa generalnie nie zmienił się. W roku 2024 miały miejsce jedynie czynności związane z weryfikacją i rozliczaniem zakończonych projektów (w wyniku czego m.in. rozwiązano 9 umów o dofinansowanie) oraz certyfikacją wydatków do Komisji Europejskiej. Ponadto, wykorzystując możliwości stworzone w wyniku Rozporządzenia Parlamentu i Rady (UE) nr 2024/795 (tzw. rozporządzenie STEP), Zarząd Województwa 5 lipca 2024 r. postanowił o przesunięciu terminu złożenia:
 - końcowego wniosku o płatność okresową nie później niż do 31 lipca 2025 r.;
 - dokumentów zamknięcia dla Programu, w tym końcowego sprawozdania z realizacji Programu, w terminie do 15 lutego 2026 r.;
 - podstawową przesłanką do podjęcia tej decyzji było stworzenie dodatkowych możliwości osiągnięcia zakładanych wskaźników rezultatu w projektach opartych o tzw. dotację warunkową dotyczących infrastruktury B+R oraz terenów inwestycyjnych.
2. W roku 2024, będącym drugim rokiem realizacji, programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027:
 - odbyło się 6 posiedzeń Komitetu Monitorującego Program;
 - rozbudowywano Szczegółowy Opis Priorytetów Programu (7 wersji, wersja obowiązująca na koniec 2024 r.:13.0);
 - ogłoszono 48 naborów (31 konkurencyjnych/17 niekonkurencyjnych) o łącznym budżecie 1 147 mln zł, z czego 34 zakończono (23 konkurencyjne/11 niekonkurencyjnych);
 - złożono 642 wnioski o dofinansowanie na kwotę 2 200 mln zł;
 - podpisano 293 umowy o dofinansowanie na łączną kwotę 906 mln zł środków UE, tj. zakontraktowano 12,6% alokacji środków UE w Programie;

- złożono wnioski o płatność na kwotę dofinansowania środkami UE wynoszącą 207 mln zł.
- Od uruchomienia Programu do końca roku 2024:
- ogłoszono 95 naborów (43 konkurencyjne/ 52 niekonkurencyjne) o łącznym budżecie 5 095 mln zł, z czego zakończono 61 (26 konkurencyjnych/25 niekonkurencyjnych);
 - złożono 959 wniosków o dofinansowanie na kwotę 4 331 mln zł;
 - podpisano 329 umów o dofinansowanie na kwotę 1 965 mln zł środków UE, tj. zakontraktowano 27% alokacji środków UE w Programie;
 - złożono wnioski o płatność, w których kwota dofinansowania środkami UE wyniosła 222 mln zł.

Tabela 37. Postęp realizacji Programu FEPZ 2021-2027 według obszarów polityk rozwojowych

Obszar	Liczba ogłoszonych naborów*		Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie	Podpisane umowy o dofinansowanie		
				liczba	wartość dofinansowania UE	
	ogółem	niekonkurencyjnych			w mln zł	jako udział w alokacji na obszar w %
Edukacja	11	4	202	71	142,6	26,1%
Gospodarka	12	7	247	50	473,3	64,8%
Kultura	1	1	4	2	19,9	4,3%
Ochrona środowiska	34	19	183	64	595,3	38,3%
Rynek pracy	10	6	79	65	272,5	48,1%
Samorząd	6	6	16	13	97,4	25,0%
Spójność społeczna	26	17	137	60	250,3	29,3%
Transport	5	5	5	2	90,1	7,2%
Turystyka	2	2	7	2	23,5	4,8%
Zdrowie	3	0	79	0	0,0	0,0%

Źródło: Opracowanie własne UMWZ na podstawie danych z systemu teleinformatycznego CST2021

* Dane dot. liczby naborów nie uwzględniają dwóch naborów w Priorytecie 7 (tj. obejmujących wsparcie ZIT i IIT), w których mogą zostać zgłoszone projekty z różnych obszarów.

- 3.** W 2024 w Wydziale PROW prowadzono działania zapewniające efektywne wdrażanie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 oraz programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) w zakresie między innymi:

- przygotowania i opracowania dokumentacji niezbędnej do właściwej realizacji powierzonych zadań;
- przyjmowania i oceny merytorycznej wniosków o dofinansowanie i wniosków o płatność w ramach wdrażanych działań;
- zawierania umów o dofinansowanie;
- gromadzenia i opracowywania danych niezbędnych do właściwego monitorowania programu;
- sporządzania sprawozdań z realizacji wdrażanych programów;
- działań informacyjno-promocyjnych dotyczących wdrażanych działań;
- realizacji Planu operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w zakresie operacji własnych oraz operacji wybranych do realizacji partnerów KSOW.

Realizacja Programu w poszczególnych obszarach polityk rozwojowych województwa (od uruchomienia Programu do końca 2024 r.) została zilustrowana poniżej:

- 4.** W roku 2024 w ramach Pomocy Technicznej Programu Operacyjnego "Rybnictwo i Morze" 2014-2020 prowadzone były jedynie działania związane z rozliczaniem umów zawartych w poprzednich latach (od grudnia 2023 r. nie zawierano nowych umów o dofinansowanie). Środki wskazane w budżecie na rok 2024 dotyczą pomocy technicznej Biura ds. wdrażania PO RYBY 2014-2020. W roku 2024 Biuro

wykonywało wyłącznie zadania związane z kontrolą zrealizowanych operacji w okresie wiązania z celem oraz zajmowało się rozliczaniem wniosków o płatność końcową. Nie wypracowano nowych wskaźników produktu oraz rezultatu.

5. W 2024 r. Regionalny Punkt Kontaktowy INTERREG VIA Meklemburgia-Pomorze Przednie/ Brandenburgia/ Polska przeprowadził 16 spotkań informacyjnych. Dokonał również prezentacji zasad Programu podczas następujących wydarzeń: webinarów dla jednostek samorządu terytorialnego (w zakresie współpracy z GPI i Narodowym Instytutem Samorządu Terytorialnego), spotkania w Morskim Centrum Nauki, podczas II Seminarium Naukowo-Branżowego pod hasłem „Wyzwania rozwoju turystyki w województwie zachodniopomorskim. Przyroda – bonus czy bariera?”, Polsko-Niemieckich Dni Turystyki Rowerowej w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, V Zachodniopomorskiej Konferencji Rybackiej w Barzkowicach „Turystyka, ochrona środowiska i rybactwo”, a także w polsko-niemieckiej strefie Pikniku nad Odrą i RCIITT podczas konferencji Biotechnologia Przyszłości: Ścieżki rozwoju z Horyzontem Europa. Wartość środków finansowych zaangażowanych (poniesione wydatki) w realizację opisanych działań dla zadań wieloletnich wyniosła 204 359,80 zł.

Cel kierunkowy 3.4 Wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa na terenie województwa zachodniopomorskiego

Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców i wszystkich podmiotów oraz instytucji działających na terenie województwa to podstawowa potrzeba i warunek rozwoju regionu. Obecnie nabiera ono szczególnego znaczenia, a odpowiednie rozwiązania i skuteczność w ich wdrażaniu przesądzać będzie o zdolności do zachowania efektów i dynamiki dokonującego się postępu. Poprzez sprawne mechanizmy koordynacyjne oraz udział we współdziałaniu służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo wewnętrzne i zewnętrzne kraju, samorząd województwa prowadzi profilaktykę bezpieczeństwa publicznego oraz działania na rzecz obronności państwa przyczyniając się do minimalizowania zagrożeń wynikających zarówno z przyczyn naturalnych (w tym klęsk żywiołowych), jak i z potencjalnych działań wojennych, przestępstw czy aktów terrorystycznych. Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa ma miejsce także poprzez przenoszenie ustaleń w zakresie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego do aktów planistycznych na szczebel gminny (infrastruktury obronności państwa, infrastruktury technicznej, dostaw energii, ruchu drogowego itp.).

Inne działania realizowane przez samorząd województwa w tym zakresie, to m.in.:

1. Przyznanie dotacji dla Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie na realizację programów profilaktycznych oraz edukacyjnych z zakresu bezpieczeństwa publicznego pn. "Bystry Przedszkolak" "Roztropny Senior", kampanie edukacyjno-informacyjną „Zdemaskuj Strach” oraz szkolenie specjalistyczne Samodzielnego Pododdziału Antyterrorystycznego Policji.
2. Przyznanie dotacji na realizację przedsięwzięć z zakresu poprawy bezpieczeństwa na wodach województwa zachodniopomorskiego dla:
 - **Środkowopomorskiego Regionalnego Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego w Koszalinie** na zadanie „Bezpieczny wypoczynek ze Środkowopomorskim Regionalnym Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym w Koszalinie na obszarach wodnych województwa zachodniopomorskiego w 2023 r.” (40 000 zł);
 - **Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego Województwa Zachodniopomorskiego** w Szczecinie na realizację zadania "Zapewnienie bezpieczeństwa na obszarach wodnych Województwa Zachodniopomorskiego" (200 000 zł);
 - **Jednostki Ratownictwa Wodnego Choszczno** na realizację zadania "Poprawa bezpieczeństwa osób korzystających z akwenów wodnych w województwie zachodniopomorskim" (10 000 zł);
 - **Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego Województwa Zachodniopomorskiego** w Szczecinie na realizację zadania „Sprzęt łączności do działań ratowniczych” (10 000 zł).

3. Przyznanie dotacji Związkowi Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej na realizację zadania „I Sejmik Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych Województwa Zachodniopomorskiego” (50 000 zł).
4. Przyznanie dotacji Ochotniczej Straży Pożarnej „Gryf” w Szczecinie na realizację zadania „Metropolitalne Manewry Ratownicze pt. „Żagle 24” (50 000 zł).
5. Przyznanie dotacji Ochotniczej Straży Pożarnej „Gryf” w Szczecinie na realizację zadania „Szlakiem berlińskich służb ratowniczych” (10 000 zł).
6. Przyznanie dotacji **Zachodniopomorskiemu Oddziałowi Okręgowemu Polskiego Czerwonego Krzyża w Szczecinie** na realizację zadania „XXX Okręgowe Mistrzostwa Pierwszej Pomocy Polskiego Czerwonego Krzyża” (30 000 zł).
7. Przyznanie dotacji **Ochotniczej Straży Pożarnej w Trzcińsku-Zdroju** na realizację zadania „Podniesienie poziomu bezpieczeństwa na obszarze Województwa Zachodniopomorskiego organizację manewrów dla wodnych służb ratowniczych z powiatu Myśliborskiego, Gryfińskiego i Pyrzyckiego” (10 000 zł).
8. Przyznanie dotacji **Związkowi Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie** na realizację zadania „Kurs wychowawca wypoczynku MDP” (10 000 zł).
9. Przyznanie dotacji **Stowarzyszeniu na rzecz wspierania Ratownictwa Województwa Zachodniopomorskiego w Koszalinie** na realizację zadania „Poprawa bezpieczeństwa i ratownictwa na terenie Województwa Zachodniopomorskiego poprzez doskonalenie umiejętności oraz technik ratowniczych” (10 000 zł).
10. Przyznanie dotacji **Związkowi Wędkarskiemu w Koszalinie**, na realizację zadania "Zakup i montaż nad zbiornikiem wodnym „Wodna Dolina” w Koszalinie 28 podestów wędkarskich dla osób z niepełnosprawnych z systemem umożliwiającym montaż barierek bezpieczeństwa” (10 000 zł).
11. Przyznanie dotacji **OSP „Tryton”** w Kołobrzegu na realizację zadania „Poprawa bezpieczeństwa na wodach morskich i śródlądowych Województwa Zachodniopomorskiego poprzez podniesienie kwalifikacji ratowników Portowej Ochotniczej Straży Pożarnej „TRYTON” (10 000 zł).
12. Przyznanie dotacji **OSP Wołczkowo** na realizację zadania „Teoretyczne i praktyczne techniki medyczne w poszukiwaniach terenowych. Szkolenie dla ratowników GPR OSP Wołczkowo” (10 000 zł).
13. Przyznanie dotacji **OSP Chojna** na realizację zadania „Międzynarodowe Manewry Strażackie Chojna 2024” (10 000 zł).
14. Przyznanie dotacji **OSP w Trzebieży** na realizację zadania „Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców Województwa Zachodniopomorskiego (oraz osób przebywających na obszarze województwa) poprzez podniesienie kwalifikacji ratowników Ochotniczych Straży Pożarnych” (10 000 zł).
15. Przyznanie dotacji **OSP w Grzmiącej** na realizację zadania „Wspinaczka na szczyty ratunku” (10 000 zł).
16. Przyznanie dotacji **OSP w Przelewicach** na realizację zadania „Szkolenie dzieci i młodzieży i animatorów dziecięcych i młodzieżowych drużyn pożarniczych na bazie infrastruktury regionalnego centrum szkoleniowego OSP” (10 000 zł).
17. Przyznanie dotacji **Polskiemu Czerwonemu Krzyżowi** na realizację zadania „Poprawa bezpieczeństwa i ratownictwa poprzez doskonalenie umiejętności jednostek ochotniczych straży pożarnych” (10 000 zł).

Wnioski i podsumowanie

Kluczowe wyzwania rozwojowe Pomorza Zachodniego – od niekorzystnych zjawisk demograficznych, złożonych procesów gospodarczych i społecznych, utrzymujących się konsekwencji pandemii i kryzysu wywołanego agresją Federacji Rosyjskiej po następstwa zmian klimatycznych – wymagają łączenia sił, mądrości i zaangażowania wszystkich podmiotów aktywnych w środowisku regionu. Polityka samorządowa służy praktycznemu wdrożeniu idei terytorializacji i uzyskaniu pożądanej zmiany, wyrażającej się w podnoszeniu jakości życia mieszkańców. Tryb i przedmiot jej realizacji dotyczy wszystkich mieszkańców i każdej społeczności i grupy społecznej, adresowania dostępnego wsparcia do ośrodków i wspólnot marginalizowanych, przy wykorzystaniu narzędzi współpracy, zapewnieniu partycypacji społecznej oraz w poszanowaniu zasad pomocniczości i partnerstwa. Zachowanie ustawowo gwarantowanego podziału i autonomii poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego koresponduje z efektywnością wparcia, przy dobrym przygotowaniu projektów w ramach polityki opartej na dowodach, ścisłej kontroli wydatków i transparentności podejmowanych działań. Od formułowania strategii i polityk publicznych po wdrażanie projektów dokonuje się zrównoważony proces podnoszenia efektywności pracy samorządu w duchu przekraczania ograniczeń sektorowych. Dominantą staje się programowanie rozwoju i działanie w ramach szerszych obszarów, których granice wyznaczają wspólne uwarunkowania rozwojowe oraz silne i wielokierunkowe powiązania funkcjonalne. Samorząd regionu ma przy tym realny, pozytywny wpływ na skalę i charakter terytorializacji polityki rozwoju na poziomie kraju.

W następstwie realizowanych w 2024 r. w ramach Polityki samorządowej działań idea samorządności i zdolność do uzyskiwania celów rozwojowych uległy istotnemu wzmocnieniu. Dokonuje się to w duchu zacieśniania więzi europejskich poprzez budowanie sąsiedzkich relacji i współpracę w ramach międzynarodowych struktur i projektów. Ich efekty wykraczają poza bezpośredni przypływ i wydatkowanie środków finansowych, na znaczeniu zyskują wspólne doświadczenia i ugruntowane inicjatywy. Wypracowane mechanizmy udowadniają swoją efektywność.

Samorząd regionalny nie sprowadza się do instytucji i procedur – w praktycznym działaniu i osiągnięciach związanych z realizacją polityki samorządowej ujawnia się jego fundamentalna rola w kształtowaniu wspólnoty. Jest on coraz bardziej zdolny do przesuwania horyzontu oczekiwań mieszkańców i osiągania celów rozwojowych. W partnerstwie z lokalnymi strukturami samorządowymi i w ramach międzynarodowej współpracy wdrażane są projekty i rozwiązania, które zmieniają oblicze Pomorza Zachodniego. Tak realizowana idea samorządności powiększa kapitał przenoszony w lepszą przyszłość regionu.

4.

Załącznik 1 Wykaz uchwał

Sejmiku Województwa
Zachodniopomorskiego

Realizacja uchwał Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w 2024 r.

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
1.	XLIX/577/24	7 lutego 2024 r.	w sprawie przystąpienia przez Województwo Zachodniopomorskie do międzynarodowego projektu pn. „Berlin – Szczecin – Kołobrzeg” realizowanego w ramach Programu Współpracy Interreg VI A Mecklenburg-Vorpommern /Brandenburg / Polska 2021-2027	Zrealizowana
2.	XLIX/578/24	7 lutego 2024 r.	w sprawie zmiany budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2024 rok	Zrealizowana
3.	XLIX/579/24	7 lutego 2024 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
4.	XLIX/580/24	7 lutego 2024 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia Statutu Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
5.	XLIX/581/24	7 lutego 2024 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia Regulaminu Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
6.	XLIX/582/24	7 lutego 2024 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miasto Szczecin z przeznaczeniem na dofinansowanie w 2024 roku programu polityki zdrowotnej pn. „Program dofinansowania do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego na lata 2022-2024 dla mieszkańców Szczecina”	Zrealizowana
7.	XLIX/583/24	7 lutego 2024 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej dla Gminy Choszczno	Niezrealizowana (Zawarto umowę z Gminą Choszczno zgodnie z uchwałą Sejmiku, która na późniejszy wniosek gminy została rozwiązana)
8.	XLIX/584/24	7 lutego 2024 r.	w sprawie wyrażenia zgody na zbycie w drodze darowizny nieruchomości na rzecz Gminy Miasto Świnoujście	Zrealizowana
9.	XLIX/585/24	7 lutego 2024 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie ustalenia zasad przyznawania z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego stypendiów w ramach Programu Stypendialnego Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego pn. „Janko Muzykant”	Zrealizowana
10.	XLIX/586/24	7 lutego 2024 r.	w sprawie udzielenia pomocy rzeczowej gminie Gryfice	Zrealizowana
11.	XLIX/587/24	7 lutego 2024 r.	w sprawie dalszego członkostwa Województwa Zachodniopomorskiego w Europejskiej Sieci Współpracy Regionów w Zakresie Badań i Innowacji (ERRIN)	Zrealizowana
12.	LI/588/24	14 marca 2024 r.	w sprawie przyjęcia stanowiska dotyczącego utworzenia Parku Narodowego Doliny Dolnej Odry	Zrealizowana
13.	LI/589/24	14 marca 2024 r.	w sprawie przyjęcia stanowiska dotyczącego budowy głębokowodnego terminalu kontenerowego w Świnoujściu	Zrealizowana
14.	LI/600/24	14 marca 2024 r.	w sprawie przyjęcia stanowiska dotyczącego działalności rafinerii PCK Schwedt	Zrealizowana
15.	LI/591/24	14 marca 2024 r.	w sprawie przystąpienia Województwa Zachodniopomorskiego, jako partnera, do realizacji zadania pn. „Wsparcie techniczne Interreg VI-A Polska - Dania - Niemcy - Litwa - Szwecja (Południowy Bałtyk) 2021-2027”	Zrealizowana
16.	LI/592/24	14 marca 2024 r.	w sprawie zmiany budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2024 rok	Zrealizowana
17.	LI/593/24	14 marca 2024 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
18.	LI/594/24	14 marca 2024 r.	w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie przyjęcia Statutu Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
19.	LI/595/24	14 marca 2024 r.	w sprawie ustalenia wysokości diet oraz zasad zwrotu kosztów podróży służbowych radnych Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
20.	LI/596/24	14 marca 2024 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia Regulaminu Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
21.	LI/597/24	14 marca 2024 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej w trybie dotacji celowej Gminie Manowo	Zrealizowana
22.	LI/598/24	14 marca 2024 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miasto Koszalin z przeznaczeniem na dofinansowanie w 2024 roku programu polityki zdrowotnej pn. „Dofinansowanie do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców miasta Koszalina w latach 2024-2026”	Zrealizowana
23.	LI/599/24	14 marca 2024 r.	w sprawie wyrażenia zgody na nabycie nieruchomości od Politechniki Koszalińskiej	Zrealizowana
24.	LI/600/24	14 marca 2024 r.	w sprawie określenia zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, na które w 2024 r. przeznacza się środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	Zrealizowana
25.	LI/601/24	14 marca 2024 r.	w sprawie realizacji przez Województwo Zachodniopomorskie projektu „Green4HEAT”	W trakcie realizacji Umowa Partnerska została podpisana w dniu 27.08.2024 r. Projekt realizowany jest ramach Programu Interreg Europa 2021-2027 przy współfinansowaniu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego do 30.06.2028 r.
26.	LI/602/24	14 marca 2024 r.	w sprawie określenia planu działań krótkoterminowych w zakresie dwutlenku siarki dla strefy aglomeracja szczecińska	Zrealizowana
27.	LI/603/24	14 marca 2024 r.	w sprawie ustalenia przebiegu drogi wojewódzkiej nr 167, na odcinkach położonych na terenie gminy Miasto Koszalin	Zrealizowana
28.	LI/604/24	14 marca 2024 r.	w sprawie przystąpienia przez Województwo Zachodniopomorskie do projektu pn. „Muzyka bez granic - Koncerty muzyczne w plenerze”	Zrealizowana
29.	LI/605/24	14 marca 2024 r.	w sprawie przystąpienia przez Województwo Zachodniopomorskie do projektu pn. "Upowszechnianie transgranicznej Drogi św. Jakuba"	Zrealizowana
30.	LI/606/24	14 marca 2024 r.	w sprawie przystąpienia przez Województwo Zachodniopomorskie do projektu pn."Przekrocz granice - cykl transgranicznych treningów rowerowych"	Zrealizowana
31.	LI/607/24	14 marca 2024 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom, laureatom Konkursu Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego „Granty Osiedlowe 2024”	Zrealizowana
32.	LI/608/24	14 marca 2024 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej dla Powiatu Myśliborskiego	Zrealizowana
33.	LI/609/24	14 marca 2024 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej jednostkom samorządu terytorialnego z obszaru województwa zachodniopomorskiego, z przeznaczeniem na poprawę i modernizację infrastruktury sportowej w 2024 r. wraz z autopoprawką	Zrealizowana
34.	LI/610/24	14 marca 2024 r.	w sprawie wyboru Opiekuna Młodzieżowego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
35.	LI/611/24	14 marca 2024 r.	w sprawie określenia wysokości opłaty za przeprowadzenie egzaminu państwowego na prawo jazdy albo egzaminu państwowego wymaganego do uzyskania pozwolenia na kierowanie tramwajem	Uchylona
36.	I/1/24	7 maja 2024 r.	w sprawie wyboru Przewodniczącego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
37.	I/2/24	7 maja 2024 r.	w sprawie wyboru Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
38.	I/3/24	9 maja 2024 r.	w sprawie wyboru Wicemarszałków oraz Członków Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
39.	I/4/24	9 maja 2024 r.	w sprawie wyboru Wiceprzewodniczących Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
40.	I/5/24	9 maja 2024 r.	w sprawie powołania komisji Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
41.	I/6/24	9 maja 2024 r.	w sprawie wyboru Przewodniczących oraz Wiceprzewodniczących komisji Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
42.	I/7/24	9 maja 2024 r.	w sprawie wyboru Delegatów Województwa Zachodniopomorskiego na Zgromadzenie Ogólne Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej	Zrealizowana
43.	II/8/24	26 czerwca 2024 r.	w sprawie udzielenia Zarządowi Województwa Zachodniopomorskiego wotum zaufania	Zrealizowana
44.	II/9/24	26 czerwca 2024 r.	w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego oraz sprawozdania z wykonania budżetu Województwa Zachodniopomorskiego za 2023 rok	Zrealizowana
45.	II/10/24	26 czerwca 2024 r.	w sprawie udzielenia Zarządowi Województwa Zachodniopomorskiego absolutorium z tytułu wykonania budżetu za 2023 rok	Zrealizowana
46.	II/11/24	26 czerwca 2024 r.	w sprawie zmiany budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2024 rok	Zrealizowana
47.	II/12/24	26 czerwca 2024 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
48.	II/13/24	26 czerwca 2024 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom, laureatom konkursu "Granty Sołeckie 2024"	Zrealizowana
49.	II/14/24	26 czerwca 2024 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miastu Szczecin, z przeznaczeniem na dofinansowanie Teatru Lalek "Pleciuga"	Zrealizowana
50.	II/15/24	26 czerwca 2024 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miastu Koszalin, z przeznaczeniem na dofinansowanie działalności Bałtyckiego Teatru Dramatycznego im. Juliusza Słowackiego w Koszalinie	Zrealizowana
51.	II/16/24	26 czerwca 2024 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miastu Koszalin, z przeznaczeniem na dofinansowanie działalności Filharmonii Koszalińskiej im. Stanisława Moniuszki	Zrealizowana
52.	II/17/24	26 czerwca 2024 r.	w sprawie udzielenia dotacji celowych na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, położonym na obszarze województwa zachodniopomorskiego	Zrealizowana
53.	II/18/24	26 czerwca 2024 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom, w ramach projektu "Zwiększenie gęstości sieci stacji meteorologicznych w Województwie Zachodniopomorskim"	Zrealizowana
54.	II/19/24	26 czerwca 2024 r.	w sprawie skierowania projektu uchwały do zaopiniowania przez zespół opiniodawczo - doradczy ds. podziału województwa zachodniopomorskiego na obwody łowieckie	Zrealizowana
55.	II/20/24	26 czerwca 2024 r.	w sprawie pozbawienia kategorii drogi wojewódzkiej odcinka drogi wojewódzkiej stanowiącego były przebieg drogi krajowej nr 11 oraz odcinków dróg wojewódzkich nr 112 i nr 169	Zrealizowana (wraz ze stwierdzeniem nieważności §1 ust. 1 pkt 2 i pkt 3 uchwały przez Wojewodę Zachodniopomorskiego)
56.	II/21/24	26 czerwca 2024 r.	w sprawie pozbawienia kategorii dróg wojewódzkich odcinka drogi wojewódzkiej nr 165	Zrealizowana
57.	II/22/24	26 czerwca 2024 r.	w sprawie zaopiniowania projektu rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie zaliczenia dróg do kategorii dróg krajowych	Zrealizowana
58.	II/23/24	26 czerwca 2024 r.	w sprawie wyrażenia zgody na zbycie nieruchomości w drodze darowizny na rzecz Gminy Miasta Koszalin	W trakcie realizacji (Planowane zakończenie - drugi kwartał 2025 r.)
59.	II/24/24	26 czerwca 2024 r.	w sprawie wyrażenia zgody na obniżenie bonifikaty od ceny sprzedaży nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków	Niezrealizowana (Zarząd WZ postanowił o wstrzymaniu sprzedaży – Willa Quistorpa)

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
60.	II/25/24	26 czerwca 2024 r.	w sprawie powierzenia gminie Radowo Małe zadania Województwa Zachodniopomorskiego z zakresu dróg publicznych	Zrealizowana
61.	II/26/24	26 czerwca 2024 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie nadania statutu Specjalistycznemu Zespołowi Gruźlicy i Choroby Płuc w Koszalinie	Zrealizowana
62.	II/27/24	26 czerwca 2024 r.	w sprawie "Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa zachodniopomorskiego"	Zrealizowana
63.	II/28/24	26 czerwca 2024 r.	w sprawie przyjęcia oceny sytuacji na rynku pracy w województwie zachodniopomorskim oraz sprawozdania z działań realizowanych przez WUP w Szczecinie w 2023 r.	Zrealizowana
64.	II/29/24	26 czerwca 2024 r.	w sprawie przystąpienia Województwa Zachodniopomorskiego w roli Partnera Wiodącego do realizacji polsko - niemieckiego projektu "Wspólna promocja walorów turystycznych do Euroregionu Pomerania poprzez wzmocnienie współpracy transgranicznej organizacji turystycznych"	Zrealizowana
65.	II/30/24	26 czerwca 2024 r.	w sprawie przystąpienia przez Województwo Zachodniopomorskie do projektu pn. "Upowszechnianie transgranicznego Szlaku Gryfitów"	Zrealizowana
66.	II/31/24	26 czerwca 2024 r.	w sprawie przystąpienia przez Województwo Zachodniopomorskie do projektu "SB MANTA - South Baltic natural an cultural heritage assets management as Tourist Attraction"	W trakcie realizacji Planowany termin realizacji projektu: 01.07.2024 r. – 30.06.2027 r.
67.	II/32/24	26 czerwca 2024 r.	w sprawie realizacji przez Województwo Zachodniopomorskie projektu pn. "SEE - Edukacja w zakresie zrównoważonej przedsiębiorczości"	W trakcie realizacji Umowa Partnerska została podpisana w dniu 4.07.2024 r. Projekt realizowany jest ramach Programu Interreg Europa 2021-2027 przy współfinansowaniu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego do 30.06.2028 r.
68.	II/33/24	26 czerwca 2024 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie powołania komisji Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
69.	II/34/24	26 czerwca 2024 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie wyboru Przewodniczących oraz Wiceprzewodniczących komisji Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
70.	II/35/24	26 czerwca 2024 r.	w sprawie wskazania Wiceprzewodniczącego Sejmiku uprawnionego do określenia zakresu podróży służbowej Przewodniczącej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
71.	II/36/24	26 czerwca 2024 r.	w sprawie udzielenia zgody na rozwiązanie stosunku pracy z radnym Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
72.	III/37/24	19 września 2024 r.	w sprawie przyjęcia stanowiska wyrażającego wsparcie dla regionów dotkniętych klęską żywiołową	Zrealizowana
73.	III/38/24	19 września 2024 r.	w sprawie przyjęcia stanowiska dotyczącego udziału Miasta Kołobrzeg w finale konkursu o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury w 2029 roku	Zrealizowana
74.	III/39/24	19 września 2024 r.	w sprawie przyjęcia stanowiska dotyczącego utworzenia Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej z siedzibą w Szczecinie	Zrealizowana
75.	III/40/24	19 września 2024 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie określenia zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, na które w 2024 roku przeznaczają się środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	Zrealizowana
76.	III/41/24	19 września 2024 r.	w sprawie zmiany budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2024 rok	Zrealizowana
77.	III/42/24	19 września 2024 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
78.	III/43/24	19 września 2024 r.	w sprawie wyrażenia zgody na zbycie w drodze darowizny nieruchomości stanowiącej własność województwa zachodniopomorskiego	Zrealizowana
79.	III/44/24	19 września 2024 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie podziału województwa zachodniopomorskiego na obwody łowieckie oraz zaliczenie obwodów do kategorii	Zrealizowana
80.	III/45/24	19 września 2024 r.	w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie umów najmu pomieszczeń położonych w Gryficach, Goleniowie, Nowogardzie i Kołobrzegu	Zrealizowana
81.	III/46/24	19 września 2024 r.	w sprawie wyboru przedstawiciela Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w Radzie Społecznej Doradztwa Rolniczego przy Zachodniopomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach	Zrealizowana
82.	III/47/24	19 września 2024 r.	w sprawie zmian w składzie osobowym komisji Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
83.	IV/48/24	30 października 2024 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom z województwa opolskiego i dolnośląskiego dotkniętym powodzią	Niezrealizowana Niezrealizowana z powodów formalno-prawnych związanych z procedurami PZP oraz realizacją inwestycji samorządowych oraz ustawy o termin rozliczenia pomocy finansowej do 31.12.2024 r.
84.	IV/49/24	30 października 2024 r.	w sprawie prowadzenia Bałtyckiego Teatru Dramatycznego im. Juliusza Słowackiego w Koszalinie jako wspólnej instytucji kultury Gminy Miasta Koszalin i Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
85.	IV/50/24	30 października 2024 r.	w sprawie przystąpienia do realizacji międzynarodowego projektu pn. „Trasa rowerowa wokół Zalewu Szczecińskiego”	Zrealizowana
86.	IV/51/24	30 października 2024 r.	w sprawie zmiany budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2024 rok	Zrealizowana
87.	IV/52/24	30 października 2024 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
88.	IV/53/24	30 października 2024 r.	w sprawie przyjęcia „Programu współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2025”	W trakcie realizacji
89.	IV/54/24	30 października 2024 r.	w sprawie pozbawienia kategorii drogi wojewódzkiej odcinka drogi wojewódzkiej nr 169	Zrealizowana
90.	IV/55/24	30 października 2024 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie określenia trybu i zasad udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane, przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, położonym na obszarze województwa zachodniopomorskiego	Zrealizowana
91.	IV/56/24	30 października 2024 r.	w sprawie określenia planu działań krótkoterminowych w zakresie ozonu dla strefy aglomeracja szczecińska	Zrealizowana
92.	IV/57/24	30 października 2024 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie Barlineckiego Parku Krajobrazowego	Zrealizowana
93.	IV/58/24	30 października 2024 r.	w sprawie określenia trybu postępowania o udzielenie dotacji na inne zadania niż określone w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, sposobu jej rozliczania oraz sposobu kontroli wykonywania zleconego zadania	Zrealizowana
94.	IV/59/24	30 października 2024 r.	w sprawie przyjęcia Rezolucji XX Forum Parlamentów Regionalnych Południowego Bałtyku	Zrealizowana
95.	IV/60/24	30 października 2024 r.	w sprawie skargi na działalność Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
96.	IV/61/24	30 października 2024 r.	w sprawie zmian w składzie osobowym komisji Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
97.	V/62/24	12 grudnia 2024 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie zasad przyznawania stypendiów dla uzdolnionej młodzieży rozpoczynającej naukę na uczelniach wyższych na obszarze województwa zachodniopomorskiego	Zrealizowana
98.	V/63/24	12 grudnia 2024 r.	w sprawie przystąpienia do realizacji międzynarodowego projektu pn. „II Polsko-niemieckie Dni Turystyki Rowerowej”	Zrealizowana
99.	V/64/24	12 grudnia 2024 r.	w sprawie zmiany budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2024 rok	Zrealizowana
100.	V/65/24	12 grudnia 2024 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
101.	V/66/24	12 grudnia 2024 r.	w sprawie uchwalenia budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2025 rok	Zrealizowana
102.	V/67/24	12 grudnia 2024 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
103.	V/68/24	12 grudnia 2024 r.	w sprawie projektu zmiany Statutu Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
104.	V/69/24	12 grudnia 2024 r.	w sprawie przystąpienia do realizacji projektu pn. „Transgraniczne morsowanie – Zimowa przygoda w Euroregionie Pomerania”	Niezrealizowana (Nie otrzymano dofinansowania)
105.	V/70/24	12 grudnia 2024 r.	w sprawie wyrażenia zgody na obciążenie nieruchomości służebnością przesyłu na rzecz Gminy Gryfice	Zrealizowana
106.	V/71/24	12 grudnia 2024 r.	w sprawie warunków udzielenia bonifikaty od ceny nieruchomości gruntowej sprzedawanej jej użytkownikowi wieczystemu	Zrealizowana
107.	V/72/24	12 grudnia 2024 r.	w sprawie wyrażenia zgody na wynajęcie pomieszczeń Powiatowemu Inspektoratowi Nadzoru Budowlanego w Goleniowie oraz Wojewódzkiemu Inspektoratowi Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Koszalinie	Zrealizowana
108.	V/73/24	12 grudnia 2024 r.	w sprawie powierzenia gminie Świdwin zadania publicznego Województwa Zachodniopomorskiego z zakresu dróg publicznych	Zrealizowana
109.	V/74/24	12 grudnia 2024 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie nadania statutu Zachodniopomorskiemu Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie	Zrealizowana
110.	V/75/24	12 grudnia 2024 r.	w sprawie ustalenia liczby oraz wyboru przedstawicieli w radach społecznych podmiotów leczniczych, dla których podmiotem tworzącym jest Województwo Zachodniopomorskie	Zrealizowana
111.	V/76/24	12 grudnia 2024 r.	w sprawie zmian w składzie osobowym komisji Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
112.	V/77/24	12 grudnia 2024 r.	w sprawie skargi na działalność Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana

WOJEWÓDZTWO
ZACHODNIOPOMORSKIE